BARABÁS ILDIKÓ,
DE COLL ÁGNES,
MIHALKÓ VIKTÓRIA,
TOSZECZKY RENÁTA:

A MUNKACÉLÚ KIZSÁKMÁNYOLÁS MEGELŐZÉSÉNEK ÉS AZ ÁLDOZATOK SEGÍTÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI

SZERKESZTETTE: KUN ZSUZSA
(KONSZENZUS ALAPÍTVÁNY BUDAPESTI SZERVEZETE)

Magyarország Kormánya

Európai Unió
Európai Szociális Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

SZÉCHENYI 2020

A szerzők köszönetet mondanak
Farkas Lászlónak és Kopf Katalinnak
a könyv létrehozásában nyújtott értékes segítségükért

Készült a Pénzügyminisztérium és a Konszenzus Alapítvány Budapesti Szervezete között létrejött,a „Hosszú távú szolgáltatásfejlesztési szakértői tevékenység a munkacélú kizsákmányolás megelőzése érdekében” tárgyú, PM_SZERZ/116/2018 számú szerződés alapján a GINOP-5.1.1-15-2015-00001 és a VEKOP-8.1.1-15-2015-00001 „Út a munkaerőpiacra” kiemelt projekt keretében.

BARABÁS ILDIKÓ,
DE COLL ÁGNES,
MIHALKÓ VIKTÓRIA,
TOSZECZKY RENÁTA:

A MUNKACÉLÚ KIZSÁKMÁNYOLÁS MEGELŐZÉSÉNEK ÉS AZ ÁLDOZATOK SEGÍTÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI

SZERKESZTETTE: KUN ZSUZSA
KÉSZÜLT: KONSZENZUS ALAPÍTVÁNY BUDAPESTI SZERVEZETE GONDOZÁSÁBAN

TARTALOM

1. TARTALOM 4

2. BEVEZETŐ 14

3. MI A MUNKACÉLÚ KIZSÁKMÁNYOLÁS ÉS KIK AZ ÁLDOZATAI? 19

3.1. ALAPFOGALMAK 18

3.2. A MUNKACÉLÚ KIZSÁKMÁNYOLÁS FORMÁI 22

3.3. A MUNKACÉLÚ KIZSÁKMÁNYOLÁS OKAI 24

3.3.1. GAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI OKOK 25

3.3.2. MUNKAERŐ-PIACI VISZONYOK 26

3.3.2.1. Munkaerő-piaci és foglalkoztatási különbségek Európában 28

3.3.3. KÖZÖSSÉGI, KULTURÁLIS OKOK 31

3.3.3.1. Áldozathibáztatás 33

3.3.3.2. AZ INTÉZMÉNYI ÁRULÁS 35

3.3.3.3. Szegénység, nyomor 35

3.3.4.EGYÉNI OKOK 36

3.4. AZ EMBERKERESKEDŐK ÁLTAL ALKALMAZOTT TECHNIKÁK/ A KIZSÁKMÁNYOLÁSI FOLYAMAT FELÉPÍTÉSE 37

3.4.1. KIZSÁKMÁNYOLÁSI MÓDSZEREK MAGYARORSZÁGON 37

3.4.2.A TOBORZÁS MÓDSZEREI, JELLEMZŐI 38

3.4.3. AZ ÁLDOZATTÁ VÁLÁS FOLYAMATA 40

3.4.4. A KIZSÁKMÁNYOLÓK/ EMBERKERESKEDŐK 41

3.4.5. ELKÖVETŐI PROFIL 42

3.4.6. AZ EMBERKERESKEDŐK ÁLTAL ALKALMAZOTT MÓDSZEREK 42

3.4.6.1. Nem minden munkaközvetítő kizsákmányoló 43

3.4.7. MIRŐL LEHET MEGISMERNI A FÉLREVEZETŐ ÉS ILLEGÁLIS MUNKAKÖZVETÍTŐKET? 46

3.4.7.1. Internetes jelenlét, tájékoztató anyagok, kommunikáció, stílus és nyelvezet 48

3.4.7.2. Tevékenységek, díjak, burkolt fizetendő tételek és a szerződések körüli ködösítés 50

3.4.7.3. Állásinformációkkal, interjúztatással, munkafeltételekkel való visszaélések 52

3.5. VESZÉLYEZTETETTEK ÉS ÁLDOZATOK 54

3.5.1. TRAUMÁK ÉS TÜNETEIK 55

3.5.2. MIRŐL ISMERJÜK FEL AZ ÁLDOZATOT? 57

3.5.3. A MUNKACÉLÚ KIZSÁKMÁNYOLÁS ÁLDOZATAI 58

4.1. MIT TEHETEK, HOGY NE LEGYEK ÁLDOZAT? 60

4.1.1. UTAZÁS ELŐTT 61

4.1.1.1. Ha külföldön próbálna szerencsét, először végezzen mobilitási öntesztet! 61

4. MIT TEHETEK? 61

4.1.1.2. Maradjon kritikus az álláskeresés, ajánlatok, lehetőségek gyűjtése közben 62

4.1.1.3. Ellenőrizze az álláshirdetőket! 64

4.1.1.4. Készüljön FEL arra is, hogy baj történhet! 67

4.1.1.5. Mindig gondoljon a legfontosabb személyes okmányaira! 67

4.1.1.6. Készüljön fel! 67

4.1.2. ÉRKEZÉS ELŐTT - ÉRKEZÉS UTÁN - KÜLFÖLDÖN TARTÓZKODÁS ALATT 69

4.2. MIT TEHETEK GYANÚ ESETÉN? 70

4.2.1. JELZÉS ÉS CSELEKVÉS 71

4.2.2. FÉLELMEK ÉS LEHETSÉGES VÁLASZOK 72

4.2.3. MIT TEGYEK, HA FELTÉTELEZETT ÁLDOZATTAL KERÜLTEM KAPCSOLATBA? 74

4.2.4. TELEFONTANÚ PROGRAM, ” HOGY A BŰN NE MARADJON BÜNTETLENÜL!” 75

4.3. MIT TEHETEK, HA ÁLDOZATTÁ VÁLTAM? 76

4.3.1. A RENDŐRSÉG SEGÉLYHÍVÓSZÁMA EURÓPÁBAN: 112 76

4.3.2. MAGYARORSZÁG KÜLKÉPVISELETEINEK ELÉRHETŐSÉGEI 78

5.1. MEGELŐZÉS 80

5.2. A PREVENCIÓ ESZKÖZEI 81

5. MIT TEHETNEK A HIVATALOS SZERVEK? 81

5.3. A PREVENCIÓ CÉLCSOPORTJAI 82

5.4. A PREVENCIÓ TEREPEI 82

5.4.1. VESZÉLYEZTETETT, SÉRÜLÉKENY CSOPORTOK MEGERŐSÍTÉSE 82

5.4.2. KÖZINTÉZMÉNYEK MEGFELELŐ MŰKÖDTETÉSE 83

5.4.3. VESZÉLYES ONLINE TARTALMAK ELLENŐRZÉSE, MEGSZÜNTETÉSE 84

5.4.4. KUTATÁSOK FONTOSSÁGA 85

5.4.5. A GYERMEKVÉDELMI JELZŐRENDSZER 85

5.5. AZ EMBERKERESKEDELEM ELKERÜLÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI 87

5.5.1. LEHETŐSÉGEK A CÉLZOTT PREVENCIÓ KISZÉLESÍTÉSÉRE: 87

5.5.2. A NEMZETI KOORDINÁCIÓS MECHANIZMUS AZ EMBERKERESKEDELEM ELLENI KÜZDELEM ÉRDEKÉBEN 88

5.5.3. EURES 90

5.6. ÁLLAMI ÁLDOZATSEGÍTÉS 91

5.6.1. AZ ÁLDOZATSEGÍTŐ TÁMOGATÁSOK RENDSZERE 92

5.6.1.1. Az érdekérvényesítés elősegítése 93

5.6.1.2. Tájékoztatás 93

5.6.1.3. Jogi tanácsadás 93

5.6.1.4. Egyéb segítség 94

5.6.1.5. Azonnali pénzügyi segély 94

5.6.1.6. Áldozati státusz igazolása 95

5.6.1.7. Bírósági tanúgondozás 95

5.6.1.8. Védett szálláshely biztosítása 95

5.6.1.9. Állami kárenyhítés 96

5.6.1.10. Jelzőrendszeri feladatok 96

5.7.KÜLKÉPVISELETEK 97

5.8.RENDŐRSÉG 97

5.8.1.JOGSZABÁLYI ALAP 97

5.8.2. TEVÉKENYSÉGE, FELADATAI AZ EMBERKERESKEDELEM TERÜLETÉN 98

5.8.2.1. Bűnügyi feladatok: 98

5.8.2.2. Áldozatsegítés 98

5.8.2.3. Jelzőrendszeri és egyéb kapcsolata: 98

5.8.3.ELÉRHETŐSÉG 99

5.9. ORSZÁGOS KRÍZISKEZELŐ ÉS INFORMÁCIÓS TELEFONSZOLGÁLAT (OKIT) 99

5.9.1.JOGSZABÁLYI ALAP 99

5.9.2.TEVÉKENYSÉGE, FELADATAI 100

5.9.3.MILYEN SZEMÉLYEKRE SPECIALIZÁLÓDOTT? KIK AZ ÜGYFELEI? 100

5.9.4.JELZŐRENDSZERI ÉS EGYÉB KAPCSOLATA: 101

5.9.5.ELÉRHETŐSÉGEK 101

5.10.KRÍZISKEZELŐ AMBULANCIÁK 101

5.10.1.JOGSZABÁLYI ALAP 101

5.10.2.A KRÍZISKEZELŐ AMBULANCIÁK TEVÉKENYSÉGE 101

5.10.3.SZOLGÁLTATÁSOK ÁLDOZATOKNAK, POTENCIÁLIS ÁLDOZATOKNAK: 102

5.10.4.SZOLGÁLTATÁSOK JELZŐRENDSZERI TAGOKNAK: 102

5.10.5.MILYEN SZEMÉLYEKRE SPECIALIZÁLÓDOTT? KIK AZ ÜGYFELEI? 102

5.10.6.JELZŐRENDSZERI ÉS EGYÉB KAPCSOLATA: 103

5.10.7. ELÉRHETŐSÉG 103

5.11.VÉDETT HÁZAK (AZ EMBERKERESKEDELEM ÁLDOZATAINAK FENNTARTOTT ÁTMENETI SZÁLLÁSOK) 104

5.11.1.JOGSZABÁLYI ALAP 104

5.11.2.A VÉDETT HÁZAK TEVÉKENYSÉGE 104

5.11.3.AZ ÁTMENETI SZÁLLÁSOK ÁLTAL NYÚJTOTT SZOLGÁLTATÁSOK: 105

5.11.4.MILYEN SZEMÉLYEKRE SPECIALIZÁLÓDOTT? KIK AZ ÜGYFELEI? 105

5.11.5.JELZŐRENDSZERI ÉS EGYÉB KAPCSOLATA 105

5.11.6. EGYÜTTMŰKÖDŐ INTÉZMÉNYEK 106
5.11.7. ELÉRHETŐSÉGEK 106

5.12. MI A TEENDŐ, HA AZT FELTÉTELEZZÜK, HOGY AZ ADOTT SZEMÉLY EMBERKERESKEDELEM ÁLDOZATA? 107

5.12.1. ÁLDOZATAZONOSÍTÁS 107
5.12.2. AZ AZONOSÍTÓ BESZÉLGETÉS MENETE 108
5.12.3. TEENDŐK 109
5.12.4. AZ EMBERKERESKEDELEM GYERMEKÁLDOZATAIRA UTALÓ JELEK: 109

5.13. A SEGÍTSÉGNYÚJTÁS FORMÁI 110

5.13.1. A SEGÍTSÉGNYÚJTÁS CÉLJA A REHABILITÁCIÓ ÉS REINTEGRÁCIÓ, AMELY A KÖVETKEZŐ SZOLGÁLTATÁSOK SZEMÉLYRE SZABOTT KOMBINÁCIÓJÁVAL BIZTOSÍTHATÓ. A SEGÍTSÉGNYÚJTÁS LEHETSÉGES SZINTJEI 111
5.13.2. AZ ALACSONYKÜSZÖBŰ SZOLGÁLTATÁS 111
5.13.3. VÉDETT HÁZAK 112
5.13.4. PSZICHOSZOCIÁLIS REHABILITÁCIÓ 112

5.14. BAPTISTA SZERETETSZOLGÁLAT – PREVENCIÓ ÉS SEGÍTSÉGNYÚJTÁS 113

5.14.1. JOGSZABÁLYI ALAP 113
5.14.2. MIT TESZ A BAPTISTA SZERETETSZOLGÁLAT ALAPÍTVÁNY AZ EMBERKERESKEDELEM ELLEN? 114
5.14.3. A SEGÍTSÉGNYÚJTÁS FORMÁI 115
5.14.4. BIZTONSÁGOS KÍSÉRÉS 116
5.14.5. KRÍZISINTERVENCIÓ 116
5.14.6. REHABILITÁCIÓ 117
5.14.7. VÉDETT HÁZAK 117
5.14.7.1. A védett ház szolgáltatásai 118
5.14.8. REINTEGRÁCIÓ 118
5.14.9. ALACSONYKÜSZÖBŰ SZOLGÁLTATÁS 118

6. NEMZETKÖZI INTÉZMÉNYRENDSZER 121

6.1. AZ ENSZ ÉS SZERVEZETEI 122

6.2. EURÓPAI UNIÓ ÉS EURÓPA TANÁCS 123

6.3. A NEMZETKÖZI MIGRÁCIÓS SZERVEZET (IOM) 125

7.1. NEMZETKÖZI JÓ GYAKORLATOK 126

7.1.1. ANTI-SLAVERY INTERNATIONAL, LONDON, EGYESÜLT KIRÁLYSÁG 126

7.1.2. FREE THE SLAVES, WASHINGTON, D.C., USA 127

7. JÓ GYAKORLATOK 127

7.1.3. FAIRTRADE FOUNDATION, LONDON, EGYESÜLT KIRÁLYSÁG 128

7.1.4. WALK FREE FOUNDATION, AUSZTRÁLIA 128

7.1.5. END COTTON CRIMES 128

7.1.6. FAIR TRADE TOWNS – FAIR TRADE FORTNIGHT 129

7.1.7. TAKE ACTION 129

7.1.8. GLOBAL SLAVERY INDEX 129

7.1.9. „RAVOT-EUR" 130

7.2. HAZAI JÓ GYAKORLATOK 130

7.2.1. NE HAGYD! 130

7.2.2. MENNYIT ÉRSZ? 131

7.2.3. IDŐTLEN RABSZOLGASÁG? 131

7.2.4. SAFE 132

8.1. MEGELŐZŐ KAMPÁNYOK 134

8. KOMMUNIKÁCIÓS TECHNIKÁK 135

8.1.1. ÉRZÉKENYÍTŐ TRÉNINGEK, KAMPÁNYOK ÜZENETEI A 12–16 ÉVES KOROSZTÁLY SZÁMÁRA 136

8.1.2. ÉRZÉKENYÍTŐ KAMPÁNYOK, TRÉNINGEK 16–22 ÉVES KOROSZTÁLY RÉSZÉRE 137

8.2. A KAMPÁNYOK A POTENCIÁLIS ÁLDOZATOK ELÉRÉSE ÉRDEKBEN 139

8.2.1. ÉRZÉKENYÍTÉS ÉS FIGYELEMFELKELTÉS 139

8.3. MIT TEHET AZ EURES TANÁCSADÓ AZ ÉRZÉKENYÍTÉS, FIGYELEMFELKELTÉS TERÜLETÉN A SZÉLSŐSÉGES KIZSÁKMÁNYOLÁS MEGELŐZÉSE ÉRDEKÉBEN? MIT TEHETNEK MÁS SZERVEZETEK? 142

8.4. SZAKEMBEREK KOMMUNIKÁCIÓJA 145

8.4.1. AZ ÜGYFÉLLEL, AZ EMBERKERESKEDELEM ÁLDOZATÁVAL 145

8.4.2. A SEGÍTŐ KAPCSOLAT ALAPELVEI 146

8.4.3. AZ ÁLDOZATOKRA JELLEMZŐ VISELKEDÉSFORMÁK ÉS BEFOLYÁSUK A KOMMUNIKÁCIÓS FOLYAMATRA 148

8.4.4. EMBERKERESKEDELEM ÁLDOZATAIVAL VÉGZETT SEGÍTŐ BESZÉLGETÉS 149

8.4.5. ÉRINTENDŐ TÉMÁK A BESZÉLGETÉS SORÁN 150

8.4.6. EMBERKERESKEDELEM ÁLDOZATAIVAL FOLYTATOTT SEGÍTŐ BESZÉLGETÉS JELLEMZŐI 151

8.4.7. ÁLDOZATOKKAL VÉGZETT MUNKA KOMMUNIKÁCIÓS ALAPELVEI 152

8.4.7.1. A segítővel és kommunikációjával kapcsolatos elvárások 152

8.4.8. ÖNREFLEXIÓ A SEGÍTŐ KAPCSOLAT SORÁN 152

8.4.9. A KOMMUNIKÁCIÓS ZAVAROK ÉS FELISMERÉSÜK 154

8.4.10. HOGYAN KÉRDEZZÜNK? 156

8.4.10.1. Kérdéstípusok 156

8.4.11. KOMMUNIKÁCIÓ AZ ÁLDOZATOK HOZZÁTARTOZÓIVAL 156

8.4.12. A SEGÍTŐ ÉS A HIVATALOS SZERVEK KOMMUNIKÁCIÓJA 157

8.4.13. SZAKMAKÖZI KAPCSOLATFELVÉTEL – KOMMUNIKÁCIÓ ÉS EGYÜTTMŰKÖDÉS FONTOSSÁGA A SZAKEMBEREK KÖZÖTT 158

9. FÜGGELÉKEK 160

1. SEGÍTŐ SZERVEZETEK ELÉRHETŐSÉGEI 162

1. ÁLDOZATSEGÍTŐ SZOLGÁLATOK ELÉRHETŐSÉGE 163

2. SEGÍTŐ SZERVEZETEK ELÉRHETŐSÉGE 175

2. JOGSZABÁLYOK 180

1. AZ EMBERKERESKEDELEM BŰNTETTE FOGALMI KÖRÉBE TARTOZÓ ALAPCSELEKMÉNYNEK 181
2. 118/2001. (VI. 30.) KORM. RENDELET A MUNKAERŐ-KÖLCSÖNZÉSI ÉS A MAGÁN-MUNKAKÖZVETÍTŐI TEVÉKENYSÉG NYILVÁNTARTÁSBA VÉTELÉRŐL ÉS FOLYTATÁSÁNAK FELTÉTELEIRŐL 186
3. JOGSZABÁLYGYŰJTEMÉNY 193

3. FOGALOMTÁR 194

4. AJÁNLOTT IRODALOM 206

1. AJÁNLOTT IRODALOM 207
2. AJÁNLOTT MAGYAR NYELVŰ KUTATÁSOK 208

5. AJÁNLOTT FILMEK, MŰVÉSZETI ALKOTÁSOK, JÁTÉKOK 210

1. AJÁNLOTT FILMEK ÉS VIDEÓK 211
2. CIKKEK, LINKEK, APPLIKÁCIÓK 220
3. FÓRUMOK, FACEBOOK-CSOPORTOK 230
4. MOBILTELEFONOS APPLIKÁCIÓ 232

6. JÓ GYAKORLATOK 234

1. JÓ GYAKORLATOK: 235
2. RENDŐRSÉGI JÓ GYAKORLATOK 236
3. DR. AMBRUS ZOLTÁN – PÁPAI BALÁZSNÉ: JÓ GYAKORLATOK BARANYÁBAN 236

7. ESETTANULMÁNYOK 238

1. ÁLKÖZVETÍTŐ ANGLIAI CSOMAGOLÓ MUNKÁT KÍNÁL 239
2. IDŐSGONDOZÓI MUNKALEHETŐSÉGBŐL TRAGÉDIA 240
3. HAMIS ADATOK, SÜRGETÉS, SOROZATOS CSALÁS ÉS FOGVATARTÁS 242
4. MUNKAIDŐN TÚL A SZÁLLÁSON FOGVA TARTVA 243

5. HAMIS CÍM ÉS NEMLÉTEZŐ ÁLLÁSAJÁNLAT ÉRKEZETT A KÖZVETÍTŐTŐL 244
6. KONFLIKTUS AZ ANGOL HOTELBEN 300 FONTÉRT 246
7. ROSSZ MUNKAKÖRÜLMÉNYEK FIX KÖZVETÍTÉSI DÍJÉRT 247
8. ÁLLÁSINFORMÁCIÓK 240 EZERÉRT 248
9. A KÖZVETÍTŐ MINDENÁRON GYORSÍTANA A FOLYAMATON 249
10. ÁTVERT ÉS KIZSÁKMÁNYOLT MUNKAVÁLLALÓ HAZAMENEKÍTÉSE BERLINBŐL 250
11. KÖZVETÍTŐ PÉNZÉRT NYÚJT RÉSZLETES TÁJÉKOZTATÁST 252
12. AGRESSZIÓ ÉS KIZSÁKMÁNYOLÁS A KÍNAI ÉTTEREMBEN 253
13. HAJÓS MUNKA ELŐRE UTALÁSÉRT 254
14. TÚLMUNKA, KIHASZNÁLÁS, KIZSÁKMÁNYOLÁS 256
15. TOBORZÁS NÉMET TEXTILÜZEMBE 258
16. BEÉPÍTETT ŐRANGYAL AZ EGYESÜLT KIRÁLYSÁGBAN 259
17. INGADOZÓ ADÓLEVONÁSOK ÉS ELSZÁMOLÁSOK 260

8. GYAKORLATOK, FELADATOK 262

1. KISCSOPORTOS GYAKORLAT: MAGÁNKÖZVETÍTŐ ELLENŐRZÉSE 263
2. GYAKORLAT SEGÍTŐ SZAKEMBEREKNEK: ÜZENET KÜLFÖLDÖN RAGADT MAGYAROKTÓL 264
3. ESET MEGVITATÁSA MUNKAÜGYI FELÜGYELŐKNEK 265
4. TESZTKÉRDÉSEK AZ EMBERKERESKEDELEMMEL KAPCSOLATOSAN 267
5. TESZTKÉRDÉSEK AZ EMBERKERESKEDELEMMEL KAPCSOLATOSAN II. 270
6. MENNYIT TUDSZ AZ EMBERKERESKEDELEMRŐL? 272
7. GYAKORLAT: NYÁRON PÁRBAN 275
8. GYAKORLAT: TAKARÍTÓ ÁLLÁS SVÁJCBAN 276
9. TESZTKÉRDÉSEK – A MUNKACÉLÚ KIZSÁKMÁNYOLÁSHOZ 277

9. IRATMINTÁK 280

1. INTERJÚKÉRDÉSEK AZ EMBERKERESKEDELEM SZAKASZAIHOZ: TOBORZÁS, SZÁLLÍTÁS ÉS KIZSÁKMÁNYOLÁS 281
2. EKAT AZONOSÍTÓ ADATLAP 283
3. ESETJELZŐ ADATLAP 290
4. ESETJELZŐ ADATLAP PÉLDA 291
5. OKIT KÉRDŐÍV 293

10. TANÁRI ÚTMUTATÓ 296

A MUNKACÉLÚ KIZSÁKMÁNYOLÁS MEGELŐZÉSÉNEK ÉS AZ ÁLDOZATOK SEGÍTÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI 297

2 BEVEZETŐ

A könyv születésének hátterében az EURES (EURopean Employment Services - Európai Foglalkoztatási Szolgálat) magyarországi hálózat kezdeményezése és egyre fejlődő tevékenységeáll. Az EURES Magyarország a 2004-es uniós csatlakozás óta vesz részt a foglalkozási szolgálatok európai együttműködési hálózatában és segíti a munkavállalók szabad áramlását, határon átívelő álláskeresését és elhelyezkedését, valamint a munkaadók munkaerő-felvételi, jelölt keresési törekvéseit. Az uniós munkaerőpiac teljes megnyitásakor, nagyjából 2011-2012 környékén – érzékelve a külföldön munkát vállalni készülőkre leselkedő veszélyeket – az EURES a támogató tevékenységeit, információnyújtását és tanácsadását kiegészítette egy önként vállalt feladattal. A hálózat munkatársai igyekeztek a munkavállalók figyelmét felhívni azokra a valós veszélyekre és buktatókra, amelyekkel a külföldi álláskeresés során szembesülhetnek.

Az uniós munkavállalók szabad mozgásának joga az EU/EGT-tagállamokban[1] az uniós polgárok számára igen fontos alapjog. Azonban a munkavállalás egy másik országban nem csupán a jobb élet reményéről, magasabb fizetésekről, színvonalas munkakörülményekről és teljes biztonságról szól, hanem olykor hamis ígéretekről, félrevezetésről, szándékos megtévesztésről, sőt, legrosszabb esetben súlyos kizsákmányolásról, akár emberkereskedelemről is. Az EURES-tanácsadók a külföldön szerencsétlenül járt, megtévesztett, kizsákmányolt ügyfelek beszámolóira alapozva prevenciós tevékenységet is beépítettek a tanácsadási szolgáltatásba. Amikor kimagasló fizetést kínáló külföldi állásajánlatokról, irreálisan vonzó feltételekről, különféle kapcsolt „segítő” szolgáltatásokról, közvetítésről, fordításról, tolmácsolásról, teljes körű hivatali ügyintézésről, a kiutazás és szállás biztosításáról esik szó, akkor sok álláskereső gondolja azt, hogy ez elszalaszthatatlan lehetőség számára, amellyel élnie kell. Azonban mindennek megvan az ára, a gyanútlan

1 Ideértve Norvégiát, Liechtensteint, Izlandot és Svájcot is.

ügyfelektől mindezekért cserébe burkolt közvetítési vagy egyéb tisztázatlan díjakat, a foglalkoztatási szabályokat súlyosan sértő túlmunkát, vagy éppen különféle illegális tevékenységekben való részvételt követelnek. Az EURES-hez befutott számos ügyfélpanasz, segítségkérés és a gyanús külföldi álláshirdetések háttérellenőrzésével, valamint a külföldi tanácsadó és munkaügyi szervezetben dolgozó kollégák bevonásával végzett csalási és visszaélési technikák elemzésével feltérképezhetővé váltak az illegális munkaerő-piaci kizsákmányolási és átverési folyamatok mintázatai. Ez alapozta meg az EURES prevenciós és figyelemfelhívó tevékenységét, és nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a munkavállalók felkészültebben, tudatosabban kezdtek válogatni a külföldi álláslehetőségek és ajánlatok közül.

Az EURES és az Országos Rendőr-főkapitányság között 2012 óta létező együttműködés, a közös kampányok, tájékoztató kiadványok, a fiatalok érzékenyítését szolgáló iskolai prevenciós előadások egy, a munkacélú kizsákmányolás megelőzését célzó hosszú távú fejlesztési folyamat kigondolásához és új szakmai együttműködések kialakításához, valamint a tanácsadói kompetenciák és eszköztárak rendszerszintű fejlesztéséhez vezettek.

Az Európai Unió és Magyarország kormánya támogatásával, a GINOP-5.1.1-15-2015-00001 „Út a munkaerőpiacra” és VEKOP-8.1.1-15-2015-00001 „Út a munkaerőpiacra” című kiemelt projektek keretén belül lehetőség nyílt a biztonságos munkavállalás elősegítése érdekében az érintett szakemberek (és különféle célcsoportok) kompetenciafejlesztésére, országos és helyi szintű információ- és tapasztalatcserék, együttműködések és közös megoldások keresésének ösztönzésére, és alkalmazásának elősegítésére.

E fejlesztési folyamat eredményeképpen elkészített tananyag célja, hogy a segítő szervezetek, információs hálózatok, hatóságok munkatársai akár önálló tanulás útján, akár tréning keretében elsajátíthassák, illetve kibővíthessék ismereteiket a biztonságos külföldi munkavállalással, az emberkereskedelem és munka célú kizsákmányolás megelőzésével és az áldozatsegítéssel kapcsolatban.

E tananyag és képzési módszertan kidolgozásával, a megelőzésre fordított energiával és a tájékoztatás, figyelemfelhívás, érzékenyítés eszköztárának gazdagításával nem csupán az EURES és más szervezetek tevékenységi körei bővíthetők hosszú távon, hanem az összegyűjtött eszköztárat egyéb célcsoportok, például általános és középiskolában, valamint felsőoktatásban tanulók és tanárok, álláskereső fiatalok, külföldön munkavállalást tervezők, szociális szereplők, valamint munkaerő-piaci szervezetek is hasznosíthatják.

„Az egyetlen dolog, amit egy jótanáccsal tehetünk, hogy továbbadjuk."

Máig hasznosnak bizonyul Oscar Wilde 1895-ben megjelent *Az eszményi férj* című, a politikai korrupció, zsarolás és a becsület témájával foglalkozó művében leírt bölcsessége, és különösen fontos lehet szem előtt tartani mindazoknak, akik munkájuknál fogva tanácsokkal segítik mások életét, hogy átgondoltabb, felelősebb döntéseket hozhassanak. Ők tudják a legjobban, hogy jó tanácsokkal szolgálni nem is olyan egyszerű, hiszen a tanácsadónak mindig megbízható, aktuális forrásokból kell dolgoznia, és emellett a tanácsért folyamodót is meg kell ismernie. Egyszerre kell alapos háttérkutatást végeznie és jó emberismeretet, empátiát igénylő kommunikációs és segítő feladatokat ellátnia. Jelen kiadvány mindazok munkáját kívánja támogatni, akik azért dolgoznak, hogy a munkavállaló a külföldi és hazai álláshirdetések között, szakértelmének megfelelő, biztonságos munkahelyet találjon, és az utazással, munkavállalással kapcsolatos gyakorlati információk (legyen az logisztikai, jogi, vagy gazdasági jellegű) birtokában legyen, másrészt a munkáltató könnyebben találjon szükségleteinek megfelelő munkavállalót.

A mobilitással együtt járó külföldi munkavállalás már az ókorban sem volt ismeretlen, de többek között a globalizáció, a Föld lakosságának nagymértékű növekedése, a könnyebb és gyorsabb utazás nyomán nagyságrendekkel megnövekedett a más országokban munkát keresők száma.

Egy 2016-ban publikált kutatás[2] alapján világszerte az emberek 78%-a vállalna saját országán belüli, vagy országhatáron átnyúló mobilitással járó munkát, és közülük 41% a hosszabb időtávú helyváltoztatásra is vállalkozna. A 30 éven aluliak a legnyitottabbak a külföldi munkalehetőségekre. A nők a 6 hónaptól 3 évig tartó külföldi munkákra jelentkeznének inkább, míg a férfiak hosszabb, akár 6 évig tartó külföldi munkavállalást terveznek. A válaszadók 82%-a a magasabb fizetés reményében utazna, de 74%-uk a karrierjükben történő előrelépést, míg 47% a nyelvtanulás lehetőségét is fontosnak tartja. Elsőre azt gondolhatnánk, hogy a külföldre irányuló intenzív munkavállalási hajlandóság főként a fejlődő országok lakóit jellemzi, de a kutatás rámutat, hogy Európában is van olyan ország – Írország és Portugália – ahol a megkérdezettek több mint 90%-a külföldön tervez munkát vállalni.

A világ tíz, munkavállalók által legkeresettebb országa közül négy Európában van. A legkeresettebb Amerikai Egyesült Államok után rögtön a második az Egyesült Királyság, míg a 7., 8. és 9. helyen Franciaország, Olaszország és Németország áll.

A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) és az Eurobarometer[3] felmérései szerint Magyarországon a 2010-es évek elejétől jelentősen nőtt azok száma, akik külföldön vállaltak munkát, illetve tervezték a külföldi munkavállalást. Ehhez hozzájárult, hogy 2011 májusában Ausztria és Németország megnyitotta piacát a magyar munkaerő előtt[4]. A fenti felmérések azt igazolják, hogy a külföldi munkavállalással összefüggésben folyamatosan bővülő szolgáltatásokra van szükség az Európai Unióban is annak érdekében, hogy segítséget nyújtsunk azoknak, akik más országban terveznek munkát vállalni, azért mert például a helyi munkanélküliségből menekülnek, stabilabb egzisztenciára törekszenek, vagy karrierjük szempontjából fontosnak tartják a külföldi munkatapasztalatot és/vagy a nyelvtanulást, vagy éppen tanulmányaik mellett vállalnak munkát.

A külföldi munkavállalás a személyes, szakmai, anyagi fejlődés lehetősége mellett nehézségeket és komoly veszélyeket

2 https://www.crgglobal.com/Upload/Documents/50th%20Annual%20Corporate%20Relocation%20Survey.pdf. (A hivatkozott internetes források utolsó megtekintése 2019. május 4. – *a szerk.*)

3 Az Európai Unió valamennyi tagállamában végzett rendszeres, különböző témájú közvélemény-kutatásokat nevezik Eurobarometernek. A felmérések célja a polgárok uniós fellépéssel kapcsolatos nézeteinek és elvárásainak, valamint az Unió előtt álló kihívások feltérképezése.

4 http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/munkerohelyz/munkerohelyz17.pdf, 3–21. o.

is magában rejt. Számos kockázattal jár, ha a munkavégzés a megszokott lakóhelytől, a barátoktól, a családtól is távol történik. Növeli a kockázatot az idegen nyelv ismeretének és a helyismeret hiánya. A helyzetet pedig tovább súlyosbítja, ha a munkahely, vagy munkaközvetítő nem ellenőrzött, nem nyújt elegendő információt ajánlott álláshelyeiről, például előzetes tájékoztatást a munkaszerződésre és a munkaviszonyra vonatkozó szabályokról, a munkavégzés eszközeiről, a munkavégzés rendjéről stb.

Ez a könyv arra vállalkozik, hogy – elsősorban a megelőzést szem előtt tartva –, számba vegye a külföldi munkavállalás kockázatait, részletesen tárgyalja a munkacélú kizsákmányolást, kitérjen az áldozatokra, a potenciális áldozatokra, illetve az elkövetőkre, bemutassa milyen formában és kiknek a közreműködésével történhet megelőzés (prevenció), közbelépés (intervenció), áldozatsegítés, bűnüldözés, igazságszolgáltatás, továbbá hogy az ún. jelzőrendszer tagjai munkájukat milyen jogszabályi környezetben végzik.

A könyvet haszonnal forgathatják tanárok, szülők, akiknek tanítványai, gyermekei külföldi tanulás, vagy akár munkavállalás előtt állnak, mert jobban felkészíthetik őket a jövőre.

Ajánljuk a könyvet azoknak is, akik hátrányos helyzetű emberekkel dolgoznak, hiszen ők a munkacélú kizsákmányolás potenciális áldozatai lehetnek.

Emellett a könyv konkrét ötleteket, javaslatokat, hazai és nemzetközi jó példákat tartalmaz arra vonatkozóan, hogy mit tehet az EURES-tanácsadó és minden segítő[5] szakember, aki munkája során munkacélú kizsákmányolás áldozatával, vagy potenciális áldozatával találkozik, illetve milyen fontos szerepet játszhat a megelőzés területén a jelenség iránt mutatott érzékenységgel és megfelelő kommunikációs technikák alkalmazásával.

A könyv azt a célt szeretné szolgálni, hogy az EURES-tanácsadók és egyéb szakemberek bővíthessék ismereteiket a külföldi munkavállalással összefüggésben, miközben olyan egyetemes értékekről gondolkodnak, mint a szabadság, a demokrácia vagy az emberi méltóság, továbbá motiválttá váljanak arra, hogy az ügyfeleknek nyújtott tanácsadás során a munkacélú kizsákmányolásra irányuló prevenció érdekében minél körültekintőbben járjanak el.

5 A *segítő* fogalmat itt a rogers-i értelemben használjuk: minden olyan kapcsolat segítő kapcsolat, amelyben legalább az egyik fél tudatos szándéka az, hogy elősegítse a másik fél fejlődését. Ilyen értelemben segítő az orvos, a tanár, vagy akár a szülő is, nem csak a tanácsadó, vagy a szociális szakember.

Ahhoz, hogy a potenciális és tényleges áldozatokat felismerjük és hathatós preventív, vagy intervenciós segítséget nyújtsunk nekik jelzőrendszeri tagként, vagy a jelzőrendszeren kívül tevékenykedő szakemberként, tanácsadóként, meg kell ismernünk a modernkori rabszolgaság és azon belül is a munkacélú kizsákmányolás jelenségét. Ez lelkileg megterhelő tanulási folyamat is lehet, mert a modernkori rabszolgaság pont annyira elrettentő, amennyire a mögötte meghúzódó jelenség.

3.1. ALAPFOGALMAK[6]

A **rabszolgaság** fogalma egy olyan állapotra utal, amelyben egy vagy több embert, egy vagy több fogvatartó a tulajdonának tekint, ellenőrzése alatt tart és hatalmat gyakorol felette. A hatalom gyakorlásának számos formája lehet, mint például a társas elszigetelés, mozgásszabadságban való korlátozás, zsarolás, fenyegetés, verbális és mentális megfélemlítés, fizikai bántalmazás, kínzás, szexuális erőszak. A kontroll során a rabszolgákat megfosztják emberi méltóságuktól, módszeresen lerombolják önbizalmukat és önbecsülésüket.

6 Részletes fogalomtárat a függelékben talál.

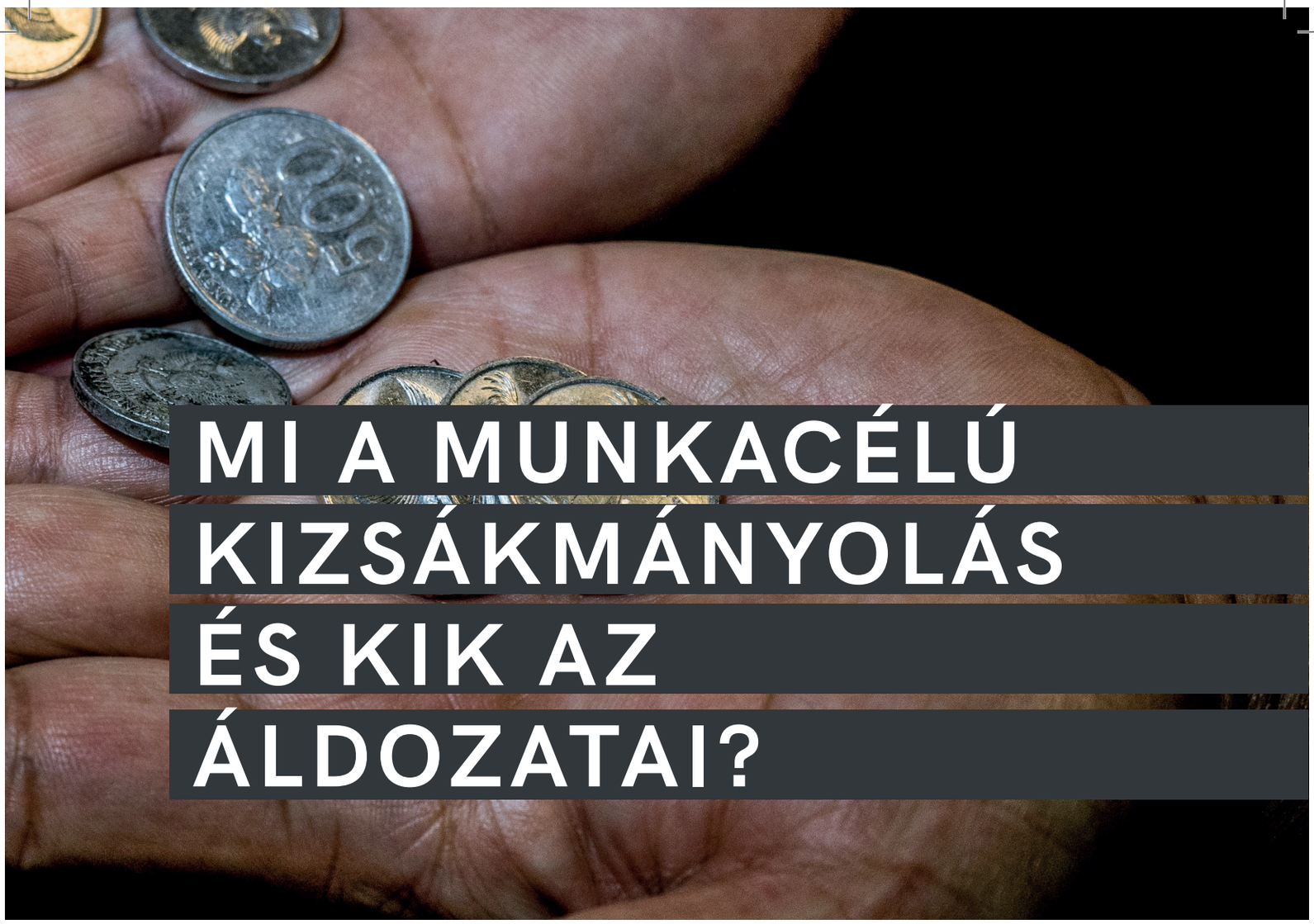

MI A MUNKACÉLÚ KIZSÁKMÁNYOLÁS ÉS KIK AZ ÁLDOZATAI?

A rabszolgákat legtöbbször – de nem kizárólagosan – munkára kényszerítik és munkájukért vagy egyáltalán nem kapnak fizetséget, vagy alacsony összegű bérezésben részesülnek. Vannak olyan esetek, amelyben a rabszolgatartók még névváltoztatásra, vagy vallásuk megváltoztatására is rákényszerítik áldozataikat, amelynek következményeként megváltozik személyazonosságuk, jogi státuszuk és ez identitásukra is kihat.

A **modernkori** jelző egyértelműsíti, hogy a rabszolgaság nem a régmúlt történelem része, hanem a mindennapjainkban is létező jelenség. A rabszolgaság ugyanis nem szűnt meg sehol, csak változásokon ment keresztül, „illegalitásba vonult", emiatt sokkal nehezebb feltárni. A rabszolgatartás gyakorlata évezredeken keresztül jogilag és morálisan sem ütközött akadályokba, sőt a rabszolgatartásból származó profit legális bevételnek számított. A rabszolgatartás ugyan – többek között az utóbbi kb. 150 év emberi jogokért folytatott küzdelmének köszönhetően – mára a világ minden országában törvénybe ütközik, de ez önmagában nem jelenti a jelenség megszűnését, hiszen ahhoz más tényezők is szükségesek. Ilyen tényezők például a jogalkalmazás elősegítése, a korrupció visszaszorítása, a szegénység felszámolása, a jogegyenlőség megteremtése, stb. Vagyis a korábbi történelmi korokkal ellentétben a rabszolgatartók többsége napjainkban igyekszik titkolni a bűncselekményt, és legtöbbször megfenyegeti és félelemben tartja az áldozaton túl a lehetséges tanúkat is, ezzel nehezítve, többször ellehetetlenítve az áldozatazonosítást és az igazságszolgáltatást.

Emiatt komoly *látencia* jellemzi a modernkori rabszolgaságot és nagyon nehéz számokkal, statisztikákkal igazolni a probléma súlyosságát és mértékét. A rejtett emberi tragédiákat a hatóságok mellett civil szervezetek, oknyomozó újságírók, társadalomtudósok és számos országban aktivisták, önkéntesek próbálják felderíteni.

A nehézségek ellenére vannak olyan **felmérések**, például a Walk Free Foundation által 1-2 évente közzétett Globális Rabszolga Index[7], amelyek megpróbálják feltárni a jelenség mélységeit és kiterjedtségét. 2018-ban közzétett adataik alapján megközelítőleg 40 millió ember él a Földön rabszolgaságban. A kutatás eredményei a 167 vizsgált ország nemzeti statisztikáira (vonatkozó bűncselekmények, elítéltek, áldozatok száma, szegénység és korrupció mértéke stb.) és 71.000 ezer emberrel (szakemberek, túlélők) 53 nyelven készült interjúk kiértékelésére épül.

A felmérések azt mutatják, hogy globálisan a nőket és lányokat jóval nagyobb mértékben sújtja a rabszolgaság (71%), mint a férfiakat és a fiúkat (29%).

A legnagyobb mértékben (az ország népességszámához viszonyítva) a következő országokban vannak jelen a rabszolgaság különböző formái: Észak-Korea, Eritrea, Burundi, Közép-Afrikai Köztársaság, Afganisztán, Mauritánia, Dél-Szudán, Pakisztán és Irán. Ezekben az országokban leginkább két tényező segíti elő a rabszolgaság meglétét: az országban dúló konfliktusok, illetve az elnyomó rezsimek. Ha abszolút számokban gondolkodunk, akkor a legtöbb rabszolga – néhány ország kivételével – a magasabb populációval rendelkező országokban él: Indiában, Pakisztánban, Kínában, Észak-Koreában, Nigériában, Iránban, Indonéziában, a Kongói Demokratikus Köztársaságban, Oroszországban és a Fülöp-szigeteken. A felsorolt 10 országban összesen 24 millióra teszik a rabszolgasorban élők számát. Európában és Közép-Ázsiában (51 ország), ahol a Föld lakosságának megközelítőleg 12,5%-a él gazdaságilag nagyon különböző fejlettségi szinten, a modernkori rabszolgák számát 3,6 millió főre becsülik.

A modernkori rabszolgaság előfordulása az egyes földrészeken eltérő. Leggyakoribb Ázsiában, Ausztráliában és Óceániában, valamint Afrikában, ezt követi Európa és Közép-Ázsia, majd az arab félszigeten fekvő országok és az amerikai földrész.

Ábra: A modernkori rabszolgaság áldozatai az egyes földrészeken 2018. Forrás: Global Slavery Index 2018.

7 https://www.globalslaveryindex.org/2018/findings/highlights/

A fekete oszlop az ábrán a modernkori rabszolgaság, a világosszürke az emberkereskedelem, míg a sötétszürke a kényszerházasság áldozatainak ezer főre vetített számát mutatja.

Magyarország a vizsgált 167 ország listáján jelenleg a 93. helyen áll. A kutatás szerint hazánkban 36.000 fő lehet a modernkori rabszolgaságban élők száma. Az európai uniós országok közül így az egyik legrosszabb helyen állunk, Görögország (89.000 fő) és Románia (86.000 fő) után. Ha az ország népességszámához viszonyítjuk a modernkori rabszolgaságban élők számát, akkor is Görögország (7,9%), Horvátország (6%), Litvánia (5,8%), Bulgária (4,5%), Románia (4,3%), Ciprus (4,2%) és Lettország (3,9%) után a hetedikek vagyunk a sorban (3,7%).

Ezeket a lesújtó eredményeket támasztják alá az **Eurostat**[8] 2012-2015 közötti időszakra vonatkozó statisztikái is, amelyek alapján kiderül, hogy Magyarország az első öt ország között van azon országok sorában, ahonnan az Európai Unió területén a legtöbb áldozatot azonosították.[9]

A rabszolgasággal rokon, de nem azonos fogalom az **emberkereskedelem**. Az emberkereskedelem egy lehetséges, de nem kizárólagos útja annak, ahogy egy ember rabszolgaságba kényszerül. **Az emberkereskedelem egy olyan folyamat, amelynek során legalább egy ember egy másik embert toborzás, szállítás, eladás, elrejtés, vagy átvétel útján, szóbeli vagy fizikai kényszer, bántalmazás, csalás alkalmazásával kiszolgáltatottá tesz és anyagi előnyök megszerzése érdekében kizsákmányol.** Az emberkereskedelem leggyakoribb célja, a kényszermunka, a kényszerházasság, a szervkereskedelem és a prostitúció.

ESET: **KIZSÁKMÁNYOLÁS SZERVKERESKEDELEM ÚTJÁN**

http://nehagyd.hu/cikkek/kiszolgaltatottsagi-naplok/kiszolgaltatottsag-naplok-szervkereskedelem

A kényszermunka fogalmát tévesen használják a modernkori rabszolgaság szinonimájaként. **Kényszermunkának azt nevezzük, amikor embereket szóbeli fenyegetéssel (adósság, a hivatalos dokumentumok elvétele, a bevándorlási hivatal értesítése stb.), vagy fizikai erőszak alkalmazásával munkára kényszerítenek**. Legtöbbször rossz munkakörülmények között és csekély fizetség mellett, vagy fizetség nélkül kell dolgozniuk. A kényszermunka és a rabszolgaság fogalmának összevetéséből kiderül, hogy lényegében minden kényszermunkát végző ember rabszolga, mégsem minden rabszolgaságban élő személy kényszermunkás. Ennek oka az, amire már a rabszolgaság fogalmának magyarázatánál röviden utaltunk, vagyis hogy a rabszolgaság nem mindegyik formája irányul **munkacélú kizsákmányolás**ra.

Vannak olyan formák, amelyek kifejezetten, vagy elsődlegesen szexuális kizsákmányolásra irányulnak, és kísérő jelenségként társul hozzájuk a munkacélú kizsákmányolás. Ilyen forma a ***kényszerházasság***, amelyben közel 16 millió, túlnyomórészt fiatal lány és nő él világszerte, továbbá a ***szexrabszolgaság*** egyes típusai (például egyes destruktív vallási kultuszokban létező szexrabszolgaság). Fontos hangsúlyozni, hogy mindkét forma esetében előfordul, hogy a szexuális kizsákmányolás mellett az áldozatokat háztartási, ház körüli munkákra is kényszerítik, egyes esetekben akár háborús rabszolgaként is felhasználják (például az Iszlám Állam által ellenőrzött területeken). Hasonlóan elsődlegesen nem munkára irányul a kizsákmányolás a **szervkereskedelem**, az örökbefogadásra irányuló gyerekkereskedelem, a **bűncselekményre kényszerítés**, a **koldultatás** és a háborús rabszolgaság esetében. Ezeknek a típusoknak a kifejtésével emiatt részletesen nem foglalkozunk, de az összes olyan formát tárgyaljuk, amely kifejezetten a munkacélú kizsákmányoláshoz sorolható.

8 Az Európai Unió Statisztikai Hivatala

9 https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/eurostat_report_on_trafficking_in_human_beings_-_2015_edition.pdf. 11.o.

3.2. A MUNKACÉLÚ KIZSÁKMÁNYOLÁS FORMÁI

A munkacélú kizsákmányolásnak számos formája van. Az egyik, amely a világon a legelterjedtebb és a legtöbb embert érinti (kb. 15-20 millió embert) az az **adósrabszolgaság**. Az adósrabszolgák legtöbbje mindennapi pénzhiánnyal küzd, és emiatt kölcsönökből próbálja fenntartani magát. A kölcsönt adó személyek azonban az adóst tulajdonukként kezelik és az adósság visszafizetése fejében dolgoztatják őket. A kölcsönt magas kamatokkal kérik vissza, az adósok munkáját alacsonyra értékelik, ezért a kölcsön egy idő után visszafizethetetlen lesz, és gyakran előfordul, hogy az **adósság fejében kikényszerített munka** más családtagokra, a gyerekekre is kiterjed. Az adósrabszolgák egy része a munkacélú kizsákmányolással párhuzamosan szexuális kizsákmányolást is elszenved, illetve gyakorta előfordul, hogy az adósság fejében prostitúcióra kényszerítik.

Magyarországon is elterjedt ez a forma, legfőképpen a legszegényebb régiók (Észak-Alföld, Dél-Dunántúl, Észak-Magyarország, Dél-Alföld) kistelepülésein, ahol az ún. uzsorások akár teljes falvakat is kontroll alatt tartanak. Fontos itt megjegyezni, hogy az Eurostat 2018-as felmérései szerint az említett régiók egyúttal az Európai Unió 20 legszegényebb régiói között is szerepelnek[10].

Globálisan szintén nagyon magas az állami kényszermunkások száma, akiket **a kormányzat, vagy a katonai hatalom általában börtönökben, munkatáborokban, vagy a katonaság kötelékén belül dolgoztat**. Ez a forma egyes afrikai országokban (pl. Eritrea) és ázsiai országokban (pl. Észak-Korea, Kína) uralkodó. Habár könyvünk a jelennel foglalkozik, nem szabad megfeledkezni arról, hogy 70 évvel ezelőtt szovjet mintára Magyarország területén is működtek internálótáborok, ahol követ, rezet, szenet bányásztattak az „osztályellenségnek" tartott személyekkel és építkezéseken dolgoztatták őket.

A **klasszikus/tradicionális rabszolgaság** az afrikai és az ázsiai kontinens egyes országaiban van jelen. A legkevésbé elterjedt forma, amelyben az emberek vagy beleszületnek a rabszolgaságba, vagy szabad emberből válnak rabszolgává, miután elfogják és eladják őket. Egész életükben szolgálniuk kell, ahogy leszármazottaiknak is. Tárgyként adják-veszik őket, mert társadalmi státuszuk országukon belül alacsony és kirekesztettként elnyomásban élnek. Afrikában ez a forma főként Nigerben, Mauritániában és Szudánban létezik, míg Ázsián belül Indiában a legelterjedtebb. Habár ez a forma is olyan, amiről azt gondolnánk, hogy létezése Európán belül elképzelhetetlen, a 19. század közepéig a cigányok rabszolgaságba kényszerítése a román fejedelemségek területén mindennapos volt.

A **háztartási és ház körüli rabszolgaság** viszont a 21. században is jelen van minden országban, ennek ellenére az egyik legnehezebben tetten érhető forma. **A háztartási rabszolgaság, amely szinte kizárólag nőket érint, a magánházakban zajlik. Az áldozatnak gyakran nincs lehetősége a házat elhagyni és a mindennapos főzés, mosás, varrás, takarítás, gyermekfelvigyázás mellett állandó bántalmazást kell elszenvednie.** A rabszolgaság e formája nagymértékben érinti a 18 év alatti lányokat.

A ház körüli rabszolgák nagyobb része férfi és a fogvatartó házát körülvevő kertben, vagy közeli szántóföldeken, erdőségekben dolgozik a haszon- és háziállatok körül, illetve mezőgazdasági munkákat végez, vagy tüzelőt gyűjt.

A háztartási és ház körüli rabszolgák ritkán csekély munkadíjat kapnak, de gyakoribb, hogy a munkájukért cserébe csak silány minőségű ételhez és szálláshoz jutnak.

Habár zárt falak, kerítések között kell a háztartási és ház körüli rabszolgáknak dolgozni, rendszerint vannak rokonok, barátok, ismerősök, szomszédok, akik tisztában vannak azzal, hogy a házimunkát végző személy jogai súlyosan sérülnek,

10 https://ec.europa.eu/eurostat/news/themes-in-the-spotlight/regional-gdp

mégsem szólnak a hatóságoknak. Ennek oka lehet a félelem. Ugyanakkor előfordulhat, hogy a hasonló szocio-kulturális körből származó ún. **bystander** (bámészkodó) könnyen azonosulni tud a fogvatartó értékrendjével és emiatt nem avatkozik bele az eseményekbe.

Háztartási és ház körüli rabszolgaságba nagyon sokféle úton kerülhetnek emberek. **Magyarország**on jellemző, hogy egyes családok arra specializálódnak, hogy nehéz sorsú, esetleg függő fiatalokat, egyedülálló idősebb és hajléktalan embereket beszélnek rá arra, hogy fizetésért végezzenek munkát a házban és a ház körül, de amint a helyszínre érnek, az illetőt mozgásszabadságában korlátozzák, bántalmazzák és fizetség helyett állandó megalázásban részesítik. A fogvatartók a már szerfüggő rabszolgát függésben tartják, ha pedig eredetileg nem volt függő, akkor rászoktatják az olcsó alkoholra és/vagy drogokra. Ezzel hosszabb távon kontroll alatt tarthatják.

Vannak azonban olyan esetek, Európában főként a nyugati országokban, ahol akár más országokból házvezetői, vagy babysitter állásokra jelentkeznek a gyanútlan munkavállalók (akik nem feltétlen tartoznak a legszegényebbek közé, hanem például nyelvtanulási szándékkal indulnak útnak) és a helyszínen derül ki, hogy az állásban meghirdetett paradicsomi állapotokhoz képest a pokol fogadja őket.

A **szerződéses rabszolgaság** formája terjed a leggyorsabban világszerte. Általában olyan munkakeresőket érint, akik egy közvetítő ügynökségnek fizetnek, hogy munkát találjanak számukra, és a közvetítők szerződés keretében – közvetítői díj és utazási díj ellenében – munkát is ígérnek, de a helyszínre érkezéskor kiderül, hogy a szerződésben leírtak nagyban eltérnek a valóságtól. A munkát kínálók azonban elveszik papírjaikat, szóban és/vagy fizikailag bántalmazzák őket, ezzel gátolva azt, hogy a munkavállaló felmondjon, segítséget kérjen, elmeneküljön. A szerződéses rabszolgák alacsony munkadíjért dolgoznak és csak alacsony színvonalú étkezést és szállást biztosítanak számukra.

A **szexuális kizsákmányolás/szexrabszolgaság** legtöbb áldozata fiatal nő vagy 18 év alatti lány, akik a szegényebb országokból (Kelet-Európa, ázsiai és afrikai konfliktuszónák) félrevezetés útján kerülnek a gazdagabb országok szexiparába. Sokan jól fizetőnek tűnő álláshirdetésekre (recepciós, pultos, masszőr stb.) jelentkeznek jobb anyagi boldogulásuk érdekében, de a helyszínre érkezve mentális és/vagy fizikai bántalmazás során prostitúcióra, pornózásra kényszerítik őket.

A **koldultatást** a hivatalos statisztikákban nem a munkacélú kizsákmányoláshoz, hanem az ún. egyéb kizsákmányolás kategóriájába sorolják elterjedtsége miatt, mégis kitérünk a jelenség ismertetésére.

A **koldultatás** világszerte leginkább a gyermekeket, a fiatal nőket és a hajléktalanokat érinti. Sok gyermeket arra kényszerítenek, hogy az utcán gyűjtsön pénzt, egyes országokban pedig házalásra veszik rá őket. Gyakran előfordul az is, hogy fiatal nőt látunk kisgyermekkel koldulni, aki rendszerint alszik a nő ölében. A gyermeket ilyenkor gyógyszerekkel, nyugtatókkal bódítják, hogy egész nap kábán pihenjenek, aludjanak. Sok esetben az anya és a gyermek nem is rokonok, futtatóik a szánalom kiváltásának érdekében használják őket. A gyerekeknek gyakran az iskolai oktatás helyett kell koldulniuk, a bevételt pedig elveszik tőlük. Esetükben a koldultatás történhet szülői, vagy nevelői, illetve szervezett bűnözői hálózatok kényszerének hatására. Előfordul, hogy a gyerekeket alkohol, vagy drog használatára veszik rá, ezzel is erősítve kötődésüket a felnőttekhez, illetve gyengítve ellenállásukat. A fiatal nőket – akik legtöbbször hét év alatti gyermekeikkel együtt kényszerülnek az utcára – és hajléktalanokat főként rokonok, ismerősök, vagy szervezett bűnözői hálózatok kényszerítenek koldulásra. Koldulás közben a kényszerített személyek sokszor lelki és fizikai bántalmazás áldozatai. Gyakran előfordul, hogy ha a koldulásra kényszerített személy nem gyűjt az elvárásoknak megfelelő mennyiségű pénzt, akkor a koldultatói megverik, de az is előfordul, hogy harmadik fél fenyeget vagy bántalmaz kéregető embert. A futtató általában szállást biztosít koldusai számára, ezeken azonban a körülmények egyáltalán nem kielégítőek. Az áldozatok leggyakrabban pincékben, melléképületekben, zsúfolt raktárhelyiségekben élnek.

ESET: **SEGÍTŐBŐL KÉNYSZERKOLDULTATÓ**

http://nehagyd.hu/cikkek/kiszolgaltatottsagi-naplok/kiszolgaltatottsag-naplo-iii

A változatos formákban megjelenő munkacélú kizsákmányolás megelőzése terén sok a teendő. A szerződéses rabszolgaság, továbbá a háztartási- és ház körüli rabszolgaság jellemzően a külföldi, gyermekfelvigyázói, házvezetői állásokra jelentkező munkavállalókat sújtja, míg a szexuális kizsákmányolás a külföldi vagy hazai állásokra jelentkező (vagy arra kényszerített) munkavállalókat érinti.

3.3. A MUNKACÉLÚ KIZSÁKMÁNYOLÁS OKAI

A munkacélú kizsákmányolás, az emberkereskedelem áldozatait bemutató fejezetben szót kell ejteni arról, hogy megkülönböztetünk potenciális áldozatokat, akik az átlagnál jóval nagyobb mértékben kitettek- e bűncselekményeknek, illetve tényleges áldozatokat, aki ténylegesen elszenvedői voltak egy-egy ilyen bűncselekménynek.

A megkülönböztetés nem öncélú, mivel a potenciális áldozatok esetében a hangsúly a megelőzésen van, míg a tényleges áldozatok esetében a rehabilitáció áll a középpontban.

Az áldozattá válás okai több szintűek, egymással szoros összefüggésben állnak, ezért a megelőzésnek minden szinten meg kell valósulnia, ha ténylegesen meg akarjuk szüntetni a jelenséget.

- gazdasági és társadalmi okok
- munkaerő-piaci viszonyok
- közösségi, kulturális okok
- egyéni okok

3.3.1. GAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI OKOK

A rabszolgaság arra épül, hogy a nagyobb hatalommal bíró társadalmi csoportok és emberek más személyeket vagy embercsoportokat „alacsonyabb rendűnek" bélyegeznek. Ezzel teremtik meg azokat az – általuk jogosnak vélt – ideológiai alapokat, miszerint a „más" emberek nem ugyanolyan értékesek, vagy akár „nem is emberek", így az általános emberi jogok sem ugyanolyan mértékben járnak nekik (*dehumanizáció*).

A *dehumanizáció* nem pusztán ideológiákból, de egyéni, emberi tulajdonságokból is fakadhat. Vannak, akik hajlamosak az egyéni rátermettségnek, ügyességnek és más érdemeknek tulajdonítani saját, a társadalomban és/vagy a gazdaságban elfoglalt helyüket, másokat, akik kevésbé szerencsések, leértékelnek. Így válik számukra elfogadhatóvá a közönyösség, vagy akár az elnyomás és kizsákmányolás is azokban az élethelyzetekben, amikor az elemi emberiesség megkívánná a segítségnyújtást.

A leértékelés okai között gyakran áll a (saját) felsőbbrendűség, tökéletesség és tévedhetetlenség illúziója. Egyre nő azok száma, akik a gyors meggazdagodás reményében mások leértékelésére, vagy épp a törvényes utak megkerülésére is képesek. Sokan igyekeznek hasznot húzni az emberek alárendeltségéből, megfélemlítéséből, a munkaerő mobilitásából (és mobilizálhatóságából). Vannak, akik a kiszolgáltatott, jogokat és kötelezettségeket, nyelvet, munkakultúrát, gyakorlati teendőket nem ismerő embereket és az őket alacsonyabb bérszínvonalon (bejelentés nélkül, feketén) foglalkoztatni kész munkaadókat összekapcsolják, „közvetítőként" közéjük ékelődnek, és a könnyű meggazdagodás érdekében gyanútlan munkavállalók megtévesztésével, munkaerejük, és gyakran hiszékenységük kihasználásával tesznek szert nyereségre.

A társadalmi különbségeket, egyenlőtlenségeket olyan rendszerigazoló ideológiák is működtetik,

- mint a *rasszizmus*, vagyis a rassz („bőrszín", „fajta") szerinti megkülönböztetés,
- az *antiszemitizmus*, amely a zsidók iránti ellenszenv és diszkrimináció,
- a *szexizmus* és *hímsovinizmus*, amely a nők alárendeltségét hirdeti,
- a *klasszizmus*, amely a társadalmi osztályhoz való – vélt vagy valós – tartozás alapján diszkriminál,
- az épizmus, amely a fogyatékossággal élő emberek megkülönböztetésére épül,
- vagy a *korizmus*, amely az életkor szerinti különbségtétel alapja.

Egyes személyek tehát kiszolgáltatottabbá, sérülékenyebbé válhatnak a különféle csoportba tartozás alapján, főként a „többség" megítélése és bánásmódja miatt, így könnyebben kerülhetnek más ember hatalma alá vagy akár annak tulajdonába. Az emberek ráadásul nem egy, hanem több különféle társadalmi csoportnak tagjai egyszerre, így az ezekből külön-külön fakadó előnyök vagy hátrányok együttesen fejtik ki hatásukat. A társadalmi kirekesztettség legtöbbször együtt jár a szegénységgel és az aluliskolázottsággal, amelyek a legkomolyabb veszélyeztető tényezők közé tartoznak az emberkereskedelem és rabszolgává válás tekintetében.

A sérülékenységet tovább erősítik a következő tényezők:

- emberi jogok, politikai jogok tiszteletének és védelmének hiánya,
- a fizikai biztonság hiánya,
- az alapvető szükségletek kielégítésének nehézségei (élelem, víz, lakhatás),
- az alapszolgáltatásokhoz való hozzáférés nehézségei (orvosi ellátás, oktatás, pénzügyi szolgáltatások),
- a munkaerő-piaci kirekesztettség, munkanélküliség
- a jó kormányzás hiánya,

- a migráció (főként a kényszerű lakhelyelhagyás),
- konfliktusok (pl. háborúk, felkelések),
- illetve a természeti katasztrófák.

3.3.2. MUNKAERŐ-PIACI VISZONYOK

Könyvünk a munkacélú kizsákmányolás azon eseteit járja elsősorban körül, amelyek a külföldi munkavállalással kapcsolatosak. Ezért érdemes megértenünk, milyen okok vezetnek ahhoz, hogy emberek külföldön keressenek munkát.

„A súlyos munkaerő-kizsákmányolást a növekvő globális mobilitás és a világszintű bruttó gazdasági egyenlőtlenségek vezérlik. A hazai gazdasági helyzet szorításában egyre többen dolgoznak olyanok külföldön, akik gyakran készek a helyi jogi előírásoktól messze elmaradó munkafeltételeket is elfogadni, mert ez még mindig jobb, mint a szegénység és a munkanélküliség, amely elől elmenekültek. A másik országba való áttelepülés általában társadalmi és gazdasági kiszolgáltatottságot idéz elő, vagy súlyosbítja ezt a helyzetet. A kizsákmányolás veszélyét tovább növeli az abból eredő társadalmi elszigetelődés, hogy nem ismerik a nyelvet, nincsenek kapcsolataik a munkahelyen kívül, nem ismerik a helyi jogi előírásokat, és nem tudják, hová fordulhatnak segítségért."[11]

A migrációs elméletek azt vizsgálják, milyen tényezők késztetnek embereket arra, hogy elhagyják hazájukat, és más országban keressenek megélhetést, boldogulást. Az ún. push and pull, azaz taszítások és vonzások elmélet szerint, amely Ernest George Ravenstein (1843–1913) nevéhez fűződik, „a potenciális migránsokat a célországban meglévő, általuk vonzónak vélt tényezők bevándorlásra sarkallják, míg ennek ellentéteként a hazájukban tapasztalt taszító tényezők kivándorlásra ösztönzik. Taszító tényezőnek számít a küldő országban tapasztalható alacsony életszínvonal, alacsony jövedelmek, rossz egészségügyi helyzet, polgárháború, az emberi jogok módszeres megsértése, míg a befogadó országban vonzó tényezőnek számít többek között a magasabb életszínvonal, magasabb jövedelmek, az emberi jogok tiszteletben tartása, színvonalas iskolai oktatás, stb."[12]

Magyarországon, az emberkereskedelem magyar áldozatai körében a következő taszító és vonzó tényezőket azonosították a szakemberek.

Taszító tényezők:

- anyagi nehézségek: mélyszegénység
- iskolázatlanság, edukációs fejlődési perspektíva hiánya
- munkanélküliség
- nem megfelelő családi háttér (szülők hiánya, válás, stb.)
- kilátástalanság
- félelem

11 European Agency for Fundamental Rights: Súlyos munkaerő-kizsákmányolás: az Európai Unión belül mozgó vagy ide érkező munkavállalók. 2. o. https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2016-severe-labour-exploitation-summary_hu.pdf.

12 Hautzinger Zoltán – Hegedűs Judit – Klenner Zoltán: A migráció elmélete. Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar, Budapest, 2014. 24. o. http://real.mtak.hu/16634/1/w207.bat_session%3D1164013711%26infile%3D%26sobj%3D8961%26cgimime%3Dapplication%252Fpdf.

- ösztönző mikro- vagy szubkultúra
- közszolgáltatások állapota
- általános közhangulat
- politikai helyzet
- szociális ellátások alacsony színvonala
- átmenetek, társadalmi integráció hiánya
- jövőkép hiánya

Húzó tényezők:

- piaci igények, kereslet
- eltérő, megengedőbb jogi szabályozás
- a jobb életszínvonal és magasabb jövedelem reménye
- több lehetőség, hamis ígéretek
- létbiztonság
- stabil közszolgáltatások
- szervezett bűnözői csoportok

Taszító tényezők	%	Vonzó tényezők	%
Gazdasági, anyagi problémák	39,4	Gazdasági, anyagi tényezők	35,3
Megfelelő munkahely hiánya	20,5	Minőségi munkahely	14,3
Politikai helyzet	8,2	Tapasztalatszerzés	9,8
Bizonytalan jövő	7,9	Nyelvtanulás	6,1
Mentalitás	6,2	Mentalitás	6,1
Életszínvonal	6,1	Természeti környezet	4,2
Társadalmi konfliktusok	5,1	Megbecsültség	4,1
Alacsony megbecsültség	4,6	Perspektivikus jövő	3,8
Egyéb tényezők	1,4	Társadalom	3,4

Táblázat: A kivándorlási szándékot és célországválasztást meghatározó vonzó és taszító tényezők (az említés %-ában)
Forrás: A magyar fiatalok erősödő kivándorlási szándékának kiváltó okai és jellemzői
Siskáné Szilasi Beáta, Halász Levente, Gál-Szabó Lajos - *Tér és Társadalom* 31. évf., 4. szám, 2017, 141. o.

Más elméletek a migráció kulturális aspektusait is megfogalmazzák: „Ahogy nő a migráció gyakorisága egy közösségen belül, úgy változik értékrendje és kulturális felfogása, növelve ezáltal is a jövőbeli migráció valószínűségét. A fejlett ipari gazdaságban szerzett tapasztalatok maguknak a migránsoknak az ízlését és motivációját alakítják át. Hiába kezdenek pusztán pénzkeresési szándékkal a migránsok, és gondolják kezdetben, hogy csak egy szűk cél elérése érdekében tesznek egy kirándulást, hogy csak keresnek egy kis pénzt. A migrációt követően megváltozik képük a társadalmi mobilitásról, a fogyasztói társadalom ízlésvilágáról és életstílusáról, amit nehéz elérni az otthoni béreken keresztül. Aki tehát már egyszer elvándorolt, az nagy eséllyel ismét vállalkozik erre, és annál nagyobb egy újabb utazás esélye, minél több útra került korábban sor."[13]

13 Sík Endre: A migráció szociológiája. 25. oldal E-tankönyv. http://old.tarki.hu/hu/about/staff/sb/Migracio_Szociologiaja_1.pdf

JÓ TUDNI

Munkaerő-piaci ismeretek nélkül kockázatos nekivágni

Amikor valaki önállóan vagy hozzátartozóival együtt mobilitásban, határátkelésben, külföldi munkavállalásban és letelepedésben kezd gondolkodni, ezt általában anyagi és érzelmi indíttatásból teszi, felületesen összevetve a push és pull, a vonzó és taszító tényе zőket. Különösen igaz ez a jelenlegi helyzetével elégedetlen emberre, akinek beszűkültek a munkaerő-piaci lehetőségei, nem jut helyben álláslehetőségekhez, ezáltal elégséges keresethez, karrierútja során számos csalódáson, gyakori váltáson, traumán ment keresztül. Sajnos az is gyakori, hogy több befektetett energiával és munkával, másodállások vállalásával együtt sem képes önmaga és családja létfenntartására, felhalmozott adósságai azonnali cselekvésre késztetik. Ehhez társul még a kimerültség, a frusztráció, a sürgető érzés, hogy ezen a helyzeten mielőbb változtatni kell. Ilyenkor gyakrabban elhangzanak ehhez hasonló mondatok az EURES-hálózat ügyfeleitől: *„Bárhová, csak innen el!”, „Akár már holnap elindulnék!”, „Vissza se nézek többet!* vagy *„Esküszöm, örökre itt hagyom ezt az országot!”.*

Az erős érzelmek, a motiváció vagy kényszer gyakrabban jelen van ezekben a hirtelen mobilitási döntésekben, mint akár a gazdasági racionalitás, megalapozott munkaerő-piaci és foglalkoztatási ismeretek, vagy az ahhoz szükséges mobilitási és egyéb szakmai készségek. Gyakran a külföldre vágyók körében nem letisztult a célország sem, az ottani munkahelyi és szakmai elvárások, az adott országra jellemző munkaerő-piaci helyzet, várható kereset, bizonyos szakmák iránti kereslet, munkaerőhiány és többlet, foglalkoztatási és munkajogi szabályok, élet- és munkakörülmények, adózási, társadalombiztosítási rendszerek, stb.

A biztonságos külföldi munkavállaláshoz nem elegendő erős elhatározással és költözési szándékkal rendelkezni. Ahhoz, hogy a munkavállalót (és gyakran a hozzátartozóit is) érintő kockázatok csökkenthetők legyenek, **5 nélkülözhetetlen tényezővel** kell még az indulás előtt rendelkezni:

- önismeret és a cél tisztán látása (beleértve a szakmai, elhelyezkedési célokat is)
- megbízható, kommunikációra alkalmas nyelvtudás a célországban való boldoguláshoz
- megbízható állásinformációs források (részletes leírás, ellenőrizhető, nyilvános hirdetői adatok)
- kezdőtőke az induláshoz
- országinformációk (munkaerőpiac, élet- és munkakörülmények, tb, adó, nyugdíj, stb. ismerete)

Amennyiben ezek közül bármelyik is hiányzik, a munkavállaló olyan hatásoknak, veszélyeknek fogja kitenni magát, amely az életét az indulás előttinél még rosszabb helyzetbe hozhatja.

3.3.2.1. MUNKAERŐ-PIACI ÉS FOGLALKOZTATÁSI KÜLÖNBSÉGEK EURÓPÁBAN

Ahány tagállam, annyiféle foglalkoztatási norma, annyiféle bérezés, eltérő a foglalkozások iránti kereslet és munkaerő-telítettség. A mobilitási irányok sohasem állandóak. Míg vannak jellemzően fogadó *(incoming)* és küldő *(sending)* országok, előfordul olyan helyzet is, hogy egyes helyeken egyszerre van jelen a munkaerő-küldés és -fogadás is. Ezek gazdasági, ágazati teljesítmények szerint változhatnak. A 2008-as gazdasági válság a dél- és közép-kelet-európai országokra súlyosabb csapásokat mért, ezért ezekből az országokból jelentősebb volt a kiáramlás a stabilabb helyzetű országok felé. Az utóbbi években azonban azokból az országokból is fogadó országok lettek, amelyek eddig munkaerővel látták el a gazdaságilag jól teljesítő, sok szabadon betölthető munkahelyet teremtő, külföldi munkavállalókat befogadni képes országokat.

Az EURES 2016-os reformja előírta a tagállamoknak, hogy a munkaerőpiacukon tapasztalható és mérhető hiányról és többletről rendszeresen szolgáltassanak adatokat, sztenderdizált módon.

A **hiány** kifejezés olyan helyzetre utal, ahol nincs elegendő számú olyan személy, aki rendelkezik a kereslet kielégítéséhez szükséges képzettségi szintekkel, készségekkel és/vagy tapasztalattal (szakképzettség hiánya), vagy ahol nincs megfelelő számú olyan személy, akik rendelkezésre állnak és hajlandóak egy adott foglalkozásban dolgozni (munkaerőhiány).

A **többlet** kifejezés olyan helyzetre utal, ahol túlzott számú olyan személy van, akik rendelkeznek az előírt iskolai végzettséggel, készségekkel és/vagy tapasztalattal, továbbá rendelkezésre állnak és hajlandók egy adott foglalkozásban munkát vállalni.

Az adatszolgáltatásnál a vonatkozó foglalkozási besorolások (pl. ISCO vagy egyéb nemzeti foglalkozási osztályozási rendszer, Magyarországon ez a FEOR[14]) felhasználásával felsorolják a tagállamok azokat a foglalkozásokat, amelyekre vonatkozóan hiányt / többletet azonosítottak; felsorolják a foglalkozásokat érintő nagyságrendeket is (kezdve a legmagasabb mértékű hiány / többletfoglalkozással).

Ezeknek az adatoknak a birtokában van az EURES-hálózat, mivel az Európai Koordinációs Iroda ezeken összehasonlító elemzéseket is végez, jelentéseket állít össze éves rendszerességgel, így pontosabban látható, hogy mely országban mely foglalkozásokban tapasztalható hiány és többlet, hol vannak átfedések és közvetítési/toborzási potenciálok.

Az álláskeresők viszont kevés figyelmet szentelnek ezeknek a munkaerő-piaci információknak és többnyire vagy a saját szakmájukban keresnek elhelyezkedési lehetőségeket, vagy alacsonyabb kategóriájú állásokat kívánnak betölteni. (Ilyenkor az álláskeresők részéről ilyen és ehhez hasonló mondatok hangzanak el: „Ahová nem kell nyelvtudás" vagy „Egyszerű, betanított munkák érdekelnek").

Amikor "európai állásokról" beszélünk, az EURES-portál központi állásadatbázisában fellelhető, nyilvános, sztenderdizált és európai adatcserére alkalmas álláshirdetésekről (JV, azaz *job vacancies*) beszélünk. Az állásadatbázis a tagállamok állami foglalkoztatási szolgálataihoz és hivatalos EURES-tagjaihoz bejelentett, ellenőrzött, nyilvános hirdetői adatokkal és minimumkövetelményeknek megfelelően rögzített munkaerőigényeket tartalmazza, amelyek az uniós munkavállalók számára nyitottak és szabadon megpályázhatók. Mivel ezeket adatvédelmi és foglalkoztatási szempontból is ellenőrzik (pl. diszkriminációmentesség, adatok teljessége), ezért ezek mindig sokkal biztonságosabbak az álláskeresők számára, mint amelyeket véletlenszerűen találnak az interneten (pl. hirdetési oldalakon, fórumokon). Az EURES-portálon hirdetett állások között könnyű keresni országonként, azon belül régiónként, foglalkoztatás típusa, végzettségi és munkatapasztalat elvárások szerint is. Hátrány viszont, hogy a hirdetések zömmel a célország (ill. a munkaadó) nyelvén kerülnek meghirdetésre, amelyhez elengedhetetlen a jó nyelvismeret. Az EURES-tanácsadók segítenek ugyan értelmezni az álláskereső számára az állás leírásában szereplő információkat, azonban ez mégis egyfajta mobilitási akadályt jelenthet (pl. álláspályázásnál, felvételi interjúnál, munkaszerződés aláírásakor), mivel a hálózat munkatársai nem tudnak minden egyes ember mögött ott állni ezeknél a lépéseknél, hogy betöltsék a tolmács szerepét.

Amikor egy munkavállaló egy idegen országban a saját szakmai képzettségi szintje alatti vagy attól jelentősen eltérő, kevés hozzáadott értéket termelő, viszonylag kevés elvárást támasztó munkakörre jelentkezik vagy abban helyezkedik el, kiteszi magát:

- **dekvalifikációnak:** az alacsonyabb képzettségűeket kiszorítják a munkaerőpiacról a magasabb képzettségűek, pl. diplomások, miközben saját szakmai kompetenciáik ezidő alatt elkopnak,

- **sokféle társadalmi, közösségi hátránynak:** kevesebb társadalmi részvételi lehetőség jut számukra, nem alakul ki megbízható szakmai kapcsolati hálójuk, kevés interakcióban tudnak részt venni, így integrálódni az ottani társadalomba,

- **munkacélú kizsákmányolásnak:** be nem jelentett munkavégzés, túlmunka, fekete- és szürkegazdaságban való részvétel.

14 https://www.ksh.hu/docs/szolgaltatasok/hun/feor08/feorlista.html

Összefoglalva:

Az álláskeresőkkel, munkavállalókkal, hátrányos helyzetű célcsoportokkal folytatott tanácsadási szituációk során megkerülhetetlen a munkaerő-piaci viszonyokkal, tagállami foglalkoztatási tényekkel, adatokkal, szabályokkal való intenzív foglalkozás, valamint ezen ismeretek felmérése és tisztázása. Amennyiben ezeket a segítő szakemberek nem tudatosítják a külföldre készülő munkavállalóban, nem szembesítik őt ezeknek az információknak a fontosságával, akkor jelentősen megnő a valószínűsége annak, hogy az ügyfél:

- Változatlanul hiányos munkaerő-piaci ismereteire, téves és a valóságtól igen eltérő „hiedelmeire" alapozza a munkavállalási terveit.

  Ügyfél: *„De hát én úgy tudom, hogy ott tárt karokkal várják az eperszedőket!"*
  Valóság: Egyáltalán nem terem eper abban az országban. (Vagy már nincs szezonja.)

- Nem méri fel reálisan a saját munkaerő-piaci értékét.

  Ügyfél: *„Biztosan találok valamit."*
  Valóság: Elindulnak öten egy autóval nyugatra, mert azt hallották, hogy bárkit azonnal felvesznek, majd napokig bolyonganak az idegen országban.

- A legkisebb ellenállás elvét követve továbbra is jelentkezik és válaszol a nem hiteles, nem ellenőrizhető álláslehetőségekre, mert az számára mindig könnyebb utat jelent.

  Ügyfél: *„Mindent elintéznek helyettem, nekem csak munkába kell állnom."*
  Valóság: Szolgáltatás egyáltalán nincs, de előre elkér a közvetítő 60 ezer forintot.

- Sodródásnak teszi ki magát, mivel kimarad a mobilitási akadályok beazonosítása és tudatosítása, az önértékelés, a karrier-út tervezése.

  Ügyfél: *„Majd lesz valahogy, ha ez nem jön be, keresek valami mást. Max. hazajövök."*
  Valóság: Nyelvtudás nélkül nem tud elhelyezkedni, és bármit bevállal, mert rohamosan fogy a pénze.

EURES TIPP:

Az **EURES.munka.hu** honlapon megtalálható Tudástár, valamint az Álláskeresőknek szóló tájékoztatók, biztonságos külföldi munkavállalással kapcsolatos ajánlások mellett az EURES Nemzeti Koordinációs Iroda rendszeresen posztol bejegyzéseket az **EUREScue.blog.hu** oldalán is, amelyben további tanácsokat, gyakorlati eseteket és rossz munkavállalói döntésekből fakadó helyzeteket elemez.

3.3.3. KÖZÖSSÉGI, KULTURÁLIS OKOK

A rabszolgaságba vezető folyamatok esetenként eltéréseket mutatnak, még ha közös elemek, tendenciák is kimutathatók. Ráadásul az egyes társadalmak eltérő kulturális, szociális, gazdasági, politikai és egyéb viszonyaik okán a folyamatot másképp is értelmezik. Így a gyakran évszázadok óta fennálló szokások, társadalmi berendezkedések erős befolyással lehetnek az esetek megítélésére és jogi elbírálására is.

Az eltérő kulturális-társadalmi jellegzetességek helyi formák, alformák kialakulását eredményezik. A sajátos formák, alformák sújthatnak etnikai, vallási és más szempontok alapján elkülönülő csoportokat, jellemezhetnek egyes földrajzi területeket, vagy éppen körülírhatóak a bűnelkövetés módjai alapján.

A modernkori rabszolgaság, emberkereskedelem és a közösségi, kulturális összefüggések vizsgálata, csak komoly kutatásokra alapozva történhet, amely több pusztán az áldozatok, vagy elkövetők, a kizsákmányolás formái és azok földrajzi elterjedésének statisztikai adataira alapozó elemzésnél. Ugyanis a „számok" és a közösségek, kultúrák nemzetek közötti direkt összefüggések keresése azt eredményezheti, hogy egyes kizsákmányolási formákat azonosítunk egyes embercsoportokkal, ezzel növelve a velük szembeni előítéletet, diszkriminációt. Világszerte kevés az ilyen témában folyó vizsgálat, ezért is kiemelkedően fontos az Amerikai Egyesült Államok területén élő indián nők szexuális kizsákmányolásáról 2011-ben, két civil szervezet (Minnesota Indian Women's Sexual Assault Coalition és Prostitution Research & Education) által készült, 105 prostitúcióban élő indián nővel készült interjúra épülő kutatás[15], amely megrendítő tanulságokkal szolgál arra vonatkozóan, milyen szerepet töltött be a kolonizáció a nők jelenkori elnyomásában, kihasználásában, bántalmazásában. A kutatás többek között feltárta, hogy a nők 79%-a már gyermekkorban szexuális abúzus áldozatává vált. A nők közel felének 200, 16%-nak pedig több mint 900 kliens számára kellett szexuális szolgáltatást nyújtania. A nők 52%-a szenved poszttraumás stressz-szindrómában, azaz PTSD[16]-ben.

„A szexuális erőszak és az emberkereskedelem az indián nőket minden más, az Amerikai Egyesült Államokban élő női csoportnál (fehér, latin-amerikai, afroamerikai stb.) nagyobb arányban érinti. A hivatalosan bejelentett esetek száma azonban alacsony, mert az őslakosok nem bíznak az állami igazságszolgáltatásban. A bizalmatlanság pedig egyértelműen a múltban elszenvedett súlyos jogsérelmek és a máig tartó diszkrimináció következménye. Az őshonos amerikai női lakosságot két és félszer több erőszakos cselekmény vagy szexuális támadás éri, mint az Egyesült Államokban élő nőket általánosságban. Több mint egyharmadukkal szemben követnek el erőszakos cselekményt az életük során. Bizonyos indián rezervátumokban a nemzeti átlagnál tízszer gyakrabban fordul elő, hogy nők válnak gyilkosság áldozatává. A túlélők vallomása szerint az indián nőkkel szemben elkövetett erőszakos cselekményeket vagy szexuális támadásokat a regisztrált esetek 86%-ában nem indián férfiak követik el.

Az európaiak letelepedése előtt az amerikai indiánok körében nem volt gyakori a nőkkel szembeni erőszak. Sok törzs a nőket szentként tisztelte, emiatt különösen óvta őket és bármilyen ellenük irányuló tettet főben járó bűnnek tartott. Az európai letelepedők a férfiak tömeges lemészárlását, a nők elleni szexuális erőszakot és a gyermekek rabszolgaságban tartását gyakorta alkalmazták a bennszülöttek leigázásakor. A kizsákmányolás nem szűnt meg a sikeres függetlenségi háborút követően sem. Az indiánok földjeinek elrablása folytatódott a gyapotültetvények szaporodásával és újabb lendületet kapott az aranyláz idején. Az elűzött indiánokat pedig deportálták a Mississippin túlra. Így jártak többek között a *csirokik*, *csoktók*, *csikaszók* és a *krík*. A kényszerättelepítés során számos ember meghalt, a nők közül pedig sokan az amerikai katonák szexrabszolgáivá váltak. A nők tartották el a vándorló családokat a kényszerprostitúcióból származó minimális pénzből. A megérkezést követően a gyermekeket a fehérek bentlakásos iskolákba küldték, vagy otthon próbálták asszimilálni, miközben sokakat szexuálisan bántalmaztak. A szétszakított családok tagjai nemcsak eltávolodtak saját kulturális gyökereiktől, de a generációkon keresztül erőltetett asszimiláció során alkalmazott erőszak mindennapjaik szerves részévé is vált."[17]

15 http://www.thedailybeast.com/articles/2011/10/26/native-american-women-expose-brutal-life-of-prostitution.html..

16 A definíció a fogalomtárban

17 Mihalkó-Szabó-Nagy: Az emberiség tragédiája. Modernkori rabszolgaság. Anthropolis Egyesület, 2017, 119-121. oldal

Sajnos, a kelet-európai roma nők körében ilyen alapos kutatások nem születtek a témában, de a romák évszázadokra visszanyúló diszkriminációja és azon túl – a társadalmak teljes egészére jellemzően – a nők elnyomása minden bizonnyal hatással van jelenbéli, rabszolgasággal és emberkereskedelemmel kapcsolatos kiemelt sérülékenységükre. Pedig, Európa területén konkrét történelmi példa is van a cigányok rabszolgaságban tartására.

„A román fejedelemségekben a *tigan* szó már a 16. századra egyenértékű lett a rabszolgával. A románok a saját népüktől eltérő idegenekként, pogányokként tartották számon az egyébként foglalkozásukat, kulturális és dialektikus vonásaikat tekintve igen heterogén cigányokat. Az uralkodó réteg jogot formált arra, hogy a még nem letelepedett és nem integrálódott cigány migránsokat elfogja és munkára kényszerítse gazdasági igényei kielégítése céljából. Három rabszolga csoportba tartoztak a cigányok aszerint, hogy ki birtokolta őket: közvetlen a fejedelemség alá tartozók (főként a fejedelmi udvar körüli teendőket látták el), a kolostorokhoz tartozók (a mezőgazdaságban vagy kézművesként foglalkoztatták őket), és a bojárok tulajdonába tartozók (a birtokokon ház körüli és kézműves feladatokat láttak el, esetleg földet műveltek). A cigányok rabszolgaságra kényszerítése egészen a 19. század közepéig gyakorlat volt a román fejedelemségek területén."[18]

A fenti tények és a korábban bemutatott amerikai példa ismeretében érthetőbbé válik az is, hogy a több évszázados elnyomás hogyan járul hozzá a mai Románia területén élő cigányok rabszolgaságban, emberkereskedelemben való mély érintettségéhez.

Habár Magyarországon a cigányokat hasonló, történeti rabszolgaság nem sújtotta, a diszkrimináció és az elnyomás olyan élethelyzeteket idézett és idéz máig is elő, amelyekben a kiszolgáltatott, sérülékeny emberekre „szakosodott" kizsákmányolók hamis ajánlatai akár megváltásnak is tűnhetnek és ahol a megalázás és erőszak is mindennapossá válhat.

Világszerte számos további példával lehetne igazolni, hogy egyes embercsoportok társadalmi és kulturális elszigetelése sokszorosan növeli a sérülékenységüket, hiszen akadályozza például a társadalmi mobilizációt, az információhoz való hozzáférést, a kommunikációt és a megértést, a javakhoz való hozzáférést, az érdekérvényesítést.

A migrációs elméletek a külföldi munkavállalással összefüggésben is hasznos ismeretekkel szolgálnak. „A migráció mély gyökereket ereszt az adott közösségben élő emberek viselkedésében, és a migrációval összefüggő értékek a közösség értékrendjének részévé válnak. A fiatal férfiak számára és a fiatal nők bizonyos csoportjaiban a migráció felemelkedési szertartássá válik, és akik nem próbálják státusukat a nemzetközi migráción keresztül javítani, azokat lustának, vállalkozó szellem nélküli, nemkívánatos elemnek tekintik. Végső fokon a külföldi letelepedésről és állásokról összegyűjtött tudás széles kör számára válik hozzáférhetővé, és a belső maghoz tartozó társadalmak értékei, nézetei és viselkedési jellemzői nagymértékben áthatják a küldő régiót."

A migrációra számos legális, féllegális vagy illegális szolgáltatás is ráépül: az állásfeltárás, -közvetítés, szállítás, stb., amelyek megléte önmagában is gerjeszti, növeli a migráció mértékét.[19]

A legkisebb fiú útra kel, inasnak áll, egy másik birodalomban próbál szerencsét hétmérföldes csizmájában, tarisznyájában hamuba sült pogácsa.

A migráció, népvándorlás nemzeti kultúránk gyökeres része. Történelmünk és generációink emlékezete tele van jó és rossz példákkal a mozgásra, egészen a magyarok bejövetelétől, másfél millió ember Amerikába kivándorlásán át az '56-os forradalmat követő emigrációra. Az Európai Unióban töltött 15 év során Magyarországon a munkaerő-áramlás narratívája nagyon sokszor fordult meg a közbeszédben, amely hol várakozásokkal volt tele, hol pedig aggodalommal.

18 l.m. 119–121. o.

19 A migráció szociológiája e-tankönyv. Válogatta és szerkesztette: Sik Endre. ELTE Táti 2012. http://old.tarki.hu/hu/about/staff/sb/Migracio_Szociologiaja_1.pdf

Napjainkra a kivándorlás megítélése a demográfiai problémák, alacsony születésszám, szakemberhiány, elnéptelenedő települések, fiatalok elvándorlása okán inkább negatívvá vagy vitatottá vált a közéleti párbeszédekben. Ettől függetlenül a külföldről hazautalt összegek nagysága, a családok boldogulása (külföldről folyósított magasabb összegű családi pótlék), devizahitel adósságok rendezése, gyermekek külföldön taníttatásának lehetősége, a szabad mozgás privilégiuma keverednek a külföldön sem többet kereső, ugyanakkor méltatlan körülmények között dolgoztatott emberekről, szétszakadó családokról, magukra maradó szülőkről, gyermekekről, házastársakról, Skype-nagymamákról, és különféle kiürülő országról szóló történetekkel.

Amikor egy közösség, család nehéz élethelyzetbe kerül, bekapcsolnak a túlélési ösztönök. Nagyon meghatározó, hogy magának a családnak, a közösségnek, amelyből a munkavállaló elindul „szerencsét próbálni", vannak-e korábbi mobilitási tapasztalatai. Amennyiben igen – és az pozitív töltetű –, a külföldre készülőt biztatják, megerősítik szándékában. Nagyban függ tehát a mobilitás tényének és élményének narratívájától is, hogy milyen háttérrel indul el az álláskereső. Ez akár pozitívan is befolyásolhatja a vállalkozás sikerét, azonban ez sem törvényszerű. Sajnos elmondható, hogy sok áldozat esetében nincs még országon belül szerzett mobilitási tapasztalat sem. (A család egész életét egy településen élte le, nem költöztek, nem utaztak – vagy csak keveset –, külföldön még senki nem járt a családból.) Ilyen esetekben sokkal nagyobb a kockázat, hogy az első alkalommal útnak indulók különféle veszélyeknek lesznek kitéve, mivel hiányoznak azok az élettapasztalatok, multikulturális közegben szerzett élmények, amelyek segíthetnének a nehéz helyzeteket áthidalni.

A külföldi munkavállalás sok embernél a korlátozó, rátelepedő családtól való „menekülést" is jelenti. Sokan így akarják bebizonyítani maguknak és a környezetüknek, hogy egyedül is érnek valamit, képesek megvalósítani önmagukat. A külföldre költözés pedig nagyon jó iskola ehhez. Annyi váratlan és új helyzetet kell megoldani a külföldi beilleszkedés során, hogy ez egy idő után nagy erővel és rugalmassággal ruházza fel az egyént. Ez azonban nem minden embernél ugyanúgy zajlik le.

Gyakran előfordul az áldozatok körében, hogy kulturális identitászavarral vagy konfliktusos identitással küzdenek. Nem részei kulturális közösségeknek, szubkultúráknak. Nem tudnak beilleszkedni a kulturális környezetükbe, a többségi társadalomba. Az életükben inkább a diszkriminációt, a rasszizmust, a kirekesztettséget tapasztalják meg, amelynek következtében az egyén a társadalom peremére szorul. Többek között ezekből az okokból tartoznak a veszélyeztetett áldozatok körébe a romák és azok a harmadik országbeli állampolgárok is, akik elhagyják hazájukat.

3.3.3.1. ÁLDOZATHIBÁZTATÁS

A munkacélú kizsákmányolást, és általánosságban mindenféle elnyomást, bántalmazást elősegíti a kisebb és nagyobb közösségekben egyaránt tartósan jelen lévő szemlélet, az áldozathibáztatás. Gyakran találkozunk olyan emberekkel – szakemberekkel is –, akik nem értik, hogyan válhat valaki áldozattá és hogyan maradhat benne az áldozati helyzetben, még akkor is, ha tudja, hogy az nem jó neki. Éppen ezért különösen fontos, hogy megismerjük az áldozathibáztatás jelenségét és az áldozatok jellemzőit is.

Annak ellenére, hogy az áldozatot lelki és/vagy fizikai, illetve gazdasági sérelem is érheti, miközben jogait lényegesen korlátozzák, az elszenvedett rossz bánásmódért, a bűncselekményért (negatív eseményért) a külvilág mégis számos esetben az elkövetőn kívül az áldozatot hibáztatja részben, vagy egészben. Ez a fajta ítélkező bánásmód az áldozathibáztatás.

Az áldozathibáztatás jelenségét az „igazságos világba vetett hit" jelenségének tanulmányozásán keresztül érdemes megközelíteni. Az „igazságos világba vetett hit" egy olyan énvédő kognitív (gondolkodási) torzítás, amely biztosítja az emberek számára a morális egyensúlyba vetett hitet, vagyis azt a hitet erősíti, hogy a rossz elnyeri méltó büntetését, a jó pedig jutalmát.

A jelenség bizonyítása kapcsán az 1960-as években Melvin J. Lerner amerikai szociálpszichológus munkatársaival számos kísérletet végzett és végül az eredményeket 1980-ban publikálta *The Belief in a Just World: A Fundamental Delusion* című könyvében.

A kísérletek segítettek megérteni, hogy az énvédő torzítás lényegében egy felsőbb hatalom létezését feltételezi, amely felelős a kozmikus rend és igazság fenntartásáért. A torzítás a magyar (és más) nyelvben is tetten érhető olyan beszédfordulat formájában, mint például: „Azt kapta, amit megérdemelt.[20]"

Leegyszerűsítve tehát, a torzítást azért alkalmazzuk, mert a rend és egyensúly időnként felborul a valóságban és visszaállítása esetenként úgy a legegyszerűbb, ha az elkövető mellett vagy helyett az áldozatot (is) hibáztatjuk.

Az énvédő torzítás olyan egyszerű élethelyzetekben is megfigyelhető, ahol kudarccal járunk és kudarcunkért környezeti tényezőket hibáztatunk (betegség, időjárás stb.), míg más ember azonos kudarcáért belső tényezőket tartunk felelősnek (elviselhetetlen modora, felkészületlensége stb.). Mindez a világ érthetősége és kontrollálhatósága, továbbá a saját jóság és kiválóság hangsúlya érdekében történik.

Az áldozathibáztatás klasszikus esete, amikor a szexuális erőszak, vagy a kényszerprostitúció áldozatait azért hibáztatják, mert kihívóan öltözködtek és/vagy viselkedtek.

Ugyan a torzítás „nyugtatóan hat" az emberek számára, az áldozatokra, túlélőkre nézve azonban súlyos következményekkel jár, ugyanis megnehezíti, hogy megosszák történeteiket, bejelentsék a hatóságoknál a bűncselekményt, lassíthatja a gyógyulást, a szégyenérzet, önvád, bűntudat miatt és megakadályozza a környezetével új társas kapcsolatok kialakítását, meglévő kapcsolatok újraépítését.

Az áldozathibáztatás tehát szinte velünk született, de megismerésével és felismerésével tudatosan küzdhetünk ellene és ezzel csökkenthetjük annak az áldozatokra/túlélőkre gyakorolt káros hatását.

Nyílt áldozathibáztatás az, amikor egyértelműen megfogalmazzuk az áldozat felelősségét az áldozattá válás folyamatában (pl. lusta és utál dolgozni, meg is érdemli, hogy dolgoztassák). A rejtett áldozathibáztatás ennél jóval leplezettebb, ezért rendkívül káros és riasztó az áldozat számára. A saját szakmai kompetenciánkba és emberi jóságunkba vetett hitünk nem engedi meg, hogy nyíltan fogalmazzunk, ezért becsomagoljuk az áldozathibáztató kérdéseket és kijelentéseket. *Miért csak most keresett meg bennünket? Miért várt ennyi ideig?*

ESET: **MEDDIG MEHET?**

https://www.segelyszervezet.hu/hu/meddigmehet

Az Ökomenikus Segélyszervezet által készített film a kapcsolati erőszak cirkularitását, az erőszak eszkalálódását (fokozódását) mutatja be nagyon pontos képet adva arról, hogy az áldozatok miért maradnak egy bántalmazó kapcsolatban, ill. hogy miért nem lépnek ki belőle. A munka célú kizsákmányolás, a házi rabszolgaság és valamennyi emberkereskedelmi forma áldozata egyértelműen kapcsolati erőszak áldozata is, éppen ezért érdemes a filmet akár többször is megnézni és ezáltal kicsit jobban megismerni a kapcsolati erőszak természetét.

20 https://hu.wikipedia.org/wiki/Igazs%C3%A1gos_vil%C3%A1gba_vetett_hit

Az áldozathibáztatás a legfőbb oka **az intézményi árulás**nak.

3.3.3.2. AZ INTÉZMÉNYI ÁRULÁS

Az intézményi árulás fogalmát a jelenséget vizsgáló tudósok alkották meg, a köztudatba pedig elsősorban a nők elleni erőszak ellen fellépő szervezetek vezették be. Ugyanakkor a jelenség érvényes lehet minden jogsérelmet és/vagy erőszakot elszenvedett, az erőszaktevőnek kiszolgáltatott és intézményes segítségre szoruló személy esetében, ezért szükségesnek tartjuk bemutatni.

„Az intézményi árulás az intézményi szakszerűtlenség speciális formája. Hatásaiban különbözik az egyszerű bürokráciától, speciális csoportokat érint, speciális állami vagy társadalmi intézmények követhetik el, és az érintett életét ez a fajta árulás alapjaiban rengeti meg. Ezért illeti a szakirodalom külön névvel [21] . Speciális csoportot érint annyiban, hogy az intézményhez forduló jogsérelmet szenvedett személy vagy az ellene erőszakot elkövetőnek, és/vagy az intézménynek kiszolgáltatott helyzetben van, és eredetileg bízik abban, hogy az adott intézmény vagy szerv hatékonyan eljár majd a védelmében. Az állami vagy társadalmi **intézmény,** mely az intézményi árulás elkövetője lehet azért speciális, mert jogszabályi vagy vállalt **kötelezettsége** alapján az volna a dolga**, hogy védelmet és igazságot nyújtson** a jogsérelem vagy az erőszak elszenvedőjének**, és ezt senki más nem is tudja neki biztosítani**. Amikor az ilyen intézmény ezt a kötelezettségét elmulasztja, és a hatékony védelmet megtagadja, nem csupán elárulja a hozzá forduló bizalmát abban, hogy megvédik, hanem egyben fenntartja az érintett kiszolgáltatottságát az elkövetőnek, és **az elkövető cinkosává válik**, csatlakozva az eredeti jogsérelem vagy erőszak elkövetőjéhez. Ezzel az eredeti rendeltetésével ellentétben nem csak nem segít, hanem általában egyenesen ront is a hozzá forduló helyzetén.”[22]

A nők elleni erőszak, és főként a családon belüli erőszak áldozatai különösen gyakran tapasztalják, hogy az utolsó mentsvárnak tekintett intézmények sem szolgáltattak igazságot nekik (és a gyerekeiknek), és nem nyújtottak védelmet a bántalmazójuk, megerőszakolójuk, zaklatójuk ellen – annak ellenére, hogy az államnak alapvető feladata és felelőssége lenne megvédeni az állampolgárokat egymástól, kiemelten pedig az erőszakos bűncselekményektől. Ennek azonban sokszor épp az ellenkezője történik: az intézményi folyamatok és hatósági személyek éppen, hogy még inkább kiszolgáltatják az áldozatot az elkövetőnek (például a kötelező kapcsolattartás – kényszerláthatás –, vagy a szembesítés előírásával).”

Többek között az ilyen, intézményi árulásban kereshetjük az okot, miért ilyen alacsony arányban kerülnek nyilvánosságra, illetve büntetésre a munkacélú kizsákmányolással kapcsolatos esetek.

3.3.3.3. SZEGÉNYSÉG, NYOMOR

Az áldozatok leggyakrabban a szegénységben, nyomorban élő emberek köréből kerülnek ki. A mélyszegénység, a nyomor nem pusztán az anyagi szegénységet jelenti, hanem társadalmi kirekesztettséget.

A kirekesztettségben élő emberek alacsony jövedelmű családokban, a normális életvitelt megnehezítő lakáskörülmények között, a megfelelő táplálkozás lehetőségétől megfosztva, rossz szociokulturális környezetben élnek. Magyarországon leggyakrabban a közlekedéstől és a munkalehetőségtől elzárt kistelepüléseken, szegregátumokban, vagy épp szociális intézményekben, sok hasonló helyzetű ember között. A helyzetük, amely – többek között a megfelelő állami, társadalmi intézkedések hiányában – generációkon keresztül továbböröklődik, gyakran az alacsony iskolázottság következménye és annak okozója is.

21 Freyd, J.J. & Birrell, P.J. (2013). Blind to Betrayal. John Wiley & Sons. és Freyd, J.J. (2008) Betrayal trauma. In G. Reyes, J.D. Elhai, & J.D.Ford (Eds) ENCYCLOPEDIA OF PSYCHOLOGICAL TRAUMA. (p. 76). New York: John Wiley & Sons.

22 http://nokjoga.hu/alapinformaciok/az-intezmenyi-arulas

3.3.4. EGYÉNI OKOK

Az áldozattá válás egyéni okai közé soroljuk a nem kielégítő fizikai vagy szellemi állapotot. A különféle környezetben megjelenő akadályok visszavetik az egyén egészségi állapotát, míg a tartós betegségek, fogyatékosság, mentális zavar, pszichiátriai betegség gyakran szegénységhez, nyomorhoz, a család széthullásához vezet, kiszolgáltatottá tesz. A kiszolgáltatott helyzetben lévő felnőttek és gyermekek különösen veszélyeztetett célcsoportjai a kizsákmányolásnak, emberkereskedelemnek.

A fizikai szükségletek kielégítettségének hiánya mellett az egyén lelki állapota is lehet labilis, ha kilátástalan helyzetben, kirekesztettségben él, akkor helyzetéből következően különösen hangulata és érzelmei negatívak, nem rendelkezik önbizalommal, önértékelése alacsony, helyzetét kilátástalannak látja, jövőképpel nem rendelkezik. Képtelen krízishelyzeteit, problémát megoldani, illetve döntéseket hozni saját életével, jövőjével kapcsolatban. Jellemző körükben a tartós munkanélküliség és az alkalmi munkák vállalása, az ún. *feketézés*.

A potenciális áldozatok gyakran magányosak, nincs megtartó, támaszt és szeretetet nyújtó kapcsolatuk. Ha van is társas kapcsolatuk, akkor az destruktív, demotiváló. Családi hátterük nem ad biztonságot, összetétele működésképtelen. A veszélyeztetett célcsoport tagjai gyakran életük különféle állomásain intézményekben éltek, pl. gyermekotthonban, családok átmeneti otthonában, anyaotthonban vagy hajléktalanszállón.

Akár gyermekkoruktól kezdve magatartászavarral küzdenek, szerhasználóvá, alkoholfogyasztóvá válnak. Nagyon gyakori az életükben a függőség, amely nemcsak pszichoaktív szerekre vonatkozik, hanem hajlamosak függő kapcsolatokat is kialakítani társas kapcsolataikban.

Magas viktimizációs kockázatú csoportok:

- gyermekvédelmi szakellátásból, állami gondozásból kikerülő fiatalok,
- fiatal lányok, nők,
- mentális zavarral, pszichiátriai betegséggel élők,
- különböző függőségek (alkohol, drog, szerencsejáték, stb.) rabjai,
- romák,
- hajléktalanok,
- fogyatékossággal élő, és/vagy megváltozott munkaképességű emberek,
- alacsony nyugdíjú idős, egyedül élő emberek,
- létminimum alatt élők,
- tartós munkanélküliek,
- aluliskolázott emberek.

ESET: **PSZICHIÁTRIAI ZAVARRAL ÉLŐ KISZOLGÁLTATOTTSÁGA**

http://nehagyd.hu/cikkek/kiszolgaltatottsagi-naplok/kiszolgaltatottsag-naplo-kizsakmanyolas-pszichiatriai-varoteremben

3.4. AZ EMBERKERESKEDŐK ÁLTAL ALKALMAZOTT TECHNIKÁK/ A KIZSÁKMÁNYOLÁSI FOLYAMAT FELÉPÍTÉSE

3.4.1. KIZSÁKMÁNYOLÁSI MÓDSZEREK MAGYARORSZÁGON

A kizsákmányolást az erre szerveződött „vállalkozók" általában jól fizető állások és jobb munkakörülmények hamis ígéreteivel érik el. Az emberkereskedők online, újságokban, álláshirdetéseken, fórumokon, a közösségi médián keresztül vagy rábeszélés útján toborozzák áldozataikat. Az emberkereskedőket segíti, hogy az interneten sok olyan információt megtalálnak áldozataikról, amelyekkel manipulálni tudják őket.[23]

Az áldozatok általában azokban az ágazatokban jelentkeznek és kapnak is munkát, melyek nem igényelnek szaktudást,[24] ilyen pl. a földművelés, a catering, építkezéseken vagy gyárakban végzett segéd- vagy betanított munka.

ESET: **MUNKACÉLÚ KIZSÁKMÁNYOLÁS ÉPÍTKEZÉSEN**

http://nehagyd.hu/cikkek/kiszolgaltatottsagi-naplok/kiszolgaltatottsag-naplok-munka-celu-kizsakmanyolas

23 http://www.ravot-eur.eu/hu/belgium

24 https://ec.europa.eu/anti-trafficking/content/nip/hungary_en

Időnként az áldozatok egy az erotikus szolgáltatási szektorban (masszázs, tánc, eszkort szolgáltatások, de nem prostitúció) vagy az építkezési, mezőgazdasági szektorban meghirdetett külföldi állásra jelentkeznek életkörülményeik javítása vagy magasabb fizetés reményében. A munkakörülményekről, elvárásokról csak szóban egyeznek meg, azonban a valóságról nincs információjuk. Szerződés hiányában ezek az áldozatok nagyon rossz körülmények közé kerülnek külföldön: félnek a helyi hatóságoktól segítséget kérni, nem ismerik jogaikat és lehetőségeiket, nem beszélik az adott ország nyelvét, vagy éppen azt, hogy hogyan lehet valahová eljutni.[25] Felvesznek valakit egy munkára, aki hátrányos helyzeténél fogva kiszolgáltatott, majd egy hónap múlva – a kezdeti megállapodás ellenére – nem kap fizetést. Ennivalót ugyan adnak neki, de sokszor az éhenhalás küszöbén áll, étele általában a háziak maradékát jelenti. Az áldozatok, vagyis a „csicskák", nők és férfiak egyaránt lehetnek, nagyon gyakran hajléktalanok. Őket is nagyon könnyű megfélemlíteni, többek között azért, mert mögöttük sincs működő szociális ellátórendszer.[26] (A csicskáztatás során is létezik lelki, fizikai és szexuális erőszak, utóbbi elsősorban a nőket érinti.)

ESET: **KIZSÁKMÁNYOLÁS CSICSKÁZTATÁS ÚTJÁN**

http://nehagyd.hu/cikkek/kiszolgaltatottsagi-naplok/kizsakmanyolas-csicskaztatas-utjan

Hazánkban virágzik az úgynevezett „loverboy" iparág, amelyet olyan férfiak működtetnek, akik rendkívül jó külső adottságaikat, sármjukat, határozott fellépésüket vetik be a lányok felhajtása érdekében. Többen fizetést kapnak azért, hogy a diszkókat járva magukba bolondítsák a legszebb és legjobb mozgású lányokat. „A lányok egykettőre belehabarodnak a loverboyba, aki kisvártatva felveti, költözzenek külföldre. Azzal a mesével áll elő, hogy jobb lesz nekik Nyugaton, ahol már várja is a munka, a lány otthon maradhat, mert úgyis hamarosan családot alapítanak. Tízből kilenc lány ezt el is hiszi."[27] Számos magyar nőt csalnak el Európába harmadik országbeli állampolgárokkal kötött házasság reményében, azonban ezeket a nőket általában prostitúcióra kényszerítik.

3.4.2. A TOBORZÁS MÓDSZEREI, JELLEMZŐI

A toborzás végső célja a kizsákmányolás, a prostitúcióra kényszerítés, egyéb szexuális tevékenység, kényszermunka végeztetése.

25 http://www.ravot-eur.eu/en/hungary

26 http://www.nlcafe.hu/ezvan/20140429/emberkereskelem-aldozatok-prostitucio-rabszolgasag/

27 http://www.nlcafe.hu/csalad/20131029/prostitucio-emberkereskedelem-vedett-hazak/

- **Egyéni toborzás** különböző nyilvános helyeken történik: éttermekben, szállodákban, bárokban, diszkókban, pubokban, stb. ahol azzal az ürüggyel kezdeményez kapcsolatot az elkövető, hogy a kiválasztott személy kiválóan táncol, jó megjelenésű, csinos, szexis, jó beszédkészségű, megnyerő, szimpatikus, és külföldi karrier lehetőségét helyezi kilátásba számára. Az emberkereskedők az érzelmekre, az önbecsülés növelésére építenek, a gyors meggazdagodás reményének lehetőségével.
- **Informális hálózat révén történő toborzásnál** a „jó" ismerősök, barátok általi bemutatáson, bekerítésen keresztül zajlanak az események. Ezzel a módszerrel a kételyeket, a bizonytalanságot oszlatják el az elkövetők, hitelessé válnak.
- **Hirdetés útján történő toborzáskor** jól fizető bel- vagy külföldi munkát kínálnak csinos fiatal nők számára szállással, munkavállalási engedéllyel, „problémamentesen", vagy garantáltan szexmentes munkával. Külföldre konzumálásra jellemzően nyelvtudás nélkülieket is toboroznak. Az ilyen típusú álláshirdetésekben néha külföldi telefonszámokat tüntetnek fel, általában azonban magyar mobiltelefon hívószáma olvasható, vagy jelige.
- Manapság az internet gyakorlatilag mindenki számára hozzáférhetővé válik, az okostelefonok terjedésével napi 24 órában, s ezzel gyakorta még a legszegényebbek is rendelkeznek. Az utóbbi időben számos alkalommal olyan eset volt, amikor a kiskorú lány a különféle **internetes oldalakon megismert barát**jával szökött meg, akár külföldre is, majd az esetek egy részében az új barát által került kapcsolatba a prostitúcióval. A kamaszok, ahogy gyakran a felnőttek sem érzik, hogy milyen komoly súlya van annak, ha magukról intim képet és/vagy személyes információt adnak ki. Hiányzik belőlük a felelős felhasználói magatartás Egyharmaduk ki is adja kezéből a rá nézve érzékeny adatot jelentő képeket, 30 százalékuk feltölti az akár teljesen intim tartalmat is. Ez egyfajta bizonyítási vágy a kortársaik felé. Márpedig ha egy kép felkerül, onnan kezdve a kép önálló életet él, és nincs mód a visszavonására. Bárki letöltheti, mutogathatja, feltöltheti kompromittáló oldalra, elmaszkírozhatja, kellemetlen szituációba keverheti a fiatalt.

A hirdetésre jelentkezőkkel az alábbi esetek történhetnek:

- szerelem meg- és eljátszása első látásra (vágyott érzelmek felkeltése)
- házassági ajánlat (érzelem és biztonság igényének kielégítése)
- erőszakos bűncselekmény révén: emberrablás utcáról, közterületről (nyers erőszak)
- saját rokon adja el külföldre (érzelmi, bizalmi viszony, társadalmi függőség kihasználása)

Erőszakos bűncselekmény révén (emberrablás): Az eszköztár legdurvább eszköze a sértett elrablása. Előfordult pl. hogy egy vidéki lakodalom után egy fiatal leányt arra kényszerítettek, hogy beszálljon egy gépkocsiba, és a sértett már csak a határ túloldalán fogta fel, hogy mi is történt vele. Az elkövetők ugyanis a sértettet eladták egy szex-klubnak.

Fedési (leplezési) lehetőségek:

- modellügynökség
- utazási iroda
- munkaközvetítő cég
- „au-pair", babysitter szolgálat
- házasságközvetítő szolgálat
- masszázsszalon

ESET: **AU-PAIRBÓL SZEXUÁLIS KIZSÁKMÁNYOLÁS ÁLDOZATA**

http://nehagyd.hu/cikkek/kiszolgaltatottsagi-naplok/kiszolgaltatottsag-naplo-szexual

A leggyakrabban ajánlott tevékenységek:

- fotómodell, hostess
- háztartási munka, gyermekfelügyelet
- táncosnői, artista, más művészi pályák
- képzettséget nem igénylő, magasan fizetett munka
- bárokban, klubokban felszolgálói, erotikus munka
- külföldi tanulási lehetőség
- házasság, partnerkapcsolat

A toborzás végrehajtásakor használt módszerek:

- kényszerítés
- fenyegetés
- erőszak
- csalás
- megtévesztés

3.4.3. AZ ÁLDOZATTÁ VÁLÁS FOLYAMATA

A legjellemzőbb lépések láncolata, amelyek az emberi érzékenységünkre építenek és tesznek potenciális áldozattá.

Bekerítés (toborzás): Potenciális áldozattal való kapcsolatfelvétel, leggyakrabban a személyes kapcsolatokon keresztül. Az áldozat bizalmának megnyerése érzelmekkel, gondoskodással, szeretettel, szerelemmel szorosabb kapcsolat kialakítása. Gondolta volna? Ezeken a hétköznapi helyeken is találkozhatsz kizsákmányolókkal: piac, kórház, közösségi média, kocsmák, stb.

Ajánlat elfogadása: Egy kedvezőnek tűnő lehetőség elfogadása önként, részleges, vagy teljes megtévesztéssel.

Áldozati lét: Kényszerítéssel, zsarolással, megtévesztéssel történő kizsákmányolás. Az áldozati lét szexuális célú kizsákmányolás esetén akár több éven át is tarthat.

Kiszolgáltatott helyzet kialakítása: érzelmi, fizikai, anyagi függőség létrehozása; személyes dokumentumoktól való megfosztás; családi, baráti kötelékek lerombolása; szigorú, kegyetlenkedő, sanyargató, testi-lelki bántalmazó, megalázó viselkedés az önértékelés lerombolása érdekében.

Kilépés: Az áldozatok kilépése a kizsákmányolásból majdnem minden esetben csak külső segítséggel történhet, egyedül nem képesek rá. A kilépést nehezíti: az idegen (külföldi) környezet, a nyelvtudás, az okmányok és a pénz hiánya, függőség, traumatizált állapot stb.

Visszalépés: Ha megtörténik a kilépés, az nagyon gyakran csak időleges, a korábbi áldozatok nagyon nagy arányban kerülnek vissza kizsákmányolt helyzetükbe. Bár az áldozatok Magyarországon kapnak rehabilitációs és reintegrációs segítséget, az sokszor sikertelen.

3.4.4. A KIZSÁKMÁNYOLÓK/ EMBERKERESKEDŐK

Emberkereskedővé bárki válhat: férfiak és nők, az adott állam állampolgárai és mások egyaránt. Az emberkereskedők sok esetben ugyanannak a családnak vagy nemzetnek a tagjai, mint áldozatuk, akár együtt is élhetnek és dolgozhatnak velük. Az is előfordulhat, hogy az emberkereskedők korábban szexuális kizsákmányolás céljából történő emberkereskedelem áldozatai voltak, és most anyagi haszonszerzés céljából foglalkoznak emberkereskedelemmel. Egyes emberkereskedők prostituáltak toborzását szervezik, mások a szállításukért és átadásukért, a rejtegetésükért vagy befogadásukért felelősek.[28]

Magyarországon és a származási országokban a kizsákmányolókat informális és gyakran rokoni kapcsolatok fűzik az áldozatokhoz. A kizsákmányolók sok esetben régi vagy visszaeső bűnözők. A családtagok is kényszeríthetik rokonaikat kizsákmányoló helyzetbe, akár pénzért, akár más előnyökért, vagy mert az emberkereskedők kihasználják a meglevő családi hatalmi viszonyokat és kiszolgáltatott helyzeteket, hogy újabb áldozatot szerezzenek.

28 https://emberkereskedelem.kormany.hu/download/b/46/c0000/TRAFGUID1_Munkaer%C5%91%20kizs%C3%A1km%C3%A1nyol%C3%A1s.pdf

3.4.5. ELKÖVETŐI PROFIL

Többségében férfiak, az elkövetők között a nők legfeljebb alsóvezetői szinten vannak jelen (a szexuális kizsákmányolás esetében)

Jellemzően jó meggyőző, jó kapcsolatteremtési képességgel, kiváló kommunikációs adottságokkal rendelkeznek. Fellépésük tekintélyelvű.

Gyakran aluliskolázottak, büntetett előéletűek.

Érzelmi kötődést alakítanak ki az áldozatban, ezért erőszakot vagy fenyegetést csak kisebb mértékben alkalmaznak. Sok esetben azzal is erősítik az áldozatok kötődését, hogy családjaikat rendszeresen felkeresik, kisebb összegekkel, ajándékokkal támogatják őket, ezzel tüntetve fel magukat jobb színben.

A nagy, szervezetszerű elkövetés ritkábban jellemző, az elkövetők lazábban kapcsolódnak egymáshoz, valamilyen rokonság, ismeretségi kör, vagy lakóhely alapján. Bázisuk Magyarországon van.

Legális jövedelemmel általában nem rendelkeznek, teljes egészében bűncselekményekből biztosítják a megélhetésüket.

A hivatalos szervek (rendőrség) tapasztalata, hogy az elkövetők gyakran úgy kívánják elejét venni annak, hogy az áldozatok a hivatalos szervekhez forduljanak, hogy az eljáró hatóságokat korruptnak állítják be, vagy azt a látszatot keltik, hogy a rendőrségen belül megfelelő kapcsolatokkal rendelkeznek, így ha feljelentést is tesz valaki ellenük, az eljárást biztosan „megússzák".

3.4.6. AZ EMBERKERESKEDŐK ÁLTAL ALKALMAZOTT MÓDSZEREK

1. az áldozat bizalmának megnyerése, kötődés kialakítása (érzelmekre hatás gondoskodással, szeretet, szerelem illúziójával)
2. külföldi, vonzó, jól fizető állás ajánlása
3. a bizalom kialakulása után szigorú, kegyetlenkedő, sanyargató, bántalmazó viselkedés, az áldozat megfélemlítése
4. az áldozat megfosztása személyes dokumentumaitól
5. érzelmi, fizikai, anyagi függőség kialakítása
6. magas elvárások, nehéz fizikai munka, amely eléri vagy meghaladja a teljesítőképesség határát (a megfelelő pihenőidő és pihenési lehetőség biztosítása nélkül).
7. családi, baráti kötelékek lerombolása
8. fenyegetés, zsarolás
9. önértékelés lerombolása, megalázások alkalmazása (testi, lelki)
10. kiszolgáltatott helyzet kialakítása, fenntartása

3.4.6.1. NEM MINDEN MUNKAKÖZVETÍTŐ KIZSÁKMÁNYOLÓ

Mindazok, akik önmagukat legálisan működő cégnek vagy munkaközvetítőnek beállítva, netán más cégek mögé bújva mások számára **a valóságban nem létező, vagy a foglalkoztatási szabályokat megsértő külföldi álláslehetőségeket ígérnek és hirdetnek**, vagy akár **erre építve szolgáltatásokat értékesítenek**, hogy abból saját maguk számára anyagi vagy egyéb hasznot húzzanak és ezzel közben az ügyfélnek erkölcsi vagy anyagi kára keletkezik, az **csalásnak, megtévesztésnek** számít. A hamis külföldi állásígéretekkel másokból pénzt kicsalók azonban nem minden esetben emberkereskedők is egyben. Tevékenységük más emberek kihasználhatóságából, hiszékenységéből fakad, olyan etikátlan viselkedés, amely bármikor összekapcsolódhat akár egyéb bűncselekményekkel is. Emiatt is fontos megkülönböztetni az etikus (fair) közvetítést az etikátlantól.

Biztonságos (etikus) közvetítés: a közvetítő valóban össze akarja kapcsolni a jelöltet a munkaadóval, annak érdekében, hogy az őt megbízó munkaadó üres pozíciója be legyen töltve. A közvetítő az őt jelöltkereséssel megbízó munkaadóval, annak elérhetőségeivel, az álláshellyel és a munkavégzés, foglalkoztatás körülményeivel kapcsolatos információval, illetve a tevékenység folytatásához szükséges licensszel, engedéllyel rendelkezik és ezt az ügyféllel meg is osztja.

Pénzért közvetítés: általánosságban a munkaerő-közvetítők az őket jelölt-kereséssel megbízó munkaadótól kapják meg sikeres közvetítés esetén a díjazásukat, azonban az álláskeresőnek díjat nem számolhatnak fel. Ezt tagállami körben szabályozzák a törvények, egyes országokban megengedett az álláskeresőknek is díjakat felszámolni, míg más országokban ezt törvény tiltja. Azon esetekben, amikor a közvetítő állásinformációt, közreműködést és egyéb segítséget ígér, azonban mindezért az álláskeresőtől pénzt igényel (teljesen mindegy, hogy előre vagy utólag, milyen címen és mekkora összegben) olyan országban, ahol ezt a jogszabályok nem engedik meg, nem tekinthető legálisnak, még abban az esetben sem, ha a közvetítő nem ismeri a rá vonatkozó jogszabályt!

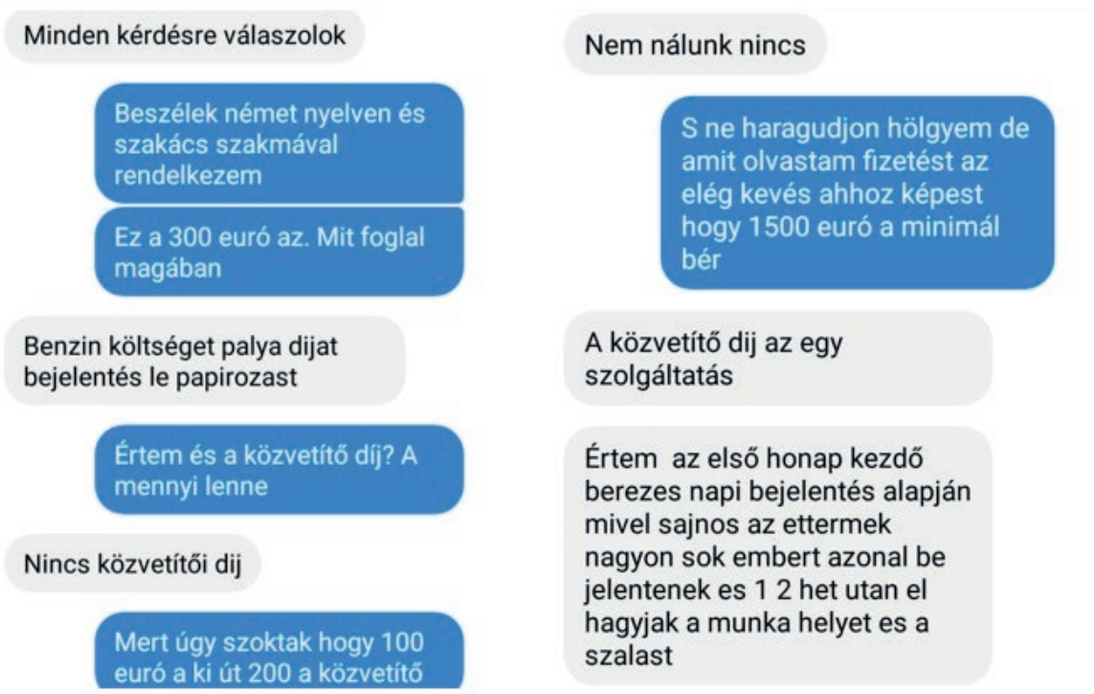

4. kép: Olykor a közvetítők is tudják, hogy nem legális a közvetítői díj. Forrás: Eures

Ezen kategórián belül három altípus különíthető el:

- **Az álláshely létezik**, vagyis a közvetítés akár meg is történhetne a feltételek teljesülése esetén.

- **Az álláshely nem létezik**, tehát teljesen lényegtelen az ügyfél végzettsége, kompetenciája, mert közvetítés semmiképpen nem lesz. Vagyis bárki jelentkezhet – ha van pénze, álláshoz senki nem fog jutni.

- Akár létezik az álláshely, akár nem, az arra történő pályázás, közvetítés **egyéb feltételekhez, szolgáltatások igénybevételéhez kötött**, amelyért az ügyfélnek mindenképpen fizetnie kell.

„Sikeres kiközvetítés esetén, amennyiben a jelentkező irodánkban átveszi *a hivatalos dokumentumokat akkor kell kötelezően megvenni az ún. információs kézikönyvünket és kifizetni az utazásszervezői díjunkat (összesen 50.000,- Ft +* Áfa *azaz 60.000,- Ft)"*

Egyéb haszonért, előnyért közvetítés: a közvetítő szeretné a szállás-utaztatás szolgáltatását, üres külföldi ingatlanok kiadását felpörgetni és abból bevételt realizálni.

Kizsákmányoló munkaadó számára rabszolga közvetítés: a közvetítő tisztában van vele, hogy a megbízó munkaadónak rossz a hírneve, az emberek gyorsan cserélődnek nála az embertelen feltételek és a foglalkoztatási szabályok be nem tartása miatt és ezért csak nagyon nehezen találna olyan munkaerőt, aki hajlandó lenne az ilyen állást betölteni. A munkaadó a közvetítőt fizeti meg jobban (főleg a toborzott munkavállalókon megspórolt pénzből), amelyért cserébe az gondoskodik a folyamatos munkaerő-utánpótlásról. Probléma esetén a közvetítő „mossa kezeit", vagyis a munkafeltételek nem teljesüléséért nem vállalja a felelősséget. Tipikusan ilyen közvetítési esetek a legszegényebb, szakképzetlen rétegeket megcélzó éttermi munkák, ahol semmiféle munkavállalói jogbiztonság, munkavédelmi előírás nem érvényesül és a legtöbbször heti 60-70 óra munka ellenére sem kapják meg a törvényileg előírt minimálbért.

Előfordulhat, hogy a közvetítők az állásra az ügyfelektől egyszerűen csak pénzt akarnak kicsalni egy olyan szolgáltatás ígéretével, amely mögött nincs, és nem is lesz valódi teljesítés, mivel az általuk meghirdetett külföldi munkalehetőség nem is létezik. Ebben az esetben a csalóknak nem érdeke az, hogy az ügyfelekkel személyesen is találkozzanak, inkább rejtőznek. Az sem mindig érdekük, hogy a munkavállalók ténylegesen külföldre is utazzanak, elegendő, ha előre be tudják szedni tőlük „regisztrációs díjként" a kicsalni kívánt összeget, személyes adatokat, utána nyomtalanul eltűnnek, a hirdetésben szereplő elérhetőségeik megszűnnek. Hol kisebb, hol nagyobb összegeket kérnek el különböző szolgáltatásokért, ügyintézésért, közvetítésért, egyéb tevékenységekért. Ha elegendően nagy számú álláskereső dől be az ígéretnek és úgy gondolkodik, hogy ez számára egy jó befektetés lesz, a külföldi fizetés majd úgyis fedezni fogja ezt az egyszeri kiadást (megkeresi az árát), akkor minél többen hiszik az álláshirdetést és a közvetítő ígéreteit valósnak, minél többen fizetik be a kért díjat, a közvetítő annál jobban jár.

Számoljunk egy kicsit!

A közvetítő felad egy hirdetést kb. 6.000 forintért. (A „közvetítési díj" természetesen nem szerepel a hirdetés szövegében, azt csak azok tudják meg végül, akik telefonon vagy e-mailben jelentkeznek is az állásra. Tegyük fel, hogy csak egy egyszeri 30.000 forintot igényel a közvetítő az álláskeresőtől. Ha erre csupán 10 fő rábólint és átadja vagy átutalja a pénzt a közvetítőnek, az már keresett 300.000 forintot (valójában 294.000 Ft, ha levonjuk a feladott hirdetés árát). Ha 30 fő hiszi azt, hogy ezért cserébe külföldi állást intéznek neki, akkor az már majdnem 900.000 forint bevételt jelent a közvetítő számára. A 30.000 forintos díj azért lényeges, mert ez még nem ér el egy kritikus lélektani határt sok embernél. Aki ennyit elbukik, mert átverték, talán beletörődik, nem tesz lépéseket, elkönyveli tanulópénznek. Azonban ennél jóval magasabb díjakkal is lehetett évekkel ezelőtt találkozni. Voltak olyan közvetítők, akik 60-80, sőt akár 200 ezer forinttal is megkárosítottak embereket. (Természetesen minél magasabb a közvetítői díj összege, annál kevesebben tudják vagy akarják majd megfizetni. Ha viszont alacsonyabb, megfizethetőbb, akkor sokkal több embert vonz, pl. szegényebbeket, még akkor is, ha a családban, ismerősi körben kérnek kölcsön erre.)

„Közvetítői” díj összege	nyereség 10 becsapott esetén	nyereség 25 becsapott esetén	nyereség 50 becsapott esetén
15.000	**150.000**	**375.000**	**750.000**
30.000	**300.000**	**750.000**	**1.500.000**
60.000	**600.000**	**1.500.000**	**3.000.000**
120.000	**1.200.000**	**3.000.000**	**6.000.000**
180.000	**1.800.000**	**4.500.000**	**9.000.000**

További példa:

„Angol partnerünk szállodai munkára keres fiatalokat Anglia, Skócia és Wales területére.
*Partnerünk egy jól működő **Work Experience programot** kínál külföldi munkavállalók számára. Rengeteg szállodával állnak kapcsolatban, akik szakmai gyakorlatot biztosítanak fiataloknak a vendéglátás területén belül, **sokszor tapasztalat nélkül is el tudják helyezni a jelentkezőket**, így ez egy remek lehetőség arra, hogy tapasztalatot szerezzenek és még fizetést is kapjanak érte a fiatalok.*

*Akár van interjú, akár nincs, ha felvették a jelentkezőnket, akkor egy **előszerződést** kapunk e-mailben, amiben benne vannak a részletek. A **450 GBP-s programdíjat abban az esetben kell kifizetni, ha kaptunk előszerződést.** Az előszerződést személyesen írjuk alá, és az aláíráskor kell a programdíjat kifizetni.*

*Abban az esetben, ha kapunk egy előszerződést és annak megérkezése után azt visszamondja a jelentkezőnk, akkor van egy **100 GBP-s lemondási díj**, amit ki kell fizetni.”*

3.4.7. MIRŐL LEHET MEGISMERNI A FÉLREVEZETŐ ÉS ILLEGÁLIS MUNKAKÖZVETÍTŐKET?

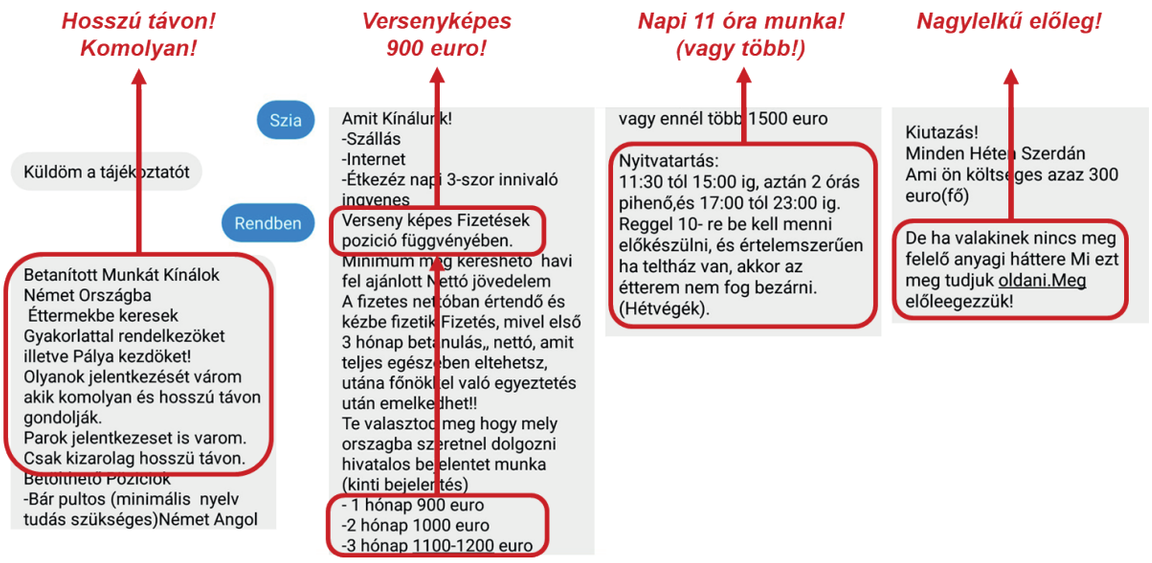

5. Példa egy gyanús álláshirdetői kommunikációra. Forrás: Eures

Regisztrációs, céginformációs, hivatalos nyilvántartási és együttműködési csalások

- **Nyilvántartás/engedély hiánya:** Létező, megbízható közvetítő cégként reklámozza magát és szolgáltatásait, azonban nincs bejegyezve egyetlen nyilvántartásban sem, nincs publikusan ismerhető adószáma, székhelye, irodája, kapcsolattartója, ügyvezetője, vagy ha vannak is ilyen adatok megadva, azok nem valódiak. Nem szerepel az NFSZ hivatalos és aktuális negyedéves magán munkaerő-közvetítők listáján és a megyei nyilvántartásokban sincs semmi nyoma. Külföldi (EGT irányú) közvetítést kínál, de csak belföldre van engedélye, esetleg egyáltalán nincs semmiféle engedélye e tevékenység gyakorlására. A cégkivonat szerint nincs a tevékenységi körében munkaerő-közvetítés megadva.

- **Bejegyzés alatt álló, vagy csak nemrégiben bejegyzett cég:** Ha valaki rá is kérdez ezekre a tényekre, akkor a közvetítő bizonygatni kezdi, hogy „éppen bejegyzés alatt áll" a cég és ezért nincs még adószáma, vagy közvetítése engedélye. Ennek ellenére javában „működik" és szolgáltatásokat kínál az ügyfeleknek. A nagyon rövid időn belül alapított közvetítőkről nehéz elhinni, hogy már másnap képesek lennének külföldi álláshelyekre közvetíteni, mivel saját állásadatbázissal sem rendelkeznek még.

- **Eldugott székhely:** Előfordul, hogy a közvetítő cég székhelye, telephelye kisebb faluban, községben van bejegyezve. Ez természetesen önmagában nem döntő erejű bizonyíték, de gyakran illegális magánközvetítési tevékenységet folytató magánszemélyek kisebb, nehezen megközelíthető helységekbe „telepítik" a cégüket, hogy ne érhessék őket könnyen utol és egyetlen ügyfél se akarjon személyesen befáradni a cég irodájába reklamációért.

- **Több névváltozat és párhuzamosságok:** Előfordul, hogy az illegális közvetítést olyan cégek végzik, amelyek a cégjegyzéki adatok szerint több néven (vagy névváltozaton) is be vannak jegyeztetve, viszont azonos tevékenységet, azonos székhelyen és/vagy telephelyen folytatnak, továbbá tulajdonosaik, résztulajdonosaik, tagjaik is azonosak. Ezzel a módszerrel párhuzamosan tudnak több közvetítő céget is működtetni, és ha az egyiket meg is bírságolják, töröltetik, felszámolás alatt áll, a másik a továbbiakban addig is „váltóként" aktív maradhat.
- Átláthatatlanságra törekvés: Magyar magánszemély a lazább jogszabályi keretek miatt eleve már külföldön alapít közvetítő céget, ehhez idegen nyelvű cégnevet választ, a hazai álláskeresőknek nyújtott tájékoztatásban külföldi székhelycímet, ugyanakkor magyar mobilszámot ad meg elérhetőségnek. Ez ugyan önmagában még nem tilos, viszont a határon átívelő (időnként szinte követhetetlen), több országhoz is köthető cégadatokkal, nyilvántartásokkal, toborzási felhívásokkal és álláshirdetésekkel kapcsolatos műveletekkel össze tudják zavarni az ügyfeleket és a hatóságokat is, nehezebben ellenőrizhetőek. Amennyiben több panaszos vagy károsult ügyfél is van, nem lesznek egybehangzó adatok az elkövető beazonosításához. Például Angliában bejegyzett cégnek kiadva magát, de szlovák partneren keresztül, magyar képviselővel és telefonszámmal hirdet állást vagy átirányítja, esetleg átadja az ügyfeleket egy másik közvetítő irodához (amit szintén ugyanaz a személy és ugyanott működtet). Különféle külföldi bejegyzési, nyilvántartási, regisztrációs számokra hivatkozik, amelyet az ügyfél önmaga nehezen lenne képes beazonosítani, leellenőriztetni (főleg nyelvtudás és tagállami adatbázisokban való keresési tapasztalat hiányában). Ezzel a legális tevékenység látszatát kelti, az ügyfélnek pedig eszébe sem jut gyanakodni, mivel engedéllyel rendelkező, bejegyzett közvetítőnek hiszi a céget.

- **Fiktív vagy korábban törölt nyilvántartási számok:** Olyan nyilvántartási számot tüntet fel, (pl. fiktív számsort) ad meg, amely a valóságban nem létezik. Vagy hitelesnek tűnő, de a gyakorlatban korábban már törölt számsort ad meg az ügyfeleknek, hogy bejegyzett közvetítőnek hirdethesse magát és bizonyíthassa, hogy van érvényes munkaerő-közvetítési tevékenységre engedélye.

- **Csődeljárás, felszámolás, eljárás, törlés alatt álló cégek:** A közvetítő felszámolás/csődeljárás/eltiltás alatt áll, azonban a tevékenységét és a külföldi munkalehetőségek hirdetését, ügyfelek toborzását továbbra is intenzíven végzi. Eljárás indult ellene korábban csalás miatt, ezért a közvetítési tevékenységtől a munkaügyi szerv eltiltotta, törölte a nyilvántartásból, azonban a csalási tevékenységet változatlanul folytatja. Alternatívája, mikor a törlés után rögtön új céget alapít, esetleg más néven veteti magát újra nyilvántartásba.

- **Együttműködési megállapodások mögé bújó cégek:** Előfordul, hogy a munkaügyi szervezetet megkeresik együttműködési és hirdetési szándékkal. Ez remek terep számukra, hiszen sok álláskereső megfordul a foglalkoztatási osztályokon, munkaügyi kirendeltségeken, és amelyiket a munkaügyi szervezet vagy a kormányhivatal szerepelteti a hirdetőfalán, abban jobban megbíznak az emberek. („Biztos megbízható ez az állás, hiszen a munkaügyin volt kifüggesztve!") Az igazság az, hogy a gyenge behatolási pontokat keresik és bizonyos megyéket, járási hivatalokat külön-külön vagy egyszerre is megkeresnek. Ezért fontos a munkaügyi szerv vezetői és a tanácsadók közötti előzetes egyeztetés is az ilyen közvetítői ajánlatok publikálásáról, mert probléma esetén a hivatal hitelességét is veszélyeztetheti. Túlságosan sokszor bizonygatja a munkaügyi szervezettel fennálló kapcsolatot, létező, aktív együttműködést. Előfordul, hogy a saját székhelyét, telephelyét úgy adja meg, hogy az a munkaügyi központ kirendeltsége és oda tereli az ügyfeleket „szerződést írni" a hivatalosság és megbízhatóság látszatát keltve.[29]

- **Identitástolvaj** cégek: Ezek illegálisan felhasználják a tagállami munkaügyi szervezetek, az EURES, esetleg legálisan működő magánközvetítők vagy munkaadók logóját, arculati elemeit, ezáltal megtéveszti az ügyfeleket, akik a felkínált álláshirdetést (és a hirdető álközvetítőt is) hitelesnek, megbízhatónak, ezáltal valósnak

29 Megjegyzés: A kormányhivatalok és a járási hivatalok ügyféltérben elhelyezett hirdetőfelületeinek használata 2019 tavasza óta szigorúan szabályozottá vált.

hiszik. Előfordul, hogy egy másik cég, vállalkozás, hotel, stb. nevében hirdetnek állásokat, anélkül, hogy azoknak tudomásuk lenne róla, hogy visszaéltek a nevével, címével, egyéb adataival. Ez az identitáslopás egy formája, amikor más szervezet mögé rejtőzve próbálnak kicsalni pénzeket álláskeresőktől. Pl. a szerződésein, tájékoztató kiadványain is illetéktelenül felhasználja a munkaügyi szervezet logóját, hogy hitelesebbnek tűnjön.

- **Képző cégek:** Képzőként van nyilvántartva és a külföldi munkavállaláshoz (vagyis ígéretéhez) kapcsolódva nyelvi, szakmai felkészítést kínál az ügyfeleknek, mindezért pedig képzési díjat kér. Tagadja a közvetítés tényét, de külföldi álláslehetőségekre alapoz, munkaszerződéseket ígér, stb. (Tipikusan a hajókon végzendő munkáknál fordul ez elő: *„Megtanítunk a vendéglátásra és kapsz angol nyelvi felkészítést, és ha minden tanfolyamunkat elvégezted sikeresen, megvetted a tananyagainkat, akkor garantáltan szerződést kapsz és feljutsz folyami vagy óceánjáró hajó fedélzetére.”)*

3.4.7.1. INTERNETES JELENLÉT, TÁJÉKOZTATÓ ANYAGOK, KOMMUNIKÁCIÓ, STÍLUS ÉS NYELVEZET

- **Eldobható telefonszámok:** Gyanúra ad okot, ha a közvetítő ingyenes apróhirdetési oldalakon, újságban tesz közzé szűkszavú külföldi álláshirdetéseket és csupán egy telefonszámot ad meg. Ha kizárólag telefonon keresztül lehet csak információt szerezni az állás részleteiről, könnyebb elhallgatni, letagadni, üres ígéretekkel megtölteni. Akár emelt díjas telefonszám is lehet.
- **Eldobható e-mail címek:** Ingyenes, e-mail szolgáltatónál (gmail, freemail, yahoo, hotmail, stb.) regisztrált e-mail címről levelezik az álláskeresőkkel. Egy komolyabb, megbízható vállalkozás nem fog ezen spórolni, hanem cégnévvel azonosítható e-mail címet használ. (Cég helyett magánszemély is állhat a postafiók mögött, vész esetén az e-mail cím azonnal törölhető, a bizonyítékok megsemmisíthetők.) Meg kell vizsgálni azt is, milyen internetes címről, honnan (milyen állomásokon keresztül) érkezik az elektronikus levél, ki is áll valójában a küldő mögött! Sok illegális közvetítő nem figyel az apró részletekre és az e-mail beállításokra, teljesen más név szerepel a címmezőben és az aláírásban.
- **Rosszul barkácsolt, igénytelen tájékoztató eszközök:** A zajos, sokszorosan fénymásolt, megfakulttá és olvashatatlanná faxolt, fekete-fehér, hibákkal teli tájékoztató levelek igénytelenségre és kapkodásra utalnak. A „házi gyártás” soha nem jelent versenyképes minőséget. Ha már a tájékoztatójuk, levelük, szerződésük akár formailag, akár tartalmilag és minőségileg is kifogásolható, akkor vélhetően az általuk kínált szolgáltatás sem lehet jobb.
- **Rosszul barkácsolt weboldalak:** A honlapja sem tartalmában, sem formájában nem hasonlít a professzionális cégek weboldalaira, gyorsan összedobott, stílusában, nyelvezetében is túlvegyített, „olcsó”, hibáktól hemzsegő benyomást kelt. Egy esztétikus és részletes weboldal, saját domain-névvel, saját céges e-mail címmel már utalhat arra, hogy tényleg van „szellemi és anyagi tőke” a vállalkozás mögött és nem csak egy gyors nyerészkedés céljából alapított hamis honlapról van szó.
- **Látványos, profinak tűnő weboldalak:** Önmagában a professzionális, igényesnek tűnő weblapok sem adhatnak okot a bizalomra. Hiába van az oldal teletűzdelve boldog, elégedett, keresztnevekkel és fotókkal szereplő ügyfelek nyilatkozataival (amelyek természetesen az internetről szerzett és tömegesen újrafelhasznált profilképek), ha sehol nem azonosítható be a weboldal tulajdonosa és hogy milyen cég áll mögötte.
- **A legfontosabb adatok hiánya a weboldalon, tájékoztató anyagokban:** Nem található a honlapján, hogy ki üzemelteti, nincs impresszum, nem szerepelnek nyilvános cégadatok, adószám vagy kapcsolattartói adatok, legfeljebb kapcsolatfelvételi űrlap van, semmiféle más elérhetőség. A honlap címe nincs összefüggésben sem a céggel, a cégnévvel vagy a folytatott tevékenységgel (és a cégbírósági bejegyzés adataival sem: tevékenységi kör). Ha a tájékoztatóikból lényeges elemek (cégnév, székhely, irodacím, telefon, nevek, azonosítók) hiányoznak, a cég valamit el akar hallgatni.

- **A weboldalt látogató elterelése:** Amikor a honlap több más egyéb külső oldalra vezet, irányít át, ami mögött átklikkelési üzlet, kártékony oldalakra terelés, adatlopás, stb. állhat.
- **Postai küldemények elterelése:** Elterelik a levelezést más postacímre, hogy ne legyen lekövethető, összekapcsolható a közvetítővel. (*„Ne az irodánk címére küldjön levelet, hanem inkább erre a címre…”)*
- **Helytelen nyelvhasználat:** Rendkívül rossz helyesírással írt tájékoztatók és ügyfélkommunikáció. (Néha még mentséget is keresnek erre, például „régóta külföldön él és sokat felejtett a magyar nyelvből”.). A feltűnően sok nyelvi, gépelési hiba utalhat arra, hogy a magát munkaközvetítőnek kiadó alacsonyan iskolázott személy vagy igénytelen gépi fordítást alkalmazott.
- **Helytelenül használt cégnevek:** A közvetítő cég neve írásban nem következetesen jelenik meg. Ha egy cégnevet többféle formában és írásmóddal írnak le a kiadványban, tájékoztató levélben, akkor az nem lehet véletlen elgépelés vagy betűfelcserélés. Ha a cég a saját nevét is pontatlanul használja a saját tájékoztató anyagaiban, az aggodalomra adhat okot.
- **Marketinges bulvárstílus:** A közvetítő a kommunikációjában, tájékoztatóiban és a honlapján is feltűnően bizonygatja, hogy a felkínált munkalehetőségei mennyire jók és megbízhatók. Túl sok ígéret és nyomatékosítás szerepel a szövegekben. A bulvárosan figyelemfelkeltő szövegek (pl. *„A megaláztatásoknak most már vége!”* vagy *„A szerencse és a megbízható külföldi munka most végre Önre mosolygott!” „Azoknak, akik komolyan gondolják!”*) szimplán manipulációk. Ha túl sok a meggyőzni akarás a szövegben, akkor ott valamit takargatni próbálnak, vagy már előre védekeznek. Ha a kommunikációs stílusuk túlságosan lehengerlő, nyomulós, agresszív vagy egyenesen fenyegető, vélhetően kétes tevékenységet folytatnak.
- Átmenetileg nem elérhető weboldal: A közvetítő arra hivatkozik az e-mailes vagy telefonos kapcsolattartás során, hogy *„Sajnos a honlapja jelenleg nem működik, vagy éppen karbantartás alatt áll, de majd holnapra ismét elérhető lesz.”*
- **Információkérésre támadás:** Ha az ügyfél telefonon, e-mailben vagy személyesen rákérdez a közvetítő nevére, személyére, székhelyére, cégvezetőjére, adószámára, munkaügyi nyilvántartási számára, a felkínált munka részletes jellemzőire, és erre bizonytalanság, idegesség érzékelhető a válaszban, netán agresszivitás jeleit is mutatják, érdemes gyanakodni.
- **Munkaközvetítés tagadása:** Ha a közvetítő szóban vagy írásban azt igyekszik bizonygatni, hogy amit ő végez, az „NEM MUNKAKÖZVETÍTÉS!” (hanem egyéb szolgáltatás, tanácsadás, képzés, felkészítés, karrier-tanácsadás, egyéb), akkor az illegális pénzbeszedését akarja ilyen módon kimagyarázni, azaz „legalizálni” az ügyfél előtt. Egy tevékenységet minden esetben a tartalma alapján ítélünk meg, soha nem az elnevezése alapján. Ez minden esetben objektíven is vizsgálható. „Információs csomagot”, „szervezést és ügyintézést” próbálnak értékesíteni, felkészítést végeznek pénzért, amelynek a munkaközvetítéshez szerintük semmi köze. Ezzel igyekeznek elkerülni a közvetítés látszatát is, azonban ez megtévesztő lehet az ügyfeleknek.
- **Online imázsépítés kontra publikus vélemények és panaszok:** Érdemes megnézni az internetes jelenlétüket, mindazt, amit ők írnak magukról, és amit mások írnak róluk. Ha az ellentmondások szembetűnőek, valami nem stimmel a kommunikációjukban. Ha különféle internetes fórumokon kemény, magyarázkodó „tűzharcokba” és rágalmazási állóháborúba keveredenek az őket kritizálókkal, nagy valószínűség szerint nem érdemes velük tovább foglalkozni. Ha egy közvetítő több embert is megkárosított már, minden bizonnyal lehet nyoma az interneten. Több egybehangzó panasz, figyelmeztetés, kritika már okot adhat a gyanakvásra, bármennyire is igyekeznek védekezni és lejárató kampánnyá, támadássá minősíteni a kommentelők írásait.
- **Sürgetés és nyomásgyakorlás:** Ha a közvetítő sürgetően lép fel az ügyféllel szemben, nem tudható pontosan, hogy a megbízó munkaadó nyomása alatt áll-e és ezért kell nagyon sietnie a munkavállalók összegyűjtésével, vagy ő maga akarja szándékosan gyors és meggondolatlan döntés elé állítani az ügyfelet, és siettetni a

jelentkezésben (és persze a díjfizetésben). Ez a manipuláció és zsarolás egy régi bevált módszer. Ha nyomás alá helyezik az ügyfelet olyan kulcsüzenetekkel, mint pl. *„máris indulhatna ki külföldre dolgozni", „ha azt akarja, hogy kiközvetítsem, most kell eldöntenie", „ez már csak az utolsó szabad helyek egyike", „egyszeri alkalom, elszalasztja a lehetőséget, ha most nem jelentkezik", „holnapra utalja át a pénzt, különben nem Ön kapja meg az állást"*, akkor az ügyfélnek nem marad ideje sem konzultálni szakemberekkel, sem mérlegelni a döntése kockázatos kimenetelét.

3.4.7.2. TEVÉKENYSÉGEK, DÍJAK, BURKOLT FIZETENDŐ TÉTELEK ÉS A SZERZŐDÉSEK KÖRÜLI KÖDÖSÍTÉS

- **Trükközés különféle díjelnevezésekkel:** Készpénzt, előre átutalást kér regisztrációs- program-, ügyintézési, szolgáltatási, stb. díjként az ügyféltől. Gyanús ügyintézési vagy adatkezelési illetékeket, sikerdíjat, vagy éppen munkavállalási engedély kiállítási díjat számol fel, amelynek egyike sem jogszerű.

- **Váratlan díjak, és ingyenesség után utólagos levonások:** A közvetítő nyomatékosan állítja a hirdetéseiben, hogy nem kér közvetítési díjat, azonban váratlanul előkerülnek mégis olyan burkolt díjak (regisztráció, adatbázis használati díj, ügyintézés, engedélyek beszerzése), amelyeket az ügyfélnek mégis meg kell fizetnie. Pénzt kér előre és nem tudja, nem is akarja igazolni, hogy az valójában tételesen milyen szolgáltatásokra, ügyintézésre kerül felhasználásra. Ugyanez fordítva: semmiért nem kell fizetni, mindent ingyen intézünk, viszont utólag derül ki, hogy a szállásért, internetért, munkaruházatért, annak tisztíttatásáért, rezsiért, stb. automatikusan levonnak a bérből különféle összegeket, így az ügyfélnek ígért bér töredéke sem kerül kifizetésre. Ez nagyon hamar eladósítja, csapdába ejti a munkavállalót, ha pedig reklamálni próbál, esetleg fel akar mondani, további levonandó vagy kilépéskor befizetendő összegekkel zsarolják meg. A kifizetett/levont összegekről ritkán keletkezik bizonyító erejű bizonylat, számla, nyugta.

- **Külföldi közvetítő helyi díjbeszedője:** Mivel egyes közvetítők tisztában vannak azzal, hogy Magyarországon pénzt a munkavállalóktól a közvetítésért nem lehet kérni, ezért kerülő úton bevonnak egy külföldi közvetítő partnert, és a rájuk történő hivatkozással az ő programdíjukat a magyar közvetítő szedi össze, ráadásul valutában. Így elképzelhető, hogy az ügyfél a pénzváltóban magyar forintot brit fontra vált, befizeti azt a magyar közvetítői irodában, mert azt hiszi, hogy az a kinti közvetítőirodához kerül majd, a magyar közvetítő pedig visszaváltja ezt a díjat forintra – persze saját magának hasznot termelve ezzel.

- **Indokolatlan dokumentumok bekérése:** A közvetítő olyan dokumentumokat kér vagy vár el az ügyféltől, amelyek sem az állásra jelentkezéshez, sem a munkába álláshoz nem szükségesek. Amennyiben egy közvetítő egész alakos fotót is kér (főleg egyszerűbb munkaköröknél, pl. takarító, konyhai kisegítő, szobaasszony, au-pair), az azt sugallja, hogy hátsó szándékai is lehetnek a jelentkezővel. Szintén rizikós, amikor olyan eljárásokat, ügyek elintézését ígéri, amelyekre valójában a gyakorlatban egyáltalán nincs szükség. (Pl. munkavállalási engedély kiváltására és ügyintézésre felszámított díjak – holott uniós polgárként ilyenre már régóta nincs szükség a munkavállaláshoz.)

- **Személyes adatok gyűjtése és értékesítése, adatlopás:** amikor a jelentkezés feltétele az, hogy a jelentkező a személyi igazolványát jól láthatóan felmutatva készítsen fotót magáról, azt küldje el a közvetítőnek (igen gyakori a külföldi munkát kínáló Facebook-csoportokban), online űrlapok kitöltésére kötelezés a személyes adatok, bankszámlaszám, egyéb szenzitív információ megszerzése érdekében. Ha a személyes adatok megadásával mindenekelőtt regisztrálni kell ahhoz, hogy alapvető információkhoz, tájékoztatáshoz, állásajánlatokhoz jusson a jelentkező, ott az adatlopás veszélye komolyan fennáll. Ide tartozik még az olyan gazdasági bűncselekmények köre is, amikor gyanútlan álláskeresők bankszámláján keresztül mosnak pénzeket tisztára, összegeket utaltatnak vele más számlákra, hogy az illegális pénzek csatornáit elfedjék a hatóságok elől.

- **Szolgáltatási szerződések:** Közvetítői szerződés helyett „szolgáltatási" szerződést írnak, ködösítenek a vállalásokról.

- **Idegen nyelvű, jogilag kifogásolható szerződések, látszat-foglalkoztatás:** Olyan idegen nyelvű szerződést irattatnak alá az ügyféllel, amiről azt gondolhatja, hogy az egy munkaszerződés. Lehet, hogy a tudta nélkül egyéni vállalkozót csinálnak belőle. Lehet, hogy magas kockázatú és felelősségű gazdasági társaságba léptetik be, tudva, hogy az álláskeresők általában nem ismerik a külföldön működő vállalkozási, iparűzési formákat és ezek feltételeit, továbbá hátulütőit.[30]
  Előfordult már, hogy a munkavállalót írásban lemondatták az őt megillető jogairól, számláztak a nevében, meghamisították az aláírását. Hasonló az aláíratott szerződések körüli homálykeltés is: a közvetítői szerződést munkaszerződésnek állítják be. Az ügyfél azt hiszi, hogy rendesen be van jelentve, van társadalombiztosítása, fizetik utána a járulékokat is, baj esetén kaphat ellátást, azonban utólag derül ki, hogy amit aláírt, az valami egész más kötelezettségről szól, de nem munkaközvetítésről. Amikor a foglalkoztatása befejeződik és álláskeresési ellátás igényléséhez hivatalosan le kell igazolni a külföldi biztosítási időszakát, akkor jön rá, hogy be sem volt jelentve, vagy nem annyi időre, nem akkora bérrel, és ehhez hasonló kellemetlen meglepetések.

- **Megelőző csapásként elhallgattatás:** A közvetítő előre kiköti a közvetítői szerződésben, hogy jó hírnevének megsértése esetén igen magas összegű sérelmi díjat, kártérítést fog követelni az ügyféltől, vagy akár becsületsértési pert is indít. Ezzel próbálja már előre elhallgattatni az ügyfelet, nehogy beszélni akarjon nyilvánosan arról, hogy rájött az átverésre. A rossz hírnév ugyanis rontja a további ügyfélszerzést a csalóknak. Sok internetes fórumon mégis kitálalnak az ügyfelek és olyankor agresszív védekezésbe kezdenek, magyarázkodnak.

- **Exkluzív csomagajánlatok:** szállás és kiutaztatás is szerepel bennük, a közvetítésért nem kér pénzt, viszont mindenáron saját maga akarja a munkavállalót utaztatni és szállásoltatni, ebben visszautasíthatatlanul segítőkésznek mutatkozik, a munkavállalónak pedig nincs választási lehetősége, különben elesik a külföldi állástól. Az ügyfélnek többnyire ez a felajánlás kényelmes és kapóra is jön, mert nem kell utazást terveznie, szállásokat keresgélnie és foglalnia, hiszen valaki mindezt elintézi helyette, neki csak ki kell fizetnie. Ha nem tudja, mert nincs anyagi tartaléka, természetesen pénzbeni előleget is kínálnak, amelyet majd a fizetésből vonnak le, ami szintén nagyon rizikós, hiszen ez bármekkorra összeg lehet. Ez a külföldi munkavállalás ígéretével egybekapcsolt pénzkereseti lehetőség, ahol a külföldi munka többnyire csak alibi, azaz nincs is munkalehetőségről szó, a közvetítő bevétele pedig az utaztatás önköltségéből, valamint a szálláskiadásból származik. Mire az ügyfél rájön, hogy dupla vagy tripla áron vitték ki külföldre és adtak neki szállást, többnyire már késő, hiába is követelné vissza a pénzét. (Utólagos bérből levonás esetén eleve nem is kerül hozzá az összeg.)

- **Mystery shopper (próbavásárlói) állásokon keresztül pénzmosásra kényszerítés:** Jellemzően az USA-ban, Angliában, Ausztráliában, Kanadában volt népszerű ez a csalási mód. Igazából próbavásárlói beosztásnak nevezhetnénk, hasonló az adóellenőrökhöz, akik inkognitóban vásárolnak, aztán ha hibát találnak, büntetnek. Ez ugyanaz, csak itt a cégek ellenőrzik a szolgáltatás minőségét. A feladat egyszerű, a bevásárlástól a wellness-hétvégéig mindenféle szolgáltatást kipróbáltatnak a próbavásárlóval, aki aztán részletes elemzést küld a tapasztalatairól a megbízónak. Van ezekből legális állás is, de sokan trükkös módon próbálják átverni a jelentkezőt. A legnépszerűbb trükk, hogy valami indokkal ráveszik az embert, hogy nyisson egy bankszámlát, aztán majd a cég erre küld pénzt, amit továbbítani kell valahova, esetleg Western Unionnal kell küldözgetni ide-oda.

30 Németországban és Ausztriában sokszor problémát okoznak a munkavállalónak a Mini-GmbH, vagy Ein Euro GmbH, a Gbr, UG, Minijob foglalkozási és vállalkozási formák. A közvetítők, munkaadók időnként a járulékfizetési kötelezettséget azzal próbálják kikerülni, hogy látszatfoglalkoztatást alkalmaznak, tehát egyéni vállalkozóként próbálják a munkavállalót alkalmazni. Erről és a Scheinselbständigkeit fogalmáról itt: https://de.wikipedia.org/wiki/Scheinselbständigkeit

Csakhogy a számlára küldött átutalás hamis, és mire ez kiderül, már ugye nincs a bankszámlán, mert valakinek el kellett küldeni. Így a bank az ügyfeleken hajtja be a pénzt. Szakképzetlen, nyelvtudást nem igénylő munkákat hirdet és pénzt kér értük (a további információért), vagy túlságosan jól csengő ajánlatokat hirdet és arra toboroz embereket. Nem szükséges nyelvtudás, nincs szükség szakképzettségre vagy munkatapasztalatra, szállás és utazás biztosított, párok jelentkezését is várják (közös szállás!), magyar nyelvű segítő személy áll rendelkezésre a nap 24 órájában, aki majd kezeli az ügyes-bajos dolgaikat, tolmácsol, mindezeket olyan magas fizetésért kínálja, amit a helyi betanított munkások sem kapnak meg egyébként. (Ilyenkor többnyire a közvetítői díjra, a szállás és utazás előlegére pályáznak, ha azt az ügyfél kifizette, egyből elérhetetlenné is válnak.)

- **Hostess, escort, modell:** erotikamentesnek vagy könnyű erotikus munkának hirdetett lehetőségek, holott az esetek többségében prostitúcióra kényszerítésről van szó.

- **Lebegtetés:** az ügyféllel elhitetik, hogy a díjbefizetés után a közvetítés sikeres volt, napokon belül munkába is állhat, ezzel egy időre elaltatják a gyanúját, viszont húzni kezdik az időt. (*„Még nem adták át a szállodát, ahol szobaasszony vagy takarító lesz, de jövő héten már munkába állhat.”*), azonban hetek múlva sem találkozhat sem a külföldi munkaadóval (nincs is ilyen), sem a közvetítővel.

- **„Tours” és „Ingatlan”-típusú** cégek: látszólag utazási vagy ingatlanközvetítési irodáknak tűnnek, de burkoltan munkaerőt, akár au-pair-eket is közvetítenek.

- **Közvetítés, kölcsönzés, kiküldetés fogalmakkal ködösítés:** Az ügyfelek általában nincsenek tisztában a tevékenységek közötti különbségekkel és ezek jogi, szociális biztonsági szabályaival, hátterével. Nem derül ki egyértelműen a hirdetéséből, tájékoztatójából, hogy ő maga vesz fel és kiküldetésben foglalkoztat külföldön munkavállalót, vagy közvetít más munkaadók számára, vagy éppen kölcsönbe ad munkavállalót más vállalatnak.

3.4.7.3. ÁLLÁSINFORMÁCIÓKKAL, INTERJÚZTATÁSSAL, MUNKAFELTÉTELEKKEL VALÓ VISSZAÉLÉSEK

- **Nyelvtudás és szaktudás, szakmai tapasztalat nélkül:** hirdetnek állásokat olyan munkakörökre is, ahol szaktudás, nyelvtudás és szakmai tapasztalat egyike vagy akár mindegyike az alapelvárások közé tartozik. A közvetítők pontosan tudják, hogy az álláskeresőknek mi jelenti a legfőbb akadályt a külföldi munkavállalásban, ezért ezek áthidalhatóságára építenek.

- **Párban jelentkeztetés:** az EURES-hez sokszor fordultak párok utólagos panasszal a külföldi munkavállalásuk miatt, mivel egyszerre csábították ki és csapták be őket. Ezekben az esetekben azokra a munkavállalókra számít a közvetítő, akik vinnék magukkal hozzátartozójukat is, így nagyobb nyereségre tehetnek szert. Ráadásul ilyen esetekben kevésbé jelentkezik a honvágy, és a gyanút is könnyebb elaltatni az egyik fél manipulálásával.

- **Utánvételes házi készítésű kiadványok megrendeltetése:** az információkeresésben és információkhoz jutásban, kritikus elemzésben járatlan ügyfelek anyagi megkárosításának klasszikus esete. Gyakran összefügg az internethasználati készségek alacsony szintjének kihasználásával. Azok az álláskeresők, akiknek nincs hozzáférése, vagy nem rendelkeznek elég felhasználói ismerettel, többször esnek bele az ilyen típusú csapdákba. Újságokból összeollózott, többnyire már lejárt szavatosságú apróhirdetéseket, internetről ingyen elérhető kinyomtatott állásajánlatokat, címjegyzékeket, házilag barkácsolt, gyengén szerkesztett tanácsadó kiadványokat, külföldi munkavállalási „újságokat” hoznak létre és előfizetés/postai utánvételes megrendelés keretében megrendeltetik az álláskeresőkkel. Információs-tájékoztató szolgáltatásként működik, a közvetítést tagadja is, mivel ő „csak” informálja az érdeklődőket. Ez ugyan nem törvénybe ütköző, de anyagi haszonszerzés és megtévesztés áll mögötte.

- **Garantált munkaszerződés ígérete, de előfeltételekkel:** különféle munkákat hirdetnek (pl. hajós, takarító, szüretelő, szobaasszony, stb.), garantált munkaszerződéssel (tehát mindenkit felvesznek, aki jelentkezik), de előtte kötelező egy pár napos „szakmai, nyelvi képzést, tréninget, tanfolyamot" vállalni a jelentkezőknek, amelyért aránytalanul magas díjat szednek be. Ha valaki ezt sikeresen el is végzi, még korántsem biztos, hogy kap is munkát. Egy kb. 3-5 napos gyorstalpaló tanfolyam végén senkiből nem lesz szakképzett munkavállaló. Ez a munkaközvetítés összekapcsolása a képzési/felkészítési szolgáltatással. A közvetítő tisztában van vele, hogy a hazai törvényi előírás miatt az előbbiért nem kérhet pénzt, az utóbbiért viszont már igen. A kapcsolt képzési szolgáltatások (és ez lenne ugyebár a munkavállalás feltétele) viszont legtöbbször alacsony színvonalúak.

- **Találkozó, interjú nyilvános helyeken:** Az állásinterjú, tájékoztatás, találkozó, a fontos részletek megbeszélése nyilvános helyen, területen, szállodában, utcán, kávézóban, parkban, magánlakásban történik. (*„Sajnos beázott az irodánk, épp felújítás alatt van." „Most úton vagyok, de itt és itt tudok épp időt szakítani Önre." „Sokan fognak jönni, itt van elég hely a felvételi interjúkra."*, stb.)

- **Valótlan álláshirdetés:** Már publikusan keringő álláshirdetésekből vesz át kész tartalmakat, átír benne pár dolgot, fórumokon, honlapokon hirdeti ezeket tovább, de ott már az ő neve és elérhetősége szerepel kapcsolattartóként, akinek előre be kell majd fizetni a közvetítői díjat – klasszikus eltereléses átverés. Internetről összevadászott, egyébként ingyenesen hozzáférhető vagy már lejárt állásajánlatokat értékesít, fordít, másol, terjeszt újra.

- **Elhallgatás, dezinformáció:** Ha homályos információkat közölnek, vagy éppen visszatartanak a munkáról, a munkavégzés körülményeiről, a felmerülő fizetendő költségekről, garanciákról, határidőkről, érdemes lehet gyanakodni.

- **A szép ígéret ellentéte a cudar valóság:** A hirdetésben megfogalmazott ígéretek és a valóság között hatalmas űr tátong. Személyes szállást biztosítanak mindenkinek, közben penészes szobában nyomorog 6-8 ember, netán ágybérlet, egy közös mosdó, WC jut mindenkire, matracon alszanak, télen nincs fűtés, stb. A munka és a szállás között 15 percnyi gyaloglás szerepel az ígéret szerint, azonban a helyszínen derül ki, hogy 40-50 km napi ingázással lehet csak a munkahelyre eljutni. A közvetítő tisztában van vele, hogy ha a jelentkezők ismernék a munka és szállás valós körülményeit, garantáltan nem jelentkeznének a felkínált állásra. Ehhez hozzátartozik az is, hogy a felvett dolgozónak alig van érdekérvényesítő képessége, döntési lehetősége. Gyakorlatilag elfogadják a valóságot, a helyzetüket, beletörődnek, türelemre és tűrésre intik önmagukat, ugyanis sejtik, hogy helyismeret, nyelvtudás és főleg pénz nélkül esélyük sem lenne arra, hogy a helyzetükön önmaguktól változtassanak, új szállást keressenek, állást váltsanak. Kiszolgáltatottá, függővé válnak, sőt, sok esetben a körülmények és a munkaadó/szállásadó rabszolgájává.

3.5. VESZÉLYEZTETETTEK ÉS ÁLDOZATOK

Az előző fejezetben felsorolt különbségtételek és sérülékenységi tényezők eredményeként nemzetközi viszonylatban a következő csoportok kiszolgáltatottabbak a modernkori rabszolgaságnak:

- nők,
- gyermekek,
- 65 év felettiek,
- fogyatékossággal élők,
- LMBTQ emberek[31],
- bevándorlók, őslakosok,
- etnikai, vallási, vagy egyéb kisebbségek (Magyarországon elsődlegesen a romák),
- alkohol-, gyógyszer-, kábítószer-, társ- vagy játékfüggők,
- szegénységben élők, közöttük is nagyon gyakran a hajléktalanok, szegregált lakókörnyezetben, vagy hátrányos helyzetű településeken élők

Magas viktimizációs kockázatú csoportok hazánkban:

- gyermekvédelmi szakellátásból, állami gondozásból kikerülő fiatalok
- fiatal lányok, nők
- mentális zavarban szenvedők, pszichiátriai betegséggel élők
- különböző deviáns csoportok (pl. kábítószer-fogyasztók)
- romák
- hajléktalanok
- fogyatékkal élő emberek, megváltozott munkaképességű emberek
- alacsony nyugdíjú idős, egyedül élő emberek
- létminimum alatt élők
- adósságokat felhalmozó, (devizahitelek, gyorskölcsön, uzsora, játékszenvedély miatt) adósságcsapdába került személyek
- tartósan, egy-két éven túl munkanélküliek
- alacsony iskolai végzettségűek
- idegen nyelvismerettel egyáltalán nem rendelkező emberek
- Szegénységben élők, közöttük is nagyon gyakran a hajléktalanok, szegregált lakókörnyezetben, vagy hátrányos helyzetű településeken élők.

31 https://hu.wikipedia.org/wiki/LMBT

3.5.1. TRAUMÁK ÉS TÜNETEIK

A rabszolgaságnak, azon belül a munkacélú kizsákmányolásnak is számos károsító hatása van az áldozatokra nézve. Mértéke, összetettsége (lelki, fizikai és egyéb) függhet az áldozat korától, szocio-kulturális hátterétől, egészségügyi állapotától, a rabszolgaság időtartamától, körülményeitől.

A kizsákmányoltak a kizsákmányolókkal folytatott életközösség során szinte minden esetben **elszenvednek pszichés bántalmazást**. Énképük torzul, nemiségük csorbát szenved, ha szülők, szülői szerepük sok esetben csak a gyermekük fizikális ellátására koncentrálódik. Sok esetben, a nemiségükben olyan mély sebeket hordoznak, amelyek a pillanatnyi helyzetben nem, vagy alig kezelhetők. Gyakori a szexuális megaláztatás, kihasználás, valamint az erőszak, amely a női és férfi szerepek teljes torzulását eredményezheti.

Ennek a **torz énképnek** a formálója a kizsákmányoló, és minél régebben tart a folyamat, annál inkább torzul az énkép. A kizsákmányoló személyiség megtöri az ellenállásukat, elhiteti velük, hogy értéktelenek, cselekvésképtelenek, egyedül nem boldogulnak. Dermedt, traumatizált állapotban vannak, és ebben az állapotukban kételkednek, hogy valóban képesek lennének a kilépésre, az önálló életre, hiszen ezt hallották, és többnyire el is hitték.

Gyakorta saját magukat hibáztatják: „biztos kiprovokáltam", „nem viselkedtem úgy, ahogy ő kérte". Ilyenkor el kell érni azt, hogy az áldozat megértse: mindkét félnek joga van az önálló véleménynyilvánításhoz, döntéshez, a munkavégzést ki kell fizetni, megfelelő ellátást kell biztosítani, és az ingyen, vagy alig fizetett munkahely semmilyen helyzetben nem elfogadható. A kizsákmányolt személyiségnek tehát a kilépéskor meg kell küzdenie azzal, hogy képes legyen felismerni, ki ő valójában, értelmezni tudja a normális, társadalmilag elfogadott szerepet, szülőszerepet, mert ezek a fizikai és/vagy mentális terror hatására torzultak. Fontos, hogy megismertessük vele, mikor beszélünk emberkereskedelemről és munkacélú kizsákmányolásról.

Az emberkereskedelem áldozatai **traumát elszenvedett emberek, akik általában rettegnek az elkövetőktől** és ez nagymértékben befolyásolja tetteiket, döntéseiket. Sokszor előfordul, hogy az áldozat elhatározza, hogy megszökik vagy segítséget kér, de a retorziótól való félelme következtében ezt mégsem teszi meg. Ez sok esetben a feljelentés kapcsán is fennáll, gyakran visszavonják azt.

Az elszenvedett trauma következtében az áldozatok világképe megváltozik, nem bíznak az emberekben és a biztonságos világban sem, **mindenkivel bizalmatlanul** viselkednek, annak érdekében, hogy megvédjék önmagukat. Az áldozatok sokszor két csoportra osztják az embereket, azokra, akikben meg lehet bízni és azokra, akikben nem. Azonban azokat az embereket is nagyon hamar átsorolhatják a nem megbízható emberek közé, akikben korábban megbíztak. Ehhez elegendő egyetlen olyan dolog, amit az áldozat magára nézve bántónak talál. Ilyen lehet például, ha úgy gondolja, hogy nem hisznek neki, nem támogatóak vele, vagy elbagatellizálják a vele történteket. Jellemző, hogy minden változástól tartanak, mert a változások mindig bizonytalansággal járnak. Emiatt előfordulhat, hogy az áldozat akkor sem menekül, amikor lehetősége lenne rá, mert a bizonytalanság helyett inkább az ismerős rosszat választja. Előfordulhat az is, hogy az áldozatban egyfajta traumatizált kötődés alakul ki, szimpátiát, szeretetet érez az elkövetővel szemben (Stockholm-szindróma).

Az áldozatokra jellemző a **beszűkült tudatállapot**, melynek következtében a múlt-jelen-jövő hármasából csak a múltra fókuszálnak, abból nem tudnak kilépni. Jövőképük szinte egyáltalán nincs, vagy ha mégis, akkor nagyon bizonytalan.

Az áldozatok érdekérvényesítő képessége szinte teljesen megszűnik, ha egyáltalán valaha volt, gyakran passzívnak, tehetetlennek tűnnek. Ennek az az oka, hogy a múltjukban bármit is szerettek volna megtenni, azt nem tehették meg, sorsukat nem önmaguk alakították, nem saját elképzelésük szerint élték az életüket, hiszen nem engedték azt meg nekik.

Az áldozatok emlékei az eseményekről nem ágyazódnak összefüggésekbe, hanem darabokban, töredezetten vannak jelen, ezért gyakran jutnak eszükbe újabb és újabb emlékképek. Ez tehát nem a szavahihetőségüket vonja kétségbe.

Az áldozat jellemző viselkedése:

- szorongó, feszült, gyötrődő,
- görcsösen megoldást keres,
- figyelme leginkább a problémára irányul,
- érzelmi reakcióit nem, vagy csak részben képes kézben tartani, uralni, esetleg elveszíti az önkontrollt,
- hajlamos indulatvezérelt cselekvésre,
- nincs önmagára vonatkozó jövőképe,
- a kialakult problémáról sokat beszél és elvész a részletekben, nehezen tudja átlátni, rendszerezni, időrendbe állítani az eseményeket,
- beszűkült érzelmeiben és gondolataiban, csak a problémával foglalkozik, tépelődik,
- bizalmatlan.

A rabszolgaság egyik leggyakoribb következménye az áldozat mentális egészségének roncsolódása és azon belül is a poszttraumás stressz szindróma tüneteinek megjelenése.

A ***poszttraumás stressz szindróma (PTSD)*** egy szorongásos zavar, amely sok esetben alakul ki traumatikus, az életre veszélyt jelentő esemény(ek) után. Az esemény lehet egyszeri, mint egy baleset, környezeti katasztrófa, haláleset, vagy időben elhúzódó, mint a rabszolgaság. Az eseményt átélő és az esemény tanúja is szenvedhet a PTSD-től. A rabszolgaság esetében, a traumatikus események láncolata, az áldozatoknál sokszoros traumát és ezáltal három hónapnál tovább fennálló, krónikus stresszállapotot eredményezhet. A traumát a személy ismételten újraéli akár több formában is: (1) visszatérő, gyötrő álmok, (2) ismétlődő, szenvedést okozó visszaemlékezés, (3) hallucináció, (4) a traumás eseményre emlékeztető helyzet intenzív szenvedést vált ki, (5) a traumás eseményre emlékeztető helyzet vegetatív (akarattól független) reakciót vált ki. Ez arra készteti a traumatizált személyt, hogy elkerülje azokat a helyeket, személyeket, helyzeteket, érzéseket, amelyek felidézhetik a traumát. Többnyire közönyt mutatnak, érdeklődésük csökken, elidegenednek másoktól, érzelmeik beszűkülnek, tanult készségeik visszafejlődnek, reménytelennek érzik a jövőt. Emellett az ún. fokozott készenlét tünetei is mutatkoznak rajtuk: ingerlékenység, erőszakos kitörések, alvászavar, koncentrálási nehézségek, *hypervigilitás* (fokozott éberség), fokozott alarm-készség (a szervezet harcra vagy menekülésre készül). Kisgyerekkorban észlelt PTSD esetében csökken a gyermek szóbeli kifejezőkészsége, gondolkodásbéli zavarok és pszichoszomatikus (lelki eredetű, de testben megnyilvánuló) tünetek, regresszió (visszafejlődés), ingerlékenység lép fel. Iskolásoknál gyakori tünetként jelentkezik a koncentráció hiánya, a jövőkép torzulása, a pszichoszomatikus tünetek és egyéb viselkedési és érzelmi tünetek. A serdülők esetében legjellemzőbb tünet a dependencia (más személytől való függőség), illetve a függetlenné válás siettetése és az *acting out* (következményeket figyelmen kívül hagyó, impulzív viselkedés).

Egy 2013-ban publikált kutatás[32] szexuális kizsákmányolás női túlélői között vizsgálta a mentális betegségek felbukkanásának okait és következményeit. A kutatás szerint nagyobb eséllyel jelentkeztek a PTSD és egyéb mentális betegségek (például depresszió) tünetei, ha a túlélőt gyermekkorban szexuális abúzus érte, alapvető emberi szükségletei nem voltak kielégítve, és a traumát, traumák sorát követően nem kapott megfelelő kezelést. Egy másik kutatás azt is megállapította, hogy a tünetek előfordulását a szabadság korlátozásának mértéke is befolyásolta.

Amilyen magas az esélye a PTSD tüneteinek a rabszolgaság áldozatai, túlélői között, olyan alacsony a gyógyulás esélye megfelelő rehabilitáció nélkül. Ha a PTSD mellett társult betegségek is jelen vannak, még a rehabilitáció is kevésnek bizonyulhat.

Elsőre azt gondolhatja az ember, hogy a fenti élethelyzetek és a nyomában kialakult pszichés betegségek a társadalomnak csak egy szűk rétegét érintik, de egy az Amerikai Egyesült Államokban végzett felmérés szerint az amerikaiak

32 https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5451503/

70%-a legalább egyszer az életében már átélt valamilyen traumatikus eseményt és ezen emberek 20%-a szenvedett, vagy még mindig szenved PTSD-ben[33].

Ezek a számok arra engednek következtetni, hogy igen nagy eséllyel találkozik az ember olyan embertársával, akit érint a betegség. Azonban a betegséget és tüneteit kevesen ismerik, így a felismerés és segítségnyújtás mértéke alacsony.

A PTSD-ben szenvedők gyógyítását csak szakember végezheti, de a tünetek felismerésére képes lehet mindenki, aki behatóbban ismerkedik a jelenséggel. Erre magyar nyelven is rendelkezésre áll megfelelő szakirodalom és időnként képzés is. Erre vonatkozó ajánlásokat a tankönyv függelékében gyűjtöttünk össze.

A fogvatartott és bántalmazott embereknél, mint amilyenek a munkacélú kizsákmányolás áldozatai gyakran alakul ki a **traumás kötődés, vagy más néven Stockholm-szindróma** is. Túszoknál és bebörtönzött embereknél, kapcsolati erőszak áldozatainál ugyanúgy megjelenhet, mint a rabszolgasorban tartott, súlyosan kizsákmányolt embereknél. Alapvető jellemzője, hogy a kiszolgáltatott áldozat azonosul fogvatartója nézőpontjával. Az áldozatnál az állandó feszültség és félelem mellett megjelenik egy erős érzelmi kötődés, a szeretet és hála érzése, és a fogvatartót jó embernek, sőt előfordul, hogy mindenhatónak látja. A pszichésen súlyosan megterhelő helyzetekben ugyanis, ha a rettegésben tartott áldozat egy kis figyelmet, kedveskedésnek tűnő gesztust érzékel, reménykedni kezd a túlélésben és megpróbál megfelelni fogvatartója elvárásainak. A traumás kötődés egyfajta túlélési stratégia, de a külső szemlélő legtöbbször értetlenül áll a jelenség előtt és az áldozatot hibáztatja a viselkedéséért. Ráadásul az áldozatot a zavartság és kimerültség abban is gátolja, hogy külső segítséget kérjen.

3.5.2. MIRŐL ISMERJÜK FEL AZ ÁLDOZATOT?

Sok esetben találkozhatunk látható sérülésekkel:

- zúzódások, vágásnyomok, égésnyomok,
- kezeletlen fertőzések jelei,
- alultápláltság,
- testi fogyatékosság (hiányzó végtagok, vakság, mozgáskorlátozottság, stb.),
- ápolatlanság, kimerültség, fáradtság.

A ruházatra jellemző lehet:

- a szegényes,
- elhanyagolt,
- piszkos ruha, vagy olyan ruha, amely a kényszerített munkavégzéshez illő (prostitúcióra kényszerítés esetén)
- a személyes okmányok hiánya, vagy az, hogy a feltételezett áldozat nem tudja a lakcímét, vagy nem akarja megmondani, sok esetben árulkodó lehet

Emellett áldozati mivoltára utal, ha lakcíme folyamatosan változik, vagy olyan lakáskörülmények között él, amely nem megfelelő lakhatás céljára.

33 http://www.ptsdunited.org/ptsd-statistics-2/

3.5.3. A MUNKACÉLÚ KIZSÁKMÁNYOLÁS ÁLDOZATAI

A munkacélú kizsákmányolás és (ál)közvetítői csalások áldozatai között találkozhatunk olyanokkal, akik **tudatosan gyűjtöttek bizonyítékokat** (pl. feljegyeztek mindent, ami velük történt, adataik vannak, rögzítették, hogy mennyi időt dolgoztatták őket, milyen anyagi veszteségeket könyveltek el), de olyanok is vannak, akik az őket ért megaláztatásokat **nem tudják semmivel alátámasztani**. Ez utóbbi esetben is kerüljük az áldozathibáztatást (pl. *„De hát hogy lehetett ennyi esze, hogy nem vezetett saját munkaidő-nyilvántartást?" „Miért nem jegyezte meg az illető nevét?"*), mivel nem lehet tudni, hogy az áldozat egyszerűen figyelmetlen, meggondolatlan volt, vagy megfélemlítették, akár megakadályozták abban, hogy bizonyítékokat gyűjthessen (pl. elvették mindenét, összetörték a telefonját, hogy ne tudjon képet/hangot rögzíteni, kapcsolatba lépni másokkal, stb.)

Azok között, akiket a külföldi munkavállalás, közvetítés kapcsán anyagi kár ér vagy ért, van olyan áldozat, aki az őt ért veszteséget minimalizálni akarja. A ki nem fizetett béréhez mindenképpen hozzá akar jutni, a tőle elcsalt, jogtalanul levont összeget (még akkor is, ha jóhiszeműen vagy a beleegyezésével ő maga fizette is ki) vissza akarja szerezni és ezért lépéseket is tesz, pl. EURES- vagy jogi tanácsadókhoz, rendőrséghez, hatóságokhoz, ügyvédhez, munkaügyi szervezethez, érdekképviselethez, kamarához, munkaügyi bírósághoz, ombudsmanhoz fordul. Ez jelentős igazságérzettel és érdekérvényesítő képességgel (akár néha némi harciassággal, dühvel is) társul. Egyesek sikerrel járnak és meg- vagy éppen visszakapják a pénzüket, míg másoknak ez nem sikerül.

Előfordul olyan áldozat is, aki szégyelli, hogy megkárosították, kihasználták és arról sincs fogalma, mit tehetne, egyszerűen beletörődik a veszteségbe, tanulópénzként könyveli el, hogy kifosztották. Ez jelentős bűntudattal, önváddal is társul. Ezek az áldozatok ritkán osztják meg másokkal a velük történteket, nem szívesen mesélnek róla.

A szerencsétlenül járt munkavállalók között olyanok is vannak, akik ugyan nem akarnak hivatalos lépéseket vagy feljelentést tenni, szeretnék anonimitásukat és nyugalmukat megőrizni (talán félelemből is), viszont megosztják a történetüket, tapasztalataikat a segítő szervezetek munkatársaival azért, hogy ezekről az esetekről, tanulságokról, elkövetési módszerekről mások is tudjanak, hogy másokkal már ne fordulhasson elő hasonló, elkerülhessék a bajt. Ezzel az önzetlenséggel közvetve a prevenciós és a felderítési célokat is segítik.

Miről ismerjük fel a munkacélú kizsákmányolás áldozatait? Figyelmeztető jelek

- olyan személy, aki a munkaerő kizsákmányolását célzó emberkereskedelem áldozatává vált, leggyakrabban a mezőgazdaságban, építőiparban, szórakoztatóiparban, szolgáltatásokban, és a gyártóüzemekben dolgozik,
- -csoportban él, gyakran ugyanazon a helyen, ahol a munkát végzi és nem, vagy nagyon ritkán hagyhatja el a munkavégzés helyét,
- lepusztult, vagy a célnak nem megfelelő helyen lakik, mint például melléképületek vagy gazdasági épületek,
- nem a munka jellegének megfelelően öltözik, például nem rendelkezik védőfelszereléssel, vagy meleg ruházattal,
- nem kap megfelelő mennyiségű, és/vagy minőségű táplálékot,
- nem fér hozzá a keresetéhez,
- nem rendelkezik munkaszerződéssel,
- nincs hozzáférése a saját személyazonosítási papírjaihoz, mint például az útlevele,
- kirívóan hosszú a munkaideje, nincsen választása a munkaórákat illetőleg,
- nem kap a munkájának megfelelő fizetést,

- számos szolgáltatás, például szállás, utazás tekintetében a munkaadótól függ,
- az a benyomása, hogy adósságát dolgozza le; az utazás költségét egy segítő/támogató fizette, akinek azt munka vagy valamely szolgáltatás nyújtása során tudnak visszafizetni a célországban,
- nem választhatja meg a szálláshelyét, gyakran nem tudja a szálláshelye címét,
- soha nem hagyja el a munkavégzés helyét a munkaadó nélkül,
- nem mozoghat tetszése szerint,
- jobb munkát ígértek neki, de most nem azt a munkát végzi, amit megígértek,
- olyan biztonsági intézkedéseknek vetik alá, amelyek célja az áldozatnak a munkavégzés helyén tartása,
- bírságolás útján fegyelmezik,
- sértegetésnek, bántalmazásnak, fenyegetésnek és erőszaknak vetik alá, esetleg családját, rokonait, szeretteit is fenyegetik,
- nem rendelkezik minimális képzettséggel, illetve a munkavégzéshez szükséges engedélyekkel[34]

További, a munkaerő kizsákmányolását célzó emberkereskedelemre utaló jelek:

- a munkahelyen idegen nyelvű közlemények elhelyezése,
- a munkahelyről hiányoznak a tűz- és munkavédelmi figyelmeztető jelzések,
- a munkaadó nem tudja felmutatni a külföldi munkaerő alkalmazásához szükséges engedélyeket,
- a munkaadó vagy vezető nem tudja bemutatni a kifizetett béreket tartalmazó jegyzéket,
- a tűz- és munkavédelmi felszerelések rossz minőségűek, vagy hiányoznak,
- a munkavégzéshez szükséges felszereléseket úgy alakították ki, vagy át, hogy azokat gyermek is tudja működtetni,
- a munkajog szabályainak megsértésére utaló bizonyítékok,
- arra utaló bizonyítékok, hogy a dolgozóknak fizetniük kell a szerszámokért, élelemért, szállásért, amelyet a bérükből vonnak le.[35]

.....

34 http://emberkereskedelem.kormany.hu/?_preview=698cf768-d24f-4ba9-facc-00005831cd13 és http://www.wcdwa.ca/lcp/labour-exploitation-home/what-is-labour-exploitation/

35 http://emberkereskedelem.kormany.hu/?_preview=698cf768-d24f-4ba9-facc-00005831cd13

4.1. MIT TEHETEK, HOGY NE LEGYEK ÁLDOZAT?

Az, hogy áldozattá válik-e valaki vagy sem, nehezen jósolható meg előre. Az áldozattá válás megfelelő körültekintéssel, odafigyeléssel, felkészüléssel megelőzhető, vagy legalábbis a rizikója csökkenthető. Előfordul az is, hogy olyan emberek is áldozattá válnak, akik egészen odáig meg voltak győződve arról, hogy kellően tájékozottak ahhoz, hogy, velük ilyen soha ne történjen meg.

Mindazt, amit még időben meg lehet tenni a megelőzés és a védekezés érdekében, amikor az ember itthon és biztonságban van, továbbá akkor, ha krízishelyzet kezd kialakulni, az alábbiakban rendszereztük. A megelőző védekezés, előzetes tájékozódás rengeteg nehézségtől megkímélheti az ügyfelet, de a hozzátartozókat, sőt, még a belföldi és külföldi hatóságokat is. Az álláskereső önmaga is elvégezheti azokat a főbb ellenőrzési, mérlegelési lépéseket, amelyeket általában az EURES végez el – többnyire az ügyfelek helyett. Minél többet alkalmaz ezekből az intézkedésekből, annál kisebb lesz a kockázata annak, hogy áldozattá váljon.

MIT TEHETEK?

JÓ TUDNI

Megjegyezzük, az óvatosság nem csak a külföldi munkavállalás esetében szükséges, hanem minden alkalommal, mielőtt munkaszerződést kötünk.

4.1.1. UTAZÁS ELŐTT

4.1.1.1. HA KÜLFÖLDÖN PRÓBÁLNA SZERENCSÉT, ELŐSZÖR VÉGEZZEN MOBILITÁSI ÖNTESZTET!

Az önismeret igen lényeges, hiszen befolyásolja az egyén életét, döntéseit is. A képességek túlértékelése, vagy éppen alulértékelése, a szélsőséges helyzetekre reagálás, a problémamegoldás, a találékonyság, a személyiség, magatartás, ezek mind megváltoztathatják az ember helyzetét egy másik országban, de akár idehaza is. Ahhoz, hogy egy másik országban eredményesen éljen és dolgozzon valaki, ráadásul mindezt biztonságos keretek között tehesse, ahhoz nagyon fontos ismernie a saját képességeit, gondolkodásmódját, élettapasztalatait, vagyis önmagát. Tapasztalataink szerint sokan hirtelen felindulásból, meggondolatlanul, előkészítetlenül vágnak neki a külföldi munkavállalásnak, mindezt anélkül, hogy bárkivel is konzultálnának erről az élethelyzetről. Sokkal többször esnek áldozatul azok az állás-keresők, akik mindenáron menni akarnak, menekülnek valami elől, közben vakon bíznak saját szerencséjükben, úgy vélik, velük semmi negatív nem történhet.

EURES TIPP:

Az EURES által összeállított 13 segítő kérdéssel és az arra adott válaszokkal saját maga is feltérképezheti, hogy mennyire lenne elveszett vagy éppen találékony egy idegen országban. Mielőtt hirtelen döntést hozna az utazással, költözéssel kapcsolatban, először tegye fel magának az alábbi kérdéseket és válaszolja meg őszintén:

1. Beszélem az ország nyelvét? Milyen szinten? Milyen ottani újságokat, portálokat, tv-adásokat követek rendszeresen?
2. Teljesen tisztában vagyok vele, mi zajlik abban a társadalomban, a közéletben? Tudom, mi foglalkoztatja őket leginkább? Minek örülnek? Mitől bosszankodnak? Érdekel a sorsuk, a mondanivalójuk? Együtt tudok érezni velük?
3. Képes vagyok új ismerősöket, barátokat szerezni? Mutatok érdeklődést a helyi emberek iránt? Képes vagyok másokat megszólítani? Teszek fel nekik kérdéseket? Érdekel, hogy mi érdekli őket? Odafigyelek arra, amit válaszolnak? Ismerem a szomszédaimat? (itthon/külföldön)
4. Érinti-e a saját identitásomat, ha nem úgy reagálnak valamire, mint ahogy azt elvárnám?
5. Tudnék olyan példát mondani az életemből, amikor rugalmasan gondolkodtam és cselekedtem?
6. Nyitott vagyok általában a világra? Nyitott vagyok a változásokra?
7. Volt már rá példa korábban, hogy valami vagy valaki annyira felbosszantott, hogy ezért inkább elköltöztem, munkahelyet váltottam, netán elszaladtam? Ha igen, milyen gyakran történt ilyen?
8. Fel vagyok készülve arra, hogy sok váratlan helyzet fog velem megesni még az életben?
9. Képes vagyok a kulturális különbségeket felismerni és kezelni?
10. Gyakran gondolom azt, hogy én csinálom jól és mindenki más rosszul? (Bosszankodom is ezen?)
11. Merek segítséget kérni másoktól, ha bajban vagyok?
12. Segítek másoknak, ha bajban vannak?
13. Meg merem osztani velük a saját személyes vagy munkahelyi örömeimet?

Amikor külföldön kezd valaki dolgozni, óhatatlanul olyan emberekkel kell együtt lennie, akiknek nem feltétlenül ismeri a nyelvét, a hátterét, a történelmét vagy a kulturális szokásait, beidegződéseit. EURES-tanácsadóként megfigyeltük, hogy visszatérő fordulat volt az elmagányosodás, a kiközösítettség érzése az olyan munkavállalók történeteiben, akik elég hamar, vagy éppen későn (de teljes csalódottsággal) tértek vissza külföldről. Sokkal inkább megtéveszthetők, rávehetők kizsákmányoláshoz vezető helyzetekbe azok, akik lelkileg instabillá válnak egy idegen, vagy izolált környezetben, akiknek a beilleszkedés nehézséget okoz, akik általában másoktól függenek.

Ha bizonytalan valaki a fenti helyzetekkel, vagy magával a mobilitásra felkészültséggel kapcsolatban, javasolt először EURES-tanácsadóhoz fordulnia, hogy segítséget kapjon ezen kérdések és a mobilitási alkalmasság tisztázásához.

4.1.1.2. MARADJON KRITIKUS AZ ÁLLÁSKERESÉS, AJÁNLATOK, LEHETŐSÉGEK GYŰJTÉSE KÖZBEN

Akár külföldön, akár idehaza keres valaki állást, különféle jól csengő ajánlatok kerülhetnek a látóterébe. Az is megtörténhet, hogy valaki nem is tervez külföldi munkavállalást, de véletlenül vagy e-mailben, internetes fórumokon, weboldalakon, szórólapon, apróhirdetés útján, vagy közösségi oldalakon bukkan rá állásokra, netán ismerősök vagy ismeretlenek továbbítanak neki kedvező külföldi munkalehetőségeket. Aki aktívan keres, biztosan bele fog futni olyan ajánlatokba is, amelyek hiányosak, pontatlanok, rosszabb esetben túlszínezettek, tele vannak csábító ígéretekkel és vonzó ajánlatokkal, vagy egyenesen hamisak. Ezek kiszűrése, elemzése, alapos tisztázása elemi fontosságú.

EURES TIPP:

Akármilyen forrásból is származzon a külföldi álláslehetőség vagy bármilyen vonzó ajánlat, mindenképpen fontos, hogy a kritikai gondolkodását is használja az álláskereső és tegyen fel minél több alapvető kérdést és nagyon figyeljen oda a kapott válaszokra is.

a. Tudom mi az, amit külföldön szívesen csinálnék, vagy amit jó eséllyel csinálhatok? A „bármivel beérem" elég jó lesz nekem?

b. Megvan az állás betöltéséhez a megfelelő végzettségem, munkatapasztalatom, nyelvtudásom? Ha nincs meg, van tervem rá, hogy hogyan, mennyi idő alatt és mennyi pénz-, idő- vagy energia-ráfordítással fogom megszerezni?

c. Értem világosan, mit jelentenek az álláshirdetésben szereplő adatok és információk?

d. Tudom milyen feladatok, tevékenységek tartoznak ahhoz a munkakörhöz?

e. Lehetnek ismert veszélyei, kockázatai, egészségügyi tényezői annak a munkakörnek, amire jelentkezni akarok?

f. Tisztában vagyok a munkafeltételekkel?

g. Tudom, mit vár el tőlem a munkaadó?

h. Tudom, mi a jelentkezés menete?

i. Tudom, milyen adatokat, dokumentumokat várnak tőlem?

j. Tudom, milyen adatokat, dokumentumokat nem szabad átadnom soha idegeneknek?

k. Tudom, hogy hol nézzek vagy nézessek utána az álláshirdetésben szereplő információknak?

l. Ismerem az adott ország nyelvét, élet- és munkakörülményeit, munkaerő-piaci helyzetét?

m. Tudom, milyen bérek és járulékok vannak? Tisztában vagyok vele, hogy milyen egy szabályos szerződés és milyen típusai vannak? Tudom, mit hol kell majd intézni?

n. Tudom, melyik szakmában mekkora a várható (és reális) bruttó és nettó kereset?

JÓ TUDNI:

Gyanús egy külföldi álláshirdetés, ha:

- „könnyű" és „jól jövedelmező" munkát ígér,
- nyelvtudásra, szaktudásra nincs szükség,
- csak mobiltelefonszámot, vagy jeligét adnak meg,
- mindenféle különleges juttatásokat, ingyen szállást, étkezést, utaztatást ígérnek az állás mellé,
- „teljes körű szolgáltatást" kínálnak a közvetítéshez,
- nem beazonosítható sem a közvetítő, sem a munkaadó,
- nem tudja, hol lesz a munkavégzés helye,
- sürgősen el kell döntenie, azonnal kell jelentkeznie, különben nem érvényes az ajánlat,
- erotikamentes, szexmentes munkát ígér,
- díja(ka)t kell fizetnie, hogy további részletekhez, információkhoz jusson

Amennyiben bármilyen kétsége merül fel egy talált, kapott állásajánlattal kapcsolatban, mindenképpen forduljon EURES-tanácsadóhoz!

Külföldi munkahelyet ne az ingyenes hirdetési újságban keressen! Akinek valóban jó szakember, megbízható munkaerő kell, az nem ilyen helyeken keres munkaerőt!

Olyan álláshirdetésre, amivel folyamatosan és visszatérően találkozik, inkább ne jelentkezzen!

Az álláshirdetés nyelvezete, tartalmi összeállítása tanúskodik a munkáltatóról, meg arról a személyről is, aki Önt be akarja szervezni. Helyesírási hibával megjelent álláshirdetésre ne jelentkezzen!

Minden olyan hirdetés, melyben az áll, hogy a munkához nem kérnek legalább egy minimális nyelvismeretet, nagy veszélyekkel járhat! Ne feledje, nem csak némán végezhető szalagmunkákból és csomagolásból áll a munkaerőpiac. Ha bajba kerül, segítséget is kell tudnia kérni (akár az idegen hatóságoktól is).

Kerülje azokat a hirdetéseket, amelyekben irreális ajánlatok szerepelnek! Például: nyelvtudást és képesítést nem igénylő, magas kereseti lehetőséggel kecsegtető állasajánlatok. Masszázsszalonba, babysitternek, mezőgazdasági munkára, betanított munkára, bejárónőnek, betegápolónak, idősgondozónak, stb.

Győződjön meg arról, hogy a cég, ahová munkavállalót keresnek, illetve ahol munkát ajánlanak, valóban létezik, van honlapja, ahol tájékozódhat és ismerkedhet a céggel!

Kérje az EURES-tanácsadóinak segítségét, hogy megbízható munkahelyet találjon!

4.1.1.3. ELLENŐRIZZE AZ ÁLLÁSHIRDETŐKET!

Állásokat hirdethetnek vállalkozások, magánszemélyek, közvetítők és foglalkoztatási szolgálatok is. Az EURES-hálózathoz kapcsolódó EURES-tagok és EURES-partnerek mindenkor felelősek a saját honlapjukról, állásadatbázisaikból érkező üres álláshelyek minőségének ellenőrzéséért. Ebben szigorú ellenőrzési funkciója van az EURES nemzeti koordinációs irodáknak is. Ezen kívül az EURES ügyfélszolgálat is ellenőrzi az EURES-portálon regisztrált munkáltatók gazdasági és személyazonosságát, hogy ne engedjen teret azoknak, akik tisztességtelen tevékenységekre akarják felhasználni az EURES-t. Az EURES azt javasolja, hogy ne válaszoljanak az olyan cégektől küldött e-mailekre, amelyek spam- vagy csalásgyanúsak, ne kerüljenek, ne szerződjenek, és ne maradjanak kapcsolatban olyan közvetítőkkel vagy magánszemélyekkel, akik nem ellenőrizhetők. Ezen intézkedések ellenére a rosszindulatú csalók is használhatják az internetet, hogy megtévesszék az álláskeresőket, számukra felkínáljanak olyasmit, ami nem a munkavégzésről szól, ezért ajánlott óvatosnak lenni.

EURES TIPP:

Az ellenőrzés lépései!

- **Ismeri Ön az állásajánlat feladóját?** Ön próbált korábban önállóan, személyesen, interneten, telefonon kapcsolatba lépni az álláshirdetés feladójával, vagy az állást hirdető kereste meg Önt?

- **Ismeri a vállalatot? Hallott már a cégről vagy közvetítőről?** Talál információt róla az interneten? A cég adott ki magáról információkat? Rá lehet keresni közhiteles adatbázisokban a cég adataira, cégkivonatára, szerepel-e állami nyilvántartásokban, van-e saját honlapja, egyéb online elérhető információ róluk?

- **Ismer olyat, aki dolgozott már annál a munkaadónál, és akiben meg is bízik?** De ne felejtse: „Messziről jött ember azt mond, amit akar". Esetleg olyantól kapta az állásajánlatot, akit nem ismer személyesen, de annál a cégnél dolgozik?

- **Ellenőrizte már az állást hirdető közvetítőt,** hogy szerepel-e a tagállami munkaügyi szervezet nyilvántartásában? Van elérhető állásajánlata az EURES-portálon? Van elérhető állásajánlata a hivatalos tagállami állásadatbázisban?

- Ha nem talált nyilvános adatokat, **fordult már EURES-tanácsadókhoz**, a cég székhelye szerinti illetékes kormányhivatal foglalkoztatási főosztályához, munkaügyi ellenőreihez, vagy a járási hivatal foglalkoztatási osztályához vagy akár külföldi hatóságokhoz, tanácsadókhoz ellenőriztetés céljából?

- Ha ez sem vezet eredményre (pl. nincs adat, nem ismert), **rákeresett már, hogy az interneten miket írnak** róluk (nem arra, amit a cég saját magáról és a hitelességéről kommunikál)? Megtalálta már az online fórumokon más álláskeresők jó és rossz tapasztalatainak, panaszainak megosztását? Tettek már fel mások is kérdéseket a közvetítőkkel, munkaadókkal kapcsolatban? Milyen válaszokat talált?

- Ha egy cég azt állítja magáról, hogy a munkaügyi szervezet vagy az EURES hivatalos együttműködő partnere, ezt **az állítást ellenőrizte** a munkaügyi szervezet vagy az EURES oldalán is?

- Amennyiben egy közvetítő képzési kínálattal jelentkezik (mint a munkavállalás és a szerződéskötés feltétele), ellenőrizte, hogy a cég képzőként, felnőttképző cégként **nyilvántartásban szerepel-e?** Biztos, hogy vannak képzett oktatói? Biztos, hogy van megfelelő képzési helyszíne, oktatóterme?

- Az ajánlatban felmerül, hogy esetleg Önnek kell fizetnie bármit is? Biztos, hogy az álláshoz jutásnak nincs semmiféle költsége?

- Az ajánlat hirdetője ragaszkodik ahhoz, hogy csak az ő szolgáltatásait (utaztatás, szállítás) veheti igénybe? Van önálló döntési lehetősége a külföldre kijutás és a lakhatás tekintetében? Akár leszervezhetné a saját utazását, foglalhatna önállóan is szállást?

- Megmutatta már másnak is a kapott állásajánlatot, hogy kikérje a véleményét?

A törvényesen működő cégekről minden tagállamban hivatalos nyilvántartás létezik. Az ajánlattevő cég adatait Ön is leellenőrizheti egyedül vagy leellenőriztetheti segítséggel. A cég neve, bejegyzés száma, adószáma alapján akár a cégbíróságoktól, akár online cégjegyzéki adatbázisokból le tudja kérdezni a cég adatait, tulajdonosait, székhelyét, tevékenységi körét, törzstőkéjét és más hasznos adatokat is. A cégnyilvántartások tagállamonként eltérő, különböző szolgáltatásokat kínálhatnak. Ugyanakkor minden cégnyilvántartás alapvető szolgáltatásai közé tartozik a céginformációk – így a cégek társasági formájára, székhelyére, tőkéjére és jogi képviselőire vonatkozó információk – bejegyzése, vizsgálata és tárolása, valamint ezen információk nyilvánosság számára történő elérhetővé tétele.

JÓ TUDNI:

Hogyan ellenőrizhetem a cégek adatait?

- E-cégjegyzék szolgáltatás:
  https://www.e-cegjegyzek.hu/
- Online Cégjegyzék Szolgáltatás:
  https://www.ceginformacio.hu
- OPTEN Cégtár Light díjmentes szolgáltatás:
  https://www.opten.hu/dijtalan-szolgaltatasok/cegtarlight/search/
- Az uniós és nemzeti szintű cég-, ingatlan- és fizetésképtelenségi nyilvántartásokra vonatkozó tájékoztatás:
  https://beta.e-justice.europa.eu/514/HU/registers__business_insolvency_amp_land

Az EURES-tagok és EURES-partnerek hivatalos listája az EURES-portálon (http://EURES.europa.eu) elérhető az EURES szolgáltatásai > EURES az egyes országokban menüpont alatt. Jó tudni, hogy amennyiben egy tagállamban a hivatalos EURES-nyilvántartásból töröltek egy szervezetet, aki addig tag vagy partner volt és EURES-szolgáltatásokat nyújtott, arról a tagállamok értesítik egymást és tudatják a törlés okát is (pl. Illegálisan díjat számolt fel az álláskeresőknek, nem létező állásokra közvetített, stb.)

Ne feledje, hogy egyes csalók megpróbálhatnak visszaélni a neves cégek vagy az EURES-hálózat nevével, és meghamisíthatják az e-mail címeket is, vagy félrevezető domain neveket, internetes címeket használnak.

A barát, családtag, ismerős által ajánlott állás önmagában még nem garancia.

Használjon internetes keresőket - írja be a "cégnév + átverés" szókombinációt. Ez egy gyors ellenőrzés, amely rávilágít minden korábbi csalásra a vállalatról, amit más emberek írtak róla online környezetben. Ellenőrizze a cikk alján felsorolt csalások webhelyeit is. Az állásajánlatok vagy a közvetítők ellenőrzéséhez praktikus lehet a Google-t a keresőbe beírni munkaadó, a munkaközvetítő vagy kapcsolattartó nevét + a *cheat / lie / scum* (*csalás* / átverés / *vélemények*... stb.) szavakat)

Ha állásajánlatot kap, anélkül, hogy jelentkezett volna bármire is, vagy eljutott volna az állásinterjúig, legyen óvatos! Ha egy állásajánlat túlságosan jónak tűnik ahhoz, hogy igaz legyen, akkor sajnos valószínűleg nem is az! Találkozott már valaha azzal a személlyel, akitől az ajánlat érkezett? Általában az állásajánlat a közvetlen kapcsolatfelvétel után jön létre, például hogy találkozott egy toborzóval egy állásbörzén, vagy volt előzetes interjú, ezért vigyázzon, ne lépjen kapcsolatba olyan emberekkel, akik azt állítják, hogy Ön „az ideális jelölt", akit keresnek, miközben soha nem találkozhattak, semmit nem tudhatnak egymásról.

Keressen rá a vállalatra! Soha ne fogadjon el semmilyen állásajánlatot anélkül, hogy részletes ismeretei lennének arról, amit elfogad! Ne tévessze meg csak a "cég" honlapján szereplő információ, mivel a csalók könnyen létrehozhatnak egy olyan oldalt, amely első ránézésre meggyőzőnek tűnik. Nézze meg a céget más weboldalakon is, a helyi újságokban, cégjegyzékben, és akár fórumokon is, vagy olyan helyeken is, ahol az alkalmazottak értékelhetik cégüket. Legjobb, ha ismer valakit, aki ott dolgozik, és hitelesebb információkat tud adni a cégen belül zajló folyamatokról!

Mielőtt egy e-mailben küldött telefonszámot felhívna, ellenőrizze, hogy egy hiteles, hétköznapi hívószám-e, és nem egy drága, emelt díjas vonal száma. Tartózkodjon az olyan cégektől, közvetítőktől, amelyek privát vagy ismeretlen számról keresik meg Önt.

Soha ne válaszoljon olyan munkaajánlatokra, amelyek pénzátutalásról vagy -fogadásról szóló kérést tartalmaznak, vagy amelyben a vállalat úgy tesz, mintha a bankszámláját nem tudná megnyitni, nem kap adóazonosítót, vagy nem tudja átutalni a pénzt, stb.

Kérje el előre a külföldi munkaszerződését, amely tartalmazza a munkavállalás minden részletét, feltételeit. Gondosan olvassa el, fordítsa/fordíttassa le, vigye el jogászhoz. Ha sürgetik a papír aláírását, gyanakodjon. Ha megtagadják a munkaszerződés szövegének megismerését, ragaszkodnak hozzá, hogy azt csak a helyszínen kaphatja meg, inkább gondolja át a dolgot újra, mert ott helyben nem lesz arra lehetősége, hogy alaposabban és megfontoltan dönthessen az aláírásáról.

Soha ne fogadja el, ha Önnek kell bármiért is fizetnie. Ne feledje, hogy a munkavégzés szokásos feltétele az, hogy az Ön számára fizessenek a munkájáért - nem fordítva! Az EURES mindig emlékeztetni fogja Önt: Az álláskeresőknek felszámolt közvetítői díjak rendkívül szokatlanok, és rendszerint az Önt foglalkoztató cégnek, nem pedig az álláskeresőnek kell fizetnie, hogy munkába állhasson. Ezért minden olyan cég, amely bármilyen díjat kér Öntől, általában gyanúsnak tekintendő.

Ha nem biztos az állásajánlatban, kérjen referenciákat a cégtől. Az állást hirdető cégnek joga van arra, hogy az álláskeresőktől referenciát kérjen azért, hogy ellenőrizhessék, hogy az álláspályázatban leírtak igazak-e (és általában meg is kérdezik a korábbi munkatapasztalatait, ellenőrzik korábbi munkaadóit). Álláskeresőként ugyanaz a jog illeti meg Önt is. Kérheti a munkaadótól, hogy akár a cég képviselőjével, akár egy dolgozóval kapcsolatba léphessen. Ha nem állnak készen arra, hogy ezt megtegyék, ha nem válaszolnak a kérdéseire, akkor vagy valószínűleg csalásról volt szó, vagy a cég valamit takargatni, elkerülni akar.

A munkaerő-felvételi folyamat során soha ne adja meg pénzügyi adatait a weboldalakon. Egy jó hírű cég nem kezdi

azzal a toborzási folyamatát, hogy egyből a bankszámla- vagy hitelkártya adatait kéri. Amennyiben van már aláírt munkaszerződése és el is kezdett dolgozni, csakis akkor jöhet el az az idő, hogy megkérdezik majd, hová utalhatják a fizetését, addig viszont senkinek nincs köze hozzá.

Ha olyan munkaajánlatot kap, amelyet jogellenesnek, etikátlannak, vagy más módon nem megfelelőnek tart, mindenképpen lépjen kapcsolatba az EURES-szel, hogy kezelni tudják a visszaélési jelentést és megtegyék a szükséges ellenintézkedéseket. Ne feledje, hogy az adok-veszek oldalakon, apróhirdetési újságokban megjelenő álláshirdetéseket senki nem ellenőrzi és senki nem vállal értük felelősséget! Lépjen kapcsolatba az EURES ügyfélszolgálattal, hogy a lehető leghamarabb jelentse a tapasztalt csalásokat. Segítsen megerősíteni az EURES-hálózatot és védeni más embereket - ha bármi gyanús történik, ne habozzon azt bejelenteni! Minden lehetséges visszaélésről vagy gyanús munkáltatói vizsgálatról azonnal értesítheti az EURES ügyfélszolgálatát. Ezt az „Értesítés visszaélés" űrlapon teheti meg, amelyet a „Fiókom" alatt talál, amikor bejelentkezik az EURES-portálra, vagy a kezdőlapon található „Kapcsolat" hivatkozás használatával.

4.1.1.4. KÉSZÜLJÖN FEL ARRA IS, HOGY BAJ TÖRTÉNHET!

Családtagjának, legközelebbi hozzátartozójának feltétlenül adja meg a munkaadóval, közvetítővel kapcsolatos részletes információkat, a leendő munkahelye, szállása címét, telefonszámát. Amennyiben más is utazik Önnel ugyanarra a munkahelyre, szállásra, családjának az ő nevét és elérhetőségét is adja meg!

Legyen legalább egy személy, akit rendszeresen felhívhat. Egyezzenek meg előre, hogy milyen gyakran fog telefonálni és állapodjanak meg valamilyen titkos szóban, mondatban, arra az esetre, ha bajba kerülne, és nem beszélhetne nyíltan.

Készítsen egy vízhatlan titkos zsebet vagy rejtekhelyet a ruházatában vagy cipőjében, ahol egy papírcetlin vagy kártyán felírva mindenkor Önnél lehetnek a legfontosabb telefonszámok, címek, amelyeket vész esetén felhívna. Ha elkobozzák a telefonját, vagy használhatatlanná válik, nem fog tudni segítséget kérni, ha nincsenek meg ezek a számok Önnél biztos helyen megőrizve.

Legyen felkészült és ismerje a célországban a konzulátusok elérhetőségeit. Ha bajba kerülne, rájuk számíthat, ellopott, elvesztett okmányait ideiglenessel pótolják. Amiben a konzulátus lehetőségei viszont korlátozottak, az az Ön anyagi támogatása, átmeneti segély biztosítása a hazajutásához. Ezért mindig legyen Önnél annyi pénz, amely hazautazását fedezi.

4.1.1.5. MINDIG GONDOLJON A LEGFONTOSABB SZEMÉLYES OKMÁNYAIRA!

Ellenőrizze a személyes okmányainak érvényességét. Ha 6 hónapon belül lejárna az érvényessége, inkább hosszabbíttassa meg itthon.

Készíttessen magáról fényképet, az útleveléről, személyi igazolványáról pedig fénymásolatokat. Ezeket hagyja hátra a családjánál és maradjon egy-egy példány Önnél is, amit magával visz külföldre.

Kössön teljes körű egészség- és balesetbiztosítást, amelyről egy másolatot hagyjon otthon. Utazás előtt menjen el kivizsgálásra a háziorvoshoz és a fogorvoshoz. Amennyiben rendszeresen szed gyógyszereket, ezeket szerezze be. Ha krónikus betegségben szenved, erről legyen igazolása, hogy külföldön is tudjon segítséget kérni, ha romlana az állapota.

A munkavállalásához szükséges, végzettséget igazoló dokumentumait, szakképesítését, diplomáját, engedélyeit, egyéb szükséges papírokat még idehaza fordíttassa le.

4.1.1.6. KÉSZÜLJÖN FEL!

Tájékozódjon alaposan a munkavállalás, foglalkoztatás és a kint tartózkodás feltételeiről, a szükséges ügyintézési lépésekről. Ehhez az EURES szolgáltatásait mindenkor díjmentesen veheti igénybe.

Tudjon meg minél többet arról az országról, városról, ahová megy. Gyűjtsön össze minél több címet a fogadó országban, ahová baj esetén segítségért fordulhat. Gyűjtse össze a legfontosabb hivatalok, rendőrség, kórházak, orvosi rendelők, segítő szervezetek címeit, elérhetőségeit.

Használja az interneten a Google Térkép és a Google Streetview szolgáltatásait és nézze meg a leendő munkahelyé-

nek, szállásának, a környéknek az utcaképét, az azokról készített fotókat. Csak akkor induljon el, ha a látottak alapján biztonságosnak érzi.

Tegyen félre pénzt a külföldi munkavállalás céljára. Legalább annyit gyűjtsön össze, amennyi a célország megélhetési minimumának kétszerese. Mindenképpen legyen annyi érintetlen pénze, amiből vész esetén haza tud utazni. Ha nem fizetik ki, vagy kevesebbel akarják kifizetni, mint amennyi járna, esetleg jogtalanul levonnak összegeket, nem kerülhet olyan helyzetbe, hogy annyi pénze sem marad, amiből hazautazhatna.

Indulás előtt lépjen kapcsolatba egy EURES-tanácsadóval. A tanácsadás érdekében mindig felkeresheti az indulási ország EURES-tanácsadóját, bármikor kérhet tőle segítséget díjmentesen. Az EURES-tanácsadók három alapvető szolgáltatást nyújtanak: tájékoztatás, útmutatás és közvetítés, mind az álláskeresőknek, mind az európai munkaerőpiacon munkaerő-felvétel iránt érdeklődő munkáltatóknak. Ismerik a külföldi munkavállalás menetét, a célországok munkaerőpiacát és kapcsolatban állnak a külföldi munkatársakkal is, ha további információkra lenne szükség.

JÓ TUDNI:

Munkaerő-piaci információk az EURES-portálon

„Ahhoz, hogy az álláskeresők és a munkáltatók jól megalapozott döntést tudjanak hozni a mobilitással kapcsolatban, gyakorlati, jogi és adminisztratív kérdésekben széleskörű információra van szükségük. Az EURES Foglalkoztatási Mobilitás Portálja olyan tájékoztató eszközöket biztosít, amelyek segítséget és támogatást nyújtanak azok számára, akik azt fontolgatják, hogy külföldre költöznek, vagy külföldről érkezőket alkalmaznak.

Az élet- és munkakörülmények adatbázisában sokféle fontos témában talál részletes tájékoztatást, mint például a szállás- és iskolakeresés, adófajták, a megélhetés költségei, egészség, szociális jogszabályok, a képzettségek megfeleltetése, stb.

A tájékozódás másik hasznos eszköze a Munkaerőpiaccal Kapcsolatos Információk rész, amely ország, régió és tevékenységi szektor szerinti bontásban tartalmaz információt az európai munkaerőpiac jelen alakulásaival kapcsolatban.” [36]

Az **EURES-portál Élet és munka** rovatában minden uniós országgal kapcsolatos információ megtalálható a célország nyelvén, valamint angol, német és francia fordításokban is. A tagállami EURES nemzeti koordinációs irodáknak kötelessége félévente az itt megjelenő tartalmakat gondozni, frissíteni és információt szolgáltatni az Európai Bizottság felé a változásokról, munkaerő-piaci kereslet-kínálat viszonyairól.

Akadályt jelenthet a munkavállaló számára, hogy mindezek a munkavállaláshoz elengedhetetlen információk bár rendszeresen frissítettek, az összes ország vonatkozásában nem áll rendelkezésre teljes körűen magyar nyelven is. Az EURES Magyarország hálózat ezért a főbb, keresettebb célországok információit magyar nyelven, szóróanyagokon, illetve a saját honlapján igyekszik közzétenni és gondozni, továbbá a tanácsadás során segítséget nyújtanak az ügyfeleknek ezek megfelelő értelmezésében is. Egyéb esetekben a nyelvet nem tudók számára az online fordító szolgáltatások is megoldást jelenthetnek, bár a célország nyelvének ismeretét (beleértve az álláskereséshez és foglalkoztatáshoz kapcsolódó szakkifejezések ismeretét is) a tanácsadók minden esetben kihangsúlyozzák az ügyfelek számára.

Az Élet- és munka rovatban (EURES kifejezéssel: LMI/LWC) szereplő tartalmi kategóriák a Függelékben megtalálhatók.

36 EURES Foglalkoztatási Mobilitás Portálja: „Élet és munka” rovat https://ec.europa.eu/EURES/main.jsp?acro=lw&lang=hu&catId=490&parentId=0

4.1.2. ÉRKEZÉS ELŐTT - ÉRKEZÉS UTÁN - KÜLFÖLDÖN TARTÓZKODÁS ALATT

- Azért, mert sikerült külföldi álláslehetőséghez jutnia, esetleg ki is utaztatják, még nem biztos, hogy nyugodtan hátradőlhet. Fontos, hogy mindig legyen éber és figyelje a jeleket, mert miután beszállt egy idegen gépjárműbe, amely elindul Önnel (esetleg sorstársaival együtt) ismeretlen irányba, a lehetőségei már korlátozottabbak lesznek.
- Soha ne szálljon be olyan járműbe, amelynek nincsenek ablakai, amelyről úgy érzi, hogy belülről nem lesz kilátása!
- A személyes okmányait és pénzét mindig tartsa magánál vagy kis kézitáskában. Ha olyan poggyászba, utazótáskába pakolta el ezeket, amelyek a csomagtartóba kerültek, vész esetén nem fog hozzáférni.
- Ismerje előre az útirányt, kövesse nyomon térképen vagy a telefonja GPS-e, navigációs alkalmazása segítségével. Figyelje az út során az útirányjelző táblákat, közlekedési csomópontokat. Ne hagyja, hogy elveszítse a tájékozódását, ne engedje, hogy erről elterelje a figyelmét. Kalkulálja ki, várhatóan mikorra kellene megérkezniük.
- Figyelje a gépjárműben ülők kommunikációját, beszélgetését. Amennyiben teheti, próbáljon meg Ön is kommunikálni velük.
- Amennyiben gyanús jeleket észlel (erősen letértek a helyes útirányról, a párbeszédben olyan információkhoz jut, ami arra utal, hogy rabszolgának szállítják ki), ne kezdjen el egyből pánikolni, mert azzal rontja a menekülési esélyeit. Kérje meg a vezetőt, hogy a következő pihenőnél vagy benzinkútnál álljanak meg, mert használni szeretné a mosdót. Amennyiben ez megtörténik, kérjen segítséget másoktól, segélyhívó oszlopról, ha nem megy, akkor rejtőzzön el vagy szökjön meg, de ne szálljon vissza a járműbe. Ha ez nem sikerülne, akkor is igyekezzen nyomokat, jeleket, segélykérő üzeneteket hátrahagyni (pl. felirat a mosdóban).
- Amint szerencsésen megérkezett, értesítse családját és a közeli barátokat.
- Soha, semmilyen körülmények között ne adja ki kezéből az útlevelét, személyi igazolványát. Csakis fénymásolatot vegyen elő, az eredetit mindig tartsa magánál. Ha valaki ahhoz ragaszkodik, hogy magánál tartsa más személy útlevelét, személyi igazolványát, ez annak a jele, hogy nem tisztességesek a szándékai, ki akarja használni Önt. Ha hivatalos ügyek intézésére van szükség, mindig legyen jelen Ön is és ebben az esetben Ön mutassa be az okmányait, ezt ne bízza másra. Ugyanez vonatkozik a telefonjára is, soha ne hagyja lemerülni.
- A szállás környékét térképezze fel alaposan. Figyeljen oda, merre vannak ablakok, kijáratok. Legyen éber és tesztelje, hogy szabadon járhat-kelhet-e. Amennyiben bezárják, nem mozoghat, a szállást nem hagyhatja el szabad akaratából. Küldjön vészjelzéseket, hívja a rendőrséget!
- Előfordulhat, hogy egy ideig bizalmaskodni fognak Önnel. Ne fogadjon el ajándékot, szívességet a külföldi tartózkodása alatt, különösen nem idegenektől, akiket még nem ismer elég régóta. Ne kelljen senkinek sem „hálásnak” lennie és viszonoznia azt. Ne hozza önmagát alárendelt helyzetbe, az alkalmi barátokat is egészséges bizalmatlansággal kell fogadni, mert beépített emberek is lehetnek, akiket azzal bíztak meg, hogy férkőzzön az Ön bizalmába.
- Ha fogva tartották, eladták vagy prostitúcióra kényszerítették, minden körülmény között joga van a segítséghez és védelemhez, még akkor is, ha kisebb vétséget követett el (pl. feketemunka, illegális kinttartózkodás, hamis iratok).

- Ha bajban van, ha ellopták, elvették az iratait, hívja fel a magyar nagykövetséget, a rendőrséget vagy a helyi segélyszervezeteket.
- Amennyiben szórakozni készül, körültekintően és kellő óvatossággal válasszon szórakozóhelyet. Mindig igyekezzen megőrizni az önkontrollját és ügyeljen az italára, nehogy belekeverjenek bármilyen tudatmódosítót.
- Telefonáljon haza rendszeresen, előre megbeszélt időpontban. Azonnal tájékoztassa az otthoniakat a tartózkodás során felmerült bármilyen rendkívüli változásról, akár másik címre költözésről, akár egyéb újdonságról.
- Bármilyen furcsa is, ha eddig nem is tette, vezessen naplót az első perctől kezdve. Készítsen jegyzeteket és rögzítsen minden lényeges adatot, tényt. Amennyiben aggályok merülnek fel a fizetéssel, munkaidővel, munkaadóval folytatott kommunikációval, túlórákkal, szabadsággal, a munkakörben ellátandó feladatokkal kapcsolatban, és nem lesznek bizonyítékok a kezében, ezekre a feljegyzésekre fog tudni támaszkodni. Ami csak az Ön fejében, emlékezetében van meg, azt könnyen meg fogják tudni cáfolni, vagy össze fogják zavarni. Ne engedje, hogy az időérzékét befolyásolják. Mindenképpen vezesse gondosan a munkakezdés, munkaidő, pihenőidő, munka befejezése időpontjait és időtartamait. Ez egy jogorvoslati helyzetben, akár munkaügyi bíróságon is segíthet az érdekei érvényesítésében.
- Ha a munkáltató nem tartja be a munkaszerződésben leírtakat, vegye fel a kapcsolatot azzal, aki a munkát közvetítette. Ha nem történik semmilyen változás, joga van felbontani a szerződést. Forduljon munkavállalói érdekképviseleti szervhez, szakszervezethez, jogi segítségnyújtó irodához a további tanácsok és teendők érdekében.

4.2. MIT TEHETEK GYANÚ ESETÉN?

Az emberkereskedelem áldozatait súlyos bűncselekmény áldozataiként kell kezelni, nem szabad őket elítélni vagy az emberkereskedelem során elszenvedett sérelmekre emlékeztetni. Az áldozatok védelme és az eredményes segítségnyújtás biztosítása érdekében fel kell ismerni a rájuk leselkedő veszélyeket és megfelelő módon kell kezelni ezeket. Az ilyen bűncselekmények áldozatra gyakorolt hatásai nagyon súlyosak, ezért fontos, hogy bármilyen jellegű segítségnyújtásról is legyen szó, a lehető legkörültekintőbben és megértően járjunk el. Döntő fontosságú ilyenkor a problémák szakmai ismerete és – talán még ennél is fontosabb – hogy felismerjük, hogy áldozattal van dolgunk, elsődleges az Ő igényeinek felismerése és kielégítése. A professzionális segítségnyújtás megköveteli, hogy a témával kapcsolatos saját elképzeléseinket újragondoljuk/átértékeljük. A legfontosabb, hogy tudatosítsuk magunkban, hogy nekünk is vannak előítéleteink, beidegződéseink, mi magunk is megfogalmazunk közhelyeket, s ezek rossz hatással lehetnek az áldozatokkal való munkákban. Abban az esetben, ha úgy ítéli meg a körülményekből, külső jelekből, hogy emberkereskedelem áldozatának kell segítséget nyújtani, nagyon fontos, hogy vegye fel a kapcsolatot az 5. fejezetben, illetve a függelékben felsorolt segítő szervezetek valamelyikével, ahol további segítségnyújtásra van lehetőség.

A cselekvés lehetőségeit az alábbiakban részletesen is bemutatjuk.

4.2.1. JELZÉS ÉS CSELEKVÉS

Az emberkereskedelem különböző formái, így például a munkacélú kizsákmányolás, a házi rabszolgaság és az ehhez minden esetben kapcsolódó kényszerítések, bántalmazások súlyos traumákat okoznak az áldozatoknak. A fizikai bántalmazásokon kívül szinte minden esetben pszichológiai és gazdasági bántalmazás is megvalósul, és számtalanszor találkozunk a szeparálás (elszigetelés) jelenségével is. (Prostitúciós és szexuális célú kizsákmányolás esetében a szexuális erőszak is nagyon gyakori).

Az emberkereskedelem jellemzője az is, hogy a kizsákmányolt embereket nem engedik egyedül ügyeiket intézni, s azt sem, hogy kettesben maradjanak hivatalos szervek képviselőivel, ügyintézőkkel, hiszen ezekben az esetekben fennállhat a veszélye annak, hogy az áldozat beszél a helyzetéről.

Nagyon sok áldozatnál azonban még ettől sem kell az elkövetőknek tartania, hiszen a rendszeres bántalmazás, a retorziótól való félelem, és az, hogy az áldozatok nagy részének nincs áldozattudata, jelentős előnyt biztosít számukra. Mindezek ismeretében rendkívül fontos figyelnünk a korábban már megismert jelekre, hiszen nem biztos, hogy az áldozat segítségünkre tud lenni azzal, hogy egyértelműen kijelenti, hogy bajban van és segítségre szorul.

Ennek ellenére felelős és az emberi jogokat tiszteletben tartó szakemberként nem mehetünk el az esetek mellett és a legkisebb gyanú esetén is konzultálnunk kell olyan segítő szervezetekkel és szakemberekkel, akik segítségünkre lehetnek a helyzet tisztánlátásában és a megfelelő segítségnyújtás megtalálásában (Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat, Baptista Szeretetszolgálat, Nemzetközi Migrációs Szervezet, stb.).

Ha felmerül bennünk a gyanú az első és legfontosabb teendőnk, hogy bízzunk magunkban és abban, hogy helyesen ítéljük meg a helyzetet. Ennek megerősítésére szolgálhat a 354/2012. Kormányrendelet mellékletét képező Áldozatazonosító adatlap, melyet áttekintve és az azonosítást segítő pontokon végig haladva megerősödhet vagy gyengülhet feltételezésünk. (Ehhez nem szükséges, hogy a feltételezett áldozat is jelen legyen). Ha mégis bizonytalanok vagyunk, ne felejtsük el, hogy az emberkereskedelem ellen küzdő szakemberekkel történő konzultáció még nem jelzés, mindösszse szakmai dilemmában történő segítségkérés, egyeztetés, véleménycsere.

Természetesen mindannyiunk közvetlen munkakörnyezetében van olyan kolléga, akivel szívesen beszélünk meg nehézségeket és problémákat, és amennyiben nincs megfelelő válaszunk, akkor fordulhatunk a közvetlen felettesünkhöz is. Azt azonban kerüljük el, hogy az egyeztetés a gyanú eloszlatására szolgáljon és tartsuk szem előtt, hogy inkább a szükségesnél többször egyeztessünk, inkább kérjünk indokolatlanul állásfoglalást a szakemberektől, semmint elmulasszuk ezt akkor, amikor teljességgel indokolt lenne.

Azokban az esetekben, amikor személyesen vagy telefonon feltételezhetően emberkereskedelem áldozatával kerülünk kapcsolatba, félelmünk teljesen természetes. Féltjük a munkánkat, munkahelyünket és féltjük saját magunkat is. Felmerülhet bennünk, hogy mi történik, ha tévedünk. Tudnunk kell azonban, hogy **nem feladatunk a helyzet megoldása**, azt bízzuk az ezen a területen jártas szervezetekre. Szakemberként azonban feladatunk a jelzés megtétele az emberkereskedelem területén feladatot ellátó hivatalos és civil szervezetek számára.

Az emberkereskedelem elleni küzdelem hatékonyságához mindannyian hozzájárulhatunk, akik munkánk során emberekkel találkozunk. Elsősorban azzal, hogy a gyermekvédelmi jelzőrendszer működéséhez hasonlóan járunk el gyanú esetén:

- **gyanú esetén jelzés** – a jelzést tevőnek nem kell mérlegelnie a veszélyeztetettség súlyosságát. Minden szakterületre jellemző, hogy máshol van a jelzési küszöb, eltérő a feltételrendszer, más a lehetséges/szükséges intézkedés, így ne azon gondolkozzunk, hogy vajon inkompetensnek fog-e tartani a megkeresett szakember, bízzuk azt saját szakmai megítélésünkre. Az áldozat sorsa a legfontosabb, nem az, hogy rólunk mit gondolnak mások.
- **cselekvés** – az emberkereskedelem elleni küzdelem területén több éves szakmai tapasztalattal rendelkező állami és civil szervek megismerik a helyzetet, a veszélyeztető tényezőket, a segítségnyújtás lehetőségeit és azokra megoldási lehetőségeket dolgoznak ki a szükséges szervek bevonásával. Tehát maga a cselekvési folyamat az ezen a területen mindennapos tapasztalattal rendelkező szakemberek hatékony együttműködésének eredménye.

- **az intézkedésekről a szervezetek a legtöbb esetben visszajeleznek** a jelzést tevőnek, ezzel is megerősítve azt, hogy mennyire fontos a jelzés megtétele és az együtt gondolkodás.

Természetesen szakemberként is emberek vagyunk, és szakmai munkákkal kapcsolatban rendszeresen élünk át érzelmeket, dilemmák merülnek fel bennünk, s gondolataink, érzéseink hol segíthetnek, hol gátolhatnak bennünket. Ebben a nem mindennapi helyzetben, amikor gyanú merül fel bennünk, hogy kizsákmányolás áldozatával kerültünk kapcsolatba, jellemzően a félelem, az ijedtség, az aggodalom, a hitetlenkedés, a felháborodás, a düh, a harag és bizonytalanság érzéseit élhetjük meg. Ezek az érzések azonban meggátolhatják a szakmailag megalapozott, racionális döntéseinket, éppen ezért fontos, hogy felismerjük őket.

4.2.2. FÉLELMEK ÉS LEHETSÉGES VÁLASZOK

- **Félünk, hogy a beavatkozásunkkal csak tovább rontunk a helyzeten** („Mi lesz, ha bosszúból meg is ölik akár és az én lelkemen szárad majd?”).
- **Válasz:** Az áldozatok embertelen és kizsákmányoló élethelyzetben vannak, így a helyzetükön sokat rontani már nem lehet. Az áldozatért való aggódás természetesen indokolt, azonban, ha a munkánkba bevonunk olyan szakembereket, akik ezen a területen számtalan menekítést és biztonságos elhelyezést lebonyolítottak már, akkor nagyon kicsi az esélye, hogy az áldozat rosszabb helyzetbe kerüljön. Annak lényegesen nagyobb, hogy a bántalmazás következtében vagy következményeképpen életét veszíti (Lásd: Till Attila *Csicska* című rövidfilmje[37]).
- Elbizonytalanodhatunk, hogy talán nem jól mértük fel a helyzetet vagy nem helyesen értelmeztünk jeleket, tüneteket. (*„Talán tényleg csak beütötte a fejét, ahogy állítja is.”*)
- **Válasz:** Bármilyen gyanú esetén fontos felhívnunk tapasztalt szervezetek képviselőit, akikkel megnyugtatóan tudjuk átbeszélni a gyanúnkat vagy bármilyen rossz érzésünket. Nem vagyunk egyedül a problémával, merjünk segítséget kérni és higgyünk a saját és a társszakmákban dolgozó szakemberek szakmai kompetenciájában egyaránt.
- Inkább elnyomjuk magunkban a gyanút, mert abból nem lehet akkora baj. (*„Majd biztos megoldódik magától is.”*)
- **Válasz:** Amennyiben valamit el kell nyomnunk magunkban, az már jelzés értékű. Tegyünk önmagunk megnyugtatásáért és a velünk kapcsolatba kerülő esetleges áldozat helyzetének feltárása és megnyugtató rendezése érdekében annyit, hogy megosztjuk aggodalmunkat egy ezen a területen speciális tudással rendelkező szervezet munkatársával.
- Nem tudjuk, hogyan is kezdjünk neki a segítségnyújtásnak, azt képzeljük, hogy rengeteg operatív feladattal fog járni (az adminisztrációról, esetleg tanúskodásról nem is beszélve).
- **Válasz:** Szakmai és emberi felelősségünk egyaránt, hogy a bajba jutott embereknek segítséget nyújtsunk. Nem tudhatjuk, hogy egy jelzés, melyet megteszünk, milyen jótékony hatással járhat egy áldozati státuszban lévő ember életében. Emellett a területen dolgozó szakemberek minden esetben ügyelnek arra, hogy a jelzést tevő személye csak a legindokoltabb esetben derüljön ki az esetleges eljárás folyamán.
- Félünk, hogy az elkövetők bennünket is utolérnek, megfenyegetnek, ezzel veszélybe sodorjuk önmagunkat és családtagjainkat, otthonunkat, saját intézményünket. (Különösen kisebb településen, ahol szinte mindenki ismer mindenkit).

37 https://film.indavideo.hu/video/f_csicska

- **Válasz:** Azok a szervezetek, melyek az emberkereskedelem elleni területen dolgoznak, az áldozatok és családtagjaik biztonságán túl a jelzést adó biztonságát is kiemelt fontossággal kezelik. A jelzést tevő személye nem derül ki és a településre nem a településen dolgozó és tevékenykedő szervezetek érkeznek ki, hanem távoli, akár az ország másik feléről érkezők. Emellett fontos, hogy nagyon komoly kockázatfelmérés, kockázatelemzés és a helyzet teljes körű megismerése előzi meg az áldozatokkal való esetleges kapcsolatfelvételt, melynek folyamatáról az elkövetőknek sejtelmük sincs. Természetesen adódhatnak olyan krízishelyzetek, ill. életveszélyes állapotok, melyek azonnali beavatkozást igényelnek, de ezeket az eseteket is kivétel nélkül egyedi és megfelelő biztonsági óvintézkedések mentén kezelik a szervezetek.
- Aggódunk, hogy egyedül maradunk a jelzésünkkel és bármely szervezethez vagy hatósághoz is fordulunk, nem lesz senki, aki hajlandó lesz segítséget nyújtani, csak egyszerűen leráznak, tovább irányítanak bennünket (*„Ez nem a mi területünk, nem a mi ügyünk, mi ilyet nem szoktunk csinálni.”*).
- **Válasz:** A tananyagban megismerhették azokat a szervezeteket, akik ezen a területen több éves, évtizedes tapasztalattal bírnak, és akik biztosan nem hárítják el a felelősséget. Ilyen szervezet például az Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat, a Baptista Szeretetszolgálat, a Nemzetközi Migrációs Szervezet stb.

Az ehhez hasonló aggodalmak természetesek. Mindannyian féltjük szeretteinket, családtagjainkat, önmagunkat. Amiről azonban nem szabad elfeledkeznünk az az, hogy **nem vagyunk egyedül**. Magyarországon több komoly tudással és gyakorlattal rendelkező szervezet tevékenykedik az emberkereskedelem elleni küzdelem területén, amelyek komplex programmal rendelkeznek az áldozatok kimenekítésétől, a védett házakban való elhelyezésen át egészen az utánkövetésig. Bátran forduljunk hozzájuk és kérjünk segítséget tőlük. Ezek a szervezetek nagy valószínűséggel nem azon a településen végzik mindennapi munkájukat, ahonnan a jelzés érkezik, így nem kell attól tartanunk, hogy esetleg az információ, amit megosztottunk nem a megfelelő helyre érkezik és/vagy kitudódik.

Ahogyan az emberkereskedők sem egyedül végzik munkájukat (számtalan résztvevő dolgozik az áldozatok megfélemlítésén és kizsákmányolásán), úgy számunkra is adott a lehetőség, hogy szakmaközi kapcsolatokat építve és ezeket a kapcsolatokat egyre szélesítve végezzük munkánkat. Mindazon túl, hogy segítséget kérhetünk ezektől a szakemberektől, biztosak lehetünk benne, hogy számukra is legalább annyira fontos a szakmai hálózat növelése és közvetlen emberi kapcsolatokon alapuló működtetése, mint nekünk. Tananyagunkban éppen ezért olyan információkat gyűjtöttünk össze, melyek elengedhetetlenül fontosak ahhoz, hogy sikeresen vegyük fel a harcot az emberkereskedelem ellen.

4.2.3. MIT TEGYEK, HA FELTÉTELEZETT ÁLDOZATTAL KERÜLTEM KAPCSOLATBA?

Érzések, gondolatok kezelésének szakasza:

1. Higgyük el, hogy szakmai végzettségünk, tapasztalataink, tudásunk alkalmassá tesz bennünket arra, hogy a megfelelő módon reagáljunk és cselekedjünk! Bízzunk önmagunkban!
2. Ismerjük fel, ha cselekvésünket meghatározzák kialakult érzelmeink (félelem, harag, értetlenség, ijedtség, tanácstalanság)!
3. Gondoljunk bele, hogy ha most nem cselekszünk, a tőlünk segítséget kérő személy, vagy akin a bántalmazás jeleit tapasztaljuk, nem csupán tartósan benne maradhat a kritikus élet- és veszélyhelyzetében, hanem sokkal rosszabb helyzetbe is kerülhet!
4. Bízzunk Önmagunkban és a segítő szervezetekben, bízzunk abban, hogy nem maradunk egyedül a problémával!
5. Gondoljunk arra, hogy nem vagyunk, nem leszünk, nem is maradhatunk egyedül. A mi feladatunk a jelzés megtétele, kapcsolatfelvétel során az általunk megismert információk átadása az emberkereskedelem elleni területen dolgozó szakember számára.

Cselekvési szakasz:

6. Teremtsünk kapcsolatot az áldozattal! Legyünk nyitottak és elfogadóak a beszélgetés folyamán, történjen az telefonon vagy személyesen (ehhez segítséget nyújt a „Szakemberek kommunikációja” és a „Hogyan kérdezzünk?” fejezetek, valamint a Függelékben található „Interjúkérdések”)
7. Rögzítsük a legfontosabb információkat (ezzel is segítünk a bevont szervezetek munkatársainak). Mint első észlelési és cselekvési pont, a tudomásunkra jutott információkat az esetjelző adatlapon is leírhatjuk, de készíthetünk saját feljegyzést is. Az áldozat másodlagos viktimizációját csökkenthetjük azzal, ha leírjuk ezeket az információkat, mert ebben az esetben nem kell újra elismételnie a vele történteket.
8. Keressük meg a legközelebbi kríziskezelésében vagy áldozatsegítésben legkompetensebb szervezetet, segítő szakembereket.
9. Vegyük fel velük a kapcsolatot és kérjük a segítségüket (és ne hagyjuk magunkat lerázni).
10. Tájékoztassuk az áldozatot arról, hogy mi történik éppen és mire számíthat. Amennyiben az áldozat nincs jelen, de a gyanú felmerült bennünk, abban az esetben is fontos felvenni a kapcsolatot a segítő szervezettel és tájékoztatni őket a felmerült gyanúval kapcsolatosan.
11. Amennyiben az áldozatot a kompetens szervezet átvette tőlünk, rögzítsük ennek tényét is, de még ne zárjuk le az ügyet.

Értékelő szakasz

12. Bizonyos idő elteltével (1 nap / 1 hét / 1 hónap) érdeklődjünk az átvevő szervezetnél az áldozat helyzetéről és a megtett intézkedésekről. Ezt tegyük meg mindaddig, amíg vissza nem igazolják, hogy rendeződött az ügy.
13. Szervezetfüggő protokoll: zárjuk le az ügyet, készítsünk feljegyzést, emlékeztetőt, statisztikát, stb.

Ha arra a következtetésre jut, hogy emberkereskedelem áldozattal találkozott, illetve potenciálisan veszélyeztetett áldozattal, lépjen közbe!

Közbelépéskor kapcsolatfelvétel:

- Rendőrség 112 (nemzetközi szinten is a 112 használható)
- OKIT 0680205520
- Baptista Szeretetszolgálat Központ: +36 1 466 59 78
- Helyi Családsegítő
- Gyermek esetében a helyi Gyermekjóléti szolgálat
- Munkaügyi Felügyelőség
- Facebook/messenger: Szabad Élet
  https://www.facebook.com/Szabad-%C3%89let-Free-Life-574866599657446/
- Helyi Magyar Konzulátus, illetve Magyar Nagykövetség
- Nemzetközi Migrációs Szervezet (IOM), itthon és bármely országban

4.2.4. TELEFONTANÚ PROGRAM, ″ HOGY A BŰN NE MARADJON BÜNTETLENÜL!″

Neve bemondása nélkül hívhatja a Telefontanú ingyenes telefonszámát!

06-80-555-111

A program azoknak az állampolgároknak nyújt lehetőséget, akik információval rendelkeznek már megtörtént vagy tervezett bűncselekményről, bűnelkövető(k)ről, körözött személy(ek) tartózkodási helyéről, de valamely méltányolható okból nem kívánnak a rendőrséghez fordulni, személyazonosságukat a hatóság előtt felfedni.

A 06-80-555-111-es ingyenes zöldszámon a nap 24 órájában fogadják a Budapesti Rendőr-főkapitányság munkatársai a bejelentéseket.

A bejelentéseket névtelenül tehetik meg. A hívások fogadásakor a készülékek a hívószámot nem jelzik ki, hangfelvétel a beszélgetésekről nem készül. A rendőrség munkatársainak bűnügyi szempontból fontos adatokra van szükségük, ezért irányított beszélgetés keretében a bejelentőnek kérdéseket tesznek fel. A kriminalisztikai alapkérdések (hol, ki/kik, milyen bűncselekményt követtek el, esetleges személyi vagy tárgyi bizonyítékok holléte stb.) megválaszolása a nyomozás sikerességéhez járulhatnak hozzá.

A névtelenség azonban nem jelenti azt, hogy a bejelentő e mögé bújva bűncselekményt követhet el. Például a közveszéllyel fenyegetés (valamely iskola, üzem, pénzintézet stb. felrobbantása), vagy súlyos bűncselekmény elkövetése esetében a hatóság félrevezetése bűncselekmény, ezen esetekben a nyomozó hatóságok, illetve a nyomozó ügyészségek eljárást kezdeményeznek a bejelentő azonosítására, felelősségre vonására.

Más nyomozó, illetve közigazgatási eljárás lefolytatására jogosult hatóságok hatáskörébe tartozó bűncselekményekről, illetve a szabálysértésekről kapott információkat is továbbítják a Telefontanú munkatársai.

A telefontanú interneten is elérhető, itt: http://www.police.hu/hu/ugyintezes/telefontanu

4.3. MIT TEHETEK, HA ÁLDOZATTÁ VÁLTAM?

Ne feledje, minden körülmény között joga van a segítséghez és a védelemhez belföldön és külföldön is.

Ha úgy érzi, külföldön becsapták, bajba került, hívja azonnal a kinti rendőrséget vagy a magyar nagykövetséget, konzulátust!

Amennyiben az élete veszélyben forog, bűncselekmény gyanúja merül fel, fogva tartják, kényszerítik, személyes szabadságában korlátozzák, iratait erőszakkal elveszik, azonnal forduljon a rendőrséghez!

4.3.1. A RENDŐRSÉG SEGÉLYHÍVÓSZÁMA EURÓPÁBAN: 112

Ez egy egységes európai segélyhívószám, amely rendelkezésre áll és ingyenesen hívható mind vezetékes, mind mobiltelefonról bárhol az Európai Unióban, sőt szinte az egész kontinensen. Az Ön hívását egész Európában szakképzett diszpécser fogadja, aki – a készenléti szervek nemzeti rendszerétől függően – vagy közvetlenül koordinálja az esetet, vagy átkapcsol a leginkább releváns szervezethez (amely jellemzően a mentők, a katasztrófavédelem, vagy a rendőrség).

Mi a 112-es segélyhívószám?

A „112" az Európai Unió tagállamainak a nap 24 órájában hívható segélyhívó száma, mely hívásával azonnali segítség kapható a készenléti szervektől (Rendőrség, Mentőszolgálat, Katasztrófavédelem). A 112-es segélyhívószámot közel 30 évvel ezelőtt az Európai Unió kezdeményezése alapján hozták létre azzal a céllal, hogy a bajbajutottaknak csak egy segélyhívószámot legyen szükséges megjegyezni függetlenül attól, hogy mentőt, tűzoltót vagy rendőrt szeretnének hívni.[38] A 112-es segélyhívó szám minden nyilvános, vezetékes és mobiltelefonról ingyenesen hívható. A legtöbb mobiltelefonon a 112-es szám a billentyűzár feloldása nélkül is hívható. Abban az esetben is lehet 112-es hívást kezdeményezni, ha nincs hálózat a mobiltelefonon.

Hol fogadják a 112-es segélyhívást?

Hazánkban Miskolcon és Szombathelyen alakították ki a hívásfogadó központokat, ahol hívásfogadó operátorok fogadják és szükség esetén továbbítják a bejelentéseket az illetékes, intézkedő készenléti szervek részére.

A hívásfogadó központok átadása:

http://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/szervezeti- hirek/hivasfogado-kozpontok-atadasa-fotokkal

38 Forrás: Az ORFK Rendészeti Főigazgatóság Ügyeleti Főosztály 112-es hírlevele

Statisztikai adatok a hívásfogadó központok tevékenységéről:

http://www.police.hu/sites/default/files/%C3%9Cgyelet%20SK%202019.%2004.pdf

Segélyhíváskor mit kell mindenképpen elmondani?

A 112-es segélyhívószám felhívását követően a hívásfogadó központ operátora jelentkezik, aki az alábbi alapinformációkat fogja megkérdezni (a körülmények és a lehetőségek függvényében amennyire lehet nyugodtan, tagoltan és érthetően kell válaszolni):

- a bejelentő neve, telefonszáma;
- az esemény helyszíne;
- mi történt, kinek van szüksége segítségre;
- az esemény kapcsán felmerül-e valakinél közvetlen életveszély;
- esetleges sérültek száma, a sérülés(ek) foka;
- az esemény folyamatban van-e vagy már lezajlott.

A segélyhívó számok rendeltetéstől eltérő használata és a valótlan bejelentés is szabálysértésnek minősül és pénzbírság megfizetését vonhatja maga után.

Az indokolatlan hívások túlterhelhetik a rendszert, veszélybe sodorva azoknak az életét, akik valóban a rendőrség, mentőszolgálat vagy a katasztrófavédelem segítségére szorulnak:

PÉLDA:

Te milyen esetekben hívnád a 112-t?

https://www.youtube.com/watch?v=Em2V9u3y_QQ

Kiemelkedő esemény, bejelentés.

Rendszeresen leírunk egy-egy esetet a hívásfogadó operátorok munkájának bemutatása érdekében, ezzel is szemléltetve szerteágazó, az élet minden területére kiterjedő tevékenységüket.

Segélyhívás 2019. Február

Egy megtört hangú bejelentő tájékoztatta a hívásfogadó operátort, hogy Budapesten él, vállalkozása csődbe ment, nem tudja fizetni a számláit, tartozásai vannak, ezért elkeseredésében öngyilkos lesz.

A hívásfogadó operátor együttérzően, empatikus módon, irányított kérdésekkel megtudta a bejelentő nevét, majd a célirányos, irányított kérdésekkel a lakhelyét is, így azt is, hogy hova kell küldeni a segítséget. A bejelentő nagy türelemmel, de határozottan irányította a beszélgetést, amely során több alkalommal nehézségekbe ütközött, ugyanis a bejelentő kissé „törte" a magyar nyelvet, nem mindent értett meg, ezzel párhuzamosan kijelentette, hogy nem akar sem mentésirányítóval, sem tevékenységirányítóval beszélni. Volt olyan pontja a beszélgetésnek, amikor elkeseredésében ki akart ugrani az ablakon. Ekkor a hívásfogadó operátor empatikus kérdésekkel a bejelentő családjáról kérdezett, majd a háttérben ugató kutyájára terelte a beszélgetés menetét. A személyes hangvételű beszélgetés elterelte a bejelentőt öngyilkossági szándékától, egyben meg is nyugtatta őt és ezáltal a hívásfogadó operátor elnyerte a bizalmát. Az ezt követő beszélgetés során már lehetett érzékelni a bejelentő hangján, hogy kezd megnyugodni. A hívásfogadó operátor miközben beszélgetésben tartotta a bejelentőt, párhuzamosan rögzítette a bejelentési adatlapot, a megismert releváns információk alapján meghatározta a bejelentő pontos helyzetét és megküldte azt elektronikusan a BRFK Tevékenység-irányítási Központ részére.

Miközben a hívásfogadó operátor szóval tartotta a bejelentőt, megszólalt a kapucsengő, amelyről a bejelentő azt gondolta, hogy a barátnője érkezett meg. A hívásfogadó operátor kérte, hogy addig ne szakítsa meg a beszélgetést,

amíg beengedi a barátnőjét. A bejelentő ajtót nyitott, a kiérkező rendőrök átvették a telefont és megköszönték a hívásfogadó operátor segítségét.

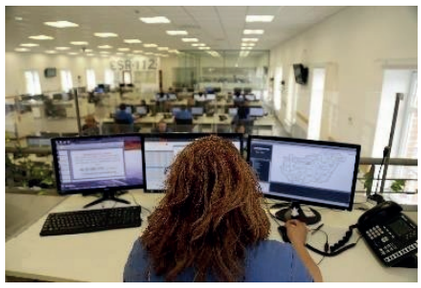

Ha külföldön válik áldozattá, fordulhat Magyarország külképviseleteihez is. Erről bővebben az 5.6. fejezetben írunk.

4.3.2. MAGYARORSZÁG KÜLKÉPVISELETEINEK ELÉRHETŐSÉGEI

http://www.kormany.hu/hu/kulgazdasagi-es-kulugyminiszterium/kulkepviseletek

Ne feledje:

Az EURES legfőképp még indulás előtt a munkavállalásban, álláskeresésben, a felkészülésben tud Önnek segíteni, hogy külföldön ne érje baj és tájékozottan vághasson neki az útnak.

Amennyiben egy másik országban munkavállalása munkajogi vitához vezetne, vagy a foglalkoztatásában olyan körülményeket tapasztal, amely Önt hátrányosan érinti, abban az esetben az ottani jogi segítségnyújtó helyekhez, érdekképviselethez, munkaügyi szervezethez kell fordulnia a probléma megoldása érdekében. Az EURES annyit tehet, hogy megadja ezek elérhetőségeit, összekapcsolja ezekkel a szervezetekkel, de a további lépéseket Önnek kell megtennie.

Az áldozatazonosítási eljárásról részletesen az 5. 11. pontban szólunk.

5.1. MEGELŐZÉS

A rabszolgaság és emberkereskedelem elleni tevékenységek világszerte négy pillérre épülnek. Az angolszász szakirodalomban ezt „***4 P***”-nek nevezik *(prevention, protection, prosecution, partnership/participation).*

Magyarul prevenciónak/megelőzésnek, védelemnek, bűnüldözésnek és együttműködésnek/részvételnek nevezzük ezeket a pilléreket. Az együttműködés/részvétel valójában a másik három pillér szerves részét kell hogy képezze, biztosítva az emberkereskedelem, modernkori rabszolgaság elleni küzdelem szereplői közti szakmai párbeszédet, eszmecserét és a helyi, regionális, vagy nemzetközi kezdeményezések összehangolt megvalósulását.

A rabszolgaság és emberkereskedelem mértékének csökkentésében a négy pillér párhuzamos fejlesztése hozhat igazán jelentős eredményt, de a prevenció szerepe kiemelten fontos ahhoz, hogy a potenciális áldozatok tájékozódjanak a veszélyekről és elkerülhessék azokat.

MIT TEHETNEK A HIVATALOS SZERVEK?

5.2. A PREVENCIÓ ESZKÖZEI

Évtizedekkel ezelőtt a külföldi szakemberek elsősorban a származási és célországokban folytatott kampányoktól várták a sérülékeny, veszélyeztetett csoportok szemléletformálásának sikerét. Mára sokkal szélesebb a megelőzésben alkalmazott tevékenységek köre, és egyre több tudományterület járul hozzá ezekhez. A prevencióhoz tartozik például a munkások jogainak érdekében dolgozó szervezetek támogatása, a munkajog tökéletesítése, (amelyre sok esetben a szakszervezetek következetes munkáját követően – tárgyalás, petíció, sztrájk – kerül sor például a túlóra szabályozása érdekében), a születések pontos nyilvántartása, a jelzőrendszeri tagok rendszeres kommunikációja, vagy a prostitúcióra irányuló igény visszaszorítása.

5.3. A PREVENCIÓ CÉLCSOPORTJAI

A prevenciós tevékenységek megszólíthatják a veszélyeztetett, sérülékeny csoportokat, ugyanakkor szólhatnak a többségi társadalomhoz is, hogy jobb eredmények szülessenek a jelenség felismerésében, és több esetet jelentsenek a hivatalok felé.

A prevenció során lobbizhatunk a döntéshozóknál a törvények tökéletesítése és/vagy a törvények betartatása érdekében, emellett megcélozhatjuk a jelzőrendszer tagjait is a legújabb szakmai irányelvek népszerűsítéséért, továbbá a munkaadókat is ösztönözhetjük arra, hogy munkavállalóik számára legális munkát, minél jobb munkakörülményeket és méltányos fizetést biztosítsanak. Minél átfogóbb, komplexebb egy prevenciós program, annál több célcsoportot szólítunk meg egyszerre célzott üzenetekkel.

A prevenció hosszú távon képes szemléletváltást elérni, de önmagában kevés ahhoz, hogy rendszerszintű változásokat idézzen elő, márpedig ha a rabszolgaságot elősegítő tényezők – mint például a tartós szegénység, az aluliskolázottság és a korrupció – nem csökkennek egy országban, vagyis a gazdaság, az oktatás és az államigazgatás terén nincsenek reformok, akkor csak részleges eredményeket lehet elérni a megelőzés szintjén. Ez a „rendszerhiba" kihat a védelem és bűnüldözés szintjeire is, és ezeken a szinteken akkor sem lesz hatékony megoldás a rabszolgaság visszaszorítására, ha a védelem és a bűnüldözés nagyobb szakmai és anyagi támogatást élvez.

5.4. A PREVENCIÓ TEREPEI

5.4.1. VESZÉLYEZTETETT, SÉRÜLÉKENY CSOPORTOK MEGERŐSÍTÉSE

A rabszolgaság elleni prevenciós tevékenységek egyik legfontosabb útja a veszélyeztetett, sérülékeny csoportok megerősítése. A *Free the Slaves* (Szabadítsuk fel a rabszolgákat) nevű nemzetközi kezdeményezés a megerősítésre irányuló stratégiaként a kapacitásépítést, a célzott oktatást, az önszerveződés támogatását, az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférés erősítését, a jogi védelem és a felszabadítás biztosítását, továbbá a túlélők veszélyeztetettségének csökkentését javasolja.

A kapacitásépítés állhat tréningekből, technikai segítségnyújtásból, pénzügyi támogatásokból, amelyek mindegyike a helyi civil szervezetek, illetve állami szervek fenntartható fejlesztését segíti és a helyi jelzőrendszer tagjainak hatékonyabb együttműködését mozdítja elő.

A közösség belső mobilizációját hatékonyan kiegészítheti a külső támogatás, például egy alulról szerveződő demonstráció mögé a helyiek beleegyezésével és biztonságukra odafigyelve nemzetközi emberi jogi szervezetek is felsorakozhatnak.

A jogvédelem és felszabadítás előmozdítására a meglévő jogi háttértől függően új szabályozások bevezetését, a meglévő szabályozások korrekcióját és a megfelelő jogalkalmazás elősegítését kell szorgalmazni. Ezek a törekvések akkor lesznek sikeresek, ha a helyi civil szervezetek együttműködnek az állami szervekkel és a médiával. Szintén eredményes lehet a központilag irányított, véletlenszerű munkahelyi ellenőrzések számának növelése, vagy az újságírók segítése abban, hogy foglalkozzanak a rabszolgaság témájával, hiteles és körültekintő bemutatásával. A túlélők sérülékenységét pedig akkor csökkenthetjük, ha minőségi orvosi, pszichológiai, jogi szolgáltatást, valamint a továbbtanulásra és a munkára való felkészítést kaphatnak.

5.4.2. KÖZINTÉZMÉNYEK MEGFELELŐ MŰKÖDTETÉSE

A prevenció egyik legkézenfekvőbb módja a közintézmények megfelelő működtetése. Elsősorban azokról az intézményekről van szó, amelyekben a gyermekek és fiatalok, a 65 év felettiek, a menekültek, a szerhasználók és egyéb sérülékeny csoportok nevelése, rehabilitációja, foglalkoztatása és gondozása zajlik.

A helyi, a regionális és a központi hatóságok felelőssége, hogy olyan célzott programokat és szakpolitikákat dolgozzanak ki, amelyek növelik a tudatosságot a sérülékeny csoportok, a családok, a gondozók, a jelzőrendszer tagjai és a szélesebb nyilvánosság körében. Így lehet hatékonyan fellépni a bántalmazás és a kizsákmányolás összes formájának felismerése és megelőzése érdekében. Minél szélesebb körű a tájékoztatás, minél felkészültebbek a programban résztvevő szakemberek, és minél inkább a célcsoportnak megfelelő kommunikációs stratégiát alkalmazunk, annál nagyobb az esélye a társadalmi szintű változásoknak.

Fel kell ismernünk azt, hogy nincs egyedüli jó megoldás, amellyel meg lehetne szüntetni az emberkereskedelmet és a rabszolgaságot. Fontos, hogy a hatóságok a szükségletekre szabott szolgáltatások kidolgozásához, az üzenetek megfogalmazásához és a hatékony eléréshez együttműködéseket alakítsanak ki.

A nemzetközi együttműködések terén jelentős mérföldkő volt az ENSZ keretében, a nemzetközi szervezett bűnözés ellen 2000. december 14-én létrejött Palermói Egyezmény, amely különös hangsúlyt helyez a nők és gyermekek kereskedelmének megelőzésére és visszaszorítására. Az Egyezmény létrejötte óta az országok közötti együttműködések száma folyamatosan növekszik, hiszen a határokon átívelő bűnözés megakadályozása közös érdek. A tapasztalatok, jó gyakorlatok pedig összeadódnak, így növelve a hatékonyságot.

Az együttműködések akkor válnak igazán hasznossá, ha több ágazatra kiterjednek, vagyis multiszektorálisak. A gyakorlatban ez leginkább a hatóságok, a civil társadalom, civil szervezetek, a szakszervezetek és az üzleti vállalkozások együttműködését jelenti.

5.4.3. VESZÉLYES ONLINE TARTALMAK ELLENŐRZÉSE, MEGSZÜNTETÉSE

Mivel mindennapjaink egyre nagyobb részét töltjük a világhálón, ezért elengedhetetlen, hogy a potenciálisan veszélyt hordozó online felületek tartalmát és működését figyelemmel kísérjék a hatóságok. Ilyenek például az illegálisan működő munkát vagy a szexuális szolgáltatásokat közvetítők honlapjai. Ugyancsak fontos, hogy a felhasználókat felvilágosítsák a káros internetes felületekről, tartalmakról és megkeresésekről.

Magyarországon az internet-biztonság témájában a Magyar Rendőrség rendszeresen tart előadásokat a felnőttek és időskorúak, illetve iskolai foglalkozásokat a fiatalok számára az egész országban.

Ezen felül a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (NMHH) Internet Hotline szolgáltatást üzemeltet a www.internethotline.hu honlapon keresztül, ahol bárki bejelentheti az interneten található jogellenes, kiskorúakra káros tartalmakat. Bejelentést lehet tenni a következő esetekben:

- hozzájárulás nélkül hozzáférhetővé tett tartalom (pl. visszaélés egy fotóval);
- pedofil tartalom;
- zaklatás;
- rasszista, idegengyűlöletre uszító tartalom;
- erőszakot megjelenítő tartalom;
- drogfogyasztásra csábító tartalom;
- terrorcselekményre felhívó, terrorizmust népszerűsítő, elősegítő tartalom;
- adathalász honlapok, vírusokkal, kém- és féregprogramokkal fertőzött tartalmak;
- egyéb, kiskorúakra veszélyes tartalom.

Az Internet Hotline kapcsán az NMHH – a pedofil tartalmak ellen küzdő International Association Of Internet Hotlines (INHOPE) nemzetközi szervezet tagjaként – együttműködést folytat az Országos Rendőr-főkapitánysággal.

5.4.4. KUTATÁSOK FONTOSSÁGA

Az emberkereskedelmet, a rabszolgaságot nagyon magas látencia (rejtettség) jellemzi. Az emberi szabadság elleni bűncselekményeket félelem és hallgatás kíséri, és ez nagyban megnehezíti az esetek feltárását, a bűncselekményeket előidéző tényezők összefüggéseinek vizsgálatát. Éppen ezért minden lehetséges eszközzel támogatni kell a kutatásokat, hogy a felszín alatt megbúvó, sokszor tabusított problémák elemzésre kerüljenek, és az eredmények hozzájárulhassanak a megelőzéshez.[39]

5.4.5. A GYERMEKVÉDELMI JELZŐRENDSZER

A gyermek képtelen önmaga védelmére a felnőttek világában, s képtelen érdekeit, jogait érvényesíteni. Ezért valamenynyi fejlett országban az állam jogszabályokon és intézményeken keresztül nyújt védelmet a gyermekek számára.

„A gyermekek helyzete a történelem során sokat változott, sokáig a szülő tulajdonának tekintették őket, bántalmazásukat természetesnek, a nevelés eszközének tartották. Az első, a gyermekek életének védelméről szóló törvényt a XIX. század végén, Angliában fogadták el Azóta sokat finomodott a jogi szabályozás, és változtak a nevelési szokások is. 1989. november 20-án, New Yorkban fogadták el a „Gyermek Jogairól" szóló ENSZ Egyezményt (továbbiakban: Egyezmény), mely külön kiemeli a gyermekek elleni erőszak kérdését: 19. cikk 1. „Az Egyezményben részes államok megtesznek minden arra alkalmas, törvényhozási, közigazgatási, szociális és nevelési intézkedést, hogy megvédjék a gyermeket az erőszak, a támadás, a fizikai és lelki durvaság, az elhagyás vagy az elhanyagolás, a rossz bánásmód vagy a kizsákmányolás – ideértve a nemi erőszakot is – bármilyen formájától". Az Egyezmény 28. cikke szerint az iskolákban is csak olyan bánásmód megengedett, ami nem sérti a gyermekek emberi méltóságát. A gyermekeket érő erőszak megsérti a gyermek testi integritását és emberi méltóságát, embertelen és megalázó. Az Egyezmény egész szelleme megerősíti a gyermekek jogát a fizikai integritáshoz és az emberi méltóság védelméhez, az erőszakmentes élethez. (21. 38.)"[40]

Az Egyezményt Magyarország 1991.évi LXIV. törvénnyel iktatta jogrendjébe. A magyar jogszabályok szerint egy személy 18 éves életkorig számít gyermeknek.

A gyermekek védelme a veszélyeztetettséggel szemben áll fenn, amely a gyermek alapvető fizikai és/vagy pszichológiai szükségleteinek tartós elhanyagolását, illetve a gyermek bántalmazását jelenti. A gyermek bántalmazása kategóriában a jogszabály kiemeli a munkacélú kizsákmányolás gyermekeket érintő eseteit is, mint a koldulásra, lopásra, prostitúcióra, hazugságra kényszerítést, a gyermekkel koldulást, a gyermek korának nem megfelelő, ill. rendszeres, megterhelő munka végeztetését.

A gyermekbántalmazás problémájának kezelése nemcsak a büntető igazságszolgáltatásra tartozik, a megelőzésben, illetve az észlelt ügyek jelzésében számos szervezet érintett. **A jelzésre a gyermekvédelmi jelzőrendszer hivatott.**

39 Forrás: Mihalkó–Szabó–Nagy: Az emberiség tragédiája. Modernkori rabszolgaság. Anthropolis Egyesület, 2017, 147–155. o.

40 Gyermekbántalmazás és elhanyagolás. Módszertani ajánlás-tervezet. Szerkesztette: Dr. Kovács Zsuzsanna, Dr. Scheiber Dóra, Dr. Herczog Mária. Készült az Országos Gyermekegészségügyi Intézet gondozásában – kézirat 1. o.

A Gyvt. a veszélyeztetettség fogalmát az alábbiak szerint határozza meg: „Olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza." A definíció átfogó módon tartalmazza mindazon körülményeket és azok negatív hatásait, amelyek együttállása esetén megállapítható a gyermekvédelmi probléma, a veszélyeztetettség.

A Módszertani Gyermekjóléti Szolgálatok Országos Egyesülete által megjelentetett Gyermekvédelmi fogalomtár e definíciót az alábbiak szerint részletezi: **veszélyeztetett gyermek**: az a gyermek, aki családjában vagy környezetében, ismétlődő vagy tartós fizikai, lelki bántalmazásnak, szexuális zaklatásnak, erőszaknak, elhanyagolásnak van kitéve és/vagy fejlődésében családja, közvetlen környezete károsan befolyásolja. Testi vagy pszichés fejlődését ártalmas környezeti hatások, rossz interperszonális kapcsolatok akadályozzák, károsítják. A veszélyeztetettség nem akut helyzet, hanem veszélyeztető folyamat következtében kialakult állapot. Akut vészhelyzet: a gyermek vagy más személy által tanúsított magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amelyben a gyermek/várandós anya helyzete miatt azonnali intézkedés szükséges.

A jelzéstételi kötelezettség alól nincsen kivétel, azt – a Gyvt-ben rögzített fegyelmi felelősség terhe mellett – minden esetben kötelező megtenni, vagyis olyankor is, amikor esetleg más szervezet vélhetően korábban már szintén tett jelzést az adott ügyben.

Az áldozat helyzetének rendezéséhez számos szervezettel, intézménnyel működnek és dolgoznak együtt a munkatársak. A szociális munka folyamatába bevont szervezetek és intézmények kiválasztása mindig az adott kliens helyzetének megfelelően történik. Általánosságban elmondható, hogy a gondozás során főként családsegítő, gyermekjóléti szolgálatokkal, rendőrséggel, bírósággal, ügyészséggel, oktatási és egészségügyi intézményekkel tartanak kapcsolatot, mivel a védett ház (átmeneti szállás) célja, hogy segítse az emberkereskedelem áldozatait jogaik érvényesítésében, illetve anyagi követeléseik foganatosításaiban (pl. tartásdíj, munkanélküli segély, feljelentés után járó támogatások).

Az 1997. évi XXXI. a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény (Gyvt.) 2.§-a és 17.§-a részletesen meghatározzák, milyen szereplők (természetes és jogi személyek) járnak el törvényi felhatalmazásuk alapján a gyermekek védelmében. A Gyvt. 2. § (1) bekezdése a helyi önkormányzatokat, gyámhivatalokat, bíróságokat, rendőrséget, ügyészséget, pártfogó felügyelői szolgálatot nevesíti. A Gyvt.17.§ (1) bekezdésében nevesíti a jelzőrendszer tagjait:

a. az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a háziorvos, a házi gyermekorvos,

b. a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók, így különösen a családsegítő szolgálat, a családsegítő központ,

c. a köznevelési intézmények,

d. a rendőrség,

e. az ügyészség,

f. a bíróság,

g. a pártfogó felügyelői szolgálat,

h. az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek,

i. a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása,

j. az egyesületek, az alapítványok és az egyházi jogi személyek,

k. a munkaügyi hatóság,

l. javító intézet,

m. a gyermekjogi képviselő,

n. a gyermekvédelmi és gyámügyi feladatkörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal,

o. az állam fenntartói feladatainak ellátására a Kormány rendeletében kijelölt szerv.

A Gyvt. 17.§ (2) bekezdésének a) és b) pontja alapján, **a fentiekben meghatározott intézmények és személyek kötelesek egyrészt jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgálatnál, másrészt hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, vagy a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.**

Amennyiben az intézkedés, eljárás során kiskorú veszélyeztetettsége megállapítható, az eljáró rendőri szerv a hozzátartozók közötti erőszak kezelésével összefüggő rendőrségi feladatok végrehajtásáról szóló 2/2018. (I. 25.) ORFK utasítás 3. mellékletében szereplő Adatlap megküldésével a veszélyeztetettség megállapítását követő 72 órán belül jelzést ad

a. a bántalmazás helye szerint illetékes gyermekjóléti szolgálatnak,

b. a megyei rendőr-főkapitányság bűnmegelőzési osztályának.

5.5. AZ EMBERKERESKEDELEM ELKERÜLÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI

5.5.1. LEHETŐSÉGEK A CÉLZOTT PREVENCIÓ KISZÉLESÍTÉSÉRE:

- helyi, regionális, országos kampányok, akciók, figyelemfelkeltő programsorozatok (koncertek, filmbemutatók, dokumentumfilmek) készítése, és széles körben történő megismertetése,
- felvilágosító és oktató kiadványok, előadások megtartása,
- külföldi munkakeresés esetén tanácsadás, figyelemfelhívás az esetleges veszélyekre (EURES kiadványai).
- külföldi (külképviseleti) segítség elérhetőségének közlése,
- kutatások végzése és a kutatás adataira támaszkodva jó gyakorlatok kidolgozása,
- iskolai prevenciós előadássorozatok országos szinten; iskolai előadások, csoportfoglalkozások megtartása,
- a keresleti és kínálati oldal csökkentését, valamint az intenzív szemlélet- és tudatformálást célzó, tudatosságnövelést elősegítő kampányok, programok szervezése a média bevonásával,
- az állampolgárok informálása; a kormány által működtetett emberkereskedelem elleni küzdelmet segítő weboldal széles körben való ismertté tétele: /http://emberkereskedelem.kormany.hu/, http://thb.kormany.hu.
- a látencia csökkentése érdekében a fokozottan veszélyeztetett társadalmi csoportok körében (gyermek- és fiatalkorúak, fogyatékkal élők, romák) széleskörű tájékoztató, felvilágosító programok szervezése, hogy ezen csoporthoz tartozók felismerjék, hogy az emberkereskedelem lehetséges áldozatai,
- az áldozatsegítő szolgálatok, civil szervezetek elérhetőségeinek közzététele, (a büntető eljárás során az áldozatok jogaik ismertetése mellett, ezekről is kapjanak tájékoztatást),
- az emberkereskedelem áldozatai számára egy jogaikról, illetve a rendelkezésre álló segítségnyújtási lehetőségekről szóló, közérthető nyelven megfogalmazott tájékoztató anyag összeállítása, és ezek eljuttatása valamennyi áldozatokkal kapcsolatba kerülő szervezethez,

- az emberkereskedelem áldozataival ténylegesen vagy potenciálisan kapcsolatba kerülő szakemberek megfelelő felkészítéséről való gondoskodás (tréningek, érzékenyítő tréningek, tanfolyamok szervezése) annak érdekében, hogy felismerjék az áldozatokat, azok szükségleteit, továbbá protokollszerűen tudják az áldozatokkal kapcsolatos teendőiket,
- a jelzőrendszer még hatékonyabb működtetése,

5.5.2. A NEMZETI KOORDINÁCIÓS MECHANIZMUS AZ EMBERKERESKEDELEM ELLENI KÜZDELEM ÉRDEKÉBEN

Magyarország Nemzeti Koordinációs Mechanizmusa (továbbiakban: Mechanizmus) 2005-ben egy ötoldalú keretmegállapodással jött létre. Alapító tagjai a Belügyminisztérium, Külügyminisztérium, Szociális Minisztérium, Nemzetközi Migrációs Szervezet (IOM) és a Baptista Szeretetszolgálat. Ez volt az első hivatalos lépés, hogy az állam az emberkereskedelem elleni küzdelmet kormányzati szervek és civilek együttműködésével rögzítette. Ez az egyezmény alapozta meg az áldozatok számára elérhető segítő és támogató ellátást is. A Mechanizmus tagjai az évek során egyre bővültek, mert átrendeződtek a kormányzati szervek és intézmények, illetve taggá vált a Fővárosi Törvényszék, a Legfőbb Ügyészség és minden olyan kormányzati és hivatalos szerv képviselete, akik érintettek a büntetőeljárások kapcsán az emberkereskedelem elleni küzdelemben. A cél a megindított eljárások számának növelése.

A Mechanizmus tagjai jelenleg az alábbi szervek: : Országos Rendőr-Főkapitányság (továbbiakban: ORFK),

- Nemzeti Nyomozó Iroda Emberkereskedelem Elleni Alosztálya (továbbiakban NNI)
- Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat (OKIT),
- Igazságügyi Minisztérium, Igazságügyi Kapcsolatokért Felelős Államtitkársága és a hozzá tartozó áldozatsegítő központok,
- Nemzetközi Migrációs Szervezet (IOM),
- Emberi Erőforrások Minisztériuma (EMMI), Család- és Ifjúságügyért Felelős Államtitkárság, Ifjúságpolitikáért és Esélyteremtésért Felelős Főosztálya,
- Belügyminisztérium (továbbiakban: BM) Európai Együttműködési Főosztály,
- Külügyminisztérium Konzuli Szolgálat és a védett ház üzemeltetője,
- Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat
- Pénzügyminisztérium Foglalkoztatási Szolgálat Főosztály, EURES Nemzeti Koordinációs Iroda
- Legfőbb Ügyészség,
- Fővárosi Törvényszék,

- Országos Bírói Hivatal
- Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal
- Országos Kriminológiai Intézet,
- Baptista Szeretetszolgálat.

A különféle szervek képviselői együttműködésben dolgoznak az emberkereskedelem elleni küzdelemben. A hivatalos szervek (ORFK, NNI, OKIT, IOM, Konzulátusok) jogosultak arra, hogy áldozatokat irányítsanak védett szállásokra. A BM feladata a mechanizmus koordinálása, összefogása, míg az EMMI feladata fenntartani a védett házakat. A mechanizmusban az OKIT szerepe, hogy egy 24 órás krízis telefonvonalat üzemeltessen a feltételezett áldozatok számára, és ha szükségük van rá, akkor védett házba irányítsa őket.

Az emberkereskedelem elleni kormányzati fellépés kereteit a hazai együttműködő szereplők számára az emberkereskedelem elleni 2008–2012 közötti nemzeti stratégiáról szóló 1018/2008 (III. 26.) kormányhatározat fektette le. A határozatban a Belügyminisztérium Európai Uniós és Nemzetközi Helyettes Államtitkárságát jelölte ki nemzeti koordinátornak, a mindenkori helyettes államtitkár vezetésével és képviseletével, hogy lépéseket tegyen az emberkereskedelem elleni küzdelemben és megalkossa az emberkereskedelem-ellenes nemzeti cselekvési tervet. Ez a szerv biztosítja az együttműködést a különböző állami és nem állami szervezetek között, valamint nemzetközi, európai és nemzeti szinten is felelősséget vállal Magyarország emberkereskedelem ellen tett intézkedéseiért.

A koordinátor és az együttműködés tagjai első ízben 2009 februárjában találkoztak, azzal a céllal, hogy elindítsák a stratégiának megfelelő cselekvési tervet. 2011 decemberében a Nemzeti Koordinációs Mechanizmus megváltoztatta addigi profilját és számos olyan civil szervezetet és civil képviselőt hívott össze, akik elméleti és gyakorlati szinten részt vesznek az emberkereskedelem ellen folytatott küzdelemben. Az első stratégia 2012. december 31-én hatályát vesztette. A következő stratégia elfogadásáról a Kormány 2013. május 29-én döntött. 2013. június 19-én jelent meg az Emberkereskedelem Elleni Küzdelemről szóló 2013–2016 közötti Nemzeti Stratégiáról szóló 1351/2013. (VI. 19.) kormányhatározat. Ennek lejártával nem készült új Stratégia e tanulmány írásának idejéig.

Az Európai Parlament és a Tanács Emberkereskedelem megelőzéséről, és az ellene folytatott küzdelemről, az áldozatok védelméről, valamint a 2002/629/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról szóló 2011/36/EU (2011. április 5.) irányelv nemzeti jogba való átültetését rendelte el a tagországok számára. Magyarországon az átültetést a Mechanizmus tagjaiból alakult munkacsoport készítette elő. A módosítás mérföldkőnek számított a korábbi Btk. 175B Emberkereskedelem tényállásában foglaltakhoz képest. A jogszabály-módosítás kibővítette az emberkereskedelem tényállását, megjelent benne a kizsákmányolás fogalma, amely lényegesen több mozgásteret enged a cselekmény megítélésében és hangsúlyozza annak folyamat-jellegét is. Ezen túl megemelkedett a kiszabható börtönbüntetés éveinek száma (Btk, 192§ Emberkereskedelem), illetve a kényszermunka is bekerült Büntető Törvénykönyvbe (193-§).

Az irányelv európai uniós szintű minimumszabályokat vezetett be az emberkereskedelem területén a bűncselekményi tényállások és szankciók meghatározására vonatkozóan. Az említett jelenség hatékonyabb megelőzését és az áldozatok védelmének megerősítését célzó intézkedésekről is rendelkezik. Az új Btk. 2013. július 1-től hatályos.

A Mechanizmus biztosítja, hogy bizonyos szervezetek jogosultak az állam nevében segítséget nyújtani a feltételezett áldozat számára. Közéjük soroljuk az Igazságügyi Minisztérium áldozatsegítő központjait is, amelyek általánosságban a bűncselekmények áldozatait támogatják és segítik kárenyhítéssel, jogi és lelki segítségnyújtással. (Erről részletesebben az „Állami áldozatsegítés" fejezetben szólunk.) Az Emberi Erőforrások Minisztériuma háttérintézménye a Családbarát Ország Nonprofit Kft., működteti az Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat 24 órában ingyenesen hívható segélyvonalát. A Külügyminisztérium munkatársai segítséget nyújtanak külföldön rekedt, feltételezetten munkaerő kizsákmányolás áldozatai számára, illetve a más természetű kizsákmányolás áldozatai számára is.

5.5.3. EURES

Az EURES 1993 óta meghatározó szereplője az európai munkaerő-piaci közvetítő és tanácsadó szolgáltatásoknak, (az uniós országokban, ideértve Norvégiát, Liechtensteint, Izlandot és Svájcot is), alapvetően a megelőzésben, prevencióban tud leginkább hatást kifejteni. Az EURES mint hálózat, az Európában jelenlévő foglalkoztatási szolgálatokkal, munkaerő-piaci szereplőkkel, munkáltatókkal, különféle uniós információs hálózatokkal és szociális partnerekkel áll kapcsolatban, és igény szerint össze is kapcsolja egymással ezeket a szervezeteket, a munkavállalókat és a munkaadókat. 32 országban segítik a munkatársak az álláskeresőket az uniós álláspályázásban, állásajánlatokat és álláspályázatokat kezelnek, adatbázisokat, személyes és online ügyfélszolgálatokat, valamint célzott mobilitási projekteket működtetnek, továbbá igyekeznek a munkaerő-közvetítés mellett arra is nagy hangsúlyt fektetni, hogy a méltányos mobilitás (fair mobility), azaz diszkriminációmentes (tehát állampolgárság szerinti megkülönböztetés nélküli) munkaerő-áramlás érvényesüljön, továbbá a tagállamok munkaerő-piaci tényezői, a kereslet és kínálat, a munkaerőhiány és -többlet figyelembevételével történjen a munkaerő-felvétel. Az EURES-hálózat felépítését, funkcióit, felelősségét a 2016/589/EU rendelet szabályozza.

Bár Európában az EURES-hálózat nem mindegyik tagállamban végez olyan prevenciós tevékenységet, mint Magyarországon, azonban a szakmai kapcsolatok révén, más tagállamok munkaügyi szervezeteivel és munkavállalói érdekképviseleteivel szorosan együttműködve nagyban hozzájárulhat ahhoz, hogy a munkavállalókat érintő hátrányos intézkedések, visszaélések ismertté váljanak, és az előzetes tájékoztató tevékenységekbe is beépülhessenek.

Az EURES Magyarország hálózat prevenciós tevékenységeit beépítette a tanácsadási szolgáltatásaiba. Ez azt jelenti, hogy **minden olyan álláskereső, aki egy másik országban szeretne munkát vállalni, ha az EURES-hez fordul, automatikusan megkapja a biztonságos külföldi munkavállalással kapcsolatos tájékoztatást, és a biztonságról szóló tanácsokat, akár személyes ügyfélszolgálaton, akár e-mailben, vagy** állásbörzéken és **egyéb rendezvényeken.**

Emellett az EURES-tanácsadók rendszeresen látogatásokat tesznek középiskolákban, és a végzős tanulóknak munkaerőpiaccal, álláskereséssel, külföldi munkavállalással kapcsolatos előadásokat tartanak. Számos hazai fesztiválon és kulturális rendezvényen, Európa-napon is jelen vannak sátorral vagy standdal. Az EURES honlapján, szóróanyagokon, prezentációkon keresztül is igyekszik tanácsokkal, tippekkel ellátni a fiatalokat és a munkavállalókat, azonban ez főként a kiutazás előtt lehet hatékony megelőző segítség. Azok közül akikhez ezek az információk nem jutnak el időben, vagy akik a tanácsokat nem veszik kellőképpen komolyan, sokan átvert, károsult, kihasznált munkavállalóként jelentkeznek hazatérésük után.

Amikor a külföldön munkát vállalót sérelem éri, – például nem fizetik ki, munkajogi, vagy akár egészségügyi-társadalombiztosítási, illetve egyéb, munkavállaláshoz kötődő problémája akad, mint pl. végzettségek elismertetése, állás elvesztése, stb. –, vagy maga a külföldön tartózkodó munkavállaló, vagy az itthon maradt hozzátartozója veszi fel a kapcsolatot az EURES ügyfélszolgálatával, segítséget kérve a probléma megoldásához. Ez a megoldás előnyös, mert a munkavállalók nyelvtudás vagy pénz híján többnyire nem tudják, hogy mit tegyenek, mihez is kezdjenek egy idegen országban. Ilyenkor az EURES-tanácsadók igyekeznek megadni mindazokat az információkat, segítő szervezetek és hatóságok elérhetőségeit, ahol a munkavállaló konkrét segítséget és támogatást kaphat. A legtöbb ilyen esetben a külföldön tartózkodó ügyfelet más kompetens szervezethez irányítják, ilyenkor azonban ritkán kapnak visszacsatolást az ügy megoldásával kapcsolatban.

Információs és tanácsadó hálózatként az EURES mozgástere igen meghatározott a munkacélú kizsákmányolás és emberkereskedelem, áldozatsegítés terén, mivel nem autonóm jogi személyről, erőforrásokkal ellátott szervezetről van szó, hanem egy olyan hálózati humán szolgáltatásról, amely a foglalkoztatási szolgálatok, munkaügyi szervezetek keretein belül működik. A bajba jutott ügyfeleknek ezért nem tud közvetlenül anyagi támogatást biztosítani, nem tud gondoskodni a hazahozatalukról, szállításukról, vagy tolmácsot biztosítani számukra, esetleg őket képviselve eljárni helyettük munkajogi kérdésekben, ahogy azt egy megbízott, az adott tagállamra szakosodott munkajogász tudná tenni. Ezt minden esetben a probléma helyszínén, ottani szakemberekkel és kompetens szervezetekkel lehet csak eredményesen kezelni.

Éppen ezért fontos hangsúlyozni, hogy az EURES-t még a munkavállalás előtt érdemes felkeresni. Ha a munkavállalás folyamatában történik törvénytelenség, más szervezetek tudnak szakszerűen segíteni a külföldön bajba jutott ügyfeleknek.

5.6. ÁLLAMI ÁLDOZATSEGÍTÉS

Magyarországon a bűncselekmények áldozataival néhány kisebb civil szervezet mellett elsősorban az állami áldozatsegítő szolgálat foglalkozik. Az áldozatsegítés és az állami kárenyhítés feladatait egyaránt az áldozatsegítő szolgálat látja el. A szolgálat felépítése háromszintű: a járási (fővárosi kerületi) áldozatsegítő szolgálatok látják el a közvetlen áldozatsegítő tevékenységet a fővárosi és megyei kormányhivatalokon belül, míg a megyeszékhelyeken működő áldozatsegítő szolgálatok másodfokú tevékenységet látnak el (valamint a kárenyhítési eljárásokban döntő hatóságként jelennek meg). Az Igazságügyi Minisztérium, mint szakmai irányító az egységes jogalkalmazás biztosítása és a szakterület általános képviselete mellett – többek között – másodfokú hatósági jogkört lát el a kárenyhítési eljárásokban. Az áldozatsegítő tevékenység keretében (az Igazságügyi Minisztérium fenntartásában) éjjel-nappal ingyenesen hívható Áldozatsegítő Vonal működik (+36 80 225 225).

Az áldozatok az esetek döntő többségében a rendőrségtől kapott tájékoztatás alapján keresik fel az áldozatsegítő szolgálatot. A rendőrség jogszabály alapján köteles minden sértettet szóban és írásban is tájékoztatni erről a lehetőségről. Az áldozat a kapott tájékoztatás alapján maga dönthet arról, hogy igénybe kívánja-e venni a szolgálat segítségét. (Ez az ún. **opt-in rendszer**).

Az áldozatsegítés **célja,** hogy az áldozatot a bűncselekményt megelőző, vagy ahhoz közeli helyzetbe hozza. Ennek elérésére – az áldozat igényeihez igazodó – különböző segítségnyújtási formák léteznek.

Azt, hogy az állami áldozatsegítésben **kit tekintünk áldozatnak**, az a bűncselekmények áldozatainak segítéséről és az állami kárenyhítésről szóló 2005. évi CXXXV. évi törvény (a továbbiakban: Ást.) határozza meg: a bűncselekmény (illetve tulajdon elleni szabálysértés) sértettje mellett ide tartozik az a természetes személy is, aki a bűncselekmény közvetlen következményeként hátrányt (testi vagy lelki sérülést, érzelmi megrázkódtatást, vagyoni kárt) szenvedett el.

A törvény **személyi hatálya** a magyar állampolgárokra és külföldi természetes személyekre (EU-állampolgárok, az EU-ban jogszerűen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok, Magyarországon jogszerűen tartózkodó hontalanok, az emberkereskedelem áldozataként azonosított személyek, továbbá nemzetközi megállapodás vagy viszonosság alapján bárki más) is kiterjed. Minden esetben kizárt viszont az eljárásból a büntetőeljárás terheltje, valamint a szabálysértési eljárás alá vont személy, ők nem tartoznak az Ást. hatálya alá.

A törvény **területi hatálya** főszabály szerint a Magyarországon elkövetett bűncselekményekre (illetve tulajdon elleni szabálysértésekre) terjed ki. Ezen felül az Ást. szerint áldozatsegítő szolgáltatásra jogosult az EU bármely tagállamának Magyarországon életvitelszerűen élő állampolgára vagy az a Magyarországon életvitelszerűen élő magyar állampolgár is, aki jogszerű külföldi tartózkodása alatt bűncselekmény áldozatává vált. Ilyen esetekben azonban azonnali pénzügyi segély kizárólag akkor adható, ha az elszenvedett bűncselekmény szándékos, személy elleni erőszakos jellegű.

Az Ást. szerint állami kárenyhítésre az EU-n kívüli államnak az EU-ban jogszerűen tartózkodó állampolgára akkor jogosult, ha az Európai Unió valamely tagállamában lakóhellyel vagy szokásos és jogszerű tartózkodási hellyel rendelkezik. Kárenyhítésben részesíthető az áldozat akkor is, ha Magyarországon tartózkodási vagy bevándorlási engedéllyel rendelkezik.

Kárenyhítéssel kapcsolatos támogatási eljárás igénybevételére jogosult az a Magyarországon szokásos tartózkodási hellyel rendelkező személy, aki az Európai Unió más tagállamában vált szándékos, személy elleni erőszakos bűncselekmény áldozatává.

Az Állami Áldozatsegítő Szolgálatok elérhetőségéről itt tájékozódhat:
www.kormanyhivatal.hu/hu/aldozatsegito-szolgalat

5.6.1. AZ ÁLDOZATSEGÍTŐ TÁMOGATÁSOK RENDSZERE

Az áldozatsegítő szolgálat tevékenységi köre kétirányú. Egyrészt feladata az áldozati jogok érvényesülésének elősegítése, másrészt az áldozatok szükségleteire fókuszálva különböző **személyre szabott támogatási formák**kal igyekszik a bűncselekmények okozta helyzetben az áldozatok segítségére lenni. Az áldozatok igényei különbözőek aszerint, hogy milyen személyes tulajdonságokkal és megküzdési stratégiákkal rendelkeznek, milyen segítő hálójuk van, és jelentős befolyásoló tényező az elszenvedett bűncselekmény jellege is. Az adott esetben nyújtandó szolgáltatás típusát tehát a bűncselekmény jellege, a bűncselekménynek az áldozatra gyakorolt hatása, és az áldozat személyes körülményei határozzák meg. Ezeket a körülményeket – és a körülmények alapján az áldozat szükségleteit – az áldozatsegítő szolgálat felméri, és ehhez igazítja a felajánlott szolgáltatását, így személyre szabott segítségnyújtás érhető el.

Az állam az áldozatok részére szolgáltatásként elősegíti az érdekeik érvényesítését, azonnali pénzügyi segélyt ad, áldozati státuszt igazol, tanúgondozást és védett szálláshelyet biztosít.

Az áldozatsegítő feladata annak feltárása, hogy az áldozatnak milyen segítségre van szüksége ahhoz, hogy a bűncselekményt megelőző helyzete helyreállítható legyen, ahol pedig ez nem lehetséges, ott a cél egy viszonylagos egyensúlyi helyzet kialakítása. Ebben, sok esetben nagy szerepe van az érzelmi támogatásnak és a pszichológiai segítségnek is.

Az azonnali pénzügyi segély és az érzelmi segítségnyújtás kapcsán is fontos kiemelni, hogy a kialakult krízis vagy trauma orvoslása a cél, nem pedig az áldozat általános élethelyzetének a megváltoztatása. Ez utóbbi egy olyan összetettebb feladatot jelenthet (pl. hosszú távú anyagi tervezés segítése, korábbról eredő krízis megoldásában való közreműködés, vagy pszichológiai segítség esetén a személyiség feltárása és hosszabb terápia), aminek megoldására nem az áldozatsegítő szolgálat, hanem az erre szakosodott szervek (pl. családsegítő szolgálat) rendelkeznek megfelelő szakértelemmel. Az ő bevonásuk természetesen az ilyen helyzet felismerése esetén szükséges lehet érdekérvényesítés elősegítése keretében. Az áldozatsegítő támogatási rendszerben elérhető szolgáltatások áttekintésében nyújt segítséget a következő ábra.

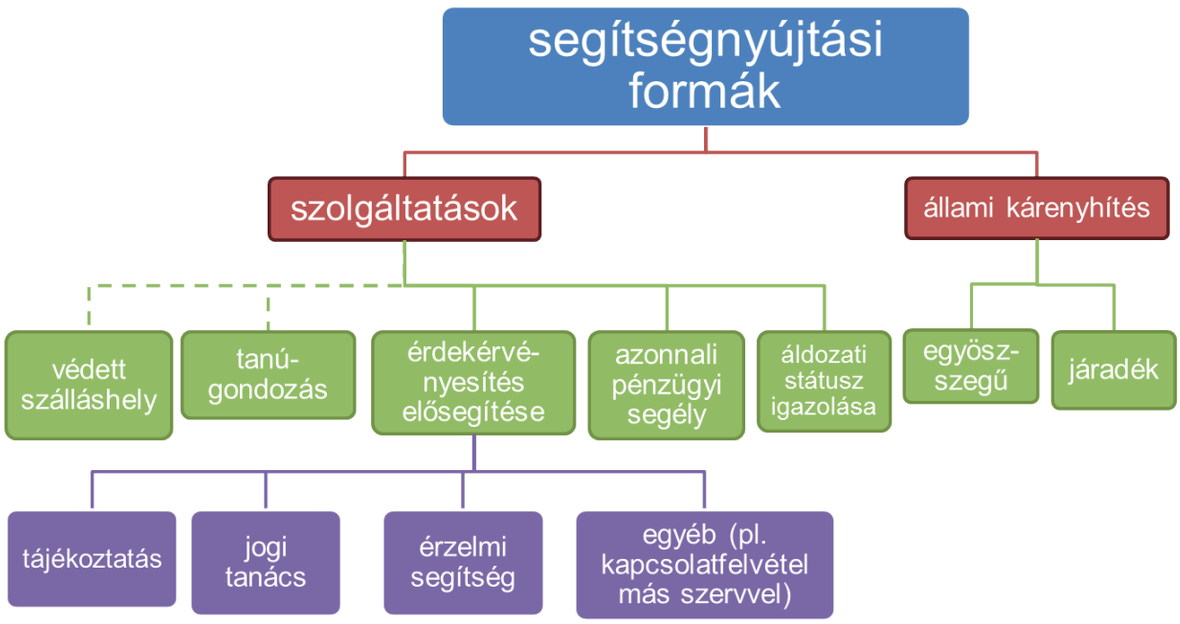

5.6.1.1. AZ ÉRDEKÉRVÉNYESÍTÉS ELŐSEGÍTÉSE

Érdekérvényesítés elősegítése keretében az áldozatsegítő szolgálat az áldozatot a szükségletének megfelelő módon és mértékben hozzásegíti alapvető jogai érvényesítéséhez, az egészségügyi, egészségbiztosítási ellátások és a szociális ellátások, valamint más állami támogatások igénybevételéhez, ennek érdekében pedig *tájékoztatást*, *jogi tanácsot*, érzelmi segítséget és *egyéb segítséget* nyújt. Ezt határidő nélkül, bármilyen formában, megkötések nélkül kérheti az ügyfél.

5.6.1.2. TÁJÉKOZTATÁS

Az érdekérvényesítés elősegítésének egyik nevesített formája, amikor tájékoztatást nyújt az áldozatsegítő szolgálat (ide tartozik az Áldozatsegítő Vonal által nyújtott tájékoztatás is). A tájékoztatás alacsony küszöbű ellátási forma, ami azt jelenti, hogy feltétel nélkül bárkinek nyújtható. A tájékoztatáshoz tehát nem kell feljelentést tenni, nem kell a büntetőeljárásról szóló igazolást beszerezni a rendőrségtől vagy más hatóságtól.

A gyakorlati munka során az áldozatsegítő szolgálat a tájékoztatás keretében széles körű segítő tevékenységet folytat, hiszen az egyszerűbb ügyekben, illetve akkor, ha az áldozat valamilyen oknál fogva nem kíván feljelentést tenni (a családon belüli erőszakkal kapcsolatos ügyekben ez gyakran előfordul), ilyen módon a leggyorsabb és a leghatékonyabb a segítségnyújtás.

Az érdekérvényesítés elősegítése keretében nyújtandó tájékoztatásról az Ást. 24-26. §-ai tartalmaznak rendelkezéseket.

Mindezeken felül, ha az áldozatsegítő szolgálat más hatóságtól, szervtől vagy szervezettől, illetve az áldozatsegítő szolgálathoz benyújtott támogatás iránti kérelemből természetes személy áldozattá válásáról szerez tudomást, soron kívül (az áldozat szükségleteire vonatkozóan a rendelkezésére álló adatok alapján, azokhoz igazodóan) írásban tájékoztatja az ügyfelet arról, hogy támogatás jogosultja lehet és jogosultsága esetén a támogatások iránt kérelmet terjeszthet elő (ez kivételt jelent az opt-in rendszer alól).

5.6.1.3. JOGI TANÁCSADÁS

Érdekérvényesítés elősegítésének keretében lehetőség van jogi tanácsadás nyújtására egyszerű megítélésű ügyekben. Ide tartozik például az az eset, amikor egy feljelentés vagy rendőrségi panasz megfogalmazásához van szükség segítségre. Nem azonos azonban ez a segítség a jogi segítségnyújtásról szóló 2003. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: Jst.) alapján igénybe vehető jogi segítségnyújtással.

A jogi tanácsadásra, illetve a sérelem rendezéséhez szükséges segítségnyújtásra az Ást. 26/A.§ alapján van lehetőség.

Érzelmi segítség

Nevesített feladatként került az Ást.-be az érzelmi segítségnyújtás biztosítása. Nem feltétlenül pszichológusi segítséget feltételez, hanem ide értjük azt az esetet is, amikor az áldozatsegítő szolgálat munkatársa ventillációs lehetőséget biztosít az áldozat számára a megnyugvása érdekében. Ideális esetben az ellátás közvetlenül az ügyfélfogadáson biztosított, de közreműködhet az áldozatsegítő szolgálat megbízásából eljáró pszichológus is.

A pszichológiai és érzelmi megrázkódtatást elszenvedett áldozatoknak szükséges érzelmi – és amennyiben rendelkezésre áll –, pszichológiai segítséget is nyújtani. Ezt a feladatot elsősorban szociális munkás vagy pszichológus, esetleg mentálhigiénés végzettségű szakember láthatja el, hiszen ők rendelkeznek az Ást. 26/B. § (2) bekezdésében megnevezett célok eléréséhez szükséges felkészültséggel. Ez alól kivételt jelent, amikor a megfelelően képzett jogász vagy más végzettségű, kellően empatikus ügyintéző a zaklatott állapotban lévő áldozatot megnyugtatja, ventillációs lehetőséget biztosít a számára.

A szolgáltatás felajánlása bizonyos esetekben nehézségekbe ütközhet. Sok áldozat tart ugyanis attól, hogy a pszichológusi segítség felajánlása egyfajta megbélyegzés, esetleg a szellemi képességeik kétségbe vonása. Ilyen esetekben is meg kell nyugtatni őket, és elmondani nekik, hogy a bűncselekményt követő érzelmi-lelki reakciók teljesen normális részei az esemény feldolgozásának, amiben segítséget jelenthet, ha valakivel el tudnak beszélgetni az érzéseikről, félelmeikről.

Fontos kiemelni, hogy az áldozatsegítő szolgálat által nyújtott érzelmi támogatás ugyanolyan teljes értékű szolgáltatás, mint bármely más támogatási forma, így a dokumentálása is ennek megfelelően történik.

5.6.1.4. EGYÉB SEGÍTSÉG

Az érdekérvényesítés elősegítése az áldozatsegítés ún. „gumiszabálya", vagyis ezen szolgáltatás keretében gyakorlatilag bármi olyan dolgot megtehet (és kell is, hogy megtegyen) az áldozatsegítő ügyintéző, ami az áldozat bűncselekmény következtében felmerült szükségletét ki tudja elégíteni. Ilyen lehet pl. a kapcsolat felvétele az áldozat biztosítójával, segítségnyújtás az ellopott bankkártya letiltásában, más szervek formanyomtatványainak internetről való letöltése, ezek kitöltésében való segédkezés, időpont-egyeztetés valamely más szervnél, szervezetnél az áldozat részére, stb.

Ezek a gyakorlati jellegű (a szociális munkához közelítő) segítségek rendkívül hangsúlyosan jelennek meg az áldozatsegítésben, ebben érhető tetten ugyanis leginkább a szolgáltatás személyre szabhatósága.

5.6.1.5. AZONNALI PÉNZÜGYI SEGÉLY

Az áldozatsegítő szolgálat az áldozati státusz elbírálását követően, kérelemre, méltányossági döntés alapján, az áldozatnak a bűncselekmény, illetve a tulajdon elleni szabálysértés következtében kialakult helyzetére figyelemmel, az eset összes körülményét vizsgálva és mérlegelve azonnali pénzügyi segélyt adhat.

Az azonnali pénzügyi segély méltányossági döntés, és a rászorultság vizsgálata nélkül adható az áldozatoknak. Ugyanakkor az eljárás során vizsgálni kell azt, hogy az áldozatnak a bűncselekmény következtében kialakult személyes körülményei indokolják-e ezt a fajta anyagi támogatást. Az azonnali pénzügyi segély nem kártérítés, célja nem a bűncselekménnyel okozott kár megtérítése vagy enyhítése.

Az áldozatsegítő szolgálat az Ást.-ben felsorolt hatféle célra adhat azonnali pénzügyi segélyt, így élelmezésre, lakhatásra, utazásra, ruházatra, gyógyászati, valamint rendkívüli kegyeleti kiadásokra. A szolgálatnak egy azonnali pénzügyi segély iránti kérelem elbírálása esetén mind a hat figyelembe vehető célt meg kell vizsgálnia. Arról kell döntenie, hogy a bűncselekmény következtében mely körben merültek fel az áldozatnak rendkívüli kiadásai.

Az azonnali pénzügyi segély összegét az áldozatnak az őt ért cselekmény következtében kialakult helyzete, valamint az határozza meg, hogy milyen hosszú ideig nem tudja önerőből megoldani anyagi problémáit. A segély legmagasabb összege az alapösszeggel egyezik meg, amelynek mértéke a tárgyévet megelőző második év – a Központi Statisztikai Hivatal által közzétett – nemzetgazdasági bruttó havi átlagkeresetének (2018-ban ez 329 900 Ft volt) 40 százaléka (131 960 Ft).

A segély összegének megállapításánál releváns szempont lehet – többek között – a krízishelyzet súlyossága, a közös háztartásban élők jövedelme, az eltartottak száma, a jövedelem (közös háztartás esetén a háztartásban élő más kereső személy jövedelme is) következő kifizetésének időpontja (hónap, nap), a következő jövedelem megérkezéséig felmerülő kiadások (lakásfenntartás, gyógyszer, stb.).

Vizsgálandó továbbá az, hogy rendelkezik-e megtakarítással a kérelmező, valamint a segély célja (milyen kiadásokra kérik megállapítani) is.

Az azonnali pénzügyi segélyt és összegét mindig az eset összes körülményeinek vizsgálata alapján, mérlegelés után kell megállapítani. Ez azt jelenti, hogy adott esetben az áldozatot ért tényleges vagyoni kárnál magasabb pénzügyi segély megállapítása is indokolt lehet. Ez a támogatási forma független az áldozat jövedelmének nagyságától, a rászorultság a vonatkozó jogszabályi rendelkezések alapján nem vizsgálandó. Bűncselekmény vagy akár szabálysértés elszenvedése következtében a pillanatnyi rászorultság fennállhat egyébként jó körülmények között élő, vagyonnal, magas jövedelemmel rendelkező áldozat esetén is. Meg kell jegyezni azonban, hogy az azonnali pénzügyi segély mérlegelés alapján járó támogatás és nem alanyi jogon járó juttatás. Ha az ügyintéző az eset összes körülményeinek vizsgálata és a mérlegelés alapján nem látja indokoltnak a támogatás megállapítását (nem áldozat, nem áll fenn a pillanatnyi rászorultság stb.), akkor a kérelem elutasítható.

5.6.1.6. ÁLDOZATI STÁTUSZ IGAZOLÁSA

Az, hogy valaki bűncselekmény vagy tulajdon elleni szabálysértés áldozatává válik, nem csupán abból a szempontból bír jelentőséggel, hogy az Ást. szerinti szolgáltatásokban részesülhet-e vagy sem. Több más olyan hatósági vagy attól teljesen független helyzet is előállhat, amiben jelentősége lehet annak, hogy valaki bűncselekmény áldozata-e, és ha igen, akkor az általánostól eltérő jogai, lehetőségei lehetnek. Ha viszont joghatások fűződnek ehhez a helyzethez, akkor indokolt, hogy a joghatás kiváltása érdekében az áldozat igazolni tudja speciális helyzetét. Ezt a célt szolgálja az áldozati státusz igazolása.

Ilyen helyzet lehet például, ha az ügyfélnek egy biztosítási jogviszonyban kell igazolnia áldozati mivoltát, vagy ha a munkahelyén várják el, hogy a bűncselekmény miatti távolmaradását indokolja.

Az Ást. 4. § (4) bekezdése tulajdonképpen semmilyen korlátozást nem állít az elé, hogy az ügyfelek bármilyen célból kérjék hatósági bizonyítvány kiállítását. A leggyakoribb mégis az, hogy jogi segítségnyújtás kedvezményes igénybe vétele vagy az eltulajdonított okmányok pótlása érdekében kérik az ügyfelek az áldozati státusz igazolását.

A hatósági bizonyítvány kiállítására kérelem alapján vagy hivatalból van lehetőség.

Ha a körülmények alapján bebizonyosodik, hogy a rászoruló áldozat sérelmének rendezéséhez a Jst.-ben meghatározott jogi segítségnyújtásra van szükség, az áldozatsegítő szolgálat igazolja az ügyfél áldozati státuszát, és ezen igazolást, valamint – ha rendelkezésre áll – a kérelmet továbbítja a jogi segítségnyújtó szolgálatnak, amely a döntéséről és a megtett intézkedésekről haladéktalanul értesíti az áldozatsegítő szolgálatot. A jogi segítségnyújtásra az áldozat a Jst.-ben meghatározott feltételek esetén jogosult.

5.6.1.7. BÍRÓSÁGI TANÚGONDOZÁS

A bírósági tárgyalásra idézett tanú a megfelelő tájékoztatás érdekében bírósági tanúgondozóhoz fordulhat. A bírósági tanúgondozás elemei a bírósági tárgyalásra idézett tanúk megfelelő tájékoztatása, a bíróságon megjelent tanúk várakozása során biztosítható elhelyezési feltételek, a tanúkihallgatás körülményeinek javítása, a tanúvédelem infrastrukturális fejlesztése.

A bírósági tanúgondozó a bíróság olyan ügyintézője, aki a tanú részére külön jogszabályban meghatározott módon felvilágosítást ad a tanúvallomás megtétele, az ehhez szükséges bírósági megjelenés elősegítése érdekében. A tanúgondozás nem terjed ki az ügyről való tájékoztatásra, és nem járhat a tanú befolyásolásával.

A tanúgondozás olyan áldozatsegítő állami feladat, amit – a következő bekezdésben tárgyalt védett szálláshelyhez hasonlóan – nem az áldozatsegítő szolgálat nyújt. Erre vonatkozóan is tájékoztatni kell azonban az ügyfeleket, akik a büntetőeljárásban tanúként szerepelnek. A tanúgondozás a védett szálláshelyhez hasonlóan többször is igénybe vehető egyazon ügyben.

5.6.1.8. VÉDETT SZÁLLÁSHELY BIZTOSÍTÁSA

Az állam az emberkereskedelem áldozataként azonosított, magyar állampolgárságú vagy a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személy számára tekintet nélkül arra, hogy az Ást.-ben meghatározott bűncselekmény miatt büntetőeljárás indult-e, szükség szerint védett szálláshelyet biztosít. Védett szálláshely az emberkereskedelem áldozataként azonosított személyt befogadó és számára a jogszabályban meghatározott ellátásokat nyújtó létesítmény.

A védett szálláshely biztosítása emberkereskedelem áldozataként azonosított személyek számára állami feladat, azonban ezt az áldozatsegítő szolgáltatást rendhagyó módon – a tanúgondozáshoz hasonlóan – nem az áldozatsegítő szolgálat biztosítja, a védett szálláshely szolgáltatás nyújtásához nem szükséges a büntetőeljárás megindulása sem.

Az ezzel kapcsolatos eljárás részletes szabályait a 354/2012. (XII. 13.) Korm. rendelet tartalmazza. Eszerint az Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat útján az áldozatot azonosítónak kell kezdeményeznie a védett szálláshelyen történő elhelyezést. Ezt azonban természetesen az áldozatsegítő szolgálat is megteheti, sőt köteles megtenni, ha erre van szükség.

5.6.1.9. ÁLLAMI KÁRENYHÍTÉS

Az állami kárenyhítést csak a bűncselekmények meghatározott csoportja, az Ást. szerint a testi épség, egészség súlyos károsodását eredményező szándékos, személy elleni erőszakos bűncselekmények alapozzák meg. Állami kárenyhítésben a szándékos, személy elleni erőszakos bűncselekményekkel összefüggésben az Ást. 6. § (1) bekezdésében felsoroltak részesülhetnek, így a bűncselekmény közvetlen fizikai sértettje, ha a bűncselekmény következtében testi épsége, egészsége súlyosan károsodott; a bűncselekmény közvetlen fizikai sértettjének meghatározott státuszú hozzátartozója, ha az elkövetés időpontjában egy háztartásban élt a sértettel; akiknek eltartására a sértett köteles vagy köteles volt; aki a meghalt sértett eltemettetéséről gondoskodott.

Az állami kárenyhítés esetén vizsgálni kell a rászorultságot. Az Ást. szerint rászorulónak tekintendő az áldozat, ha havi nettó jövedelme – közös háztartásban élők esetén az egy főre eső jövedelem – nem haladja meg az alapösszeg kétszeresét. Az alapösszeg fogalmát az Ást. az azonnali pénzügyi segéllyel és az állami kárenyhítéssel összefüggésben is használja. Az azonnali pénzügyi segély esetén a támogatás összegének meghatározásakor, az állami kárenyhítésnél pedig a rászorultsági határral és a kárenyhítés mértékével kapcsolatban. Az alapösszeg – a korábban ismertetettek szerint – 2017-ben 106.607,- Ft, így a rászorultsági küszöb 213.214,- Ft egy főre jutó havi nettó jövedelem.

Szűkebben határozza meg tehát az Ást. az állami kárenyhítésre jogosultak körét abból a szempontból, hogy a kárenyhítésnek feltétele a szociális rászorultság, amely abban az esetben állapítható meg, ha a háztartásban az egy főre eső havi nettó jövedelem nem haladja meg az alapösszeg kétszeresét, vagy a kérelmező az Ást.-ben felsorolt rendszeres szociális ellátások valamelyikében részesül. (Aktív korúak ellátására jogosult, vagy időskorúak járadékában részesül; adósságkezelési szolgáltatás, lakásfenntartási támogatás jogosultja; a családjában olyan gyermeket gondoz, akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát megállapították; számára egészségügyi szolgáltatás igénybevétele céljából a szociális rászorultságot megállapították; ápolási díjban, közgyógyellátásban, rokkantsági járadékban részesül; fogyatékossági támogatásra, vakok személyi járadékára vagy magasabb összegű családi pótlékra jogosult; átmeneti szállást vagy éjjeli menedékhelyet igénybe vevő hajléktalan személy; családok, gyermekek átmeneti otthonát igénybe vevő személy; Magyarország területén menekültügyi eljárás alatt álló személy).

Az Ást. szerint a kárenyhítés összege mindig a bekövetkezett kár/jövedelemcsökkenés nagyságához igazodik. Az állami kárenyhítés megállapítása egy összegben, vagy járadék formájában történik.

Sem a nemzetközi dokumentumok sem a magyar szabályozás szerint **az állami kárenyhítés nem jelent teljes kártalanítást**. Az Ást. szerint nincs lehetőség az elszenvedett sérelmek, fájdalmak miatti „fájdalomdíj" megállapítására, a kárenyhítés összege mindig a bekövetkezett kár/jövedelemcsökkenés nagyságához igazodik. Azzal, hogy a jogalkotó a kár/jövedelemcsökkenés összegének meghatározott százalékában határozta meg a kárenyhítés összegét, illetve ezt is maximalizálta, kifejezte azt a szándékát, hogy az állam célja nem a teljes kártérítés, csupán a károk enyhítése.

5.6.1.10. JELZŐRENDSZERI FELADATOK

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) értelmében az áldozatsegítő szolgálat a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagja. Ebből két kötelezettség származik; egyrészt kiskorú veszélyeztetettségéről való tudomásszerzés esetén haladéktalanul jelzéssel kell élni a kiskorú tényleges tartózkodási helye szerint illetékes gyermekjóléti szolgálat felé, másrészt, ha a feltárt körülmény a kiskorú életét, testi épségét súlyosan veszélyezteti, a jelzéssel egyidejűleg gyámhatósági eljárást is kezdeményezni kell.

A jelzéstételi kötelezettség alól nincsen kivétel, azt – a Gyvt.-ben rögzített fegyelmi felelősség terhe mellett – minden esetben kötelező megtenni, vagyis olyankor is, amikor esetleg más szervezet vélhetően korábban már szintén tett jelzést az adott ügyben.

Az előzőekben ismertetett feladatokhoz hasonlóan a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvény alapján az áldozatsegítő szolgálat köteles jelezni a családvédelmi koordinációért felelős szervnek, amennyiben hozzátartozó közötti erőszak veszélyét észleli.

5.7. KÜLKÉPVISELETEK

Amennyiben az áldozatot külföldön (nem Magyarországon) azonosította egy konzuli tisztviselő, vagy az emberkereskedelem áldozatainak azonosítására irányuló eljárásban önkéntesen közreműködő szervezet, az áldozatot tájékoztatni kell a védett szálláshelyen történő elhelyezés feltételeiről. A külképviseleteknek nincs módjuk sem elszállásolni, sem hazaszállíttatni az áldozatokat, ezért felveszik a kapcsolatot egyrészt a Nemzetközi Migrációs Szervezet (IOM) országon belüli irodájával, és ha nekik van rá lehetőségük, hazaszállítják az áldozatot; másrészt felveszik a kapcsolatot azzal a civil szervezettel, aki emberkereskedelem áldozatai részére tart fenn védett szállást és gondoskodik az elhelyezéséről.

5.8. RENDŐRSÉG

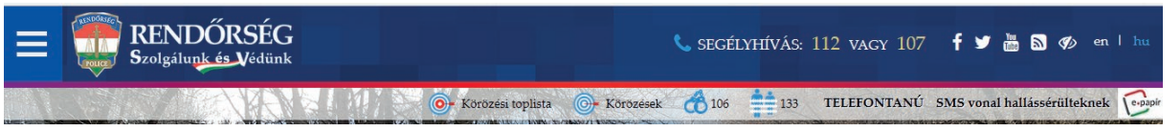

5.8.1. JOGSZABÁLYI ALAP

- A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény nevesíti azokat a bűncselekményeket, amelyek a szexuális és munkacélú kizsákmányolással összefüggésbe hozhatóak. (lásd. 1. sz. melléklet)
- Az emberkereskedelem áldozatai azonosításának rendjéről szóló 354/2012. (XII. 13.) Korm. rendelet alapján azonosító szerv.
  A Korm. rendelet 1. § 1. pontja egyértelműen nevesíti az azonosító szerveket:

„1.1 Azonosítást végző szerv: az egészségügyi szolgáltató, az egészségügyi államigazgatási szerv, a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltató, a köznevelési intézmény, **a rendőrség**, a munkaügyi hatóság, a konzuli tisztviselő, az idegenrendészeti hatóság, a menekültügyi hatóság az áldozatsegítő szolgálat, pártfogó felügyelői szolgálat és a jogi segítségnyújtó szolgálat.”

5.8.2. TEVÉKENYSÉGE, FELADATAI AZ EMBERKERESKEDELEM TERÜLETÉN

5.8.2.1. BŰNÜGYI FELADATOK:

- A nyomozás során kiemelt figyelmet kell fordítani a prostitúcióból, mások prostitúciójának kihasználásából, prostitúcióra kényszerítésből vagy emberkereskedelemből származó anyagi javak felderítésére.
- A Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Iroda gondoskodik a világháló folyamatos figyeléséről abból a szempontból is, hogy az internet emberkereskedelem vagy prostitúcióra kényszerítés céljából történő felhasználása felderíthetővé váljék. Kiemelt figyelmet kell fordítani az escort-, örökbefogadási vagy házasságközvetítő ügynökségek ilyen irányú megjelenésére, továbbá a gyermek- és fiatalkorú áldozatok és a velük történt visszaélések interneten keresztül történő azonosítására.
- Az emberkereskedelem áldozatainak azonosítása, irányítása, adatlap feltöltése az Emberkereskedelem Áldozatait Azonosító és Támogató webalapú rendszerbe. A rendőrség bűnmegelőzési egységei
- A rendőri szerveknek az illetékességi területükön kapcsolatot kell tartaniuk a civil szervezetekkel, a Nemzetközi Migrációs Szervezet magyarországi képviseletével, az egyházakkal, valamint az érintett állami szervekkel az emberkereskedelem megelőzésének és az áldozatok védelmének érdekében.
- A lehetőségek függvényében felvilágosító programokat és kampányokat szerveznek a potenciális áldozati kör tagjainak részére.
- Gondoskodnak a rendőri megelőzési programok tematikájának ilyen irányú folyamatos aktualizálásáról.
- Összegyűjtik és az áldozatokkal kapcsolatba kerülő állomány részére elérhetővé teszik az állami és civil áldozatsegítő szervezetek elérhetőségeit, valamint gondoskodnak arról, hogy a büntetőeljárás során az áldozatok azokat megismerhessék.

5.8.2.2. ÁLDOZATSEGÍTÉS

Annak érdekében, hogy az áldozatok a bűncselekményhez kapcsolódó eljárások során ismételten ne sérüljenek, figyelembe kell venni az áldozat speciális helyzetét, kiszolgáltatottságát, információhiányát, ezért az áldozatokkal való bánásmódban a mellérendelt partneri viszonynak, problémaérzékenységnek, segíteni akarásnak, humánus, empatikus hozzáállásnak kell dominálnia.

A nemzetközi emberi jogi egyezményekből fakadó kötelezettségek teljesítése érdekében a rendőri szervek biztosítják, hogy az áldozatok a jogszabályok alapján az őket megillető jogokat gyakorolhassák. Gondoskodnak továbbá arról, hogy az áldozat megfelelő segítségben és védelemben részesüljön.[41]

5.8.2.3. JELZŐRENDSZERI ÉS EGYÉB KAPCSOLATA:

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) értelmében rendőrség a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagja.

41 http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=169255.322155

5.8.3. ELÉRHETŐSÉG

SEGÉLYHÍVÁS: 112 vagy 107

Telefontanú: +36-80-55-51-11

honlap: www.police.hu

5.9. ORSZÁGOS KRÍZISKEZELŐ ÉS INFORMÁCIÓS TELEFONSZOLGÁLAT (OKIT)

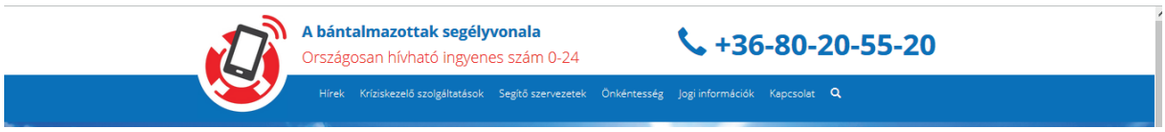

5.9.1. JOGSZABÁLYI ALAP

- Az emberkereskedelem áldozatai azonosításának rendjéről szóló 354/2012. (XII. 13.) Korm. rendelet alapján koordináló szerv.
- a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 212/A. § a kapcsolati erőszakról, 222. § a zaklatásról
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény,
- a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvény
- 2/2018. (I.25.) ORFK utasítás a hozzátartozók közötti erőszak kezelésével összefüggő rendőrségi feladatok végrehajtásáról,
- a kapcsolati erőszak elleni hatékony fellépést elősegítő nemzeti stratégiai célok meghatározásáról szóló 30/2015. (VII. 7.) OGY határozat

5.9.2. TEVÉKENYSÉGE, FELADATAI

Az OKIT[42] az Emberi Erőforrások Minisztériuma részeként működő Családbarát Ország Nonprofit Közhasznú Kft. szerves részeként működik. A szolgáltatásuk célja állandó elérhetőséget biztosítani az erőszak (kapcsolati erőszak, gyermekbántalmazás, a háztartásban élő bármely személy vagy bármely családtag, rokon által elkövetett erőszak) és prostitúció, emberkereskedelem áldozatainak a nap minden órájában, az ország egész területén, valamint külföldön, továbbá rendelkezésre állni mindenki számára, aki kívánja, hogy azonnal összeköttetésbe léphessen segítő szakemberrel.

Feladatai

- tájékoztatás, szakszerű információnyújtás:
    - segítő lehetőségek ismertetése,
    - tájékoztatás az igényelhető szociális juttatásokról,
    - információnyújtás jogi természetű ügyekben.
- a problémához kapcsolódó rendszer működtetése, segítségnyújtás a kompetens intézmény, szakember megtalálásában;
- segítés (telefonon, e-mailben):
    - döntés meghozatalához, probléma megoldásához segítő beszélgetés,
    - „rapid” esetkezelés.
- segítségnyújtás a bántalmazottaknak, szükség esetén kríziselhelyezés, az elhelyezés koordinálása;
- részvétel a jelzőrendszer működésében;
- együttműködés a krízisközpontok és titkos menedékház, valamint az átmeneti szállások és krízisambulanciák szakembereivel, munkájuk segítése, támogatása;
- együttműködés a Magyarországon működő segítő intézményekkel, hatóságokkal, más telefonos szolgálatokkal és civil szervezetekkel.

5.9.3. MILYEN SZEMÉLYEKRE SPECIALIZÁLÓDOTT? KIK AZ ÜGYFELEI?

- kapcsolati erőszak áldozatai: a gyermek szülője (a szülők együttélésétől függetlenül), az elkövetéskor vagy korábban közös háztartásban vagy egy lakásban élő (volt) házastárs, (volt) bejegyzett élettárs, (volt) élettárs, gyermek, és egyéb hozzátartozók, gondnok, gondnokolt, gyám, gyámolt;
- emberkereskedelem áldozatai;
- kiszolgáltatott helyzetben lévő állampolgárok (idősek, fogyatékossággal élők, stb.)

42 http://bantalmazas.hu/

5.9.4. JELZŐRENDSZERI ÉS EGYÉB KAPCSOLATA:

rendőrség, szociális ellátórendszer

5.9.5. ELÉRHETŐSÉGEK

Magyarországról bárhonnan ingyenesen elérhető a nap 24 órájában: 06-80-20-55-20 (anomim segélyvonal).

email: okit@ncsszi.hu

honlap: www.bantalmazas.hu

5.10. KRÍZISKEZELŐ AMBULANCIÁK

5.10.1. JOGSZABÁLYI ALAP

Az emberkereskedelem áldozatainak segítésére irányuló kríziskezelő ambulanciák létrejöttét az EFOP-1.2.5-16 Biztos Menedék c. pályázati konstrukció tette lehetővé. „Az emberkereskedelem elleni küzdelemről szóló nemzeti stratégia (2013-2016) kormányzati szintű intézkedésként jelöli meg az emberkereskedelem áldozatai számára védett elhelyezést és komplex szolgáltatásokat biztosító Átmeneti Szállásokhoz kapcsoltan félutas házak létrehozását a kapcsolati erőszak áldozatait segítő ellátórendszer mintájára. A kríziskezelő ambulancia-program ezen vállalt intézkedés megvalósítását biztosítja." Jelenleg jogszabályi alappal még nem rendelkezik a szolgáltatás, így az ambulanciák számának növekedése vagy hosszú távú fenntarthatóságuk garanciája gyenge.

5.10.2. A KRÍZISKEZELŐ AMBULANCIÁK TEVÉKENYSÉGE

Kríziskezelő ambulancia az ország minden régiójában található. A szolgáltatás szakmai támogatást nyújt az áldozatsegítés mihamarabbi biztosításában annak érdekében, hogy a problémák rendezésére még az erőszakos megnyilvánulások elfajulása előtt sor kerülhessen, megelőzhető legyen az otthonról való elmenekülés szükségessége. Az ambulancia egy olyan humán szolgáltatás, mely széleskörű kapcsolatrendszerén és a kapcsolati erőszak, valamint az emberkereskedelem témájában jártas professzionális szakemberek biztosításával nyújt segítséget, megelőzve ezzel a súlyos krízishelyzetek kialakulását. Ezen felül tájékoztató és prezentációs szolgáltatásokat nyújt, egyben szerepet vállal a társadalmi szemlélet formálásában.

5.10.3. SZOLGÁLTATÁSOK ÁLDOZATOKNAK, POTENCIÁLIS ÁLDOZATOKNAK:

- jogi segítségnyújtás
- pszichológiai segítségnyújtás
- életvezetési tanácsadás
- szociális segítségnyújtás

5.10.4. SZOLGÁLTATÁSOK JELZŐRENDSZERI TAGOKNAK:

- egyeztető fórumok, találkozók, programok és képzések szervezése, lebonyolítása
- tapasztalatok és jó gyakorlatok megosztása
- egy-egy adott eset megoldásának segítése, koordinálása
- hálózatfejlesztés

5.10.5. MILYEN SZEMÉLYEKRE SPECIALIZÁLÓDOTT? KIK AZ ÜGYFELEI?

A kríziskezelő ambulancia célcsoportjainak többféle szolgáltatást nyújt.

Potenciális áldozatok: Azon személyek, akik esetében fennáll a bántalmazás vagy a kizsákmányolás lehetősége.

- Emberkereskedelem áldozatai: azon személyek, akik emberkereskedelem, tehát munkacélú kizsákmányolás vagy szexuális kizsákmányolás (prostitúció) áldozatává váltak.
- Kapcsolati erőszak áldozatai: azon személyek, akiknek a testi, érzelmi és mentális sérthetetlenséghez való jogát sérelem érte, fizikai és/vagy lelki bántalmazásnak voltak kitéve.
- Jelzőrendszer tagjai: a kapcsolati erőszak és emberkereskedelem elleni küzdelem területén feladattal rendelkező regionális intézmények és szolgáltatók; a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjai.

5.10.6. JELZŐRENDSZERI ÉS EGYÉB KAPCSOLATA:

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) értelmében a kríziskezelő ambulancia a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagja.

5.10.7. ELÉRHETŐSÉG

- Budapest (Ökumenikus Segélyszervezet)
  Telefon: +36-70-525-0536
  E-mail: budapest.krizisambulancia@segelyszervezet.hu
- Devecser (Vöröskereszt Veszprém Megyei Szervezete)
  Telefon: + 36-70-933-8060
  E-mail: veszpremmegye@voroskereszt.hu
- Kaposvár (Borostyánvirág Alapítvány)
  Telefon: + 36-82-812-476
  E-mail: krizisambulancia.kaposvar@gmail.com
- Miskolc (Ökumenikus Segélyszervezet)
  Telefon: +36-30-309-1552
  E-mail: miskolc.krizisambulancia@segelyszervezet.hu
- Mosonmagyaróvár (Pápai Sarokkő Baptista Gyülekezet)
  Telefon: +36-70-598-1101
  E-mail: ambulancia.movar@gmail.com
- Orosháza (Ökumenikus Segélyszervezet)
  Telefon: +36-30-781-7951
  E-mail: oroshaza.krizisambulancia@segelyszervezet.hu
- Szolnok (Ökumenikus Segélyszervezet)
  Telefon: + 36-30-305-2919
  E-mail: szolnok.krizisambulancia@segelyszervezet.hu

5.11. VÉDETT HÁZAK (AZ EMBERKERESKEDELEM ÁLDOZATAINAK FENNTARTOTT ÁTMENETI SZÁLLÁSOK)

5.11.1. JOGSZABÁLYI ALAP

- 354/2012. (XII. 13.) Korm. rendelet
- Az emberkereskedelem áldozatai azonosításának rendjéről szóló 354/2012. (XII. 13.) Kormányrendelet
- 1351/2013. (VI. 19.) Kormányhatározat (Az Emberkereskedelem Elleni Küzdelemről szóló 2013-2016 közötti Nemzeti Stratégiáról)
- 2013. évi XVIII. tv. az Európa Tanács Emberkereskedelem Elleni Fellépésről szóló Egyezményének kihirdetéséről

5.11.2. A VÉDETT HÁZAK TEVÉKENYSÉGE

A Lehetőség Családoknak 2005 Alapítvány két (titkos) védett átmeneti szállást működtet Magyarországon, amelyek az emberkereskedelem áldozatait fogadják. A szálláshelyek mintegy két órányira találhatóak Budapesttől, Észak-Nyugat Magyarországon. Az átmeneti szállásokon szociális munkás, gondozó, pszichológus és jogász nyújt segítséget. Az áldozatok a szállás védettségét 90 napig vehetik igénybe, mely időtartam indokolt esetben további 90 nappal meghosszabbítható.

A szolgáltatás speciális szükségletekkel bíró emberkereskedelem áldozatai számára került kialakításra, ami lehet munkacélú kizsákmányolás, illetve prostitúció.

A felvételt elsősorban az Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálaton (OKIT) keresztül lehet elindítani, ezen kívül a rendőrség, IOM, illetve más civil szervezetek (akikkel együttműködésünk van) közvetlenül hívhatják az átmeneti szállás munkatársait.

Az átmeneti szállás egyik fontos feladata, hogy az emberkereskedelem áldozatainak munkaügyi kérdésekben adjon támogatást, segítsen állást szerezni számukra, vagy elhelyezni őket egy szakképzési programban. Az áldozattá válás akadályozza az emberkereskedelem áldozatainak munkaerő-piaci részvételét és egyenjogúságát. Például a munkacélú kizsákmányolt áldozat a feljelentés után elveszíti az állását, mert a kizsákmányoló nem engedi őt tovább ott dolgozni, vagy az új munkahelyén zaklatja. Az átmeneti szállások nagyon fontosnak és kiemelkedőnek tartják a munkaügyi kérdésekkel való foglalkozást.

Az átmeneti szállások számos segítő szolgáltatást nyújtanak a hozzájuk forduló áldozatoknak, tevékenységi körük igen széles, és létfontosságú feladatot töltenek be a társadalomban. Ami a szolgáltatásokat illeti, az átmeneti szállás oltalmaz, krízistámogatást és tanácsadást nyújt az áldozatoknak, gyerekeiknek és családtagjaiknak. Nem csak a bent lakók, hanem az otthon maradtak számára is.

5.11.3. AZ ÁTMENETI SZÁLLÁSOK ÁLTAL NYÚJTOTT SZOLGÁLTATÁSOK:

- lakhatási lehetőség biztosítása (90 napra, mely időtartam indokolt esetben további 90 nappal meghosszabbítható),
- teljes ellátás biztosítása,
- szociális munka (hivatalos ügyintézés, életvezetési tanácsadás, egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés segítése),
- pszichológiai tanácsadás,
- jogi tanácsadás,
- szabadidős tevékenységek szervezése,

5.11.4. MILYEN SZEMÉLYEKRE SPECIALIZÁLÓDOTT? KIK AZ ÜGYFELEI?

Az átmeneti szállások a veszélyeztetett helyzet következtében otthonukat elhagyni kényszerülő emberkereskedelem áldozatait fogadják.

Az áldozat lehet munkacélú, valamint szexuális kizsákmányolás áldozata.

Az ellátást olyan emberkereskedelem áldozatának és a velük együtt menekülni kényszerülő családtagjaiknak nyújtják az átmeneti szállások, ahol a kizsákmányolás csak az általuk nyújtott szolgáltatások biztosításával szüntethető meg. Az átmeneti szállás felkészült arra, hogy a fogyatékkal érkező áldozatokat is ellátásban részesítse, így nem zárja ki őket a mindennapos segítségnyújtásból, megfelelő ellátást és feltételeket biztosít számukra. Idősebb embereket is fogad, akiknek speciális ellátást biztosít. Várandós nők és kisgyermekes édesanyák, teljes családok szintén bekerülhetnek az átmeneti szállások ellátásába. Az áldozatok elhelyezéséhez külön lakószobák állnak rendelkezésre.

5.11.5. JELZŐRENDSZERI ÉS EGYÉB KAPCSOLATA

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) értelmében az áldozatsegítő szolgálat a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagja. Ebből két kötelezettség származik; egyrészt kiskorú veszélyeztetettségéről való tudomásszerzés esetén haladéktalanul jelzéssel kell élni a kiskorú tényleges tartózkodási helye szerint illetékes gyermekjóléti szolgálat felé, másrészt, ha a feltárt körülmény a kiskorú életét, testi épségét súlyosan veszélyezteti, a jelzéssel egyidejűleg gyámhatósági eljárást is kezdeményezni kell.

5.11.6. EGYÜTTMŰKÖDŐ INTÉZMÉNYEK

- családsegítő és gyermekjóléti szolgálatok
- rendőrség, bíróságok, ügyészségek
- Áldozatsegítő Szolgálat
- települési önkormányzatok
- Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat (OKIT)
- gyámügyi Igazgatás szervei
- oktatási intézmények
- egészségügyi intézmények
- Polgárőrség
- egyházak
- Belügyminisztérium
- Nemzeti Nyomozóiroda
- Nemzetközi Migrációs Szervezet (IOM)
- más civil szervezetek.

5.11.7. ELÉRHETŐSÉGEK

Amennyiben az emberkereskedelem áldozata nem rendelkezik biztonságos szálláshellyel, illetve az áldozat átmeneti szálláson való elhelyezése indokolt, úgy a szálláson való elhelyezést az Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálaton keresztül lehet igényelni. Az OKIT munkatársai tájékoztatást és segítséget nyújtanak az őket megkereső rászorulóknak, adott esetben továbbítják az esetet az átmeneti szállás munkatársai felé.

Ingyenesen hívható kék szám: 06 80 20 55 20

Az Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálaton kívül több kék szám is segítséget nyújt az emberkereskedelem áldozatának, Ilyen pl. a rendőrség (112).

5.12. MI A TEENDŐ, HA AZT FELTÉTELEZZÜK, HOGY AZ ADOTT SZEMÉLY EMBERKERESKEDELEM ÁLDOZATA?

5.12.1. ÁLDOZATAZONOSÍTÁS

Az emberkereskedelem áldozatai azonosításának rendjéről szóló 354/2012. (XII. 13.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 1. § 1. pontja egyértelműen nevesíti az azonosító szerveket:

„1.1 Azonosítást végző szerv: az egészségügyi szolgáltató, az egészségügyi államigazgatási szerv, a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltató, a köznevelési intézmény, a rendőrség, a munkaügyi hatóság, a konzuli tisztviselő, az idegenrendészeti hatóság, a menekültügyi hatóság az áldozatsegítő szolgálat, pártfogó felügyelői szolgálat és a jogi segítségnyújtó szolgálat."

Áldozatazonosításban résztvevő szerv képviselője – magyar állampolgárra, vagy a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyre vonatkozóan – emberkereskedelem áldozataként történő beazonosítást célzó beszélgetést folytat le. **(azonosító beszélgetés).** Az interjú (azaz azonosító beszélgetés) **célja** annak eldöntése, hogy az adott személy emberkereskedelem áldozata-e. (Ez nem bizonyító erejű vallomás vagy kihallgatás.)

A 354/2012. (XII. 13.) Korm. rendelet értelmében: az azonosító beszélgetés **megkezdése előtt** az áldozatot tájékoztatni kell a beszélgetés céljáról, és arról, hogy a kitöltésre kerülő adatlap (anonim módon) kizárólag statisztikai célból kerül felhasználásra.

Az azonosító beszélgetés során az áldozattal szemben törekedni kell a: türelem, empátia, tisztelet, bizalom légkörének megteremtésére (biztonságos, zárt helyszín), esetleges szorongás/traumatizáció figyelembe vétele

A 354/2012. (XII. 13.) Korm. rendelet szerinti azonosításra irányuló eljárás

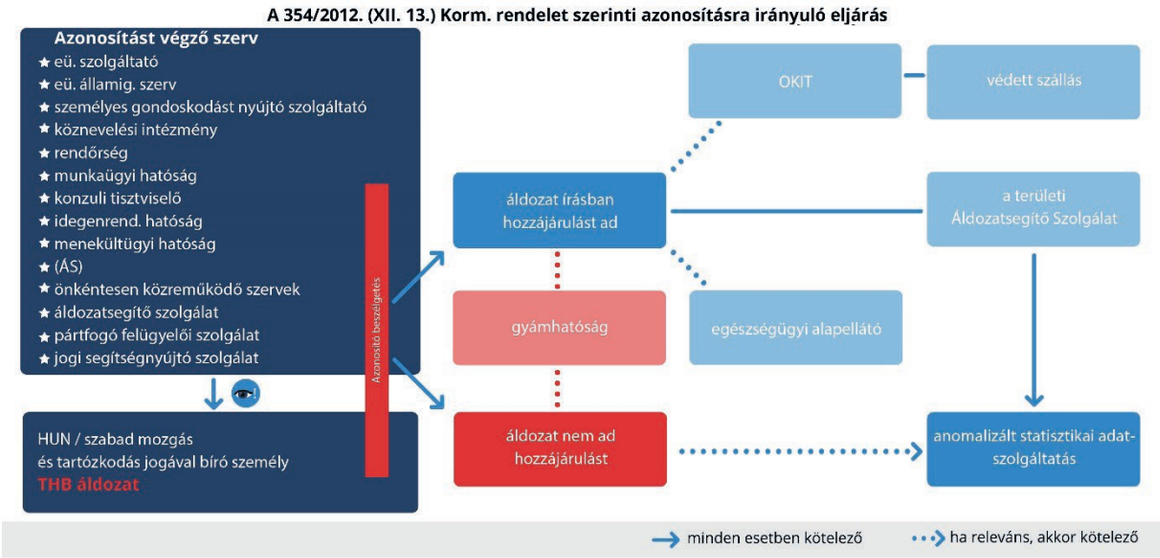

5.12.2. AZ AZONOSÍTÓ BESZÉLGETÉS MENETE

1. A személy megfigyelése:

- életkor (pl. gyermek áldozatok!)
- nem
- állampolgárság
- dokumentáció (pl. hamis iratok vagy iratok hiánya)
- legutolsó tartózkodási hely és a megtalálás körülményei
- fizikai és/vagy pszichológiai bántalmazás jelei pl. külsérelmi nyomok, alultápláltság, függőségek, szorongás, félelem, pszichés zavar, Stockholm-szindróma

2. Azonosító interjú: Kérdések intézése az adott személyhez[43]

- releváns, érthető, megfelelő számú kérdés (fontos: ha a kérdés nem az illetőre, hanem más érintett személy(ek) azonosságára vonatkozik, nem biztos, hogy válaszol)
- az emberkereskedelem három szakasza szerint: toborzási, szállítási és kizsákmányolási fázisra vonatkozó kérdések
- speciális kérdések a kizsákmányolás típusa szerint (szexuális, munka vagy szervkereskedelem célú kizsákmányolás)

Azonosító beszélgetésnek ki kell térnie a következőkre:

- Biztonságos szállás szükséges-e?
- Egészségügyi ellátás szükséges-e?
- Az áldozat gyermek- e? (Amennyiben nem megállapítható, feltételezni kell, hogy gyermek.)

3. Azonosító adatlap kitöltése[44] (indikátorai segítségével) mind a 3 kategóriára vonatkozóan:

- megjelenés
- személyes körülmények
- munkakörülmények / tevékenység végzésének körülményei

Ha az azonosítást végző személy **megállapítja,** hogy a beszélgetésbe bevont személy valószínűsíthetően emberkereskedelem áldozata, akkor az alábbi teendői vannak.

43 Lásd melléklet: „Kérdőív az azonosításhoz” és „Alapszabályok interjúztatáshoz”)

44 Lásd függelék: „Azonosító Adatlap_ekat2)

5.12.3. TEENDŐK

- az azonosító adatlap egyidejű megküldésével, haladéktalanul értesíti a területi áldozatsegítő szolgálatot[45] (áldozat írásos hozzájárulásával). Az azonosító adatlapot az Emberkereskedelem áldozatainak Azonosítása és Támogatása (továbbiakban: EKAT)https://emberkereskedelem.im.gov.hu web alapú rendszerbe is be kell vinni.
- Ha az áldozat biztonságos szállással nem rendelkezik, akkor értesíti az Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálatot (áldozat írásos beleegyezésével) telefon: 06-80/20-55-20, e-mailes segítségnyújtás: okit@csbo.hu , honlap: www.bantalmazas.hu
- Az OKIT az értesítést követően tájékoztatja az emberkereskedelem áldozataként azonosított személyt a védett szálláshelyen (shelter) történő elhelyezés lehetőségéről, feltételeiről; kérelem esetén odairányítja. (Az áldozat írásos hozzájárulásával.)
- Egészségügyi alapellátást biztosító szerv értesítése (áldozat írásos beleegyezésével)[46]
- Gyermekjóléti Szolgálat értesítése (A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényben (továbbiakban: Gyvt. meghatározottak szerint)

5.12.4. AZ EMBERKERESKEDELEM GYERMEKÁLDOZATAIRA UTALÓ JELEK:

- szembetűnően gyermek méretű a személy
- nem tarthat kapcsolatot szüleivel vagy gondviselőjével
- megfélemlítettnek tűnik, vagy egyébként az életkorának nem megfelelő magatartást mutat
- nincsenek a kortársai között, az iskolán kívül barátai
- nem járhat iskolába
- nem játszhat
- szegényes körülmények között, más gyermekektől elszigetelten él
- a vele együtt élőktől elkülönítve étkezik
- csak maradékot ehet
- életkorának nem megfelelő munkát végez
- kifejezetten fizikai munkához használt, vagy prostituáltak által viselt ruhadarabok jelenléte a gyermek környezetében;

45 Lásd függelék: „Áldozatsegítő szolgálatok listája”

46 Ha fizikai és/vagy pszichológia bántalmazás jeleit véljük felfedezni, és úgy ítéljük meg, hogy orvosi segítségre van szüksége, gondoskodnunk kell az ellátásról.

- játékok és gyermekruhák jelenléte szokatlan helyeken, mint például bordélyházban vagy üzemben;
- egy felnőtt korú személy olyan állítása, amely szerint „talált” egy magára hagyott gyereket;
- *(* külföldi ***áldozatok esetén)***
- felnőtt kísérete nélkül utazik, érkezik Magyarországra
- olyan személyekkel utazik együtt, kísérik őt, akik nem a hozzátartozói
- magára hagyott gyermek telefonnal, amelyet csak taxi hívására használhat (migráns gyermek jellemzője)
- jogellenes örökbefogadás felfedése.

5.13.A SEGÍTSÉGNYÚJTÁS FORMÁI

Az emberkereskedelem áldozatai nagyon súlyos sérüléseket szenvednek el kizsákmányolásuk ideje alatt. Ha sikerül megszabadulniuk az emberkereskedők kötelékeiből, felépülésük egy rendkívül hosszú rehabilitációt igényel, amely folyamat során elengedhetetlen sokféle segítő szakemberből álló (multiprofesszionális) team közreműködése. Az áldozatok egészségének és fizikai stabilitásának megteremtése orvosok segítségével történik. A kezdeti krízis állapotban a pszichoszociális segítségnyújtás vezeti be a későbbi szociális, a foglalkozási, a pszichológiai és a környezeti rehabilitációs lépéseket. A folyamatban jogászok segítségére különösen nagy szükség van, hogy a rendezetlen, nyugtalanító és kizsigerelő körülmények megszűnhessenek a túlélő életében. A rehabilitációs folyamat egységében járul hozzá a függetlenség- és a szabadságérzet kialakulásához.

A rehabilitációt tervszerű, összehangolt, komplex, egyénre szabott, vagyis az egyén szükségleteihez, igényeihez alkalmazkodó tevékenységekkel kell felépíteni, a rehabilitálandó személy aktív részvételére, együttműködésére építve, annak érdekében, hogy segítsük az egészségükben, testi, szellemi épségükben károsodott áldozatok visszatérését a közösségbe és a társadalomba, ezzel biztosítva a teljes értékű állampolgáriság, a társadalmi részvétel lehetőségét.

Az emberkereskedelem áldozatainak egészségügyi, szociális, pszichológiai és környezeti rehabilitációja során olyan szervezett támogatásra van szükségük, amely segíti a társadalomba, a közösségbe történő visszailleszkedésüket. Az orvosi, szociális, pszichológiai és foglalkozási intézkedések koordinált, személyre szabott összességének célja, hogy az áldozat újra teljes értékű emberré válhasson.

5.13.1. A SEGÍTSÉGNYÚJTÁS CÉLJA A REHABILITÁCIÓ ÉS REINTEGRÁCIÓ, AMELY A KÖVETKEZŐ SZOLGÁLTATÁSOK SZEMÉLYRE SZABOTT KOMBINÁCIÓJÁVAL BIZTOSÍTHATÓ. A SEGÍTSÉGNYÚJTÁS LEHETSÉGES SZINTJEI

1. Telefonon történő információnyújtás és kríziskezelés OKIT (bővebben az 5.8. fejezetben), Magyar Lelki Elsősegély Telefonszolgálatok Szövetsége (LESZ) , https://www.sos116-123.hu
2. Alacsonyküszöbű szolgáltatás
3. Védett házak nyújtotta szolgáltatások
4. Félutasházak nyújtotta szolgáltatások
5. Utánkövetés

5.13.2. AZ ALACSONYKÜSZÖBŰ SZOLGÁLTATÁS

Azoknak az áldozatoknak nyújthat segítséget, akik nem kívánnak élni a védett házban való tartózkodás lehetőségével vagy őket fenyegető veszély (már) nem áll fenn. A szolgáltatás lehetővé teszi, hogy a rehabilitációs folyamatot mentoráló tevékenység keretén belül kísérjük végig az áldozat mellett.

A szolgáltatás elemei:

- információ-szolgáltatás, tájékoztatás
- hivatalos ügyek intézésében segítségnyújtás
- munkahelykeresés; információ, képzési és átképzési lehetőségekről
- szociális ügyintézés
- pszichológussal való konzultációk megszervezése
- jogi segítségnyújtás

- konzultáció
- életvezetési tanácsadás és készségfejlesztés
- szociális csoportmunka, csoportfoglalkozások
- nyitott klubfoglalkozások, tréningek szervezése
- utógondozás
- egészségügyi alapellátáshoz, szakellátáshoz való hozzájutás segítése
- közösségi és családi szabadidős, kulturális programok szervezése
- mentálhigiénés, pszichológusi, pszichiáteri tanácsadás, családterápia szervezése
- speciális önszerveződő csoportok támogatása, működésük elősegítése

5.13.3. VÉDETT HÁZAK

A védett házakról az 5.14. fejezetben már szóltunk.

A folyamat több helyszínen zajlik és több pillérből áll.

A segítségnyújtás szintjei:

- esetkezelés (egyéni, családi szint)
- teljes körű pszichoszociális, foglalkozási, egészségügyi, pszichológiai, környezeti rehabilitáció

A sikeres rehabilitációs, integrációs/reintegrációs folyamat lebonyolítása után minden esetben utánkövetés következik:

- csoportmunka: természetes támogató háló megszervezése, közösségépítő klubok, tevékenységek, házon belüli és kívüli tevékenységek szervezése a szabadidő hasznos eltöltése érdekében
- közösségi szint: intézményi, alapítványi, települési, járási programok szervezése

5.13.4. PSZICHOSZOCIÁLIS REHABILITÁCIÓ

Az emberkereskedelem áldozatai számára rendkívül fontos önbecsülésük, önértékelésük helyreállítása érdekében a legális munkavégzés, mely lehetőség szerint a pszichoszociális rehabilitáció alatt a védett házon belül egy védett munkahely keretében kell, hogy történjen. A védett munkahely lehetővé teszi az áldozatok számára, hogy a munkavégzés kihívásait először egy védő környezetben tapasztalják meg, a nyílt munkaerőpiactól eltérő módon rugalmasabb keretek között. Ezáltal felkészülnek a nyílt munkaerőpiacon történő munkavégzésre, jövedelemhez jutnak, rendszeresség kerül a napjaikba és hasznosságérzetük nő.

Az emberkereskedelem áldozatainak körében magas az alacsony iskolai végzettségűek és szakmával nem rendelkezők (vagy elavult szakmával rendelkezők) száma. Részükre pályaorientációs, pályakorrekciós és munkavállalást elősegítő tanácsadásra van szükség. Ebben a több lépcsős folyamatban feltérképezésre kerülnek a meglévő képességek, készségek, ill. a fejlesztésre szoruló területek is. A tanácsadás eredménye alapján az áldozat képzésbe integrálódhat, mely amellett, hogy megfelelő szakképzettséget ad, a közösséghez tartozás gyógyító erejét is biztosíthatja.

5.14. BAPTISTA SZERETETSZOLGÁLAT – PREVENCIÓ ÉS SEGÍTSÉGNYÚJTÁS

5.14.1. JOGSZABÁLYI ALAP

A Baptista Szeretetszolgálat Alapítvány a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 192.§-ban meghatározott, emberkereskedelemmel kapcsolatos rendelkezéseket, valamint az emberkereskedelem megelőzéséről, és az ellene folytatott küzdelemről, az áldozatok védelméről, valamint a 2002/629/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról szóló, 2011. április 5-i 2011/36/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvet tekinti irányadónak. Az Európai Unió jogi szabályozása sokkal szélesebb mozgásteret biztosít az emberkereskedelem bűncselekményének bizonyítására és a szankciók is jóval erősebbek, mint hazánkban. Magyarországon az emberkereskedelem bűncselekménye még az Btk. módosítása után is igen bonyolult, ezért a rendőrség a legtöbb esetben társult bűncselekményekkel terheli az emberkereskedőket. Összehasonlításképp: ha Nyugat-Európa országaiban egy emberkereskedő egyszerre 5 embert kizsákmányol, akár csak egy éven át, akkor 15 év letöltendő börtönbüntetést is kaphat. Egy ilyen eset Magyarországon kb. egy év büntetéssel jár, ami nem is feltétlenül börtönbüntetés.

A Baptista Szeretetszolgálat hasonlóképpen figyelembe veszi a társult és a helyettesítő bűncselekményeket, ahogy a Rendőrség is, és ezek alapján azonosítja az úgy nevezett emberkereskedelem áldozatait, akiknek segítséget nyújt. Ezek a témakörrel szorosan összefüggésbe hozható bűncselekmények a következők:

- 190.§ Emberrablás
- 192.§ Emberkereskedelem
- 193.§ Kényszermunka,
- 194.§ Személyi szabadság megsértése
- 195.§ Kényszerítés
- 196.§ Szexuális kényszerítés
- 197.§ Szexuális erőszak
- 198.§ Szexuális visszaélés
- 199.§ Vérfertőzés
- 200.§ Kerítés
- 201.§ Prostitúció elősegítése
- 202.§ Kitartottság
- 203.§ Gyermekprostitúció kihasználása
- 204.§ Gyermekpornográfia
- 205.§ Szeméremsértés
- 206.§ Kitiltás
- 208.§Kiskorú veszélyeztetése
- 209.§ Gyermekmunka
- 225.§ Kiszolgáltatott személy megalázása

A Szeretetszolgálat tudomásul veszi – és annak megfelelően jár el –, hogy az irányelv elismeri az emberkereskedelem nemektől függő jellegét, továbbá azt, hogy a férfiakkal és a nőkkel különböző célokból kereskednek. Ezért adott esetben a segítő és a támogató intézkedéseknek is figyelemmel kell lenniük a nemek közötti különbségekre. A „kényszerítő" és „ösztönző" tényezők az érintett ágazatok – így például a szexiparhoz kapcsolódó emberkereskedelem vagy a munkaerő kizsákmányolása céljából, például az építőipar, a mezőgazdaság vagy házkörüli szolgaság terén folyó emberkereskedelem – szerint eltérhetnek.

5.14.2. MIT TESZ A BAPTISTA SZERETETSZOLGÁLAT ALAPÍTVÁNY AZ EMBERKERESKEDELEM ELLEN?

A Baptista Szeretetszolgálat több mint 10 éve elkötelezett az emberkereskedelem megelőzése és az ellene folytatott küzdelem mellett, valamint az emberkereskedelem áldozatainak segítésében, gondozásában és jogaik védelmében.

A Szervezet az áldozatok menekítésétől kezdődően, a rehabilitációs folyamaton keresztül, a védett- házban való elhelyezésen át egészen az utógondozásig végzi munkáját. Munkatársaik segítik az áldozatokat a különböző hivatalos ügyek intézésében (egészségügyi, szociális ellátórendszerben szükséges teendők, bíróságon, nyomozási folyamatban stb.), a megfelelő védett ház kiválasztásában, a rehabilitációs folyamatokban és az utógondozásban. Gyakorlati tapasztalatokra építkezve vállalnak részt munkájuk során az emberkereskedelem áldozatainak megsegítésében.

A Baptista Szeretetszolgálat elkötelezetten küzd az emberkereskedelem áldozataiért, és megtesz mindent azért, hogy annak veszélyeire felhívja a figyelmet, valamint, hogy a megmenekített áldozatok traumáját enyhítse, társadalomba való visszailleszkedését elősegítse. A reintegrációt védett házak létrehozásával és üzemeltetésével valósítja meg a szervezet.

Egy ötoldalú, 2005 augusztusában kötött együttműködési megállapodás alapján a Szolgálat civil képviselője az emberkereskedelem elleni fellépés kereteit meghatározó, 2008–2012 közötti nemzeti stratégiáról szóló 1018/2008. (III. 26.) Korm. határozat alapján létrehozott Nemzeti Koordinációs Mechanizmusnak. Az emberkereskedelem elleni küzdelemben együtt dolgozik állami döntéshozókkal és a témában érintett civil szervezetekkel.

Az elmúlt 10 évben közel ezren fordultak meg a szervezet védett házainak budapesti és vidéki állomásain. Többségük szexuális kizsákmányolás áldozata, de egyre többen kerülnek látókörükbe, akik házi rabszolgaság vagy kényszermunka áldozatai, és előfordult kényszerházasság, vagy koldultatók fogságából menekülő esetük is.

A Szeretetszolgálat hivatalosan jogosult arra, hogy az emberkereskedelem áldozatait azonosítsa, és ha a legkisebb jelét látja annak az emberkereskedelemnek, az áldozat számára segítséget és ellátást nyújthat. Az évek során Szolgálatuk egy jól kiépített hálózaton keresztül kap jelzéseket az áldozatokról, illetve különféle vonalakon kérik segítségét. Ennek a hálózatnak tagjai mindazok, akikkel a Szeretetszolgálat folyamatosan kapcsolatban van munkája során. Elméleti képzéseik során a hallgatók között ott ülnek a szociális szakemberek, a rendőrség tisztviselői, bírók, ügyészek és gyermekvédelmi szakemberek. A Baptista egyház számos gyülekezetet, 10.000 hívet számol, akik tudnak az emberkereskedelem ellen folytatott tevékenységéről. Ezáltal az is előfordul, hogy gyülekezetek kérnek segítséget egy általuk feltételezett áldozat számára a Szeretetszolgálattól. Az egyház 50 iskolát tart fent, ezekbe a Szolgálat évről-évre eljuttatja az emberkereskedelem elleni megelőző programját. A diákokon kívül a tanárok is megismerhetik ezt a munkát és lehetőségük van segítséget kérni. Az iskolák nagy számmal helyezkednek el azokon a településeken, ahol az emberek szegénységben, mélyszegénységben élnek. A Szeretetszolgálat rendszeresen valósít meg Uniós vagy V4-es emberkereskedelem ellenes projekteket más országok képviselőivel partnerségben. Ezek a kapcsolatok szintén fennmaradnak és projekten kívül is segítik egymást a szervezetek.

A Baptista Szeretetszolgálat emberkereskedelem elleni programjának vezetője nagy hangsúlyt fektet arra, hogy a nyilvánosság elé vigye a problémát és a rabszolgaság jelenségét. Számos sajtóorgánum ír a programjukról, amelyek hatására magánszemélyek is gyakran felkeresik a szolgálatot és segítséget kérnek az általuk feltételezett áldozatok számára.

A jelzéseket általában a következőktől kapják:

- magyar és külföldi rendőrségek
- külföldi emberkereskedelem áldozatait segítő szervezetek
- magyarországi civil szervezetek
- Nemzetközi Migrációs Szervezet (IOM) itthoni és külföldi irodái
- OKIT
- szociális szolgáltatók
- gyermekvédelmi és gyermekjóléti szolgálatok
- családsegítő szolgálatok
- egyházi gyülekezetek
- gyermekotthonok
- javítóintézetek
- iskolák
- privát bejelentők, magánszemélyek

5.14.3. A SEGÍTSÉGNYÚJTÁS FORMÁI

1. Biztonságos kísérés: az áldozatok menekítése, biztonságos helyre juttatása, az áldozatok operatív kísérése saját protokoll szerint
2. Krízisintervenció: krízisintervenciós befogadó állomás működtetése, ahol egészségügyi, szociokulturális, pszichológiai állapotfelmérés és kockázatfelmérés, kockázatelemzés történik.
3. Rehabilitáció
4. Védett házak fenntartása
5. Alacsonyküszöbű szolgáltatás nyújtása
6. Egyéb intézmények működtetése

5.14.4. BIZTONSÁGOS KÍSÉRÉS

A Baptista Szeretetszolgálat a segítségnyújtást már az áldozatok menekítésével és operatív kísérésével megkezdi. Saját kidolgozott protokollal rendelkezik az áldozatok operatív kíséréséről, amelynek megvalósítását napi szinten szerzett gyakorlattal rendelkező szakembereik biztosítják. Szolgálatuk az áldozatok menekítésében és operatív szállításában vállalt kiemelkedő szerepét az Országos Rendőr-főkapitánysággal kötött együttműködéssel erősítette meg. A Baptista Szeretetszolgálat folyamatos készültségben fogadja és kezeli a rendőrség felől érkező és az előzetes egyeztetések alapján szűrt felkéréseket. Segítséget nyújt az áldozatok külföldről történő hazatérésében, belföldön a menekítésükben, operatív szállításukban és védett házba juttatásukban. A Szolgálat szükség esetén vállalni tudja az áldozatok menekítésének, operatív szállításának oktatását gyakorlati tapasztalattal rendelkező munkatársai által.

5.14.5. KRÍZISINTERVENCIÓ

A Szolgálat az állapotfelmérés és a kockázatelemzés időtartamára krízis befogadóállomást üzemeltet. A felmérés eredményeként eldől, hogy milyen jellegű szolgáltatásra van szüksége az áldozatnak. Az állomás hatékony működésének megvalósítása érdekében egy iroda és szakemberek állnak rendelkezésre.

Állapotfelmérés

Az emberkereskedelem áldozatainak biztonságos befogadó helyre szállítása után állapotfelmérés következik, melynek során a szakemberek feltérképezik az áldozat egészségügyi és pszichés állapotát, életmódját, életvitelét, megvizsgálják, hogy fellelhetők-e a fizikai közérzetet, egészséget rövidebb-hosszabb távon veszélyeztető rizikófaktorok, felbecsülik, hogy az áldozatnak vannak-e kondicionális hiányosságai, rendelkezik-e a korának és nemének megfelelő, a mindennapi tevékenységekhez szükséges erőnléttel.

Az állapotfelmérés rendkívül fontos annak érdekében, hogy a lehető legbiztonságosabb védett házba vagy átmeneti szállásra kerüljön az áldozat. A krízisállomáson azt mérik fel, hogy milyen ellátásra van szüksége: védett házra, vagy intézményen kívüli pszichoszociális segítségnyújtásra. Ez utóbbi akkor lehetséges, ha az áldozat biztonságban van az otthonában, illetve van ismerősei vagy rokonai között olyan, akinél lakhat, és ott nem fenyegeti veszély, illetve lelki vagy fizikai állapota nem követeli meg az intézményi ellátást. A védett házak titkosak, semmilyen nyilvántartásban nem szerepel a címük, intézményi jellegük, az interneten semmilyen információ nincs feltüntetve róluk.

A Szeretetszolgálat több városban rendelkezik olyan védett házakkal, amelyek lehetővé teszik az áldozatok tartós vagy ideiglenes biztonságos elhelyezését, illetve szociális szakemberek országos hálózata áll rendelkezésre a segítségnyújtásban.

Kockázatfelmérés, kockázatelemzés

Az emberkereskedelem áldozatai sok esetben életveszélyben vannak és sok veszélyeztető tényező állhat fenn esetükben (fenyegetések, bántalmazás miatt kialakult félelemből visszavont tanúvallomás). Ezért a cselekvési és reintegrációs terv kidolgozása előtt szükséges a kockázatok feltárása és elemzése, s az elemzés alapján kockázatmenedzseléshez szükséges intézkedések kidolgozása.

A kockázatok bekövetkezési valószínűsége folyamatosan változhat, ezért rendszeres kockázatelemzés szükséges. A szakemberek időszakosan újra elvégzik a kockázatfelmérési intézkedéseket.

A kockázatelemzésnek nagyon fontos szerepe van abban a közös döntésben, hogy az áldozat az ország (bizonyos esetekben külföld) mely pontján van a legnagyobb biztonságban.

5.14.6. REHABILITÁCIÓ

Az emberkereskedelem áldozatainak rehabilitációja rendkívül hosszú folyamat, melynek során több területen is szükséges az áldozatot a folyamatban segíteni. Az egészségükben, testi, szellemi épségükben károsodott embereknek szükségük van olyan szervezett támogatásra, amely segít a társadalomba, a közösségbe történő visszailleszkedésükben. A koordinált, személyre szabott orvosi, szociális, pszichológiai és foglalkozási intézkedések célja, hogy az áldozat lehetőleg újra teljes értékű emberré válhasson.

A rehabilitációs szolgáltatások tartalma:

- személyre szabott pszichoszociális, egészségügyi és jogi segítségnyújtás
- napi tevékenységek megszervezése
- speciális stratégiák, együttműködés segítése az előírt gyógyszer adagolásban
- foglalkoztatási és munkaügyi tanácsadás és munkaközvetítés biztosítása
- a szabadidő szervezett eltöltésének segítése
- szabadidős, önsegítő csoportok, támogató hálózatok szerveződésének segítése
- tanácsadás, információnyújtás az egészségügyi, szociális, gyermekvédelmi ellátások és szolgáltatások, lakhatási lehetőségek igénybevételéről.
- közvetítés iskolai képzésre, kompetencia- és szakmai fejlesztésre
- az áldozatok individualitásának kialakítása; segítségnyújtás az önálló életvitel képességének és lehetőségének megteremtésére
- utánkövetés

5.14.7. VÉDETT HÁZAK

Az állapotfelmérés és kockázatelemzés után az ország valamely védett házába juttatják el az áldozatot. A Baptista Szeretetszolgálat által fenntartott védett házakban a lakók teljes körű rehabilitációs, integrációs/reintegrációs folyamatban vesznek részt.

A folyamat több helyszínen zajlik és több pillérből áll.

A segítségnyújtás szintjei:

- esetkezelés (egyéni, családi szint)
    - teljes körű pszichoszociális, foglalkozási, egészségügyi, pszichológiai, környezeti rehabilitáció
    - utánkövetés
- csoportmunka: természetes támogató háló megszervezése, közösségépítő klubok, tevékenységek, házon belüli és kívüli tevékenységek szervezése, szabadidő hasznos eltöltésének támogatása.
- közösségi szint: intézményi, alapítványi, települési, járási programok szervezése

5.14.7.1. A VÉDETT HÁZ SZOLGÁLTATÁSAI

- információszolgáltatás, tájékoztatás
- segítségnyújtás hivatalos ügyek intézésében
- munkahelykeresés; tájékoztatás a képzési, átképzési lehetőségekről
- szociális ügyintézés
- pszichológussal való konzultációk megszervezése
- jogi segítségnyújtás
- konzultáció
- életvezetési tanácsadás és készségfejlesztés
- szociális csoportmunka, csoportfoglalkozások
- nyitott klubfoglalkozások, tréningek szervezése
- utógondozás
- egészségügyi alapellátáshoz, szakellátáshoz való hozzájutás segítése
- közösségi és családi szabadidős, kulturális programok szervezése
- mentálhigiénés, pszichológusi, pszichiáteri tanácsadás, családterápia szervezése
- speciális önszerveződő csoportok támogatása, működésük elősegítése

5.14.8. REINTEGRÁCIÓ

Az emberkereskedelem áldozatai számára támogatást nyújtanak életük újrakezdéséhez. Reintegrálódni annyit jelent, hogy valamit helyreállítani, visszaállítani, visszahelyezni. Az emberkereskedelem áldozatai számára a cél az, hogy visszatérjenek a szabad, önálló és független életükhöz, és újra a társadalom aktív tagjává, szereplőivé válnak.

5.14.9. ALACSONYKÜSZÖBŰ SZOLGÁLTATÁS

Az alacsonyküszöbű szolgáltatás azoknak az áldozatoknak nyújthat segítséget, akik nem kívánnak élni a védett házban való tartózkodás lehetőségével vagy őket fenyegető veszély (már) nem áll fenn. Vannak olyan áldozattá vált férfiak vagy nők, akiket külföldön zsákmányoltak ki és a rendőrség eljárás alá vonta az emberkereskedőket, majd börtönbe kerültek. Külföldön jóval magasabb börtönbüntetéseket szabnak ki emberkereskedelem bűncselekménye esetében, ezért, ha az áldozat biztonságban van, és ha nem akar, nem kell védett házba mennie. Csak azok az áldozatok mennek védett házba, akiknek el kell bújniuk, illetve más okokból ún. intézményi ellátásra van szükségük. Azok az áldozatok,akik nem mennek védett házba, ugyanúgy részt vehetnek rehabilitációban.

A szolgáltatás lehetővé teszi, hogy a rehabilitációs folyamatot a Baptista Szeretetszolgálat munkatársa kísérje végig, amelynek része az egészségügyi, pszichoszociális és a jogi segítségnyújtás is. A Szervezetnek az ország szinte valamenynyi pontján vannak szakemberei, akik már az eset korai szakaszától kezdve hatékonyan tudják segíteni a rehabilitációs folyamatot.

A modernkori rabszolgaság elleni fellépés közös, nemzetközi ügy. Globális probléma mind a kiterjedtsége, mind a megjelenési formák, az érintettek, a kiváltó okok és következmények hasonlósága tekintetében. Ráadásul gyakorta a határokon átívelő emberkereskedelem során valósul meg. Ebből adódóan a helyi szintű problémakezeléssel párhuzamosan regionális és nemzetközi szinten is kezelni kell a problémát. A több szinten megvalósuló „küzdelemben" nagyon sok szereplő kiveszi a részét.

Az emberkereskedelem elleni küzdelem és az annak áldozatul esettek védelme kiemelten fontos ügy nemzetközi és európai szinten is. Az Európai Unió szakpolitikáiban és jogi aktusaiban központi helyen szerepel az áldozatvédelem témája.

Az emberkereskedelem áldozatainak védelme olyan fontos téma, hogy azt számtalan jogi, szakpolitikai dokumentumban és egyéb kiadványban külön is megemlítik. Az Európai Unióban több tevékenység és jogi aktus szolgálja azt a célt, hogy az emberkereskedelem megelőzésében és az ellene folytatott küzdelemben, valamint az áldozatok védelmében átfogó és integrált megközelítés érvényesüljön. Az eddig bevezetett vagy javasolt intézkedések teljes körű felsorolásától eltekintve kiemelkedő jelentőséggel bírnak a következő aktusok.

- Az Európai Unió belső biztonsági stratégiája a Bel- és Igazságügyi Tanács által a 2010. február 25–26-i ülésen elfogadott és az Európai Tanács által 2010. március 25–26-án jóváhagyott, „Az európai biztonsági modell felé" című dokumentum, amely fontos elvként említi az alábbit: „minden polgárra első sorban a legkiszolgáltatottabbakra is kiterjed a védelem, különös hangsúlyt fektetve az olyan bűncselekmények áldozataira, mint az emberkereskedelem és a nemi alapú erőszak, továbbá a terrorizmus áldozataira, akik szintén különös figyelmet, támogatást és társadalmi elismerést igényelnek".
- Fontos mérföldkőnek számít a már említett európai uniós stratégia és az emberkereskedelem megelőzéséről, az ellene folytatott küzdelemről, és az áldozatok védelméről szóló 2011/36/EU irányelv elfogadása, mely dokumentumot a tagállamoknak 2013. április 6-ig teljes körűen át kell ültetniük nemzeti jogukba.

NEMZETKÖZI INTÉZMÉNYRENDSZER

Mindkét jogi aktus az áldozatok helyzetére és védelmük szükségességére helyezi a hangsúlyt.[47]

Az emberkereskedelemmel összefüggő bűncselekményeket nehéz felderíteni és kinyomozni, gyakran határokon átnyúló jelenséggel állunk szemben, mely szervezett bűnözés keretében valósul meg, éppen ezért a bűnüldözésben rendkívüli szerepe van a nemzetközi összefogásnak. A bűnüldöző hatóságoknak számos nehézséggel kell szembe nézniük az esetek azonosítása során, és számos probléma tapasztalható az áldozatok személyazonosságának megállapításakor is.

Most csak néhány, a nemzetközi és európai szinteken tevékenykedő nagyobb szereplő bemutatására vállalkozunk, de szeretnénk hangsúlyozni, hogy a kisebb szervezetek munkája is nélkülözhetetlen. Az emberkereskedelem problémája komplex megoldást igényel, amelynek nemzetközi együttműködésen kell alapulnia, továbbá ki kell terjednie a megelőzés, a bűnüldözés és az áldozatsegítés kérdéseire.

47 https://www.naih.hu/files/JSB_EUROPOL-Emberkereskedelem-aldozatai-HU.pdf

6.1. AZ ENSZ ÉS SZERVEZETEI

A rabszolgatartás mára a világ minden táján törvénybe ütközik. A rabszolgaság törvényen kívül helyezésében mérföldkő volt az **Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ)** 1948-as **Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata**, amelynek 4. cikke kimondja: „Senkit nem lehet kínvallatásnak, avagy kegyetlen, embertelen vagy lealacsonyító büntetésnek vagy bánásmódnak alávetni”[48]. A Nyilatkozatnak 1956-ban, Genfben született egy Kiegészítő Egyezménye a rabszolgaságról: a rabszolga-kereskedelem és annak intézményei, valamint a rabszolgasághoz hasonló gyakorlat eltörléséről. Ez az Egyezmény meghatározza és törvényeket alkot a rabszolgasághoz hasonló gyakorlat eltörléséről, különös tekintettel a kényszermunkára, jobbágyságra, kényszerházasságra és a gyermekek kizsákmányolására. 1949-ben az ENSZ-nek New York-ban külön egyezménye született az emberkereskedés és prostitúciós kizsákmányolás tárgyában.

Az ENSZ, amelynek fő célja a világbéke és a nemzetközi biztonság elérése és megtartása, számos olyan szakosított intézménnyel rendelkezik, amely önálló erőfeszítéseket is tesz a modernkori rabszolgaság megszüntetéséért. Kiemelt szerepe van ebben a **Nemzetközi Munkaügyi Szervezetnek (ILO)**, amely a munkavállalók alapvető szociális és munkaügyi jogainak védelmét szolgálja. Az ILO intézkedései közé tartozik például a 105. számú Egyezmény 1957-ből, amely kötelezi a kormányokat a „kényszer- és kötelező munka minden formájának” felszámolására vagy az 1999-ben létrejött 182. számú Egyezmény, amely a gyermekmunka legrosszabb formáinak meghatározásáról és betiltásáról szól.

Ezen felül a **Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetnek (UNESCO)** és az ENSZ egyik autonóm szervének, a **Gyermekalapnak (UNICEF)**, – amely a gyermekek jólétével, egészséges testi, szellemi, lelki fejlődésükhöz szükséges alapellátások (például védőoltások, tiszta ivóvíz, oktatás) biztosításával, a gyermekek jogainak érvényesítésével foglalkozik – is központi szerepe van a szemléletformáló és fejlesztő programok kidolgozásában, megvalósításában. Továbbá az ENSZ **Kábítószer-ellenőrzési és Bűnügyi Hivatala (UNODC)** is vezető szerepet vállal a modernkori rabszolgasággal összefüggő bűnügyek megelőzésében, illetve azonosításában.

Az ENSZ nemcsak szervein keresztül, hanem nemzetközi keretprogramokon belül is erősíti az együttműködéseket és ösztönzi az országokon belüli elköteleződést olyan témákban, amelyek előmozdítják a társadalmi, gazdasági, környezeti fenntarthatóságot. Ide tartoznak az ENSZ 2015-ös New York-i csúcstalálkozóján 193 ország által elfogadott **Fenntartható Fejlődési Célok**. A 17 cél és 169 alcél egy keretrendszerbe illeszkedik (hivatalos elnevezése: „Világunk átalakítása: a fenntartható fejlődés 2030-ig szóló programja”), közismert nevén **Agenda 2030**, amely arra szólítja fel a kormányokat, polgárokat, civil szervezeteket, a magánszektor és a nemzetközi intézmények képviselőit, hogy közös megoldásokat keressenek olyan globális kihívásokra, mint a szegénység, a környezetszennyezés, vagy épp a nemek közötti egyenlőtlenség. A program pénzügyi és szakmai forrásokat is rendelkezésre bocsát. Mottója – „Senkit nem hagyunk magára.” – egyértelmű emberi jogi elköteleződést feltételez, és összehangolt erőfeszítésre mozgósít a fejlődés környezeti, társadalmi és gazdasági szempontból egyaránt fenntartható irányába, amely a következő nemzedékek számára biztonságos jövőt teremthet. A fenntartható gazdasági növekedést és foglalkoztatást előirányzó 8. főcélon belül a 8.7 alcél kifejezetten a modernkori rabszolgaság felszámolására jött létre: „Azonnali és hatékony intézkedések meghozatala a kényszermunka felszámolására, a modernkori rabszolgaság és az emberkereskedelem megszüntetésére, valamint a gyermekmunka legrosszabb formái megtiltásának és megszüntetésének biztosítására, beleértve a gyerekkatonák toborzását és alkalmazását; 2025-ig a gyermekmunka minden formájának megszüntetése”.[49] Az ENSZ tagjaként Magyarország is elköteleződött a célok hazai szintű megvalósítása és a megvalósítás folyamatának, eredményeinek nyomon követése iránt. A Magyarországra vonatkozó indikátorrendszer kialakítását a Központi Statisztikai Hivatal végzi állami szakértők és kutatók bevonásával.[50]

48 https://www.ohchr.org/EN/UDHR/Documents/UDHR_Translations/hng.pdf, 2. o.

49 http://ensz.kormany.hu/download/7/06/22000/Vil%C3%A1gunk%20%C3%A1talak%C3%ADt%C3%A1sa%20Fenntarthat%C3%B3%20Fejl%C5%91d%C3%A9si%20Keretrendszer%202030.pdf. 26. o.

50 https://www.ksh.hu/sdg

6.2. EURÓPAI UNIÓ ÉS EURÓPA TANÁCS

Hasonló célok kontinentális, regionális alapokon is megfogalmazódnak és minden regionális program és szabályozás növeli a részes országok elköteleződését. Európában ilyen program az **Európa 2020**.

Az Európai Bizottság, az Európai Parlament, az Európai Tanács, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság, valamint a Régiók Bizottsága 2010. december 16-án Brüsszelben adta ki közleményét a szegénység és társadalmi kirekesztés elleni küzdelem európai platformjáról, a szociális és területi kohézió európai keretrendszeréről.[51]

A program keretében az Európai Unió országaiban 20 millió ember kiemelkedését célozzák a szegénységből és a társadalmi kirekesztettségből. A platform 2010-ben, a szegénység elleni küzdelem európai évében jött létre, és 2020-ig működik. Az Európa 2020 stratégia öt kiemelt céllal rendelkezik:

1. Foglalkoztatás: Biztosítani kell, hogy a 20–64 évesek körében a foglalkoztatottság aránya elérje a 75%-ot. – A cél elérése – a biztonságos munkahelyek számának növelésével – a munkanélküliek foglalkoztatását, és ezáltal a szegénység csökkenését eredményezi.
2. Kutatás-fejlesztés: Az Európai Unió GDP-jének 3%-át a kutatásba és a fejlesztésbe kell fektetni. – A cél hangsúlyt helyez a kutatások és felmérések fontosságára, a lokális és globális jelenségek feltárására és azok innovatív kezelésére.
3. Éghajlatvédelem és fenntartható energiagazdálkodás: Az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását 20%-kal csökkenteni kell az 1990-es szinthez képest (vagy akár 30%-kal, ha adottak az ehhez szükséges feltételek), a megújuló energiaforrások arányát 20%-ra kell növelni és az energiahatékonyságot 20%-kal kell javítani. – A cél egyértelmű elköteleződést jelent a környezeti fenntarthatóság iránt és biztosítani kívánja mindenki számára az egészséges környezethez való hozzáférést.
4. Oktatás: A korai iskolaelhagyók arányát 10% alá kell csökkenteni. El kell érni, hogy a 30 és 34 év közötti uniós lakosok legalább 40%-a felsőfokú végzettséggel rendelkezzen. – A cél megvalósulásával csökken azoknak a száma, akik az iskolai oktatásból kiesve sebezhetőbbé válnak, egyúttal kiemelt hangsúlyt kap a középiskolát követő továbbtanulás jelentősége.
5. Küzdelem a szegénység és a társadalmi kirekesztés ellen: Legalább 20 millióval csökkenjen azok száma, akik nyomorban és társadalmi kirekesztettségben élnek, illetve akik esetében a szegénység és a kirekesztődés reális veszélyt jelent. – A diszkrimináció és szegénység visszaszorítása növeli az esélyegyenlőséget és ezzel mérsékli az elnyomott, perifériára szorult emberek kiszolgáltatottságát.

Az öt uniós szintű cél alapján pedig az EU-tagállamok nemzeti célokat határoznak meg, figyelembe véve a helyi szükségleteket. Magyarország a 2011 novemberében elfogadott, Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia – mélyszegénység, gyermekszegénység, romák – (2011–2020) című keretmegállapodás alapján tesz eleget kötelezettségeinek. Magyarország vállalása mintegy félmillió ember kisegítése a szegénységből. Ennek megfelelően a stratégia integrálja a „Legyen jobb a gyermekeknek! Nemzeti Stratégia”[52] és a Roma Integráció Évtizede Program (RIÉP) Stratégiai Tervének[53] megközelítését és céljait.

A platform célkitűzéseit a tagállamoknak kell megvalósítaniuk, mégpedig az Európai Unió különböző pénzügyi támogatásainak segítségével, amelyek a tagállamok befizetéseiből keletkeznek.

……

51 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:52010DC0758&from=HU

52 47/2007. (V. 31.) OGY határozat a „Legyen jobb a gyermekeknek!” Nemzeti Stratégiáról, 2007 – 2032

53 68/2007. (VI. 28.) OGY határozat a Roma Integráció Évtizede Program Stratégiai Tervről

Nemcsak a keretprogramoknak, hanem a jogi szabályozásoknak is követnie kell a nemzetközi megegyezéseket. Ezzel összhangban az **Európa Tanács** – egy strasbourgi székhelyű, többek között az emberi jogok védelmében létrejött, regionális nemzetközi szervezet – 1950-ben elfogadott **Emberi Jogok Európai Egyezményének** 4. cikkében részletesen kifejti, hogy senkit sem lehet rabszolgaságban vagy szolgaságban tartani, illetve senkit sem lehet kényszer- vagy kötelező munkára igénybe venni. Az 1963-as negyedik kiegészítő jegyzőkönyv pedig az adósrabszolgaság tilalmára utalva kimondja, hogy „senkit sem lehet szabadságától pusztán azért megfosztani, mert szerződéses kötelezettségének nem tud eleget tenni".[54]

1961-ben, Torinóban szintén az Európa Tanács **Európai Szociális Kartájában** kiemelik a nők és a gyermekek, fiatalok jogainak figyelembevételét a munkavállalással összefüggésben.

Természetesen, a 20. század derekán meghozott jogi szabályozások nemzetközi, regionális és helyi szinten is korrekcióra szorulnak időnként. Az 1980-as és 1990-es években a dekolonizáció lezárulása, a fejlődő országok piacra lépése, a világ népességének robbanásszerű növekedése, vagy például az Európába irányuló bevándorlás számos változást hozott. A modernkori rabszolgasággal összefüggésben a kényszermunka és a gyermekmunka jelentősen növekedett és az emberkereskedő hálózatok is kiterjedtebbé váltak. Az ENSZ Palermói Jegyzőkönyve, az ún. **Palermo Protocol** ezeknek a folyamatoknak a visszafordítására jött létre, vagyis az emberkereskedelem, különösen a nők és gyerekek kereskedelmének megelőzésére, visszaszorítására és büntetésére és a nemzetközi együttműködések ösztönzésére.

Ennek megfeleltethető regionális intézkedés az Európa Tanács Varsóban létrejött **Emberkereskedelem Elleni Egyezménye**, amelynek célja a nemek közötti egyenlőség garantálása mellett az emberkereskedelem megelőzése, visszaszorítása és büntetése, illetve az áldozatok, tanúk megfelelő védelmének, továbbá a hatékony nyomozásnak és bűnvádi pereknek a biztosítása.

Az **Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB)** is jelentős szerepet játszik abban, hogy regionális szinten biztosítva legyenek az Emberi Jogok Európai Egyezményében foglaltak. Az EJEB ugyanis az Egyezmény betartásának felügyeletére létrehozott bíróság, és ebben a minőségben véleményt is formál az Egyezmény tartalmának értelmezéséről, szükséges újraértelmezéséről, illetve javaslatokat tesz annak helyi adaptációjára. Erre azért van szükség a modernkori rabszolgaság kapcsán, mert egy ernyőfogalom, amely számos fogalmat, jelenséget foglal magába, amelyeket esetenként nehéz elhatárolni egymástól. Az Európai Unió tagállamainak büntető törvénykönyveiben (BTK) néhány évvel ezelőtt még az emberkereskedelem tényállása alatt próbálták alkalmazni a kényszermunka, szolgaság, rabszolgaság deliktumait is. (A magyar BTK-ban továbbra sem szerepel önálló tényállásként a rabszolgaság.) Az EJEB hangsúlyozza, hogy az Egyezmény 4. cikkét nem lehet önmagában, csak a vonatkozó egyezmények együttes figyelembevételével alkalmazni, ezzel garantálva az egyes esetek komprehenzív megközelítését.

Az országokon átívelő bűntények esetében – amilyen az emberkereskedelem is lehet – a nemzetközi együttműködéseket a bűnüldözés szintjén a **Bűnügyi Rendőrség Nemzetközi Szervezete (Interpol)** segíti. Az Interpolnak nincs saját nyomozati jogköre, a tagállamok rendőrségeinek munkáját adatszolgáltatással és nyilvántartással támogatja.

Az Európai Unió bűnüldöző hatósága az 1999-ben létrehozott **Európai Rendőrségi Hivatal (Europol)**. Az Europol központi szerepet játszik az Európa biztonságával foglalkozó intézmények között. Ennek köszönhetően az ügynökség egyedülálló szolgáltatásokat tud nyújtani.

Az Europol helyszíni támogatást ad a bűnüldözési műveletekhez, információkat szolgáltat bűncselekményekkel kapcsolatosan és egyben szakismereti központ. Az ügynökség megközelítőleg 100 elemzővel működik, akik a legkorszerűbb eszközökkel segítik a tagállami hatóságok munkáját. Magyarországon elsődlegesen a **Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ** kijelölt osztályainak feladatai közé tartozik az Europollal és az Interpollal történő kapcsolattartás, együttműködés.

A hágai székhelyű **Eurojust** feladata a nemzeti nyomozó hatóságok és ügyészségek hatékonyságának növelése a határokon átívelő, súlyos és szervezett bűncselekmények ügyeiben. Elősegíti a bűncselekmények elkövetőinek gyors és eredményes felelősségre vonását.

54 http://www.europatanacs.hu/pdf/Emberi_jogok.pdf, 46. o.

Az uniós országok és a schengeni társult országok külső határigazgatás terén végzett munkáját, valamint a határellenőrzés uniós szintű harmonizációját a **Frontex**, azaz az **Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség** segíti, főként az uniós országok határőreinek, hajóinak, légi járműveinek és más erőforrásainak összehangolásával. A 2004-ben alapított Ügynökség az utóbbi években kiemelt logisztikai és egyéb szakmai támogatást nyújt az évek óta egyre nagyobb nyomás alatt álló határokon, legyen szó szárazföldi vagy vízi területekről. A migránsok, menekültek magas száma és az őket kizsákmányoló embercsempészek és emberkereskedők miatt a határokat ellenőrző hatóságoknak a mindennapos határrendészeti feladatokon túl egyre inkább életmentő feladatokat kell ellátniuk.

6.3. A NEMZETKÖZI MIGRÁCIÓS SZERVEZET (IOM)

A **Nemzetközi Migrációs Szervezetet (IOM)** 1951-ben alapították. Célja, hogy a migráció emberhez méltó és rendezett körülmények között folyjon. Elősegíti a nemzetközi együttműködést és párbeszédet a migrációval kapcsolatban, és gyakorlati megoldásokat keres a migrációval összefüggő problémák kezelésére. Az IOM koordinálja a határokon átívelő emberkereskedelem áldozatainak hazaszállítását és figyelmet fordít a hosszú távú integrációjukra. A Szervezet részletesebb bemutatása 3.3. fejezetben található.

A civil szervezetek között is vannak olyanok, amelyek nemzetközi szinten is harcolnak a modernkori rabszolgaság ellen. Ilyen például a londoni székhelyű **Anti-Slavery International** és a **Fair Trade Foundation**, Európa több országában képviselteti magát a **La Strada** (On the Road), vagy a washingtoni központú **Free the Slaves.** Ezek a szervezetek többnyire a helyi civil szervezeteket megerősítve és azokkal összefogva indítanak közös programokat. Ez lehetővé teszi, hogy a helyi igényekre reflektáló, ugyanakkor nemzetközi tapasztalatokra épülő „válaszok" szülessenek egy-egy problémára.

Összegzés

Ahogy a fejezetben hangsúlyoztuk, az eltérő szintű (helyi, regionális, nemzetközi), de összehangolt kezdeményezések kulcsfontosságúak a modernkori rabszolgaság elleni munkában. A nemzetközi egyezményekben lefektetett célok és normák hatékony eszközei lehetnek a rabszolgaság kínálati és keresleti oldalának feltárását és felszámolását célzó törekvések. Ezzel párhuzamosan pedig prioritást kell hogy élvezzenek a gazdasági és a szociális szektor, valamint az oktatás színvonalának javítására irányuló reformok, illetve a civil szféra aktivitását és a demokratikus intézmények fejlesztését elősegítő törekvések, mert csak ezen célok együttes megvalósítása vezethet a rabszolgaság okainak megszüntetéséhez, többek között a szegénység, munkanélküliség, korai iskolaelhagyás, aluliskolázottság, korrupció, diszkrimináció felszámolásához, és a sérülékeny csoportok megerősödéséhez.

Fontos szem előtt tartani, hogy az autokratikus, erős kontrollt alkalmazó, a civil szervezetekkel együtt nem működő kormányok esetében még a nemzetközi, regionális egyezmények ratifikálására is kicsi az esély, nemhogy azoknak a nemzeti jogba való átültetésére.[55]

55 https://kki.hu/assets/upload/Gyurecz_Veronika.pdf.

7.1. NEMZETKÖZI JÓ GYAKORLATOK

Nemzetközi viszonylatban számtalan civil szervezet és intézmény dolgozik azért, hogy a hatékonyabb megelőzés által a modernkori rabszolgaság megszűnjön. Ezek közül kiemelünk négy civil szervezetet és ezek globális vonatkozásban is jelentős eredményeket elérő projektjeit.

7.1.1. ANTI-SLAVERY INTERNATIONAL, LONDON, EGYESÜLT KIRÁLYSÁG

www.antislavery.org

Helyi, országos és nemzetközi szinten tevékenykedő szervezet, a rabszolgaság minden formájának világszintű felszámolása érdekében.

JÓ GYAKORLATOK

7.1.2. FREE THE SLAVES, WASHINGTON, D.C., USA

www.freetheslaves.net

A rabszolgaság megszüntetéséért küzd világszerte. Hisz abban, hogy a rabszolgaságnak véget vetni egy ambiciózus és megvalósítható cél, amiben mindenkinek – segélyszervezeteknek, fogyasztóknak, egyéneknek – megvan a maga szerepe.

7.1.3. FAIRTRADE FOUNDATION, LONDON, EGYESÜLT KIRÁLYSÁG

www.fairtrade.org.uk

Független nonprofit szervezet, amely a nemzetközi ***Fair trade*** (méltányos kereskedelem) előírásoknak megfelelően az Egyesült Királyságban forgalmazott termékekre kiadja a FAIRTRADE Mark tanúsítványt.

https://tudatosvasarlo.hu/cimkek/fair-trade

7.1.4. WALK FREE FOUNDATION, AUSZTRÁLIA

https://www.minderoo.com.au/walk-free/

Az Alapítvány nemzetközi szintű rendezvényeken ösztönzi a világvallási vezetőit a modernkori rabszolgaság elleni küzdelemhez való kapcsolódásra. Rendszeresen lehetőséget biztosít globális elemzésekre és azok eredményeinek nyilvánossá tételére.

7.1.5. END COTTON CRIMES

Az Anti-Slavery International „End Cotton Crimes" elnevezésű kampányával az üzbegisztáni gyapjúiparban tapasztalható gyermekrabszolgaság megszüntetéséért küzdenek. Üzbegisztán (Közép-Ázsia legnépesebb országa) a világ harmadik legnagyobb gyapjú exportőre, ahol a gyapjú betakarításának három hónapos időszakában gyerekeket kényszerítenek munkára. A legtöbb üzbég gyapjút az európai piacon adják el. A 2015-ben indult kampánytaktika része egy egész Európára kiterjedő petíció, levélírás az Európai Parlament képviselőinek, levelek küldése a kiskereskedőknek, hogy tudják meg, az általuk eladott áru előállításához felhasználtak-e rabszolgamunkával termelt gyapjút.[56] A kampány eredményeként 250 cég csatlakozott ahhoz a koalícióhoz, amelyben folyamatosan monitorozzák a gyapjú forrását, és nem működnek együtt csak a rabszolgamunkát kizáró termelőkkel, kereskedőkkel, beszállítókkal.

56 http://www.antislavery.org/english/campaigns/cottoncrimes/default.aspx

7.1.6. FAIR TRADE TOWNS – FAIR TRADE FORTNIGHT

A Fairtrade International és a GoodWeave nevű szervezetek arra ösztönzik a fogyasztókat, hogy elutasítsák az olyan termékeket, amelyet rabszolgamunka során állítottak elő. A Fair Trade egy olyan védjegy, amely csak olyan termékeken szerepelhet, amelynek előállítása során nem használtak gyermek- vagy kényszermunkaerőt.[57] Nagy-Britanniában és más országokban azért kampányolnak aktivisták, hogy lakókörzetük elnyerje a „Fairtrade Város" státuszt, és évenként megrendezzék a „Fairtrade Kéthét" nevű kampányeseményt, amelynek középpontjában a vásárlók szemléletformálása áll.

A kelet- és dél-európai régióban a méltányos kereskedelemből származó termékek választéka egyelőre jóval kisebb, mint Észak-, Nyugat- és Közép-Európában. Magyarországon jellemzően a nagyobb áruházláncok üzleteiben találhatóak fair trade termékek, például tea, kávé, kakaó, csokoládé, banán. Az ilyen termékek megvásárlásával segítjük a méltányos kereskedelem fennmaradását.

7.1.7. TAKE ACTION

A Free the Slaves mozgalom „Take action" kampányában az egyéneket arra ösztönzi, hogy ha személyesen is be akarnak kapcsolódni a rabszolgaság elleni küzdelembe, akkor saját családjukon, közösségükön belül osszák meg a Free the Slaves erre a célra készült videóit, könyveit, sőt lobbizzanak a helyi döntéshozóknál a mozgalom anyagaival. A kampány célja, hogy képessé tegyék az embereket az egyéni és felelős cselekvésre a rabszolgaság felszámolásáért.[58] A mozgalom számos videót tett közzé itt: https://www.freetheslaves.net/global-advocacy/videos/, amely szolgálhat oktatási és érdekérvényesítési célokat is. A filmek magyar összefoglalóinak elkészítésével és a filmek elemzésével hatékony érzékenyítő programokat lehet megvalósítani mind a fiatalok, mind az idősebbek körében.

7.1.8. GLOBAL SLAVERY INDEX

A Walk Free Foundation által bevezetett Globális Rabszolgaság Index a világ jelenlegi legakkurátusabb évente-kétévente megjelenő jelentése arról, hogy a modernkori rabszolgaság a világ egyes országaiban milyen mértékben és formában jelentkezik. A felmérés biztos alapot nyújt a jelenség értelmezéséhez és hozzájárul annak megszüntetéséhez. (Az Indexről részletesebben a 3.1. fejezetben írunk.)

57 http://www.fairtrade.net/about-fairtrade.html

58 https://www.freetheslaves.net/take-action/how-to-take-action-2/

7.1.9. „RAVOT-EUR"

Holland-belga-magyar együttműködés (http://www.ravot-eur.eu/hu/)

Az Európai Bizottság által az ISEC „Bűnmegelőzés és a bűnözés elleni küzdelem" 2012 programban meghirdetett 2013. március 6-i határidejű felhívásra „Az emberkereskedelem európai áldozatainak irányítása és segítése" (továbbiakban: RAVOT-EUR) címmel a magyar Belügyminisztérium a holland Biztonság- és Igazságügyi Minisztériummal és a belga Payoke vzw. szervezettel együtt pályázatot nyújtott be, mely pozitív elbírálást kapott.

A projekt fő törekvése egy nemzetközi áldozatkezelési mechanizmus kialakítása volt Magyarország, Belgium és Hollandia között, amely elősegíti mind a munka, mind a szexuális célú emberkereskedelem áldozatává vált személyek biztonságos visszatérését, az áldozatok irányítását, illetve a kapcsolat- és bizalomépítést az egyes országok nemzeti mechanizmusai között. A magyar kezdeményezésű és irányítású RAVOT-EUR két partnerországa az emberkereskedelem magyar áldozatainak leginkább érintett célországai, ezért az együttműködés a kezdetektől fogva szilárd alapokon nyugodott. Fontos felismerni, hogy az emberkereskedelem egy olyan súlyos, az emberi jogokat semmibe vevő nemzetközi bűncselekmény, ami ellen csak széleskörű nemzetközi összefogással lehet hatékonyan fellépni. A RAVOT-EUR elősegíti a rendészeti szervek, hatóságok, nem-kormányzati szervezetek és valamennyi, az emberkereskedelem áldozataival foglalkozó szereplő közötti nagyobb bizalom és jobb megértés kialakulását.

7.2. HAZAI JÓ GYAKORLATOK

A modernkori rabszolgaság és emberkereskedelem elleni prevenciós tevékenységek az elmúlt 5 évben, elsősorban nyugat-európai mintákat követve egyre változatosabb formában jelennek meg Magyarországon is, habár a megelőzés eszközei még napjainkban sem kapnak jelentőségüknek megfelelő teret, támogatást és elismertséget.

A következőkben a prevencióra irányuló erőfeszítésekből szeretnénk néhány eredményes programot kiemelni az utóbbi öt évből (2014–2018).

7.2.1. NE HAGYD!

2018-ban a **Nemzetközi Migrációs Szervezet** (IOM – részletesebb bemutatása a 7.4. fejezetben olvasható) az Országos Rendőr-főkapitánysággal partnerségben megvalósuló *Ne hagyd!* című projektjében az emberkereskedelem visszaszorítása érdekében tudatosságnövelő kampányokat valósított meg. A kampány fő célja a kizsákmányolás jelenségéről való tájékoztatás és az áldozattá válás megelőzése volt.

Az első szakaszban egy kutatást folytattak a társadalmi tudatosság és az online tudatosság felmérésére, amelynek eredményeit egy tanulmányban összegezték és felhasználták a kommunikációs tervek kidolgozásához, kampányok megtervezéséhez és az információs anyagok összeállításához.

A második szakaszban az informáltság és tudatosság javítása érdekében online és offline elemeket tartalmazó tájékoztatási kampányok zajlottak. Az egyik kampány a szexuális célú kizsákmányolásra koncentrált, míg a másik a munkacélú kizsákmányolásra.

A harmadik szakaszban célzott marketing eszközökkel és médiaeléréssel a sérülékeny csoportok számára juttatták el közvetlenül az üzeneteket és a földrajzilag leginkább veszélyeztetett helyszíneken prevenciós rendezvényekkel is kitelepültek.

A projekt keretében kisfilmek, plakátok és egyéb információs anyagok születtek, amelyeket az alábbi linken lehet elérni:

http://iom.hu/nehagyd

7.2.2. MENNYIT ÉRSZ?

A 2012 óta működő **Névtelen Utak Közhasznú Alapítvány** elsődlegesen az emberkereskedelem, ezen belül is a szexuális kizsákmányolás, prostitúció áldozatainak teljeskörű rehabilitációjával és reintegrációjával foglalkozik, de küldetésüknek tekintik a prevenciót is. Ezen a téren együttműködnek több civil szervezettel és egyházzal.

2016 és 2018 között *Mennyit érsz?* címmel figyelemfelkeltő kampányt indítottak. Céljuk az volt, hogy a társadalom és az emberkereskedelem ellen küzdő jelzőrendszeri tagok jobban megismerjék és megértsék az áldozattá válás folyamatát, és az áldozathibáztatás helyett az abból való kitörést és felépülést segítsék elő.

A kampány egyik eleme egy kiállítás volt, ahol impulzív eszközökkel mutatták be az áldozattá válás egyes lépcsőit, sodródó életutak példáján keresztül. Oktatási és prevenciós célú rendezvényüket 14 éven felülieknek ajánlották – szülői engedéllyel vagy felnőtt kísérővel.

A kiállítás szervezésével párhuzamosan közösségi médiakampányt is elindítottak közismert emberek közreműködésével.

A Névtelen Utak a kampány kiterjesztéseként a Bohócok a Láthatáron, illetve a K.V. Társulat együttműködésével létrehozta a *Kiállok érted* című színdarabot is. Az előadás az áldozattá válás folyamatát mutatja be. A darab elsősorban gyermekotthonok veszélyeztetett fiataljai számára készült megelőzési céllal.

A szakmai közönségnek a Belügyminisztériummal és a Fehér Gyűrű Alapítvánnyal együttműködésben szervezett konferenciák nyújtottak lehetőséget az érdemi párbeszédhez.

A kampányról és annak részleteiről bővebben itt lehet tájékozódni:

http://nevtelenutak.hu/mennyit-ersz-2

7.2.3. IDŐTLEN RABSZOLGASÁG?

Az **Anthropolis Antropológiai Közhasznú Egyesület** 2002 óta működik. Kiemelt célja a globális egyenlőtlenségek és igazságtalanságok elleni küzdelem. Az Egyesület 2006-ban elindított GlobEdu nevelési-oktatási projektjének keretében elősegíti a magyarországi iskolai és iskolán kívüli oktatás szemléletmódjának és módszereinek megújulását, a globális felelősségvállalásra nevelés nemzetközi gyakorlatának és tapasztalatainak hazai elfogadtatását.

Az Anthropolis 2014-ben kezdte „Időtlen rabszolgaság?" című komplex prevenciós programját. 2015-ben *Az emberiség tragédiája. Modernkori rabszolgaság* címmel képzési kézikönyvet jelentettek meg, amely átfogó képet ad a jelenség természetéről, formáiról, okairól, következményeiről, az emberkereskedelemmel kapcsolatos összefüggéseiről, illetve hazai és nemzetközi esettanulmányok segítségével próbál fogódzót nyújtani a téma feldolgozásához a 11–18 éves korosztállyal foglalkozó pedagógusoknak, nevelőknek, pszichológusoknak, trénereknek.

A könyv tartalmainak beépítéséhez egy egynapos szakmai képzés programját állították össze, amelyen eddig közel 200 fő vett részt.

Ezzel párhuzamosan két 2x45 perces prevenciós workshop-anyag is elkészült a 11–14 és a 15–18 éves fiatalok számára, amellyel az Egyesület munkatársai folyamatosan járják az ország gyermekotthonait és iskoláit.

A programban eddig közel 10 szakértői fórumra került sor legalább 150 fő aktív részvételével. A szociális alapszolgáltatásokban, a gyermekvédelmi alapszolgáltatásokban és szakszolgáltatásokban dolgozók, civil szervezetek, egyes rendvédelmi szervek és egyéb szakértők bevonásával megvalósuló rendezvények lebonyolítása a hatékonyabb kommunikáció és együttműködés megteremtésére ad lehetőséget és a szakmai tapasztalatcserére a megelőzés, áldozatsegítés és bűnüldözés területén.

A szélesebb közönséget az Egyesület egy utazó kiállítás és utcai akciók keretében is érzékenyíti.

A program leírását és annak eredményeit innen érheti el:

http://anthropolis.hu/projektek/idotlen-rabszolgasag/

7.2.4. SAFE

2016-ban a **Baptista Szeretetszolgálat** (amelynek tevékenységéről bővebben a 6. fejezetben tájékozódhat) a szlovák IOM-mel, és cseh és lengyel partnereivel együttműködve hozta életre a SAFE projektet – Safe (biztonság), Aware (figyelemfelhívás), Free (szabad), Enjoy (öröm), információs kampányt, az emberkereskedelem megelőzésének érdekében. A projekt egyik fontos eredménye egy telefonos alkalmazás, amelynek segítségével a fiatalok arról tanulhatnak, hogy mik az árulkodó jelei az áldozattá válásnak, és hogyan kerüljék el azt.

Az információs kampány anyagait itt lehet elérni:

http://segely.baptistasegely.hu/emberkereskedelem-elleni-kuzdelem/emberkereskedelem-elleni-kuzdelem-ek

8.1. MEGELŐZŐ KAMPÁNYOK

Az emberkereskedelem elleni küzdelemben számtalan civil és kormányzati szervezet dolgozik évek óta fontos üzeneteket közvetítve.

A kampányok célja a társadalom érzékenyítése az emberkereskedelem jelenségének és az áldozatok kiszolgáltatottságának kapcsán, ill. hogy a potenciálisan veszélyeztetett célcsoportok sérülékenysége és áldozattá válásának veszélye csökkenjen, és minél több és hitelesebb információ birtokába kerüljenek.

Figyelemfelkeltő, érzékenyítő vagy megelőző kampányok indítása előtt fontos meghatározni, hogy milyen céllal és kiknek indítjuk kampányunkat. A szakembereket szeretnénk elérni, akik közvetlenül találkozhatnak áldozatokkal vagy esetleg a potenciálisan veszélyeztetett csoportokat kívánjuk megszólítani, esetleg a széleskörű társadalmi érzékenyítés a cél?

A célcsoport meghatározása után fontos áttekintenünk a már lezajlott vagy éppen zajló emberkereskedelem elleni kampányokat és azok fő üzeneteit.

Az emberkereskedelemről fontos beszélnünk. Fontos, mert nagyon magas a látenciája és fontos, mert egyre nagyobb méreteket ölt. Minden kampány, ami hitelesen és megbízható adatokat közvetítve, valós történeteket bemutatva közelíti a célcsoportokat, sikeres lehet, és hozzájárulhat ahhoz, hogy egyre nagyobb számban kerüljenek felderítésre az emberkereskedelmi bűncselekmények.

KOMMUNIKÁCIÓS TECHNIKÁK

A potenciálisan veszélyeztetett célcsoportokon (mélyszegénységben élők, gyermekotthonokból kikerül fiatalok, romák, fogyatékkal élők, stb.) kívül nagyon fontos megszólítanunk a fiatal korosztályt is, elsősorban a középiskolásokat és a főiskolásokat, egyetemistákat, akik sok esetben külföldön folytatják tanulmányaikat vagy ott vállalnak munkát, így válva kiszolgáltatottá jellemzően a munka célú kizsákmányolásnak.

Számukra érzékenyítő, figyelemfelkeltő kampányokat, tréningeket szükséges indítani, melynek célja a jelenség szélesebb körben történő ismertetése, a veszélyeztető tényezők és az emberkereskedők által alkalmazott technikák feltárása, megismertetése, valamint a segítő szervezetekről való részletes tájékoztatás. Az érzékenyítő tréningek, kampányok multiplikátor hatásai vitathatatlanok, hiszen a részt vevők azon túl, hogy önmaguk kapcsán ismereteket szereznek, ismerőseik, barátaik, rokonaik körében is továbbadhatják azokat.

8.1.1. ÉRZÉKENYÍTŐ TRÉNINGEK, KAMPÁNYOK ÜZENETEI A 12–16 ÉVES KOROSZTÁLY SZÁMÁRA

Az emberkereskedelem, és elsősorban a munkacélú, valamint a szexuális célú kizsákmányolás kapcsán a 12–16 éves korosztályt szükséges tájékoztatni a jelenségről, és olyan tréningeket tartani számukra, amelyek biztosítják, hogy az információk beépüljenek az ismereteik közé, valamint hogy preventív jelleggel alkalmazni tudják a hallottakat, és így képesek váljanak felismerni a veszélyt és nemet mondani az esetlegesen felmerülő kizsákmányoló helyzetekre. A tréningek és az érzékenyítő kampányok egyik legfontosabb üzenete, hogy „Beszéljünk az emberkereskedelemről!" Beszéljünk a jelenségről, hiszen csak abban az esetben tudjuk felvenni ellene a harcot, és csak akkor lehet egyre nagyobb számban felderíteni az emberkereskedelmi ügyeket, ha minél többen megismerik azokat. **A tréning jellegű érzékenyítések célja:**

- Információt szolgáltatni az emberkereskedelem jelenségéről
- Hogyan? Fogalomtisztázás, az emberkereskedelem formáinak és méretének, súlyosságának megismertetése (Film: Összetört álmok *sugárútján*[59])
- Beszélgetni az emberkereskedelemre jellemző alá-fölé rendeltségi viszonyról
- Hogyan? Tegyünk fel kérdéseket a résztvevőknek: Pl. Mit gondoltok a prostitúcióról?; Mit gondoltok a modern kori rabszolgaságról (csicskáztatásról)? Mit gondoltok az emberkereskedelemről? Mit gondoltok a futtatóról, a csicskáztatóról?
- Megmutatni különböző emberkereskedelemmel kapcsolatos filmmel az áldozattá válás folyamatát
- Mivel? (Men Lareida: Viktória - A zürichi expressz; Till Attila: *Csicska*, Tuza-Ritter Bernadett: *Egy nő fogságban*)
- Megmutatni, hogy miként lehet elkerülni az áldozattá válást
- Hogyan? Emberkereskedők technikáinak szituatív megismerése, hamis álláshirdetések, stb.
- Megmutatni a kortársak szerepét az áldozattá válásban, ill. annak elkerülésében
- Bemutatni a segítő szervezeteket és munkájukat

A tréning során

- egyéni és a kiscsoportos munka lehetőségének biztosítása
- érzelmek megélése és azokról való irányított beszélgetés biztosítása a fiatalok számára
- amennyiben lehetőség van rá, úgy emberkereskedelem elleni területen dolgozó szakember bevonása a tréningbe

59 Magyar dokumentumfilm 2012. (26 perc) Rendezte: Szabó Mihály. Megtekinthető itt: http://www.baptistasegely.hu/emberkereskedelem-elleni-kuzdelem/videok

8.1.2. ÉRZÉKENYÍTŐ KAMPÁNYOK, TRÉNINGEK 16–22 ÉVES KOROSZTÁLY RÉSZÉRE

A tapasztalatok azt mutatják, hogy a középiskolák felsőbb évfolyamainak diákjai és a felsőoktatás hallgatói tájékozottabbak, mint a 12–16 éves korosztály. Sok és változatos forrású információval rendelkeznek, de jellemző, hogy saját magukat nem érzik veszélyben, úgy vélik, hogy őket nem érheti baj, mert az emberkereskedelem egy távoli jelenség, mely mindig mással történhet csak meg. Éppen ezért fontos üzenet lehet ebben a korosztályban a **„Veled is megtörténhet!"**

Ebben a korosztályban hasonlóan kell, hogy felépüljenek a foglalkozások, mint az előzőekben bemutatott korosztály esetében, azonban hangsúlyosan meg kell jelennie a külföldi munkavállalás veszélyeinek és az emberkereskedelemmel kapcsolatos aspektusainak.

Itt érdemes lehet a fent említett tréningelemeken kívül megismerni a www.safe.iom.sk oldalt[60], mely fontos információkat tartalmaz kifejezetten ezt a célcsoportot megszólítva és egy telefonos applikáció segítségével lehetőséget biztosít a fiataloknak arra is, hogy más-más karakter bőrébe bújva próbáljanak szerencsét külföldön.

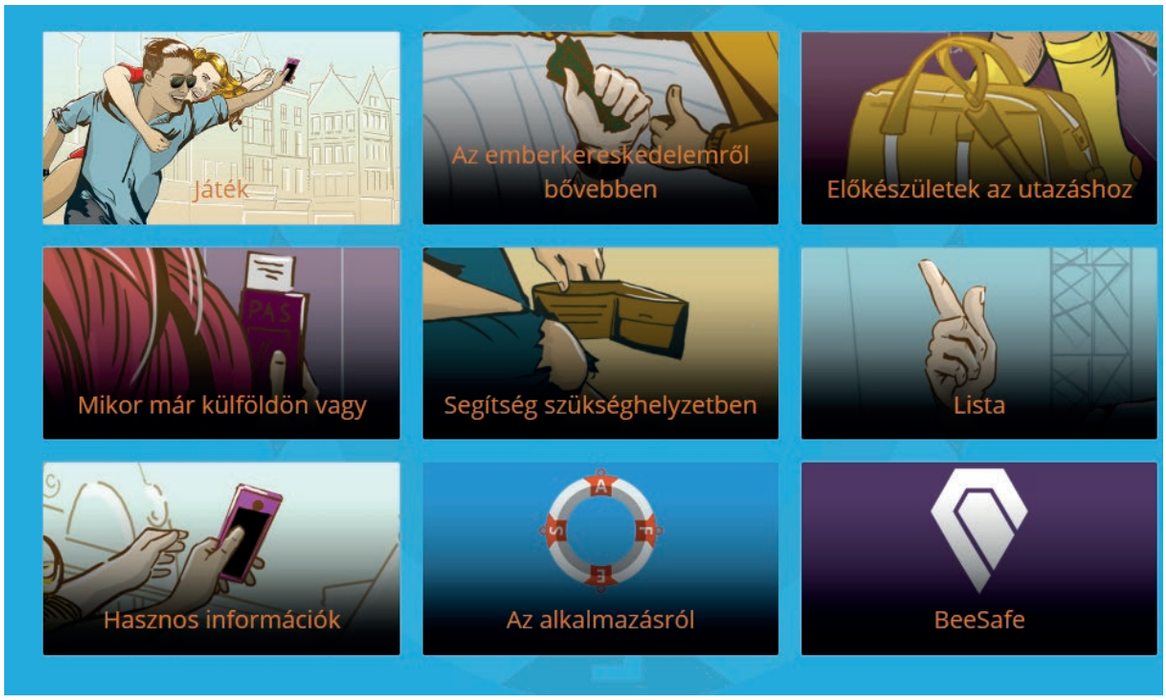

60 Az oldal magyar nyelven is elérhető: http://www.safe.iom.sk/#/hu

A lakosság megszólítása elsősorban nagy országos kampányokkal történik, ezek egyik fontos üzenete a „Ne hagyd!”[61], mely rövidfilmekkel igyekezett bemutatni az emberkereskedelem különböző formáit egy kampány keretén belül.

Néhány figyelemfelkeltő kampány és üzenete a teljesség igénye nélkül:

A **Baptista Szeretetszolgálat** fontos figyelemfelkeltő megmozdulása volt 2014-ben az A21 Kampány, melyben biciklis felvonulással hívták fel a figyelmet az emberkereskedelemre.

Az A21 csoportja Szófia és London között kerékpározott végig a kelet-európai emberkereskedelem fő útvonalán. A fővárosi szakaszon száz magyar kerékpáros csatlakozott a nemzetközi csapathoz.

A Baptista Szeretetszolgálat emellett különböző sajtómegjelenéseivel arra törekszik, hogy az emberkereskedelemről diskurzus induljon szakmai szinten és társadalmi szinten is. A **Szabad Élet Egyesület** Facebook-csoportja naprakész információkkal, online segítségnyújtással küzd az emberkereskedelem ellen. Emellett művészeti alkotások (film, könyv, zene) bemutatásával is igyekszik felhívni a figyelmet a jelenségre.

A **Névtelen Utak Alapítvány** *Mennyit érsz?* című interaktív kiállítását színművészek, fotóművészek, operatőrök, slammerek segítségével készítette el. A kiállításban látható fotókon és videókon valós történetek jelennek meg, amelyek segítségével a látogató képet kap a szexuális célú kizsákmányolást elszenvedő emberek méltatlan élethelyzetéről, bántalmazó környezetéről. A kiállítás mellett az Alapítvány önkéntesek segítségével egy a témát feldolgozó videoklipet is leforgatott *Stay* címmel, hogy online is minél szélesebb közönséghez eljusson az üzenet.

http://nevtelenutak.hu/mennyit-ersz-2

Az **Anthropolis Egyesület** múzeumi szakemberek segítségével hozta létre *Csapda* című installációját, amely az áldozatok magára hagyatottságának tapasztalatát szeretné megosztani a közönséggel, néhány élettörténet megjelenítésén keresztül.

A **Nemzetközi Migrációs Szervezet** az **Országos Rendőr-főkapitánysággal** együttműködésben átfogó figyelemfelhívó és prevenciós kampányt indított 2017-ben *Ne hagyd!* címmel. A kampány átfogó célja, hogy hozzájáruljon az emberkereskedelem elleni küzdelemhez azáltal, hogy a kizsákmányolás jelenségéről és az áldozattá válás megelőzése érdekében társadalmi tudatosság növelő, figyelemfelkeltő programokat indít.

61 http://nehagyd.hu/

Ezeknek a kampányoknak a legfőbb üzenete, hogy vegyük észre az áldozatokat, és ne hagyjuk azt, hogy az emberkereskedelem továbbra is rejtetten kiszolgáltatott emberek kizsákmányolásához vezessen. Annak ellenére, hogy hazánk a harmadik Emberkereskedelem Elleni Nemzeti Stratégiát dolgozza ki éppen, szinte alig van olyan büntetőeljárás, mely emberkereskedelem kapcsán indult. Az azonosított áldozatok száma is csekély Magyarországon, mely különösen a Global Slavery 35 ezer fő érintettségét becslő adatainak ismeretében vethet fel kérdéseket.

Fontos meglátnunk azt is, hogy minden egyes emberkereskedelmi eset mögött emberi sorsok húzódnak meg, és az ítéletalkotás helyett meg kell ismernünk ezeket az élettörténeteket, megérteni, hogy hogyan válhatnak áldozatokká, és azt is, hogy mi történik velük az elszenvedett traumák következtében. (Például, hogy mik azok a tényezők, melyek benn tartják őket egy bántalmazó és kizsákmányoló alá-fölérendeltségi viszonyban.)

8.2. A KAMPÁNYOK A POTENCIÁLIS ÁLDOZATOK ELÉRÉSE ÉRDEKBEN

- Széleskörű tájékoztatást és segítségnyújtást kell biztosítani a potenciális áldozatok számára,
- Különös figyelmet fordítani az állami gondozásban élő fiatalok áldozattá válásának okaira, következményeire,
- az áldozatközpontú társadalmi szemléletformálás a szakmai területen dolgozók körében és össztársadalmi szinten is elengedhetetlen.
- a viktimizációval (áldozattá válással) kapcsolatban az általános információk bővítése, a bűncselekmény-elkerülési technikák ismertetése és a tanácsadás az elsődleges prioritás,
- a lakosság potenciális áldozatait általánosan megcélzó információs kampányok, rendezvények, általános és középiskolai prevenciós előadások hozzájárulhatnak az áldozattá válás megelőzéséhez.

8.2.1. ÉRZÉKENYÍTÉS ÉS FIGYELEMFELKELTÉS

A ***transzatlanti rabszolgaság*** eltörlését követően a rabszolgaság mint jelenség, egészen az 1990-es évek közepéig nem kapott helyet sem a közbeszédben sem a médiában, csak mint történeti esemény. Az emberi jogokkal foglalkozó civil aktivistáknak, a kampányoknak és persze egyes kormányok következetes, évtizedeken át tartó együttműködésének köszönhetően napjainkra több mint 100 kormány készített elő és léptetett életbe a modernkori rabszolgaság felszámolása érdekében törvényeket.

A modernkori rabszolgaság ellen jelenleg legnagyobb elkötelezettséggel (szakmai, anyagi és egyéb szinteken) küzdő országok közül az első 10 között van Hollandia, az Amerikai Egyesült Államok, az Egyesült Királyság, Svédország, Belgium, Horvátország, Spanyolország, Norvégia, Portugália és Montenegró. Korlátozott anyagi lehetőségeik mellett is jelentős erőfeszítéseket tesz Örményország, Moldova, Szenegál, Sierra Leone és Mozambik.[62]

62 https://www.globalslaveryindex.org/2018/findings/highlights/

A modernkori rabszolgaság ellen küzdő aktivisták világszerte azt szorgalmazzák, hogy a rabszolgaságban élők számának csökkentése érdekében a nyilvánosság és az oktatás hatékonyabb szerepet játsszon a megelőzésben, tájékoztatásban és szemléletformálásban, ugyanakkor a kormányzattól meggyőző cselekvési terveket és tetteket várnak el, a szakpolitikák harmonizációja (pl. alkohol-, drog- és emberkereskedelem elleni stratégiák összehangolása), illetve új szabályozások, törvények elfogadása és alkalmazása formájában. Mivel a modernkori rabszolgaság komplex probléma, ezért számtalan nemzeti és nemzetközi szervezet azért küzd, hogy minél több áldozatot sikerüljön megtalálni, azonosítani és megfelelő támogatásban részesíteni.

A túlélők támogatásának egyik formája a rehabilitációs program, amelynek része a pszichológiai, jogi, és gazdasági segítségnyújtás. Elsődleges cél, hogy a programok résztvevői minden szempontból megerősödjenek, és ne kerüljenek ismét rabszolgaságba *(reviktimizáció).*

A modernkori rabszolgaság ellen küzdők változatos kommunikációs módszereket alkalmaznak, például internetes és nyomtatott újságcikkeket, tanulmányokat, kortárs rabszolgasorba taszított emberek személyes történeteit, vallomásait bemutató könyveket, filmeket, továbbá petíciókat készítenek, tiltakozásokat szerveznek. A sikeres rehabilitációt követően az egykori áldozatok esetenként aktív szereplőivé válnak a rabszolgaság elleni kampányoknak.

A különböző kampányok és akciók révén az emberek szélesebb körben kapnak tájékoztatást arról, hogy a modernkori rabszolgaság még mindig létezik. Ezek a kezdeményezések lehetőséget adnak arra is, hogy a lakosság közvetlenül együttműködjön az áldozatok segítését szervezőkkel, vagy a döntéshozókat és törvényhozókat megszólító érdekérvényesítő akciók résztvevőivel.

A prevencióra irányuló alkalmazott módszerekről és eszközökről bővebben az 5.1. fejezetben nyújtunk betekintést néhány hazai és nemzetközi példa bemutatásával.

Az elfogadó, toleráns és nyitott társadalmi attitűd alapvető feltétele az emberkereskedelem elleni harc hatékonyságának és az áldozatok elfogadásának. Ennek érdekében cél, hogy a társadalom tagjai minél több információval, megszólító élménnyel, rendelkezzenek a jelenséggel és az áldozatokkal kapcsolatosan, ami segíthet az előítéletek és a társadalmi stigmatizáció (megbélyegzés) csökkentésében.

Az emberkereskedelem formái közül a szexuális célú kizsákmányolás a legelterjedtebb, mely a prostitúciótól sok esetben nehezen elkülöníthető. A prostitúció alapvetően társadalmi probléma, amely tovább gyűrűzve jelent jogi, erkölcsi, pszichológiai, egészségügyi, migrációs, valamint nevelési és oktatási problémát [63] A prostitúció és az emberkereskedelem társadalmi vonatkozásai magukban foglalják a probléma történeti jellegét és a prostitúció megítélésének korszakonkénti változásait, deviáns magatartásként és életmódként történő megközelítését.

A prostitúció és a társadalom viszonyát nagymértékben meghatározza a jelenség szabályozása.

A prostitúció szabályozását lehetővé tevő modelleket a tiltás (prohibicionizmus), az engedékenység (reglementáció) valamint az áldozati (abolicionizmus) szemlélet jellemezte korábban. Mára e modellek modernizációja és keveredése figyelhető meg a különböző szabályozásokban. A svéd modell a keresleti oldalt üldözi és a kínálati oldal reintegrációjára, áldozatsegítésére helyezi a hangsúlyt. A holland modell a legalizációval elismeri a prostitúció munka jellegét, a megszerzett jövedelmet adókötelessé téve.

A prostitúciót és az emberkereskedelmet az érintettek egyéni, személyes problémájaként vizsgálva felmerülnek a szocializáció, a családi és szociokulturális környezet, az egészségtudatos magatartás, az értékorientáltság, az iskolázottság, a barátok és kortárs csoportok hatásai, illetve tényezői, amelyek eltérő mértékben és módon, de mindenképpen befolyásolják a prostitúció és az emberkereskedelem kapcsán történő áldozattá válást.

A prostitúció nem különíthető el az emberkereskedelem jelenségétől. A társadalom azonban gyakran ítélkezik a pros-

63 Dr. Forrai Judit: Ne dőlj be! mert veled is megtörténhet, hogy ígéretesen hangzó külföldi álláshirdetésben becsapnak és eladnak prostituáltnak – emberkereskedelem, szexuális erőszak megelőzését célzó középiskolai oktatási program http://iom.hu/PDF/Nedoljbe%20Handbook%20for%20Teachers.pdf utoljára megtekintve 2019. 06.30.

tituáltak, ill. az emberkereskedelem áldozatai felett. Sokszor hallhatunk áldozathibáztató mondatokat, mint például: „Ő választotta!", „Miért nem megy el?", „Miért nem szökik meg?" Azonban az emberkereskedelem természetét, jellemzőjét, potenciális áldozat csoportokat és elkövetői módszereket ismerve egyértelművé válik, hogy ebben a hatalmi, alá-fölé rendeltségi viszonyon alapuló kizsákmányoló folyamatban nem értelmezhetőek ezek a kérdések.

A társadalom érzékenyítése és a problémára való figyelemfelhívás legjobb módja a különböző kampányok folyamatos jelenléte, ill. a művészeti alkotások (filmek, dalok, prózai művek) megjelenése azokon a csatornákon, melyeket nagy számban kísérnek figyelemmel az emberek. Ugyanakkor a társadalom érzékenyítését a leghatékonyabban célzott programokkal segíthetjük elő. Ilyen programok a fentebb említett „Ne hagyd!" kampány vagy az A21 nevű szervezettel megvalósuló közös kerékpáros felvonulás és koncert.

A társadalmi érzékenyítés eredménye ugyanakkor az egyik legnehezebben körülírható, lehatárolható és értékelhető elem, talán az azonosított áldozatok számának növekedésével mérhető a leginkább.

A társadalmi érzékenyítés és figyelemfelhívás fontos célja, hogy valós információt szolgáltassanak az emberek számára, mely információ hozzájárul ahhoz, hogy többet tudjanak meg az emberkereskedelemről, az áldozatok élettörténetéről és az őket ért traumákról.

A társadalom érzékenyítése és a jelenségre való figyelem felhívása mellett **rendkívül fontos a szakemberek szemléletformálása is**. Az emberkereskedelem áldozatai, ill. a potenciális áldozatok megjelennek a szociális intézményekben, az egészségügyben, a foglalkoztatás területén is. Azonosításuk és a hatékony segítségnyújtás elengedhetetlen feltétele a szakemberek ismereteinek növelése, érzékenyítése, sok esetben szemléletváltása. Az érzékenyítésen és figyelemfelkeltésen kívül fontos lenne a szakemberek szakmai személyiségének fejlesztésével és a kiégés megelőzésével is érdemben foglalkozni a rendszeres szupervízió biztosításával, ami szintén a sikeres munka záloga lehet.

8.3. MIT TEHET AZ EURES TANÁCSADÓ AZ ÉRZÉKENYÍTÉS, FIGYELEMFELKELTÉS TERÜLETÉN A SZÉLSŐSÉGES KIZSÁKMÁNYOLÁS MEGELŐZÉSE ÉRDEKÉBEN? MIT TEHETNEK MÁS SZERVEZETEK?

Az érzékenyítés, figyelemfelkeltés – ha nem egyszeri kampány – a szakemberek feladata is, amely akkor eredményes, ha több szervezet is kiveszi a részét belőle, különböző célcsoportokat elérve. A tevékenység akkor lehet hatékony, ha egymást erősíti, összekapcsolódik, és így széles körben ér el célcsoportokat.

Az EURES-tanácsadó abban a kivételes szerepben van, hogy annak ellenére, hogy nem a jelzőrendszer tagja, a szolgáltatások, amelyeket végez vagy ajánl, szorosan kapcsolódnak a megelőzéshez.

Az EURES munkatársa:

- *elsősorban:* helyhez és időhöz kötötten (ügyfélszolgálati ponton, hivatali irodahelyiségben, ügyfélszolgálati, hivatali időben),
- *másodsorban:* nyilvános munkaerő-piaci vonatkozású rendezvényeken (lakossági fórum, munkáltatói fórum, állásbörze, toborzási események),
- *harmadsorban:* iskolákat felkereső „kampányszerű" prevenciós előadásokkal, azoktatási intézményekben, iskolaidőben, rendhagyó osztályfőnöki órán, iskolai karrier-napon, tanítás nélküli napokon, pl. diáknap,
- *negyedsorban:* egyéb közösségi eseményeken (pl. fesztiválok, szabadtéri, tematikus, kulturális rendezvényeken)

tud jelen lenni és érzékenyítést, figyelemfelkeltést folytatni.

Az első kettő a leggyakoribb EURES-tevékenység, ami álláskeresőket, munkavállalókat céloz meg. Az iskolásokazért is fontos célcsoport, mert az ő esetükben még nyitott kérdés, hogy a végzettség megszerzése után egyenesen kilépnek-e az elsődleges munkaerőpiacra, továbbtanulnak, újabb végzettséget, diplomát, szakképesítést szereznek a következő években, vagy a munkaügyi szervezet ügyfelévé válnak pályakezdő regisztrált álláskeresőként. Ez egy speciális csoportot elérő tevékenység, amely a 16-–18 év közötti fiatalok elérését jelenti azokban az iskolákban, ahová az EURES-t meghívják, vagy ahol az iskola vezetése kellőképpen nyitott arra, hogy ezeket az előadásokat engedélyezze. Általánosnak és teljes körűnek semmiképp nem nevezhető.A nyilvános rendezvények, tematikus fesztiválok nagy látogatottságúak, számos egyéb kulturális és civil kínálattal, mely vonzza a különböző életkorú, érdeklődésű lakosságot. Ezeken az eseményeken az élmények túlkínálata, a zaj és az ingerekkel való elárasztás miatt az érzékenyítés lehetősége és eredményessége a legalacsonyabb.

A személyes érzékenyítésen túl számos egyéb információs, tájékoztató és kampányeszköz áll rendelkezésre:

Az első ilyen termék és kapcsolódó szolgáltatás, amelyet egy EURES-tanácsadó ajánlani fog az ügyfeleinek, maga a **központi EURES-portál** (eures.europa.eu), a külföldi munkavállalással összefüggő tájékoztatás legfőbb online forrása. A honlap látogatója az ellenőrzött, tagállamok által gyűjtött és közzétett megbízható állásajánlatok mellett európai országokkal kapcsolatban kap rendszeresen frissített információkat a munkaerőpiacról, az élet- és munkakörülményekről, a szabad mozgásra vonatkozó szabályozásról, a munkaügyi hivatalok és egyéb szociális partnerek és a tagállami EURES-tanácsadók elérhetőségeiről. A honlap ellenőrzött adatokat tartalmaz, ezzel segítve a munkavállalók biztonságos tájékozódását.

Az **EURES Magyarország hálózat weboldala** (eures.munka.hu) számos letölthető kiadványt és álláskeresőknek szóló tanácsokat tartalmaz, külön kiemelve a „Külföldön is biztonságban" kampányt, mely felhívja a figyelmet a biztonságos külföldi munkavállalás elengedhetetlen alapfeltételeire. A magyar EURES weboldal amellett, hogy számos segítő szervezet elérhetőségét tartalmazza, a hazai és a külföldi jogi segítségnyújtási pontokhoz, szervezetekhez is összeköttetést biztosít. Ehhez kapcsolódnak még az EURES Magyarország közösségi oldalai is, az egyre növekvő követőszámmal rendelkező EURES Hungary Facebook oldal, a LinkedIn és az Instagram profil, valamint a biztonsággal és az álláskeresési technikákkal összefüggő gyakorlati eseteket is bemutató blog, az eurescue.blog.hu.

Az EURES kapcsolatban áll és együttműködéseket tart fent a többi uniós információs hálózattal (pl. EUROPASS, EURODESK, EUROGUIDANCE, EQF-NCP), valamint a szociális partnerekkel is.

Tágabb betekintést nyújt az EU-ügyekbe, szakpolitikákba, fontosabb szervezetek elérhetőségeibe az Europe Direct az Unió összes nyelvén. A Europe Direct tájékoztatási irodákat (EDIC) és dokumentációs központokat (EDC) is fenntart, ahová uniós ügyekben lehet fordulni.

Az uniós polgárok és vállalatok számára az első számú tájékoztatási platform az Európa Önökért portál, amely az uniós jogokat és lehetőségeket is bemutatja, de mindenekelőtt részletes útmutatót ad egyéneknek és vállalkozásoknak a következő témákban: utazás, járművek, munkavállalás és nyugdíjba vonulás, külföldi tartózkodás, oktatás és ifjúság, egészség, család és fogyasztói ügyek.

Az Állampolgárok Tanácsadó Szolgálata egyéni kérdéseket is tud kezelni. Gyakorlati tanácsokkal látja el az érdeklődőket az egyes országokra vonatkozó tartózkodási jogokról, nyugdíjjogosultságról, társadalombiztosítási jogosultságról, jogosítvány és gépjármű nyilvántartásról, stb.

A Tanácsadó Szolgálat egyes esetekben további munkacsoportokkal konzultál. Ilyen például a SOLVIT, egy online problémamegoldó hálózat, amelyet azért hívtak életre, hogy az EU-tagállamaiban felhívja a hatóságok figyelmét olyan diszkriminatív szabályozásokra, döntésekre vagy bürokratikus kötelezettségekre, amelyek megnehezítik más uniós országokból érkező cégek egyes vállalkozói tevékenységét, illetve más országból érkező uniós polgárok tartózkodását, munkavállalását. Konkrét példák, amelyek terén a SOLVIT tájékoztat, illetve kommunikál a hatóságokkal: a polgárok és cégek alapvető jogairól: szakmai képesítések elismerése, a társadalombiztosítási jogok, a tőke szabad mozgása és a vállalkozásalapítás.

A felsorolt ingyenes szolgáltatások tehát változatos eszköztárat biztosítanak az EURES-tanácsadónak és minden más szervezet munkatársának a tájékoztatáshoz, mégis érdemes néhány szempontot figyelembe venni ahhoz, hogy a segítő szakemberek mindennapi munkájában nagyobb hangsúlyt kapjon a prevencióra irányuló megközelítés.

Amit fontos kihangsúlyozni: **az EURES főként azon munkavállalókkal kerül kapcsolatba, akik érdeklődnek az uniós munkavállalás iránt**. Ők önálló tájékozódással (honlapon, közösségi oldalakon, egyéb tájékoztató anyagokon keresztül), vagy a személyes, illetve online ügyfélszolgálattal kapcsolatba lépve kaphatják meg azokat a tanácsokat, amelyeket még indulás előtt fontos tudniuk és megfontolniuk. Ez a mód azonban nem éri el az összes veszélyeztetett célcsoportot, hátrányos helyzetű embert, fiatalokat és időseket, stb. akiknek szintén nagyon fontos lenne tudni ezekről a kockázatokról.

Minden más szervezet, amely más úton, más csatornákon keresztül kapcsolatba tud lépni velük, erősítheti a prevenciós tevékenységet. Például, ha a családsegítő szolgálat munkatársának a tudomására jut a munkája során, hogy valamelyik családtag külföldi munkavállalást tervez, felhívhatja a figyelmét arra, hogy érdemes elsőként az EURES-t felkeresni. Ha az iskolában pályaorientációs témában kapnak felkészítést a diákok, ebbe is beépíthető a prevenció. Ugyanez igaz lehet hátrányos helyzetben élő csoportokra és a velük kapcsolatban álló civil szervezetekre is. Ezzel a kompetens szolgáltatóhoz irányítással nem csak a veszélyektől kímélhetjük meg az ügyfeleket, de számos csalódástól, anyagi veszteségtől,

akár családi problémáktól is. Minden külföldre vágyó személy, aki a prevenciós tevékenység, kampányok, érzékenyítés hatására átgondolja a helyzetét és a rá leselkedő veszélyeket, kockázatokat, ezért úgy dönt, hogy mégsem indul el felkészületlenül egy idegentől kapott bizonytalan ajánlatra, nem csak önmagával és hozzátartozóival tesz jót, hanem a hivatalok, hatóságok, szervezetek idejét és erőforrásait is megkíméli ezzel.

Alapvető tájékoztatási és kommunikációs kötelezettség az EURES láthatóságának növelése, amely az EURES-hálózat uniós rendeletében is rögzített[64] feladat. Ez elsősorban a szolgáltatásokra és az EURES által nyújtott lehetőségekre tér ki, nem a prevencióra és a biztonságos külföldi munkavállalással kapcsolatos megelőző tevékenységekre. Mivel ez a hazai hálózat esetében önként vállalt feladat a magyar munkavállalók védelme érdekében, erre nincs külön európai szintű protokoll meghatározva.

Az érzékenyítés során az alábbi tényezőket minden segítő szakembernek érdemes figyelembe venni a munkája során:

- A különféle szolgáltatások egy része online felületen érhető csak el és az erről szóló információk akár sokrétűek és összetettek is lehetnek. Emiatt azon ügyfeleknek, akiknek olvasásértési nehézségei vannak, vagy éppenséggel járatlanok az internet használatában, akár bonyolultnak is tűnhet a szolgáltatások igénybevétele és azok megértése. Ez akár el is tántoríthatja őket attól, hogy a szolgáltatásokkal, vagy akár a prevenciós üzenetekkel mélyebben megismerkedjenek. Ezért az információt, tanácsadást, segítséget nyújtó szakembereknek fel kell készülni arra, hogy az online felületeken elérhető tartalmak mellett az ügyfelek számára a személyes találkozás alkalmával kellő türelemmel és odafigyeléssel, az információkat könnyebben érthetővé tegyék, lehetőség szerint egyszerűsítsék és összefoglalják. Alapvető igény, hogy az információk értelmi akadálymentesítése is megtörténjen, így akár vizuális szemléltető eszközökkel, pl. folyamatábrákkal, videós segédletekkel, rajzokkal, vagy áttekinthető szóróanyagok segítségével átláthatóbbá tegyék számukra.
- Fontos megtudni, hogy az ügyfél igénybe vette-e már valamelyik szervezet szolgáltatását, és ha igen, ott megkapta-e a szükséges tájékoztatást a külföldre indulása előtt. Amennyiben az ügyfél még nem lépett kapcsolatba az EURES-szel, az ügyfél-tanácsadó közötti bizalom kiépítése érdekében érdemes e szolgáltatás előnyeit kihangsúlyozni. Amennyiben az ügyfél már igénybe vette korábban a szolgáltatások valamelyikét, fontos tájékozódni arról is, hogy milyen élmények, benyomások érték ezek kapcsán. Természetesen az információkat kizárólag önkéntes alapon várhatjuk el az ügyféltől, és ezeket bizalmasan kell kezelni. Az EURES-tanácsadók és az ügyfelek közötti kapcsolat a bizalomra épül és bár a tanácsadási folyamatban személyes adatok, élethelyzetek is felmerülnek, ezekre titoktartás vonatkozik. Az EURES anonim módon statisztikát vezet az egyéni szolgáltatások nyújtásának főbb tényezőiről, az érintett témákról, felmerülő kérdésekről. Célszerű ezt a gyakorlatot a többi szervezet szakembereinek is követni, illetve a helyi együttműködések során ezekről rendszeresen tájékoztatást adni egymásnak. Ezáltal nem csupán a segítő szervezetek közötti együttműködés erősödik, hanem a tapasztalatcsere, a gyakrabban visszatérő problémás esetek megoldására is közös intézkedést lehet kidolgozni, nem utolsó sorban a szervezet tudása is bővül, amely hatékonyabban segíthet megelőzni az áldozattá válást.
- Amennyiben az ügyfelek beszámolóiban jogsértésről értesülünk, a megfelelő helyre kell tovább irányítani az ügyfeleket. Erről részletesen az 4-5. fejezetben lehet olvasni.
- Ha az ügyfél nem számol be jogsértésről, de viselkedése, megjelenése arra utal, hogy veszélyeztetett, vagy valószínűsíthetően szélsőséges kizsákmányolás áldozata (az erre utaló jelek összefoglalója az 3.5.3. fejezetben található), akkor szintén a 3. pont szerint kell eljárni.
- A tájékoztatás során külön beszélni kell a munkacélú kizsákmányolásról, amelyhez háttéranyagot biztosít a 3. fejezet. Továbbá arról, hogy ha minden megelőzés ellenére bekövetkezik a munkacélú kizsákmányolás, akkor hova fordulhat az áldozat (4-5. fejezet).
- Az ügyfél nem minden esetben fog együttműködést mutatni. Ilyen helyzetekben fel kell mérni az okokat és tudatosan kerülni az áldozathibáztató magatartást (erről részletesen az 3.3. fejezetben lehet olvasni). A lehetséges okok között szerepelhet valamely trauma elszenvedése. A trauma okozta tünetekről és annak felismeréséről az 3.5.2. fejezet számol be.

64 2016/589/EU rendelet 15. cikk., valamint az I. sz. melléklet a Minimális közös kritériumok

- A szakembereknek minden ügyfelet érdemes megkérni arra, hogy a környezetében élőket is tájékoztassa az EURES nyújtotta lehetőségekről. Ez biztosítja a szolgáltatások nagyobb ismertségét.
- Minden esetben ajánlott, amikor lehetőség nyílik rá, vagyis az ügyfél hozzájárul, az ügyfél utánkövetése, kapcsolattartás a tanácsadást követően is. Ez biztosíthat folytonosságot az ügyféllel folytatott kommunikációban, és lehetővé teszi, hogy az ügyfél az időközben felmerült problémáját jelezze a tanácsadó felé, aki a probléma természetének megfelelően támogatja ügyfelét.
- Az EURES-tanácsadó prevenciós tájékoztató tevékenysége (például iskolákban tartott előadások, lakossági fórumokon bemutatott prezentációk), amely külső helyszíneken valósul meg, szintén fontos eszköze lehet a célzott prevenciónak és a szolgáltatások szélesebb körű promóciójának. Ezeket lehet csoportosítani, kombinálni más szervezetek prevenciós tevékenységeivel is. (pl. egészségmegőrzés, bűnmegelőzés, drogprevenció, stb.)

8.4. SZAKEMBEREK KOMMUNIKÁCIÓJA

8.4.1. AZ ÜGYFÉLLEL, AZ EMBERKERESKEDELEM ÁLDOZATÁVAL

Az emberkereskedelem fontos ismérve, hogy magas látencia jellemzi, látható méretei csak a jéghegy csúcsát jelentik és nem a valós helyzetről adnak képet. Ebből fakadóan az emberek keveset tudnak róla, nem ismerik, csak szavak, kifejezések juthatnak eszükbe róla. Ez a jellemző elmondható a tanácsadók, a segítő szakemberek és a segítséget igénybe vevőkről egyaránt.

Fontos azonban tisztában lennünk azzal, hogy bármennyire is ismerjük, vagy nem ismerjük a jelenséget, azt, amin a velünk szemben ülő ember keresztülment, biztosan nem ismerhetjük. Akkor sem, ha találkoztunk már emberkereskedelem áldozatával, és akkor sem, ha rengeteget olvastunk már a témában, mert minden ember másképp éli meg a vele történteket, másként van jelen a saját élettörténete, traumatikus élménye önmagában**. Ezért a legalapvetőbb hozzáállás az elfogadó attitűd és az ítéletmentesség a feltételezett emberkereskedelem áldozatával vagy traumát, kizs**ákmányolást elszenvedett emberrel való találkozásunk során.

8.4.2. A SEGÍTŐ KAPCSOLAT ALAPELVEI

A segítő kapcsolat a segítő és az áldozat között létrejött, szabályozott viszonyrendszer, melyben a speciális, célzott kommunikáció eszközeivel történik beavatkozás a kliens érdekében. Carl R. Rogers amerikai pszichológus meghatározásában nem kötötte professzióhoz a segítő kapcsolat fogalmát, értelmezésében a kapcsolat sajátosságát maga a **segítségnyújtási szándék** adja. A Rogers-i megközelítés szerint minden olyan kapcsolat segítő kapcsolatként értelmezhető, amelyben legalább az egyik fél szándéka az, hogy elősegítse a másik fél fejlődését, és ez a szándék tudatos.

Rogers-i elvek:

- a kliens iránt érzett és kifejezett empátia
- a feltétel nélküli, pozitív elfogadás attitűdje
- hitelesség, kongruencia

A kérdések és a kérdezés fontossága

A hatékony kommunikáció hatékony kérdezéstechnikán alapul. A kérdezés segít új szempontokat behozni a beszélgetésbe, rávilágít egy témára, információkat tisztázhat és hozzásegítheti a klienst önmaga felfedezéséhez.

Tanácsadóként, segítő kapcsolatban dolgozó szakemberként kulcsfontosságú szerepünk lehet a segítségre szoruló ügyfelek támogatásában. Személyiségünk és ismereteink kiemelkedő jelentőségűek a segítséget kérővel végzett munkánk során. A folyamat eredményességét befolyásolják mindazon tulajdonságaink, képességeink, készségeink, tudásunk, amelyeket a probléma feltárása, a megoldás felé irányítás közben aktivizálunk.

Amikor munkánk során olyan emberrel kerülünk kapcsolatba, akikről feltételezhető, hogy emberkereskedelem áldozata vagy valamilyen súlyos trauma, bántalmazás kapcsán érintett, akkor nagyon fontos, hogy megőrizzük a nyugalmunkat és tudjuk azt, hogy a helyzet megoldásában nem vagyunk egyedül. Hazánkban és nemzetközi szinten számtalan szervezet nyújt segítséget ilyen esetekben, mely szervezetekről jelen tananyagban is ismereteket szerezhetnek.

Mindezek ismeretében tudnunk kell, hogy a találkozásunk és a lefolytatott beszélgetés nagyon fontos kiindulási pontja lehet egy segítő rehabilitációs, reintegrációs folyamatnak éppen ezért lényeges, hogy a beszélgetés hogyan és milyen módszerek mentén zajlik le.

A professzionális tanácsadó és a vele szemben ülő bajban lévő ember közötti beszélgetés egy lehetséges módszer a segítséget kérő, valamely problémával küzdő, gyakran krízisben lévő ember megnyugtatásának és a hatékony cselekvés előkészítésének. A beszélgetés közben képet kaphatunk arról, hogy milyen problémával állunk szemben és melyek azok az elérhető szolgáltatások, melyek megnyugtatóan segíthetik az ügyintézést.

Elkerülhetetlen, hogy a beszélgetés segítő beszélgetéssé váljon és egy átmeneti védett teret alakítson ki a tanácsadó és a problémával érintett fél között.

Nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy önmagában a ventillációnak is óriási szerepe van az ügyfelünk lelki tehermentesítésében. Az, hogy beszélhet a problémájáról, a nehézségéről felszabadítóan hathat és működésbe léphetnek saját erőforrásai, korábban jól vagy kielégítően működő problémamegoldó készségei, képességei. Fontos tudnunk azonban, hogy a traumát, kizsákmányolást, bántalmazást elszenvedett emberek jellemzően önértékelésükben, önképükben jelentősen sérültek, így sokszor tűnhetnek tehetetlennek, saját életük irányítása feletti képességeikben gátoltnak. Ezért a beszélgetés vezetése és óvatos irányítása fontos feladatunk ebben a helyzetben.

A bizalmi kapcsolat kialakításában fontos, hogy kerüljük a moralizálást és az ítélethozatalt, és soha ne bagatellizáljuk el a problémát. Ez teszi lehetővé, hogy a velünk szemben ülő ember **biztonságban érezze magát és megtapasztalja az együttérzést és a megértést.**
A folyamat során az ügyfelünkben változás mehet végbe. A kiinduláskor a segítséget kérő nagyon nehéz helyzetben lehet, hiszen tele van félelemmel, tanácstalanság jellemző rá. Szeretné, hogy jobbá váljon az élete, de fogalma sincs

arról, hogyan induljon el, illetve előfordulhat, hogy azt sem tudja, mit akar valójában. **Egyet azonban biztosan tud: az aktuális rossz állapotot meg akarja szüntetni, és ehhez elfogad segítséget.**

Ugyanakkor az **„akarom a segítséget, meg nem is" állapot nagyon gyakran ellenállást válthat ki a segítséget kérőben** a segítő kapcsolattal, illetve a segítővel szemben. Ez jelentkezhet a szakember kompetenciáinak megkérdőjelezéseként, hibás emlékezésre való hivatkozásként, vagy például közönyös magatartásként. Ezt észlelve elfogadó légkörben, a ki nem mondott, de nonverbálisan „bemutatott" érzelmek visszatükrözésével segíthetjük az ügyfelünk ellenállásának csökkentését, illetve megszüntetését. (Ilyen segítő mondatok lehetnek: „Megértem, hogy milyen nehéz lehet most Önnek", „Teljesen érthető a félelem, amit most érez", „Nyugodtan érezheti magát dühösnek, ez teljesen normális reakció ebben az esetben.")

Az ügyfelünkben meginduló változás már önmagában az elfogadástól elindulhat. Egyszerűen az a tény, hogy van valaki, aki meghallgatja, nem oszt tanácsokat, emellett kíváncsi és figyel rá, megváltoztathatja az ügyfél saját magáról és helyzetének kilátástalanságáról alkotott képét. Attól, hogy beszélhet a problémájáról úgy, ahogy ő akarja, segíthet neki, m**egértheti például addig indokolatlannak vélt haragját, illetve annak kiváltó okát, és megértve már képessé válhat megküzdeni vele. Ezen folyamat során csökkenhet a belső feszültsége és szorongása, oldódhat a félelme, megélheti azt, hogy nincs egyedül a problémájával, ami rengeteget jelenthet a pozitív változás generálásában.**

Azok az emberek, akik feltételezhetően emberkereskedelem áldozatai különösen nagy odafordulást igényelnek a beszélgetés során. Nem feledkezhetünk meg arról, hogy bántalmazás, kiszolgáltatottság, kizsákmányolás, az emberi jogoktól való megfosztottság jellemző az emberkereskedelemre. Azok az emberek, akik ennek a bűncselekménynek estek áldozatul többszörösen traumatizáltak, sok esetben nem is tudják, hogy áldozatok, csak azt érzik, hogy igazságtalanságok sorozata történt velük.

Fontos tudnunk, hogy a bajba jutott emberek sokszor krízishelyzetben vannak és a krízisben lévő embernek az emberekhez fűződő kapcsolata megváltozik. Másokat annak függvényében ítélnek meg, hogy kapnak-e tőlük segítséget vagy sem.

Fontos tisztában lennünk a munka során az alábbi tényezőkkel:

- Elképzeléseink, gondolataink és hipotéziseink befolyásolnak minket munkavégzés közben is, ezért **kifejezetten és tudatosan kell törekednünk az objektivitásra és a megfelelő kérdések megválasztására.** (Ha érzelmeink mentén kommunikálunk, ha saját feltételezéseink, hipotéziseink vezetik a beszélgetést, gyakran sajnálkozásba, vigasztalásba csaphat át a beszélgetés, mely talaját vesztett és mindkét felet eszköztelenné tevő folyamatot generál.)
- Nagyon fontos a kommunikációnk során arra is figyelnünk, hogy a legnagyobb elhivatottság mellett is felmerülhetnek bennünk áldozathibáztató kérdések, ezek azonban a szakmaiság megtartásával kiküszöbölhetők. Az áldozathibáztató mondatok felmerülése és ezek felismerése természetes folyamat, ennek tudatosítása segíthet abban, hogy ne akassza meg a bizalom kialakulását. Áldozathibáztató mondatok lehetnek például az alábbiak: „Miért nem jött hamarabb?", Miért maradt ennyi ideig?" Miért nem tájékozódott megfelelően a munkavállalása előtt?" „Miért vállalt munkát megfelelő nyelvismeret nélkül?". Ezek a kérdések nem adekvátak ezekben a helyzetekben, azonban átfogalmazva és a későbbiek folyamán már egy segítő, reintegrációs munkakapcsolat során az újbóli áldozattá válást segíthetnek megakadályozni.
- **Támogató jelenlétünkkel** sokat tehetünk azért, hogy az áldozat bízzon abban, hogy segítséget kaphat, **hogy elfogadják és támogatják őt még abban az esetben is, ha nem a segítő elképzeléseinek megfelelően cselekszik** (például visszamegy az elkövetőhöz). Fontos beszélni arról is, hogy az, ami az áldozattal történik, nem az ő hibája (az áldozatok nagyon gyakran önmagukat hibáztatják a kialakult helyzetért).
- A segítő kommunikációban fontos megértenünk, hogy az csak és kizárólag az áldozatról és az ő igényeiről, szükségleteiről szól, de segítőként **tudásunk, kompetenciánk, lehetőségünk szerint a lehető legjobbat kell nyújtanunk.**

8.4.3. AZ ÁLDOZATOKRA JELLEMZŐ VISELKEDÉSFORMÁK ÉS BEFOLYÁSUK A KOMMUNIKÁCIÓS FOLYAMATRA

Amikor szakemberként kapcsolatba kerülünk az emberkereskedelem egy áldozatával, akkor fontos ismerünk az áldozatokra jellemző viselkedésmintákat, mert ennek hiányában nagyon könnyen azt gondolhatjuk, hogy mindent jobban tudunk, mint az áldozat, ezért megmondhatjuk, hogy mit és hogyan kell tennie. Nem szabad hagynunk azonban azt, hogy a saját elképzelésünknek megfelelően hozzunk döntést az áldozat helyett. A döntést vagy döntéseket az ügyfelünknek szükséges meghoznia, mely döntés meghozatalában segítségére lehetünk támogató jelenlétünkkel, a lehetséges megoldási módok, segítő kapcsolatok ismeretével.

Mindez különös jelentőséggel bír, mert

- az emberkereskedelem áldozatai nem hozhatnak, hozhattak saját döntéseket, döntéseiket mások befolyásolják, jellemzően azt az elkövető hozza meg helyettük
- erős alá-fölérendeltségi viszonyban vannak az elkövetővel, melyben az áldozatok azt tanulták meg, hogy az ő szavuk semmit sem ér és nincs hatással az életük alakítására
- az elkövető helyette dönt, meghatározza, hogy mit tehet és mit nem, lekicsinyli, fizikailag, lelkileg és pszichésen is bántalmazza, elhiteti vele, hogy semmihez sem ért és mindent rosszul csinál.

Munkánk során nem szabad elfeledkeznünk a nézőpontváltásról sem, és arról, hogy ha az áldozat helyett és nem vele hozzuk meg a döntést, akkor hasonlóan járunk el, mint az elkövetők, és ezzel nem támogatjuk azt a fontos folyamatot, melyben az áldozat azt éli meg, hogy döntést hozhat. Ez a folyamat nagyban hozzájárul az **egészséges és reális énkép kialakításához vagy visszaállításához és ezáltal az újbóli áldozattá válás elkerülésének egyik fontos eleme.**

Előfordulhat azonban, hogy bármennyire is igyekszünk, az áldozat mégsem akar együttműködni és nem éli meg áldozatként magát. Ez a tapasztalat ellenérzéseket szülhet bennünk, illetve csalódást okozhat. Ez egy természetes folyamat, aminek felismerése és tudatosítása elengedhetetlen a további munka során, melyben el kell fogadni, hogy az áldozat aktuálisan most így döntött. Még így is eredményt értünk el, hiszen eggyel több lett azok száma, akikhez az áldozat segítségért fordulhat. Ne felejtsük el, hogy nem a mi segítői kudarcunk, ha az áldozat nem kér rögtön segítséget. Az általunk képviselt attitűd, az elfogadás, az ítéletmentesség garancia lehet arra, hogy elindul az áldozati szerepből való kitörés útján.

8.4.4. EMBERKERESKEDELEM ÁLDOZATAIVAL VÉGZETT SEGÍTŐ BESZÉLGETÉS

Az áldozatokkal folytatott munka igen érzékeny, érzelmekkel telített helyzet, melynek hatékony kezeléséhez az érintettekkel való, az aktuális helyzetnek megfelelő, célzott kommunikáció szükséges

Az emberkereskedelem áldozatairól tudnunk kell, hogy

- traumát elszenvedett emberek,
- általában rettegnek az elkövetőktől
- a félelem nagymértékben befolyásolja tetteiket, döntéseiket,
- sokszor előfordul, hogy elhatározzák, hogy megszöknek vagy segítséget kérnek, de a retorziótól való félelem következtében mégsem teszik meg. Ez sok esetben a feljelentés kapcsán is fennáll, gyakran visszavonják azt.
- az elszenvedett trauma következtében az áldozatok világképe megváltozik, nem bíznak az emberekben és a biztonságos világban sem, mindenkivel bizalmatlanul viselkednek, annak érdekében, hogy megvédjék önmagukat.
- Adjuk az áldozat tudtára, hogy segítő szándékkal vagyunk jelen, hogy törődünk alapvető szükségleteivel – ne hagyjuk egyedül! Lássuk el az áldozatot információval jelenlegi helyzetéről, a segítségnyújtás formáiról. Kérdéseire minden esetben válaszoljunk aktuális érzelmi és mentális állapotának megfelelően.
- Tartsuk szem előtt, hogy az áldozatot akár érzelmi szálak is fűzhetik az elkövetőhöz és sokszor bűntudat is megjelenhet benne. Saját magát hibáztathatja a történtekért, ezért az attitűdünk legyen elfogadó, megértő, törekedjünk a bűntudat enyhítésére,
- Biztosítsuk a ventilláció lehetőségét
- Az áldozatok számára a legfontosabb a bizalom kialakítása és a megértő figyelem, a kapott információk bizalmas kezelése
- Fontos, hogy kerüljön feltérképezésre a segítő háló (kik azok a családtagok, segítő szervezetek, akikkel az áldozat érdekében felvehető a kapcsolat)
- Az áldozat a traumák miatt tompulttá, közömbössé válhat, egymásnak akár ellentmondó részletekről számolhat be, disszociatív elemeket mutathat,
- Számolni kell az elkövető iránti lojalitással, szeretettel, ragaszkodással is, mely idealizálásig fokozódhat és a nyilvánvaló tények ellenére gátolja az áldozat adekvát helyzetértékelését. Ezért a szakember által felajánlott segítséggel sokszor képtelen élni, ezt azonban tudatosan kell segítőként a helyén kezelni és elfogadni azt, hogy az áldozat még nem tart ott, ahol ezt el tudná fogadni

Mindezekre nagyon fontos figyelni az áldozatokkal való kommunikáció során!

- **Az azonosított áldozatokkal folytatott kommunikáció és az áldozatazonosítás során is fontos** szem előtt tartanunk, hogy az áldozatok valamilyen traumát elszenvedett emberek, akik félnek az elkövetőktől, ill. sok esetben szégyellik, ami velük történt és ez nagymértékben befolyásolja tetteiket.
- **Az áldozatazonosító beszélgetésre jellemző, hogy az** áldozatok jelentős részének nincs áldozattudata. Ez megnehezítheti a kommunikációt, hiszen az azonosító jelek és körülmények egyértelműsége mellett is adódhatnak olyan helyzetek, amikor a velünk szemben ülő ember helyzetét nem éli meg kiszolgáltatott, kizsákmányolt élethelyzetként.

- **Nagyon fontos**, hogy a kommunikációnkban következetesen képviseljük azt, hogy a saját sorsáról és az együttműködésről szóló **döntés joga az** övé**, az fog történni, amit ő jóváhagy**. Ezzel az attitűddel esélyünk van arra, hogy növeljük az áldozat saját életével kapcsolatos kompetensség-élményét, annak a megélését, hogy partnerként tekintünk rá és képesnek tekintjük a saját életével kapcsolatos döntések meghozatalára. Ez eredményezheti az együttműködést és a bizalom kialakítását, mely az egyik legmeghatározóbb aspektusa a segítő folyamatnak.
- Abban az esetben, ha emberkereskedelem áldozatával találkozunk az egyik legfontosabb az, hogy az áldozat **alapvető és sürgető szükségleteinek kielégítése** (élelmiszer, alapvető higiénés feltételek stb.) és a **beszélgetés megfelelő körülményeinek megteremtése** biztosított legyen. A beszélgetésnek biztonságos környezetben kell megvalósulnia, elfogadó attitűddel a beszélgetést folytató munkatárs részéről és egyértelmű keretek meghatározása mellett. Nagyon gyakori, hogy az áldozat az elkövetővel érkezik, ennek oka, hogy az elkövetők nem engedik egyedül hivatalos ügyeket intézni az áldozatokat, nehogy „elszólják" magukat. Ezért abban is következetesnek kell lennünk, hogy a meghallgatás vagy a beszélgetés során ragaszkodjunk ahhoz, hogy a beszélgetés négyszemközt történjen.
- Már a beszélgetés elején szükséges elmondani, hogy titoktartás mellett végezzük munkánkat és a válaszadás önkéntes és bármikor megszakítható. A beszélgetés során fontos tájékoztatást nyújtani az elérhető segítségekről mind az állami, mind a civil szervezetek által biztosított szolgáltatásokról.

8.4.5. ÉRINTENDŐ TÉMÁK A BESZÉLGETÉS SORÁN

- Mi történt? Mi a probléma?
- Mikor történt, milyen régóta áll fenn a probléma?
- Van-e valaki az ügyfelünk tudomása szerint veszélyben? (Ez természetesen az ügyfelünkre is vonatkozik.)
- Ki/kik tudnak segíteni a kialakult helyzetben?
- Milyen segítő szervezetekkel, segítő szakemberekkel volt korábban kapcsolatban az ügyfelünk?
- Milyen tényezőket ítél meg veszélyeztető tényezőként?

8.4.6. EMBERKERESKEDELEM ÁLDOZATAIVAL FOLYTATOTT SEGÍTŐ BESZÉLGETÉS JELLEMZŐI

- témáját az áldozat határozza meg, de a kommunikációt a segítő vezeti
- objektív és hiteles
- erős szakmai kompetenciahatárok ismerete a szakember részéről (fontos tisztában lennünk vele, hogy szakmai kompetenciánk meddig terjed, mi az amire hatáskörünk vagy illetékességünk kiterjed, ill. mely tevékenységek végzéséhez van jogosultságunk; szükség szerint vonjunk be áldozatazonosításban, ill. áldozatsegítésben jártas szakembert)
- a segítő részéről higgadt és ugyanakkor empátiát közvetítő
- a segítő felelős a kapcsolat alakításáért
- a segítő saját személyiségével dolgozik
- jól követhető folyamata van
- titoktartás, mely a szakemberre vonatkozik, amennyiben olyan információ hangzik el, melynek a továbbítására nem jogosítja fel a segítséget kérő. A titoktartás fontos eleme a bizalom fennmaradásának és annak, hogy a segítséget kérő merjen a problémájáról beszélni. A titoktartásról és arról, hogy az elhangzott információkat bizalmasan kezeljük, a beszélgetés elején fontos tájékoztatni az ügyfelünket. Természetesen a segítő folyamatnak nem szabhat gátat a titoktartás, de a bizalmasan megosztott információkat kellő körültekintéssel kell kezelnünk (ilyen például, ha az emberkereskedelem áldozata retteg attól, hogy feljelentést tegyen, az ezzel kapcsolatos információkat nem áll módunkban továbbadni).
- a biztonságos környezet és légkör kialakítása
- az elfogadás
- az ítéletmentes kommunikáció

8.4.7. ÁLDOZATOKKAL VÉGZETT MUNKA KOMMUNIKÁCIÓS ALAPELVEI

8.4.7.1. A SEGÍTŐVEL ÉS KOMMUNIKÁCIÓJÁVAL KAPCSOLATOS ELVÁRÁSOK

- A segítő az áldozat szavaiban kifejezett és az e mögött rejlő érzéseit tükrözze vissza, hogy ezáltal segítse érzéseinek, nehézségeinek jobb megértését, megfogalmazását. A tartalom háttérbe szorul, az érzelmek kerülnek a középpontba.
- kerülje a moralizálást,
- ne hozzon ítéletet, ne állítson fel elméletet,
- ne bagatellizálja el a problémát, ugyanakkor őrizze meg az objektivitását,
- kerülje az interpretálást és semmiképpen se ő akarja a segítséget kérő problémáját megoldani,
- ne adjon tanácsot,
- haladjon a klienssel, fogadja el döntéseit

Eközben az ügyfél biztonságban tudja magát, megtapasztalja az együttérzést, a megértést.

8.4.8. ÖNREFLEXIÓ A SEGÍTŐ KAPCSOLAT SORÁN

Az áldozattal folytatott kommunikáció során fontos tehát az önreflexió, és fontos annak tudatában lenni, hogy megélhetünk érzéseket, akár negatív érzéseket is az áldozattal kapcsolatban. Ez érthető és elfogadható, azonban a legfontosabb, hogy ezt felismerjük, tudatosítsuk és képesek legyünk kezelni. Ennek hiánya távolságot generál az áldozat és a szakember között, ami a segítő folyamat gátja lesz. Az is feszültséget okozhat, ha segítőként mindent megteszünk annak érdekében, hogy segítséget nyújtsunk az áldozatnak, de ő mégsem él vele. , Abban kell segítenünk ügyfelünknek, amiben ténylegesen szüksége van segítségre, hiszen a segítséget kérő által megfogalmazott igényeket figyelmen kívül hagyó segítő folyamat is traumatizáló lehet számára.

Az önreflexió gyakorlása során célszerű az alábbi kérdéseket feltenni és megválaszolni önmagunk számára:

- Van-e valami, ami számomra ellenszenves az áldozatban?
- Képes vagyok-e elfogadni őt, ha nem, miért?
- Előfordul-e, hogy a szokásostól eltérően beszélek vele?
- Gátoltnak érzem-e magam vele, s ha igen, miért?
- Zavar-e valami benne, s ha igen, mi?
- Szívesen dolgoznék-e vele?
- Haragszom-e rá, amiért nem azt csinálja, amit mondok neki?
- Hibáztatom-e azzal kapcsolatosan, ami vele történt?

Amennyiben önreflexió során azt éljük meg, hogy nehéz lehet a közös munka az áldozattal, úgy kérjünk segítséget, akár **kollégánk bevonásával** vagy az **eset átadásával** vagy akár **szupervízió** igénybevételével (a **szupervízió célja** a segítő szakmában dolgozók mentális védelme és szakmai kompetenciájuk fejlesztése. A szupervízió fókuszában a szakmai személyiség áll, ami azt jelenti, hogy a személyiségfejlesztés a szakmai kontextus keretei között zajlik.)

Az áldozattal végzett közös munka fontos aspektusa a figyelem és a meghallgatás. Ennek alapja az önmegfigyelés

- mit vált ki belőlünk a kliens
- az önreflexió
- kapcsolat kibontakozásának megfigyelése

A kiegyensúlyozott kapcsolatvezetés érdekében ezért segítőként folyamatos önreflexiót végzünk a segítő beszélgetés ideje alatt, illetve több alkalmas találkozás esetén az egyes találkozások között, melyben áttekintjük a beszélgetéseket. Az önreflexió során segítőként rálátunk saját magunkra, személyes és szakmai működésünkre és ezáltal nyílik lehetőségünk az áldozat működésének teljesebb megismerésére, mely segítséget nyújthat a hatékony áldozatsegítési folyamatban.

A segítő szakembernek képesnek kell lennie elbírni a kliens szorongását, sírását, agresszióját, ventillációját, illetve a csendet, képesnek kell lennie az „itt és most"-ban jelentkező stresszek kezelésére, a személyes és szakmai kompetenciahatárok felismerésére, a kliens által rávetített szerep tudatosítására és elviselésére, valamint „én-üzenetek" megfogalmazására.

Hitelesség a segítő folyamatban

A **hitelesség** szintén fontos jellemzője az áldozatokkal folytatott kommunikációnak. A hitelesség legfőbb forrása a különböző kommunikációs jelzések közötti összhang. Akkor tudunk hiteles segítők lenni, ha a szavaink tartalmát alátámasztják a nem verbális jelzéseink is, ha szavahihetőek és őszinték vagyunk az áldozattal és önmagunkkal is.

A verbális és nonverbális kommunikáció csatornáin keresztül tudatosan és nem tudatosan kibocsátott jelzéseinknek teljes mértékben egy irányba kell mutatniuk.

Tudnunk kell azonban, hogy a hiteles kommunikáció létrejöttét nehezítheti az is, hogy jelzéseink a másik fél fejében másképp jelenhetnek meg, más értelmezést kaphatnak, mint amit mi közvetíteni szeretnénk. Ezért nem biztos, hogy ugyanazt jelentik a közléseink számunkra, mint amit az ügyfelünknek jelent, ezért fontos többször összefoglalnunk, pontosítanunk, visszakérdeznünk mielőtt továbblépnénk. Tudnunk kell továbbá, hogy az ő pillanatnyi állapotát, előzetes ismereteit, korábbi érzelmi viszonyulásait nem mi határozzuk meg, hanem saját élettörténete, tapasztalatai és jelenlegi állapota. Fontos szerep jut ezért a nézőpontváltásnak, annak, hogy képesek legyünk belehelyezkedni az ügyfelünk élethelyzetébe, képesek legyünk az empatikus megközelítésre. Ezt segíti a hallottak összefoglalása és a visszakérdezés, a tisztázó kérdések, ha valami nem egyértelmű a számunkra. Ebben természetesen ne a személyes kíváncsiságunk kielégítése legyen a cél, hanem a folyamat előrehaladásának segítése.

Tudatosítanunk kell magunkban, hogy saját hiteles kommunikációnkat több tényező nehezíti. Mielőtt ténylegesen megismernénk az áldozatot, már benyomásokat szerzünk róla, ezeket értelmezve ítéleteket alkotunk, következtetésekre jutunk, majd pedig ezekből egységes összképet, személyiségképet alkotunk. Mi sem vagyunk elfogulatlanok az emberekkel szemben: attitűdjeink, szimpátiánk nagymértékben befolyásolhatják a helyes ítéletalkotást, a következtetést.

A hitelességet nehezítő, torzító tényezők:

- **Előzetes elvárások**: például, hogy az áldozatoknak áldozatként kell viselkedniük, visszahúzódónak, félénknek kell lenniük. Ha nem így viselkednek, akkor megkérdőjeleződik az áldozatiságuk.
- **Sztereotípiák, előítéletek**: Az előítélet ellenséges vagy negatív attitűd valamilyen csoporttal szemben, olyan attitűd, amely téves vagy nem teljes információkból származó általánosításokon alapul. Az emberkereskedelem egyik formája a prostitúciós célú kizsákmányolás, melyben a sztereotípiák és az előítélet hangsúlyosan van jelen. Minden emberkereskedelem kapcsán érintett embernek története van, amit fontos megismernünk. A prostitúció és a prostitúciós célú kizsákmányolás kapcsán a legtöbb esetben gyermekkorban szexuális

abúzusokkal, bántalmazó családi környezettel találkozhatunk, illetve olyan egyéb a prostitúció felé toló tényezővel, aminek a megismerése és megértése segíthet a hibáztató, sztereotípiákban gondolkodó és előítéletes kommunikáció elkerülésében. („Ő választotta ezt a munkát", „Ha nem élvezné, nem csinálná", „Miért nem keres rendes munkát? Biztos büdös neki a munka!" „Miért nem megy el?" stb.)

- **Torzítás negatív irányba** egyetlen negatív részlet kiragadásával az egész helyzet negatív előjelet kap, tehát ha valami negatív megítélés alá esik a kommunikáció során, akkor minden más kapcsán is negatív lesz a véleményem
- **Elnéző irányú torzítások**: amennyiben a folyamat során nem lesz negatív információm, akkor mindent pozitívan fogok megítélni

8.4.9. A KOMMUNIKÁCIÓS ZAVAROK ÉS FELISMERÉSÜK

Az áldozatokkal folytatott kommunikáció legfontosabb jellemzője a non-direktivitás (nem vizsgál, nem diagnosztizál, hanem az áldozat élményvilágába való belehelyezkedést, annak megértését helyezi a középpontba), így a segítő értelmezés nélkül tükrözi vissza az áldozat érzéseit, a problémáinak megértését.

A kommunikációban azonban zavarok keletkezhetnek, mely akadályozhatja a segítő folyamatot:

- **nyelvi szocializáció hiánya**: a megfelelő iskolázottság vagy a családi szocializáció hiánya okozza a zavart, illetve a segítő és az áldozat nyelvi szocializációs különbözőségei. (Igyekezzünk az áldozat számára érthető közlésekkel kommunikálni!)
- **szóözön**: törekedni kell az érthető, világos megfogalmazásra**zsargon, szakzsargon**: a speciális szakmai kifejezések használata távolít az áldozattól, figyeljünk ezek elkerülésére
- általánosítás, közhely: a közhelyek, általánosítások távolítanak a problémától, nem teszik lehetővé, hogy az áldozat személyes megélését helyezzük a fókuszba
- **kulturális eltérésekből adódó félreértések**: a megbeszéltek összefoglalása, kérdések feltevésére lehetőség adása segíthet elkerülni az ebből fakadó félreértéseket
- **szégyenlőss**ég**, gátlásosság**: a bizalmi légkör, az elfogadó és ítéletmentes attitűd lehet segítségünkre ennek az oldására
- **hallgatás, elhallgatás, durvaság, hazugságok**: ezek gátló és kommunikációs megakadályozó tényezők az áldozatokkal végzett munka során, elfogadhatatlan a segítő részéről a jelenlétük
- **közléssorompók**: azok a fajta hozzászólások, amivel megállítjuk a kommunikációt. Ha meg akarjuk érteni a másik érzését vagy gondolatait, akkor el kell fogadnunk azt, amit az illető pillanatnyilag átél. A közléssorompók éppen azt gátolják, hogy az áldozat beszélhessen az érzéseiről. (A kifejezés Thomas Gordon, amerikai pszichológustól származik.)
    - **Utasítás, irányítás, ráparancsolás**: Ezzel azt üzenjük az ügyfelünknek, hogy az ő érzései nem fontosak, azt kell csinálnia, amit mondanak neki. Ez a fajta közléssorompó azért is megakasztója lehet a folyamatoknak, mert az áldozatok az elszenvedett traumák során éppen ezzel a magatartással találkoztak az elkövetők részéről. (Pl.: „Azonnal mondja el, hogy mi történt!")
    - **Figyelmeztetés, fenyegetés**: Hasonlóan az utasításhoz és a parancsolgatáshoz ebben az esetben is hasonló működést mutathatunk, mint az elkövető, ezért nagyon fontos tudatosan kerülni ezt. *(Pl.: „Ha nem tesz feljelentést, ne számítson segítségre)*

- **Prédikálás, moralizálás**: Bűntudatot, szégyent kelthetünk kliensünkben, azt éreztetve, hogy hibáztatjuk. *(Pl.: „Ezt igazán tudnia kellene már!")*
- **Tanácsadás, megoldási javaslatok**: A tanácsadással inkompetensé tehetjük az ügyfelünket a saját életének az alakulásában, ezzel azt éreztethetjük, hogy nem képes megoldani a problémáját. Az, hogy védett szálláshelyet ajánlunk számára, nem tanácsadás, de ha megmondjuk, hogy „Én a maga helyében védett házba mennék!" azt már tanácsadásnak nevezzük.
- **Kioktatás, logikai meggyőzés**: A kioktatás, a felülről lefelé irányú kommunikáció ellenállást szülhet az áldozatban vagy éppen az ellenkezőjét válthatja ki, hiszen ugyanazt tapasztalja, mint a kizsákmányoló helyzetben.
- Ítélkezés, kritizálás, hibáztatás: Az emberkereskedelem áldozatai nagyon sok esetben a szégyen és önmaguk hibáztatása miatt nem kérnek segítséget. Abban az esetben, ha mi is ítélkezünk, hibáztatjuk őket, szinte biztosak lehetünk abban, hogy meg fogjuk akasztani a kommunikációt.
- **Dicséret, egyetértés**: Ha állandóan dicsérünk valakit, akkor a dicséret veszít az értékéből, nem számít igazi elismerésnek, a másik fél kételkedni fog annak valódiságában.
- **Kifigurázás, megszégyenítés, nevetségessé tétel**: Az ilyen üzenetek komoly károkat okoznak az ember önértékelésében, ami az áldozatok kapcsán egyébként is komolyan sérült. Az emberkereskedelem áldozatainak önértékelését, egészséges önképét kell helyreállítani a folyamat során, az ilyen segítői kommunikációs hiba komolyan visszavetheti a sikerességet. *(Pl.:"Ezt most komolyan gondolja?")*
- Értelmezés, elemzés, diagnosztizálás: A probléma elemzése, diagnosztizálása a másodlagos viktimizációt (az átélt trauma újbóli felidéztetése akár nyilvánosság előtt) erősítheti. *(Pl.: „Ha ezt így tette volna, akkor ez lett volna!")*
- **Megnyugtatás, együttérzés, vigasztalás**: Megfigyelhetjük, hogy ha nem tudunk egy negatív helyzetre reagálni, akkor igyekszünk megnyugtató mondatok ismételgetésével elterelni a figyelmet a problémáról. Ezzel azonban azt válthatjuk ki, hogy az áldozat azt éli meg, hogy nem fontosak az érzései. *(Pl.:„Nincs semmi baj. Rendbe fog jönni minden. Nem történt semmi.")*
- **Kérdezősködés, faggatózás**: Minden olyan kérdés, ami a saját kíváncsiságunk kielégítésre irányul. Ezen kérdések jelenléte mindenképpen kerülendő.
- **Humorizálás, témaváltás, kitérés**: A humor nagyon fontos segítő eleme a folyamatoknak, de nem minegy, hogy mikor használjuk eszközként. Felszabadító erejét el kell ismernünk és használnunk a megfelelő helyen és időben, ill. az ügyfelünktől induló feszültségoldó humorra való pozitív reagálással.

8.4.10. HOGYAN KÉRDEZZÜNK?

8.4.10.1. KÉRDÉSTÍPUSOK

A beszélgetés során alkalmazott kérdések segítenek feltárni a problémákat, és segíthetnek tisztázni olyan információkat, melyek a szakember számára először nem tűnnek egyértelműnek. A kérdések gondolkozásra, információ-előhívásra ösztönözhetik a klienst, és segítik önfelfedezését. A kérdések azonban nem arra valók, hogy személyes kíváncsiságunkat akarjuk kielégíteni. Az egyes kérdéstípusok az információszerzést vagy a kliens belső megéléseinek, érzelmeinek megértését célozhatják.

Minden kérdésünknek a helyzet megértését, a megoldás elősegítését, az áldozat érdekét kell szolgálnia.

Lineáris kérdések (oksági összefüggéseket tárnak fel): A **lineáris kérdések** a helyzet feltárását segítik, céljuk a hozott probléma tisztázása, pontosabb megértése. A lineáris kérdések túlzott alkalmazását az áldozat vallatásként élheti meg. Lineáris kérés például: **Milyen problémában kéri a segítségem? Mióta tart ez a helyzet?**

A kliens belső megértését leginkább a reflektív (indirekt módon befolyásolók, önreflektív jártasságot fejlesztők) **kérdések támogatják**. A reflektív kérdések tisztázzák a problémához kapcsolódó érzéseket, rejtett összefüggéseket. Ilyen kérdések lehetnek: Mit gondol, milyen lehetne ha…?, Miben változhatna az élete ha…?

A **cirkuláris** (holisztikus, perspektívaváltást elősegítő) **kérdések a probléma jelentőségének megértését szolgálják**. Ezek a kérdések az itt és most helyzetet igyekeznek tisztázni, mentesek az értékítélettől és elősegítik a perspektívaváltást. Például: Ön mit mondana most a segítői székből önmagának?

Stratégiai kérdések (irányítók, konfrontálók, befolyásolók): A stratégiai kérdések használata ellenállást válthat ki az áldozatban, alkalmazása fokozott figyelmet igényel. A stratégiai kérdés jellege számon kérővé válhat, emiatt az áldozatokkal folytatott beszélgetés során használata nem javasolt. Például: Miért nem ment el eddig?, Miért vár?

8.4.11. KOMMUNIKÁCIÓ AZ ÁLDOZATOK HOZZÁTARTOZÓIVAL

Sajnos nagyon sokszor találkozunk olyan esettel, amikor valamely családtag adja el vagy zsákmányolja ki hozzátartozóját. Ezért nagyon fontos tisztázni az áldozattal, hogy hozzátartozója résztvevője volt-e annak, ami vele történt. Ha igen, az érintett személy elsősorban elkövetőnek, nem hozzátartozónak minősül, a segítő folyamatban nem vehet részt.

A legtöbb esetben azonban számíthatunk a hozzátartozókra, mint természetes támaszrendszerre.

A hozzátartozókkal való kommunikáció mindig megfelelő minőségű és személyre szabott legyen (tisztelet megadása, nem megalázó kifejezések használata, tapintatos és udvarias viselkedés stb.), oly módon, hogy azt a hozzátartozó tiszteletteljesnek élje meg, az megfeleljen iskolázottságának, értelmi és érzelmi állapotának, s mindenképpen tükrözze azt a törekvést, hogy a segítő partnerként és fontos szereplőként tekint a hozzátartozóra.

Abban az esetben, ha mi azonosítjuk az áldozatot, és kéri, hogy vegyük fel a családjukkal a kapcsolatot, fontos, hogy az alábbi módon kerüljön rá sor:

- annak közlése, hogy mely szervezettől és milyen szakmai minőségben telefonálunk
- nyugodt és higgadt közléssel vázoljuk a családtagjuk helyzetét

- fontos, hogy hangsúlyozzuk, hogy szerettük biztonságban van
- tájékoztassuk őket az áldozattal való kapcsolatfelvétel lehetőségéről
- tájékoztassuk őket a rendelkezésre álló segítő lehetőségekről
- fontos, hogy olyan információt ne osszunk meg a családdal és más szereplővel sem, melyre az áldozattól nem kaptunk felhatalmazást, vagy amely titoknak minősül

Szakemberként saját személyiségünket és saját szakmai intervenciós eszközeinket használhatjuk munkánk során. A teljes embert szemléljük, miközben mellette állunk az objektivitásunkra figyelve. Ez a szemlélet nagyban hozzájárulhat egy sikeres reintegrációs folyamat elindításához, mely garancia lehet az újbóli áldozattá válás elkerülésének.

8.4.12. A SEGÍTŐ ÉS A HIVATALOS SZERVEK KOMMUNIKÁCIÓJA

Az áldozatazonosítás során nagyon fontos a szakmai segítő háló feltérképezése és a hatékony áldozatirányítás érdekében a kapcsolatfelvétel az illetékes szervvel, szervekkel.

A legfontosabb minden esetben az áldozat, az áldozat családjának (ez abban az esetben, ha nem egy vagy több saját családtagja az elkövető) és az áldozat gyermekeinek biztonsága, valamint figyelemmel kell lenni a védett ház biztonságára is (az áldozat biztonságos, védett házban való elhelyezésének szükségessége esetén). Gyakran találkozunk azzal a jelenséggel, hogy az elkövetők az áldozat rokonának adják ki magukat telefonban, mert így szeretnének információhoz jutni a hollétéről vagy így tudatosítani benne, hogy figyelik őt, ezért ne tegyen terhelő vallomást rájuk. Ezért és mert a bizalmi kapcsolat kialakulásának és fennmaradásának elengedhetetlen eleme a titoktartás, fontos felhívnunk erre a figyelmet.

A titoktartással és azzal, hogy az információkat csak és kizárólag a segítő folyamatba bevont szervezetek munkatársával osztjuk meg, az ügyfelünket és önmagunkat is védjük.

Az áldozatok azonosításának rendjéről szóló 354/2012. Kormányrendelet értelmében áldozatazonosítás esetén haladéktalanul értesíteni kell az Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálatot. Természetesen amennyiben az ügyintéző rendelkezik valamely segítő szervezet közvetlen elérhetőségével, úgy a kapcsolatfelvételre ezen a módon is van lehetőség.

A hivatalos szervekkel történő kommunikáció során fontos az alábbiak részletes ismertetése:

- Hogyan került kapcsolatba az áldozattal, hogyan értesült az áldozat helyzetéről
- Probléma részletes feltárása (mi történt, mikor történt, mióta tart)
- Tájékoztatás arról, hogy az áldozatnak milyen segítségre van szüksége, milyen segítséget vár
- Egyedül van-e az áldozat vagy kíséri valaki
- Együttműködő-e az áldozat

Mi tehetünk, ha emberkereskedelem áldozatával találkozunk munkánk során?

A korábban megismert kormányrendelet értelmében több hivatalos szerv is nevesítésre került, mint az áldozatok azonosítását végző szerv, ezért fokozottan figyelnünk kell arra, ha a munkánk során a problémával érintett emberrel kerülünk kapcsolatba, hiszen ilyen esetben szükséges lehet elindítanunk az áldozatazonosítási folyamatot. Az áldoza-

tazonosító adatlap kitér számtalan nagy, közepes és kis valószínűségre utaló jelre és az intézkedés menetére is (OKIT, egészségügyi ellátáshoz való juttatás, stb.)

Tudnunk kell azonban, hogy nem vagyunk egyedül szakemberként ebben a folyamatban. Van hova fordulnunk, ha kiderül egy ügyfelünkről, hogy emberkereskedelem áldozata, de abban az esetben is, ha „csak" felmerül bennünk a gyanú.

Forduljunk az Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálathoz, osszuk meg kétségeinket, feltételezéseinket és kérjünk segítséget. A Szolgálatnál 24 órában a területen ismeretekkel és tapasztalattal rendelkező telefonos tanácsadók dolgoznak, akik kérdéseikkel segítségünkre lehetnek az azonosításban és elvégzik a hatékony áldozatirányítás folyamatát. Tehetünk észrevételt vagy jelezhetünk a Baptista Szeretetszolgálat Alapítvány Emberkereskedelem Elleni munkacsoportjánál és a központi elérhetőségek valamelyikén is.

Tudnunk kell azt is, hogy nagyon sokszor fordul elő, hogy az áldozat nem egyedül érkezik, hanem kísérik vagy nagyon nehéz vele kettesben maradni, valaki mindig figyeli a válaszaikat, ill. erős kontroll alatt tartják őket. Más okokból is előfordulhat, hogy nem tudjuk kérdéseinket feltenni a feltételezett áldozatnak. Nagyon fontos, hogy már gyanú esetén is konzultáljunk olyan szervezet szakemberével, aki az emberkereskedelem elleni küzdelem területén lát el tevékenységet (pl. Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat, Baptista Szeretetszolgálat, helyileg illetékes rendőrség) annak érdekében, hogy a feltételezett áldozat ezeknek a szervezeteknek a látókörébe is kerüljön, illetve hogy meg tudják állapítani annak valószínűségét, hogy emberkereskedelemről van-e szó. Ezen szervezetek feladata ezután annak mérlegelése, hogy a feltárt információk ismeretében áldozatról van-e szó és szükséges-e előkészíteni és megszervezni az áldozattal való találkozást vagy a menekítését és biztonságos helyre juttatását.

Szolgálhatunk egyfajta közvetítőként is a feltételezett áldozat és a segítő szervezetek között úgy is, hogy felhívjuk az ügyfelünk figyelmét a segítő szervezetek nyújtotta lehetőségekre vagy megadjuk számára az elérhetőségüket. Lehetőségünk van arra is, hogy a szervezetet tájékoztassuk az ügyfelünk elérhetőségéről (amennyiben van saját telefonja), ez azonban számtalan veszélyt rejt magában (nem ő veszi fel, nem tud biztonságos körülmények között telefonálni), ezért nagyon körültekintően kell eljárni, és csak abban az esetben megadni, ha ehhez az ügyfelünk is hozzájárul.

Látható, hogy az áldozati jelek felismerése, az áldozatok azonosítása és a velük való kapcsolatfelvétel és kommunikáció sokszor nehéz és nagy körültekintést igénylő feladat. Azt azonban nem szabad elfelejtenünk, hogy ehhez kérhetünk segítséget ezen a területen szerzett több éves szakmai tapasztalattal rendelkező szervezetektől.

8.4.13. SZAKMAKÖZI KAPCSOLATFELVÉTEL – KOMMUNIKÁCIÓ ÉS EGYÜTTMŰKÖDÉS FONTOSSÁGA A SZAKEMBEREK KÖZÖTT

Látható, hogy az áldozati jelek felismerése, az áldozatok azonosítása és a velük való kapcsolatfelvétel és kommunikáció sokszor nehéz és nagy körültekintést igénylő feladat. Azt azonban nem szabad elfelejtenünk, hogy ehhez kérhetünk segítséget ezen a területen szerzett több éves szakmai tapasztalattal rendelkező szervezetektől és azok szakembereitől. Az emberkereskedelem, a munkacélú kizsákmányolás, a rabszolgaság áldozatai nem egy embernek estek áldozatul, hanem több elkövető, sok esetben egy egész erre szakosodott hálózat szisztematikus, megtervezett és tudatosan végzett tevékenységének. **Ne felejtsük el azt, hogy nekünk sem egyedül kell dolgoznunk a kialakult helyzetben**. A saját szakterületünkről, kollégáinktól és valamennyi, a tananyagban már felsorolt szervezettől kérhetünk segítséget.

Ennek a tananyagnak is az a célja, hogy olyan tudást adjon át az áldozatokkal közvetve vagy közvetlenül kapcsolatba kerülő szakembereknek, amelyek segítik őket a áldozati jegyek felismerésében, valamint az ilyen esetekben az illetékes szervek felé történő jelzésben és a hatékony együttműködésben. A tananyag tartalma segítséget nyújt abban is, hogy megalapozott, releváns információk és ismeretek birtokában megfelelő lépéseket tudjunk tenni, valamint arra is igyekszik felhívni a figyelmet, hogy nagyon fontos a különböző szakterületeken (foglalkoztatás, jog, egészségügy, szociális, pszichológia, stb) dolgozó szakemberek egymással történő kapcsolatfelvétele, együttműködése, rendszeres kommunikációja.

Mindannyiunk érdeke, hogy az emberkereskedelem láthatóvá váljon, hogy vegyük észre, hogy a 21. században embereket zsákmányolnak ki, kényszerítenek munkára, dolgoztatnak rabszolgaként itthon és külföldön egyaránt. Az emberkereskedelem ellen csak a szakmák és a szakemberek összefogásával és együttműködésével lehet hatékonyan fellépni.

Mindennapi munkánk során kollégáinkkal egyeztetünk, esetekről, dilemmákról beszélünk. Így azonban szinte csak a saját szakmánk képviselőinek ismereteiből és tapasztalataiból kiinduló megközelítéssel és szemlélettel találkozunk. Ilyenkor egymást tájékoztatjuk a történtekről, a saját szakmai beavatkozásainkról vagy elakadásainkról, de együttműködés nem tud kialakulni, legjobb esetben is csupán tanácsot kaphatunk a további munkát illetően. Ezzel szemben a szakmaközi együttműködések fontos jellemzője, hogy a különböző szakmák képviselőiként megismerjük egymást, az egyes esetek kapcsán együtt határozhatjuk meg a lehetséges teendőket és együtt kísérhetjük végig az ügyet. Tehát több szinten és több színtéren segíthetjük egymás munkáját és közben az ügyfél haladását is. Éppen erre a szemléletre és együttműködésre van szükség az emberkereskedelem elleni küzdelemben is. Ennek az együttműködésnek nem kell kizárólag az esetekre korlátozódni, célul lehet kitűzni olyan szakmaközi együttműködések kialakítását, amelyben van új cél (pl. felismert emberkereskedelmi áldozatok irányítása, áldozatsegítés) ami a folyamatos kapcsolattartás eredményeképpen egy új minőséget fog eredményezni a szakmai kapcsolatainkban, szakmai hatékonyságunkban és a kliensek támogatásában.

Hogyan is tehetjük ezt?

- Összegyűjtjük azokat a területeket, amelyekkel munkánk során érdemes kapcsolatba lennünk
- Felvesszük a terület képviselőivel a kapcsolatot, együttműködési lehetőségeket keresünk
- Szakmaközi megbeszélésen veszünk részt (ilyet évente hat alkalommal kötelezően a Család és Gyermekjóléti Szolgálat feladata szervezni, érdemes felkeresni a helyileg illetékes Szolgálatot és kérni, hogy vegyenek fel bennünket is, ha ez eddig nem történt meg), ahol megismerhetjük más szakmák képviselőit kapcsolati hálónkat szélesítve ezzel

Ez csak néhány javaslat arra, hogy hogyan váljunk a szakmai élet aktív résztvevőjévé és alakítójává és hogyan tudjuk hatékonyabban végezni a munkánkat. Vegyék fel tehát bátran a kapcsolatot a helyileg illetékes állami, járási, önkormányzati szervekkel és civil szervezetek képviselőivel, és építsék, bővítsék, gazdagítsák szakmai és emberi kapcsolataikat.

FÜGGELÉKEK

EK

1. FÜGGELÉK

SEGÍTŐ SZERVEZETEK ELÉRHETŐSÉGEI

1. Áldozatsegítő szolgálatok elérhetősége

Forrás:
http://www.kormanyhivatal.hu/hu/aldozatsegito-szolgalat

Budapest

Sor-szám	Szervezeti egység	Postai cím	Elérhetőség
1.	I. Kerület Hatósági és Gyámügyi Osztály	1013 Bp., Pauler u. 4.	06-1/795-7761
2.	II. Kerület Gyámügyi Osztály	1024 Bp., Margit krt. 47-49.	06-1/896-2448
3.	III. Kerület Hatósági Osztály 1.	1033 Bp., Harrer Pál u. 9-11.	06-1/986-3496
4.	IV. Kerület Gyámügyi Osztály	1042 Bp., Király u. 12-14.	06-1/231-3101
5.	V. Kerület Hatósági Főo. Gyámügyi O.	1051 Bp., József Nádor tér 10.	06-1/795-9652
6.	VI. Kerület Gyámügyi O. Áldozatsegítés	1068 Bp., Szófia u. 17.	06-1/473-2714
7.	Hatósági Osztály Jogi Segítségnyújtás	1063 Bp., Szinyei Merse u. 4.	06-1/473-2714
8.	VII. Kerület Gyámügyi Osztály	1076 Bp., Garay u. 5.	06-1/795-8888
9.	VIII. Kerület Hatósági Főo. Gyámügyi O.	1083 Bp., Práter u. 22.	06-1/795-8948
10.	IX. Kerület Gyámügyi Osztály	1096 Bp., Lenhossék u. 24-28.	06-1/795-7792
11.	X. Kerület Hatósági Osztály 1.	1102 Bp., Endre u. 10.	06-1/795-8710
12.	XI. Kerület Gyámügyi és Családi Csődvédelmi Osztály	1111 Bp., Budafoki út 59. II. emelet	06-1/381-1305
13.	XII. Kerület Hatósági Főo. Gyámügyi O.	1126 Bp., Kiss J. altábornagy u. 31-33/A.	06-1/896-6274
14.	XIII. Kerület Hatósági Főo. Hatósági O. 2.	1139 Bp., Pap Károly u. 4-6.	06-1/896-5302
15.	XIV. Kerület Gyámügyi Osztály	1145 Bp., Pétervárad u. 11-17.	06-1/896-5762
16.	XV. Kerület Gyámügyi Osztály	1153 Bp., Bácska u. 14.	06-1/795-7708
17.	XVI. Kerület Gyámügyi Osztály	1163 Bp., Karát u. 18.	06-1/401-1604

18.	XVII. Kerület Gyámügyi O. Jogi Segíts.ny.	1173 Bp., Pesti út 163.	06-1/253-3353
19.	Hatósági O. Áldozatsegítés	1173 Bp., Pesti út 163.	06-1/253-3353
20.	XVIII. Kerület Gyámügyi Osztály	1181 Bp., Városház u. 16.	06-1/896-4319
21.	XIX. Kerület Gyámügyi Osztály	1195 Bp., Városház tér 18-20.	06-1/896-4417
22.	XX. Kerület Gyámügyi Osztály	1201 Bp., Vörösmarty u. 3.	06-1/284-2115
23.	XXI. Kerület Gyámügyi Osztály	1211 Bp., Szent Imre tér 3.	06-1/896-4401
24.	XXII. Kerület Gyámügyi Osztály	1221 Bp., Anna u. 15/b.	06-1/896-5875
25.	XXIII. Kerület Hatósági és Gyámügyi O.	1238 Bp., Grassalkovich út 135.	06-1/286-0260

Baranya megye

Sor-szám	Szervezeti egység	Postai cím	Elérhetőség
1.	Pécsi Járási Hivatal	7621 Pécs, Kossuth tér 1-3.	06-72/795-695
2.	Bólyi Járási Hivatal	7754 Bóly, Rákóczi Ferenc u. 5.	06-69/795-047
3.	Hegyháti Járási Hivatal	7370 Sásd, Dózsa György u. 32.	06-72/795-711
4.	Komlói Járási Hivatal	7300 Komló, Városház tér 3.	06-72/795-044
5.	Mohácsi Járási Hivatal	7700 Mohács, Széchenyi tér 3.	06-69/795-022
6.	Pécsváradi Járási Hivatal	7720 Pécsvárad, Szentháromság tér 3.	06-72/795-072
7.	Sellyei Járási Hivatal	7690 Sellye Dózsa Gy. u. 106	06-73/795-066
8.	Siklósi Járási Hivatal	7800 Siklós, Kossuth tér 1.	06-72/795-748

Bács-Kiskun megye

Sor-szám	Szervezeti egység	Postai cím	Elérhetőség
1.	Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Gyámügyi és Igazságügyi Főosztály, Igazságügyi Osztály	6000 Kecskemét, Irinyi u. 17.	06-76/795-055
2.	Bácsalmási Járási Hivatal	6453 Bácsalmás, Gróf Teleki József u. 4-8.	06-79/795-124
3.	Bajai Járási Hivatal	6500 Baja, Deák Ferenc u. 11-13.	06-79/795-222

4.	Jánoshalmi Járási Hivatal	6440 Jánoshalma, Béke tér 1.	06-77/795-270
5.	Kalocsai Járási Hivatal	6300 Kalocsa, Városház u. 1.	06-78/795-220
6.	Kecskeméti Járási Hivatal	6000 Kecskemét, Széchenyi krt. 12.	06-76/795-829
7.	Kiskőrösi Járási Hivatal	6200 Kiskőrös, Petőfi tér 1.	06-78/795-035
8.	Kiskunfélegyházi Járási Hivatal	6100 Kiskunfélegyháza, Szent János tér 2.	06-76/795-750
9.	Kiskunhalasi Járási Hivatal	6400 Kiskunhalas, Szilády Áron u. 19-21.	06-77/795-315
10.	Kiskunmajsai Járási Hivatal	6120 Kiskunmajsa, Bajcsy-Zsilinszky u. 10.	06-77/795-255
11.	Kunszentmiklósi Járási Hivatal	6090 Kunszentmiklós, Damjanich u. 10.	06-76/795-307
12.	Tiszakécskei Járási Hivatal	6060 Tiszakécske, Szent Imre tér 1.	06-76/795-574

Békés megye

Sor-szám	Szervezeti egység	Postai cím	Elérhetőség
1.	Békés Megyei Kormányhivatal	5600 Békéscsaba, József A. u. 2-4.	06-66/795-626 és 602
2.	Békéscsabai Járás	5600 Békéscsaba, Szabadság tér 11-17.	06-66/528-320 és 338
3.	Békési Járás	5630 Békés, Kossuth u. 4.	06-66/795-141 és 140
4.	Gyomaendrődi Járás	5500 Gyomaendrőd, Szabadság tér 1.	06-66/581-320
5.	Gyulai Járás	5700 Gyula, Petőfi tér 3.	06-66/795-063
6.	Mezőkovácsházi Járás	5800 Mezőkovácsháza, Árpád út 169.	06-68/451-043
7.	Orosházi Járás	5900 Orosháza, Szabadság tér 3.	06-68/512-750
8.	Sarkadi Járás	5720 Sarkad, Szent István tér 7.	06-66/795-361
9.	Szarvasi Járás	5540 Szarvas, Szabadság út 25-27.	06-66/795-335
10.	Szeghalmi Járás	5520 Szeghalom, Nagy Miklós út 4.	06-66/470-041/124-es telefonszámon,

Borsod-Abaúj-Zemplén megye

Sor-szám	Szervezeti egység	Postai cím	Elérhetőség
1.	Cigándi Járási Hivatal	3973 Cigánd, Fő u. 87.	06-47/795-263
2.	Edelényi Járási Hivatal	3780 Edelény, István király u. 52.	06-48/795-247és 248
3.	Encsi Járási Hivatal	3860 Encs, Petőfi u. 75.	06-46/795-665
4.	Gönci Járási Hivatal	3895 Gönc, Kossuth Lajos u. 47.	06-46/795-679 és 681 és 683
5.	Kazincbarcikai Járási Hivatal	3700 Kazincbarcika, Fő tér 39.	06-48/795-054 és 055
6.	Mezőcsáti Járási Hivatal	3450 Mezőcsát, Szent István u. 26.	06-49/795-021 és 025
7.	Mezőkövesdi Járási Hivatal	3400 Mezőkövesd, Mátyás király u. 112.	06-49/795-009
8.	Miskolci Járási Hivatal	3530 Miskolc, Csizmadia köz 1.	06-46/514-771
9.	Ózdi Járási Hivatal	Ózd, Városház tér 1.	06-48/795-016
10.	Putnoki Járási Hivatal	3630 Putnok, Kossuth u. 5.	06-48/795-029
11.	Sárospataki Járási Hivatal	3950 Sárospatak, Kossuth Lajos u. 44.	06-47/795-035 és 036
12.	Sátoraljaújhelyi Járási Hivatal	3980 Sátoraljaújhely, Kossuth tér 5.	06-47/795-080
13.	Szerencsi Járási Hivatal	3900 Szerencs, Rákóczi u. 63.	06-47/777-561
Sor-szám	Szervezeti egység	Postai cím	Elérhetőség
14.	Szikszói Járási Hivatal	3800 Szikszó, II. Rákóczi Ferenc u. 1.	06-46/795-272 és 280 és 281
15.	Tiszaújvárosi Járási Hivatal	3580 Tiszaújváros, Erzsébet tér 14.	06-49/540-486
16.	Tokaj Járási Hivatal	3910 Tokaj, Rákóczi u. 52.	06-47/795-243 és 244

Csongrád megye

Sor-szám	Szervezeti egység	Postai cím	Elérhetőség
1.	Szegedi Járási Hivatal	6722 Szeged, Rákóczi út 1.	06-62/680-517
2.	Hódmezővásárhelyi Járási Hivatal	6800 Hódmezővásárhely, Ady Endre út 14.	06-62/681-007
3.	Csongrádi Járási Hivatal	6640 Csongrád, Justh Gyula u. 2/B.	06-63/814-706
4.	Kisteleki Járási Hivatal	6760 Kistelek, Árpád u. 3.	06-62/681-317
5.	Makói Járási Hivatal	6900 Makó, Széchenyi tér 22.	06-62/561-692/m: 2412 06-62/561-698/m: 2418
6.	Mórahalmi Járási Hivatal	6782 Mórahalom, Szentháromság tér 1.	06-62/680-353
7.	Szentesi Járási Hivatal	6600 Szentes, Kossuth tér 6.	06-63/814-768
8.	Csongrád Megyei Központi Hivatal	6722 Szeged, Rákóczi tér 1.	06-62/680-511

Fejér megye

Sor-szám	Szervezeti egység	Postai cím	Elérhetőség
1.	Székesfehérvári Járási Hivatal	8000 Székesfehérvár, Honvéd u. 8.	06-22/795-751
2.	Bicskei Járási Hivatal	2060 Bicske, Szent István u. 7-11.	06-22/566-300
3.	Dunaújvárosi Járási Hivatal	2400 Dunaújváros, Szórád Márton út 39.	06-25/795-600
4.	Enyingi Járási Hivatal	8130 Enying, Szabadság tér 14.	06-22/572-135
5.	Gárdonyi Járási Hivatal	2483 Gárdony, Szabadság u. 20-22.	06-22/795-306
6.	Martonvásári Járási Hivatal	2462 Martonvásár, Budai u. 1.	06-22/569-280
7.	Móri Járási Hivatal	8060 Mór, Szent István tér 1-3.	06-22/563-060
8.	Sárbogárdi Járási Hivatal	7000 Sárbogárd, Hősök tere 2.	06-25/520-291

Győr-Moson-Sopron megye

Sor-szám	Szervezeti egység	Postai cím	Elérhetőség
1.	Győri Járási Hivatal	9022 Győr, Czuczor Gergely u. 36.	06-96/795-071
2.	Soproni Járási Hivatal	9400 Sopron, Új u. 8.	06-99/515-196
3.	Mosonmagyaróvári Járási Hivatal	9200 Mosonmagyaróvár, Fő út 11.	06-96/795-160
4.	Csornai Járási Hivatal	9300 Csorna, Szent István tér 22.	06-96/795-112
5.	Kapuvári Járási Hivatal	9330 Kapuvár, Fő tér 1.	06-96/795-121
6.	Pannonhalmi Járási Hivatal	9090 Pannonhalma, Petőfi Sándor út 25.	06-96/795-181
7.	Téti Járási Hivatal	9100 Tét, Fő út 94.	06-96/795-191

Hajdú-Bihar megye

Sor-szám	Szervezeti egység	Postai cím	Elérhetőség
1.	Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal	4025 Debrecen, Erzsébet u. 27.	06-52/273-430
2.	Balmazújvárosi Járási Hivatal	4060 Balmazújváros, Kossuth tér 3.	06-52/550-611
3.	Berettyóújfalusi Járási Hivatal	4100 Berettyóújfalu, Kossuth u. 6.	06-54/505-330
4.	Debreceni Járási Hivatal	4024 Debrecen, Piac u. 42-48.	06-52/516-140
5.	Derecskei Járási Hivatal	4130 Derecske, Köztársaság út 126.	06-54/410-177
6.	Hajdúböszörményi Járási Hivatal	4220 Hajdúböszörmény, Bocskai István tér 1.	06-52/550-389
7.	Hajdúhadházi Járási Hivatal	4242 Hajdúhadház, Bocskai tér 1.	06-52/550-675
8.	Hajdúnánási Járási Hivatal	4080 Hajdúnánás, Bocskai u. 12-14.	06-52/550-620
9.	Hajdúszoboszlói Járási Hivatal	4200 Hajdúszoboszló, Hősök tere 1. B. ép.	06-52/550-644
10.	Nyíradonyi Járási Hivatal	4254 Nyíradony, Árpád tér 1.	06-52/203-038
11.	Püspökladányi Járási Hivatal	4150 Püspökladány, Kossuth u. 6.	06-54/517-200

Heves megye

Sor-szám	Szervezeti egység	Postai cím	Elérhetőség
1.	Heves Megyei Kormányhivatal	3300 Eger, Kossuth L. u. 9.	06-36/510-690 és 697 és 990
2.	Egri Járási Hivatal	3300 Eger, Kossuth L. u. 28.	06-36/510-995
3.	Bélapátfalvai Járási Hivatal	3346 Bélapátfalva, IV. Béla út 1.	06-36/795-024
4.	Füzesabonyi Járási Hivatal	3390 Füzesabony, Rákóczi út 48.	06-36/795-068
5.	Gyöngyösi Járási Hivatal	3200 Gyöngyös, Kossuth L. út 1.	06-37/500-080 és 06-37/795-139
6.	Hatvani Járási Hivatal	3000 Hatvan, Balassi B. út 14.	06-37/795-069 és 085
7.	Hevesi Járási Hivatal	3360 Heves, Erzsébet tér 2.	06-36/795-081 és 116
8.	Pétervásárai Járási Hivatal	3250 Pétervására, Keglevich út 4.	06-36/568-007 és 06-36/795-123

Jász-Nagykun-Szolnok megye

Sor-szám	Szervezeti egység	Postai cím	Elérhetőség
1.	Szolnoki Járási Hivatal	5000 Szolnok, Ady E. út 9.	06-56/795-143
2.	Jászapáti Járási Hivatal	5130 Jászapáti, Juhász Máté u. 2-4.	06-57/795-040
3.	Jászberényi Járási Hivatal	5100 Jászberény, Szabadság tér 16.	06-57/795-006
4.	Karcagi Járási Hivatal	5300 Karcag, Kossuth tér 1.	06-59/795-143
5.	Kunhegyesi Járási Hivatal	5340 Kunhegyes, Szabadság tér 9-10.	06-59/795-102
6.	Kunszentmártoni Járási Hivatal	5440 Kunszentmárton, Köztársaság tér1.	06-56/560-521 és 06-56/795-663
7.	Mezőtúri Járási Hivatal	5400 Mezőtúr, Kossuth tér 1.	06-56/795-802
8.	Tiszafüredi Járási Hivatal	5350 Tiszafüred, Kossuth tér 1.	06-59/795-129
9.	Törökszentmiklósi Járási Hivatal	5200 Törökszentmiklós, Kossuth L. út 135/A.	06-56/795-620

Komárom-Esztergom megye

Sor-szám	Szervezeti egység	Postai cím	Elérhetőség
1.	Tatabányai Járási Hivatal Hatósági Főosztály Gyámügyi Osztály	2800 Tatabánya, Bárdos László u. 2.	06-34/795-696
2.	Tatai Járási Hivatal Hatósági, Gyámügyi és Igazságügyi Osztály	2890 Tata, Ady Endre utca 24.	06-34/795-756
3.	Oroszlányi Járási Hivatal Hatósági, Gyámügyi és Igazságügyi Osztály	2840 Oroszlány, Rákóczi Ferenc út 78.	06-34/795-700
4.	Komáromi Járási Hivatal Hatósági, Gyámügyi és Igazságügyi Osztály	2900 Komárom, Szabadság tér 1.	06-34/795-780
5.	Kisbéri Járási Hivatal Hatósági, Gyámügyi és Igazságügyi Osztály	2870 Kisbér, Angol kert 4.	06-34/795-734
6.	Esztergomi Járási Hivatal Gyámügyi és Igazságügyi Osztály	2500 Esztergom, Bottyán János utca 3.	06-33/795-033

Nógrád megye

Sor-szám	Szervezeti egység	Postai cím	Elérhetőség
1.	Salgótarjáni Járási Hivatal Hatósági Főosztály Gyámügyi és Igazságügyi Osztály	3100 Salgótarján, Múzeum tér 1.	06-32/795-139
2.	Balassagyarmati Járási Hivatal Hatósági, Gyámügyi és Igazságügyi Osztály	2660 Balassagyarmat, Ady E. utca 2.	06-35/795-082
3.	Bátonyterenyei Járási Hivatal, Hatósági, Gyámügyi és Igazságügyi Osztály	3070 Bátonyterenye, Városház út 2.	06-32/795-012
4.	Pásztói Járási Hivatal Hatósági, Gyámügyi és Igazságügyi Osztály	3060 Pásztó, Kölcsey utca 35.	06-32/795-053
5.	Rétsági Járási Hivatal Hatósági, Gyámügyi és Igazságügyi Osztály	2651 Rétság, Rákóczi út 20-22.	06-35/795-047
6.	Szécsényi Járási Hivatal Hatósági, Gyámügyi és Igazságügyi Osztály	3170 Szécsény, Rákóczi út 84.	06-32/795-036

Pest megye

Sor-szám	Szervezeti egység	Postai cím	Elérhetőség
1.	Aszódi Járási Hivatal	2170 Aszód, Szabadság tér 9.	06-28/501-086
2.	Budakeszi Járási Hivatal	2092 Budakeszi, Fő u. 179.	06-23/427-440
3.	Budaörsi Járási Hivatal	2040 Budaörs, Uzsoki köz 56.	06-23/415-411

4.	Ceglédi Járási Hivatal	2700 Cegléd, Kossuth tér 1.	06-53/511-473 és 06-53/511-400/372
5.	Dabasi Járási Hivatal	2370 Dabas, Szent István tér 1/B.	06-29/561-244
6.	Dunakeszi Járási Hivatal	2120 Dunakeszi, Fő út 143.	06-27/540-690
7.	Érdi Járási Hivatal	2030 Érd, Budai út 7/B.	06-23/504-100
8.	Gödöllői Járási Hivatal	2100 Gödöllő, Kotlán Sándor u. 3.	06-28/532-394
9.	Gyáli Járási Hivatal	2360 Gyál, Kőrösi út 112-114.	06-29/544-116
10.	Monori Járási Hivatal	2200 Monor, Kossuth L. u. 78-80.	06-29/612-380
11.	Nagykátai Járási Hivatal	2760 Nagykáta, Dózsa Gy. út 2.	06-29/641-135
12.	Nagykőrösi Járási Hivatal	2750 Nagykőrös, Szabadság tér 4.	06-53/550-360
13.	Pilisvörösvári Járási Hivatal	2085 Pilisvörösvár, Fő utca 60.	06-26/530-066
14.	Ráckevei Járási Hivatal	2300 Ráckeve, Szent István tér 4. II. em.	06-24/889-800
15.	Szentendrei Járási Hivatal	2000 Szentendre, Dózsa Gy. út 8.	06-26/501-903
16.	Szigetszentmiklósi Járási Hivatal	310 Szigetszentmiklós, Apor Vilmos u. 1.	06-24/887-440
17.	Szobi Járási Hivatal	2628 Szob, Szent Imre u. 12.	06-27/570-581
18.	Váci Járási Hivatal	2600 Vác, Március 15. tér 11.	27)/200-500
19.	Vecsési Járási Hivatal	2220 Vecsés, Szent István tér 1.	29/555-215

Somogy megye

Sor-szám	Szervezeti egység	Postai cím	Elérhetőség
1.	Barcsi Járási Hivatal	7570 Barcs, Bajcsy-Zs. u. 46.	06-82/795-052
2.	Csurgó Járási Hivatal	8840 Csurgó, Széchenyi tér 2.	06-82/502-694
3.	Fonyódi Járási Hivatal	8640 Fonyód, Ady u.1.	06-85/795-044
4.	Kaposvári Járási Hivatal	7400 Kaposvár, Rákóczi tér 9-11.	06-82/527-764
Sor-szám	Szervezeti egység	Postai cím	Elérhetőség
5.	Marcali Járási Hivatal	8700 Marcali, Petőfi u. 14.	06-85/795-000

6.	Nagyatádi Járási Hivatal	7500 Nagyatád, Baross G. utca 5.	06-82/795-014
7.	Siófoki Járási Hivatal	8600 Siófok, Fő tér 1.	06-84/795-048
8.	Tabi Járási Hivatal	8660 Tab, Kossuth Lajos utca 51.	06-84/795-002
9.	Somogy Megyei Kormányhivatal Hatósági Főosztály Gyámügyi és Igazságügyi Osztály	7400 Kaposvár, Rákóczi u. 9-11.	06-82/527-570

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye

Sor-szám	Szervezeti egység	Postai cím	Elérhetőség
1.	Sz-Sz-B Megyei Kormányhiv. Gyámügyi és Igazságügyi Főosztály Igazságügyi Osztálya	4400 Nyíregyháza, Kereszt u. 9.	06-42/597-690
2.	Baktalórántházai Járási Hivatal Hatósági, Gyámügyi és Igazságügyi Osztály	4561 Baktalórántháza, Vasút u. 2.	06-42/550-070
3.	Csengeri Járási Hivatal Hatósági, Gyámügyi és Igazságügyi Osztály	4765 Csenger, Ady Endre u. 14-16.	06-44/520-062
4.	Fehérgyarmati Járási Hivatal Hatósági, Gyámügyi és Igazságügyi Osztály	4900 Fehérgyarmat, Kiss Ernő u. 2.	06-44/795-647
5.	Ibrányi Járási Hivatal Hatósági, Gyámügyi és Igazságügyi Osztály	4484 Ibrány, Hősök tere 3.	06-42/795-173
6.	Kemecsei Járási Hivatal Hatósági, Gyámügyi és Igazságügyi Osztály	4501 Kemecse, Szent István u. 40.	06-42/558-500
7.	Kisvárdai Járási Hivatal Hatósági, Gyámügyi és Igazságügyi Osztály	4600 Kisvárda, Szent László u. 7-11.	06-45/500-030
8.	Mátészalkai Járási Hivatal Hatósági, Gyámügyi és Igazságügyi Osztály	4700 Mátészalka, Kossuth út 25.	06-44/500-119
9.	Nagykállói Járási Hivatal Hatósági, Gyámügyi és Igazságügyi Osztály	4320 Nagykálló, Kállai Kettős tér 1. szám II. emelet/322.	06-42/795-069
10.	Nyírbátori Járási Hivatal Hatósági, Gyámügyi és Igazságügyi Osztály	4300 Nyírbátor, Szabadság tér 7.	06-42/795-036 és 037
Sor-szám	Szervezeti egység	Postai cím	Elérhetőség
11.	Nyíregyházi Járási Hivatal Hatósági Főosztály Gyámügyi és Igazságügyi Osztály	4400 Nyíregyháza, Kereszt u. 9.	06-42/597-678
12.	Tiszavasvári Járási Hivatal Hatósági, Gyámügyi és Igazságügyi Osztály	4440 Tiszavasvári Városháza tér 4.	06-42/795-134
13.	Vásárosnaményi Járási Hivatal Hatósági, Gyámügyi és Igazságügyi Osztály	4800 Vásárosnamény, Tamási Áron u. 1.	06-45/795-066
14.	Záhonyi Járási Hivatal Hatósági, Gyámügyi és Igazságügyi Osztály	4625 Záhony, Európa tér 20.	06-45/795-045

Tolna megye

Sor-szám	Szervezeti egység	Postai cím	Elérhetőség
1.	Szekszárdi Járási Hivatal	7100 Szekszárd, Bezerédi u. 10.	06-74/795-608
2.	Bonyhádi Járási Hivatal	7150 Bonyhád, Szabadság tér 1.	06-74/407-430
3.	Dombóvári Járási Hivatal	7200 Dombóvár, Szent István tér 1.	06-74/795-281
4.	Paksi Járási Hivatal	7030 Paks, Dózsa György u. 51-53.	06-75/519-635
5.	Tamási Járási Hivatal	7090 Tamási, Szabadság u. 54.	06-74/501-224
6.	Tolnai Járási Hivatal	7130 Tolna, Hősök tere 2.	06-74/795-356

Vas megye

Sor-szám	Szervezeti egység	Postai cím	Elérhetőség
1.	Celldömölki Járási Hivatal	9500 Celldömölk, Kossuth L. u. 5.	06-95/795-045
2.	Körmendi Járási Hivatal	9900 Körmend, Szabadság tér 7.	06-94/592-931
3.	Kőszegi Járási Hivatal	9730 Kőszeg, Kossuth L. u. 15.	06-94/377-200
4.	Sárvári Járási Hivatal	9600 Sárvár, Várkerület 3.	06-95/523-200
5.	Szentgotthárdi Járási Hivatal	9970 Szentgotthárd, Széll K. tér 11.	06-94/795-680
6.	Szombathelyi Járási Hivatal	9700 Szombathely, Petőfi S. u. 8.	06-94/512-512
Sor-szám	Szervezeti egység	Postai cím	Elérhetőség
7.	Vasvári Járási Hivatal	9800 Vasvár, Árpád tér 1.	06-94/572-048
8.	Vas Megyei Kormányhivatal Hatósági Főosztály Igazságügyi Osztály	9700 Szombathely, Széll K. u. 54.	06-94/795-272

Veszprém megye

Sor-szám	Szervezeti egység	Postai cím	Elérhetőség
1.	Veszprém Megyei Kormányhivatal Hatósági Főosztály Igazságügyi Osztály	8200 Veszprém, Kossuth u. 10.	06-88/590-378
2.	Ajkai Járási Hivatal Gyámügyi és Igazságügyi Osztály	8400 Ajka, Szabadság tér. 12.	06-88/550-636
3.	Balatonalmádi Járási Hivatal Gyámügyi és Igazságügyi Osztály	8220 Balatonalmádi, Baross Gábor u. 32.	06-88/550-714
4.	Balatonfüredi Járási Hivatal Gyámügyi és Igazságügyi Osztály	8230 Balatonfüred, Kossuth u. 14.	06-87/795-101
5.	Devecseri Járási Hivatal Gyámügyi és Igazságügyi Osztály	8460 Devecser, Petőfi tér 1.	06-88/550-733
6.	Pápai Járási Hivatal Gyámügyi és Igazságügyi Osztály	8500 Pápa, Fő u. 12.	06-89/795-025
7.	Sümegi Járási Hivatal Gyámügyi és Igazságügyi Osztály	8330 Sümeg, Kossuth L. u. 14-16.	06-87/795-045
8.	Tapolcai Járási Hivatal Gyámügyi és Igazságügyi Osztály	8300 Tapolca, Hősök tere 15.	06-87/795-004
9.	Várpalotai Járási Hivatal Gyámügyi és Igazságügyi Osztály	8100 Várpalota, Gárdonyi G. u. 39.	06-88/550-612
10.	Veszprémi Járási Hivatal Gyámügyi és Igazságügyi Osztály	8200 Veszprém, Mindszenty József u. 3-5.	06-88/550-418
11.	Zirci Járási Hivatal Gyámügyi és Igazságügyi Osztály	8420 Zirc, Március 15. tér 1.	06-88/550-683

Zala megye

Sor-szám	Szervezeti egység	Postai cím	Elérhetőség
1.	Zala Megyei Kormányhivatal Hatósági Főosztály Igazságügyi Osztály	8900 Zalaegerszeg, Mártírok útja 42-44.	06-92/549-102
2.	Zalaegerszegi Járási Hivatal	8900 Zalaegerszeg Kazinczy tér 4.	06-92/550-319
3.	Nagykanizsai Járási Hivatal	8800 Nagykanizsa, Eötvös tér 16.	06/93-509-518
4.	Keszthelyi Járási Hivatal	8360 Keszthely, Kossuth Lajos utca 42.	06/83-505-183
5.	Letenyei Járási Hivatal	8868 Letenye, Kossuth Lajos utca 10.	06/93-544-847
6.	Lenti Járási Hivatal	8960, Lenti, Templom tér 11.	06/92-551-736
7.	Zalaszentgróti Járási Hivatal	8790 Zalaszentgrót, Csány László utca 2.	06/83-562-059

2. Segítő szervezetek elérhetősége

Szervezet neve	Szerepe, feladata	Elérhetőség	QR kód
Külgazdasági és Külügyminisztérium	Külföldön áldozattá vált emberek számára segítségnyújtás okmányok pótlásában, a rendőrséggel folytatott hivatalos ügyintézésben, kapcsolatfelvételben családtagjaival, barátaival, akik segíthetnek a hazautazás megszervezésében, anyagi források előteremtésében	http://konzuliszolgalat.kormany.hu/ha-kulfoldon-buncselekmeny-aldozata-lett	
Emberi Erőforrások Minisztériuma	EKAT rendszer működtetése. gyermekvédelmi jelzőrendszer szabályozása, ellenőrzése, részvétel az emberkereskedelem elleni Magyarország Nemzeti Koordinációs Mechanizmusban	http://www.kormany.hu/hu/emberi-eroforrasok-miniszteriuma	
Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság	Az emberkereskedelem áldozataivá vált harmadik országbeli állampolgárok alapvető létfenntartási feltételeinek megteremtéséhez a Főigazgatóság különböző ellátásokkal és támogatásokkal járul hozzá.	https://www.kormany.hu/hu/belugyminiszterium/hirek/megalakult-az-orszagos-idegenrendeszeti-foigazgatosag Cím: 1117 Budapest, Budafoki út 60. Levelezési cím: 1903 Budapest, Pf. 314. Tel: +36-1-463 9100 Fax: +36-1-463 9169 E-mail: migracio@bah.b-m.hu	
ORFK, rendőrség, készenléti rendőrség	Bűnmegelőzés, felderítés, bűnüldözés. (Részletesen a tananyag 5.11. fejezetében)	police.hu **112**	
Legfőbb Ügyészség	Részvétel az emberkereskedelem elleni Magyarország Nemzeti Koordinációs Mechanizmusban.	http://ugyeszseg.hu/	

Szervezet neve	Szerepe, feladata	Elérhetőség	QR kód
Országos Bírói Hivatal	A bírók és bírósági dolgozók képzése.	https://birosag.hu/orszagos-birosagi-hivatal-0	
Állami Áldozatsegítő Szolgálat	Az Áldozatsegítő Szolgálat a bűncselekmény vagy tulajdon elleni szabálysértés során közvetlenül (sértettként) vagy közvetett módon (pl. tanúként vagy családtagon keresztül) áldozattá vált személyek számára az elszenvedett bűncselekménnyel kapcsolatban felmerült érzelmi, lelki, anyagi és más problémák megoldásához nyújt segítséget. (Bővebb információ a tananyag 5.9. fejezetében.)	http://igazsagugyiinformaciok.kormany.hu/aldozatsegito-szolgalat A megyei, illetve járási szolgálatok elérhetősége itt: http://www.kormanyhivatal.hu/hu/aldozatsegito-szolgalat	
Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat	Megelőzés, jelzés.	eures.munka.hu	
Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat	Az Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat szolgáltatásának elsőrendű célja, hogy segítséget nyújtson a kapcsolati erőszak, a gyermekbántalmazás, a prostitúció és emberkereskedelem áldozatainak, és szükség esetén gondoskodjon az elhelyezésükről. A Telefonszolgálat állandó elérhetőséget kíván biztosítani minden bajba jutott és azonnali segítséget kérő embernek a nap minden órájában, az ország egész területén és külföldön, rendelkezésre kíván állni mindenki számára, akinek szüksége van rá. Az Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat a nap 24 órájában, Magyarországról ingyenesen elérhető a +36-80/20-55-20-as telefonszámon. E-mail: okit@csbo.hu	http://www.bantalmazas.hu/ **+36-80-20-55-20**	

Szervezet neve	Szerepe, feladata	Elérhetőség	QR kód
Gyermekvédelmi jelzőrendszer	(Részletesen a tananyag 5.5. fejezetében.) **Tagjai:** a) az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a háziorvos, a házi gyermekorvos, b) a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók, így különösen a családsegítő szolgálat, a családsegítő központ, c) a köznevelési intézmények, d) a rendőrség, e) az ügyészség, f) a bíróság, g) a pártfogó felügyelői szolgálat, h) az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek, i) a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása, j) az egyesületek, az alapítványok és az egyházi jogi személyek, k) a munkaügyi hatóság, l) javító intézet, m) a gyermekjogi képviselő, n) a gyermekvédelmi és gyámügyi feladatkörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal, o) az állam fenntartói feladatainak ellátására a Kormány rendeletében kijelölt szerv.	Településenként, közigazgatási egységenként változó	

Szervezet neve	Szerepe, feladata	Elérhetőség	QR kód
Kríziskezelő ambulanciák	Az ambulancia egy olyan humán szolgáltatás, mely széleskörű kapcsolatrendszerén és a kapcsolati erőszak, valamint az emberkereskedelem témájában jártas professzionális szakemberek biztosításával nyújt segítséget, megelőzve ezzel a súlyos krízishelyzetek kialakulását. Ezen felül tájékoztató és prezentációs szolgáltatásokat nyújt, egyben szerepet vállal a társadalmi szemlélet formálásában.	Budapest (Ökumenikus Segélyszervezet) *Telefon:* +36-70/525-0536 *E-mail:* budapest.krizisambulancia@segelyszervezet.hu Devecser (Vöröskereszt Veszprém Megyei Szervezete) *Telefon:* + 36-70/933-8060 *E-mail:* veszpremmegye@voroskereszt.hu **Kaposvár (Borostyánvirág Alapítvány)** *Telefon:* + 36-82/812-476 *E-mail:* krizisambulancia.kaposvar@gmail.com Miskolc (Ökumenikus Segélyszervezet) *Telefon:* +36-30/309-1552 *E-mail:* miskolc.krizisambulancia@segelyszervezet.hu **Mosonmagyaróvár (Pápai Sarokkő Baptista Gyülekezet)** *Telefon:* +36-70/598-1101 *E-mail:* ambulancia.movar@gmail.com Orosháza (Ökumenikus Segélyszervezet) *Telefon:* +36-30-781-7951 *E-mail:* oroshaza.krizisambulancia@segelyszervezet.hu Szolnok (Ökumenikus Segélyszervezet) *Telefon:* + 36-30/305-2919 *E-mail:* szolnok.krizisambulancia@segelyszervezet.hu	

Szervezet neve	Szerepe, feladata	Elérhetőség	QR kód
Védett házak (Az emberkereskedelem áldozatainak fenntartott átmeneti szállások)	Az átmeneti szállások a veszélyeztetett helyzet következtében otthonukat elhagyni kényszerülő emberkereskedelem áldozatait fogadják.	**Elérhetőségük titkos.** Indokolt esetben a szálláson való elhelyezést az Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálaton keresztül lehet igényelni. Ingyenesen hívható kék szám: **+36 80 20 55 20**	
Indit Közalapítvány	Baranya és Somogy megyében nyújtanak segítséget – többek között – szenvedélybeteg, függőségben szenvedő, embereknek. Iskolai prevencióval, rehabilitációval, prostituáltak, nemi betegek segítésével foglalkoznak.	http://www.indit.hu/	

2. FÜGGELÉK
JOGSZABÁLYOK

1. Az emberkereskedelem bűntette fogalmi körébe tartozó alapcselekménynek

Az emberkereskedelem bűntette fogalmi körébe tartozó alapcselekménynek, illetve járulékos cselekménynek minősülő bűncselekményeket a 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről (továbbiakban: új Btk.*) tartalmazza:*

Emberkereskedelem

192. § *(1) Aki mást*

a) elad, megvásárol, elcserél, ellenszolgáltatásként átad vagy átvesz, illetve

b) az a) pontban meghatározott cselekmény megvalósítása érdekében szállít, elszállásol, elrejt vagy másnak megszerez, bűntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki mást kizsákmányolás céljából elad, megvásárol, elcserél, átad, átvesz, toboroz, szállít, elszállásol, elrejt vagy másnak megszerez, egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha az emberkereskedelmet

a) személyi szabadságától megfosztott személy sérelmére,

b) erőszakkal vagy fenyegetéssel,

c) megtévesztéssel,

d) a sértett sanyargatásával,

e) az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt álló személy sérelmére, illetve a sértettel kapcsolatban fennálló egyéb hatalmi vagy befolyási viszonnyal visszaélve,

f) emberi test tiltott felhasználása céljából,

g) hivatalos személyként, e minőséget felhasználva,

h) bűnszövetségben vagy

i) üzletszerűen

követik el.

(4) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményt tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére követik el,

b) a személyi szabadságától megfosztott személy sérelmére elkövetett, a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény a (3) bekezdés b)-i) pontjaiban foglaltak valamelyike szerint minősül, vagy

c) a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény különösen súlyos hátrányt vagy életveszélyt okoz.

(5) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményt tizennegyedik életévét be nem töltött személy sérelmére követik el,

b) a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett, a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény a (3) bekezdés valamely pontja szerint is minősül,

c) a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett, a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény különösen súlyos hátrányt vagy életveszélyt okoz, vagy

d) a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményt tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére gyermekpornográfia céljából követik el.

(6) A büntetés öt évtől húsz évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha

a) a tizennegyedik életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett, a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény a (3) bekezdés valamely pontja szerint is minősül,

b) a tizennegyedik életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett, a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény különösen súlyos hátrányt vagy életveszélyt okoz, vagy

c) a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményt tizennegyedik életévét be nem töltött személy sérelmére gyermekpornográfia céljából követik el.

(7) Aki emberkereskedelemre irányuló előkészületet követ el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(8) E § alkalmazásában kizsákmányolás a kiszolgáltatott helyzetbe hozott vagy helyzetben tartott sértett e helyzetének kihasználásával előny szerzésére törekvés.

Kényszermunka

193. § *(1) Aki mást annak kiszolgáltatott helyzetét kihasználva, illetve erőszakkal vagy fenyegetéssel munkavégzésre kényszerít, bűntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.*

(2) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a kényszermunkát

a) a sértett sanyargatásával,

b) jelentős érdeksérelmet okozva vagy

c) tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére

követik el.

Személyi szabadság megsértése

194. § *(1) Aki mást személyi szabadságától megfoszt, bűntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.*

(2) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a személyi szabadság megsértését

a) tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére,

b) aljas indokból vagy célból,

c) a sértett sanyargatásával,

d) védekezésre képtelen személy sérelmére,

e) fegyveresen,

f) felfegyverkezve,

g) jelentős érdeksérelmet okozva vagy

h) hivatalos eljárás színlelésével

követik el.

(3) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett bűncselekmény a (2) bekezdés b) vagy c) pontja szerint is minősül.

Kényszerítés

195. § *Aki mást erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűrjön, és ezzel jelentős érdeksérelmet okoz, ha más bűncselekmény nem valósul meg, bűntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.*

Szexuális kényszerítés

196. § *(1) Aki mást szexuális cselekményre vagy annak eltűrésére kényszerít, bűntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.*

(2) Két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, aki a szexuális kényszerítést

a) tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére,

b) a hozzátartozója, vagy nevelése, felügyelete, gondozása, gyógykezelése alatt álló személy sérelmére, illetve a sértettel kapcsolatban fennálló egyéb hatalmi vagy befolyási viszonyával visszaélve követi el.

(3) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a szexuális kényszerítést tizennegyedik életévét be nem töltött személy sérelmére követik el.

Szexuális visszaélés

198. § *(1) Az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki tizennegyedik életévét be nem töltött személlyel szexuális cselekményt végez, vagy ilyen személyt arra bír rá, hogy mással szexuális cselekményt végezzen, bűntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.*

(2) Az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki tizennegyedik életévét be nem töltött személyt arra törekszik rábírni, hogy vele vagy mással szexuális cselekményt végezzen, három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) Ha a sértett az elkövető hozzátartozója vagy nevelése, felügyelete, gondozása, gyógykezelése alatt áll, illetve az elkövető a szexuális visszaélést a sértettel kapcsolatban fennálló egyéb hatalmi vagy befolyási viszonyával visszaélve követi el, a büntetés

a) az (1) bekezdésben meghatározott esetben két évtől nyolc évig,

b) a (2) bekezdésben meghatározott esetben egy évtől öt évig

terjedő szabadságvesztés.

(4) Az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki tizennegyedik életévét betöltött, de tizennyolcadik életévét be nem töltött személlyel a vele kapcsolatban fennálló hatalmi vagy befolyási viszonyával visszaélve szexuális cselekményt végez, három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Kerítés

200. § *(1) Aki haszonszerzés céljából valakit szexuális cselekmény végzésére másnak megszerez, bűntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.*

(2) Kerítést követ el, és az (1) bekezdés szerint büntetendő az is, aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személyt prostitúcióra felajánl vagy felhív.

(3) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a kerítés üzletszerű.

(4) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1) bekezdésben meghatározott kerítést

a) tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére,

b) az elkövető hozzátartozója, nevelése, felügyelete vagy gondozása alatt álló sérelmére, vagy a sértettel kapcsolatban fennálló egyéb hatalmi vagy befolyási viszonyával visszaélve,

c) megtévesztéssel, erőszakkal vagy fenyegetéssel

követik el.

(5) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a (4) bekezdés a) vagy b) pontjában meghatározott kerítés a c) pont szerint is minősül.

(6) Aki üzletszerű kerítés elkövetésében megállapodik, három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Prostitúció elősegítése

201. § *(1) Aki*

a) mást prostitúcióra rábír,

b) épületet vagy egyéb helyet prostitúció céljára másnak a rendelkezésére bocsát,

c) tizennyolcadik életévét be nem töltött személy prostitúciójához segítséget nyújt,

bűntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személyt bír rá prostitúcióra.

(3) Aki bordélyházat tart fenn, vezet, vagy annak működéséhez anyagi eszközöket szolgáltat, egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Kitartottság

202. § *Aki prostitúciót folytató személlyel egészben vagy részben kitartatja magát, bűntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.*

Gyermekprostitúció kihasználása

203. § *(1) Aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személy prostitúciójából haszonszerzésre törekszik, bűntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.*

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személlyel való szexuális cselekményért ellenszolgáltatást nyújt.

(3) Aki részben vagy egészben tizennyolcadik életévét be nem töltött, prostitúciót folytató személlyel tartatja ki magát, egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) Aki olyan bordélyházat tart fenn, vezet, vagy olyan bordélyház működéséhez szolgáltat anyagi eszközöket, amelyben tizennyolcadik életévét be nem töltött személy folytat prostitúciót, két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Gyermekpornográfia

204. § *(1) Aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személyről vagy személyekről pornográf felvételt*

a) megszerez vagy tart, bűntett miatt három évig,

b) készít, kínál, átad *vagy hozzáférhetővé tesz, egy évtől öt évig,*

c) forgalomba hoz, azzal kereskedik, illetve ilyen felvételt a nagy nyilvánosság számára hozzáférhetővé tesz, két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, aki az (1) bekezdés b) pontjában meghatározott bűncselekményt az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt álló személy sérelmére, illetve a sértettel kapcsolatban fennálló egyéb hatalmi vagy befolyási viszonnyal visszaélve követi el.

(3) Egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, aki az (1) bekezdés c) pontjában meghatározott bűncselekményhez anyagi eszközöket szolgáltat.

(4) Aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személyt vagy személyeket pornográf műsorban

a) szereplésre felhív, három évig,

b) szerepeltet, egy évtől öt évig

terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(5) Három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, aki

a) tizennyolcadik életévét be nem töltött személyt vagy személyeket pornográf felvételen való szereplésre felhív,

b) olyan pornográf műsoron vesz részt, amelyben tizennyolcadik életévét be nem töltött személy szerepel vagy ilyen személyek szerepelnek,

c) tizennyolcadik életévét be nem töltött személy vagy személyek pornográf műsorban való szerepeltetéséhez anyagi eszközöket szolgáltat.

(6) Aki tizennegyedik életévét be nem töltött személyről vagy személyekről pornográf felvétel készítéséhez, forgalomba hozatalához vagy az azzal való kereskedelemhez szükséges vagy azt könnyítő feltételeket biztosítja, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(7) E § alkalmazásában

a) pornográf felvétel: az olyan videó-, film- vagy fényképfelvétel, illetve más módon előállított képfelvétel, amely a nemiséget súlyosan szeméremsértő nyíltsággal, célzatosan a nemi vágy felkeltésére irányuló módon ábrázolja,

b) pornográf műsor: a nemiséget súlyosan szeméremsértő nyíltsággal megjelenítő, célzatosan a nemi vágy felkeltésére irányuló cselekvés vagy előadás.

Gyermekmunka

209. § *Aki*

a) a tizennyolcadik életévét be nem töltött személyek foglalkoztatására vonatkozó törvényi előírásokat megszegi, vagy

b) keresőtevékenység folytatására jogosító engedéllyel nem rendelkező tizennyolcadik életévét be nem töltött harmadik országbeli állampolgárt foglalkoztat,

bűntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

2. 118/2001. (VI. 30.) Korm. rendelet a munkaerő-kölcsönzési és a magán-munkaközvetítői tevékenység nyilvántartásba vételéről és folytatásának feltételeiről

118/2001. (VI. 30.) Korm. rendelet
a munkaerő-kölcsönzési és a magán-munkaközvetítői tevékenység nyilvántartásba vételéről és folytatásának feltételeiről
2019.03.13
23

118/2001. (VI. 30.) Korm. rendelet

a munkaerő-kölcsönzési és a magán-munkaközvetítői tevékenység nyilvántartásba vételéről és folytatásának feltételeiről

A Kormány a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (a továbbiakban: Flt.) 6. §-ának (3) bekezdésében, valamint a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: Mt.) 203. § (2) bekezdésének *d)* pontjában kapott felhatalmazás alapján, a következőket rendeli el:

A rendelet alkalmazási köre

1. § (1) E rendeletet kell alkalmazni a munkaerő-kölcsönzési, a közfoglalkoztatásra irányuló munkaerő-kölcsönzési és a magán-munkaközvetítői tevékenység folytatására, az e tevékenységet folytatók nyilvántartásba vételének feltételeire, valamint az állami foglalkoztatási szervként eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal (a továbbiakban: kormányhivatal) nyilvántartásba vétellel kapcsolatos eljárására.

(2) Nem tartozik a rendelet alkalmazási körébe az a közvetítői tevékenység, amelynek keretében

a)

b) az oktatási intézmény a vele tanulói, hallgatói jogviszonyban állók részére, álláskeresés céljából a munkaadókkal találkozót szervez (állásbörze),

c) színházi és művészeti ügynökség művészeket közvetít.

(3) Az e rendeletben foglaltakat a tengerészekre vonatkozó munkaerő-kölcsönzési és magán-munkaközvetítői tevékenység folytatása tekintetében a tengerész munkaközvetítői és munkaerő-kölcsönzési tevékenység feltételeiről szóló kormányrendeletben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

Értelmező rendelkezések

2. § (1) E rendelet alkalmazásában

a) magán-munkaközvetítés: a kormányhivatal munkaközvetítői tevékenységén kívül végzett olyan szolgáltatások összessége, amely arra irányul, hogy elősegítse a munkát keresők és a munkát kínálók találkozását foglalkoztatásra irányuló jogviszony létesítése céljából, ideértve a magyar állampolgárok külföldre, a külföldi állampolgárok Magyarországra való közvetítését is;

b) külföldi: aki nem magyar állampolgár;

c) a magán-munkaközvetítés szempontjából foglalkoztatásra irányuló jogviszony: minden olyan jogviszony, amelyben a szolgáltatás tárgya természetes személy által ellenérték fejében végzett munka, ideértve a gyermeknevelő (au-pair) tevékenységet is;

d) gyermeknevelő (au-pair) tevékenység: olyan foglalkoztatás, amelynek keretében a foglalkoztatott, magánszemélyeknél (családoknál) közreműködik a gyermekek ellátásában, nevelésében, gondozásában, és e tevékenységéért ellenszolgáltatásban (díjazás, szállás, étkezés, nyelvtanulás támogatása) részesül;

e) munkaerő-kölcsönzés: a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: új Mt.) 214. § (1) bekezdés *a)* pontjában meghatározott tevékenység;

f) kölcsönbeadó: az új Mt. 214. § (1) bekezdés *b)* pontjában meghatározott munkáltató;

g) kölcsönvevő: az új Mt. 214. § (1) bekezdés *c)* pontjában meghatározott munkáltató;

h) közfoglalkoztatásra irányuló munkaerő-kölcsönzés: a közfoglalkoztatási jogviszony keretében történő munkaerő-kölcsönzés;

i) közhasznú kölcsönző: helyi vagy nemzetiségi önkormányzat, illetve ezek társulása, valamint az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény 32. §-a szerinti közhasznú szervezet;

j) közteher:

ja) a kölcsönbeadót a munkabér megfizetésével összefüggésben terhelő mindazon – kedvezményekkel csökkentett – adók, járulékok, hozzájárulások, amelyek alapja a munkabér, és amelyek bevallására és megfizetésére a kölcsönbeadó mint kifizető köteles,

jb) egyszerűsített foglalkoztatás esetén az egyszerűsített foglalkoztatásról szóló 2010. évi LXXV. törvény (a továbbiakban: Efotv.) által meghatározott, a kölcsönbeadót terhelő tételes összeg, vagy

jc) az Efotv. 8. § (4) bekezdésében foglaltak alapján fizetendő összeg;

k) munkaerő-kölcsönzési díj: a munkaerő-kölcsönzési szerződés alapján, a kölcsönzött munkavállaló kikölcsönzésére tekintettel a kölcsönbeadót megillető ellenérték általános forgalmi adó nélkül számított összege.

(2) Külföldi munkavégzésre irányuló magán-munkaközvetítés esetén az (1) bekezdés *c)* pontjában meghatározott jogviszony tartalmára a fogadó ország vonatkozó jogszabályai az irányadók.

3. § (1) Magán-munkaközvetítést az Flt. 6. § (1) bekezdésében meghatározott magán-munkaközvetítő az e rendeletben foglalt feltételekkel folytathat.

(2) Munkaerő-kölcsönzést (kölcsönzést) az új Mt. 215. § (1) bekezdésében meghatározott kölcsönbeadó az e rendeletben foglalt feltételekkel folytathat.

A kölcsönbeadói és a magán-munkaközvetítői tevékenység megkezdésére vonatkozó szabályok

4. § (1) A kölcsönbeadói tevékenység folytatását a kölcsönbeadó székhelye szerint illetékes kormányhivatal nyilvántartásba vétel útján akkor engedélyezi, ha

a) a cégjegyzékbe vagy – ha a működés feltétele más bírósági vagy hatósági nyilvántartásba vétel – az előírt nyilvántartásba bejegyezték, és létesítő okirata a munkaerő-kölcsönzési tevékenység folytatását tartalmazza,

b) a kérelmező vagy az általa – legalább heti húsz órában munkaviszony keretében – foglalkoztatott legalább egy személy az 1. számú mellékletben meghatározott végzettséggel vagy szakmai képesítéssel, gyakorlattal rendelkezik,

c) a kérelmező a tevékenység gyakorlásához megfelelő irodahelyiséggel rendelkezik,

d) a kérelmező a rendelet által előírt vagyoni biztosíték letétbe helyezését igazolja,

e) a kérelmező szerepel az állami adóhatóság által vezetett, az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény 260. §-a szerinti köztartozásmentes adózói adatbázisban.

(1a) Az (1) bekezdés *b)–d)* pontjában foglalt feltételek fennállását a kérelmező megfelelő módon igazolja.

(2) Ha a kérelmező a tevékenységét több telephelyen folytatja, az (1) bekezdés *b)–c)* pontjában foglalt feltétellel valamennyi telephelyén rendelkeznie kell.

4/A. § A magán-munkaközvetítői tevékenység folytatásának feltétele, hogy

a) a magán-munkaközvetítő vagy az általa – legalább heti húsz órában munkaviszony keretében – foglalkoztatott legalább egy személy az 1. számú mellékletben meghatározott végzettséggel vagy szakmai képesítéssel, gyakorlattal rendelkezik,

b) a cégjegyzékbe vagy – ha a működés feltétele más bírósági vagy hatósági nyilvántartásba vétel – az előírt nyilvántartásba bejegyezték, és létesítő okirata a magán-munkaközvetítői tevékenység folytatását tartalmazza,

c) a magán-munkaközvetítő a tevékenység gyakorlásához megfelelő irodahelyiséggel rendelkezik,

d) a magán-munkaközvetítő az e rendelet által előírt letétbe helyezett vagyoni biztosítékkal rendelkezik, és azt megfelelő módon igazolja.

5. § (1) A kölcsönbeadói tevékenység folytatásához a nyilvántartásba vétel iránti kérelmet az e célra rendszeresített elektronikus űrlapon (a továbbiakban: űrlap) keresztül elektronikus úton kell benyújtani a kormányhivatalhoz. Az űrlap tartalmazza

a) a kérelmező szervezet megnevezését, cégjegyzékszámát vagy – ha a működésének feltétele más bírósági vagy hatósági nyilvántartásba vétel – nyilvántartásba vételi számát,

b) a képviseletre jogosult személy(ek) nevét, címét, egyéb elérhetőségét,
c) a kérelmező szervezet nyilatkozatát a tevékenység közhasznúságáról,
d) a kérelmező szervezet nyilatkozatait a 4. § (1) bekezdés *b)–d)* pontjában foglaltak teljesítéséről.

(1a) A magán-munkaközvetítő a tevékenység végzésére irányuló szándékát az e célra rendszeresített elektronikus űrlapon (a továbbiakban: űrlap) keresztül elektronikus úton a székhelye szerinti kormányhivatalnak jelenti be. Az űrlap tartalmazza

a) a magán-munkaközvetítő megnevezését, cégjegyzékszámát vagy – ha a működésének feltétele más bírósági vagy hatósági nyilvántartásba vétel – nyilvántartásba vételi számát,
b) a képviseletre jogosult személy(ek) nevét, címét, egyéb elérhetőségét,
c) a magán-munkaközvetítő nyilatkozatát a tevékenység végzésének irányáról, amely
ca) belföldre,
cb) az Európai Gazdasági Térség (a továbbiakban: EGT) többi tagállamának területére,
cc) az EGT-ről szóló megállapodásban nem részes állam területére vagy
cd) a *ca)* és *cc)* alpontban foglaltakra együttesen
irányul,
d) a magán-munkaközvetítő nyilatkozatait a 4/A. § *a), c)* és *d)* pontjában foglaltak teljesítéséről.

(2) A 4. § (1) bekezdés *c)* pontjában és a 4/A. § *c)* pontjában meghatározott irodahelyiség akkor tekinthető megfelelőnek, ha a kérelemben feltüntetett módon van berendezve, vezetékes telefonvonallal rendelkezik, és a kérelmező az irodahelyiség használati jogát igazolni tudja.

(3) A kérelmező köteles a végzettség vagy szakmai képesítés magyarországi elismerését igazolni, ha a 4. § (1) bekezdés *b)* pontjában és a 4/A. § (1) bekezdés *a)* pontjában foglalt feltétel vizsgálatához szükséges.

(4) Az e rendelet által szabályozott eljárásokban
a) a kormányhivatal döntése szóban nem közölhető,
b) az iskolai végzettség, szakképzettség igazolása az ügyfél nyilatkozatával nem pótolható,
c) az ügyintézési határidő 25 nap.

Vagyoni biztosíték

6. § (1) A magán-munkaközvetítői tevékenység és a kölcsönzési tevékenység vagyoni biztosíték letétbe helyezése esetén folytatható.

(2) A vagyoni biztosíték mértéke
a) magán-munkaközvetítői tevékenység folytatása esetén, amennyiben a közvetítés
aa) belföldre vagy az EGT többi tagállamának területére irányul ötszázezer forint,
ab) az EGT-ről szóló megállapodásban nem részes állam területére irányul egymillió forint,
b) kölcsönzési tevékenység folytatása esetén tizenötmillió forint.

(3) A vagyoni biztosíték a kérelmező vagy a bejelentő által hitelintézetnél vagy pénzügyi vállalkozásnál (a továbbiakban: pénzügyi intézménynél) lekötött és elkülönítetten kezelt pénzbeli letét.

(4) Vagyoni biztosítékként csak olyan határozatlan időre szóló letéti szerződés vehető figyelembe, amely az alábbi rendelkezéseket tartalmazza:
a) a letét kizárólag a kölcsönzés, illetve a magán-munkaközvetítés során keletkezett, a munkavállaló vagy a munkát kereső részéről felmerülő kártérítési igény kielégítésére használható fel,
b) a pénzügyi intézmény a letét terhére a munkavállaló vagy a munkát kereső részére az *a)* pont szerinti kártérítést a kölcsönbeadó, illetve a magán-munkaközvetítő kártérítési kötelezettségét megállapító jogerős bírói ítélet vagy a feleknek a kártérítésre irányuló egyezsége alapján fizet,
c) a letét bármilyen okból való megszűnése esetén a kifizetés összegéről és időpontjáról a pénzügyi intézmény a kölcsönbeadót, illetve a magán-munkaközvetítőt nyilvántartó kormányhivatalt, továbbá a kölcsönbeadót, illetve magán-munkaközvetítőt a kifizetéstől számított három munkanapon belül írásban tájékoztatja.

(5) Ha a magán-munkaközvetítő munkaerő-kölcsönzést is végez, a biztosítékok összegét külön kell letétbe helyezni. Az egyes tevékenységekhez kapcsolódó kártérítési igények kielégítése tekintetében kifizetés a kölcsönzés, illetve a magán-munkaközvetítés érdekében elhelyezett letét mértékéig, tevékenységenként külön-külön kell teljesíteni.

7. § (1) A kölcsönbeadónak, illetve a magán-munkaközvetítőnek a felhasznált vagyoni biztosítékot a kifizetést követő harminc napon belül pótolnia kell. Ennek megtörténtét legkésőbb a pótlásra megállapított határidő utolsó napján a kormányhivatalban igazolnia kell.

(2) Ha a kölcsönbeadót, illetve a magán-munkaközvetítőt a kormányhivatal a nyilvántartásból törli, illetve a tevékenységtől eltiltja, a letéti szerződés a törlést, eltiltást elrendelő határozat véglegessé válását követően legkorábban hat hónap elteltével szüntethető meg. Amennyiben a kölcsönzéssel vagy a magán-munkaközvetítéssel okozott kártérítés megállapítása iránt a kölcsönbeadó, illetve a magán-munkaközvetítő ellen a munkavállaló vagy a munkát kereső kérelmére indult bírósági eljárás van folyamatban, a letét megszüntetésére csak a bírósági eljárás jogerős befejezését követően kerülhet sor. A letét megszüntetésének a lehetőségéről a kormányhivatal a pénzügyi intézményt tájékoztatja.

(3) Ha a magán-munkaközvetítő munkaerő-kölcsönzést is végez, bármelyik tevékenysége megszüntetése esetén csak az ennek érdekében elhelyezett letét szüntethető meg.

A kormányhivatal nyilvántartása

8. § (1) A kormányhivatal a kölcsönbeadókról, illetve a magán-munkaközvetítőkről folyamatos sorszámmal ellátott külön nyilvántartást vezet.

(2) Ha a kölcsönbeadó, illetve a magán-munkaközvetítő a tevékenységét több kormányhivatal illetékességi területén lévő telephelyein folytatja, a kölcsönbeadó, illetve a magán-munkaközvetítő nyilvántartásba vételére illetékes kormányhivatal a telephely szerint illetékes kormányhivatalt a nyilvántartásba vételről, a bejegyzett adatok változásáról, a nyilvántartásból való törlésről, valamint a magán-munkaközvetítői tevékenységtől történő eltiltásról tájékoztatja.

(3) Ha a 4. §-ban, illetve a 4/A. §-ban foglalt követelmények tekintetében a nyilvántartásba vételt vagy a bejelentést követően változás következik be, a kormányhivatal dönt a korábban bejegyzett adatok módosítása vagy a kölcsönbeadó, illetve magán-munkaközvetítő nyilvántartásból való törlése, illetve a magán-munkaközvetítő e tevékenységétől való eltiltása felől.

(4) Ha a kölcsönbeadó, illetve a magán-munkaközvetítő székhelyét más kormányhivatal illetékességi területére helyezi át, ezt a korábbi székhely szerint illetékes kormányhivatalnál kell bejelenteni. A korábbi székhely szerint illetékes kormányhivatal a bejelentést a kölcsönbeadó, illetve magán-munkaközvetítő irataival együtt átteszi az új székhely szerint illetékes kormányhivatalhoz. Az új székhely szerint illetékes kormányhivatal akkor veszi nyilvántartásba a kölcsönbeadót, ha az e rendeletben foglalt feltételeket teljesíti. Ha a kölcsönbeadó nyilvántartásba vételét az új székhely szerint illetékes kormányhivatal elutasítja – e döntés alapján – a kölcsönbeadót a korábbi székhelye szerint illetékes kormányhivatal törli a nyilvántartásból.

(5) A kormányhivatalnak a kölcsönbeadókról, illetve magán-munkaközvetítőkről vezetett nyilvántartása az alábbi adatokat tartalmazza:
a) a nyilvántartásba vételt tartalmazó határozat számát, keltét,
b) a kölcsönbeadó, illetve magán-munkaközvetítő nevét, szervezeti formáját, székhelyét, telephelyét, adószámát,
c) a képviseletre jogosultak nevét, címét,
d) a vagyoni biztosíték mértékét,
e) a kölcsönzési tevékenység belföldre vagy külföldre irányultságát, illetve a magán-munkaközvetítői tevékenység az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes állam vagy ezen megállapodásban nem részes állam területére irányultságát,
f) a nyilvántartásból való törlést, illetve a tevékenység folytatásától való eltiltást elrendelő határozat számát, keltét, a törlés, illetve eltiltás indokát.

(6) A foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter a magán-munkaközvetítőkről, valamint a kölcsönbeadókról nyilvánosan hozzáférhető nyilvántartást (a továbbiakban: országos nyilvántartás) vezet a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat honlapján az (5) bekezdésben meghatározott adattartalommal. A honlapot a

miniszter által vezetett minisztérium működteti. A kormányhivatal gondoskodik az illetékességi területén nyilvántartásba vett kölcsönbeadók és bejelentett magán-munkaközvetítők adatainak az országos nyilvántartásban való rögzítéséről.

A munkaerő-kölcsönző és a magán-munkaközvetítői tevékenység gyakorlása

9. § (1) A kölcsönbeadó a tevékenységét a nyilvántartásba vételről szóló határozat véglegessé válását követően kezdheti meg.

(2) A kölcsönbeadó a nyilvántartásba vételről rendelkező határozat számát az üzleti kapcsolataiban, hirdetéseiben, levelezésében köteles folyamatosan használni, a nyilvántartásba vételről kiállított határozatot az irodahelyiségben jól látható helyen kifüggeszteni.

(3) A kölcsönbeadónak, valamint a magán-munkaközvetítőnek a kormányhivatal által nyilvántartott adatokban bekövetkezett bármely változást, továbbá a tevékenysége megszüntetését nyolc napon belül az őt nyilvántartásba vevő kormányhivatalnak be kell jelentenie.

9/A. § (1) A kölcsönbevevő a kölcsönbeadó által nyújtott munkaerő-kölcsönzési szolgáltatásért a munkaerő-kölcsönzési szerződés alapján legalább a minimális kölcsönzési díjat köteles megfizetni.

(2) A minimális kölcsönzési díjnál a kölcsönbeadó által nyújtott munkaerő-kölcsönzési szolgáltatásért fizetendő munkaerő-kölcsönzési díjat a kölcsönzött munkavállaló vonatkozásában kell vizsgálni. A minimális kölcsönzési díj egy munkavállaló vonatkozásában nem lehet kevesebb, mint a kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) és a garantált bérminimum megállapításáról szóló kormányrendeletben meghatározott minimálbér vagy garantált bérminimum, egyszerűsített foglalkoztatás esetén az egyszerűsített foglalkoztatásról szóló törvényben meghatározott minimális bér, valamint az ezeket terhelő közteher együttes összege.

10. § (1) A magán-munkaközvetítés során tilos

a) a munkát keresők között hátrányos megkülönböztetést tenni nemük, koruk, családi vagy fogyatékos állapotuk, nemzetiségük, fajuk, származásuk, vallásuk, politikai meggyőződésük, munkavállalói érdek-képviseleti szervezethez tartozásuk vagy ezzel összefüggő tevékenységük, továbbá minden egyéb, a foglalkozással össze nem függő körülmény miatt,

b) a munkát keresőt jogszabály által meghatározott tilalomba ütköző munkavégzésre közvetíteni,

c) a munkát keresőt nem létező állásba közvetíteni, valamint olyan állásba (illetve a munkáltató azon telephelyén lévő állásba), ahol sztrájk van, a sztrájkot megelőző egyeztetés kezdeményezésétől a sztrájk befejezéséig,

d) olyan munkaerőigényt kielégíteni, amely jogszabálysértő feltételeket tartalmaz,

e) olyan személyi adatokat rögzíteni, nyilvántartásba venni, felhasználni, amelyekre a munkát keresők alkalmasságának a megítéléséhez nincs szükség, illetve amelyek a keresett munkával nincsenek közvetlen összefüggésben.

(2) Nem minősül hátrányos megkülönböztetésnek a munka jellegéből vagy természetéből egyértelműen következő megkülönböztetés.

(3) A magán-munkaközvetítő a tevékenységéért a munkát keresővel szemben díjat, költséget nem számolhat fel.

(4) Nem folytatható magán-munkaközvetítői tevékenység arra a munkavállalásra, amely nemzetközi szerződés hatálya alá tartozik, és amellyel kapcsolatos munkaközvetítői tevékenységre a nemzetközi szerződés alapján állami szerv jogosult.

(5) Külföldre irányuló magán-munkaközvetítői tevékenység folytatása során be kell tartani annak az országnak – a magán-munkaközvetítői tevékenység folytatására vonatkozó – jogszabályait, amelyben történő munkavállalás elősegítésére a magán-munkaközvetítői tevékenység irányul.

11. § (1) A magán-munkaközvetítőnek a munkát keresőt tájékoztatnia kell a felajánlott munkakör főbb sajátosságairól, így különösen a foglalkoztatáshoz szükséges képzettségről, gyakorlati időről, a foglalkoztatás helyéről, idejéről, az irányadó munkarendről, munkaidő-beosztásról, várható kereseti lehetőségről.

(2) Ha a magán-munkaközvetítői tevékenység az Flt. 6. § (2) bekezdése szerinti külföldi munkavállalásra irányul, a magán-munkaközvetítőnek a fogadó ország jogszabályairól – különösen a foglalkoztatással, a külföldiek munkavállalásával, az idegenrendészettel kapcsolatos szabályokról – a közvetítést megelőzően a munkát keresőt írásban, hitelt érdemlően tájékoztatni kell. A tájékoztatás elmulasztásával vagy a téves tájékoztatással a magán-munkaközvetítő a munkát keresőnek okozott kárért felelősséggel tartozik.

(3) Külföldi állampolgár magyarországi munkavégzésre csak a külföldiek magyarországi munkavállalásának engedélyezéséről szóló jogszabályok figyelembevételével közvetíthető.

Adatszolgáltatási kötelezettség

12. § A kölcsönbeadónak a tárgyévi tevékenységéről a tárgyévet követő év január 31-ig a telephely szerint illetékes kormányhivatal részére a 8. § (6) bekezdésében meghatározott honlapon közzétett adatlapon, telephelyenként a következő adattartalmú adatszolgáltatást kell elkészítenie:

a) a munkaerő-kölcsönző cégre vonatkozó adatok:

aa) alkalmazottak száma;

ab) nettó árbevétel (millió forintban) állománycsoport szerint [a kölcsönzött munkavállalókra vetítve (külföld, belföld együtt)] és nemzetgazdasági ágazat szerint;

ac) a kölcsönbevevők által átvett dolgozók száma;

ad) az adatbázis nagysága;

b) a kölcsönzés keretében foglalkoztatott munkavállalók száma a kölcsönzés céljából létesített munkaviszony határozatlan vagy határozott időtartama szerint, a foglalkoztatás irányának megadásával (belföld, külföld) a következő bontásban:

ba) állománycsoportonként és nemenként, korcsoportonként, foglalkozásonként, nemzetgazdasági ágazatonként, továbbá iskolai végzettség szerint;

bb) a közhasznú kölcsönző tájékoztatást köteles adni a lebonyolított képzésekről, valamint a nyújtott mentori szolgáltatásról;

c) a *b)* pontban meghatározott szerkezetben a kölcsönzés keretében foglalkoztatott munkavállalók kölcsönzési eseteinek száma állománycsoportonként;

d) a munkavállalók részére kifizetett keresettömeg és a foglalkoztatott munkavállalók által a kölcsönbevevőnél teljesített munkanapok száma (napi 8 órával számolva), valamint a teljes és részmunkaidőben foglalkoztatottak létszáma a *b)* pontban meghatározottak szerint állománycsoportonként;

e) a belföldi és a külföldi kölcsönvevők száma ágazati bontásban;

f) a külföldi kölcsönvevők száma, ágazata országonkénti bontásban.

13. § (1) A magán-munkaközvetítőnek a tárgyévi tevékenységéről a tárgyévet követő év január 31-ig a telephely szerint illetékes kormányhivatal részére a 8. § (6) bekezdésében meghatározott honlapon közzétett adatlapon, telephelyenként a következő adattartalmú adatszolgáltatást kell elkészítenie:

a) a magán-munkaközvetítő cégre vonatkozó adatok:

aa) alkalmazottak száma;

ab) nettó árbevétel (millió forintban), állománycsoport (a közvetített munkavállalókra vetítve) és nemzetgazdasági ágazat szerint;

ac) az adatbázis nagysága;

b) a munkaközvetítések száma a magyar és külföldi állampolgárság szerinti csoportosításon belül a belföldre, illetve külföldre történt közvetítések leírásával, ezen belül a sikertelen közvetítések, a folyamatban lévő közvetítések és az eredményes közvetítések száma alapján nemzetgazdasági ágazat, foglalkozások, állománycsoport és nemek, korcsoport, iskolai végzettség, nemek és a foglalkoztatásra irányuló jogviszony típusa szerinti bontásban;

c) a magyar állampolgárok külföldre történt sikeres közvetítéseinek száma a közvetítés országa szerint állománycsoportonként, foglalkozásonként, nemzetgazdasági ágazatonként;

d) a külföldi állampolgárok külföldre történt sikeres közvetítéseinek száma a közvetítés országa szerint állománycsoportonként, foglalkozásonként, nemzetgazdasági ágazatonként;

e) a külföldi állampolgárok belföldre történt sikeres közvetítéseinek száma a közvetített külföldi állampolgár állampolgársága szerint;

f) a közvetítést megelőzően munkával rendelkezők és nem rendelkezők száma, állománycsoportonként, korcsoportonként, nemenként, iskolai végzettség szerint.

(2) Az (1) bekezdés *a)–c)* pontjában felsorolt adatokat a következő bontásban kell megadni, az összes munkaközvetítésen belül:

a) az eredményes közvetítések száma;

b) a sikertelen közvetítések száma;

c) a folyamatban lévő közvetítések száma;
d) a foglalkoztatásra irányuló jogviszony típusai szerinti közvetítettek létszáma (fő);
e) a közvetítettek száma foglalkozásonként, nemenként, állomány-, korcsoport, valamint nemzetgazdasági ágazat szerint;
f) a közvetítést megelőzően munkával rendelkező és nem rendelkező munkanélküliek száma, állománycsoportonként, korcsoportonként, nemenként, iskolai végzettség, nemzetgazdasági ágazatok szerint.

14. § A kormányhivatal a 12–13. §-ban foglalt összesített adatokat, valamint az általa a tárgyév december 31-én nyilvántartott munkaerő-kölcsönzők, magán-munkaközvetítők számát, szervezeti formáját, a tárgyévben nyilvántartásba vett és törölt munkaerő-kölcsönzők, magán-munkaközvetítők számát a tárgyévet követő március 31-ig továbbítja a foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter részére elemzés, feldolgozás és nyilvánosságra hozatal céljából.

A kölcsönbeadó és a magán-munkaközvetítő tevékenységének ellenőrzése és a nyilvántartásból való törlése

15. § A kölcsönbeadó, illetve a magán-munkaközvetítő székhelye, illetve telephelye szerint illetékes kormányhivatal a kölcsönzés, illetve a magán-munkaközvetítés e rendeletben foglalt feltételeinek fennállásával és a magán-munkaközvetítés tekintetében a tevékenység folytatásával kapcsolatban hatósági ellenőrzést végezhet.

16. § (1) A kormányhivatal törli a nyilvántartásból
a) a kölcsönbeadót, ha
aa) jogutód nélkül megszűnt,
ab) tevékenysége megszüntetését bejelentette,
ac) az állami adóhatóság törölte a köztartozásmentes adózói adatbázisból,
ad) a 4. § (1) bekezdésében, valamint a 17/F. § (2) és (3) bekezdésében foglalt feltételekkel nem rendelkezik,
ae) a vagyoni biztosítékot az előírt határidőben nem pótolta,
af) a 12. §-ban és a 13. §-ban meghatározott adatszolgáltatási kötelezettségének felszólítás ellenére nem, vagy nem az előírt tartalommal tesz eleget, vagy
ag) az új Mt. vagy – az *ad)–af)* alpontban foglalt kivétellel – e rendelet szabályainak ismételt vagy együttes megszegésével folytatja tevékenységét,
b) a magán-munkaközvetítőt, ha
ba) jogutód nélkül megszűnt,
bb) tevékenysége megszüntetését bejelentette.

(2) A kormányhivatal a magán-munkaközvetítőt eltiltja a tevékenység folytatásától, és egyidejűleg törli a nyilvántartásból, ha
a) a 4/A. §-ban, valamint a 17/F. § (2) és (3) bekezdésében foglalt feltételekkel nem rendelkezik,
b) a vagyoni biztosítékot az előírt határidőben nem pótolta,
c) a 12. §-ban és a 13. §-ban meghatározott adatszolgáltatási kötelezettségének felszólítás ellenére nem, vagy nem az előírt tartalommal tesz eleget, vagy
d) az új Mt. vagy – az *a)–c)* pontban foglalt kivétellel – e rendelet szabályainak ismételt vagy együttes megszegésével folytatja tevékenységét.

(2a) Amennyiben a nyilvántartásból való törlésre az (1) bekezdés *a)* pont *ab), ac)* alpontjában vagy *b)* pont *bb)* alpontjában foglaltak alapján kerül sor, a kölcsönbeadó vagy a magán-munkaközvetítő legkorábban csak a törlést elrendelő határozat véglegessé válását követő egy év elteltével vehető újra nyilvántartásba.

(2b) Amennyiben a nyilvántartásból való törlésre vagy a tevékenységtől eltiltásra az (1) bekezdés *a)* pont *ad)–ag)* alpontjában vagy a (2) bekezdésben foglaltak alapján került sor, a kölcsönbeadó vagy a magán-munkaközvetítő legkorábban csak a törlést vagy eltiltást elrendelő határozat véglegessé válását követő három év elteltével vehető újra nyilvántartásba vagy folytathatja újra tevékenységét.

(3) A törlésről a kormányhivatal a kölcsönzési és a magán-munkaközvetítő tevékenységet folytató gazdasági társaságot bejegyző cégbíróságot, egyéb jogi személyt nyilvántartó bíróságot, a vállalkozói nyilvántartást vezető szervet, valamint a letétet kezelő pénzügyi intézményt értesíti. A tengerész munkaközvetítői tevékenységet folytató magán-munkaközvetítő vagy a tengerész munkaerő-kölcsönzési tevékenységet folytató kölcsönbeadó törlése esetén a kormányhivatal a hajózási hatóságot is értesíti.

17. § A kormányhivatal és a kölcsönbeadó, valamint a magán-munkaközvetítő tevékenységük során együttműködnek. Az együttműködés eszközei különösen
a) a rendszeres szakmai kapcsolattartás,
b) a munkaerőpiacra vonatkozó információk cseréje,
c)
d) a munkatársak közös képzési lehetőségeinek biztosítása,
e) megállapodások a munkaerőpiaci helyzet javítása érdekében.

A közfoglalkoztatásra irányuló munkaerő-kölcsönzésre vonatkozó sajátos szabályok

17/A. § A közfoglalkoztatásra irányuló munkaerő-kölcsönzésre e rendelet szabályait a 17/B–17/D. §-ban foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

17/B. § (1) A közfoglalkoztatásra irányuló munkaerő-kölcsönzési tevékenység folytatását a közhasznú kölcsönző székhelye szerint illetékes kormányhivatal akkor engedélyezi, ha az megfelel a 4. § (1) bekezdés *a)–c)* pontjában foglalt feltételeknek, továbbá a közhasznú kölcsönző igazolja, hogy a 17/C. §-ban meghatározott mentort alkalmaz.

(2) Közfoglalkoztatásra irányuló munkaerő-kölcsönzési tevékenység engedélyezése esetén
a) a 6. és 7. §-t, valamint a 16. § (1) bekezdés *a)* pont *ae)* alpontját nem kell alkalmazni,
b) a közhasznú kölcsönzőkről vezetett nyilvántartásnak, valamint a foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter által vezetett országos nyilvántartásnak a 8. § (5) bekezdés *d)* pontjában foglaltakat nem kell tartalmaznia, fel kell benne tüntetni azonban a kölcsönző közhasznú jellegét.

17/C. § (1) A közhasznú kölcsönző a közfoglalkoztatottal a közfoglalkoztatásra irányuló jogviszonyt legalább 60 napra létesíti. A közfoglalkoztatási jogviszony munkaerő-kölcsönzés céljára jön létre, de emellett lehetőség van arra, hogy a közhasznú kölcsönző a foglalkoztatottat a kikölcsönzések közötti időtartam alatt saját tevékenysége keretében is foglalkoztassa.

(2) A közhasznú kölcsönző által kölcsönbeadott közfoglalkoztatott nem foglalkoztatható olyan munkakörben, melynek ellátására törvény közalkalmazotti, közszolgálati, kormányzati szolgálati, rendvédelmi igazgatási szolgálati vagy honvédelmi alkalmazotti jogviszony létesítését írja elő.

(3) A közhasznú kölcsönző a közfoglalkoztatási jogviszony keretében történő kikölcsönzések közötti időtartam alatt köteles
a) a közfoglalkoztatottat képzésben részesíteni, vagy
b) a közfoglalkoztatott részére mentori szolgáltatás igénybevételét biztosítani.

(4) A képzés szakmai vagy foglalkoztatást elősegítő ismereteket nyújtó, intézményi akkreditációval rendelkező képző-intézményben folytatott képzés lehet. A sikeres vizsga eredményéről a résztvevők bizonyítványt vagy tanúsítványt kapnak.

(5) A mentori szolgáltatás célja, hogy a munkavégzésre való felkészüléshez, az önálló munkába álláshoz vagy a munkahelyen történő beilleszkedéshez személyes segítséget nyújtson a közfoglalkoztatott részére. Ennek érdekében a mentor a közfoglalkoztatottat
a) információkkal látja el az állami foglalkoztatási szerv által nyújtott támogatásokat, ellátásokat, szolgáltatásokat, a munkaerőpiac jellemzőit érintően,
b) tájékoztatja a munkavégzésre irányadó alapvető munkavédelmi és munkaügyi szabályokról,
c) támogatja az együttműködéshez szükséges kapcsolati rendszer kialakításában és fenntartásában,
d) személyesen segíti a munkahelykeresés, a megfelelő képzés kiválasztása, a képzés eredményes elvégzése, az elhelyezkedést követő beilleszkedés terén,
e) segíti a foglalkoztatási szervvel való együttműködési kötelezettsége teljesítésében.

(6) Mentorként kizárólag a munkaerőpiaci szolgáltatásokról, valamint az azokhoz kapcsolódóan nyújtható támogatásokról szóló jogszabályban előírt végzettséggel rendelkező személy foglalkoztatható.

(7) A közhasznú kölcsönző a 12. §-ban meghatározott adatszolgáltatási kötelezettség részeként tájékoztatást köteles adni a lebonyolított képzésekről, valamint

a nyújtott mentori szolgáltatásról.

17/D. § (1) A közhasznú kölcsönző közfoglalkoztatási jogviszonyban álló közfoglalkoztatottakat csak a közfoglalkoztatásról szóló törvényben meghatározott közfoglalkoztató részére kölcsönözhet.

(2) Ha a munkaerő-kölcsönzés

a) helyi vagy kisebbségi önkormányzat vagy azok társulása,

b) vallási közösség, civil szervezet,

c) költségvetési szerv, vagy

d) nonprofit gazdasági társaság

részére történik, a közhasznú kölcsönző és a kölcsönvevő közötti megállapodásban nem köthető ki magasabb kölcsönzési díj, mint a közfoglalkoztatási bér (közfoglalkoztatási garantált bér) járulék terhekkel növelt összege és a közhasznú kölcsönző által kapott, közfoglalkoztatás mobilitását szolgáló támogatás közötti különbözet.

(3) Közhasznú kölcsönző a közfoglalkoztatottak tekintetében külföldre irányuló munkaerő-kölcsönzési tevékenységet nem folytathat.

EGT-tagállamban bejegyzett vállalkozás munkaerő-kölcsönzési tevékenységére vonatkozó speciális szabályok

17/E. § Az új Mt. 215. § (1) bekezdés *a)* pontjában meghatározott, EGT-tagállamban bejegyzett vállalkozás magyarországi munkaerő-kölcsönzési tevékenységére e rendelet szabályait a 17/F. §-ban foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

17/F. § (1) A kérelmező nyilvántartására a Budapest Főváros Kormányhivatala rendelkezik kizárólagos illetékességgel.

(2) A 4. § (1) bekezdés *a)* pontjában írt nyilvántartásba vételnek a vállalkozás székhelye szerinti EGT-tagállamban kell teljesülnie. A nyilvántartásba vétel további feltétele, hogy a vállalkozás székhelye szerinti EGT-tagállamban a rá irányadó jog szerint a vállalkozás jogosult legyen munkaerő-kölcsönzés folytatására.

(3) A 4. § (1) bekezdés *c)* pontjában meghatározott irodahelyiség az ott meghatározott feltételeken túl akkor tekinthető megfelelőnek, ha Magyarország területén található.

(4) A (2) bekezdésben foglaltakat a kérelmező a munkaerő-kölcsönzés folytatására vonatkozó jogosultságnak a székhelye szerinti EGT-tagállamban irányadó módon igazolja.

(5) Ha a kérelmező székhelye szerinti EGT-tagállamban a munkaerő-kölcsönzési tevékenységre vonatkozóan nincs szükség engedélyezési vagy nyilvántartásba vételi eljárás lefolytatására, akkor a kérelmező erről a tényről nyilatkozik.

(6) A vagyoni biztosítékra vonatkozó szabályokat a székhely szerinti állam által a kölcsönzési tevékenységre előírt vagyoni biztosítéktól függetlenül kell teljesíteni. Külföldi pénzügyi intézménynél devizában lekötött vagyoni biztosíték számításánál a Magyar Nemzeti Bank által közzétett, a letéti szerződés megkötésének napján érvényes középárfolyamot kell alapul venni.

(7) A kérelmezőre a rendelet 17/A–17/D. § nem alkalmazható.

(8) Az EGT-tagállamban bejegyzett kölcsönző esetén az EGT-tagállamban történő nyilvántartásba vételről és a kölcsönzési tevékenység végzéséről szóló irat az ügyfél nyilatkozatával nem pótolható.

Záró rendelkezések

18. § (1) E rendelet 2001. július 1-jén lép hatályba.

(1a) E rendeletnek az egyes foglalkoztatási tárgyú kormányrendeletek jogharmonizációs és egyéb célú módosításáról szóló 335/2016. (XI. 11.) Korm. rendelet

a) 1. § (1) bekezdésével megállapított 2. § (1) bekezdés *e)* pontját,

b) 1. § (2) bekezdésével megállapított 4. § (1) bekezdését,

c) 1. § (3) bekezdésével megállapított 4/A. § (1) bekezdés *a)* pontját,

d) 1. § (4) bekezdésével megállapított 5. § (4) és (5) bekezdését,

e) 1. § (5) bekezdésével megállapított 8. § (4) bekezdését,

f) 1. § (7) bekezdésével megállapított 9. § (3) bekezdését,

g) 1. § (8) bekezdésével megállapított 12. §-át,

h) 1. § (9) bekezdésével megállapított 13. § (1) bekezdését,

i) 1. § (10) bekezdésével megállapított 16. § (1) bekezdés *a)* pont *aa)* pontját,

j) 1. § (11) bekezdésével megállapított 17/E–17/F. §-át,

k) 1. § (13) bekezdés *b)* és *c)* pontjával megállapított 6. §-át,

l) 1. § (14) bekezdésével és 1. mellékletével megállapított 1. számú melléklet *d)* pontját,

m) 1. § (15) bekezdésével és 2. mellékletével megállapított 3. számú melléklet II. pont 2. alpontját

a nyilvántartásba vett kölcsönbeadók és bejelentett munkaerő-közvetítők esetében is alkalmazni kell. A módosításoknak való megfelelést a módosítással érintett vállalkozásoknak a hatálybalépést követő három hónapon belül kell a nyilvántartó kormányhivatal felé igazolniuk. A kormányhivatal az igazolást elmulasztó munkaerő-kölcsönzőt törli a nyilvántartásból, magán-munkaközvetítőt eltiltja a tevékenység folytatásától és egyidejűleg törli a nyilvántartásból.

(1b) E rendeletnek az egyes foglalkoztatási, valamint pénzügyi tárgyú kormányrendeletek módosításáról szóló 345/2017. (XI. 16.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Módr.)

a) 1. §-ával megállapított 4. § (1) bekezdés *e)* pontját,

b) 2. §-ával megállapított 6. § (2) bekezdés *b)* pontját,

c) 3. §-ával megállapított 8. § (5) bekezdés *b)* pontját,

d) 4. §-ával megállapított 16. § (1) bekezdés *c)* pontját

a nyilvántartásba vett kölcsönbeadók és folyamatban lévő nyilvántartásba vételi eljárások esetében is alkalmazni kell.

(1c) A módosításoknak való megfelelést a nyilvántartásba vett és módosítással érintett vállalkozásoknak a Módr. 16. § (2) bekezdésében meghatározott időpontot követő három hónapon belül kell a nyilvántartó kormányhivatal felé igazolniuk. A kormányhivatal az igazolást elmulasztó munkaerő-kölcsönzőt törli a nyilvántartásból.

(1d) A nyilvántartásba vett és módosítással érintett vállalkozás az általa befizetett vagyoni biztosítéknak az e rendelet – Módr. 2. §-ával megállapított – 6. § (2) bekezdés *b)* pontjában meghatározott összegre történő kiegészítését a letéti szerződés módosításával igazolja.

(1e) A nyilvántartásba vett és a módosítással érintett vállalkozás az adószámát a Módr. 16. § (2) bekezdésében meghatározott időpontot követő 15 napon belül jelenti be a nyilvántartó kormányhivatal részére.

(1f) A nyilvántartó kormányhivatal a – Módr. 1. §-ával megállapított – 4. § (1) bekezdés *e)* pontjában meghatározott feltétel fennállását hivatalból ellenőrzi.

(1g) E rendeletnek az egyes foglalkoztatási tárgyú kormányrendeletek módosításáról szóló 273/2018. (XII. 20.) Korm. rendelet 12. § *d)* pontjával megállapított 6. § (2) bekezdés *b)* pontját a nyilvántartásba vett kölcsönbeadókra és a folyamatban lévő nyilvántartásba vételi eljárások esetében is alkalmazni kell. A vagyoni letét meghatározott összegre történő kiegészítését a kölcsönbeadó a hatálybalépést követő három hónapon belül a letéti szerződés módosításával igazolja a nyilvántartó kormányhivatal felé.

(2) E rendelet

a) a belső piaci szolgáltatásokról szóló, 2006. december 12-i 2006/123/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek,

b) a munkaerő-kölcsönzés keretében történő munkavégzésről szóló, 2008. november 19-i 2008/104/EK európai és parlamenti tanácsi irányelvnek

való megfelelést szolgálja.

(3)–(6)

1. számú melléklet a 118/2001. (VI. 30.) Korm. rendelethez

A rendelet 4. § (1) bekezdés b) pontjában és 4/A. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt szakképesítésként fogadható el:

a) szakirányú felsőfokú végzettség, ennek keretében
– egyetemek közgazdaságtudományi, gazdaságtudományi karán,
– egyetemek állam- és jogtudományi karán,
– egyetemek bölcsészettudományi karán pszichológia és szociológia szakon,
– egyetemek és főiskolák államigazgatási, gazdasági, humánerőforrás-menedzseri, személyügyi, személyügyi szervezői, igazgatásszervezői, közigazgatás-szervezői, közigazgatási mesterképzési, szociális igazgatási, munka- és pályatanácsadói szakán
szerzett oklevél, valamint
– egyéb felsőoktatásban szerzett oklevéllel rendelkezők közül a felsőfokú személyügyi gazdálkodó szaktanfolyam elvégzését igazoló bizonyítvány, vagy

b) felsőfokú iskolai végzettség és legalább kétéves, az alábbiakban felsorolt humánpolitikai területen eltöltött gyakorlat:
– az emberi erőforrással való gazdálkodás tervezése,
– munkaköri követelmények meghatározása,
– a munkaerő-szükséglet minőségi és mennyiségi jellemzőinek tervezése,
– munkaerő-kiválasztás,
– munkaerő-közvetítés,
– munkaerő-felvétel,
– a belső utánpótlás tervezése,
– a beilleszkedési folyamat megtervezése és végrehajtásának irányítása,
– teljesítményösztönzési rendszerek kialakítása, ezen belül:
= bérezési alapelvek kialakítása,
= hatékony bérezési és ösztönzési rendszerek kialakítása, bevezetése,
– teljesítményértékelési rendszerek kialakítása és bevezetése,
– munkahelyi képzési és továbbképzési rendszerek kialakítása,
– személyzeti és munkaügyi nyilvántartások rendszerezése, vezetése,
– munkakörülmények vizsgálata; vagy

c) középfokú iskolai végzettség és legalább ötéves, a *b)* pontban felsorolt humánpolitikai területen eltöltött gyakorlat; vagy

d) középfokú munkaerő-piaci ügyintéző, munkaerő-piaci menedzser és munkaerőpiaci szolgáltatási ügyintéző szakképesítés, valamint munkaerőpiaci szervező, elemző szakképesítés, munkaerő piaci szolgáltató, ügyintéző rész-szakképesítés, továbbá személyügyi gazdálkodó és fejlesztő szakképesítés és személyügyi ügyintéző rész-szaképesítés, illetve bármely középfokú szakképesítés, amely az ebben a pontban felsorolt szakképesítések valamelyikének megfeleltethető.

2. számú melléklet a 118/2001. (VI. 30.) Korm. rendelethez

3. számú melléklet a 118/2001. (VI. 30.) Korm. rendelethez

3. Jogszabálygyűjtemény

Az emberkereskedelem és a munka célú kizsákmányolás témaköréhez kapcsolódó hatályos hazai jogszabályok jegyzéke

- a 2006. évi CII. törvény az Egyesült Nemzetek keretében, Palermóban, 2000. december 14-én létrejött, a nemzetközi szervezett bűnözés elleni Egyezménynek az emberkereskedelem, különösen a nők és gyermekek kereskedelme megelőzéséről, visszaszorításáról és büntetéséről szóló Jegyzőkönyve kihirdetéséről,
- 2013. évi XVIII. törvény az Európa Tanács Emberkereskedelem Elleni Fellépésről szóló Egyezményének kihirdetéséről,
- a gyermekek szexuális kizsákmányolása és szexuális zaklatása elleni védelemről szóló Európai Tanács Egyezményének kihirdetéséről, valamint az ezzel összefüggésben egyes törvények módosításáról szóló 2015. évi XCII. törvény (Lanzarote-i Egyezmény),
- a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvény (Gyermekjogi Egyezmény),
- 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről,
- büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (új Be.),
- a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (Szabstv.),
- a bűncselekmények áldozatainak segítéséről és az állami kárenyhítésről szóló 2005. évi CXXXV. törvény (**Ást**.),
- a gyermekek eladásáról, a gyermekprostitúcióról és a gyermekpornográfiáról szóló, a gyermek jogairól szóló egyezményhez fűzött Fakultatív Jegyzőkönyvről szóló 2009. évi CLXI. törvény (Gyermekprostitúcióról szóló Fakultatív Jegyzőkönyv),
- 2007. évi II. törvény a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról,
- az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény,
- a szervezett bűnözés, valamint az ezzel összefüggő egyes jelenségek elleni fellépés szabályairól és az ehhez kapcsolódó törvénymódosításokról szóló 1999. évi LXXV. törvény (Szbtv.),
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.),
- a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.),
- az emberkereskedelem áldozatai azonosításának rendjéről szóló 354/2012. (XII. 13.) Korm. rendelet,
- a nyomozás és az előkészítő eljárás részletes szabályairól 100/2018. (VI. 8.) Korm. rendelet,
- a körözési nyilvántartási rendszer egyes nyilvántartásai részére történő adatközlésről és a körözési eljárás lefolytatásának részletes szabályairól, valamint az egyes miniszteri rendeletek módosításáról szóló 63/2013. (XI. 28.) BM rendelet,
- az egyes büntetőeljárási cselekményekre és a büntetőeljárásban részt vevő személyekre vonatkozó szabályokról szóló 12/2018. (VI. 12.) IM rendelet,
- a különleges bánásmódot igénylő személy részvételét igénylő eljárási cselekmény elvégzésére szolgáló rendőrségi helyiség kialakításáról, működtetéséről és a használata ellenőrzéséről szóló 13/2018. (VI. 12.) IM rendelet,
- a hozzátartozók közötti erőszak kezelésével összefüggő rendőrségi feladatok végrehajtásáról szóló 2/2018. (I. 25.) ORFK utasítás,
- a büntetőeljárási törvényben meghatározott kép- és hangfelvételek rögzítésére szolgáló technikai eszközök alkalmazásának szabályairól szóló 41/2018. (VII. 11.) ORFK utasítás,
- a prostitúcióval összefüggő jogsértések és az emberkereskedelem kezelésével kapcsolatos rendőri feladatok végrehajtásáról szóló 13/2014. (V. 16.) ORFK utasítás,
- a Rendőrség áldozatsegítő feladatairól szóló 2/2013. (I. 31.) ORFK utasítás.

3. FÜGGELÉK
FOGALOMTÁR

Fogalom	
adósrabszolgaság	A munkacélú kizsákmányolásnak számos formája van. A világon a legelterjedtebb és legtöbb, 15-20 millió embert érintő formája az adósrabszolgaság. Az adósrabszolgák legtöbbje mindennapi pénzhiánnyal küzd, és emiatt kölcsönökből próbálja fenntartani magát. A kölcsönt adó személyek azonban tulajdonukként kezelik és az adósság visszafizetése fejében dolgoztatják őket. A kölcsönt magas kamatokkal kérik vissza, az adósok munkáját alacsonyra értékelik, ezért a kölcsön egy idő után visszafizethetetlen lesz, és gyakran előfordul, hogy az adósság fejében kikényszerített munka más családtagokra, a gyerekekre is kiterjed.
áldozat	A cselekmény elszenvedője, az a személy: aki fizikai, mentális sérülést, érzelmi szenvedést, gazdasági veszteséget, alapvető jogainak csorbulását élte meg, de áldozatok lehetnek még a családtagok, eltartottak is, akik azért szenvedtek sérelmet, mert beavatkoztak annak érdekében, hogy segítsék az áldozatot, vagy azért, hogy megelőzzék az áldozattá válást. A bűncselekmények áldozatainak segítéséről és az állami kárenyhítésről szóló 2005. évi CXXXV. évi törvény (a továbbiakban: Ást.) így határozza meg: a bűncselekmény (illetve tulajdon elleni szabálysértés) sértettje mellett ide tartozik az a természetes személy is, aki a bűncselekmény közvetlen következményeként hátrányt (testi vagy lelki sérülést, érzelmi megrázkódtatást, vagyoni kárt) szenvedett el. Az emberkereskedelem áldozata az a személy, aki a Btk. 192. paragrafusában foglalt bűncselekmény áldozata, és az áldozat státusza, illetve a segítségnyújtás a folyamatban lévő büntető eljáráshoz kapcsolódik. Az elkövető halála, elmebaj, elévülés vagy kegyelem okán az áldozat státusza érvényben marad, ha az emberkereskedelmet megállapítják, ám nem születik ítélet.
asszertív kommunikáció	Az asszertív kommunikáció egy olyan kommunikációs stílust (készséget) takar, amelyben képesek vagyunk őszintén és nyíltan kommunikálni, miközben sem magunk sem mások jogait nem sértjük meg. Az asszertív kommunikáció két feltételhez kötött: őszintén kell tudósítanunk vágyainkról, érzéseinkről, szükségleteinkről úgy, hogy a másik vágyait, érzéseit, szükségleteit is meghallgatjuk és elfogadjuk. Az asszertív kommunikáció aktív, azaz nem lehet passzív, de agresszív sem.
bystander/bámészkodó vagy járókelő-effektus	Szociálpszichológiai kísérletek bizonyították, hogy minél több a kívülálló egy vészhelyzetben, amikor egy áldozatnak/áldozatoknak segítségre lenne szüksége, annál kisebb a valószínűsége annak, hogy valamelyikük cselekvésre szánja el magát. Ennek több oka is lehet. Elsődleges oka a felelősség megoszlása, azaz ha túl sokan vannak jelen, akkor mindenki arra vár, hogy valaki más tegye meg az első lépést. Lehet oka a bizonytalanság is, ha nem egyértelmű a vészhelyzet, illetve a csoporthoz való tartozás mechanizmusa is, mely szerint az emberek jellemzően a többséghez hasonlóan cselekednek. ennek megfelelően ha a többség passzív, akkor mindenki ehhez a viselkedéshez igazodik.

civil szervezet	A civil szervezetek a nonprofit szektorba tartozó szervezetek (megkülönböztetjük az állami, a forprofit és nonprofit szektorokat). A civil szervezetek legfőbb jellemzője, hogy nem profitszerzési célok vezérlik őket (az esetlegesen keletkező profitot nem oszthatják fel a tulajdonosok, az alapítók és a tagok között), működésük autonóm (a kormányzati szektortól szervezetileg elkülönülve működnek és nem követnek párt-politikai célokat, nem épülnek be a hatalmi struktúrába). Egyúttal jellemző rájuk az önkéntesség, öntevékenység, és a tágabb közösség érdekeinek (a közjónak) a szolgálata, védelme, képviselete, artikulálása. A civil szervezetek több formát ölthetnek, pl. alapítvány, egyesület, stb.
dehumanizáció	Egy személyt vagy csoportot, emberi méltóságukat semmibe véve, árucikként vagy tárgyként kezelnek. .
dekolonizáció	A gyarmati rendszer felbomlásának, az egykori gyarmatok függetlenné válásának folyamata.
diszkrimináció	Emberek, embercsoportok megkülönböztetése valamilyen vélt vagy valós (védett) tulajdonsága alapján. Ezek a tulajdonságok a nemi, faji hovatartozás, a bőrszín, a nemzetiség, a nemzeti vagy etnikai kisebbséghez való tartozás, az anyanyelv, a fogyatékosság, az egészségi állapot, a vallási vagy világnézeti meggyőződés, a politikai vagy más vélemény, a családi állapot, az anyaság, ill. várandósság, az apaság, a szexuális irányultság és a nemi identitás, az életkor, a társadalmi származás, a vagyoni helyzet, a munkavégzésre irányuló jogviszony részmunkaidős jellege, illetve határozott időtartama, valamint az érdekképviselethez való tartozás lehetnek.
előítélet	Emberekkel, embercsoportokkal kapcsolatban fennálló hibás vagy merev általánosításokon alapuló, előre kialakított feltételezés, vélemény; a sztereotípia „megkövesedett” változata. Az előítéletek ellenállnak a tapasztalatnak és a józan megfontolásoknak, az egyén akkor sem hajlandó ezeket felülbírálni, ha ellentétes tényekkel találkozik.
emberi jogok	Születésétől fogva minden embert egyenlően megilletnek olyan alapvető polgári és politikai jogok, mint például az élethez vagy a szabadsághoz való jog, a törvény előtti egyenlőség, a vélemény és kifejezés szabadsága, vagy az élelemhez, neveléshez és munkához való jog. Ezen jogok és szabadságjogok teljes listája az 1948. december 10-én elfogadott Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatában lett rögzítve.
emberkereskedelem	A rabszolgasággal rokon, de nem azonos fogalom az emberkereskedelem. Az emberkereskedelem egy lehetséges, de nem kizárólagos útja annak, ahogy egy ember rabszolgaságba kényszerül. Az emberkereskedelem egy olyan folyamat, amelynek során legalább egy ember egy másik embert toborzás, szállítás, eladás, elrejtés, vagy átvétel útján, szóbeli vagy fizikai kényszer, bántalmazás, csalás alkalmazásával kiszolgáltatottá tesz és anyagi előnyök megszerzése érdekében kizsákmányol. Az emberkereskedelem leggyakoribb célja a prostitúció, a kényszermunka és a szervkereskedelem.
etnikai hovatartozás	Történelmileg kialakult, az összetartozás tudatával, valamint közös nyelvvel, kultúrával és hagyományokkal rendelkező társadalmi csoporthoz való tartozás.
épizmus	A fizikai és/vagy szellemi épség alapján történő megkülönböztető bánásmód. A fogyatékossággal élő személyeket sújtó sztereotípiákat és előítéleteket jelenti, amelyek egyben elvárásként is megfogalmazódnak velük szemben.

EU/EGT tagállamok	Az Európai Gazdasági Térséget (EGT) 1994-ben azzal a céllal hozták létre, hogy az EU belső piacára vonatkozó rendelkezéseket kiterjesszék az Európai Szabadkereskedelmi Társulás (EFTA) országaira. Norvégia, Izland és Liechtenstein az EGT tagjai. Svájc az EFTA tagja, de nem vesz részt az EGT-ben. Az Uniót és EGT-partnerországait (Norvégiát és Izlandot) különböző „északi politikák" és fórumok is összekötik, amelyek Európa gyorsan fejlődő északi részére és az Északi-sarkvidék egészére fókuszálnak.
fair trade (méltányos kereskedelem)	Olyan kereskedelmi rendszer, amely a termelő számára méltányos árat, a termelő munkásai számára pedig méltányos bért és munkakörülményeket biztosít. A rendszerben nem alkalmazható gyerekmunka.
faji hovatartozás	Bőrszín, valamint más látható testi jegyek (hajszín, szemszín, testalkat stb.) hasonlóságán alapuló társadalmi csoporthoz való tartozás.
Globális Rabszolga Index	A Walk Free Foundation nevű ausztrál alapítvány a modernkori rabszolgaság jelenségének megismerése és egyben felszámolása érdekében rendszeresen közzéteszi jelenleg 167 országra kiterjedő felméréseinek eredményeit *Global Slavery Index*, azaz Globális Rabszolga Index néven. https://www.globalslaveryindex.org/
háztartási és ház körüli rabszolgaság	A 21. században is minden országban jelen van, mégis a legnehezebben tetten érhető forma. A háztartási rabszolgaság, amely szinte kizárólag nőket érint, a magánházakban zajlik. Az áldozatnak gyakran nincs lehetősége a házat elhagyni és a mindennapos főzés, mosás, varrás, takarítás, gyermekfelvigyázás mellett állandó bántalmazást kell elszenvednie. A rabszolgaság e formája nagymértékben érinti a 18 év alatti lányokat. A ház körüli rabszolgák nagyobb része férfi és a fogvatartó házát körülvevő kertben vagy közeli szántóföldeken, erdőségekben dolgozik a haszon- és háziállatok körül, illetve mezőgazdasági munkákat végez, vagy tüzelőt gyűjt. A háztartási és ház körüli rabszolgák ritkán csekély munkadíjat kapnak, de gyakoribb, hogy a munkájukért cserébe csak silány minőségű ételhez és szálláshoz jutnak.
hímsovinizmus	A férfiak veleszületett felsőbbrendűségét (pl. intelligencia, képességek) hirdető nézet, amely a nőkkel szembeni hátrányos megkülönböztetést eredményez (pl. lekezelő bánásmód, becsmérlés, kigúnyolás vagy akár a bántalmazás).
jobbágyság	A feudalizmus (hűbériség) rendszerében azon embereket nevezték így, akiknek termelési-dologi jogait földesúri joghatóság szabályozta és emiatt alávetettségben éltek.
kényszerházasság	Amikor valakit szabad akarata ellenére belekényszerítenek egy házasságba szülők vagy más személyek. A kényszer mögött többnyire anyagi vagy hatalmi érdekek húzódnak. Más esetben az európai uniós állampolgárság megszerzésének érdekében harmadik országbeli állampolgárok, EU-s tagállamban való tartózkodásuk idején feleséget rendelnek maguknak egy embertől, aki nőket félrevezetve munkára (pl. babysitternek, pincérnek) toboroz és leszállítja a harmadik országbeli férfi állampolgár számára, és ezért a tevékenységért kb. 600.000 HUF fizetséget (közvetítői díjat) kér.
kényszermunka	Kényszermunkának azt nevezzük, amikor embereket szóbeli fenyegetéssel (adósság, a hivatalos dokumentumok elvétele, a bevándorlási hivatal értesítése stb.), vagy fizikai erőszak alkalmazásával munkára kényszerítenek. Legtöbbször rossz munkakörülmények között és csekély fizetség mellett, vagy fizetség nélkül kell dolgozniuk.

kizsákmányolás	Olyan helyzet, amelyben valaki más személy(ek) számára dolgozik, többnyire durva és egészségtelen körülmények között, ellenszolgáltatás nélkül vagy rendkívül alacsony bérezésért. Az általa végzett munkával a kizsákmányoló(k) számára termel profitot.
klasszikus rabszolgaság	A társadalmi berendezkedés része, jogszabályok/hagyományok által elfogadott helyzet, amikor az áldozatok vagy beleszületnek a rabszolgaságba, vagy úgy kerülnek bele, hogy elfogják és eladják őket. Szolgaságuk egész életre szól és legtöbbször leszármazottaikat is érinti.
koldultatás	A koldultatás világszerte leginkább a gyermekeket, a fiatal nőket és a hajléktalanokat érinti. Sok gyermeket arra kényszerítenek, hogy az utcán gyűjtsön pénzt, egyes országokban pedig házalásra veszik rá őket. Gyakran az iskolai oktatás helyett kell koldulniuk, a bevételt pedig elveszik tőlük. A gyerekek esetében a koldultatás történhet szülői, vagy nevelői, illetve szervezett bűnözői hálózatok kényszerének hatására. Előfordul, hogy a gyerekeket alkohol, vagy drog használatára veszik rá, ezzel is erősítve kötődésüket a felnőttekhez, illetve gyengítve ellenállásukat. A fiatal nőket – akik legtöbbször hét év alatti gyermekeikkel együtt kényszerülnek az utcára – és hajléktalanokat főként rokonok, ismerősök, vagy szervezett bűnözői hálózatok kényszerítenek koldulásra. Koldulás közben a kényszerített személyek sokszor lelki és fizikai bántalmazás áldozatai. Gyakran előfordul, hogy ha a koldulásra kényszerített személy nem gyűjt az elvárásoknak megfelelő mennyiségű pénzt, akkor a koldultatói megverik, de az is előfordul, hogy harmadik fél fenyeget vagy bántalmaz kéregető embert.
korai iskolaelhagyók	Az Európai Unióban általánosan elfogadott és használ statisztikai fogalom. Azokat a 18–24 éves fiatalokat tekintik korai iskolaelhagyóknak, akik nem rendelkeznek ISCED 3 szintű, azaz sem legalább szakmunkás szintű szakképzettséggel, sem érettségivel, és nem is vettek részt semmilyen oktatásban a felmérést megelőző négy hétben. Az adott népességen belüli arányt rendszeresen mérik. Hasonló fogalom a NEET (nor in employment and education or training), amely azokra a 15–29 éves fiatalokra vonatkozik, akik sem nem tanulnak, se nem dolgoznak. A NEET-ráta ezen fiatalok arányát jelenti a korcsoportban. „Ez a mutató azt becsüli, hogy mekkora az a réteg, amelynél az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenet nehezen vagy egyáltalán nem történik meg. A NEET fiatalok nagy hányada korai iskolaelhagyó, ugyanakkor a közép- vagy akár felsőfokú végzettséggel rendelkező, már nem tanuló, de munkaviszonnyal sem rendelkező fiatalok is szerepelnek ebben a körben." Forrás: Mártonfi György: Korai iskolaelhagyás – Hullámzó trendek 37. o. https://folyoiratok.ofi.hu/sites/default/files/article_attachments/2014-1-tan4.pdf.
korizmus (ageism)	Az életkorra épülő megkülönböztető bánásmód. A különböző életkori csoportokat, és legfőképpen az idősebb személyeket sújtó sztereotípiákat és előítéleteket jelenti, amelyek egyben elvárásként is megfogalmazódnak velük szemben.
LMBTQ emberek	A heteroszexuálison kívüli szexuális orientációkra, nemi identitásra használt gyűjtőfogalom: leszbikus, meleg, biszexuális, transznemű és queer emberekre vonatkozik.
látencia	Közvetlenül nem érzékelhető, rejtett tulajdonság vagy folyamat.

modern kori rabszolgaság	A „modernkori” jelző egyértelműsíti, hogy a rabszolgaság nem a régmúlt történelem része, hanem a mindennapjainkban is létező jelenség. A rabszolgaság ugyanis nem szűnt meg sehol, csak változásokon ment keresztül, „illegalitásba vonult”, emiatt sokkal nehezebb feltárni. A rabszolgatartás gyakorlata évezredeken keresztül jogilag és morálisan sem ütközött akadályokba, sőt a rabszolgatartásból származó profit legális bevételnek számított. A rabszolgatartás ugyan – többek között az utóbbi kb. 150 év emberi jogokért folytatott küzdelmének köszönhetően – mára a világ minden országában törvénybe ütközik, de ez önmagában nem jelenti a jelenség megszűnését, hiszen ahhoz más tényezők is szükségesek, mint a jogalkalmazás elősegítése, a korrupció visszaszorítása, a szegénység felszámolása, a jogegyenlőség megteremtése stb. Vagyis, a korábbi történelmi korokkal ellentétben a rabszolgatartók többsége napjainkban igyekszik titkolni a bűncselekményt, és legtöbbször megfenyegeti és félelemben tartja az áldozaton kívül a lehetséges tanúkat, ezzel nehezítve, többször ellehetetlenítve az áldozatazonosítást és az igazságszolgáltatást. Emiatt komoly látencia jellemzi a modernkori rabszolgaságot és nagyon nehéz számokkal, statisztikákkal igazolni a probléma súlyosságát és mértékét. A rejtett emberi tragédiákat a hatóságok mellett civil szervezetek, oknyomozó újságírók, társadalomtudósok és számos országban aktivisták, önkéntesek próbálják felderíteni.
nemi identitás	Minden ember mélyen és egyedi módon megélt társadalmi neme, amely megegyezhet a személynek születéskor tulajdonított biológiai nemmel, vagy eltérhet attól. A nemi identitás független a fizikai, testi nemétől, vagy más emberek érzéseitől/véleményétől. A legtöbb fizikailag hímnemű ember fiúnak/férfinek érzi magát és a legtöbb testileg nőnemű lánynak/nőnek. Néhány ember belső neme nem egyezik a testi nemével.
posztttraumás stressz-szindróma (PTSD)	A ***posztttraumás stressz szindróma (PTSD)*** egy szorongásos zavar, amely sok esetben alakul ki traumatikus, az életre veszélyt jelentő esemény(ek) után. Az esemény lehet egyszeri, mint egy baleset, környezeti katasztrófa, haláleset, vagy időben elhúzódó, mint a rabszolgaság. Az eseményt átélő és az esemény tanúja is szenvedhet a PTSD-től. A rabszolgaság esetében, a traumatikus események láncolata, az áldozatoknál sokszoros traumát és ezáltal három hónapnál tovább fennálló, krónikus stresszállapotot eredményezhet. A traumát a személy ismételten újraéli akár több formában is: (1) visszatérő, gyötrő álmok, (2) ismétlődő, szenvedést okozó visszaemlékezés, (3) hallucináció, (4) a traumás eseményre emlékeztető helyzet intenzív szenvedést vált ki, (5) a traumás eseményre emlékeztető helyzet vegetatív (akarattól független) reakciót vált ki. Ez arra készteti a traumatizált személyt, hogy elkerülje azokat a helyeket, személyeket, helyzeteket, érzéseket, amelyek felidézhetik a traumát. Többnyire közönyt mutatnak, érdeklődésük csökken, elidegenednek másoktól, érzelmeik beszűkülnek, tanult készségeik visszafejlődnek, reménytelennek érzik a jövőt. Emellett az ún. fokozott készenlét tünetei is mutatkoznak rajtuk: ingerlékenység, erőszakos kitörések, alvászavar, koncentrálási nehézségek, hypervigilitás (fokozott éberség), fokozott alarm-készség (a szervezet harcra vagy menekülésre készül). Kisgyerekkorban észlelt PTSD esetében csökken a gyermek szóbeli kifejezőkészsége, gondolkodásbéli zavarok és pszichoszomatikus (lelki eredetű, de testben megnyilvánuló) tünetek, regresszió (visszafejlődés), ingerlékenység lép fel. Iskolásoknál gyakori tünetként jelentkezik a koncentráció hiánya, a jövőkép torzulása, a pszichoszomatikus tünetek és egyéb viselkedési és érzelmi tünetek. A serdülők esetében legjellemzőbb tünet a dependencia (más személytől való függőség), illetve a függetlenné válás siettetése és az acting out (következményeket figyelmen kívül hagyó, impulzív viselkedés).

prostitúció	Szexuális szolgáltatás(ok) áruba bocsátása fizetségért utcán, bárokban,masszázs szalonban, lakásban,szállodában, társas utazáskor stb., interneten, egyéb fórumokon meghirdetve.
prostituált	Az a személy, aki anyagi ellenszolgáltatásért szexuális szolgáltatást nyújt, függetlenül az ellenszolgáltatás nyújtásának időpontjától, illetve attól, hogy az ellenszolgáltatás a szexuális szolgáltatás igénybe vevőjétől vagy – a szolgáltatásra tekintettel – más személytől származik.
rabszolgaság	A rabszolgaság fogalma egy olyan állapotra utal, amelyben egy vagy több embert, egy vagy több fogvatartó a tulajdonának tekint, ellenőrzése alatt tart és hatalmat gyakorol felette. A hatalom gyakorlásának számos formája lehet, mint például a társas elszigetelés, mozgásszabadságban való korlátozás, zsarolás, fenyegetés, verbális és mentális megfélemlítés, fizikai bántalmazás, kínzás, szexuális erőszak. A kontroll során a rabszolgákat megfosztják emberi méltóságuktól, módszeresen lerombolják önbizalmukat és önbecsülésüket. A rabszolgákat legtöbbször – de nem kizárólagosan – munkára kényszerítik és munkájukért vagy nem kapnak egyáltalán fizetséget, vagy alacsony összegű bérezésben részesülnek. A rabszolgatartás ugyan – többek között az utóbbi kb. 150 év emberi jogokért folytatott küzdelmének köszönhetően – mára a világ minden országában törvénybe ütközik, de ez önmagában nem jelenti a jelenség megszűnését, hiszen ahhoz más tényezők is szükségesek, mint a jogalkalmazás elősegítése, a korrupció visszaszorítása, a szegénység felszámolása, a jogegyenlőség megteremtése stb.
rasszizmus	A rasszba (faj, „bőrszín”) tartozás alapján történő megkülönböztető bánásmód. Az a téves meggyőződés az alapja, hogy az emberi jellemzőket, képességeket a rassz határozza meg, és ebből következően léteznek veleszületetten magasabb és alacsonyabb rendű fajok. Következménye a nem fehér rasszhoz tartozó embereket sújtó sztereotípiák és előítéletek jelenléte, amelyek egyben elvárásként is jelentkeznek.
rehabilitáció	Az egészségügyi, mentálhigiénés, oktatási, képzési, foglalkoztatási és szociális rendszerekben megvalósuló folyamat, amelynek célja a tartósan akadályozott személyek képességeinek fejlesztése, szinten tartása, a társadalmi életben való részvételnek, valamint az önálló életvitelének az elősegítése. A rehabilitáció olyan folyamat, amely tervszerű, összehangolt, komplex, egyénre szabott, vagyis az egyén szükségleteihez, igényeihez alkalmazkodó tevékenységekre és a rehabilitálandó személy aktív részvételére, együttműködésére épül. Elsőrendű célja a teljes értékű állampolgáriság, a társadalmi részvétel lehetőségének megteremtése. Az orvosi (egészségügyi) rehabilitáció célja a funkcióképesség helyreállítása, mely megalapozza a lehető legjobb életminőség elérését. Az oktatási-képzési rehabilitáció részben a sajátos nevelési igényű gyermekek speciális oktatását, gyógypedagógiai nevelését, másrészt a felnőttkorúak felzárkóztató-, illetve szakmai képzését, átképzését jelenti.

	A szociális rehabilitáció a társadalomba, a közösségbe való visszatérést célozza a szociális szolgáltatások rendelkezésre állásának ellenőrzése, szükség esetén pótlása útján. Eszköztára a mindennapi életvitelhez szükséges készségek, valamint a szociális együttélési stratégiák fejlesztése, a visszaesés megelőzése. A szociális rehabilitáció intézkedései közé tartozik az anyagi támogatás és a szociális gondozás, személyes segítés mellett a megfelelő lakás és közlekedési lehetőségek biztosítása, a szabadidő kulturált és egyenrangú eltöltésének elősegítése, az érdekképviseleti szervek egyes szolgáltatásai és a társadalom szemléletének formálása is. A mentálhigiénés rehabilitáció a tartósan akadályozott személy és családja pszichés támogatását biztosítja az új helyzet elfogadásában, a veszteség feldolgozásában és megoldásában. A foglalkozási rehabilitáció célja a munkaerő-piaci integrációt elősegítő minimumfeltételek megteremtése, hogy az érintett emberek alkalmassá váljanak a minél teljesebb értékű foglalkoztatásra, érdekeltek legyenek a munkavállalásban, másfelől a munkáltatók is befogadóvá váljanak. ...” Forrás: Frey Mária - Gere Ilona - Juhász Gábor - Tamási Ildikó - Tausz Katalin: Szociális és Munkaügyi Fogalomtár Kézirat 2007.
sértett	Az a személy, akinek jogát vagy jogos érdekét egy bűncselekmény közvetlenül sértette vagy veszélyeztette. Az áldozatot a büntetőeljárás során nevezzük sértettnek.
Stockholm-szindróma	Az a jelenség, amikor az áldozat (például túsz vagy rabszolga) és fogvatartója között – a külvilág számára megmagyarázhatatlannak tűnő – pozitív kapcsolat alakul ki. A megfélemlítés miatti állandó feszültség és félelem mellett, amennyiben az áldozatok egy cseppnyi figyelmességet, törődést kapnak fogvatartóiktól, megjelenik egy erős érzelmi kötődés (szeretet és hála), és az áldozat alapvetően jónak, esetenként mindenhatónak tekinti fogvatartóját. A jelenség kialakulhat zsarnok szülő és gyermeke, vagy akár a fogvatartott és börtönőre között is. „Ezeknek a kívülálló számára érthetetlen cselekedeteknek egyetlen mozgatórugója van: az áldozat megpróbál mindent megtenni, hogy túlélje az életére veszélyes helyzetet, így ösztönösen, tudattalanul úgy viselkedik, hogy a fogvatartója ne akarja elvenni az életét. Engedelmeskedik mindenben, támogatja az erőszaktevőt, keresi benne a jót, a szeretnivalót, hálás neki minden napért, amit életben tölthet. Rettegésben tartott, gyakran bántalmazott nőknél figyelték meg, hogy felmentik a férjüket az erőszakos magatartás alól, és az utolsó pillanatig azt gondolják, hogy szerelmük erejével meg tudják oldani a problémát.” Részletek: https://www.webbeteg.hu/cikkek/psziches/12225/stockholm-szindroma
szegénység	„A szegénység fogalmát a ... hátrányos helyzet megjelölésére, és inkább az alacsony jövedelem és ebből adódó egyéb hátrányok, mint például a nem megfelelő táplálkozás, rossz lakásviszonyok stb. megjelölésére szokták használni. ... Abszolút szegénységről beszélünk, ha az egyén vagy a család létminimum alatt él. A létminimumot legtöbbször egy bizonyos egy főre jutó havi jövedelemben határozzuk meg, de elképzelhető más létminimum-kritériumok használata is, például lehet azt mondani, hogy amelyik családnak nincs hűtőszekrénye, az a létminimum alatt él (ez a kritérium szerepelt például az egyik amerikai definícióban).

	A relatív szegénység viszont azt jelenti, hogy az egyén vagy a család erősen elmarad az adott társadalom átlagos viszonyaitól, például az egy főre jutó jövedelem kevesebb, mint az átlag 60, 50 vagy 40 százaléka. Némelykor egyszerűen az egy főre jutó jövedelem szerint sorba rakott egyének vagy családok „alsó" 10 százalékát (decilis) vagy 20 százalékát (kvintilis) tekintjük relatív szegénynek. Nemcsak jövedelem-, hanem más életkörülmény-mutatók alapján is beszélhetünk relatív szegénységről, például azt mondhatjuk, hogy a mai magyar társadalomban, ahol a 8 általános iskolai végzettség megszerzése általánosan elfogadott követelménynek tekinthető, az ennél alacsonyabb végzettségűek relatív értelemben szegények." Forrás: Andorka Rudolf: *Bevezetés a szociológiába.* https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_520_bevezetes_a_szociologiaba/ch04s03.html
szervkereskedelem	A szervkereskedelem az emberkereskedelem egyik formája. A szervkereskedelem a szervek illegális vételét és eladását jelenti, míg a szervkereskedelem miatti embercsempészet az, amikor valakit a szerve(i)nek eltávolítása céljából csempésznek. A legtöbbször az ember veséjét távolítják el illegálisan, vagy nagyon alacsony javadalmazásért. Becslések szerint a világ vesetranszplantációinak 5-10%-a illegálisan megszerzett vese átültetését jelenti. Bővebben: https://www.youtube.com/watch?v=7hQoATzRkpY
szerződéses rabszolgaság	Egy legálisnak tűnő szerződésen alapuló munkacélú kizsákmányolási forma. Általában olyan munkakeresőket érint, akik egy közvetítő ügynökségnek fizetnek, hogy munkát találjanak számukra, és a közvetítők szerződés keretében – közvetítői díj és utazási díj ellenében – munkát is ígérnek, de a helyszínre érkezéskor kiderül, hogy a szerződésben leírtak nagyban eltérnek a valóságtól. A munkát kínálók azonban elveszik papírjaikat, szóban és/vagy fizikailag bántalmazzák őket, ezzel gátolva azt, hogy a munkavállaló felmondjon, segítséget kérjen, elmeneküljön. A szerződéses rabszolgák alacsony munkadíjért dolgoznak és csak alacsony színvonalú étkezést és szállást biztosítanak számukra. Amennyiben a szerződéses rabszolgaság fizikai bántalmazással jár és fizetést sem kapnak érte, akkor kényszermunkáról beszélünk.
szexizmus	A nemi hovatartozásra épülő megkülönböztető bánásmód. Az a téves meggyőződés az alapja, amely szerint az emberi jellemzők, képességek és szerepek nagy részét a nem (sex) veleszületetten meghatározza. A szexizmus következményeként a nőket, mint egy alárendelt csoportot sztereotípiák és előítéletek sújtják, amelyek egyben elvárásként is megfogalmazódnak velük szemben.
szexuális kizsákmányolás, szexrabszolgaság	Egy személyt arra rávesznek és/vagy kényszerítenek, hogy szexuális szolgáltatás(oka)t nyújtson mások számára, akik ezért fizetnek, vagyis prostituáltként keressen pénzt futtatója/stricije, kitartottja számára, aki a szolgáltatásért kapott fizetség részét vagy egészét elveszi. Számos nyugat-európai országban és a tengerentúlon legális a prostitúció, viszont, ha a prostituált fizetségének több mint 50%-át egy vagy több futtató, strici, kerítő elveszi, az emberkereskedelemnek minősül.

	A legtöbb áldozat fiatal nő vagy 18 év alatti lány, akik a szegényebb országokból (Kelet-Európa, és ázsiai és afrikai konfliktuszónák) félrevezetés útján kerülnek a gazdagabb országok szexiparába. Sokan jól fizetőnek tűnő álláshirdetésekre (recepciós, pultos, masszőr stb.) jelentkeznek jobb anyagi boldogulásuk érdekében, de a helyszínre érkezve mentális és/vagy fizikai bántalmazás során prostitúcióra, pornózásra kényszerítik őket.
szupervízió	A szupervízió olyan speciális szakmai személyiségfejlesztő módszer, amelynek alkalmazása nélkülözhetetlen a segítő foglalkozásúak – köztük a szociális területen személyes gondoskodást végző szakemberek – hivatásgondozásában, saját mentálhigiénéjében, szakmai továbbképzésében és munkájának minőségbiztosításában. A szupervízió célja a szakmai kompetencia növelése, a kooperáció és a hatékonyság fejlesztése. Elősegíti az intervenciós lehetőségek tudatosítását, támogatja a kapcsolatok és munkaköri rendszerek hatékony együttműködését. A szupervíziós üléseket kéthetente tartják, projektkísérés vagy krízis esetén, ha szükséges, lehet gyakrabban is. A szupervízió nem felügyelet, nem ellenőrzés, hanem egy tanulási folyamat a személyes tapasztalat szakmai és/vagy személyes kontextusában. Eszköztára az alkalmazott pszichológia és a pszichoterápia módszerei közül integrálódnak, tiszteletben tartva a kompetenciahatárokat és -kereteket. A szupervízió egy önismeret-fejlesztő módszer, tanulási folyamat, amely személyes és szakmai elakadások vagy útelágazások során felmerülő kérdésekkel és problémákkal foglalkozik. A szupervíziós tanulás célja, hogy ezeknek az elakadásoknak, problémáknak a feldolgozása révén képesek legyünk ránézni önmagunkra (a 'szupervízió' jelentése is ez: szuper=felülről, vízió=látás), képesek legyünk megérteni saját működésünket, reakcióinkat, azok eredetét és ez a megértés azután hozzásegít önmagunk tanulásához, önmagunk megerősítéséhez, a továbblépéshez.
társadalmi csoport	A társadalmi csoport az emberek valamely közös tulajdonság alapján létrejövő csoportja, ahol a csoport tagjai az összetartozás tudatával (közös identitás) rendelkeznek; ilyenek például az etnikai vagy vallási csoportok, a szexuális irányultság vagy nemi identitás alapján létrejött csoportok. A társadalmi nagycsoportot az alábbi főbb tulajdonságok jellemzik: 1. tagjaik egy vagy több közös ismérvvel rendelkeznek, 2. van úgynevezett „mi" tudatuk, 3. önálló arculatuk van, többé-kevésbé meghatározott célokkal, 4. az össztársadalom önálló egységeként számba vehetők, 5. tagjai között nincs feltétlenül személyes kapcsolat, 6. céljaik a történeti fejlődés során változnak.

társadalmi kirekesztődés	A társadalmi kirekesztődés olyan elszigetelődési folyamat, amely során az egyes embereknek, de főként társadalmi csoportoknak nincs választási lehetőségük a saját sorsukat és jövőjüket illetően, nem képesek részt venni egy adott társadalom szokásos viszonyaiban, fogyasztásában.(pl. egészségügyi, társadalombiztosítási szolgáltatások, ellátások, iskolarendszer, kultúra, stb). A legfőbb ok a tartós, gyakran már nemzedékeken keresztülívelő munkanélküliségben és szegénységben keresendő, de hozzájárul a társadalmi intézmények diszfunkcionális működése is (pl. elégtelen segélyezés, az iskolarendszer képtelensége az egyenlőtlenségek csökkentésére, települési egyenlőtlenségek, stb.) A társadalmi kirekesztettséget különféle, az iskolai végzettségre, munkanélküliségre, illetve a háztartás infrastrukturális ellátottságára vonatkozó adatokkal mérik. Az Európai Unió Európa 2020 keretstratégiának fontos eleme a szegénység és társadalmi kirekesztettség elleni küzdelem. Ennek keretében az Unió 2020-ig 20 millió fővel kívánja csökkenteni a szegénységben és kirekesztettségben élők számát.
verbális és nonverbális kommunikáció	A személyközi kommunikációt tudományos értelemben két fő típusra osztjuk: verbális, azaz a beszéddel (írással), szavakkal, nyelvvel, digitális kódokkal kifejezett kommunikációra, és a nonverbális (nem szavakkal, nyelvvel kifejezett) kommunikációra, amely magában foglalja gesztusokat, mimikát, tekintetet, testtartást, térközszabályozást.
transzatlanti rabszolgaság	A 16. századtól a 19. századig tartó rabszolgaság, amelyben afrikaiak millióit szállították kényszerrel Észak- és Dél-Amerikába, valamint a Karib-térségbe, hogy áruba bocsássák, majd ültetvényeken, birtokokon és bányákban dolgoztassák őket. Az Afrikából elhurcolt rabszolgák által az amerikai kontinensen előállított termékeket – a cukrot (leginkább folyékony állapotban lévő melaszt), gyapotot, dohányt, kávét és rumot – Európába szállították. Az európaiak még több rabszolgáért cserébe főként textilárut, rumot, fegyvereket és az ahhoz szükséges muníciót adtak el az afrikai uralkodóknak. Az afrikai, amerikai és európai kontinenst is érintő kereskedelmi viszonyt a történészek az „atlanti háromszög rabszolga-kereskedelmének” (Atlantic triangular slave trade) nevezik.
viktimizáció	„Elsődleges viktimizáció: a bűncselekmény elszenvedésével járó közvetlen sérelmet foglalja magában, vagyis a fájdalmat, a vagyonvesztést, de a lelki traumát is.”Gönczöl „Másodlagos viktimizáció: ilyen például a környezet megvetése (pl. az áldozat saját magatartásával összefüggésben), de másodlagos viktimizáció történhet a rendőrségi vagy bírósági eljárásban is, amikor fel kell idéznie az esetet, akár a nyilvánosság előtt is. Emberileg érthető, ha az egyébként is meggyötört áldozat nem óhajt szembesülni támadójával, de még az is, ha egyszerűen szégyelli a történteket.... Az ENSZ áldozatvédelmi kézikönyve a másodlagos viktimizáció tágabb fogalmát tartalmazza, nevezetesen a büntető igazságszolgáltatási rendszertől és a társadalomtól elszenvedett további viktimizációt. A jelenség lényege az, hogy az említettek a bűncselekmény elszenvedését követően nem az elvárásnak megfelelően viszonyulnak az áldozathoz vagy a pozitív megnyilvánulásra nem a megfelelő időpontban kerül sor. Az Európai Unió is felismerte, hogy sok áldozat kétszer sérülhet: először mint a bűncselekmény, másodszor mint a büntető igazságszolgáltatási rendszer áldozata. A szekunder károsodás adott esetben még súlyosabb is lehet, mint a primer.” Forrás: Kriminológia / Borbíró, Gönczöl, Kerezsi, Lévay - Wolters Kluwer, Budapest, 2016.

4. FÜGGELÉK

AJÁNLOTT IRODALOM

1. Ajánlott irodalom

A migráció szociológiája. E-tankönv. Válogatta és szerkesztette: Sik Endre. ELTE Táttk., Budapest, 2012. http://old.tarki.hu/hu/about/staff/sb/Migracio_Szociologiaja_1.pdf
Balogh Lídia – Betlen Anna – Kassa Nóra – Matolcsi Andrea – Sáfrány Réka (szerk.):*Emberkereskedelem, szexuális kizsákmányolás, prostitúció*. MONA – Magyarországi Női Alapítvány, Budapest, 2012.
Dr. Forrai Judit: *Ne dőlj be! mert veled is megtörténhet, hogy ígéretesen hangzó külföldi álláshirdetésben becsapnak és eladnak prostituáltnak* – emberkereskedelem, szexuális erőszak megelőzését célzó középiskolai oktatási program http://iom.hu/PDF/Nedoljbe%20Handbook%20for%20Teachers.pdf
Durst Judit: Ha nincs pénz úgyis belemegy az ember valamibe. *Beszélő*, 2011.16(12). Online: http://beszelo.c3.hu/cikkek/%E2%80%9Eha-nincs-penz-ugyis-belemegy-az-ember-valamibe%E2%80%9D
Ferge Zsuzsa: A szegénység társadalmi megítélése Magyarországon, történelmi nézőpontból. *Valóság*, 1985/1.
Ferge Zsuzsa: Szegénység és szegénységpolitika. *Valóság*, 1985/1.
Dr. Kovács Zsuzsanna–Dr. Scheiber Dóra–Dr. Herczog Mária (szerk.): *Gyermekbántalmazás és elhanyagolás. Módszertani ajánlás-tervezet*. Készült az Országos Gyermekegészségügyi Intézet gondozásában – kézirat
Gyurkó Szilvia – Virág György (szerk.):*Emberpiac: a Magyarországot érintő nemzetközi emberkereskedelem társadalmi, kriminológiai jellemzői.* Eszter Alapítvány, Budapest, 2009.
Hautzinger Zoltán – Hegedűs Judit – Klenner Zoltán: *A migráció elmélete*. Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar, Budapest, 2014. http://real.mtak.hu/16634/1/w207.bat_session%3D1164013711%26infile%3D%26sobj%3D8961%26cgimime%3Dapplication%252Fpdf.
IOM Az emberkereskedelemmel kapcsolatos online tudatosságról szóló jelentés - BBA-5.4.4.-16-2016-0001 Tudj róla! - Kampány az emberkereskedelem visszaszorítása érdekében (Belügyi Alapok) http://www.iom.hu/sites/default/files/untitled%20folder/Online%20tudatoss%C3%A1gr%C3%B3l%20sz%C3%B3l%C3%B3%20jelent%C3%A9s.pdf
Jelentés az emberkereskedelemről – 2017 Kiadta az Egyesült Államok Külügyminisztériuma (Office to Monitor and Combat Trafficking in Persons) 2017. június 27. https://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/2017/index.htm
Kiszolgáltatottság naplók. A Nemzetközi Migrációs Szervezet IOM on-line kiadványa. http://nehagyd.hu/cikkek/kiszolgaltatottsagi-naplok

Mihalkó Viktória – Szabó Mónika – Haidegger Marianna: *Modernkori rabszolgaság*. Képzési Kézikönyv. Anthropolis Egyesület, Budapest, 2015. http://mek.oszk.hu/15300/15356/15356.pdf
Mihalkó Viktória – Szabó Mónika – Haidegger Marianna: Az emberiség tragédiája. Modernkori rabszolgaság. Anthropolis Egyesület, Budapest, 2017.
Safe! A szakma hangjai. Az emberkereskedelem Unión kívüli, harmadik országból származó áldozatainak biztonságos és megfelelő hazatérése, a velük való tisztességes bánásmód és korai azonosításuk. AMIF projektzáró jelentés 2017–2018. (elérhető a tájékoztató kiadványok között)
Safe! Képzési Kézikönyv az emberkereskedelem áldozatainak korai azonosításáról, biztonságos jövőjéről és hazatéréséről. AMIF Projekt 2017 – 2018. (elérhető a tájékoztató kiadványok között).
Sebhelyi Viktória:A prostitúcióban élő magyar nők keresztmetszeti vizsgálata Magyarországon és Svájcban In. *Szociális szolgáltatások fejlesztése prostitúcióban élő magyar nők részére Magyarországon és Svájcban.* Sexeducatio Alapítvány, Budapest, 56–78. Online: https://goo.gl/v5WFz8

2. Ajánlott magyar nyelvű kutatások

Betlen Anna (szerk.): *A társadalmi nemi egyenlőtlenség alapelveinek érvényesítése az emberkereskedelem, valamint a nők és gyermekek szexuális kizsákmányolásának megakadályozása érdekében*. MONA, Budapest, 2007.
Dr. Czine Ágnes: Az emberkereskedelem mint a szervezett bűnözés egyik megjelenési formája. 2011, Pécs. https://ajk.pte.hu/files/file/doktori-iskola/czine-agnes/czine-agnes-vedes-ertekezes.pdf
Komáromi Éva: A kodependencia. In: Demetrovics Zsolt–Kun Bernadett (szerk.): *Az addiktológia alapjai IV.* ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2010. 331–386.
Toszeczki Renáta – De Cool Ágnes: *A kilátástalanság valósága. Munka célú kizsákmányolás Magyarországon.* Kutatási összefoglaló In: LUCIA Projekt Hungarian victims and victimization at the labour market in Hungary and Austria. Hungarian Baptist Aid, LEFÖ 2014. http://luciaprojekt.baptistaoktatas.hu/wp-content/uploads/Executive_Summary_on_Labour_Exploitation.pdf
Sebhelyi Viktória–Varga-Sabján Dóra: Az emberkereskedelem kérdésére adott szakpolitikai válaszok az Európai Unió iránymutatásának tükrében. In: Juhász Borbára (szerk.): *A Magyar Női Érdekérvényesítő Szövetség közpolitikai ajánlásai.* Magyar Női Érdekérvényesítő Szövetség, Budapest, 120-163. http://noierdek.hu/2/wp-content/uploads/2013/06/Ajanlas_2016_2-kiadas_vegleges.pdf

Súlyos munkaerő- kizsákmányolás: az Európai Unión belül mozgó vagy ide érkező munkavállalók. Kiadja: European Agency for Fundamental Rights, 2015. https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2016-severe-labour-exploitation-summary_hu.pdf
Szilárd János: Pszichiátria és neurológia a felnőtt- és a gyermekkorban SEEFK, Budapest, 2000. 166.
Vidra Zsuzsanna – Baracsi Kitti – Katona Noémi – Sebhelyi Viktória: Gyermekkereskedelem Magyarországon. Szexuális kizsákmányolás, koldultatás és zsebtolvajlásra kényszerítés. Budapest, CEU CPS, 2015. http://archive.ceu.hu/sites/default/files/publications/cps-book-child-trafficking-in-hungary-2015.pdf

5. FÜGGELÉK

AJÁNLOTT FILMEK, MŰVÉSZETI ALKOTÁSOK, JÁTÉKOK

1. Ajánlott filmek és videók

Ebben a részben olyan dokumentumfilmeket és játékfilmeket, előadásokat és riportokat gyűjtöttünk össze, amelyek nem csupán közelebb hozzák a témát, de szemléltetésre, ismeretbővítésre, elemzésre és érzékenyítésre is használhatóak, akár egyéni, akár csoportos formában. A gyűjtésben szerepelnek a témában legfontosabb kampányok, projektek érzékenyítő videói is.

Prostitúció

VIKTÓRIA – A ZÜRICHI EXPRESSZ
Viktoria: A Tale of Grace and Greed
svájci filmdráma, 2014, 88 p.,
rendező: Men Lareida

Men Lareida, svájci rendező, forgatókönyvíró első nagyjátékfilmje. Számos elismerés mellett, Los Angelesben a főszereplő, Farkas Franciska a legjobb magyar színésznek járó díjat vehette át 2014-ben. A megrázó film hasonló megtörténtesemények felhasználásával készült. A mélyszegénységben élő, budapesti cigánylány, Viktória a gyors meggazdagodás reményében vonatra száll, hogy prostituáltként szerencsét próbáljon Svájcban. Zürichben már az első napján kiderül, hogy nem egészen olyan ez az élet, ahogyan elképzelte. A film a prostitúció borzalmaival és a hátrányos helyzetű szűkölködők rossz választásaival szembesíti a nézőt.

https://www.imdb.com/title/tt2477930/?ref_=fn_al_tt_1

Bordélyba születve: vöröslámpás gyerekek kalkuttában

Born Into Brothels: Calcutta's Red Light Kids

dokumentumfilm, 2004, 85 p.,

rendező: Zana Briski és Ross Kauffman

Zana Briski dokumentumfotós Kalkutta alvilágába utazott, hogy fényképezze a város prostituáltjait. Felajánlotta, hogy a prostituáltak gyermekeinek megtanítja a fényképezés alapjait, hogy a gyerekek dokumentálhassák saját életüket a világ egyik legszegényebb városának utcáin. A gyakran megdöbbentő fényképeket világszerte kiállították. A gyerekek közül sokan szerepelnek ebben a filmben, amely 2005-ben megnyerte a legjobb dokumentumfilmért járó Akadémiai Díjat.

https://www.imdb.com/title/tt0388789/?ref_=fn_al_tt_1

RIASZTÁS – Rabszolgasors: prostitúció Magyarországon

Youtube videó, Hír TV, RIASZTÁS | 2018.12.11.

Műsorvezető: Klenk-Sipos Rita

Szerkesztő-riporter: Jeszenszky Zoltán

Becslések szerint mintegy 10 ezer embert kényszerítenek munkára vagy prostitúcióra ma Magyarországon.

https://www.youtube.com/watch?v=St7dRbKZ6rs

A Kék Vonal Gyermekkrízis Alapítvány edukációs kisfilmjei

A Kék Vonal Gyermekkrízis Alapítvány munkatársai olyan prevenciós célú edukációs anyagot dolgoztak ki a gyermekekkel foglalkozó szakemberek – többnyire pedagógusok, iskolapszichológusok, iskolai szociális munkások – számára, amelynek segítségével a 13-18 éves korcsoportnak bemutatható a szexuális visszaélések problémaköre. Az edukációs anyag részét képezi három rövid kisfilm is, melyek egy-egy fiatal történetén keresztül, egyes szám első személyben mutatják be a gyermekkereskedelem, a szponzoring (rosszindulatú csábítás anyagi eszközökkel) és a kockázatos szexuális viselkedési formák, meggondolatlan szexuális kapcsolatok jelenségeit, lehetőséget adva a diákoknak az információk kognitív és érzelmi feldolgozására, passzív szemlélőből aktív véleménynyilvánítóvá válásra egyaránt. A filmek a Nobodys Children Foundation szervezet és az Európai Unió támogatásával készültek a gyermekekkel szembeni szexuális visszaélés megelőzésére szolgáló Don't lose! figyelemfelkeltő és edukációs kampány keretében.

Anna története

Youtube videó, Kék Vonal Gyermekkrízis Alapítvány, 2016.02.11., 2 perc 38 másodperc

A 15 éves Anna elmeséli, hogy miként került kapcsolatba olyan férfiakkal, akik kihasználták és erőszakoskodtak vele.

https://youtu.be/-QHFkJihS4I

Zita története

Youtube videó, Kék Vonal Gyermekkrízis Alapítvány, 2016.02.11., 2 perc 45 másodperc

A 16 éves Zita elmeséli, hogyan ismerkedett meg barátjával, Bencével, aki magával invitálta külföldre.

https://youtu.be/htW_5mv6NqQ

Uzsorásoknak adják el a kislányokat

Youtube videó, TV2, Mokka, 2015.12.04., 7 perc 9 másodperc

35 ezer forintért adtak el a szülei egy 12 éves kislányt egy 70 év körüli férfinak Kiskunfélegyházán. Az emberkereskedelem, a gyerekprostitúció és a szervkereskedelem Magyarországon is jelen van, és állandó veszélyt jelent a gyerekekre. A Mokka vendége De Coll Ágnes, a Baptista Szeretetszolgálat Emberkereskedelem Elleni Program vezetője volt.

https://www.youtube.com/watch?v=HpyUPvCph2Q

Emberkereskedelem

AKI BÚJT, AKI NEM

kisjátékfilm, 2018, 10 p.,

rendező: Schwechtje Mihály

Schwechtje Mihály filmes és színházi rendező 2018-ban a Friss hús Nemzetközi Rövidfilmfesztiválon debütált kisfilmje azt mutatja be, hogy mi lehet a sorsa évente közel egy falunyi, perifférián élő gyereknek. Egy szegény magyar faluba érkezik egy drága autó. Az utcán bújócskázó gyerekeket nagyon érdekli a kocsi. A sofőr megengedi, hogy egyenként beüljenek és minden gombot kipróbáljanak. A sofőr mindenkivel nagyon kedves, közvetlen. Elindul a játék...
https://www.imdb.com/title/tt7562518/?ref_=fn_al_tt_6

CSICSKA

Beast

kisjátékfilm, 2011, 20 p.,

rendező: Till Attila

Till Attila riporter, műsorvezető, rendező, 2012-ben az Európai Filmdíjra jelölt, feszült hangulatú kisjátékfilmjét a hasonló élethelyzetet megélt emberek beszámolói és a témához kapcsolódó híradások inspirálták. Balogh István egy vidéki tanyán élő földművelő gazda, aki rettegésben tartja a feleségét és a gyerekeit. Mivel éppen hogy csak fenn tudja tartani magát és a családját, az istállóban úgynevezett „csicskát" tart, aki gyakorlatilag a rabszolgája, akit minden szempontból állatként kezel.

https://www.imdb.com/title/tt1911555/?ref_=fn_al_tt_1

https://www.youtube.com/watch?v=9GvXbC2mh6w

EGY NŐ FOGSÁGBAN

A woman captured

dokumentumfilm, 2017, 89 p.,

rendező: Tuza-Ritter Bernadett

Tuza-Ritter Bernadett felkavaró alkotását közel 80 nemzetközi fesztiválon vetítették, amelyeken 30 díjat nyert, majd 2018-ban Európai Filmdíjra jelölték. A magyar és nemzetközi filmkritikusok a legjobb dokumentumfilmnek járó Fipresci-díjjal ismerték el. A film egy csicskasorban élő nő sorsát követi nyomon, aki kilátástalan helyzete ellenére, elhatározza, hogy 10 év után megpróbál kitörni a fizikai és lelki elnyomásból, hogy visszanyerje szabadságát és lányával új életet kezdjen.

https://www.imdb.com/title/tt7240516/?ref_=fn_al_tt_1

EDEN

amerikai filmdráma, 2012, 98 p.,

rendező: Megan Griffiths

A film főszereplője Hyun Jae, egy 18 éves koreai-amerikai lány, aki 1994-ben New Mexico-ban élt bevándorló szüleivel. Egyik éjszaka egy bárban egy fiatal tűzoltóval találkozik, aki felajánlja neki, hogy utazhat vele. Jae csak később veszi észre, hogy a jelvény hamis, ekkor megpróbál elmenekülni, de egy másik autó csomagtartójában megkötözve viszik tovább. A filmet Chong Kim története ihlette, akit 1990-es évek közepén raboltak el emberkereskedők..

https://www.imdb.com/title/tt1734433/?ref_=fn_al_tt_1

ARANYÉLET

magyar akció, dráma, thriller sorozat (3 évad, 3 x 8 epizód, 2015-2018)

A sorozat a luxus körülmények között élő Miklósi család mindennapjait mutatja be. A fényűzés hátterében csalások, korrupció, bűnöző életmód feszül, amely a szülők mellett a fiatalokat is hamar magával rántja. A tizenéves Mirát is, akinek roma barátnője, Oszi, a prostitúció és emberkereskedelem áldozatává válik.

https://www.imdb.com/title/tt5099020/?ref_=ttfc_fc_tt

HUMAN TRAFFICKING
Mit ér egy élet

amerikai filmdráma, 2005, 176 p.,

rendező: Christian Duguay

Kate Mozorov New York-i nyomozó, aki saját biztonságát is kockára téve felfedi a döbbenetes igazságot napjaink rabszolgamunkája mögött. Együttműködve a bevándorlási és vámbehajtási főnökkel, Bill Meehannel, fogadalmat tesz, hogy feltárja a többmilliárd dolláros embercsempészetet, és megmenti a fogvatartott nők életét. A film kemény, hátborzongató, megrázó jeleneteket tartalmaz.

https://www.imdb.com/title/tt0461872/?ref_=ttfc_fc_tt

De Coll Ágnes: Az emberkereskedelem áldozatai: a modern kor rabszolgái TEDxLibertyBridgeWomen

Youtube videó, 2018.12.18.,16 perc 21 másodperc

„Ha felszabadítasz egy életet a béklyók alól, megtapasztalod azt, hogy tenni tudsz!"

De Coll Ágnes hivatása és missziója küzdeni az emberkereskedelem ellen. 10 éve dolgozik program-managerként és szakértőként a Baptista Szeretetszolgálatnál. Segíti és támogatja az áldozatokat, hogy védelemben részesüljenek és kiutat találjanak a rabszolgasorból. Az elmúlt tíz évben egy olyan emberkereskedelem elleni szakmai programot és csapatot sikerült felépítenie, amely az áldozatok fogságból való kimenekítésétől kezdve a rehabilitáción és a társadalmi visszailleszkedésükön át egészen az utánkövetésig nyújt számukra segítséget és támogatást. Az áldozatul esett emberek biztonságát szolgáló, titkos, védett házakat hoztak létre, ahol lehetőséget kapnak az újrakezdéshez. Széleskörű nemzetközi és hazai kapcsolati hálót épített ki szervezetekkel, döntéshozókkal, rendőrségekkel, hivatalokkal, egyetemekkel a hatékony cselekvés érdekében. Sok kizsákmányolt gyermeket, nőt és férfit sikerült hazahozniuk külföldről, majd segíteni őket a felépülésben és abban, hogy utat találjanak egy szabad élethez. „Anyaként és nőként különösen szívemen viselem azoknak a lányoknak, nőknek a sorsát, akik szerelemre vágyva, egy jobb élet reményében, boldogulásukat keresték, akik később megalázva, megtörve, megkínozva kerülnek hozzánk." A TEDx előadásban egy különleges történeten keresztül hívja fel a figyelmet az emberkereskedelem és ezen belül is a szexuális kizsákmányolás kegyetlenségeire. A történet egy olyan nőről szól, aki 8 évig volt rabszolga, majd sikeresen kiszabadították börtönéből. Az előadás 2018. november 30-án hangzott el.

https://www.youtube.com/watch?v=AyXY7Te9-NE

Toszeczky Renáta: Emberséggel az emberkereskedelemmel szemben TEDxBekescsaba

Youtube videó, 2019.04.04.,16 perc 30 másodperc

Toszeczky Renáta a Baptista Szeretetszolgálat Emberkereskedelem Elleni Programjának koordinátora és a szervezet egyik védett házának vezetője. 2013 óta dolgozik a szeretetszolgálatnál, elsősorban szexuális kizsákmányolás áldozataival és gyermekeikkel. Feladata a védett házba kerülő áldozatok reintegrációs folyamatának segítése. Emellett prevenciós programokban vesz részt középiskolákban és gyermekotthonokban, képzéseket, tréningeket vezet annak érdekében, hogy az emberkereskedelem áldozatainak azonosítása és segítése egyre hatékonyabb módon történjen. Pályája során mindig a leghátrányosabb élethelyzetben lévő emberekkel foglalkozott, menekülttáborban, szenvedély- és pszichiátriai betegek közösségi ellátásában, roma felzárkóztatási programban végzett szakmai munkát. 2015-ben egy kliense jelölése után megkapta az Aranyanyu díjat, melynek célja a nők társadalmi megbecsülésének és önbecsülésének növelése.

https://www.youtube.com/watch?v=wIaYCfmxR2E

#Ne hagyd kampány videói

A kisfilmek az IOM „BBA-5.4.4 Tudj róla! kampány az emberkereskedelem visszaszorítása érdekében" tárgyú projektje keretében készültek, amelyet az EU Belső Biztonsági Alap és Magyarország Belügyminisztériuma finanszírozott.

http://nehagyd.hu/videok

Szexuális célú kizsákmányolás

1 perc 56 másodperc

https://www.youtube.com/watch?v=C1JObagWcn4

Emberkereskedelem vagy rabszolgaság?

Youtube videó, Kapronczai Adrien, 2017.03.26.,58 perc 52 másodperc

A dokumentumfilm a modern rabszolgaságot mutatja be a 21. század demokratikus Európájában, kitérve a hazai és az európai gyakorlatra.

https://www.youtube.com/watch?v=CxTO4sgRLuA

EMBERKERESKEDELEM: Összetört Álmok Sugárútján

Youtube videó, Baptista Szeretetszolgálat, 2012.10.08., 20 perc 16 másodperc

A Baptista Szeretetszolgálat és a Kárpát Press produkciójában készült dokumentumfilm betekintést enged az emberkereskedelem, prostitúció, kizsákmányolás szörnyűséges világába, áldozatok nyilatkozataival. Kambodzsa az emberkereskedők Mekkája. A gyerekek zömét saját családja adja el, s így válnak ők is a világméretekben több milliósra tehető modern rabszolgaság áldozataivá. Nemzetközi szervezetek dolgoznak azon, hogy rehabilitációs központokat létrehozva újra elindítsák az életbe az egykori áldozatokat. A magyar Baptista Szeretetszolgálat tevékenysége a hátsó-indiai félsziget országaiban is nyomot hagyott maga után. Kambodzsában 2001 óta a „Fogadj örökbe!" elnevezésű gyermektámogatási program valósult meg, aminek keretén belül iskoláztatják a gyerekeket, a lányokat varrni is tanítják. A prostitúció Európában is hatalmas probléma. Amszterdamban van már Nyíregyháza utca, ahol csak magyar lányok dolgoznak, ugyanakkor megnégyszereződött azoknak a száma, akik a rendőrségnél keresnek menedéket. Olaszországban a homoszexuális kényszerítés öltött hatalmas méreteket. A film bemutatja a svéd mintát, ahol a „vevőt" büntetik, nem a sok esetben önhibájukon kívül prostituáltként dolgozó áldozatokat.

https://www.youtube.com/watch?v=Oe6Gih0PV0s

RIASZTÁS – Emberkereskedelem

Youtube videó, Hír TV, 2018.03.13., 13 perc 08 másodperc

Műsorvezető: Péterfi Judit

Az emberkereskedelmet nem úgy kell elképzelni, mint ahogy azt az akciófilmekben gyakran látjuk. Vagyis, hogy egy idegent betuszkolnak az utcán egy furgonba, jön a váltságdíj és happy end, a történet vége. A magyar valóság az, hogy 5 ezer forintért is eladnak gyerekeket pedofiloknak, egy dvd-ért pedig asszonyokat rabszolgának. Az emberkereskedő a való életben nem is feltétlenül egy gonosz idegen, aki ismeretlen gyerekeket, nőket rabol el. Jellemzően inkább olyan ember, aki maga is az adott környezetből jön, ismerős számára a terep, tisztában van az áldozat problémáival, kilátástalanságával, sérülékenységével. A rabszolgatartás, a csicskáztatás a prostitúcióra kényszerítés mind ebbe a kategóriába tartozik. a Baptista Szeretetszolgálat emberkereskedelem elleni osztályának a dolgozói védett házakkal, prevencióval, gyakorlati munkával segítik azokat, akiknek sikerül megmenekülniük az emberkereskedők fogságából.

https://www.youtube.com/watch?v=uWwu4LiI-j4

RIASZTÁS – Emberkereskedelem

Youtube videó, Hír TV, 2018.05.22., 10 perc 28 másodperc

Műsorvezető: Farkas Krisztina, Szerkesztő-riporter: Pintér Luca

Gyerekek, nők és férfiak ezrei, akiket adnak-vesznek, használnak, mintha tárgyak lennének. Magyarország – az Europol legfrissebb adatai szerint – az emberkereskedelem melegágya.

https://www.youtube.com/watch?v=Y9cuA3i5SBU

Emberkereskedelem bűnszervezetben

Youtube videó, PoliceHungary, 2019. márc. 7., 1 perc 38 másodperc

A Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Iroda videója. Hat embert vettek őrizetbe a rendőrök, mert Bécsben lányokat futtattak. A felvételen a banda elfogása látható.

Külföldi munkavállalás veszélyei

MIRROR projekt: „Open your eyes!" – „Nyisd ki a szemed!" kampány rövidfilmjei

A „Nyisd ki a szemed!" kampány hat, dialógusok nélküli, drámai hatású rövidfilmen alapszik. Céljuk, hogy segítsen a társadalomnak felnyitni a szemét egy olyan valóságra, amely közelebb van ahhoz, mintsem el tudnánk képzelni: a munkaerő kizsákmányolása céljából folytatott emberkereskedelem, melynek áldozatait különböző foglalkoztatási ágazatokban lehet kihasználni, mint például a háztartási szolgáltatások, az építőipar, a textilipar, a vendéglátás, a mezőgazdaság, a halászat, és még lehetne sorolni. A MIRROR projekt keretében, amelyet a bűnözés megelőzése és az ellene való küzdelem finanszíroz, és amelyet a Spanyol Foglalkoztatási és Szociális Minisztérium társfinanszíroz, az Accem más európai szervezetekkel együtt elindította a „Nyisd ki a szemedet!" kampányt.

MIRROR-Exploitation_in_Construction_39sec.VOB – Építőipar
Youtube video, Accem ONG, 2012, 39 másodperc

Egy idős úrnak séta közben feltűnik, hogy valami nem stimmel az építkezésen.

https://www.youtube.com/watch?v=pqKw32PMKQk

MIRROR-Exploitation_in_Construction_71sec.VOB – Építőipar
Youtube video, Accem ONG, 2012, 71 másodperc

Egy idős úrnak séta közben feltűnik, hogy valami nem stimmel az építkezésen.

https://www.youtube.com/watch?v=q2Ug_kxPQ3E

MIRROR-Exploitation_in_Domestic_Service_87sec.VOB – Háztartási szolgáltatások
Youtube video, Accem ONG, 2012, 87 másodperc

Egy nő arra lesz figyelmes, hogy új lakó van a szomszédban.

https://www.youtube.com/watch?v=4ks6_fToTo0

MIRROR-Exploitation_in_Textiles_70sec.VOB – Textilipari, varroda

Youtube video, Accem ONG, 2012, 70 másodperc

Míg a fiatal anyuka telefonál az utcán, a gyermeke barátkozni próbál egy pinceablakon keresztül.

https://www.youtube.com/watch?v=7s1rCSxhyYY

MIRROR Exploitation in Catering 40sec – Vendéglátóipar

Youtube video, Accem ONG, 2012, 40 másodperc

Az áruszállító bepillantást nyer az alárendelt alkalmazott mindennapjaiba.

https://www.youtube.com/watch?v=Fe532KA0e90

MIRROR-Exploitation_in_Catering_89sec.VOB – Vendéglátóipar

Youtube video, Accem ONG, 2012, 89 másodperc

Az áruszállító bepillantást nyer az alárendelt alkalmazott mindennapjaiba.

https://www.youtube.com/watch?v=RR3-epDmsks

MIRROR-Transport_and_Harbouring_37sec.VOB – Szállítás és rejtegetés

Youtube video, Accem ONG, 2012, 37 másodperc

A „munkaszervezők" az érkezés után azonnal összeszedik az útleveleket.

https://www.youtube.com/watch?v=Tk-KyD1sx-o

MIRROR_Recruitment_and_Transport_110sec.VOB – Toborzás és szállítás

Youtube video, Accem ONG, 2012, 110 másodperc

Fiatal pár nő tagja útnak indul többedmagával egy meghirdetett külföldi munkára.

https://www.youtube.com/watch?v=0N1N-X10Rpk

#Ne hagyd kampány videói

A kisfilmek az IOM „BBA-5.4.4 Tudj róla! kampány az emberkereskedelem visszaszorítása érdekében" tárgyú projektje keretében készültek, amelyet az EU Belső Biztonsági Alap és Magyarország Belügyminisztériuma finanszírozott.

http://nehagyd.hu/videok

Munka célú kizsákmányolás

1 perc 50 másodperc

https://www.youtube.com/watch?v=GQz07nXBvco

A bűn logikája 8. epizód – A külföldi munkavállalás veszélyei

Youtube videó, Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács, 2018.09.03., 42 perc 30 másodperc

Mire vállalkozik az, aki külföldön vállal munkát? Milyen veszélyek leselkednek azokra, akik belevágnak? A Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács megbízásából készült sorozat alkotóinak célja, hogy egy olyan – korszerű kommunikációs eszközöket felhasználó – filmsorozat készüljön, ami nem didaktikus módon, nem az elrettentés nyelvén adja át az alapvetően preventív célú tartalmakat. A riportfilm dramatizált jelenetekkel, kísérletekkel, szakértői elemzésekkel járja körbe az egyes témákat: tág gondolati mezőben dolgozza fel nem csak bűnüldözési, bűnmegelőzési, hanem más – társadalom és természet- – tudományágakat is bevonva. A sorozat moderátora Csernák János, aki szuggesztív stílusával, személyes érzéseit is átadva tovább gazdagítja a tartalmat. Az emberkereskedelem létező probléma, ami hazánkban is veszélyforrás. A bűn logikája ezen a területen is érvényesül, így akár a segítségünkre is lehet a megelőzésben. Az NBT ezúttal azokat a bűnözői attitűdöket és szituációkat mutatja be, amelyek a legnagyobb értéket, az embert és annak a méltóságát veszélyeztetik.

https://www.youtube.com/watch?v=XngH3nJ_ZTE

Mese a „külföldi munkavállalás nyelvtudás nélkül" dumáról

Youtube videó, Nagy Klára, 2014.03. 10., 8 perc 12 másodperc

Nincs olyan, hogy külföldi munkavállalás nyelvtudás nélkül. Rövid előadás fiataloknak arról, hogy miért is nincs ilyen opció.

https://www.youtube.com/watch?v=rUI-DOOJqBk

Ez a kényszerkoldultatás (This is forced begging)

Youtube videó, IOMX, 2018.07.17., 1 perc 10 másodperc

A kényszerkoldultatás az, amikor erőszakkal koldultatnak embereket. Az így megkeresett pénz egészét, vagy nagy részét aztán kötelesek átadni. A kényszerkoldultatás az emberkereskedelem egyik formája.

https://www.youtube.com/watch?v=7_9xAtyDdKs

Ez a kényszermunka (This forced labor)

Youtube videó, IOMX, 2018.07.17., 1 perc

A kényszermunka az emberkereskedelem egyik gyakori kizsákmányolási formája. Az elkövető az erőszak vagy megfélemlítés eszközét használva kényszerít valakit akarata ellenére munkára.

https://www.youtube.com/watch?v=8O1y6LCw13o

RIASZTÁS – XXI. századi rabszolgák

Youtube videó, Hír TV, 2017.06.27., 7 perc 51 másodperc

Kényszermunka napi 15 órában, pihenő nélkül embertelen körülmények közt. Először hoztak ítéletet Magyarországon kényszermunka miatt, a gazdának mégsem kell börtönbe vonulnia.

https://www.youtube.com/watch?v=dMf6j5gCnN4

Magyar kényszermunka áldozatai Angliában

Youtube videó, TV2 Tények, Projekt Lucia, 2015. ápr. 28., 3 perc 12 másodperc

A TV2 Tények című műsorában beszámolnak egy magyar rabszolgatartó bűnszervezetről és áldozatairól, akik Angliában tevékenykedtek. A riportban szakértő és áldozat is megszólal.

https://www.youtube.com/watch?v=GXXsyRo1eXw

Szervkereskedelem

Ez a szervkereskedelem – This is trafficking for organ removal

IOMX, 2018.07.17., 1 perc 21 másodperc

A szervkereskedelem az emberkereskedelem egyik formája. A szervkereskedelem a szervek illegális vételét és eladását jelenti, míg a szervkereskedelem miatti embercsempészet az, amikor valakit a szerve(i)nek eltávolítása céljából csempésznek. A legtöbbször az ember veséjét távolítják el illegálisan, vagy nagyon alacsony javadalmazásért. Becslések szerint a világ vesetranszplantációinak 5-10%-a illegálisan megszerzett vese átültetését jelenti.

https://www.youtube.com/watch?v=7hQoATzRkpY

2. Cikkek, linkek, applikációk

Cikkek

Szilvit ötezer forintért vették a gazdái. A férje adta el

HVG, Czeglédi Fanni, 2018.11.28.
https://hvg.hu/elet/20181128_Emberkereskedelem_De_Coll_Agnes_rabszolgasag_prostitucio?fbclid=IwAR1n-hcO9j-BYDqVDivnK_E-P_wYNALbleN2KGdYcjkbqxIHDcexy8rECX34

Itt kérhetsz segítséget online

Szabad Élet Facebook oldal
https://www.facebook.com/Szabad-%C3%89let-574866599657446/?modal=admin_todo_tour

Rabszolgákat tartott egy család Pakodon

24.hu, Kolontár Krisztián, 2019.07.18. 11:37

https://24.hu/belfold/2019/07/18/rabszolgakat-tartott-egy-csalad-pakodon/amp/

Szarvason mindenki név szerint ismeri a csicskákat

Abcúg, Fődi Kitti, 2019.07.15.

https://abcug.hu/szarvason-mindenki-nev-szerint-ismeri-a-csicskakat/?fbclid=IwAR2mOzhSJwf525He-V_4mtg-msUCvXn3t3iRizEDR9KdcHkkMqw_29n3GGb0

Lelkeket mentenek

Szabad Föld, F. Tóth Benedek, 2019.05.04. 8:00:00, Frissítve: 2019.07.23. 14:14:20

https://szabadfold.hu/orszag-vilag/lelkeket-mentenek-273319/

Nagy a kereslet a fiatalkorú szexmunkások iránt

Hirado.hu, forrás: Duna Televízió, 2019.05.03. 21:01

https://www.hirado.hu/belfold/kekfeny/cikk/2019/05/03/nagy-a-kereslet-a-fiatalkoru-szexmunkasok-irant

Emberkereskedelem: Magyarországon nem mernek beszélni róla

Napi.hu, Szepesi Anita, 2019. 02.08.08. 21:59

https://www.napi.hu/magyar_gazdasag/emberkereskedelem_magyarorszagon_nem_mernek_beszelni_rola.678386.html

Virágzik az emberkereskedelem Magyarországon: rengeteg az áldozat és az emberrabló is

Mérce, Csengel Karina, 2018.05.17. 18:30

https://merce.hu/2018/05/17/viragzik-az-emberkereskedelem-magyarorszagon-rengeteg-az-aldozat-es-az-emberrablo-is/

Elszigetelt, kiszolgáltatott lányokból lesznek az emberkerekedők áldozatai

Abcúg, Neuberger Eszter, 2018.10.01.

https://abcug.hu/kozos-pont-a-maganyos-kilatastalansag/

Hat emberre csapott le a rendőrség emberkereskedelem miatt

Index, LovasG, 2019.03.08. 05:33

https://index.hu/belfold/2019/03/08/emberkereskedelem_prostitucio_becs_orizetbe_vetel/

„A melléképületekben kötnek ki csicskaként" – Emberkereskedelem Magyarországon

Magyar Narancs, Artner Szilvia Sisso, 2019.02.01. 11:51

https://magyarnarancs.hu/belpol/a-mellekepuletekben-kotnek-ki-csicskakent-emberkereskedelem-magyarorszagon-116949

Emberkereskedelem: Magyarország a legérintettebbek között szerepel

Szeretlek Magyarország - szmo.hu, 2018.05.17.

https://www.szeretlekmagyarorszag.hu/emberkereskedelem-magyarorszag-legerintettebb-prostitucio-kizsakmanyolas-nehagyd/

„Eladták egy pohár borért" – emberkereskedelem Magyarországon

NLC, Bakóczy Szilvia, 2014.04.29.

https://nlc.hu/ezvan/20140429/emberkereskelem-aldozatok-prostitucio-rabszolgasag/?gclid=CjwKCAjw4NrpBRBsEiwAUcLcDJf9aE0cSESlBqXsW5L_ADfORrDddyGi9pjkD5HkuSy0jGYH2u9JqBoCVSsQAvD_BwE

Pokoli házibuli Szolnokon: egy hét után szabadult ki a megkínzott nő

Népszava, 2019.05.27. 17:29

https://nepszava.hu/3037495_pokoli-hazibuli-szolnokon-egy-het-utan-szabadult-ki-a-megkinzott-no

Állami gondozottakra, fogyatékosokra csap le leggyakrabban a szexmaffia

Abcúg, Neuberger Eszter, Végh László, 2018.10.01.

https://abcug.hu/allami-gondozottakra-fogyatekosokra-csap-le-leggyakrabban-a-szexmaffia/

Magyarországon a nemzetközi emberkereskedelem

MTI, Origo, 2015.08.15. 22:46

https://www.origo.hu/itthon/20150815-emberkereskedelem-belugy.html

Emberkereskedelem: miért van ilyen sok magyar áldozat?

BEOL, Csete Ilona, 2015.11.11. 17:03

https://www.beol.hu/bekes/kozelet-bekes/emberkereskedelem-miert-van-ilyen-sok-magyar-aldozat-638042/

Fel kell lépni a munkahelyi kizsákmányolás ellen

Magyar Nemzet, 2012.08.08. 17:23

https://magyarnemzet.hu/archivum/belfold-archivum/fel-kell-lepni-a-munkahelyi-kizsakmanyolas-ellen-4168621/

A gyermekek jogainak világnapja

Kapcsolj Egyből, 2017

https://www.kapcsoljegybol.hu/hirek/15_a_gyermekek_jogainak_vilagnapja

Emberkereskedelem: Magyarország a legérintettebbek között

Zoom, Ábrahám Ambrus, 2018.05.24. 13:28

https://zoom.hu/hir/2018/05/24/emberkereskedelem-magyarorszag-a-legerintettebbek-kozott/

Rengetegen esnek a szexuális kizsákmányolás áldozatául itthon – #nehagyd

Noizz, Berki Lili, 2018.06.08.

https://noizz.hu/lifestyle/rengetegen-esnek-a-szexualis-kizsakmanyolas-aldozataul-itthon/0x5sjvv

Kamu álláshirdetéssel figyelmeztettek a külföldi munka veszélyeire

MTI, NLC, 2018.06.27.

https://nlc.hu/utazas/20180627/kulfoldi-munka-belugyminiszterium-eumelo-kampany/

Emberkereskedelem: Magyarország a legérintettebbek között – Szerteágazó kampány indult a szexuális és munkacélú kizsákmányolás visszaszorítására

Csillagpont Rádió, Németh Csaba, 2018.05.20. 12:30

https://www.csillagpontradio.hu/hu/2018/05/20/emberkereskedelem-magyarorszag-a-legerintettebbek-kozott-szerteagazo-kampany-indult-a

Hamis álláshirdetésekkel csalogatják külföldre az emberkereskedők áldozataikat

Hello Magyarok! 2018.08.16.

https://hellomagyarok.hu/offtopic/hamis-allashirdetesekkel-csalogatjak-kulfoldre-az-emberkereskedok-aldozataikat

Kik válhatnak az emberkereskedők áldozatává?

ATV, 2018.08.04. 05:10:00

http://www.atv.hu/belfold/20180803-kik-valhatnak-az-emberkereskedok-aldozatava/hirkereso

Boldog kapcsolatként kezdődik a szexuális kizsákmányolás – Rengetegen esnek áldozatul itthon

FEMINA, Váradi Melinda, 2018.06.02.

https://femina.hu/kapcsolat/ne-hagyd-kampany/

Vigyázat! Romantikus átverések

US Embassy, 2019.07.23.

https://hu.usembassy.gov/hu/vigyazat-romantikus-atveresek/

Hogy kerüljük el a csaló munkaadókat?

Profession, 2015.11.06.

https://www.profession.hu/cikk/hogy-keruljuk-el-a-csalo-munkaadokat

Így szűrhető ki a csaló munkaközvetítő

ReadyBusiness blog, 2016.10.05

https://readybusinessblog.hu/kisokos-a-cegugyekhez/igy-szurheto-ki-a-csalo-munkakozvetito

Újabb csaló külföldi munkaközvetítő

HRportal, 2010.06.02.

https://www.hrportal.hu/c/monster-ujabb-csalo-kulfoldi-munkakozvetito.html

Így ver át egy csaló munkaközvetítő

HRportal, 2012.07.04.

https://www.hrportal.hu/c/monster-igy-ver-at-egy-csalo-munkakozvetito.html

Így szűrhető ki a csaló munkaközvetítő

HASZON, Karácsony Zoltán, 2019.07.23.

https://haszon.hu/megjegyzeseim-karacsony-zoltan/7738-%C3%8Dgy_sz%C5%B1rhet%C5%91_ki_a_csalo_munkakozvet%C3%ADt%C5%91.html

Országszerte szedte áldozatait a csaló – ön is közöttük lehet

SZOLJON, 2012.02.11. 17:30.

https://www.szoljon.hu/jasz-nagykun-szolnok/bulvar-jasz-nagykun-szolnok/orszagszerte-szedte-aldozatait-a-csalo-on-is-kozottuk-lehet-427390/

Magyarok Mongóliában: megszólalt a Külügyminisztérium

HVG, 2012.02.10. 17:27

https://hvg.hu/karrier/20120210_mongolia_kulugy

Milliárdos csalás: munkaerő-közvetítőkre csaptak le a kommandósok

Pénzcentrum, 2019.04.18. 16:30

https://www.penzcentrum.hu/karrier/milliardos-csalas-munkaero-kozvetitokre-csaptak-le-a-kommandosok.1077131.html

Ne dőljön be a kamu közvetítőknek, ha külföldi munkát vagy szállást keres

Dívány, Brownie, 2015.04.24. 10:17

https://divany.hu/eletem/2015/04/24/kamu_kulfoldi_munka_es_szallas/

Így kerülhetjük el az átverős külföldi munkákat

Profession, Durbák Ildikó, 2013.09.23.

https://www.profession.hu/cikk/igy-kerulhetjuk-el-az-atveros-kulfoldi-munkakat

A 3 legsunyibb átverés, ami álláskeresőt érhet

JobAngel blog, 2017.05.15. 13:00

https://jobangel.blog.hu/2017/05/15/a_3_legsunyibb_atveres_ami_allaskeresot_erhet

Rabszolgasor vagy rendes munka – így kerülje el a csalókat

HRportal, Szilágyi Katalin, 2011.

https://www.hrportal.hu/hr/rabszolgasor-vagy-rendes-munka-igy-kerulje-el-a-csalokat-20110324.html

Hogyan leplezzük le a csaló állásközvetítőt?

HVG, 2008.08.15. 06:30 Frissítve: 2008.08.17. 21:38

https://hvg.hu/karrier/20080814_venezuela_kulfoldi_munka_kozvetito_atvert

Profi volt a csaló – Átverte fiatalokat, akik Sopronban kaptak munkát

Kisalföld, 2016.08.09. 16:20

https://www.kisalfold.hu/soproni_hirek/profi_volt_a_csalo_-_atverte_fiatalokat_akik_sopronban_kaptak_munkat/2485389/

Munkakeresés munkaközvetítő segítségével

Fair Arbeiten, 2019.07.23.

https://www.fair-arbeiten.eu/hu/article/136.sie-suchen-arbeit-%C3%BCber-eine-vermittlungsagentur.html

Külföldi luxusfizetés: ilyen hirdetésekkel verik át magyar melósok ezreit (32)

Pénzcentrum ,Kotroczó Melitta, 2016.09.02.12:39

https://www.penzcentrum.hu/forumtopic/kulfoldi-luxusfizetes-ilyen-hirdetesekkel-verik-at-magyar-melosok-ezreit.7035.html/1

Átverés volt a külföldi munka

Munkahelyi (T)error blog, despota, 2012.10.08.

https://munkahelyiterror.blog.hu/2012/10/08/atveres_volt_a_kulfoldi_munka

Külföldi munka – Honnan tudjuk, hogy átverés?

CVonline, 2019.07.23.

https://www.cvonline.hu/kulfoldi-munka-honnan-tudjuk-hogy-atveres/a.html

Külföldi munka: így kerüljük el a csalókat!

Profession.hu, Durbák Ildikó, 2016. 06.15.

https://www.profession.hu/cikk/kulfoldi-munka-igy-keruljuk-el-a-csalokat

Külföldi munka átverések! Mik az árulkodó jelek?

JobCenter, 2016.06.20. 13:59

https://jobcenter.blog.hu/2016/06/20/kulfoldi_munka_atveresek_mik_az_arulkodo_jelek

Külföldi munkával kapcsolatos átverések

MTI, Munkástanácsok, munkastanacsok.hu

https://munkastanacsok.hu/kulfoldi-munkaval-kapcsolatos-atveresek/?print=print

Átverős álláshirdetések: íme a lista!

Ripost, 2016.08.29. 10:15

https://ripost.hu/cikk-atveros-allashirdetesek-ime-a-lista

Így húzzák le a magyarokat a külföldi munkával kecsegtető csalók!

Ripost, Brenner Balázs, 2016.08.06. 19:05

https://ripost.hu/cikk-kulfoldi-munka-lehuzas

Így verik át azokat, akik külföldön akarnak munkát vállalni

ATV, 2013.04.23. 07:20:17

http://www.atv.hu/belfold/20130422_erre_van_szukseg_a_kulfoldi_munkahoz?source=hirkereso

Csokigyári átverés: csak a költségek voltak valósak, az ajánlat nem

Ausztriai Munkák, 2014.01.11.

http://www.ausztriaimunkak.hu/hirek/csokigyari-atveres-csak-a-koltsegek-voltak-valosak-az-ajanlat-nem

Klaudia és a csokigyár

Index, 2014.01.11. 10:05

https://index.hu/belfold/2014/01/11/klaudia_es_a_csokigyar/

Ausztriai fűnyírást ígért, de csak maga kaszált: közel 200 embert vert át osztrák munka ígéretével egy férfi

Ausztriai Munkák, 2012.07.04

http://www.ausztriaimunkak.hu/hirek/ausztriai-funyirast-igert-de-csak-maga-kaszalt-kozel-200-embert-vert-at-osztrak-munka-igeretevel-egy-ferfi

Így nem kaptam munkát Ausztriában (olvasói levél)

Ausztriai Munkák, 2012.02.02

http://www.ausztriaimunkak.hu/hirek/igy-nem-kaptam-munkat-ausztriaban-olvasoi-level

Pénzük után futnak a villanyszerelők: külföldi álommunka helyett átverés

BEOL, 2009.09.02. 18:25

https://www.beol.hu/bekes/kozelet-bekes/penzuk-utan-futnak-a-villanyszerelok-kulfoldi-alommunka-helyett-atveres-254734/

A külföldi munkavállalás buktatói

Helló Magyarok! 2018.10.09.

https://hellomagyarok.hu/offtopic/a-kulfoldi-munkavallalas-buktatoi

Újabb csalás külföldi munka ügyben – tanuljunk belőle

HRportal, 2019.07.23.

https://www.hrportal.hu/c/monster-ujabb-csalas-kulfoldi-munka-ugyben---tanuljunk-belole.html

Külföldi munka magyaroknak? Vigyázz, lehet, hogy átverés!

Kiskegyed Blikk, 2012. 07.24. 18:07

https://kiskegyed.blikk.hu/most/kulfoldi-munka-magyaroknak-vigyazz-lehet-hogy-atveres/18e0rm3

Vámol a maffia: magyarnak a magyar a legnagyobb ellensége

SONLINE, 2012.07.24. 08:39

https://www.sonline.hu/somogy/kozelet-somogy/vamol-a-maffia-magyarnak-a-magyar-a-legnagyobb-ellensege-453322/

Internetes csalás: külföldi munka ígéretével vertek át többeket

24.hu, László Ferenc, 2014.12.19. 06:00

https://24.hu/tech/2014/12/19/internetes-csalas-kulfoldi-munka-igeretevel-vertek-at-tobbeket/

Átverés volt a külföldi munka

Hírextra, 2010. 03. 10. 16:40

https://www.hirextra.hu/2010/03/10/atveres-volt-a-kulfoldi-munka/

Ausztriába mentek volna dolgozni, átverték őket – erre figyeljen!

HVG, 2017.03. 07. 14:06 Utolsó frissítés: 2017.03.07. 14:09

https://hvg.hu/itthon/20170307_ausztriai_munka_csalas

Ausztriai munkával kecsegtetnek a csalók

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányság, 2017.01.30. 14:59

http://www.police.hu/hirek-es-informaciok/bunmegelozes/aktualis/ausztriai-munkaval-kecsegtetnek-a-csalok

„Átverés" lehet a külföldi munka – közösen lépnek a régiós szakszervezetek

Napi. hu, K. Kiss Gergely, 2017.10.22. 18:11

https://www.napi.hu/nemzetkozi_vallalatok/atveres_lehet_a_kulfoldi_munka_kozosen_lepnek_a_regios_szakszervezetek.649722.html

Átverés: több tucat embernek ígért külföldi munkát a böszörményi férfi

DEHIR, 2013.12.10. 16:23, Frissítve: 2013.12.10. 16:23

https://dehir.hu/bulvar/atveres-tobb-tucat-embernek-igert-kulfoldi-munkat-a-boszormenyi-ferfi/2013/12/10/

Kész átverés – külföldi munka helyett kidobott százezrek

BAON, 2009.05.07. 08:08

https://www.baon.hu/bacs-kiskun/kek-hirek-bulvar-bacs-kiskun/kesz-atveres-kulfoldi-munka-helyett-kidobott-szazezrek-230931/

Megütötte a csalót, bajba került a károsult (frissítve)

Nyugat, Tánczos Mihály, 2013.02.17. 22:44

https://www.nyugat.hu/tartalom/cikk/66476_megutotte_a_csalot_bajba_kerult_az_atvert_ferfi

Így ne verjék át, ha külföldön vállal munkát

Új Szó Online, 2016.06.23. 18:44

https://ujszo.com/gazdasag/igy-ne-verjek-at-ha-kulfoldon-vallal-munkat

Jól fizető külföldi munkát ígérnek, százakat verhetnek át

Origo, 2017.05.04. 10:56

https://www.origo.hu/itthon/20170504-tenyek-tobb-szaz-embert-vernek-at-kulfoldi-munkaval.html

Sok embert ismerünk, aki nem tud nyelvet, és pár hét után kidobják az utcára

Index Szevasztok Blog, Bohus Péter, 2018.06.02. 10:07

https://index.hu/kulfold/szevasztok/2018/06/02/kinai_etterem_nyugat-europa_munka_irorszag_szakma/

Álommelónak tűnik, pedig csak pénzmosás

Index, DA, 2019.01.21. 10:20

https://index.hu/belfold/2019/01/21/alommelonak_tunik_pedig_csak_penzmosas/

3. Fórumok, Facebook-csoportok

Németországi mosogatói állás, szállással és étkeztetéssel. Igaz lehet?

Gyakori Kérdések, 2014.10.22. 01:00

https://www.gyakorikerdesek.hu/egyeb-kerdesek__egyeb-kerdesek__6211137-nemetorszagi-mosogatoi-allas-szallassal-es-etkeztetessel-igaz-lehet

Külföldi munkakozvetites

Átverős Oldalak, Hazard, 2017.09.25.

https://atveros-oldalak.com/2017/09/25/kulfoldi-munkakozvetites/

Vágtak már át itt valakit külföldi munkaközvetítők? Mi volt a trükk? ismerősöm a következőképp járt!

Gyakori Kérdések, 2013.

https://www.gyakorikerdesek.hu/uzlet-es-penzugyek__karrier-fizetes__3827940-vagtak-mar-at-itt-valakit-kulfoldi-munkakozvetitok-mi-volt-a-trukk-ismerosom-a

Külföldi munka átverések hova ne menj dolgozni

Facebook csoport

https://hu-hu.facebook.com/pages/category/Community/K%C3%BClf%C3%B6ldi-munka-%C3%A1tver%C3%A9sek-hova-ne-menj-dolgozni-797713270373173/

Feketelista Álláskeresőknek

Facebook csoport

https://hu-hu.facebook.com/listazz/

Állás átverések

Fórum, 2009-2011

http://allasatveres.blogspot.com/

Külföldi munka! Ki? Hova? Mennyiért?

Index Fórum, 1999-2019

https://forum.index.hu/Article/showArticle?t=9008169

Munkaközvetítő irodák!!!

Index Fórum, 2002-

https://forum.index.hu/Article/showArticle?la=148278420&t=9081957

Külföldi Munka átverés áldozatai!

Jogi Fórum

https://www.jogiforum.hu/forum/16/33087

4. Mobiltelefonos applikáció

SAFE Travel & Work Abroad
Telefonos applikáció és számítógépes útmutató játék fiataloknak (IOM)

A SAFE projekt keretében kifejlesztett interaktív játékon keresztül négy olyan fiatal cipőjében járhatunk, akik úgy döntöttek, hogy felfedezik a világot. A cél az, hogy a felelősséggel és az életük irányát befolyásoló döntések meghozatalával elkerüljék az emberkereskedőket. Az, hogy a főszereplők biztonságosan utaznak-e és dolgoznak külföldön –vagy beleesnek az emberkereskedelem csapdáiba – a játékoson múlik. Az alkalmazás kulcsfontosságú információkat tartalmaz az emberkereskedelemről, a biztonságos utazási elvekről és hasznos tanácsokat a külföldi munkavégzéssel és azzal kapcsolatban is, hogy hova lehet fordulni segélykérés esetén. Az applikáció hasznos információkkal szolgál mindenki számára, aki külföldi nyaralást, utazást vagy munkavállalást tervez, és oktatási célokra is jól használható. A projekt megvalósításában közreműködött: Nemzetközi Migrációs Szervezet (IOM), La Strada Csehország, La Strada - La Strada – Foundation Against Trafficking and Slavery, Magyarországi Baptista Szeretetszolgálat.

A mobil alkalmazás öt nyelven érhető el: szlovák, cseh, lengyel, magyar és angol.

https://play.google.com/store/apps/details?id=com.beesafe.ios.safe&hl=en

BAN Human Trafficking!

Ezt a mobilalkalmazást azzal a céllal készítették, hogy a felhasználókat az emberkereskedelem és az ilyen típusú bűncselekmények megelőzése kérdésében oktassák. Az interaktív játékon keresztül a felhasználók megismerkedhetnek az emberkereskedelem különböző fajtáival és szakaszaival (toborzás, kizsákmányolás) és az emberkereskedelem hálójából valómenekülés lehetőségeivel, de az emberkereskedelem áldozatainak társadalmi reintegrációjával és a felépülés útjaival is. Miután megismerkedtek a lehetséges veszélyekkel, a felhasználók képesek lesznek felismerni a mindennapi életben a hasonló helyzeteket, és így megvédeni magukat és ismerőseiket. Az emberkereskedelem áldozatainak közelebb hozásával és tapasztalataik megosztásával az alkalmazás hozzájárulhat a megkülönböztetés elleni küzdelemhez és az emberkereskedelem áldozatainak helyzetének javításához. A mobilalkalmazás a Balkán ACT Now projekt keretében készült el, amelyet az Európai Unió finanszíroz.

A mobil alkalmazás hat nyelven érhető el: szerb, horvát, bosnyák, macedón, holland, francia, angol, orosz.

https://play.google.com/store/apps/details?id=com.intellex.bantrafficking&hl=en

6. FÜGGELÉK

JÓ GYAKORLATOK

1. Jó gyakorlatok:

Kiváló együttműködések a prevenciós célú iskolai programok végrehajtásában

Az **EURES Magyarország** hálózat és az **Országos Rendőr-főkapitányság Bűnmegelőzési Osztálya** 2012-ben közös kampányt indított abból a célból, hogy felhívja a figyelmet a külföldi munkavállalásban rejlő veszélyekre, az EU/EGT más tagállamaiban dolgozni szándékozókat informálja a jogaikról, kötelezettségeikről, lehetőségeikről, és végül, de nem utolsó sorban – az illetékes segítő szervezetek bevonásával - segítse a már bajba jutott magyar állampolgárokat.

Szabó Teodóra, a Heves Megyei Kormányhivatal EURES-tanácsadója szoros együttműködést alakított ki a megyei rendőr-főkapitánysággal és annak Bűnmegelőzési Alosztályával, így a Heves megyében folytatott kampányban is közreműködött. Aktívan bekapcsolódott a Heves Megyei Rendőr-főkapitányság iskolai programjaiba a megyei oktatási intézményekben bűnmegelőzési és prevenciós célú tájékoztató előadások megtartásával. Teodóra azt a célt tűzte ki, hogy a megyéjében legalább 1000 diákhoz eljuttatja az EURES és a Rendőrség közös kulcsüzeneteit a külföldi munkavállalás kockázataival kapcsolatban. 2019 első félévében Heves megyében több helyszínen (Eger, Gyöngyös, Füzesabony, Hatvan, Pétervására) és számos alkalommal került sor a **„Külföldi munkavállalás veszélyei EURES-ORFK közös kampány keretében”** című prevenciós előadásokra, melyet a megye középiskoláiban összesen **1043 diák** hallgatott meg.

Molnárné Hegyi Eszter, a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal EURES-tanácsadója szintén évek óta látogatja a megye középiskoláit, hogy még a pályaválasztás időszaka előtt felhívja a fiatalok figyelmét az uniós álláskeresés és munkavállalás buktatóira és a megbízható információforrásokra. Rávilágított, hogy nem minden esetben létező külföldi állásajánlatokról van szó, hanem sokszor trükkös csalók igyekeznek visszaélni a külföldi munkalehetőségek ígéretével, és ez bármikor könnyen vezethet kizsákmányoláshoz, vagy akár prostitúcióra kényszerítéshez is. Mivel ez a korosztály jelen élethelyzetéből adódóan nem rendelkezik elegendő tapasztalattal, a szakértő kollégák segítségével megfelelő hangsúly helyeződik a megelőzésre. 2019 első félévében több mint 10 alkalommal **„Biztonságban az Unióban”**, **„A biztonságos uniós munkavállalás első lépései”** című tájékoztató előadásokkal és különböző kitelepülésekkel (karrier- és pályaorientációs napok) **több mint 600 Bács-Kiskun megyei diákhoz** juthatott el az információ.

Az EURES Magyarország tanácsadói által tartott prevenciós előadások elsődleges célja a megelőzés. Emellett az ismeretek bővítése a jogszerű foglalkoztatáshoz kapcsolódó, az esetlegesen felmerülő munkajogi problémák hatékony és szakszerű kezeléséről és a **segítségnyújtásról. A biztonsági figyelmeztetéseket hangsúlyozva gyakorlati eseteken keresztül mutatják be a tipikus veszélyhelyzeteket, valamint a mindenki számára díjmentesen igénybe vehető EURES-szolgáltatásokat.**

Az előadások a következő témák mentén épülnek fel:

- Ismertető az EURES szolgáltatásairól;
- EURES portál, információforrások bemutatása;
- Első lépések külföldön (önéletrajz, álláskeresés, munkáltató megszólítása, hivatali teendők);
- Biztonságos külföldi munkavállalás;
- Megtévesztő álláshirdetések, az illegális munkaerő-közvetítők „ismertetőjegyeinek” bemutatása, elemzése, esetmegbeszélések;
- Munka célú kizsákmányolás, emberkereskedelem megelőzése;
- Áldozatvédelem, áldozatsegítés;
- Teendők komplikációk esetén, vészforgatókönyvek, elérhetőségek jogsegély szervezetekhez, kompetens szolgálatokhoz.

Az előadások hatására a fiatalok körében tudatosabban figyelhetnek oda a saját biztonságukra, megismerhetik a külföldi munkavállalással kapcsolatos rizikókat is és remélhetőleg nem vállalkoznak olyan helyzetekre, amely veszélybe sodorhatja őket. Az iskolai prevenciós programok közelebb hozzák a fiatalokhoz, a szűkebb környezetükben élőkhöz, de a tágabb baráti körükhöz is a témát, ráirányítja a figyelmüket a körültekintő előkészületek fontosságára, a lehetséges kockázatok kiszűrésére, valamint az EURES-hálózat információs, tanácsadó szerepére is.

2. Rendőrségi jó gyakorlatok

A megyei rendőr-főkapitányságok:

- az illetékességi területükön lévő gyermekotthonokban nevelkedő és onnan kikerülő személyek, valamint középiskolai tanulók áldozattá válásának megelőzése érdekében bűnmegelőzési előadásokat tartanak, melynek egyik témája a külföldön történő munkavállalás, az éjszakai szórakozás veszélyei, annak érdekében, hogy ne válhassanak szexuális bűncselekmény, emberkereskedelem vagy akár kényszermunka áldozatává.
- az illetékességi területükön tartott zenei fesztiválokon a résztvevő fiatalok figyelmét felhívják a külföldi munkavállalás lehetséges veszélyeire.
- rendszeres kapcsolatot tartanak a Megyei Kormányhivatalok Foglalkoztatási Főosztályaival (EURES tanácsadó), melynek keretében a tanácsadók prevenciós oktatást tartanak a középiskolákban végzős diákok és külföldi munkavállalást tervezők számára.
- Ekkor felhívják a figyelmet annak fontosságára, hogy a külföldi munkavállalás, továbbtanulás iránt érdeklődők bizonyosodjanak meg az általuk szerzett információ hitelességéről, biztonságáról.
- Mivel ez a korcsoport nem, vagy nagyon kevés tapasztalattal rendelkezik az álláskeresés területén, konkrét álláshirdetéseket mutatnak be számukra, amelyen keresztül ismertetik a megbízható hirdetések ismérveit, és kiemelik a megtévesztő, vagy félreértésre okot adó, gyakran megjelenő tartalmakat is.

3. Dr. Ambrus Zoltán[1] – Pápai Balázsné[2]: Jó gyakorlatok Baranyában

3.1. Biztos, hogy ezt akarod?

2006-ban észleltük, hogy a baranyai főutak mentén nagy számban árulják testüket a nők. Erre a jelenségre reagálva indult a **„Biztos, hogy ezt akarod?!”** című program. Célja a prostitúció és a hozzá kapcsolódó bűncselekmények megelőzése. Ennek keretein belül az áldozattá válás szempontjából kiemelt kockázatú csoportok tagjai részére az oktatási intézményekben, gyermekotthonokban, lakásotthonokban felvilágosító tevékenységet folytatunk. Az előadások témáit 2013-ban egészítettük ki a külföldi munkavállalás veszélyei témakörrel. A program másik elemeként havonta visszatérően ellenőrizzük az utak mellett prostitúciós tevékenységet folytató személyeket, részükre áldozatvédelmi tanácsadást nyújtunk. A témában részben kiadványt, részben – a *Matrioshki*[3] című belga filmsorozatból – egy olyan előadást készítettünk, mely bemutatja, hogy az emberkereskedők hogyan szedik áldozataikat, hogyan kényszerítik a nőket prostitúcióra. A filmet igény szerint levetítjük, a kiadványt átadjuk a diákoknak.

A program részeként a prostituáltaknakis készítettünk kiadványt. Arról tájékoztatjuk őket, hogy milyen szabályokat kell betartaniuk, baj esetén hogyan, és hol kérhetnek segítséget.

……

1 r.alezredes Baranya Megyei Rendőr-főkapitányság Bűnmegelőzési Osztály osztályvezető

2 cr.alezredes Baranya Megyei Rendőr-főkapitányság területi kisebbségi összekötő

3 https://port.hu/adatlap/film/tv/matrioshki-matroesjkas/movie-72135

3.2. Közfoglalkoztatottak vagyonbiztonságáért

A Közfoglalkoztatottak vagyonbiztonságáért elnevezésű projekt a Bűnmegelőzéssel a felzárkózásért című program tapasztalatai alapján indult. Munkatársaink kezdeményezik a leghátrányosabb településeken történő felvilágosító tevékenységet. Témakörei: alapvető jogi tudnivalók és vagyonvédelem, kiegészítve a szülői felelősség, kábítószerek, rendőri intézkedések, uzsorakölcsönök, prostitúció legfontosabb tudnivalóival. Az előadásokat minden településen a speciális igényekre szabják. A kompetenciaalapú és szakmai képzésekbe bekapcsolódó, valamint közfoglalkoztatásban részt vevő felnőtt és fiatal felnőtt korosztály áldozatvédelmi felvilágosítására 2014 óta kiemelt figyelem irányul a megyében. A cél a jogtudatosság erősítése, értékrend-korrekció, az áldozattá és bűnelkövetővé válás megelőzése. Az öt éve folyó munka során összesen 91 helyszínen – gyakran az Ormánságban – mintegy háromezer-egyszáz felzárkózásban érintett felnőttet és fiatal felnőttet szólítottunk meg a roma vezetők közreműködésével. A fogadtatás valamennyi településen rendkívül kedvező volt, minden megkeresett vezető élt a felajánlott lehetőséggel.

3.3. Cigány/roma vezetők, gyermekvédelmi szakemberek továbbképzése

A **cigány/roma vezetők, gyermekvédelmi szakemberek továbbképzése** 2016-ban indult. Az évente visszatérően megszervezett program célja új ismeretek átadása gyermekvédelem, gyermeki jogok, gyermekbántalmazás, szülői felelősség témakörökben. 2016-ban 70 fő, köztük 22 cigány/roma partner vett részt a gyermekbántalmazás témájú szakmai napon. Folytatásként 2017-ben az Alapvető Jogok Biztosának Hivatalába látogattak a rendszeres együttműködő partnerek és a rend őrei. Az előadók – egyebek mellett – a gyermekbántalmazás tilalmára, a gyermeki jogok fontosságára és a szülői felelősségre hívták fel a résztvevők figyelmét. Ezt követően az Országos Rendőr-főkapitányság épületét tekintették meg a kirándulócsoport tagjai.

2018-ban a jelentkezett vezetők, felzárkózásban érintett jelzőrendszeri tagok mellett már a tanodában dolgozó munkatársakat is fogadtuk. Az alapvető jogi tudnivalók, az internetbiztonsággal kapcsolatos ismeretek elsajátításán túl a megjelentek jártak a lőtéren. Megtekintették a gyermekkihallgató és távkihallgató helyiségeket. A képzés gyakorlati feladatvégrehajtással zárult. „Bűnmegelőzési Flashmobot" hoztak létre a szakemberek Pécsett. A továbbképzés sorozat folytatását 2019 szeptemberében tervezzük.

3.4. Álom vagy rémálom?

A Veszprém Megyei Rendőr-főkapitányság Bűnmegelőzési Osztálya a munkacélú kizsákmányolás megelőzésére a „Fókuszban a biztonság" bűnmegelőzési projekt keretében „Álom vagy rémálom" címmel kidolgozott egy prevenciós programot a párkapcsolati és a fiatalok közötti erőszak, az internetes ismerkedés és zaklatás, valamint a külföldi munkavállalás veszélyei témában.

A program a középiskolai kollégiumok 14-18 éves korosztályának szól. Témája a párkapcsolati erőszak, az Interneten való ismerkedés, külföldi munkavállalás, és az ott a fiatalokra leselkedő veszélyekre történő figyelemfelhívás. Célunk, hogy a fiatalok hiteles, naprakész ismereteket kapjanak e téren. Ennek érdekében aktuális, megtörtént, anonimizált eseteket is ismertetünk. A program időtartama kollégiumonként 55-75 perc.

Ennek keretében sor kerül egy filmvetítéssel színesített interaktív előadásra, illetve ezt követően egy drámapedagógiai szakember részvételével megtartott témafeldolgozásra, egy formabontó monológ keretében. Ebben a párkapcsolati erőszak tipikus jegyeit szemléltetve, a különféle szituációk színjátszásban is ismert módszereivel a fiatalok aktív közreműködésével dolgozzuk fel a témát. Így lehetőség nyílik arra, hogy a fiatalok érzelmi hatások megélése révén hatékonyabban építsék be az információkat. Ezt egy közvetlen, a témát feldolgozó beszélgetéssel is segíti a drámapedagógiai szakember. A program végén lehetőséget adunk személyes tanácsadásra, konzultációra is. A programot a megye valamennyi kollégiumának kiajánljuk írásban, a helyszíneket jelentkezések alapján választjuk ki. Említést érdemel, hogy 2 évvel ezelőtt megnyerték az ügyünknek Vastag Tamás veszprémi kötődésű énekest, aki az internet biztonságos használatával kapcsolatos előadásainkat támogatta, és megjelenésével is segített a figyelem felhívásában. Egy korábbi projektünknek pedig azért volt nagy sikere a fiatalok körében, mert a témát nem hagyományos megközelítésből dolgoztuk fel.

7. FÜGGELÉK

ESETTANULMÁNYOK

1. Álközvetítő angliai csomagoló munkát kínál

1.1. Esettanulmány típusa:

PREVENCIÓS

ÁLDOZATFELISMERÉSI

KOMMUNIKÁCIÓS

KRÍZISKEZELÉSI

UTÁNKÖVETÉSI

1.2. Az eset bemutatása:

25-30 év közötti magyar férfi és nő tett szóbeli panaszt az EURES-tanácsadónál segítséget kérve:

2013 decemberében az Egyesült Királyságban csomagolóként vállaltak volna munkát egy magán munkaerő-közvetítőn keresztül. Az ügyfelek a közvetítő kapcsán angol bejegyzésű cégnevet és angol székhelyet tudtak megadni.

1.3. A közvetítővel kötött írásbeli megállapodás nem állt rendelkezésre.

Az ügyfelekkel szemben az angol közvetítő előzetesen 75 GBP összegű díjat számolt volna fel „kompköltség" címén, amelyet az ügyfelek nem fizettek ki.

A közvetítőről egy külföldi álláslehetőségeket kínáló hirdetési újságban szereztek tudomást. A hirdetési újságot 500 Ft áron vásárolták meg a helyi hírlapárusnál.

A tanácsadót megkeresve abban kértek segítséget, hogy hova, mely szervekhez fordulhatnak tanácsadásért az ügyben.

1.4. Egyéb megállapítások:

Az ügyfelek által megnevezett közvetítő neve számos további panaszos esetben is felmerült. Kiderült, hogy 3.800,- Ft postaköltséggel juttatták el közvetítői szolgáltatásaikat propagáló kiadványukat az érdeklődők részére, de a kiadvány konkrét állásajánlatokat még csak nem is tartalmazott. A későbbiekben 20.000,- Ft közvetítői díj kifizetéséről is tettek említést újabb ügyfelek. Minden esetben Magyarországon tartózkodó, magyar illetőségű, helyi munkaközvetítőről szóltak a beszámolók.

1.5. A probléma megoldására tett kísérletek:

Az EURES-tanácsadó az ügyfelek által megadott adatok alapján megkezdte a közvetítő leellenőrzését. A cég nem volt a hazai munkaügyi szervezet adatbázisában közvetítőként regisztrálva, közvetítői tevékenységet nem végezhetett volna helyi képviselők révén sem.

Regisztráció hiánya miatt a hazai ellenőr kollégáknak nem volt jogkörük tovább ellenőrizni az ügyben.

Miután egyértelművé vált, hogy kizárólag angol székhellyel rendelkeznek, nem volt a hazai intézkedést lehetővé tevő

eszköz. Az angol EURES-tanácsadókkal történt egyeztetések alapján kiderült, hogy az Egyesült Királyságban nincs kötelező regisztráció a magán munkaerő-közvetítőket illetően, így a további lehetséges lépések tekintetében ez is akadályt jelentett.

Az EURES-tanácsadó felhívta az ügyfelek figyelmét – ezzel párhuzamosan a hazai és az angol kollégákat is tájékoztatta arról –, hogy a közvetítővel való együttműködést nem javasolja.

Megoldási javaslatok:

A munkavállaló iránymutatást kért az EURES-től, azonban a munkajogi problémáinak megoldásához, munkavállalói érdekének érvényesítéséhez a külföldi illetékesség miatt is neki személyesen, külföldön kellett volna további lépéseket tennie.

Az EURES-tanácsadó nem kellő alapossággal járt el az ügyben, további jogorvoslati lehetőségeket nem keresett, és nem kínált fel.

2. Idősgondozói munkalehetőségből tragédia

2.1. Esettanulmány típusa:

PREVENCIÓS

ÁLDOZATFELISMERÉSI

KOMMUNIKÁCIÓS

KRÍZISKEZELÉSI

UTÁNKÖVETÉSI

2.2. Az eset bemutatása:

2013 nyarán egy 57 éves magyar nő édesanyja telefonon kereste fel az EURES-tanácsadót, hogy segítséget kérjen.

Az édesanya elmondása szerint lánya egy magyar és német oldalon is bejegyzett magán munkaerő-közvetítőn keresztül Németországban vállalt munkát idősgondozóként. Az ügyfél a közvetítő részéről konkrét nevet is megadott.

A munkavállaló foglalkoztatása kapcsán számos probléma merült fel: az előzetes ígéretekkel ellentétben egy csupán 4 négyzetméteres, mindössze egy matracot tartalmazó szobában kellett laknia. A szállásáról való kijárását is csak a haza-utazása erejéig engedték, amelyre a vizsgált időszakban kétszer volt lehetősége.

A beszámolójából kiderült, hogy az 57 éves sértettet arra kényszerítette a munkáltatója, hogy vállalja el a munkalehetőséget és írja alá a munkaszerződést akarata és a számára nem kedvező munka- és szállláslehetőség ellenére.

A kialakult helyzet miatt az ügyfél lelkileg teljesen összetört, pánikrohamai lettek, és félve az esetleges retorziótól, nem engedte sem a családnak, sem a tanácsadónak az esetleges intézkedést, külső segítők bevonását.

Az édesanya a tanácsadót megkeresve abban kért segítséget, hogy hova, mely szervekhez fordulhat segítségért.

2.3. Egyéb megállapítások:

A helyzet mindenképpen kimerítette a kihasználás, kizsákmányolás és a foglalkoztatási szabályok munkáltató általi megszegésének fogalmát, ami munkajogi területhez (munkavállalói érdekképviseleti) tartozó kérdés, továbbá a személyes szabadság korlátozása és kényszerítés esetét.

A foglalkoztatáshoz kötődő dokumentumok (munkaszerződés, közvetítővel kötött megállapodás) nem álltak rendelkezésére.

2.4. A probléma megoldására tett kísérletek:

Az EURES-tanácsadó a közvetítő leellenőrzését azonnal megkezdte. Az előzetes tanácsadói levelezésekből és a céginformációs adatbázisokból kiderült, hogy létező, a rendszerben regisztrált közvetítőről van szó. Az utólagosan rendelkezésre álló információk szerint korábbi (negatív vagy pozitív) tapasztalat nem volt az érintett közvetítővel szemben.

A tanácsadó bevonta az ügy megoldásába az EURES Nemzeti Koordinációs Iroda egyik munkatársát is, mert sem a szülő, sem a sértett nem engedte a hatóságok értesítését. A kolléga szintén kapcsolatba lépett a Magyarországon élő rokonokkal, és nyomatékosan kérte őket a rendőrségi segítség igénybevételére, de ők mindennemű külső bevonódást határozottan elutasították.

Az EURES-tanácsadó eközben folyamatosan kapcsolatban volt az ügyfél édesanyjával telefonon és így értesült a fejleményekről, illetve megpróbálta rávenni a hivatalos lépések megtételére.

Időközben az édesanyával történt újbóli kapcsolatfelvétel során kiderült, hogy lánya a történtek hatására annyira megtört lelkileg, hogy második hazautazása alkalmával önkezével vetett véget életének.

A tragédiát követően – tekintettel a család fájdalmára – a tanácsadó részéről néhány alkalom után megszűnt a kapcsolat a szülőkkel.

2.5. Megoldási javaslatok:

A munkavállaló édesanyja iránymutatást kért az EURES-től, azonban a munka- és büntetőjogi problémáinak megoldásához (közvetítői díj, illegális foglalkoztatás, kényszerítés), az ügyfél munkavállalói érdekének érvényesítéséhez neki személyesen, külföldön kellett volna további lépéseket tennie, illetve neki és/vagy az itthon tartózkodó családnak a magyar hatóságokat értesítenie. Ezen lépéseket azonban mind az ügyfél, mind a család elutasította.

Az EURES-tanácsadó szubjektív tapasztalata ellenére (az ügyfél részéről tapasztalt pszichés befolyásoltság, alacsony önérvényesítő képesség) nem történt meg kompetens külső szakértő segítség (konzulátus, rendőrség) bevonása, nem volt kellőképp kitartó, és – hasonló tapasztalat hiányában – ráhagyta a családra az ügy megoldását ahelyett, hogy megtette volna a szükséges lépéseket.

3. Hamis adatok, sürgetés, sorozatos csalás és fogvatartás

3.1. Esettanulmány típusa:

PREVENCIÓS
ÁLDOZATFELISMERÉSI
KOMMUNIKÁCIÓS
KRÍZISKEZELÉSI
UTÁNKÖVETÉSI

3.2. Az eset bemutatása:

25-35 év közötti magyar férfi munkavállaló telefonon hívta az EURES-tanácsadót, hogy segítséget kérjen.

- 2013 júliusában egy magyar illetőségű magánszemély a brit Tesco raktáraiba csomagolási feladatokra magyar munkavállalók részére álláslehetőséget kínált, kedvező feltételek mellett (kiemelkedő kereseti lehetőség, hosszútávú munkavégzés).
- A közvetítő által összeállított magyar nyelvű tájékoztató dokumentum a vállalkozására vonatkozó – az angol EURES és az angol rendőrség kutatómunkájának köszönhetően időközben kiderült, hogy hamis – adatokat is tartalmazott, növelve ezzel az ügyfélben a közvetítővel szembeni bizalom kialakulását.
- Tipikusan, rendkívül rövid (1 nap) jelentkezési határidőt hagyva kért visszajelzést az ügyfél részéről.
- A közvetítő az esetleges visszamondás esetén felmerülő károk fedezésére 120 GBP ún. letéti díjat kért az ügyféltől.
- A tanácsadót megkeresve az ügyfél visszajelzést, szakértő véleményt kért a felszámolt letéti díj jogszerűségét illetően.

3.3. Egyéb megállapítások:

A közvetítő által az ügyfélnek megküldött, valótlan és jogszerűtlen adatokat tartalmazó információs anyagot az EURES-tanácsadó a panaszbejelentéssel egy időben másik három hazai EURES-tanácsadó kollégától is megkapta, a munkáltató és a munkakör megnevezésében volt mindössze eltérés.

A helyzet mindenképpen kimeríti az érintett tagállam magán munkaerő-közvetítőkre vonatkozó szabályok közvetítő általi megszegésének fogalmát.

A foglalkoztatáshoz kötődő dokumentumok (munkaszerződés, közvetítővel kötött megállapodás) nem álltak rendelkezésre.

A probléma megoldására tett kísérletek:

Az EURES-tanácsadó az ilyenkor követendő gyakorlatnak megfelelően felvette a kapcsolatot az angol munkaügyi szervezet EURES-tanácsadó kollégáival a közvetítő helyi szintű ellenőrzése érdekében.

A tanácsadó ezzel együtt tájékoztatta az ügyfelet az ún. „letéti díj” szabálytalan kiszabásáról.

Az angol kollégák által lefolytatott ellenőrzés eredményeként kiderült, hogy a közvetítő által megadott adatok (NI szám, cím) hamisak voltak.

Ezt követően a brit kollégák az esetet jelezték a kinti rendőrkapitányság munkatársainak, akik eljárást kezdeményeztek a vállalkozóval szemben. Ebben az ügyfél is partnerként volt jelen, feljelentést is tett az angol rendőrségen.

A nyomozás eredményeként kiderült, hogy a közvetítőnek számos más munkavállalót sikerült már korábban megtévesztenie. A jelentkezőkből lett alkalmazottak egy körét akaratuk ellenére fogva tartották, korlátozták a mozgásukban. A rendőrség hatékony beavatkozásának köszönhetően sikeresen kimenekítették az áldozatokat, a közvetítőt letartóztatták.

3.4. Megoldási javaslatok:

- A munkavállaló iránymutatást kért az EURES-től, azonban a munkajogi problémáinak megoldásához (letéti díj), munkavállalói érdekének érvényesítéséhez neki személyesen, külföldön kellett további lépéseket tennie.
- Az EURES-tanácsadó a hatékony megoldás érdekében a brit kollégákat is bevonta, akik proaktívan és professzionálisan kezelték az ügyet.
- A brit rendőrség bevonásával lehetőség nyílt további bűnesetek felderítésére és megoldására.

4. Munkaidőn túl a szálláson fogva tartva

4.1. Esettanulmány típusa:

PREVENCIÓS
ÁLDOZATFELISMERÉSI
KOMMUNIKÁCIÓS
KRÍZISKEZELÉSI
UTÁNKÖVETÉSI

4.2. Az eset bemutatása:

Két magyar munkavállaló, egy férfi és egy nő személyesen értesítette az EURES-tanácsadót az alábbi esettel kapcsolatban:

- 2018 őszén Németországban egy magyar magán munkaerő-közvetítőn keresztül magyar tulajdonú, de Németországban működő étteremben takarítóként helyezkedtek el.
- A munkáltató az ügyfeleket korlátozta a munkaidőn túli tevékenységeikben, nem engedte ki őket a szállásukról.
- Egy alkalmas pillanatban a pár egyik tagja kiszökött a szállásról, és a német rendőrséghez fordult, akik azonnali intézkedést kezdeményeztek. Ennek köszönhetően a fiatal pár elhagyhatta a szálláshelyét, és egy 12 fős magyar elkövetői csoport felderítésére és letartóztatására került sor a német hatóság részvételével.
- A tanácsadót utólag tájékoztatták az esetről. Részéről további intézkedés – a prevenciós célú tájékoztatáson túl – nem történt.

4.3. Egyéb megállapítások:

Az elkövetők nyilvánvalóan azért tartották a munkavállalókat fogva a szálláson, hogy ne tudjanak segítséget kérni, megszökni, vagy hivatalos szerveknél panaszt tenni a körülményeikre és munkaadójukra.

A helyzet kimeríti a munkáltató általi kihasználás és kényszerítés fogalmát, amely bűncselekmény a a rendőrség hatáskörébe tartozik. Az üggyel kapcsolatban dokumentumok, további adatok nem állnak rendelkezésre.

4.4. A probléma megoldására tett kísérletek:

Az EURES-tanácsadó az esetről tájékoztatta a hálózat többi kollégáját az esetleges további esetek felismerésének segítésére.

Az ügyfeleket tájékoztattuk a jogszerű foglalkoztatásról és a legális magán munkaerő-közvetítői tevékenységről, jogaikról és kötelezettségeikről a munka célú kizsákmányolás, illegális foglalkoztatás elkerülésére érdekében.

4.5. Megoldási javaslatok:

- Az EURES-tanácsadó az újabb hasonló helyzetek elkerülése érdekében teljeskörű tájékoztatást adott az ügyfelek részére.

5. Hamis cím és nemlétező állásajánlat érkezett a közvetítőtől

5.1. Esettanulmány típusa:

PREVENCIÓS
ÁLDOZATFELISMERÉSI
KOMMUNIKÁCIÓS
KRÍZISKEZELÉSI
UTÁNKÖVETÉSI

5.2. Az eset bemutatása:

Egy magyar nő telefonon kért segítséget az EURES-tanácsadótól:

2018 márciusában férje és fia egy magyar munkaerő-közvetítővel kötött szerződés alapján Németországba utazott, hogy egy helyi üzemben lakatosként dolgozzanak.

- A magyar közvetítővel történt megállapodásnak megfelelően a két férfi saját költségen kiutazott, és a kért időpontban megjelent a munkaadónál.
- A munkaadó azonban azt állította, hogy nincs nyitott pozíciója, nem került meghirdetésre semmilyen új állás-lehetőség.
- A közvetítő által megadott munkaadói cím hamis volt.

- A két férfi munka- és szálláslehetőség nélkül maradt. Mivel minimális német nyelvtudással rendelkeztek, a további ügyintézésük is akadályokba ütközött.
- A hazajutásuk költsége nem állt rendelkezésükre.
- A tanácsadót megkeresve a feleség/anya abban kért segítséget, hogy hova, mely szervekhez fordulhat segítségért családtagjai hazahozatalát illetően.

5.3. Egyéb megállapítások:

A helyzet kimeríti a közvetítői csalás fogalmát. A foglalkoztatáshoz kötődő dokumentumok (munkaszerződés, közvetítővel kötött megállapodás) nem álltak rendelkezésre.

A probléma megoldására tett kísérletek:

Az EURES-tanácsadó azonnal felvette a kapcsolatot az illetékes német konzulátussal. A konzulátus kollégája kapcsolatba lépett a bajbajutottakkal, megszervezte a két férfi hazahozatalát.

5.4. Megoldási javaslatok:

- Mint ahogy a legtöbb esetben, itt sem volt teljeskörű a tanácsadói segítségnyújtás keretében felajánlott megoldási javaslatok sértett által igénybe vett köre.
- Az ügyfelek az esetek nagy részében – valószínűleg félve a negatív következményektől – eljutnak a panaszbejelentésig, de további lépéseket nem tesznek ügyük szakszerű és hatékony megoldása érdekében.
- Az illegális foglalkoztatáshoz, közvetítői tevékenységhez kapcsolódó panaszos esetek nagyobb részében jogszabályba ütköző közvetítői magatartással lehet találkozni, amelyhez a tájékozatlanságból fakadó helytelen ügyfélreakció (pl. közvetítői díj vagy letéti díj, próbacsomag díj, kompenzációs költség, regisztrációs díj, képzési költség stb. kifizetése) társul.

6. Konfliktus az angol hotelben 300 fontért

6.1. Esettanulmány típusa:

PREVENCIÓS
ÁLDOZATFELISMERÉSI
KOMMUNIKÁCIÓS
KRÍZISKEZELÉSI
UTÁNKÖVETÉSI

6.2. Az eset bemutatása:

25-35 év közötti nő személyesen kereste fel az EURES-tanácsadót az alábbi panasszal:

- 2017 nyarán az Egyesült Királyságban egy magyar magán munkaerő-közvetítőn keresztül vállalt munkát. A közvetítő adatai a rendelkezésünkre álltak.
- A magyar közvetítő egy angol hotelben meghirdetett pozíciót ajánlott, amelyet elvállalva – az elmondása szerint az előzetesen megbeszéltekkel ellentétben – az ügyfél folyamatosan összeütközésbe került a hotel vezetőjével: a közvetítővel kötött szerződésben foglaltakkal ellentétben olyan feladatokkal bízták meg, amit egészségügyi problémái miatt nem tudott ellátni.
- Problémáját többször is jelezte a közvetítőnél, de nem járt eredménnyel.
- A magyar közvetítő 300 GBP összeget számolt fel „közvetítői díj" gyanánt.
- A tanácsadót megkeresve abban kért segítséget, hogy hova, mely szervekhez fordulhat jogsegélyért.

6.3. Egyéb megállapítások:

A többi esethez hasonlóan a közvetítőkre vonatkozó szabályok megszegésének tipikus példájával találkozunk. A foglalkoztatáshoz kötődő dokumentumok (munkaszerződés, közvetítővel kötött megállapodás) nem álltak rendelkezésére.

A probléma megoldására tett kísérletek:

Az EURES-tanácsadó a rendelkezésre álló adatok alapján a korábbi tanácsadói tapasztalatokat és információkat, a hazai céges adatbázist, valamint az NFSZ munkaerő-közvetítői nyilvántartásában szereplő adatokat összevetve igyekezett teljesebb képet kapni a közvetítőről.

A tanácsadó ezzel együtt tájékoztatta az ügyfelet arról, hogy a hazai közvetítőkre vonatkozó jogszabály nem teszi lehetővé „közvetítői díj" kiszabását, kifizettetését.

A tanácsadó felhívta az ügyfél figyelmét a panasztételi lehetőségre, aki viszont ezzel lezártnak tekintette az ügyet, és nem tett hivatalos lépéseket az ügye megoldása érdekében.

6.4. Megoldási javaslatok:

- A munkavállaló iránymutatást kért az EURES-tanácsadótól, azonban a munkajogi problémáinak megoldásához (300 GBP közvetítői díj), munkavállalói érdekének érvényesítéséhez neki személyesen kellett volna panaszt tennie a hazai munkaügyi szervezetnél.

7. Rossz munkakörülmények fix közvetítési díjért

7.1. Esettanulmány típusa:

PREVENCIÓS
ÁLDOZATFELISMERÉSI
KOMMUNIKÁCIÓS
KRÍZISKEZELÉSI
UTÁNKÖVETÉSI

7.2. Az eset bemutatása:

A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálatot 2013 márciusában kereste meg személyesen a dániai székhelyű magán munkaerő-közvetítő cég operatív vezetője és területi képviselője. A találkozó célja az volt, hogy segítséget kérjenek a cégük állásajánlatainak álláskeresők körében történő népszerűsítéséhez. A hazai munkavállalók részére dániai farmokon mezőgazdasági munkalehetőségeket kínáltak. A cég a tájékoztató kiadványát a munkaügyi szervezet munkatársai rendelkezésére bocsátotta.

Az ilyenkor szokásos ellenőrzési eljárás során a cég által alkalmazott munkaszerződés-mintát a Nemzeti Munkaügyi Hivatal Jogi Osztálya véleményezte. Az illetékes kollégák több ponton is kifogásolhatónak ítélték a munkaszerződés-mintát, mert az nem biztosította a hazai munkavállalók legális foglalkoztatásának biztonságát, ezért az fent nevezett állásajánlatot a hazai EURES-hálózat nem hirdette meg.

Két évvel később a megyei EURES-tanácsadót két ügyfél az alábbi panasszal kereste fel:

- A közvetítő csak fix díj ellenében biztosított munkalehetőséget az ügyfelek számára.
- A szerződésben foglalt munkabér fele került csak kifizetésre.
- Nem megfelelő körülmények között (egy sertéstelep melletti lakókocsiban) kerültek elszállásolásra.
- Az ügyfelek a fentiekkel kapcsolatban szóbeli panasszal éltek mind a munkaadó, mind a közvetítő felé, eredménytelenül.
- A tanácsadót megkeresve abban kértek segítséget, hogy hova, mely szervekhez fordulhatnak jogsegélyért, hol tehetnek panaszt a közvetítő ellen.

7.3. Egyéb megállapítások:

A helyzet kimerítette a munkaszerződésben foglaltak munkáltató általi megszegésének fogalmát, ami munkajogi területhez (munkavállalói érdekképviseleti) tartozó kérdés. Az aktuális panasszal kapcsolatos és foglalkoztatáshoz kötődő dokumentumok (munkaszerződés, közvetítővel kötött megállapodás) nem álltak rendelkezésére.

A probléma megoldására tett kísérletek:

Az EURES-tanácsadó az ilyenkor követendő gyakorlatnak megfelelően tájékoztatta az ügyfeleket arról, hogy a hazai jogszabály nem teszi lehetővé az ún. „közvetítői díj" kiszabását és kifizettetését, továbbá javasolta az ügyfeleknek, hogy tegyenek panaszt a munkaügyi szervezetnél és a rendőrségnél. Ezzel párhuzamosan tájékoztatta a hálózat és a megyei kirendeltségek kollégáit a közvetítő által alkalmazott eljárásról.

7.4. Megoldási javaslatok:

- A munkavállaló iránymutatást kért az EURES-től, azonban a munkajogi problémáinak megoldásához, munkavállalói érdekeinek érvényesítéséhez neki személyesen kellett volna további lépéseket tennie.

8. Állásinformációk 240 ezerért

8.1. Esettanulmány típusa:

PREVENCIÓS
ÁLDOZATFELISMERÉSI
KOMMUNIKÁCIÓS
KRÍZISKEZELÉSI
UTÁNKÖVETÉSI

8.2. Az eset bemutatása:

Az EURES-hez egy budapesti székhelyű, magán munkaerő-közvetítő tevékenységet folytató gazdálkodó szervezet kapcsán egy ügyfél az alábbi panasszal fordult segítségért.

- A cég a külföldi munkavégzési hellyel biztosított állásajánlatairól szóló tájékoztató kiadványért az ügyfelet 240.000,- Ft összegben „közvetítői díj" kifizetésére kötelezte.
- Az ügyfél a tanácsadót megkeresve abban kért segítséget, hogy hova, mely szervekhez fordulhat segítségért, hol tehet feljelentést a hirdetővel szemben annak érdekében, hogy a jogszerűtlenül elkért összeget visszakapja.

8.3. Egyéb megállapítások:

A magán munkaerő-közvetítő által az ügyfél részére esetlegesen megküldött dokumentumok nem álltak az EURES-tanácsadó rendelkezésére.

8.4. A probléma megoldására tett kísérletek:

A tanácsadó tájékoztatta az ügyfelet a hazai közvetítőkre vonatkozó jogszabály közvetítő fél általi nem megfelelő követésének tényéről, továbbá az ún. „közvetítői díj" szabálytalan kiszabásáról, kifizettetéséről.

Továbbá tájékoztatta a rendőrségi feljelentés lehetőségéről, melyre hivatkozva az ügyfél felvette a kapcsolatot a közvetítővel, és egy személyes találkozó keretében az összeget a közvetítő képviselője visszaadta a sértettnek.

8.5. Megoldási javaslatok:

- Az EURES-tanácsadó az ügyfelet a kialakult helyzet megoldására ösztönözte.
- A rendőrségi feljelentés veszélye is elegendőnek bizonyult, és további intézkedésekre nem volt szükség.

9. A közvetítő mindenáron gyorsítana a folyamaton

9.1. Esettanulmány típusa:

PREVENCIÓS
ÁLDOZATFELISMERÉSI
KOMMUNIKÁCIÓS
KRÍZISKEZELÉSI
UTÁNKÖVETÉSI

9.2. Az eset bemutatása:

47 éves magyar férfi munkavállaló személyesen kérte az EURES-tanácsadó segítségét:

- 2018 májusában Németországban német tulajdonú, de magyar kapcsolattartó személlyel működő magán munkaerő-közvetítőn keresztül jelentkezett a cég hegesztő állásajánlatára.
- Az ügyfél megadta a közvetítő és a kontaktszemély nevét és elérhetőségeit.
- A közvetítő e-mailben elküldte részére a megbízási szerződést, amelyet az ügyfél a tanácsadónak is eljuttatott.
- A közvetítő 1 napos határidővel kérte a dokumentum visszaküldését, egyúttal felvetette a lehetőségét annak, hogy aláírja az ügyfél nevében a szerződést az ügyintézés felgyorsítása érdekében.
- A tanácsadót megkeresve abban kért segítséget, hogy engedhet-e a közvetítő kérésének, és megengedheti-e, hogy aláírják a nevében a szerződést. Ennek fontosságát a közvetítő azzal indokolta, hogy így gördülékenyebb lesz az ügyfél bejutása a gyár területére a hétfő reggeli munkakezdéskor.

9.3. Egyéb megállapítások:

A magán munkaerő-közvetítőről a német munkaügyi szervezet kollégáival folytatott ellenőrzést követően kiderült, hogy Németországban bejegyzett cégről van szó.

Érthetetlen volt a közvetítő felvetése, mely szerint inkább aláírják az ügyfél helyett a szerződést, ahelyett, hogy ő gondoskodott volna az általa aláírt példány időben való visszajuttatásáról. A közvetítő még az útiköltséget is megelő-legezte volna, csak vállalja el az állást.

9.4. A probléma megoldására tett kísérletek:

Az EURES-tanácsadó tájékoztatta az ügyfelet a közvetítői magatartás helytelenségéről, és lebeszélte a közvetítővel való további együttműködésről.

Egyúttal felvette a kapcsolatot mind a Német Munkaügyi Hivatal (ZAV), mind a Német Szakszervezet (DGB) Faire Mobilität projektjének jogászával, aki szintén a szerződéskötéstől való elállást javasolta az ügyfélnek.

Megoldási javaslatok:

A tanácsadó az ügyben illetékes szervezetek megkeresésével a leggyorsabb és leghatékonyabb útját választotta a panaszos eset megoldásának, megakadályozva ezzel az ügyfél további kockázatos helyzetekbe sodródását.

10. Átvert és kizsákmányolt munkavállaló hazamenekítése Berlinből

10.1. Esettanulmány típusa:

PREVENCIÓS
ÁLDOZATFELISMERÉSI
KOMMUNIKÁCIÓS
KRÍZISKEZELÉS
UTÁNKÖVETÉSI

10.2. Az eset bemutatása:

25-35 év közötti magyar férfi munkavállaló e-mailben fordult az EURES-tanácsadóhoz segítséget kérve:

- 2019 májusában Németországban egy magyar magán munkaerő-közvetítőn keresztül vállalt munkát. Az ügyfél a közvetítő kapcsán csak egy kontaktszemély nevét és a város nevét tudta megmondani.
- A magyar közvetítő egy Berlinben található, kínai tulajdonú étterembe közvetítette ki, ahol – az elmondása szerint – az előzetesen megbeszéltekkel ellentétben számtalan pluszfeladattal bízták meg (mellékhelyiségek takarítása, mosogatás), és ezt sem fizikailag, sem lelkileg nem tudta tolerálni. A napi háromszori étkezést sem biztosította a munkaadó, annak ellenére, hogy ebben korábban megállapodtak.
- A helyzetét tovább súlyosbította a tény, hogy szerinte nem volt bejelentve a hivatalos szervekhez, a magyar közvetítő 300 EUR összeget kért tőle „közvetítői díj" gyanánt. A kiutaztatását a leendő munkáltató intézte és annak költségeit fizette.
- Az ott alkalmazottként dolgozó további személyek esetében is felmerült a munka célú kizsákmányolás lehetősége.
- A tanácsadót megkeresve abban kért segítséget, hogy hova, mely szervekhez fordulhat jogsegélyért.

10.3. Egyéb megállapítások:

A helyzet mindenképpen kimeríti a kihasználás, kizsákmányolás és a foglalkoztatási szabályok munkáltató általi megszegésének fogalmát, ami munkajogi területhez (munkavállalói érdekképviseleti) tartozó kérdés. A foglalkoztatáshoz kötődő dokumentumok (munkaszerződés, közvetítővel kötött megállapodás) nem álltak rendelkezésére.

Időközben az ügyféllel történt kapcsolatfelvétel során kiderült, hogy előző éjszaka a munkáltató elbocsátotta, és így a szállláslehetősége is megszűnt. Az éjszakát az utcán töltötte.

10.4. A probléma megoldására tett kísérletek:

Az EURES-tanácsadó az ilyenkor követendő gyakorlatnak megfelelően megpróbált több adatot kérni az ügyféltől a közvetítő kilétére vonatkozóan, de ez nem vezetett eredményre, az ügyfél félt a bejelentése esetleges negatív következményeitől. A hazai munkaügyi szervezet a közvetítő ellenőrzését a hiányos adatok miatt nem tudta lefolytatni.

A tanácsadó ezzel együtt tájékoztatta az ügyfelet a hazai közvetítőkre vonatkozó jogszabály közvetítő fél általi nem megfelelő követésének tényéről, továbbá az ún. „közvetítői díj" szabálytalan kiszabásáról, kifizettetéséről.

Felvette a kapcsolatot a megyei rendőrkapitányság áldozatvédelmi munkatársaival és annak érdekében, hogy a keletkezett munkajogi helyzet mielőbb helyi szintű támogatást és megoldást kapjon, megpróbálta jelezni az esetet a munkavállalók jogi segítségnyújtását és tanácsadást ellátó Német Szakszervezet (DGB) Faire Mobilität projekt dortmundi iroda kollégáinak.

Az időközben bekövetkezett változás kezelésére (hirtelen megszűnt a munkaviszonya és a lakhatása) az ügy új irányt vett, és a berlini Caritashoz irányította az ügyfelet, és a hazajuttatására a Baptista Szeretetszolgálattal megtörtént az első kapcsolatfelvétel.

Az EURES-tanácsadó folyamatosan kapcsolatban volt az ügyféllel telefonon és Messengeren keresztül. Így az ügyfél a Baptista Szeretetszolgálat közbenjárásának köszönhetően egy szállón töltötte az éjszakát, majd másnap a Konzulátuson biztosították a hazajutását.

Hazaérkezését követően a Családok Átmeneti Otthona vette át az ügyet. A magyarországi megérkezését követően Budapesten elszállásolták, majd másnap Győrbe a Családok Átmeneti Otthonába utazhatott, a költségeit (taxi, vonat) a budapesti szálláshely fizette.

A győri tartózkodásában és álláskeresésében, majd elhelyezkedésében a győri szervezet aktív közreműködőként volt jelen.

Az EURES-tanácsadó egy későbbi egyeztetés keretében visszajelzést kért mind az ügyféltől, mind az ellátását nyújtó szolgálattól, továbbá jelezte az esetlegesen felmerülő elhelyezkedési nehézségek megoldásában való segítségnyújtás lehetőségét.

10.5. Megoldási javaslatok:

A munkavállaló iránymutatást kért az EURES-től, azonban a munkajogi problémáinak megoldásához és az illegálisan kifizettetett 300 EUR közvetítői díj, valamint az illegális foglalkoztatása ügyében neki személyesen kell eljárnia.

Az EURES-tanácsadó szubjektív tapasztalata alapján (az ügyfél részéről tapasztalt kezdeményező- és problémamegoldó képesség alacsony szintje) és a probléma időben és hatékonyan történő kezelése-megoldása érdekében a Baptista Szeretetszolgálathoz fordult további kompetens iránymutatásért és tanácsért.

Az ügy a kezdeti munkajogi vetület után a szálláshelyről való kiköltöztetéssel és a felmondással új színezetet kapott, és a Szeretetszolgálat bevonása hatékony megoldásnak bizonyult. Elszállásoltatták, felvették a kapcsolatot a kinti konzulátussal, és elkezdődött az ügyfél hazahozatalának megszervezése az érintett szervezetek bevonásával.

Az ügyfél magyarországi visszailleszkedése a munkaerőpiacra várhatóan megoldódik. Amennyiben korábbi hazai munkaadója nem vállalja a foglalkoztatását, az EURES-tanácsadó részéről egyéni tanácsadásba bevonás és az ügyfél hazai lakóhelye szerint illetékes foglalkoztatási osztály, humán szolgáltatásba történő bevonásának tanácsadó általi kezdeményezése lehet a további megoldás.

11. Közvetítő pénzért nyújt részletes tájékoztatást

11.1. Esettanulmány típusa:

PREVENCIÓS
ÁLDOZATFELISMERÉSI
KOMMUNIKÁCIÓS
KRÍZISKEZELÉSI
UTÁNKÖVETÉSI

11.2. Az eset bemutatása:

Az EURES-hez egy budapesti székhelyű, magán munkaerő-közvetítő tevékenységet folytató gazdálkodó szervezet kapcsán szóbeli ügyfélpanasz érkezett.

- A cég az ausztriai munkavégzési hellyel megjelölt állásajánlatairól az ügyfél részére postai úton eljuttatott dokumentumok (nyilvántartási adatlap, megbízási szerződés) visszaküldését követően nyújtott volna részletes tájékoztatást.
- A további ügyintézéshez általuk előzetesen megküldött „Nyilvántartási adatlapot" és a „Megbízási szerződést" tartalmazó „Jelentkezési mellékletet" 21.000,- Ft kifizetése ellenében biztosította az ügyfél részére.
- Az ügyfél a tanácsadót megkeresve abban kért segítséget, hogy hova, mely szervekhez fordulhat segítségért, hol tehet feljelentést a hirdetővel szemben.

11.3. Egyéb megállapítások:

A magán munkaerő-közvetítő által az ügyfélnek postán megküldött dokumentumok (nyilvántartási adatlap, megbízási szerződés) az ügyfél rendelkezésére álltak, és az EURES-tanácsadónak továbbította is azokat.

Az EURES-tanácsadó felvette a kapcsolatot a közvetítő székhelye szerint illetékes kormányhivatal EURES-tanácsadó kollégáival további segítséget kérve, amelyből kiderült, hogy a cég ellen a Nemzeti Adó- és Vámhivatal korábban végrehajtást kezdeményezett.

A probléma megoldására tett kísérletek:

A tanácsadó tájékoztatta az ügyfelet a hazai közvetítőkre vonatkozó jogszabály közvetítő fél általi nem megfelelő követésének tényéről, továbbá az ún. „közvetítői díj" szabálytalan kiszabásáról, kifizettetéséről.

Ellenőrzést kezdeményeztek a cégnél, mellyel párhuzamosan a panaszt fogadó kormányhivatal ellenőr munkatársai közreműködésével az ügyfelet egy megküldött kérdéssor alapján a helyi kollégák meghallgatták.

Legutolsó információink szerint a közvetítőt beidézték ellenőrzésre, amelyen nem jelent meg. Így 100.000,- Ft eljárási bírság került kiszabásra.

Megoldási javaslatok:

- Az EURES-tanácsadó az ellenőrök bevonásával a hivatalos megoldást kezdeményezte, és az ilyenkor követendő eljárásnak megfelelően bevonta az ügyben illetékes főosztály kollégáit.

12. Agresszió és kizsákmányolás a kínai étteremben

12.1. Esettanulmány típusa:

PREVENCIÓS
ÁLDOZATFELISMERÉSI
KOMMUNIKÁCIÓS
KRÍZISKEZELÉSI
UTÁNKÖVETÉSI

12.2. Az eset bemutatása:

Fiatal házaspár (30 éves hölgy, 32 éves férfi) személyesen fordultak az EURES-tanácsadóhoz az alábbi panaszukkal:

Tavasszal Franciaországba mentek dolgozni vendéglátóiparban, konyhai kisegítő munkakörben. Az ügyfelek az előzetes telefonos egyeztetések szerint úgy tudták, hogy napi 8 órában, heti 6 munkanap után 1 pihenőnappal fognak munkát végezni konyhai kisegítőként.

Ehelyett a valóságban napi 12 órát kellett dolgozniuk, és durva bánásmódban volt részük. A kínai étterem tulajdonosa erőszakos hangvételben kommunikált a házaspárral minden nap. Ezt a megalázást és erős fizikai megterhelést nem bírták, így a harmadik hét végén szóltak a tulajdonosnak, hogy nem ebben állapodtak meg. A fizetés módja sem a megegyezés szerint történt. A megállapodás arra vonatkozott, hogy a fizetés hetente lesz. Sajnos ez nem így történt. Amikor a panaszaikat felsorolták, akkor az étterem tulajdonosa erőszakot alkalmazott és lökdösni kezdte a házaspár férfi tagját. A földre dobott néhány apró eurót, és közölte: „Ennyi jár nektek."

A házaspár annyira megalázva és kiszolgáltatva érezte magát, hogy szinte megbénította őket a logikus cselekvésben az események sorozata. Mivel nem rendelkeztek kellő anyagi tartalékkal – hiszen három héten keresztül csak kiadásaik voltak – végső elkeseredésükben a tengerparton aludtak. Három éjszakán keresztül a ruháikat maguk alá tették, és a vastagabb ruhadarabokkal takaróztak a nyirkos hideg tengerparton. Szerencsére három nap után sikerült a család Magyarországon tartózkodó tagjainak pénzt utalni a számlájukra, így vonattal haza tudtak jönni Magyarországra.

12.3. Egyéb megállapítások:

Ez az eset a túlmunka, kihasználás, kizsákmányolás és a foglalkoztatási szabályok munkáltató általi be nem tartását, valamint az előzetes egyezség megszegésének tényállását foglalja magában, ami munkajogi területhez (munkavállalói érdekképviseleti) tartozó kérdés.

A munkaadó ki akarta használni a külföldről érkezett munkavállalóit. A bemutatott munkaszerződés szövege láthatóan nem felelt meg a munkajogi szabályoknak. Sem a cég neve, sem az órabér, sem pedig a szabadság, pihenőidő, felmondási idő nem szerepelt benne. Hivatalos szerződésnek egyáltalán nem mondható dokumentum volt.

12.4. A probléma megoldására tett kísérletek:

Az EURES-tanácsadóhoz személyesen érkezett ügyfelek a panaszuk bejelentése után saját maguk szembesültek azzal a ténnyel, hogy elővigyázatlanok voltak, és még a tulajdonos vagy a munkáltató nevét sem tudták. Az EURES-tanácsadó felvette a kapcsolatot a foglalkoztatás helye szerinti ország illetékes EURES-tanácsadójával és ismertette neki a

panaszos munkavállalók ügyét. A külföldi EURES-tanácsadó azt a tájékoztatást adta, hogy sajnos így nem tud segíteni, hiszen semmilyen hiteles dokumentummal nem rendelkeznek az ügyfelek. Igaz, hogy a munkáltató megsértette a foglalkoztatási szabályokat, ezért a helyzet tisztázásához és megoldásához munkajogi segítségre lenne szükség, de bizonyítékok nélkül nem indulhat eljárás. A kapott információk alapján az EURES-tanácsadó ésa következő személyes találkozás alkalmával elmagyarázta az ügyfeleknek, hogy miért nincs lehetőség jogorvoslatra.

12.5. Megoldási javaslatok:

Mivel az EURES-tanácsadó nem tud olyan esetekben hivatalos segítséget kérni, amikor a munkavállaló nem tudja alátámasztani a feljelentést egy hivatalosan aláírt munkaszerződéssel, ezért az ügyfelet ilyen esetekben arra kell biztatni, hogy a következő külföldi munkavállalási tervét megelőzően menjen el az EURES-tanácsadóhoz és informálódjon, hogy az adott cégről van-e nyilvántartása az EURES-hálózatnak. Megadhatja még az EURES-portálon elérhető tagállami élet- és munkakörülményekhez, illetve az ügyfélre vonatkozó külföldi foglalkoztatási szabályokhoz, érdekképviseletekhez irányító szükséges weboldalak címét.

13. Hajós munka előre utalásért

13.1. Esettanulmány típusa:

PREVENCIÓS
ÁLDOZATFELISMERÉSI
KOMMUNIKÁCIÓS
KRÍZISKEZELÉSI
UTÁNKÖVETÉSI

13.2. Az eset bemutatása:

Egy fiatalember azzal kereste fel az EURES-tanácsadót, hogy az express.hu-n olvasott egy hirdetést: egy genovai hajóra (olasz felségjel alatt) keresnek kabin-takarítókat. (Nyelvtudás nem elvárás.) Egy e-mail cím volt csak megadva. Írt a megadott címre az ügyfél, és jött is hamar a válasz: már az őszi turnusra betelt a hely, de a december 15-tel induló (kb. 3 hónapos) hajóútra még van 7 szabad hely, amelyre lehet jelentkezni. Mivel az ügyfél komolyan gondolta, további információt kért az álláslehetőségről. Azt a választ kapta, hogy a kiutazást egyénileg kell megoldani mindenkinek, de ha komolyan érdekli a munka, 15.500 Ft-ot át kell utalnia egy magyar bankszámlaszámra (amely olasz magánszemély neve alatt futott). Ezt az összeget az engedélyek, papírok fordítására, hivatalos ügyek intézésére és az illetékek kifizetésére kérték el. A „szervező" Etelka nevű hölgy, aki állítólag Olaszországban élő magyar, még kérte az úti okmány fénymásolatát is. Ekkor azt írta, már csak 6 hely van a decemberi turnusra.

Az ügyfél tanácsot kért az EURES-től, hogy vajon át merje-e utalni a pénzt.

Az EURES-tanácsadó elmondta az ügyfélnek az őszinte véleményét az ajánlatról. Rávezette az ügyfelet, hogy szerinte e-mailben (akár csak egyetlen napon) hányan vehették már fel a kapcsolatot ezzel a nővel a hirdetés alapján, és mi van akkor, ha esetleg egy tucat másik honfitársunk is kapott hasonló e-mailt, és felbuzdulva a lehetőségen, és bízva a felvételben, már előre át is utalta számára az összeget? Akkor közülük vajon melyik 6 személy lesz, aki a beígért „munkát" megkapja? Vagy majd december 15-én a genovai kikötőben ott áll egy tucatnyi becsapott magyar, Nagy Etelkát keresve, de se hajó, se munka nem lesz.. Felhívta a figyelmet arra is, hogy attól, hogy a pénzt átutalja, még semmi garancia nincs, hogy azt a munkalehetőséget tényleg meg is kapja.

Az EURES-tanácsadó emellett megkereste az olasz EURES-kollégákat is, hogy tájékoztatást kérjen arról, hogy miként működnek a munkaerő-közvetítési folyamatok Olaszországban. Külön rákérdezett arra is, hogy harmadik személy intézkedhet-e ilyen ügyekben. Az olasz EURES-tanácsadó összefoglalta a munkavállalók tartózkodásának, bejelentésének hivatalos menetét és az ehhez szükséges dokumentumokat. Emellett további információkat kért az olaszországi magyar hirdetőről, de mivel csak egy név és egy e-mail cím állt rendelkezésre (és egy magyar bankszámlaszám), a kevés és megbízhatatlan adat birtokában nem volt lehetséges a hirdető háttérellenőrzése.

Az ügyfél ezek után átgondolta a felkínált álláslehetőséget és az átverés kockázatát, majd úgy döntött, hogy ismeretlen magánszemély számlájára egy bizonytalan munkalehetőségre jelentkezés miatt semmiképpen nem fog pénzt utalni.

13.3. Egyéb megállapítások:

A kevés rendelkezésre álló tény és adat miatt az ellenőrzési lehetőségek korlátozottak voltak. A név lehetett álnév is, az e-mail cím tulajdonosa sem leellenőrizhető, egyedül a bankszámlaszámon lehetett volna elindulni, azonban az banktitoknak és bizalmas adatnak számít, így a bankok a számlatulajdonos nevét, a számla egyenlegét vagy más bizalmas információt nem adnak ki.

13.4. A probléma megoldására tett kísérletek:

Az ügyfél helyesen járt el, hogy kikérte egy tanácsadó véleményét, mielőtt pénzt utalt volna a hirdetőnek. A külföldi tanácsadó kolléga segítségét igénybe véve hiteles tagállami teendőkről és szabályokról kapott információt.

13.5. Megoldási javaslatok:

Egyéb megoldási javaslat nincs, mivel az EURES-tanácsadó által felvázolt lehetséges (rosszul végződő) forgatókönyv elegendő volt az ügyfél kritikus gondolkodásra ösztönzéséhez és az anyagi kár megelőzéséhez.

14. Túlmunka, kihasználás, kizsákmányolás

14.1. Esettanulmány típusa:

PREVENCIÓS
ÁLDOZATFELISMERÉSI
KOMMUNIKÁCIÓS
KRÍZISKEZELÉSI
UTÁNKÖVETÉSI

14.2. Az eset bemutatása:

Fiatal (vélhetően 20-30 év közötti) munkavállaló nő e-mailben fordult az EURES ügyfélszolgálatához az alábbi panaszával:

- A nyár közepén Olaszországba, Süd-Tirolba ment dolgozni szezonális munkavállalóként a vendéglátóiparba. Az előzetes megállapodás értelmében szobalány munkakörben, napi 8 órában, heti 6 munkanap után 1 pihenőnappal állt volna munkába.
- Ehelyett a valóságban napi 13 órát kellett dolgoznia, (első héten pihenőnapot sem kapott), a szobalányi teendői mellett reggeliztetnie, este felszolgálnia, továbbá a konyhán is állandóan segítenie kellett. Ezt a munkaterhelést nem bírta fizikailag, így jelezte a főnökének, hogy ha nem csökkenti a munkaidőt, akkor hazamegy. Erre azt a választ kapta, hogy ez „szezonmunka" és természetesen nem csökkenti le a napi 13 óra munkaidőt 8 órára, és addig nem engedi haza, és a fizetését sem kapja meg, amíg nem talál új embert a helyére.
- A munkavállaló kétségbe volt esve, nem tudta mit tegyen, ráadásul mindenképpen haza is kellett mennie, mert a megfeszített munkaterhelés miatt az egészségi állapota rohamosan romlott, rövid időn belül többször összeesett munka közben a kimerültség miatt.
- Német nyelvű, lefotózott munkaszerződését csatolmányban megküldte az EURES-nek és abban kért segítséget, hogy mit kell tennie ahhoz, hogy a munkaadó adja ki a foglalkoztatási és bérpapírjait, valamint adja meg a munkájáért járó, őt megillető fizetését és engedje haza.

14.3. Egyéb megállapítások:

A helyzet mindenképpen kimeríti a túlmunka, kihasználás, kizsákmányolás és a foglalkoztatási szabályok munkáltató általi megszegésének fogalmát, ami munkajogi területhez (munkavállalói érdekképviseleti) tartozó kérdés.

A munkaadó minden jel szerint abban volt érdekelt, hogy a külföldről érkezett szezonális munkavállalóját a végsőkig kihasználja. A megküldött munkaszerződés szövege (bár joginak és hivatalosnak tűnő volt) rövid, egyszerű, fontos tényeket és feltételeket (pl. szabadság, pihenőidő, felmondási idő stb.) nem tartalmazott. A határozott időre szóló munkaszerződésben ellenben többször is szerepeltették, hogy a munkavállaló tudomásul veszi, hogy különféle indokok miatt (pl. könyvelési állapot, időjárás, egyéb tényezők) a szerződés és a munkaviszony felbontás ideje 10 nappal meghosszabbítható, kitolható. Erre utal az is, hogy a munkaadó addig mindenképpen vissza akarta tartani (bér ki nem fizetésével, hazautazás akadályozásával) a kizsákmányolt és túlterhelt munkavállalóját, ameddig új munkavállalót nem szerez a pótlására.

14.4. A probléma megoldására tett kísérletek:

Az EURES-tanácsadó felvette a kapcsolatot a foglalkoztatás helye szerinti ország illetékes EURES-tanácsadójával és felvázolta neki a panaszos munkavállaló helyzetét és körülményeit. A külföldi EURES-munkatárs azt a tájékoztatást adta, hogy az ottani érvényes kollektív ágazati szerződés alapján (melyre egyébként a munkaszerződés is hivatkozott), a munkáltató megsérti a foglalkoztatási szabályokat, ezért a helyzet tisztázásához és megoldásához ottani munkajogi segítségre lesz szükség. Megadta továbbá a kompetens külföldi munkajogi tanácsadói iroda és érdekképviseleti szervezet elérhetőségét is, amelyhez a munkavállalónak kell fordulnia. A kapott információkat az EURES-tanácsadó összefoglalta és továbbította az ügyfélnek e-mailben. (Az ügy további fejleménye, eredményes lezárása nem vált ismertté, mivel az ügyfél utána nem jelentkezett.)

14.5. Megoldási javaslatok:

- A munkavállaló iránymutatást kért az EURES-től, azonban az ügye megoldásához, munkavállalói érdekének érvényesítéséhez neki személyesen, külföldön kellett további lépéseket tennie. Egy másik országból, illetékességgel nem rendelkező hivatal vagy más személy által nem képviselhető.
- Mivel az EURES-tanácsadó nem lehet kompetens egyszerre az összes uniós tagállam munkajogi kérdésében, foglalkoztatási szabályaiban, kollektív szerződéseinek és munkaszerződés-típusok mélyreható (idegen nyelven történő) szakszerű elemzésében, továbbá nem is lehet hatásköre külföldi munkajogi ügyekben eljárni – az összes szükséges tényállás és adat ismerete nélkül – , ezért az ügyfelet mindig a foglalkoztatás helye szerinti ország megfelelő jogi segítségnyújtási és hatósági szereplői felé kell irányítania, a távolból nem fog tudni beavatkozni, vagy az ügyfél problémáját megnyugtatóan megoldani.
- Az EURES-tanácsadó helyesen a külföldi hálózathoz fordult további kompetens iránymutatásért és tanácsért. Megadhatja még az EURES-portálon elérhető tagállami élet- és munkakörülményekhez, illetve az ügyfélre vonatkozó külföldi foglalkoztatási szabályokhoz, érdekképviseletekhez irányító szükséges weboldalak címét.
- Az EURES-tanácsadó javasolhatja a munkavállalónak azt is, hogy dokumentálja pontosan (pl. munkaidő naplózása, munkáltató állításainak lejegyzése), hogy milyen munkakörülményeknek volt kitéve. Ezen bizonyítékok birtokában akár az érdekképviseleti, munkajogi segítségnyújtó-tanácsadó helyeken, illetve a munkaügyi bíróságon is könnyebben meg tudja védeni az igazát.
- Az EURES-tanácsadó kérhetett volna visszacsatolást, utánkövetést végezhetett volna az ügyféllel, hogy információt szerezzen az ügy további alakulásáról.

15. Toborzás német textilüzembe

15.1. Esettanulmány típusa:

PREVENCIÓS
ÁLDOZATFELISMERÉSI
KOMMUNIKÁCIÓS
KRÍZISKEZELÉSI
UTÁNKÖVETÉSI

15.2. Az eset bemutatása:

Több magyar álláskereső azzal kereste meg a nyári időszakban az EURES-t, hogy magyar hirdetési felületen találtak álláslehetőséget, amelyben németországi textilipari gyárba keresnek egyszerű betanított munkára embereket. A hirdetésben sem nyelvtudást, sem munkatapasztalatot nem írtak elő a jelentkezés feltételeként, azonban azoknak, akik a közvetítővel kapcsolatba léptek, azt az információt adták, hogy a kiutazásért és szállásért előre kell fizetni.

Az interneten a hirdetés már nem volt elérhető és az EURES-tanácsadó hosszas nyomozása és ügyfelek meghallgatása alapján sikerült kideríteni, melyik német céghez is közvetítenék ki a munkavállalókat. A textilpari cég honlapján szereplő információk alapján az üzemben épp akkor várható többhetes leállás (tehát gyártási szünet), amikorra a jelölteket kiutaztatták volna.

Az EURES-tanácsadó felhívta a céget és az után érdeklődött, hogy valóban van-e toborzás a gyárba és kapcsolatban állnak-e magyar közvetítővel, illetve magyar munkavállalókkal.

A cég személyzeti ügyekért felelős munkatársa tájékoztatta az EURES-tanácsadót, hogy már nagyon sok megkeresést kaptak Magyarországról és intézkedni fognak, ugyanis nem hirdettek álláslehetőséget semmilyen magyar csatornán keresztül, közvetítőkkel nem állnak kapcsolatban, és a gyárban valóban termelési szünet lesz, ahogy a honlapjukon is szerepel.

15.3. Egyéb megállapítások:

Bizonyos „beépülő” magyar közvetítők a külföldi munkaadó tudta nélkül hirdetnek a cég adataival álláslehetőségeket és az utaztatás-szállás előre kifizettetésével károsítanak meg álláskeresőket. Amennyiben a jelölt utána is néz a cégnek, nyelvtudás hiányában a munkaadó honlapján már nem tudja értelmezni a leállásról szóló információt, csak meggyőződik arról, hogy a gyár létezik, tehát biztosan van munka, így gyanútlanul kifizeti a csalónak a pénzt.

15.4. A probléma megoldására tett kísérletek:

A szükséges információk birtokában az EURES kapcsolatba lépett a munkaadóval, azonban a közvetítő kiléte ismeretlen maradt. Minden EURES-hez forduló ügyfél megkapta azt a tájékoztatást, hogy az álláslehetőség nem létezik, és semmiképpen ne fizessen semmiféle összeget ismeretleneknek.

Az eset felgöngyölítését nehezítette, hogy a közvetítőről alig állt rendelkezésre információ, továbbá a korábbi nyomok is eltűntek az internetről. Az ügy pár napon belül magától elült.

15.5. Megoldási javaslatok:

- A keringő álláslehetőségről, munkavégzési helyről, munkaadóról a szükséges információk begyűjtése megtörtént.
- Az érintett német munkaadó az első gyanús jelnél megtehette volna a szükséges intézkedéseket, pl. a honlapján elhelyezett többnyelvű figyelmeztetéssel, hogy nem toboroznak más országból munkavállalókat.
- A munkaadók és az EURES között működhetne olyan jelzőrendszer, hogy az EURES-hálózaton belül a tagállamok között információcsere zajlik az ilyen jellegű illegális toborzásokról. Mire a csalás színhelye szerinti országban az álláskeresők által közölt információk alapján intézkedni lehetne, addigra a közvetítő felszívódik.

16. Beépített őrangyal az Egyesült Királyságban

16.1. Esettanulmány típusa:

PREVENCIÓS
ÁLDOZATFELISMERÉSI
KOMMUNIKÁCIÓS
KRÍZISKEZELÉSI
UTÁNKÖVETÉSI

16.2. Az eset bemutatása:

Az EURES-hez forduló ügyfél megosztotta a csalási esettel kapcsolatos tapasztalatát. Egyszerű fizikai munkára toborozták őket az Egyesült Királyságban történő munkavégzésre, amelyhez mikrobuszos kiutazást is ígértek, melyért fix összegű díjat kértek előre. Több magyar munkavállaló abban a tudatban indult útnak, hogy külföldön egy magyarul beszélő közvetítő várja majd őket és az érkezés után elviszi őket a szállásra, másnap pedig munkába állhatnak. Az egész odáig rendben is ment, míg a mikrobusz sofőrje egy angliai városban egy parkolóban ki nem tette a társaságot a poggyászaikkal és azzal az információval, hogy itt várják meg a közvetítő érkezését. Senki nem jött azonban, hosszú órákon át szobroztak, próbálták telefonon elérni a közvetítő számát, azonban az nem volt kapcsolható. Mivel angolul senki nem beszélt a csoport tagjai közül, ezért segítséget sem tudtak kérni, gyakorlatilag tehetetlenek voltak. A munkavállalók aztán egyénileg próbálták meg rendezni a helyzetüket, ezért külön utakon indultak el, hogy szállást keressenek maguknak, az érintett ügyfél viszont még reménykedett, hogy talán mégis megjön a közvetítő és elviszi a szállásra. Besötétedett, de nem történt semmi. Egy baseball-sapkát viselő, magyarul beszélő fiatal hölgy épp arra járt és észrevette a kétségbeesett ügyfelet, aki akkor a kimerültségtől már alig állt a lábán, így beszédbe elegyedett vele. Ügyfelünk elpanaszolta az ismeretlen nőnek, hogy mit történt vele, mire az segítő szándékkal felajánlotta számára, hogy van egy üres lakása, ahol meghúzhatja magát éjszakára, azonban ezért némi lakbért kér. Az ügyfél élt ezzel a lehetőséggel, mivel a nő iránt bizalommal volt, és úgy vélte, ez még mindig jobb megoldás, mintha az utcán töltené az éjszakát. Mivel munkalehetőség nem volt, a pénz fogyott, ezért az ügyfél úgy döntött, hogy megmaradt pénzéből hazautazik.

16.3. Egyéb megállapítások:

Trükkösen kitervelt átverésről van szó a külföldi munkalehetőség ígéretével. Egyrészt a kiutaztatáson nyert a közvetítő (áron felül szállított), továbbá azt használta ki, hogy a kétségbeesett, nyelvet nem beszélő munkavállaló bizalmába

férkőzött egy beépített magyar „segítő” közreműködésével, aki így a vészhelyzeti szállás rövid távú hasznosításából profitált. A közvetítő bűnszervezettel kapcsolatban semmi más információ nem került napvilágra.

16.4. A probléma megoldására tett kísérletek:

Mivel az esetről az EURES már csak utólag értesült és más sértettek sem jelentkeztek, így beavatkozásra nem volt lehetőség.

Az ügyfél számára is csak utólag vált világossá, hogy a segítőkészség (véletlenül épp arra járt egy megnyerő, magyarul tudó nő) csak álca volt, az előre kitervelt csalás szerves része.

16.5. Megoldási javaslatok:

Az álláskereső, ha előzetesen tájékozódik, és nem bízik meg ismeretlen személyekben, az illegális közvetítőket idejében felismeri, elkerülhette volna a veszteséget.

Az álláskeresőnek nem volt semmiféle vészforgatókönyve, sem egyéb kapcsolata, amelyet idegenben segítségül hívhatott volna. Ezért hangsúlyozza az EURES, hogy a külföldi munkavállalásra vészforgatókönyvekkel, elérhetőségekkel, a rendőrség, nagykövetség hívószámaival, továbbá nyelvtudással és elegendő anyagi tartalékkal szabad csak elindulni.

Amennyiben csalás, bűncselekmény gyanúja merül fel és az ügyfél ezt már csak külföldön tapasztalja, mindenképpen a rendőrséghez kell fordulnia, hogy az ügye megoldódjon.

17. Ingadozó adólevonások és elszámolások

17.1. Esettanulmány típusa:

PREVENCIÓS
ÁLDOZATFELISMERÉSI
KOMMUNIKÁCIÓS
KRÍZISKEZELÉSI
UTÁNKÖVETÉSI

17.2. Az eset bemutatása:

Magyar munkavállaló Németországba, Baden-Württemberg tartományba ment állást keresni, ahol egy cégnél egy órabéres állást ajánlottak neki, amelyet el is fogadott. Az első hónapban még minden rendben volt, igaz csak egy hetet dolgozott. Aztán a következő hónapban kevesebb munkaórát (168 óra helyett helyett 56 órát) számoltak el neki., mint amennyit ledolgozott. Amikor a munkavállaló ezt szóvá tette és kérte őket, hogy utalják át mihamarabb a fennmaradó összeget, elnézést kértek a hibáért, azonban a kérésének nem tettek eleget. Két hónappal később, december végén kapta csak meg a hiányzó összeget a januári fizetésével együtt. Ami azért is gond, mert egyrészt neki más bevétele nem volt ezen kívül, másrészt pedig mivel több volt a bruttó összeg, ezért kevesebbet kapott nettóban, mint ami amennyi járt volna neki.

A munkavállaló gyanakodni kezdett és onnantól kezdve mindig kiszámolta az interneten bruttó-nettó bérkalkulátorral a interneten a fizetését, de sosem egyezett az általuk utalt pénz azzal, amit a kalkulátor számítása szerint kapnia kellett volna. Aztán a december havi fizetéséből valahogy elfelejtették levonni az adót, akkor több nettó bér kapott. Majd a január végi fizetéskor megint nagyon kevés nettót kapott. Mikor rákérdezett, hogy miért, azt mondták, hogy az előző hónapban elfelejtették levonni és ezért januárban több adót vontak le emiatt. Konkrétan az 1100 euró helyett csak 670 eurót kapott. Mikor írt egy panaszos e-mailt a cég pénzügyesének, hogy túl sok volt a levonás, nem kapott tőle rá választ. Így a főnökéhez fordult, aki ígéretet tett arra, hogy utána néz, azonban egy hét után sem kapott választ. Az ügy további részletei ismeretlenek, a kapcsolat az ügyféllel megszakadt.

17.3. Egyéb megállapítások:

Az eset körülményeit a fizetési jegyzékek, a németországi adóosztályok, tartományilag eltérő és meghatározott fizetendő levonások, a bér- és tb ügyintézési gyakorlat, valamint a munkaszerződés feltételeinek alapos ismerete és vizsgálata nélkül nem egyszerű megítélni, így nem is dönthető el egyértelműen, hogy munkacélú kizsákmányolásról van-e szó. Az mindenképpen problémákra utal, ha a bérfizetés, a levonások, az erről készített bizonylatok, igazoló dokumentumok nem vagy nehezen nyomon követhetőek. Minden ilyen esetben a munkavállaló felelőssége is, hogy figyelemmel kíséri-e a ténylegesen ledolgozott munkaidő, valamint a számára kifizetésre kerülő bér viszonyát.

17.4. A probléma megoldásáara tett kísérletek

A munkavállaló önállóan és tudatosan igyekezett megoldani a helyzetet: megpróbálta feltárni a probléma hátterét, kapcsolatba lépett a bérszámfejtést végző munkatárssal, valamint a vezetővel is, azonban ezek nem vezettek eredményre. Segítségül hívta az internetes bérkalkulátort is, ami tulajdonképpen jó döntés, azonban nem tudhatjuk, hogy a munkavállaló által beírt adatok valóban helyesek voltak-e és nem kapott-e emiatt félrevezető eredményt a bruttó-nettó különbségről.

17.5. Megoldási javaslatok

- A munkavállalónak már a foglalkoztatás elején pontos ismeretekkel kell rendelkeznie az őt megillető, törvényileg előírt kötelező minimálbérről, a munkaszerződésben rögzített feltételekről, a levonások mértékéről és a bér folyósításának menetéről, idejéről.
- Habár a cégeknél előfordulhatnak könyvelési hibák is, akár a banki rendszer is felelős lehet a bérfizetés késedelme esetén, a munkavállalónak mihamarabb jeleznie kell a könyvelés felé, ha bármi rendellenességet észlel. Elsőként kommunikálni kell a munkaadóval és diplomatikusan kérni a probléma megoldását.
- A munkavállalónak kezdettől fogva célszerű saját magának is munkaidő-naptárat vezetnie, hogy adott esetben védeni tudja az igazát. Ehhez a DGB (Deutscher Gewerkschaftsbund) is kínál magyar és német nyelvű letölthető, nyomtatható „Munkaidő-naptár” mintát.
- Amennyiben a munkaadóval folytatott kommunikáció zátonyra fut, nem történik meg a hiba korrigálása, a munkavállaló nem kapja meg a bérét, írásban fel kell szólítani a munkaadót, hogy tegyen eleget a fizetési kötelezettségének és ehhez határidőt is kell szabni. Amennyiben nem történik előrelépés, fizetési emlékeztetőt kell küldeni.
- Mindenképpen érdemes már a korai szakaszban munkajogász, szakszervezet és ingyenes munkajogi tanácsadási szolgáltatást igénybe venni a helyzet átlátásához és a probléma hatékony megoldásához.
- Legvégső esetben panasszal kell fordulni a munkajogi bírósághoz.

8. FÜGGELÉK

GYAKORLATOK, FELADATOK

1. Kiscsoportos gyakorlat: Magánközvetítő ellenőrzése

Egy ügyfél fordul a segítőhöz[1] azzal, hogy a Facebookon keresztül hollandiai állásajánlatot kapott. Bemutatja a közvetítővel folytatott levelezést is. *„Első ránézésre egész jónak tűnik."* – mondja, de szeretné megtudni, hogy érdemes-e regisztrálni a honlapon további információért és a jelentkezésért. A segítő és az ügyfél megnézi együtt a közvetítő cég **Goodjobs.com** internetes címen[2] elérhető honlapját, melyen egy sor lényeges dologra, pl. nyelvtudás fontossága, kezdőtőke, munkaruha, bruttó bér, stb. is felhívják a látogatók figyelmét. Egész bizalomgerjesztő munkaerő-közvetítő honlapnak tűnik, igényes, szép megjelenésű, sok álláshirdetéssel, elégedett ügyfelek lelkes nyilatkozataival, azonban úgy érzed, ez még nem elég ahhoz, hogy az ügyfelednek bármilyen választ is adj.

„Mielőtt bármit is mondanék erre a közvetítőre és az ajánlataira, végezzünk el pár ellenőrzési lépést a biztonság kedvéért" – mondja a segítő az ügyfélnek, azzal nekiáll kicsit alaposabban utánajárni a cégnek.

Feladat:

Alkossanak 3-4 fős csoportokat. Képzeljék el, hogy az ellenőrzéshez csak telefon, e-mail és internetes webböngésző áll rendelkezésre. Gyűjtsék össze az ötleteket, javaslatokat, hogy a cég honlapjából kiindulva milyen módszerekkel, lépésekkel, eszközökkel és milyen sorrendben győződnének meg arról, hogy a közvetítő, a szolgáltatás és a felkínált külföldi álláshelyek valódiak-e.

A csoportok 20 perc után prezentálják az ellenőrzési lépéseiket. A prezentációra csoportonként 5 perc áll rendelkezésre.

A prezentáció területei:

- Hány módszert, lépést sikerült összegyűjteni?
- Melyek voltak a leggyakrabban és legritkábban említett ellenőrzési megoldások?
- Melyik a legmegbízhatóbb, legerősebb bizonyíték?
- Kimaradt-e valami fontos?

1 A gyakorlat elsősorban Eures-tanácsadóknak ajánlott, de más segítő szakmák képviselői számára is hasznos lehet.

2 A megadott internetes cím kitalált, a valóságban nem létezik, nincs bejegyezve és csak a szimulációt szolgálja. Bármely más, interneten megtalálható magánközvetítői weboldallal helyettesíthető.

2. Gyakorlat segítő szakembereknek: Üzenet külföldön ragadt magyaroktól

Egy nap az alábbi segítségkérő elektronikus üzenet érkezik a segítő szakemberhez.

Jo napot kivanok!
Nagy Ferenc vagyok és a segiccségüket kérem! Testvérem szolt nekem, hogy *ismerose akit a faluból ismer szolt neki hogy külföldi munkára jöhetunk* építöipari*, bontásira, másnap kell indulni kisbusszal visznek minket* és *utközben szerzödést fogunk irni egy bizonyos Kiss Józsefel ami végül nem tötrént meg. Ezután azt monták majd Belgiumba a szálláson megkötjük. Kiértünk kérdeztük mi van a papirokkal azt monták az ráér majd az irodabol kuldeni foglyák de addig is kapunk kajapénzt. Azt csak a 3.napon atták ide 50 eurot.*
A szállásért kiderült hogy 100 eurot kérnek, ami pár nap *mulva* már 500 lett. Azt *monták* még otthon, hogy havi fix pénzt kapunk, itt meg már azt, hogy csak 3 hónap után.
A szállásadónktól megtuttuk, hogy sok brigádot nem fizettek ki előttünk, ezért mikor ezt szóvátetük jött egy sokadik főnök megfenyegetett minket és azt *monta nem maradhatunk tovább elzavart minket azzal hogy a 10 napi munkánk fedezi a szállást és a kajapénzt. Most nincs egy vasunk se, nem tudjuk mihez kezdjünk, nyelvet egyikünk se beszél senkihez nem fordulhatunk otthon se hogy penzt kuldjön utánunk amiböl hazajuthatnank.*

Koszonjuk. Várom mielöbbi a válaszukat!

Feladat 1:

Értelmezze a kapott üzenetet és foglalja össze a főbb ismert tényeket az alábbi kérdések mentén!

- Mi a konkrét krízishelyzet? Mi a panasz, ki, miért, miben és milyen segítséget vár?
- Hány ember érintett a krízishelyzetben? Ők hol tartózkodnak? Hogyan lehet őket elérni?
- Miért fordulhattak épp ehhez a szervezethez?
- Hogyan következhetett be az eset és milyen további kockázatok, veszélyhelyzetek adódhatnak a jelenlegin kívül?

Feladat 2:

Konzultáljanak egymással, beszéljék meg, milyen lépéseket lehet tenni a krízishelyzet megoldása érdekében!

- Milyen szervezeteket lehet bevonni a krízishelyzet megoldásába?
- Milyen akadályokkal, nehézségekkel kell szembenéznie az ügyfeleknek és a válaszadó szervezetnek? Mi lehet az ügy legjobb és legrosszabb kimenetele?
- Milyen írásos választ kapjon az ügyfél?

Feladat 3:

Tegyük fel, hogy az ügyfél, aki az üzenetet írta, még mielőtt elindulna, tanácsot kért. Mi mindenre szükséges felhívni a figyelmét?

3. Eset megvitatása munkaügyi felügyelőknek

Útmutatók a munkához:

- **Vitassák meg a helyzetet 3-5 fős csoportokban! A vitához ajánlott szempontok elsősorban munkaügyi felügyelőknek szólnak, de a segítő szakmák képviselői számra is hasznos lehet az eset megvitatása az emberkereskedelem jeleinek felismerésére.**
- **Foglalják össze a kiscsoportos vita eredményét, és mutassák be az eredményét plenáris ülésen!**
- **Válasszák meg a kiscsoport szóvivőjét, aki bemutatja ezen eredményeket!**

Esettanulmány:

K. Viola román állampolgár Bács-Kiskun megye egyik kertészetében (tanyán) dolgozott mezőgazdasági idénymunkásként több román állampolgárral együtt.

Napi 12 órát dolgozott a rózsaföldeken, ezért a munkáért heti 3000 Ft-ot kapott. Ebből az összegből kellett volna finanszíroznia a teljes heti élelmezését. K. Viola elmondta, hogy Sz. Tiborral (munkáltató) munkaszerződést nem kötött, illetve a munkabér tekintetében sem egyeztek meg semmilyen konkrétumban. Elmondása szerint gyakran éhesen, szomjasan kellett dolgoznia, amikor pedig ezt jelezte munkaadójuknak, az pénzt nem adott neki, csupán egy rúd szalámit kapott. K. Viola elmondta, hogy a tanyán sem őt, sem társait nem tartották bezárva, szabadon mozoghattak, irataikat nem vették el tőlük. Sz. Tibor ugyan becsmérlően beszélt velük, de nem bántalmazta, nem fenyegette őket. K. Viola hazamehetett volna Romániába, azonban elmondása szerint nem volt elég pénze a hazaútra. K. Viola elmondta, hogy senki nem vigyázott rájuk munka közben, ha akartak volna, megszökhettek volna. K. Viola elmondta, hogy kb. 10 román vendégmunkás dolgozott Sz. Tibornál, akik szintén nem kapták meg rendesen a fizetésüket, szinte étlen-szomjan kellett dolgozniuk. Elmondta továbbá, hogy a lakhatási körülmények sem voltak kielégítők. A házban ahol laktak, rendelkeztek saját ággyal, a munkásoknak volt közös hűtőjük, gázrezsójuk, mosógépük, zuhanyzójuk, bár ezek nem mindig működtek.

A feljelentés megtételekor K. Violával tartott A. Ferenc, aki szintén Sz. Tibor tanyáján dolgozott. Nevezett személy tanúként került kihallgatásra, melyben elmondta, hogy mióta Sz. Tibornál dolgozott, mindössze két alkalommal kapott fizetést, annak összegét azonban nem tudta megmondani, mivel nem ismerte a magyar pénznemeket. Elmondása szerint a pénz elég volt arra, hogy a boltban olcsó élelmiszert vegyen magának. A kihallgatás során a kihallgató A. Ferenc elé tárt magyar papírpénzeket, mely közül a tanú nem tudott egyértelműen választani, ezért nem volt beazonosítható a fizetésként kapott pénzösszeg. A. Ferenc a lakhatás körülményeiről K. Violával megegyezően nyilatkozott, továbbá elmondta, hogy bezárva, bántalmazva ugyan nem voltak, de Sz. Tibor gyakran megalázóan beszélt velük.

Az eljárás során előállításra és gyanúsítottként kihallgatásra került Sz. Tibor, aki a gyanúsítás ellen panaszt tett, egyben tagadta a bűncselekmény elkövetését, egyéb érdemi vallomást nem tett. A rendőrség helyszíni szemlét tartott a tanyán, ahol megállapításra került, hogy a lakhatás céljául szolgáló házban és garázsban általános rendetlenség uralkodott, de az alapvető lakhatási feltételeknek megfelelt.

A rendőrség az eljárás során megállapította, hogy Sz. Tibor tanyáján a feljelentés idején K. Violán és A. Ferencen kívül 7 fő román állampolgárok dolgozott és lakott. Fent nevezett személyek tanúként való kihallgatására került sor, akik egybehangzóan elmondták, hogy Sz. Tibor nem sanyargatja őket, napi háromszori étkezést, szállást és tisztálkodási lehetőséget biztosít számukra, rendben kifizeti őket a ledolgozott munkaidőnek megfelelően. Nevezett személyek nem támasztották alá a K. Viola és A. Ferenc által elmondottakat. K. Viola és A. Ferenc a feljelentés megtételét követően Romániába távozott.

Az eljárás során szükségessé vált K. Viola és A. Ferenc igazságügyi pszichológus szakértő általi vizsgálata. A vizsgálatra 2016. január 28. napon 11:00 órától került volna sor, mely napon csupán K. Viola jelent meg a nyomozó hatóságnál 14:00 órakor. Ekkor a szakértő már nem állt a rendelkezésükre, K. Viola azonban elmondta, hogy szűkös anyagi helyzete miatt nem fog tudni újból átjönni Magyarországra, mint ahogy A. Ferenc sem. Szakértői vizsgálatuk a fentiek miatt nem volt lehetséges.

Szempontok a vitához

- Ha a munkavégzés helyszínén munkaügyi ellenőrzést végeznek, Ön mint munkaügyi felügyelő felismerte volna, hogy emberkereskedelem gyanúja áll fenn?
  - ha igen: hogyan, milyen jelekből?
  - ha nem: miért nem? mire kellett volna figyelnie? milyen kérdéseket kellene feltennie ilyen esetben, hogy ez kiderüljön?
- Ha felismerte volna, hogy emberkereskedelem gyanúja áll fenn, pontosan mit tett volna?
- Ha bejelentést tesz Önnél az áldozat, felismerte volna a bejelentésből, hogy emberkereskedelem gyanúja áll fenn?
  - ha igen: hogyan, milyen jelekből?
  - ha nem: miért nem? mire kellett volna figyelnie? milyen kérdéseket kellene feltennie ilyen esetben, hogy ez kiderüljön?
- A bejelentő által leírt körülmények közül melyek azok az elemek, amelyek rámutatnak a munkacélú kizsákmányolásra, kényszermunkára?
- Hogyan jellemezné az „áldozatokat”?
- Jellemző-e a bérek visszatartása?
- Voltak-e erőszak alkalmazására utaló jelek?
- Korlátozták-e szabad mozgásukat, elvették-e az irataikat?
- Mit gondolnak, miért volt tehetetlen a nyomozó hatóság?

Megoldás:

- Napi 12 órát dolgoztak a rózsaföldeken, mely munkáért heti 3000 Ft-ot kaptak. Ebből az összegből kellett volna megoldaniuk a heti élelmezésüket.
- Étlen-szomjan dolgoztatták őket.
- Ingyen szállást kaptak, a személyek a munkahelyükön éltek és aludtak. Az alvóhelyek túlzsúfoltak, egészségtelenek, a magánszféra korlátozott.
- Nincs munkaszerződés és a munkabér tekintetében sem egyeztek meg, ráadásul nem ismerik a helyi pénznemet.
- Szabad mozgásuk van, irataikat nem vették el.
- Nem bántalmazták ugyan őket, de gyakran megalázóan beszéltek velük.

4. Tesztkérdések az emberkereskedelemmel kapcsolatosan[1]

1. Van-e különbség az emberkereskedelem és embercsempészet között?

a. igen

b. nem

c. nem tudom

2. Karikázza be, hogy Ön szerint hol toboroznak az emberkereskedők?

a. étterem, szálloda, szórakozóhely

b. ismerősökön keresztül

c. álláshirdetésen keresztül

d. mindhárom

3. Magyarországon létezik–e speciálisan az emberkereskedelemmel és a hozzá kapcsolódó más, nemi erkölcs elleni bűncselekményekkel foglalkozó rendőri egység?

a. nem, nincs ilyen

b. igen, van olyan rendőri egység a Nemzeti Nyomozó Irodán belül, amely ilyen bűncselekményben nyomoz

c. nem tudom

4. Van-e olyan ország, ahol a szexuális szolgáltatások igénybevételét büntetik?

a. igen

b. nem

c. nem tudom

5. Az emberkereskedelem minden esetben országhatár(ok) átlépésével jár?

a. igen

b. nem

c. nem tudom

1 Forrás: ORFK

6. Hol legális Magyarországon a prostitúció?

a. sehol

b. mindenhol

c. csak magánlakásban, illetve a települési önkormányzatok által kijelölt ún. „türelmi zónákban”

7. Mire való az U-jelű nyomtatvány?

a. munkaerő-igény bejelentésre munkaadók számára

b. munkaviszony igazolására másik EU-s tagállamban (munkanélküli ellátás megállapításához)

c. táppénz igénybevételére egy másik EU-s tagállamban

8. Mennyi eltöltött idő után kell regisztrálni (bejelenteni) a tartózkodást egy másik EU-s tagországban?

a. nincs ilyen kötelezettség

b. 30 nap után

c. 90 nap után

9. A leggyakrabban ajánlott, szexuális vagy munka célú kizsákmányolást célzó tevékenységek az alábbiak. Karikázza be ön szerint melyek a leginkább elterjedtek Magyarországon.

a. fotómodell

b. hostess

c. gyerekfelügyelet, háztartási munka

d. táncosnő, artista

e. bárokban-klubokban felszolgálói, erotikus munka

f. képzettséget nem igénylő, „magasan fizetett” munka

g. külföldi tanulási lehetőség

h. házasság, partnerkapcsolat

10. Mi a felső korhatár angliai munkavállalás esetén?

a. 35 év

b. 40 év

c. nincs korlátozás

11. Ön szerint mennyire érinti Magyarországot az emberkereskedelem jelensége?

a. nagyon

b. kevésbé

c. nem tudom

12. Honnan tájékozódhat valaki külföldi munkavállalás előtt a fogadó ország munkavállalással kapcsolatos szabályairól?

a. interneten

b. nagykövetségeken, konzulátusokon keresztül

c. barátok, ismerősök információi alapján

Megoldások

1	a
2	d
3	b
4	a
5	b
6	c
7	b
8	c
9	a, b, e, f
10	c
11	a
12	b

5. Tesztkérdések az emberkereskedelemmel kapcsolatosan II.

1. Mit gondol, Magyarország az emberkereskedelem szempontjából kiindulási vagy tranzitország?

a. kiindulási ország

b. tranzitország

c. mindkettő

2. Karikázza be az egységes európai segélyhívószámot!

a. 107

b. 111

c. 112

3. Barátnője összejött egy buliban egy sráccal, akinek egy tuti BMW-je van, és azt mondja, hogy szerelmes lett a barátnőjébe. Pár hét után már a közös jövőt tervezgeti, amelyhez pénz kell, és a srác szerint a barátnőjének be kellene vállalni egy kis külföldi melót. Mit tanácsol a barátnőjének?

a. Elég kevés BMW-s pasi van, aki hirtelen szerelmes lesz az emberbe. Biztatja, vállaljon be bármit, hiszen a jövőjéről van szó.

b. Megpróbál vele beszélni, hiszen az így kezdődő, rossz véget ért történetekről sokat hallani. Javasolja, hogy legyen nagyon óvatos, gyanú esetén kérje a rendőrség, valamint civil szervek segítségét.

c. Nem szól se neki, se másnak semmit a dologról. Egyébként is régóta vár egy srácra/lányra, akinek szép BMW-je van.

4. Prostitúcióra kényszeríttettek és fogva tartottak, minden pénzemet elveszítettem, még a ruháimat is elvették tőlem, a hatóságok segítségével hazajutottam, de nincstelenné váltam. Mit tehetek annak érdekében, hogy újra emberhez méltó életet élhessek?

a. A hatóságtól kapott papírokkal felkeresem az Áldozatsegítő Szolgálatot és állami kárenyhítésért folyamodom, aminek keretében valamennyi igazolt költségemet megtéríti az állam.

b. Kölcsönkérek egy uzsorástól.

c. Kéregetek az utcán a járókelőktől.

5. Újsághirdetésben olvasta, hogy táncosnőket keresnek külföldi munkára. Épp ilyen lehetőségre várt, mit tesz?

a. Azonnal felveszem a hirdetővel a kapcsolatot, és minél gyorsabban belevágok az új munkába.

b. Felveszem a hirdetővel a kapcsolatot és alaposan kikérdezem a helyszínről, a munkáról, a szerződésről, arról, hogy a jövedelem legális-e, majd leellenőrzöm az adatokat, hogy a munkaközvetítő cég jogosult-e külföldre irányuló munkaközvetítésre, és ragaszkodom még a kiutazás előtt a részletes, írásos munkaszerződés megkötéséhez.

c. Akkor is belevágok, ha valós munkáról van szó, de a pénzt szerződés nélkül kapom.

6. Tud róla, hogy egy barátnője „külföldön táncol", de emellett minden mást is be kell vállalnia. Rossz társaságba keveredett, amikor hazajön, látja rajta, hogy eléggé rosszul néz ki, de még beszélni sem tud vele, mert mindig van vele valaki. Mit tanácsos ilyenkor tenni?

a. Az ő dolga, hogy mibe keveredett, egyszer egyébként is csúnyán kiabált Önnel, jogtalanul megbántotta. Nem szól róla senkinek.

b. Mivel vannak barátai, akik eléggé bevállalósak, megpróbál összeverbuválni egy kis csapatot a kiszabadítására.

c. Segíteni szeretne, az is eszébe jut, hogy talán nem csak ő van bajban, hanem mások is, ezért a rendőrséghez vagy áldozatvédelmi szervhez fordul, ahol úgy segítenek a dologban, hogy se az ismerősének, se Önnek ne legyen problémája belőle.

7. Én magam, vagy ismerősöm bűncselekmény áldozatává váltam, prostitúcióra kényszeríttettek, fogva tartottak… Folyamatban van a hatósági eljárás, mit tehetek annak érdekében, hogy feldolgozzam az engem ért sérelmeket?

a. Magánpszichológushoz járok, és megpróbálok olyan munkát vállalni, amiből újra teremthetem az elveszített pénzem, vagyonom és még az ügyvédem díjára is jut.

b. Hitelt veszek fel ahhoz, hogy ki tudjam fizetni az ügyvédi költséget és újra kezdhessem az életem.

c. A hatóságoktól (rendőrség, ügyészség) kapott és a szociális rászorultságomat igazoló iratokkal felkeresem az Áldozatsegítő Szolgálatot, ahol szakember segítségét kérem az engem ért trauma feldolgozásához, valamint kérelmet nyújtok be áldozatsegítő szolgáltatások, állami kárenyhítés iránt. Továbbá az elkövetővel szemben kártérítési igénnyel szeretnék fellépni, amelyhez ingyenes jogi segítségnyújtást kérek.

Megoldás

1	c
2	c
3	b
4	a
5	b
6	c
7	c

International Organization for Migration (IOM.

6. Mennyit tudsz az emberkereskedelemről?

1. Melyik állítás a helyes?

a. Az emberkereskedelem ugyanaz, mint a prostitúció.

b. Férfiak nem eshetnek az emberkereskedelem áldozatául.

c. Bárki belesodródhat az emberkereskedelembe, akár olyasvalaki is, aki közel áll hozzád.

d. Csak külföldiek lehetnek emberkereskedelem áldozatai.

2. Ki eshet az emberkereskedelem áldozatául?

a. Csak a buta és naiv emberek.

b. Azok, akik gyorsan akarnak meggazdagodni.

c. Csak szegény országok írástudatlan polgárai.

d. Bárki, akár én is.

3. Hogyan ismerhetsz fel egy emberkereskedőt?

a. Sosem lehetsz biztos benne – bárki lehet az, akár ismered, akár nem.

b. Egy emberkereskedő úgy néz ki, mint egy tipikus bűnöző – drága, sötétített ablakos autóval jár, kopasz,arany ékszereket és drága ruhákat hord.

c. Egy emberkereskedő úgy néz ki, mint bármelyik másik férfi vagy nő, de arról fel tudod ismerni, mint mindig valamilyen munkát kínál.

4. Befejezted az iskolát és a szomszédod munkát ajánl egy német cégnél:

a. Megkérem a szomszédomat, hogy nézzen utána pár dolognak az életkörülményekkel, a fizetéssel és az előre-lépési lehetőségekkel kapcsolatban, aztán ha tetszik, akkor elfogadom az állást.

b. Persze, hogy elfogadom. Magyarországon nincs semmilyen lehetőségem.

c. Vonzó az ajánlat, de azért utánanézek a cégnek.

5. Miért nem szöknek meg az áldozatok?

a. Az emberkereskedők buta embereket választanak, akik nem tudnak rendesen gondoskodni magukról.

b. Az emberkereskedők folyamatosan ellenőrzik őket, és megfenyegetik, hogy ha elmennek, akkor megtalálják őket, és fizetniük kell.

c. Mindig be vannak zárva, nem mehetnek sehova egyedül.

6. Leggyakrabban melyik országokból származnak az áldozatok?

a. Mindig szegény országokból.

b. Legtöbbször azokból az országokból, ahol legális a prostitúció.

c. Főleg Oroszországból, Moldovából, Ukrajnából és más kelet-európai országokból.

d. Bármelyik országból jöhetnek, legyen az gazdag vagy szegény.

7. Hol zajlik emberkereskedelem?

a. Bordélyházakban és night klubokban.

b. Az utcán, magánlakásokban, építkezéseken, gyárakban – bárhol, ahol az emberkereskedők kihasználhatják az embereket és ebből profitálhatnak.

c. Veszélyes, szegény és magas bűnözési rátájú környékeken.

8. Egy barátod az egyetemről megkér, hogy menj Svédországba és dolgozz ott, ahol ő már évek óta dolgozik és nagyon szereti. Mit teszel?

a. Máris csomagolsz.

b. Csupán ez alapján nem tudod elfogadni: szükséged van egy munkaszerződésre, találkoznod kell a cég képviselőivel, és további információk is kellenek.

c. Tanácsot kérsz a barátodtól, de nagyon érdekel a dolog.

9. Létezik emberkereskedelem Magyarországon?

a. Az emberkereskedelem egy globális probléma, mely minden országot érint, így az enyémet is.

b. Sose hallottam ilyen esetről, tehát gondolom nem.

c. Csak Afrikában, Thaiföldön és Brazíliában fordul elő.

10. Amikor az áldozatok kitörnek az emberkereskedelem köreiből:

a. Hamar felépülnek és folytatják a megszokott életüket. Boldogok, hogy maguk mögött hagyhatták a poklot, melyben éltek.

b. Sok pénzt kapnak miután az emberkereskedőt elítélték, így végülis megtörténik az igazságszolgáltatás.

c. Attól függ, hogy milyen támogatást kapnak. Ha senki nem segít nekik, akkor fennáll a veszélye, hogy újra hasonló helyzetbe kerülnek.

11. Hogy védekezhetsz az emberkereskedelem ellen?

a. Nem kell védekeznem, hiszen ez velem sosem fordulhat elő.

b. Óvatos leszek, amikor munkát keresek, tervezem, hogy külföldre utazom, és amikor mások – akár ismerősök,, akár idegenek – munkát ajánlanak nekem külföldön.

c. Nem hiszek senkinek, csak magamnak.

d. Nem tudom megvédeni magam, ezért azt teszem, amit szeretnék és remélem, hogy semmi rossz nem fog velem történni.

12. A párod el akar vinni egy utazásra Olaszországba.Mit teszel?

a. Félek egyedül külföldre menni vele. Inkább azt javaslom, hogy menjünk egy másik városba belföldön, hiszen ott semmi rossz nem történhet velem.

b. Persze hogy megyek – szerelmesek vagyunk, és nagyon jól fogjuk érezni magunkat.

c. Elfogadom, de információkat gyűjtök a vízumról és az út részleteiről, elmondom a szüleimnek, hogy hol leszek, folyamatosan tartom velük a kapcsolatot és nem adom oda senkinek az útlevelemet.

13. Milyen arányban vannak magyarok az emberkereskedelem Európai Unióban lévő áldozatai között?

a. 18%

b. 70%

c. 5%

Szép munka! Oszd meg a tudásod a családoddal és a barátaiddal is, hogy ne csak a kockázat csökkentéséhez járulj hozzá, hanem az emberkereskedelemmel és annak áldozataival kapcsolatos előítéletek elleni küzdelemhez is.

7. Gyakorlat: Nyáron párban

Baráti körben ültök egy szórakozóhelyen és a nyaralási tervekről beszélgettek. Az egyik barátnőd (23 éves, jelenleg nem tanul, alkalmi munkákból él, pár szót tud angolul) elmeséli nektek, hogy ő most már nagyon szeretne összeköltözni élete párjával (25 éves, érettségije van, alkalmi munkákból él, németül tud pár szót) egy közös albérletbe, ezért idén nem terveznek a barátjával nyaralni menni, hanem helyette külföldi álláslehetőségeket keresnek. Most találtak is egy-két jó ajánlatot, ahová fiatal párokat is felvesznek, nyelvtudás sem kell, nekik pedig fontos, hogy együtt lehessenek, meg közben kicsit azért világot is láthatnak majd. Az egyik állás egy németországi csomagolóüzemben lenne több műszakos munkarendben, a másik Franciaországban egy ázsiai étteremben konyhai kisegítőként heti 6 nap bejelentett munkavégzés. Körülbelül hasonlóan fizet, 1000 eurót havonta. A szállásért sehol nem kell pénzt előre fizetni. Mindkét állásajánlatot egy külföldi munkákat hirdető Facebook-csoportban találták, és már jelentkeztek is rá önéletrajzzal, személyi igazolvány másolattal (a bejelentéshez) és egész alakos fotóval, ahogy a hirdetők kérték. Most mindketten izgatottan várják, hogy mikor kell indulniuk, mikor állhatnak munkába.

Feladat 1:

Nevezz meg legalább 10 olyan kritikus kockázatot és veszélyt, amely fennállhat a barátnőd által felvázolt külföldi állásajánlatokkal kapcsolatban.

1. .....
2. .....
3. .....
4. .....
5. .....
6. .....
7. .....
8. .....
9. .....
10. .....

Feladat 2:

Adj a barátnődnek legalább 5 olyan alapvető tanácsot, amellyel elkerülheti azt, hogy bajba kerüljön.

1. .....
2. .....
3. .....
4. .....
5. .....

8. Gyakorlat: Takarító állás Svájcban

Takarito no svajci night clubba harom heti valtassal
Bruttó bér: 420 000 Ft / hó

harom heti váltással folyamatos munkára takaritónöt keresünk svajci night clubba.(nem idenymunka) idealis munka annak aki nem szeretne kikoltozni külföldre de *megis jol akar keresni harom hetre 1500 svajci frank teljes ellátás , ingyen szállás szintén biztositott A munka végzés nappal van és sok lépcsözéssel* jár

olyan munkatársat keresünk akinek már Van Gyakorlata lehetöleg a szálloda iparban *.betanitjuk de észre kell hogy vegye a munkát és* önállo *munkavégzésre is képes es valoban dolgozni akar*

német nyelvtudás minimalis de hajlando legyen tanulni , 30 es 50 ev közötti

csak olyan jelentkezzen aki megtudja oldani a valtas napjan reggel koran Budapesten tud lenni a busz indulasra

fényképes önéletrazokat kérek telefonszámmal *[e-mail cím felfedése]*

a munkához nem kell fizetnie semmit és csak takaritásrol van szo .szoval komolytalan levelekkel kiméljenek

meg kérek mindenkit hogy Csak olyan irjon akinek takaritoi Gyakorlata van és nem csak otthon takaritott már

birja a gyurodest es a hosszu ideju munkavegzest neha keves alvassal

az email tárgyában tüntesse fel hogy Takaritónői állás

a munka agusztus 11en kezdodik amennyiben oneletrajzat megfelonek tartjak reszletes ismertetot kuldok

Mr Gring

Egy 41 éves álláskereső nő tanácsadásért felkeresi az ügyfélszolgálatot, mert a minap a Jófogáson talált egy külföldi takarító állást az alábbi paraméterekkel, amelyre jelentkezni szeretne:

Mivel az álláskeresőnek devizahitel adóssága van, munkája és bevétele azonban nincs, nagyon szeretné megkapni ezt a svájci állást, hogy a gyermeke taníttatása mellett krónikus beteg édesanyját is gondozni tudja. Elmondása szerint külföldön eddig 1-2 napot töltött, nyelvet csak minimális szinten beszél, viszont nagyon motivált, hogy megtanuljon németül. Mivel a családja hónapról hónapra él, ezért megtakarítása nincs. Utoljára 8 hónappal ezelőtt dolgozott részmunkaidőben takarítónőként, azonban kiszervezték a céget, és már nem tartottak igényt a munkájára. Családja támogatja a külföldi munkavállalását. Egészségügyi, fizikai problémái nincsenek, betegségben nem szenved.

Feladat:

Alkossanak tanácsadó-ügyfél párt és játsszák el a tanácsadási szituációt. Függetlenül attól, hogy milyen szakterületen (specializációval) dolgozik a tanácsadó, mi mindenre kell feltétlenül felhívnia az ügyfél figyelmét a behozott álláshirdetéssel kapcsolatban? A szituációban szerzett tapasztalatokat, megállapításokat rögzítsék írásban is.

9. Tesztkérdések – a munkacélú kizsákmányoláshoz

1. Melyik nem tartozik az emberkereskedelem áldozatai körében ismert taszító/húzó tényezők közé?

a. munkanélküliség

b. kilátástalanság

c. nyugdíjrendszer

d. életszínvonal

e. piaci igények

f. létbiztonság

2. Melyik külföldi álláslehetőség jelent garantált biztonságot a munkavállaló számára?

a. Amelyikhez nem kell nyelvtudás és szaktudás.

b. Amelyiknél azt ígérik, hogy bejelentenek, lesz munkaszerződésem (így tudom, hogy lesz nyugdíjam) és amelyik eleget fizet.

c. Amelyikhez rokonon, ismerősön keresztül juthatok.

d. Amelyikről csupa jókat mondanak és dicsérik a neten is.

e. Amelyik munkaügyi szervezeten, EURES-en keresztül van meghirdetve.

f. Egyik sem ezek közül.

3. Amikor egy munkavállaló egy idegen országban a saját szakmai képzettségi szintje alatti vagy attól jelentősen eltérő, kevés hozzáadott értéket termelő, viszonylag kevés elvárást támasztó munkakörre jelentkezik vagy abban helyezkedik el, a felsoroltak közül melyek azok a tényezők, amelyeknek biztosan nem teszi ki magát?

a. hidegnek

b. dekvalifikációnak

c. fáradságnak

d. kapcsolati háló elvesztésének

e. be nem jelentett munkavégzésnek

f. túlmunkának

4. Hol lehet utánanézni a tagállami munkaerő-piaci kereslet-kínálatnak?

a. Facebookon és a LinkedIn-en

b. telefonos tudakozón

c. tagállami munkaügyi szervezet portálján

d. EURES-portálon

e. apróhirdetési újságokban

f. statisztikai adatbázisokban, elemzésekben, kutatásokban, tanulmányokban

5. „A munkaerő-közvetítő csak attól az álláskeresőtől nem kérhet pénzt, amelyik nem tud fizetni a szolgáltatásért." Ez az állítás igaz vagy hamis?

a. igaz

b. hamis

6. Melyik munkaerő-közvetítő szolgáltatásában bízhat meg leginkább a munkavállaló?

a. Amelyik munkatársa szépen és diplomatikusan beszél az ügyfelekkel.

b. Amelyiknek modern, tartalmas honlapja van sok állásajánlattal.

c. Amelyikről jókat írnak az ügyfelek az interneten és a fórumokon.

d. Amelyiknek van adószáma.

e. Amelyiknek van tagállami nyilvántartásbavételi száma és/vagy engedélye.

f. Több szempontot is meg kell vizsgálni, hogy el lehessen dönteni.

7. Melyik külföldi álláslehetőségre lehet érdemes jelentkezni?

a. Amelyiknél ellenőrizhető, hogy ki is a közvetítő vagy a munkaadó.

b. Amelyikhez egész alakos fotót is kérnek.

c. Amelyiknél azonnal dönteni kell, mert sürgős.

d. Amelyiknél tisztázott, hogyan is alakul majd a bérezés.

e. Amelyik tagállami és európai szinten is nyilvántartott, publikusan elérhető.

f. Amelyiknél a foglalkoztatási szabályokat és a munkakörülményeket is betartják.

g. Amelyikhez ingyen szállást is biztosítanak.

8. Miben tud legfőképp segíteni az EURES a munkavállalóknak?

a. Felhívja a figyelmet a biztonságos külföldi munkavállalás ismérveire, veszélyeire és megtanítja, hogy mire kell odafigyelni indulás előtt.

b. Megmutatja, hogy hol érdemes külföldi állásokat keresni és miként lehet ezekre jelentkezni.

c. Éjjel-nappal hívható ingyenes segélyvonalat működtet, és vész esetén megelőlegezi és megszervezi a bajba jutottak hazahozatalát.

d. Be tudja vonni a külföldi tanácsadó kollégákat, munkaügyi szakembereket, hogy pontosabb információkkal tudjon szolgálni az összetettebb kérdésekre is.

e. Segítséget nyújt álláspályázatok elkészítéséhez.

f. Munkaerő-piaci, befektetési és adóvisszatérítési tanácsokat is ad.

9. Mit nem szabad sem külföldön, sem idehaza soha átadni a közvetítőknek és munkaadónak?

a. személyes okmányokat, igazolványt, útlevelet

b. a magyar nyelvű önéletrajzot

c. mobiltelefont

d. készpénz előleget

e. lakcímkártyát

f. igazolványképet

10. Hová fordulhat a munkavállaló, ha külföldön bajba került?

a. rendőrséghez

b. munkaügyi szervezethez

c. konzulátushoz

d. civil segítő szervezetekhez

e. szakszervezet munkajogi tanácsadójához

f. védett házakhoz

Megoldás

1	c
2	f
3	a, c
4	c, d, f
5	b
6	f
7	a, d, e
8	a, b, d, e
9	a, c, d, e
10	c

9. FÜGGELÉK
IRATMINTÁK

1. Interjúkérdések az emberkereskedelem szakaszaihoz: toborzás, szállítás és kizsákmányolás

INTERJÚKÉRDÉSEK AZ EMBERKERESKEDELEM SZAKASZAIHOZ: TOBORZÁS, SZÁLLÍTÁS ÉS KIZSÁKMÁNYOLÁS

Az interjúkérdések segíthetnek az Eures-tanácsadóknak és más segítő szakembereknek abban, hogy meggyőződjenek arról, valóban emberkereskedelem áldozatával kerültek-e kapcsolatba. Amennyiben a gyanú megerősítést nyert, az áldozatazonosításra jogosult szervhez kell fordulni.

TOBORZÁSI FÁZIS

- Önként hagyta el otthonát?
- Amennyiben nem, kényszerítették arra, hogy elhagyja az otthonát?
- Hogyan szállították ide?
- Ha önként jött, akkor valamilyen konkrét állást vagy tanulási lehetőséget ígértek Önnek ebben az országban?
- Ki ígérte Önnek az állást vagy a lehetőséget?
- Hogyan lépett Önnel kapcsolatba ez a személy, aki ezt ígérte?
- Mit mondtak Önnek arról, hogy miből áll ez a munka vagy lehetőség?
- Milyen információt adtak Önnek a fizetésről és a munkakörülményekről, illetve a tanulási lehetőség feltételeiről?
- Aláírt valamilyen szerződést?
- Tájékoztatták Önt arról, hogy adósává válik annak a személynek, akivel megegyezett az ígért állást vagy tanulási lehetőséget illetően?

SZÁLLÍTÁSI FÁZIS

- Eredetileg is volt saját útlevele vagy személyi igazolványa?
- Ha nem, akkor segített valaki ezek beszerzésében?
- Segített valaki abban, hogy beutazási vízumot kapjon ide? (Amennyiben szükség volt vízumra a belépéshez.)
- A saját útlevelével vagy személyi igazolványával utazott ide?
- Ha nem, kapott hamis útiokmányokat?
- Amennyiben igen, akkor milyen név és állampolgárság szerepelt az Ön által
- használt útiokmányban?
- Ki szervezte meg az utat?
- Ki fizette az útiköltséget?
- Ha nem Ön fizette, megmondták Önnek, hogy mennyibe kerül az út?
- Tájékoztatták Önt arról, hogy hogyan kell ezt a költséget visszafizetnie?
- Hogyan utazott ide?
- Útközben megálltak bármilyen helyen vagy másik országban mielőtt megérkeztek volna ide?
- Hol lépett be az országba?
- Hivatalos határátkelőhelyen lépett be az országba?
- Ha igen, kitöltött belépési nyilatkozatot, és ha igen, milyen néven?
- A határátkelőn ellenőrizték az útiokmányaikat?
- Önnél van most a személyazonossági igazolványa és az útlevele?
- Ha nem, miért nem?
- Hol vannak most és kinek a birtokában?

KIZSÁKMÁNYOLÁSI FÁZIS

TEVÉKENYSÉG ES MUNKAKÖRÜLMÉNYEK

- Milyen munkát végez most?
- Különbözik ez attól a munkától, amit otthon ígértek vagy mondtak Önnek?
- Amennyiben igen, akkor kényszerítették Önt arra, hogy ezt a munkát végezze?
- Ki kényszerítette arra, hogy más munkát végezzen, mint amit ígértek?
- Ha a munka megfelel annak, amit Önnek ígértek vagy mondtak mielőtt eljött otthonról, akkor a munkakörülmények – fizetés, munkaidő, mozgási szabadság, általános munkakörnyezet – megfelel annak, amit ígértek vagy mondtak Önnek?
- Amennyiben nem, akkor miben tér el attól, amit ígértek vagy mondtak Önnek?
- Rákényszerítettek Önt arra, hogy elfogadja ezeket a megváltozott feltételeket?
- Ki kényszerítette erre Önt?
- Kap Ön fizetést az elvégzett munkájáért?
- Ha igen, akkor mennyit fizetnek Önnek és milyen gyakran?
- Ön kapja meg személy szerint a pénzt vagy valahol tartják a pénzt Önnek?
- Tartozik Ön pénzzel a munkaadójának?
- Ha igen, akkor tudja Ön, hogy mennyivel tartozik és mennyi ideig fog tartani ezt Önnek visszafizetni?

KÉNYSZER ÉS ELLENŐRZÉS

- Ki tud lépni ebből a munkából vagy helyzetből, ha szeretne?
- Szabadon jöhet-mehet, ahogy szeretne?
- Megfenyegették Önt, hogy ne próbáljon elmenni?
- Megfenyegették Önt, hogy a hatóságok illegális belépőként vagy munkásként letartóztatják?
- Bántalmazták Önt fizikailag bármilyen módon?
- Milyenek az életkörülményei?
- Hol eszik es alszik?
- Ágyban alszik, kempingágyban vagy a földön?
- Megtagadták Öntől az élelmet, a vizet, az alvást vagy az orvosi segítséget?
- Engedélyt kell kérnie ahhoz, hogy ehessen, alhasson vagy hogy kimehessen a WC-re?
- Megfenyegette valaki a családját?
- Kényszeríti Önt bárki is olyan tevékenységre, amit nem akar megcsinálni?

GAZDASÁGI KIZSÁKMÁNYOLÁS

- Megmondták Önnek, hogy tartozik a munkaadójának?
- Ha igen, megmondták, hogy mekkora ez a tartozás?
- Megmondták Önnek, hogy miből ered az adósság?
- Megmondták Önnek, hogy mennyi a bére?
- Megmondták Önnek, hogy mennyi ideig fog tartani az adósság visszafizetése?
- Elbocsátással fenyegették bármilyen okból?
- Mondták Önnek azt, hogy kizárják a jövőbeli munkalehetőségekből?
- Megbüntette Önt a munkaadója bármilyen okból?
- Megfenyegették Önt azzal, hogy rosszabb munkakörülmények közé helyezik?

2. EKAT azonosító adatlap

azonosításához – kérjük a C. részben megadott hozzájárulás esetén az ott megjelölt áldozatsegítő szolgálathoz Azonosító adatlap az emberkereskedelem áldozatainak eljuttatni! Hozzájárulás hiányában kérjük az anonim adatrögzítést!

Útmutató az azonosító adatlaphoz az adatfelvevő számára

Az adatlap célja annak megállapítása, hogy az azonosításba bevont személy valószínűsíthetően emberkereskedelem áldozata-e. Az azonosító beszélgetés megkezdése előtt az azonosításba bevont személyt fel kell világosítani az azonosító beszélgetés céljáról. Az azonosítás megkezdése előtt az azonosításba bevont személyt tájékoztatni kell arról, hogy amennyiben a beszélgetés eredményeként valószínűsíthető, hogy nem emberkereskedelem áldozata, vagy emberkereskedelem áldozata, de a további intézkedésekhez nem járul hozzá, az azonosító adatlap személyazonosításra alkalmatlanná tett módon, kizárólag statisztikai célra kerül felhasználásra.

Az azonosító beszélgetés során az azonosításba bevont személyt meg kell szemlélni és hozzá kérdéseket kell intézni az azonosító adatlap B. részében felsorolt mutatók (indikátor) felhasználásával. A kérdésekre adott válaszok alapján lehet meghatározni, hogy az azonosításba bevont személy valószínűsíthetően emberkereskedelem áldozata-e. Minden esetben mindhárom kategóriára vonatkozóan fel kell tenni a kérdéseket. A három kategóriára vonatkozóan egymástól függetlenül kell eldönteni, hogy az adott kategóriában az áldozattá válás valószínűsége fennáll-e. Az áldozattá válás valószínűsége az adott kategóriában fennáll, ha

- két nagy valószínűségre utaló jel (első oszlop), vagy
- egy nagy valószínűségre utaló (első oszlop) és egy közepes (második oszlop)/kis (harmadik oszlop) valószínűségre utaló jel, vagy
- két közepes valószínűségre utaló jel (második oszlop) és egy kis valószínűségre utaló jel (harmadik oszlop)

együttesen jelen van.

Az azonosításba bevont személy valószínűsíthetően emberkereskedelem áldozata, ha az áldozattá válás valószínűsége valamennyi kategóriában fennáll.

A. rész
Alapadatok

***Azonosító kód:**		
***Azonosítást végző szerv megnevezése:**		
***Adatlap kitöltőjének neve, beosztása**		
***Adatlap kitöltőjének közvetlen elérhetősége:**		
***Adatlap kitöltésének helye, ideje:**		20…
Azonosításba bevont személy	neve:	
	*neme:	☐ nő ☐ férfi ☐ nincs adat
	születési helye	ország / település
	születési ideje	*(év) * (hó) (nap)
	*jelenlegi tartózkodási helye (ország)	
	közvetlen elérhetősége	☐ telefon: ☐ egyéb:
	*állampolgársága	☐ magyar ☐ egyéb:
	anyanyelve	☐ magyar ☐ egyéb:
	beszél-e magyarul	☐ igen ☐ nem ☐ nem megállapítható
	azonosító okmány típusa	☐ szig. ☐ útlevél ☐ vez. eng. ☐ egyéb:
	Eltartott kiskorú gyermekeinek száma: ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 4-nél több ☐ nincs adat	

A *-gal jelölt mezők kitöltése kötelező!

B. rész
Azonosítás

1. Megjelenés			
Valószínűleg gyermek			
Látható sérülések (zúzódások, égésnyom, vágás, stb.)			
Kezeletlen fertőzések jelei			
Látható alultápláltság			
Testi fogyatékosság			
Terhesség			
Kimerültség jelei			

1

azonosításához – kérjük a C. részben megadott hozzájárulás esetén az ott megjelölt áldozatsegítő szolgálathoz Azonosító adatlap az emberkereskedelem áldozatainak eljuttatni! Hozzájárulás hiányában kérjük az anonim adatrögzítést!

Elhanyagolt, szegényes ruházat				
A végzett munka jellegének nem megfelelő ruházat				
Tipikusan szexuális tevékenység végzéséhez viselt ruházat				
Túlzott, indokolatlan idegesség				
Összesítés				*
A *-gal jelölt négyzetbe tegyen X-et, ha (1) az első oszlopban min. 2 jelzés van vagy (2) ha az első oszlopban min. 1 jelzés, a második oszlopban vagy a harmadik oszlopban szintén min. 1 jelzés van vagy (3) a második oszlopban min. 2 jelzés és a harmadik oszlopban jelzés van.				
2. Személyes körülmények				
Nem rendelkezik személyazonosító okmányokkal				
Annak jelei, hogy a személy szabad mozgását korlátozzák, ellenőrzik				
A munkahely azonos a szálláshellyel				
Nem tudja a szállása címét				
Folyamatosan változó szálláshely				
Szegényes, nem lakás céljára szolgáló, alkalmatlan szálláshely				
Összesítés				*
A *-gal jelölt négyzetbe tegyen X-et, ha (1) az első oszlopban min. 2 jelzés van vagy (2) ha az első és második oszlopban min. 1-1 jelzés van.				
3. Munkakörülmények/ tevékenység végzésének körülményei				
Munkaideje (tevékenység végzésének időtartama) kirívóan hosszú				
Fizetés egy részérnek, vagy egészének elvonása				
Nem tudja megmondani a munkahelye címét				
Kiugróan magas(nak állított) közlekedési, lakhatási, étkezési költségek				
Nők esetében, külföldi azonosításnál: otthon hagyott, 3 évesnél fiatalabb gyermek(ek)				
Munkaszerződés nincs				
A tényleges munkakörülmények nem felelnek meg a munkaszerződésnek				
A munkavégzés valamennyi feltételét egyoldalúan a munkaadó állapítja meg				
Az azonosításba bevont személy abban a hiszemben van, hogy tartozik a munkaadónak				
A munkavégzés helye nem rendelkezik a megfelelő munkavédelmi felszerelésekkel				
A munkavégzés (feladatvégzés) helye folyamatosan változik				
Összesítés				*
A *-gal jelölt négyzetbe tegyen X-et, ha (1) az első oszlopban min. 2 jelzés van vagy (2) ha az első és második oszlopban min. 1-1 jelzés van.				

Az azonosításba bevont személy valószínűsíthetően emberkereskedelem áldozata, ha az áldozattá válás valószínűsége valamennyi kategóriában fennáll (három X jelzés)!

2

azonosításához – kérjük a C. részben megadott hozzájárulás esetén az ott megjelölt áldozatsegítő szolgálathoz Azonosító adatlap az emberkereskedelem áldozatainak eljuttatni! Hozzájárulás hiányában kérjük az anonim adatrögzítést!

C. rész
Nyilatkozatok, intézkedések

[1]Alulírott ..... (az emberkereskedelem feltételezhető áldozataként azonosított személy neve) megértettem, hogy engem emberkereskedelem valószínűsíthető áldozataként azonosítottak. Hozzájárulok személyes adataimnak a következők szerinti továbbításához és kezeléséhez:[2]

(1) hozzájárulok a személyes adataimnak az áldozatsegítő szolgálat részére történő átadásához, és az áldozatsegítő szolgálat eljárása során, az abban eljáró szervek által történő kezeléséhez. Kérem, hogy a ……. járási/kerületi áldozatsegítő szolgálat kerüljön értesítésre!
…… (aláírás)

(2) nem rendelkezem biztonságos szállással, ezért hozzájárulok a személyes adataimnak az Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat (OKIT) részére történő átadásához, és az OKIT eljárása során az eljárásban részt vevő szervek által történő kezeléséhez: …… (aláírás)

(3) egészségügyi ellátásra van szükségem, ezért hozzájárulok a személyes adataimnak az egészségügyi alapellátást biztosító szerv részére történő átadásához, és az ellátásban részt vevő szervek által történő kezeléséhez: …… (aláírás)

Az eljáró szervek a személyes adataimat célhoz kötötten, kizárólag a saját eljárásuk során használják fel és azt harmadik személynek nem szolgáltatják ki. Tudomásul veszem, hogy az azonosító adatlap személyazonosításra alkalmatlanná tett módon statisztikai célra felhasználható.

Kelt: ……

…….. adatfelvevő aláírása

…….. az emberkereskedelem feltételezhető áldozataként azonosított személy aláírása

---

Az azonosításba bevont személy valószínűsíthetően nem emberkereskedelem áldozata.
Kelt: ……

…….. adatfelvevő aláírása

[1] Akkor szükséges kitölteni, ha a B. rész alapján a személy vélhetően emberkereskedelem áldozata (három X jelzés).
[2] A (2) és (3) csak akkor jelölhető, ha az azonosított személy az (1) hozzájárulást megadta. A (2) és (3) egyszerre nem jelölhető.

azonosításához – kérjük a C. részben megadott hozzájárulás esetén az ott megjelölt áldozatsegítő szolgálathoz Azonosító adatlap az emberkereskedelem áldozatainak eljuttatni! Hozzájárulás hiányában kérjük az anonim adatrögzítést!

D. rész
Az emberkereskedelem elleni fellépést segítő önkéntes adatszolgáltatás

Az emberkereskedelem súlyos és sokakat érintő bűncselekmény. Az ellene való küzdelemhez és az áldozatok segítéséhez fontos, hogy minél több információ álljon rendelkezésre. Az előbbiek alapján Ön vélhetően ezen bűncselekmény áldozatává vált. Kérjük, hogy az alábbi kérdések megválaszolásával segítse a munkánkat! Bármelyik kérdés esetén mondhatja azt, hogy arra nem szeretne válaszolni, de minden válasz segítséget jelenthet mások számára. A válaszai **név nélkül** kerülnek rögzítésre, azokat kizárólag statisztikai célokra fogják felhasználni. Köszönjük!

AZONOSÍTÓ KÓD:		
1. AZ ADATFELVÉTEL INDOKA *(utólag kitölthető)*		
☐ az áldozatot azonosításra kötelezett szervként észleltem: ☐ az áldozatot önkéntesen közreműködő szervezetként észleltem:		
2. ELJÁRÓ ÁLDOZATSEGÍTŐ SZOLGÁLAT:*		
3. ÁLDOZATOT ÉSZLELŐ SZERVEZET:*		
4. HOGYAN KERÜLT KAPCSOLATBA AZ ÁLDOZATTAL? *(utólag kitölthető)*		
☐ saját eljárásban észleltem ☐ az áldozat maga jelentkezett ☐ magánszemélyen keresztül, aki az áldozat ( ) hozzátartozója, ( ) barátja, ( ) egyéb ☐ magyar hatóságon keresztül, mégpedig ( ) rendőrség, ( ) konzuli szolgálat, ( ) egyéb ☐ külföldi hatóságon keresztül ☐ egyéb ☐ nincs adat		
5. AZ ÁLDOZATRA VONATKOZÓ ÁLTALÁNOS ADATOK		
Neme:	☐ nő ☐ férfi ☐ egyéb, éspedig: …… ☐ nincs adat	
Születési ideje:	(év)* (hó)* (nap)	
Születési helye:	(ország) (település)	
Vele élő 18 év alatti **saját** gyermekeinek száma:	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 4-nél több ☐ nincs adat	
Saját háztartásában **eltartott** 18 év alatti gyermekek száma (saját és nem saját együtt):	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 4-nél több ☐ nincs adat	
Egyéb (felnőttkorú) **eltartottak** száma:	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 4-nél több ☐ nincs adat	
Állampolgársága(i):	☐ egy állampolgárság, éspedig: ☐ több állampolgárság, éspedig: ☐ hontalan ☐ nem megállapítható	
Anyanyelve:	☐ magyar ☐ egyéb	
Beszél-e magyarul:	☐ igen ☐ nem ☐ nem megállapítható	
Nem magyar állampolgár esetén a tartózkodás jogcíme a Magyarországra érkezésekor:	☐ vízum* ☐ kishatárforgalmi engedély ☐ tartózkodási engedély* ☐ letelepedési engedély ☐ ideiglenes tartózkodásra jogosító igazolás ☐ szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező harmadik országbeli állampolgár részére kiadott engedély ☐ menekültügyi eljárási döntés ☐ engedély kereteit túllépve ☐ engedély nélkül ☐ regisztrációs igazolás ☐ egyéb ☐ nincs adat	
*Tartózkodásra jogosító engedély (vízum, tartózkodási engedély) esetén kérjük a cél megjelölését:	☐ családi együttélés biztosítása ☐ keresőtevékenység ☐ tanulmányok folytatása ☐ látogatás ☐ egyéb	
Honnan szerezte jövedelmét az áldozattá válás előtt?	☐ Könnyűipar ☐ Nehézipar ☐ Mezőgazdaság ☐ Szolgáltatás ☐ Feldolgozóipar ☐ Kereskedelem ☐ Idegenforgalom ☐ Vendéglátás ☐ Építőipar ☐ Munkanélküli ☐ Segélyezett ☐ Nyugdíjas ☐ Tanuló ☐ Eltartott ☐ Fogvatartott ☐ Egyéb	

4

azonosításához – kérjük a C. részben megadott hozzájárulás esetén az ott megjelölt áldozatsegítő szolgálathoz Azonosító adatlap az emberkereskedelem áldozatainak eljuttatni! Hozzájárulás hiányában kérjük az anonim adatrögzítést!

	☐ Nincs adat
Legmagasabb iskolai végzettsége:	☐ nincs iskolai végzettsége ☐ általános iskola …. osztály ☐ szakközépiskola …. osztály ☐ szakközépiskola érettségi ☐ gimnázium …… osztály ☐ gimnázium érettségi ☐ szakiskola …… osztály ☐ főiskolai végzettség ☐ egyetemi végzettség ☐ OKJ végzettség középfokú ☐ OKJ végzettség felsőfokú ☐ a választ megtagadta
Volt-e gyermekvédelmi szakellátásban?	☐ nem ☐ igen, nevelőszülőknél ☐ igen, gyermekotthonban ☐ igen, utógondozói ellátásban ☐ nincs adat
Részt vett-e személyes gondoskodás keretébe tartozó szakosított ellátásban?	☐ nem ☐ igen, idősek otthonában ☐ igen, pszichiátriai betegek otthonában ☐ igen, szenvedélybetegek otthonában ☐ igen, fogyatékos személyek otthonában ☐ igen, hajléktalanok otthonában ☐ nincs adat
Korábban vált-e emberkereskedelem áldozatává?	☐ igen ☐ nem ☐ nincs adat

6. AZ ÁLDOZAT MOZGÁSA, SZÁRMAZÁSA		
Származási helye:	(ország)	(megye/tartomány) (település)
Az áldozattá válás helye (1):	(ország)	(megye/tartomány) (település)
Az áldozattá válás helye (2):	(ország)	(megye/tartomány) (település)
Az áldozattá válás helye (3):	(ország)	(megye/tartomány) (település)
Hogyan utazott a kizsákmányolás helyszínére?	☐ nem volt utazás ☐ nincs adat ☐ önként, mégpedig: ☐ szervezetten, mégpedig: ☐ autó ☐ busz ☐ kisteherautó ☐ kamion ☐ vonat ☐ teherhajó ☐ személyszállító hajó ☐ repülő ☐ egyéb ☐ nincs adat	
Utazás időpontja:	(indulás)	(érkezés)
Ki fizette az utazást?	☐ saját maga ☐ szerelmi kapcsolata ☐ barátja ☐ családtagja, éspedig ( ) szülő ( ) gyermek ( ) házastárs ( ) élettárs ( ) egyéb rokon ☐ munkáltatója ☐ dílere/futtatója ☐ egyéb hatalmi fölérendeltje ☐ egyéb ismerőse ☐ ismeretlen ☐ nincs adat	
Ország(ok), ami(ke)n keresztülutazott:		

7. KINEK RÉVÉN KERÜLT EBBE A HELYZETBE? (TOBORZÁS)	
A toborzó az áldozatnak:	☐ családtagja, éspedig ( ) szülő ( ) gyermek ( ) házastárs

5

azonosításához – kérjük a C. részben megadott hozzájárulás esetén az ott megjelölt áldozatsegítő szolgálathoz Azonosító adatlap az emberkereskedelem áldozatainak eljuttatni! Hozzájárulás hiányában kérjük az anonim adatrögzítést!

	( ) élettárs ( ) egyéb rokon ☐ barátja ☐ szerelmi kapcsolata ☐ munkáltatója ☐ dílere/futtatója ☐ egyéb hatalmi fölérendeltje ☐ egyéb ismerőse ☐ ismeretlen ☐ nincs adat
A toborzó állampolgársága(i):	
A toborzó neme:	☐ nő ☐ férfi ☐ nincs adat
Születési éve:	(év)
Toborzás módja?	☐ újsághirdetésben ☐ interneten* ☐ állásajánlattal ☐ cégreklámmal ☐ emberrablással ☐ házassági ajánlattal ☐ adósságrendezés ☐ kényszerítéssel ☐ meggyőzéssel ☐ ismerős útján ☐ más személy által ☐ telefonon ☐ egyéb ☐ nincs adat
Ha interneten, akkor melyik honlapon?	☐ facebook ☐ Badoo ☐ egyéb ……..
8. KIZSÁKMÁNYOLÁS	
A kizsákmányolás időtartama (hónapokban):	
A kizsákmányolás formája (kérjük a legjellemzőbb legfeljebb három megjelölését):	☐ utcai prostitúcióra kényszerítés ☐ nem utcai prostitúcióra kényszerítés (pl. bordély, escort) ☐ egyéb szexuális célú kényszerítés (pl. pornófilm) ☐ munkavégzésre kényszerítés iparban ☐ munkavégzésre kényszerítés mezőgazdaságban ☐ munkavégzésre kényszerítés szolgáltatásban ☐ munkavégzésre kényszerítés háztartásban ☐ kényszerkoldulás ☐ bűncselekményre kényszerítés ☐ emberi szerv tiltott felhasználása ☐ illegális örökbefogadás ☐ házasságra kényszerítés ☐ egyéb ☐ nincs adat
A kizsákmányolás során alkalmazott módszerek:	☐ fizikai erőszak ☐ pszichikai (lelki) bántalmazás ☐ szexuális bántalmazás ☐ az áldozat személyét érintő fenyegetés ☐ az áldozat hozzátartozóit érintő fenyegetés ☐ a hatósággal való fenyegetés ☐ adósságcsapda (uzsora) ☐ személyazonosító, illetve úti okmány elvétele ☐ jövedelem elvétele ☐ szabad mozgás korlátozása ☐ pszichotróp anyag/kábítószer fogyasztására kényszerítés ☐ pszichés vagy fogyatékos állapot kihasználása ☐ pornográf felvétel felhasználásával fenyegetés ☐ egyéb ☐ nincs adat
7. AZ ADATSZOLGÁLTATÓ TUDOMÁSA SZERINT MEGTETT INTÉZKEDÉSEK	
Az adatszolgáltató tudomása szerint az alábbi intézkedésekre került sor:	☐ feljelentés ( ) Magyarországon ( ) külföldön ☐ büntetőeljárás ( ) Magyarországon ( ) külföldön ☐ nyomozás elrendelése ( ) Magyarországon ( ) külf. ☐ vádemelés ( ) Magyarországon ( ) külföldön ☐ ítélet ( ) Magyarországon ( ) külföldön ☐ eljárás megszüntetése ( ) Magyarországon ( ) külf. ☐ gyermekvédelmi jelzés/eljárás ☐ egyéb ☐ nincs adat
Az adatszolgáltató tudomása szerint az áldozat az alábbi támogatásokban részesült:	☐ információ ☐ hazautaztatás ☐ jogi segítség ☐ szállás, elhelyezés ☐ egészségügyi ellátás ☐ pszichés segítség ☐ anyagi segítség ☐ továbbirányítás ☐ nem kért támogatást ☐ egyéb ☐ nincs adat
8. EGYÉB INFORMÁCIÓK, ÉSZREVÉTELEK	

6

azonosításához – kérjük a C. részben megadott hozzájárulás esetén az ott megjelölt áldozatsegítő szolgálathoz Azonosító adatlap az emberkereskedelem áldozatainak eljuttatni! Hozzájárulás hiányában kérjük az anonim adatrögzítést!

Egyéb információk, megjegyzések:	
Megjegyzés1:	
Megjegyzés2:	

3. Esetjelző adatlap

Fejléc

Esetjelző adatlap formanyomtatvány[1]

Az esetet jelző intézmény/szervezet

Neve:

Címe:

Telefon:

Felelős neve:

Kliens Neve:

Születés helye, dátuma:

Anyja neve:

Rövid esetleírás:

Megtett intézkedések:

Értesítést kapja:

Kelt.:

[1] Az esetjelző adatlap arra szolgál, hogy a segítő szakemberek értesítsék más, az ügyfél ügyében érintett segítő szakmák/intézmények/szolgáltatások képviselőit, jelezzék számukra az esetet és a megtett intézkedéseket. Az érintett témakörök bővíthetők.

4. Esetjelző adatlap példa

EURES Nemzeti Koordinációs Iroda

Pénzügyminisztérium
Foglalkoztatási Szolgálat Főosztály
Cím: 1051 Budapest, Kálmán I. u. 2. IV. emelet
Postafiók cím: 1369 Budapest, Pf. 481.

ESETJELZŐ ADATLAP MINTA[1]

Az esetet jelző intézmény/szervezet

Neve: EURES Nemzeti Koordinációs Iroda

Címe: 1051 Budapest, Kálmán I. u. 2. IV. em.

Telefon: 06 36 000000000

Felelős neve: Minta Jolán

Kliens Neve: Kőműves Kálmán

Születés helye, dátuma: Szivárvány, 1992.04.01.

Anyja neve: Kiss Piroska

.

Rövid esetleírás: 2019.03.29.-én az EURES tanácsadót személyesen megkereste Kőműves Kálmán, aki elmondta, hogy Budapest XY utcában dolgozik, több hónapja nem kapja meg fizetését, és közben arra szeretné munkáltatója rábeszélni, hogy Németországba menjen ki dolgozni, kőműves munkát lásson el.

Megtett intézkedések:

Beszélgetést folytattam vele, melyben elmondta, hogy több hónapja nem kapja meg a fizetését, tömegszálláson lakik. Többször verbálisan bántalmazták, testén látok kék-zöld foltokat, de jelen helyzetben nem vállalja fel a fizikai bántalmazást. Külföldi munkájának címét megtekintettük, nincs nyilvántartva, ezért kértem, hogy ne vágjon bele a munkavállalásba. Tájékoztattam, hogy szerintem munkacélú kizsákmányolt jelen helyzete,

[1] [1] Az esetjelző adatlap arra szolgál, hogy a segítő szakemberek értesítsék más, az ügyfél ügyében érintett segítő szakmák/intézmények/szolgáltatások képviselőit, jelezzék számukra az esetet és a megtett intézkedéseket.

elhelyezést tudok számára biztosítani.

Felhívtam az OKIT-ot, elhelyezést adtak számára és felvették a kapcsolatot vele az átmeneti szállás munkatársai.

Értesítést kapja:

lakhelye szerinti illetékes családsegítő szolgálat

munkahelyéhez meghatározott munkaügyi felügyelő

átmeneti szállás

EURES irattár

Kelt.: Budapest, 2019.03.29.

.....

az esetet jelző szakember aláírása

5. OKIT kérdőív

AZ OKIT ÁLDOZATAZONOSÍTÓ KÉRDÉSEI

Az OKIT (Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat) az Emberi Erőforrások Minisztériuma által fenntartott szervezet.

Célja elérhetőséget biztosítani az erőszak (kapcsolati erőszak, gyermekbántalmazás, a háztartásban élő bármely személy vagy bármely családtag, rokon által elkövetett erőszak) és prostitúció, emberkereskedelem áldozatainak a nap minden órájában, az ország egész területén, valamint külföldön, továbbá rendelkezésre állni mindenki számára, aki kívánja, hogy azonnal összeköttetésbe léphessen segítő szakemberrel.

A Szolgálat munkatársai a következő, ún. „szűrőkérdések" segítségével veszik fel az áldozat „anamnézisét", tehát vizsgálják azokat a körülményeket, amelyek a kialakult helyzethez vezettek. A legjellemzőbb kérdések az alábbiak:

KÜLFÖLDRE KERÜLÉS ESETÉN:

- Hogyan került külföldre?
- Milyen jellegű munkát kellett külföldön végeznie?
- Hogyan szállították?
- A futtató/emberkereskedő személyére vonatkozóan milyen információkkal rendelkezik?
- Elvették-e személyes okmányait?
- Hogyan sikerült megszöknie?
- Milyen körülmények között élt és dolgozott?
- Kapcsolatba került-e magyar külképviselettel?
- Hol tartózkodik jelenleg?
- Elérhető lesz-e telefonon?

BELFÖLDI ÁLDOZATTÁ VÁLÁS ESETÉN:

- Hol és kivel él?
- Hogyan vált áldozattá?
- A futtató/emberkereskedő személyére vonatkozóan milyen információkkal rendelkezik?
- Ki segített abban, hogy elszökjön fogvatartójától?
- Hol van most?
- Elérhető lesz-e telefonon?

Az OKIT áldozatirányító szerepénél fontos tudni, hogy a gyakorlatban jelentős arányban az áldozatok személyesen hívják a szolgálatot, így az elsődleges azonosítást – figyelembe véve a körülményeket –

is a szolgálat munkatársai végzik. A telefonos tanácsadónak kétséget kizáró módon meg kell győződnie arról, hogy tényleges emberkereskedelem áldozata a hívó.

A közvetítés útja: A kliens vagy az ügyben érintett, illetve abba bevonódott személy (intézmény képviselője, szociális szakember, rendőr, pap, stb.) felhívja a Telefonszolgálatot és elmondja problémáját. (pl. „szeretne kilépni a helyzetből, veszélyben van"; "van nálunk egy elhelyezést kérő személy…")

Lehetőleg az elhelyezésre szorulóval kell egyeztetni, de ha ez valamilyen okból kifolyólag nem lehetséges (az áldozatot fogva tartják, vagy még külföldön tartózkodik stb.), akkor kölcsönös megkeresésekkel (a hívó számának megadása, esetleg a hely felderítése, a hívó – ha intézményes – nevének, beosztásának felderítése, stb.) történik az intézkedés.

A téves és provokáló, esetleg a védett házak földrajzi koordinátáit kideríteni szándékozó hívásokat kifinomult technikával el kell hárítani!

10. FÜGGELÉK

TANÁRI ÚTMUTATÓ

A munkacélú kizsákmányolás megelőzésének és az áldozatok segítésének lehetőségei

Tematika szakemberek számára a téma feldolgozásához

Az emberkereskedelemről és a munka célú kizsákmányolásról egyre többet és nyíltabban szükséges beszélnünk. Képzéseken, tréningeken keresztül szükséges felhívnunk a figyelmet a jelenség magas látenciájára, az emberi jogokat súlyosan sértő jellemzőjére, az áldozattá válás lehetséges módjaira és a már áldozattá vált emberek számára elérhető segítség formáira.

Minden olyan kampány, képzés, tréning, ami hitelesen és alátámasztható adatokat közvetítve, valós történeteket bemutatva közelíti a célcsoportokat, sikeres lehet és hozzájárulhat ahhoz, hogy egyre nagyobb számban kerüljenek felderítésre az emberkereskedelmi bűncselekmények és a társadalom széles körében ismertté váljon a jelenség ezáltal csökkentve az áldozattá válás esélyét.

A potenciálisan veszélyeztetett célcsoportokon (mélyszegénységben élők, gyermekotthonokból kikerül fiatalok, romák, fogyatékkal élők ,stb.) kívül nagyon fontos megszólítanunk a fiatal korosztályt is, elsősorban a középiskolásokat és a főiskolásokat, egyetemistákat, akik sok esetben külföldön folytatják tanulmányaikat vagy ott vállalnak munkát, így válva kiszolgáltatottá, jellemzően a munka célú kizsákmányolásnak.

Számukra érzékenyítő, figyelemfelkeltő kampányokat, tréningeket szükséges indítani, melynek célja a jelenség szélesebb körben történő ismertetése, a veszélyeztető tényezők és az emberkereskedők által alkalmazott technikák feltárása, megismertetése, valamint a segítő szervezetekről való részletes tájékoztatás. Az érzékenyítő tréningek, kampányok multiplikátor hatásai vitathatatlanok, hiszen a részt vevők azon túl, hogy önmaguk kapcsán ismereteket szereznek, ismerőseik, barátaik, rokonaik körében is továbbadhatják megszerzett ismereteiket.

Jelen tematika segítséget nyújthat többek között a pedagógusok, az EURES-tanácsadók, a foglalkoztatási szolgálat munkatársai, a pályaorientációs tanácsadók, szociális munkások szakmai közösségének abban, hogy hallgatóik, diákjaik, ügyfeleik, klienseik számára olyan csoportfoglalkozásokat, tréningeket tartsanak, melyek segíthetnek megelőzni az áldozattá válást, felismerni a folyamatot és részt venni a beavatkozásban.

A FOGLALKOZÁSOK CÉLKITŰZÉSE, TARTALMA ÉS MÓDSZERTANA

Az emberkereskedelem, a munka célú kizsákmányolás megelőzésének céljából tartott csoportfoglalkozásoknak fontos célja, hogy a résztvevők megfelelő ismereteket szerezzenek a jelenségről, a sokszor téves és félrevezető információk helyett hiteles és valódi tudáshoz jussanak.

A foglalkozások célja:

- információt adni a részvevőknek az emberkereskedelem jellemzőiről, az áldozattá válás lehetséges okairól, a segítő szervezetekről
- beszélgetni az alá-fölé rendeltségről és a kiszolgáltatottságról;
- megmutatni, miként lehet elkerülni az áldozattá válást
- megmutatni a társadalmi felelősségvállalás fontosságát;
- ismertetni az intervenciós lehetőségeket, továbbá bemutatni a segítő-támogató szolgálatokat, szolgáltatásokat

A tréninggyakorlatok során a résztvevők számára lehetőség nyílik arra, hogy megtapasztalják az áldozattá válást szituatív helyzetekben. Emellett megérthetik, hogy az áldozatok kiszolgáltatott élethelyzetében nehezen értelmezhetőek azok a kérdések, amelyeket a témakör ismeretének hiányában a hétköznapi emberek feltesznek: kérdések a Miért nem ment el? Miért maradt?

Ahhoz, hogy a résztvevők aktívan vegyenek részt a foglalkozásokon, olyan bizalmi légkört szükséges kialakítanunk, mely lehetővé teszi az őszinte megnyilvánulásokat, a negatív érzésekkel való szembenézést és véleményük asszertív módon történő kifejezését. A bizalom és a kölcsönös tisztelet légkörét kell megteremtenünk a csoportban ahhoz, hogy a résztvevők őszintén tudjanak beszélni erről a nehéz és sok előítélettel bíró témáról.

KOROSZTÁLY SZERINTI TRÉNING JELLEMZŐK:

Érzékenyítő tréningek, kampányok üzenetei a 12-16 éves korosztály számára

Az emberkereskedelem, és elsősorban a munkacélú, valamint a szexuális célú kizsákmányolás kapcsán a 12-16 éves korosztályt szükséges tájékoztatni a jelenségről és olyan tréningeket tartani számukra, amelyek biztosítják, hogy az információk beépülnek az ismereteik közé, valamint preventív jelleggel alkalmazni tudják a hallottakat és képesek lesznek felismerni a veszélyt és nemet mondani az esetlegesen felmerülő kizsákmányoló helyzetekre. A tréningek és az érzékenyítő kampányok egyik legfontosabb üzenete kell, hogy legyen, hogy „Beszéljünk az emberkereskedelemről!" beszéljünk a jelenségről, hiszen csak abban az esetben tudjuk felvenni ellene a harcot, ha megismerik az emberek, ha beszélnek róla és ha egyre nagyobb számban kerülnek felderítésre emberkereskedelmi ügyek.

A tréning jellegű érzékenyítések célja:

- Információt szolgáltatni az emberkereskedelem jelenségéről
- Hogyan? Fogalomtisztázás, emberkereskedelem formáinak és méretének, súlyosságának megismertetése (Film: Összetört álmok sugárútján[1])
- Beszélgetni az emberkereskedelemre jellemző alá-fölé rendeltségi viszonyról
- Hogyan? Tegyünk fel kérdéseket a résztvevőknek: Mit gondoltok a prostitúcióról?; Mit gondoltok a modern kori rabszolgaságról (csicskáztatásról)? Mit gondoltok az emberkereskedelemről? Mit gondoltok a futtatóról, a csicskáztatóról?
- Megmutatni az emberkereskedelemmel kapcsolatos filmekkel az áldozattá válás folyamatát. Ajánlott alkotások: (Men Lareida:Viktória, Zürich expressz; Till Attila: Csicska, Tuza-Ritter Bernadett: Egy nő fogságban)
- Megmutatni, hogy miként lehet elkerülni az áldozattá válást
- Hogyan? Emberkereskedők technikáinak szituatív megismerése, hamis álláshirdetések, stb.
- Megmutatni a kortársak szerepét az áldozattá válásban, ill. annak elkerülésében egyaránt
- Bemutatni a segítő szervezeteket és a munkájukat

A tréning során

- egyéni és a kiscsoportos munka lehetőségének biztosítása
- érzelmek megélése és azokról való irányított beszélgetés biztosítása a fiatalok számára
- amennyiben lehetőség van rá, úgy emberkereskedelem elleni területen dolgozó szakember bevonása a tréningbe

1 Magyar dokumentumfilm 2012. (26 perc) Rendezte: Szabó Mihály. Megtekinthető itt: http://www.baptistasegely.hu/emberkereskedelem-elleni-kuzdelem/videok

ÉRZÉKENYÍTŐ KAMPÁNYOK, TRÉNINGEK FIATALOK ÉS FELNŐTTEK RÉSZÉRE (16 ÉV FELETT)

Tapasztalatok azt mutatják, hogy a középiskolák felsőbb évfolyamainak diákjai valamint a felsőoktatás hallgatói, illetve a felnőttek tájékozottabbak, mint a 12-16 éves korosztály. Sokat és sok különböző információt tudnak, de az nagyon jellemző, hogy saját magukat nem érzik veszélyben, úgy vélik, hogy őket nem érheti baj és az emberkereskedelem egy távoli jelenség, mely mindig mással történhet csak meg. Éppen ezért fontos üzenet lehet **a „Veled is megtörténhet!"**

Hasonlóan kell, hogy felépüljenek a foglalkozások e csoport számára, mint az előzőekben bemutatott korosztály esetében, azonban hangsúlyosan meg kell jelennie a külföldi munkavállalás veszélyeinek és emberkereskedelemmel kapcsolatos aspektusainak.

Itt érdemes lehet a fent említett tréningelemeken kívül megismerni a www. safe.iom.sk oldalt[2], mely fontos információkat tartalmaz a jelenség kapcsán, kifejezetten ezt a célcsoportot megszólítva, és egy telefonos applikációt alkalmazva lehetőséget biztosít a fiataloknak arra is, hogy más-más karakter bőrébe bújva próbáljanak szerencsét külföldön.

A tréning felépítése és elemei

Bemutatkozás, keretek, szabályok

Időigény: 20 perc

Témakörök:

- tréning célja, kerete,
- idő, szünetek,
- egymás meghallgatásának szabályai,
- megszólítás: tegeződés-magázódás,
- „itt és most", védett környezet,
- „passzolás jog",
- dohányzóhely kijelölése,
- titoktartás, stb.
- kommunikáció: egyes szám első személy, egyszerre csak egy valaki beszél, nincs minősítés, nincs ítélkezés.
- módszerek, célok, témák tisztázása.

Elvárások, fenntartások

Időigény: 20 perc

Gyakorlat

Egyéni gyakorlat során minden résztvevő felírja egy-egy post it-re az elvárásait és a félelmeit a tréninggel kapcsolatosan. Az eredmények flip-chart táblára kerülnek felragasztásra, amit jól látható helyen kell elhelyezni a teremben. Ezt minden résztvevő egyénileg teszi meg, úgy, hogy kiviszi a táblához, hangosan felolvassa, majd felragasztja azt a flip-chart táblára.

A tréninggel kapcsolatos elvárásaim; mit szeretnék itt elsajátítani, mit várok, mi fog történni a tréningen?

A tréninggel kapcsolatos fenntartásaim: mi az, amitől tartok, mi az, amit nem szeretnék, hogy történjen a tréning során?

2 Az oldal magyar nyelven is elérhető: http://www.safe.iom.sk/#/hu

Játékos csoport bemutatkozás

Időigény: 30 perc

Gyakorlat: Pozitív énkép bemutatkozással

Időigény: 20 perc
A közösség tagjai 4-5 fős csoportokat alkotnak. Mindenki „bemutatkozik" a csoportjának úgy, hogy keresztneve elé egy ugyanolyan kezdőbetűjű, rá jellemző tulajdonságot illeszt. (pl: Életreváló Éva, Táncoslábú Tibor, Vidám Vera, stb.) Ezt ráírja a „névkártyájára", egy előzetesen kiosztott írólap tetejére.

Témára hangolódás

Gyakorlat: Filmvetítés majd megbeszélés

Időigény: 30-45 perc (a választott film hosszától függően)

A kisfilmek, a dokumentumfilmek sokban segíthetik a téma felvezetését. Az emberkereskedelem, a munka célú kizsákmányolás jelensége sokakat megdöbbenthet és érzelmeket válthat ki a csoporttagokból, ezért érdemes a választott kisfilmmel előzetesen megismerkedni a csoportot vezető szakembernek. A feldolgozható filmek listája és leírása megtalálható a tananyagban is, de érdemes lehet a célcsoport korösszetételére figyelemmel lenni ill. arra, hogy az emberkereskedelem mely formájával kívánunk foglalkozni.

Nagyon fontos, hogy a film közös megtekintése után beszélgessünk a látottakról, arról, hogy kit hogyan érintett, milyen gondolatok, érzések keletkeztek a film közben. Figyeljünk arra, hogy mindenkinek lehetősége legyen ezek kifejezésére.

E tematika alapján tarthatunk érzékenyítő tréningeket szakembereknek is, majd az érzékenyítés után az ismeretátadás egyéb formáit választhatjuk a kézikönyv tartalmának megismertetésére. A szakemberek képzésében a személyes tapasztalatokra történő építés, a szakmai tudással való összekapcsolás vezethet leginkább sikerre.

Mit gondolsz az emberkereskedelemről?

Gyakorlat: Szavak és reakciók

Időtartam: 20 perc

Az alábbi szavakat egyesével felírjuk a flipchart táblára miközben hangosan kimondjuk és megkérjük a résztvevőket, hogy az első szót, érzést, gondolatot, ami eszükbe jut, mondják be hangosan. Ne írják felül a gondolataikat, akkor sem, ha az „csúnya" szó.

Az alábbi szavakat lehet alkalmazni:

- emberkereskedelem
- prostituált
- futtató
- emberkereskedő
- rabszolga
- vendégmunkás
- csicska
- koldus

Nézzük meg és beszéljük át, hogy a felírt szavak milyen töltetűek (pozitív, negatív, semleges).

Az emberkereskedelem fogalma, formái

Gyakorlat: Beszéljünk őszintén!

Időtartam: 30 perc

Osszuk 4 fős csoportokra a résztvevőket és kérjük meg őket arra, hogy saját előzetes tudásuk, gondolataik, alapján írják le közösen, hogy mit jelent az emberkereskedelem. Nem pontos definíviót kérünk, hanem saját szavakkal való megfogalmazást, közös munka eredményét.

A csoportok elmondják saját meghatározásukat, melyekből a fontosabbnak vélt kulcsszavakat, kulcsmondatokat felírjuk a táblára.

A feladat zárásaként kivetítjük az emberkereskedelem fogalmi meghatározását (melyet a tananyag tartalmaz)

Potenciálisan veszélyeztett célcsoportok

Gyakorlat: Hol a kapu?

Időtartam: 20 perc

Megkérjük a csoporttagokat, hogy gyűjtsék össze egyénileg, hogy kik lehetnek a potenciálisan veszélyeztetett célcsoportok és milyen jellemzők alapján választották ki ezeket a csoportokat.

Az egyéni munkák eredményeit beszéljük meg nagycsoportos keretek között és tisztázzuk, hogy mi lehet az oka annak, hogy a táblára került csoportok a leginkább veszélyeztetettek.

Potenciálisan veszélyeztetett célcsoportok lehetnek a mélyszegénységben élők, hajléktalanok, fogyatékkal élők, romák, tartós munkanélküliek, szenvedélybetegek, pszichiátriai betegek.

Hol a kapu?

Egy ember kimegy a teremből, akinek a hátára ragasztjuk valamelyik célcsoport megnevezését (hajléktalan, szenvedélybeteg, fogyatékkal élő, stb.). Ő nem tudja, hogy mi van a hátára írva, azonban a kör tagjainak megmutatja a hátára felírt szót. Az önként jelentkezőnek be kell jutnia a körbe, de közben nem kommunikálhatnak sem a kör tagjai sem a bejutni szándékozó. A kör tagjai eldöntik, hogy beengedik vagy sem a saját köreikbe. A játék kapcsán beszélgetés kezdeményezése a kirekesztettségről, a sajátos helyzetben lévő egyének társadalmi megítéléséről.

Fókuszban a munkacélú kizsákmányolás

Gyakorlat: Kamu álláshirdetések

Időtartam: 30 perc

„Kamu álláshírdetések" a valódiak között.

1. „Jól akarsz keresni és közben még bulira is legyen idő? Keress minket az alábbi email címen:holnaptolmilliomosleszelitromail.hu"

2. „Nem beszélsz angolul? Nem baj, mi megtanítunk és még fizetünk is érte! Megbízható angliai cég keresi állandó munkatársát. Jelentkezz, hogy segíthessünk! Alacsony munkaközvetítési díj!

Családokhoz keresünk könnyű fizikai munkára női és férfi munkaerőt. Jó fizetés, korrekt munkakörülmények! Telefonszám:06-30/123-34-65"

3. „Unod már a szürke hétköznapokat? Jobb életre vágysz? Mi segítünk! Külföldi kertészetbe keresünk szakképzettséget nem igénylő munkára embereket! angliaikerteszet@hotmail.com"

4. „Mozdonyvezetőket keresünk. A munkavégzéshez szükséges képzést képzőintézményen kereszül biztosítjuk. Jelentkezés az alábbi e-mail címen: realcargo@realcargo.com"

5. „Áruterítői álláslehetőség „C" kategóriás jogosítvánnyal renelkezőknek. Budapesti székhelyű cég „C" kategóriás jogosítvánnyal rendelkező munkaerőt keres, napi négy órás munkaidőben. Jelentkezés fényképes önéletrajzzal: pestiszallitas@gmail.com"

A hirdetésket felolvassuk és a csoportnak konszenzusra kell jutnia, hogy melyik az igazi és melyik a kamu álláshírdetés.

Ezután levetítjük az IOM „Ne hagyd!" című kampányának Munkacélú kizsákmányolásáról szóló kisfilmjét (https://www.youtube.com/watch?v=GQz07nXBvco) majd beszélgetünk a témáról.

A munkacélú kizsákmányolás okai

Gyakorlat

Időtartam: 20 perc

Három fős csoportokban gyűjtsük össze, hogy mik lehetnek a munkacélú kizsákmányolás okai, melyek azok a tényezők, melyek az áldozattá válás esélyét növelik.

Beszéljünk róla nagycsoport szinten is, majd kérjük meg a csoporttagokat, hogy gyűjtsék össze, hogy:

1. Melyek azok a tényezők melyek a munkacélú kizsákmányolást tudják megakadályozni

2. Melyek azok a tényezők, melyek növelik a munkacélú kizsákmányolás kapcsán történő áldozatt válás esélyeit.

12-18 éves korosztály esetében használható a www.safe.iom.sk oldalon található játék, mely különböző karakterek segítségével teszi lehetővé, hogy a munkacélú kizsákmányolás kapcsán jobban megismerjük a kiváltó okokat és azokat a döntési helyzeteket, melyek elvezethetnek az áldozattá váláshoz.

Mit tehetek, hogy ne legyek áldozat?

Gyakorlat: Értékeink; esetfeldolgozás

Időtartam: 2X30 perc

Megkérdjük a csoporttagokat, hogy írjanak fel önmaguk kapcsán fontos tulajdonságaikat, belső értékeiket, melyből erőt merítenek.

Majd ezeket az értékeket „rangsorolják" 1-5-ig. A legfontosabb kapja az egyes számot. Felhívjuk a csoporttagok „figyelmét" arra, hogy ezek az értékek mindig velünk vannak és segíthetnek abban, hogy ne váljunk áldozattá.

Útmutatók **a az esetfeldolgozáshoz:**

Vitassák/vitassátok meg a helyzetet a lehető legtöbb szempont figyelembevételével (lenti kérdések segítséget nyújtanak)

Tamás és Bea, 19 évesek, a Jófogás.hu-n találták a húsüzemi hollandiai munkalehetőséget, majd közvetítőn keresztül kerültek ki Hollandiába. A közvetítő egy magyar nő volt, németországi telefonszámmal. Ő tájékoztatta őket a feltételekről, munkafolyamatról, fizetésről és a szállásról, amelyért közvetítői díjat nem kért. Napi 8 órai munkáért ígértek nekik 1200-1300 eurós havi bért. November elején utaztak ki önerőből Arnhembe, Hollandiába. Az érkezés után 26 napot kellett várniuk a szálláson, amire munkába állhattak. 4-6 személyes, emeletes ágyas szobákban laktak a szálláson, ahol sok magyar volt még rajtuk kívül.

A húsgyárban kezdtek el dolgozni, ahol papíron 8 órás volt a munkaidő, de általában 10-12 órát kellett dolgozniuk. Mivel elfogyott a pénzük, már az első héten előleget kellett kérniük a fizetésükből. Tamás kapott 150 euró előleget, majd a fizetésnél már csak 20 eurót kapott. Bea 270 eurót kapott. 2 hét után betegek lettek, de 40 fokos lázzal is be kellett menniük dolgozni 12 órát. Nem engedték el őket a kórházba, Tamásnak ínhüvely gyulladása is volt. Végül kirúgták őket a húsgyárból.

Ezután kezdtek el dolgozni a tortagyárban, amit ugyanaz a helyi koordinátor intézett nekik. Ugyanazon a szálláson laktak, ugyanaz a szerződésük volt. Általában 10-12 órát dolgoztak itt is, de előfordult, hogy 14-16 órát. 1 hónapot dolgoztak itt. Tamás 480 eurót kapott, Bea semmit. Majd innen is kirúgták őket, mert még mindig betegek voltak. Ekkor Tamás kihívta a rendőröket a szállásra. A rendőrök kihallgatták őket, majd egy hotelben szállásolták el őket 3 napra, ezután kerültek a védett házba, melyet egy holland civil szervezet üzemeltetett. [3]

Lehetséges kérdések:

1. Hol lát olyan jelet, amely gyanúra adhat okot?

2. Milyen lehetőségekről tud az előzetes tájékozódás kapcsán?

3.Hol és kiktől kaphat segítséget a külföldi munkavállalás előtt?

4. Milyen óvintézkedéseket tettek volna az eset kapcsán

Beszélgetés az áldozattá válásról

Gyakorlat: Azért nem válok áldozattá, mert…

Időigény: 20 perc

Belső jellemzők, erősségek feltárása. Témáról való beszélgetés.

Azért nem válok áldozattá, mert .....
.....
.....

Közös megbeszélés a csoporttagok leírásairól.

Áldozathibáztatás

Gyakorlat: Körön belül vagy kívül

Időtartam: 20 perc

Körbe ülünk és megkérjük az egyik csoporttagot, hogy üljön be a kör közepére és helyezkedjen bele egy emberkereskedelem áldozatának szerepébe (előtte tájékoztatjuk a résztvevőket, hogy nehéz feladat lesz, az menjen be középre, aki ezt képes vállalni).

Megkérjük a csoporttagokat, hogy írjanak fel post it-re áldozathibáztató kifejezéseket, mondatokat és egyesével menjenek ki a középen ülő csoporttaghoz és hangosan felolvasva ragasszák rá.

A gyakorlat után mindenki adjon visszajelzést arról, hogy hogyan érezte magát a feladat során. Fontos, hogy beszélgetés alakuljon ki az áldozathibáztatásról, annak működéséről és az áldozatokra gyakorolt hatásáról.

A feladat végén mindenki menjen ki a kör közepén újra és a post it-eket levéve a leírtakkal ellentététes, megerősítő mondatokat mondjon a kör közepén ülő csoporttagnak, majd a csoportvezető vegye ki a szerepből (nevezze a nevén)

Segítő szervezetek

Gyakorlat: gyűjtőmunka

Időtartam: 30 perc

Gyűjtőmunka 3-4 fős kiscsoportokban. Az internetet használva a csoporttagok gyűjtsenek össze segítő szervezeteket, melyeket utána közösen megbeszélnek és a flipchart papírra felírnak.

.....

3 Nemzetközi Migrációs Szervezet (IOM) esete nyomán

Beszéljünk róla! Kommunikáció az emberkereskedelemről, a munka célú kizsákmányolásról

Gyakorlat: Filmvetítés és beszélgetés a filmről

Időtartam: 40 perc

Egy vagy két (releváns) filmrészlet közös megtekintése, majd megbeszélése.

Kérdések lehetnek:

- Látnak-e hasonlóságot a filmekben?
- Mi vezethet az áldozattá váláshoz?
- Hogyan lehet elkerülni az áldozattá válást?

Film lehet: Viktória, Zürich Expressz, Csicska, Egy nő fogságban

Hogyan kommunikáljunk?

Gyakorlat: Játszuk el! Szituációs játék

Időtartam: 45 perc

A munkacélú kizsákmányolás áldozatainak szerepébe helyezzük a résztvevőket, akik az alábbi módon viselkednek. Kérjük az áldozati szerepbe helyezkedő csoporttagok mellett olyan csoporttagok jelentkezését is, akik a segítő szerepkörbe helyezkednek. Nem szükséges előzetes tudás, pusztán a segítő szándék.

Szituáció 1: Az áldozat enervált, nem akar beszélni. Nagyon fáradt, elgyötört. A kérdésekre nehezen válaszol, néhány szavas válaszokat adva. Külföldön vált áldozattá, ahol elvették az iratait, nem kapott fizetést és bántalmazták is. Egy külföldi szervezet segítségével tudott hazajönni.

Szitució 2: A házi rabszolgaság áldozata vissza akar menni oda, ahol kizsákmányolták. Azt mondja, hogy ott jól bántak vele, kapott enni, családhoz tartozott. Valójában Ő a felelős azért, ami vele történt

Szituáció 3: A munkacélú kizsákmányolás áldozata fel van háborodva, hogy nem segít neki senki. Hangosan és követelőzően áll elő, azonnal pénzt és kártérítést akar. Mindenkit hibáztat, hogy miért nem segít neki senki.

Az egyes szituációs gyakorlatok után megbeszéljük a tapasztalatokat. Először a szituációban részt vevőket kérdezzük az érzéseikről, gondolataikról, majd a segítő szerepbe helyezkedőktől, végül a csoporttagoktól. Az egyes gyakorlatok után kivesszük a szerepeikből a szereplőket úgy, hogy nevükön szólítjuk őket és hangosan kimondjuk, hogy már nem áldozati ill. nem segítői szerepben vannak.

Zárókör

Visszajelzést kérünk a tréning tapasztalatairól, arról, hogy teljesültek-e az elvárások a tréning során és milyen érzésekkel, gondolatokkal zárták a csoportfoglalkozást

Layout design:
Benes Mátyás
blankpage studio

Készült a Pénzügyminisztérium és a Konszenzus Alapítvány Budapesti Szervezete között létrejött,a „Hosszú távú szolgáltatásfejlesztési szakértői tevékenység a munkacélú kizsákmányolás megelőzése érdekében”tárgyú, PM_SZERZ/116/2018 számú szerződés alapján a GINOP-5.1.1-15-2015-00001 és a VEKOP-8.1.1-15-2015-00001 „Út a munkaerőpiacra” kiemelt projekt keretében.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió

EURES

Konszenzus